

MEĐUNARODNI BESTSELLER

"Bosja od
Philippe
Gregory"
The Bookseller

Anne
O'Brien

Kraljeva konkubina

Roman o Alice Perrers,
ljubavnici Edwarda III.

Anne D'Brien

Kraljeva konkubina

*Š engleskoga prevela
Ana Sabo*

"Nekoć davno... živješe u Engleskoj besramna žena, nemoralna bludnica imenom Alice Perres, neplemenita roda... premda ne bijaše ni lijepa ni poštena, svoje je nedostatke znala skriti laskajućim jezikom..."

Povijesna povezanost određenih odlomaka iz života Edvarda III. na kraju njegove vladavine i smrti.

"Ne dolikuje da s pojasa jedne žene vise svi ključevi"

Rochesterski biskup

"Nitko joj se nije usudio suprostaviti..."

Thomas WASHINGTON, monah samostana sv. Albana

Ja ne sanjam. Čak i ako sanjam, nakon buđenja ničega se ne sjećam. A možda se tek pravim blesavim pretvarajući se da ne mogu davati sjećanja koja me progone.

Zašto bih se uopće pretvarala?

U svoje sam vrijeme, bez sumnje, bila na lošem glasu. I svećenici i dvorani podjednako su mi upućivali pogrde. Nije mi teško prisjetiti se učinka njihova otrova, čak i nakon svih ovih godina kada sam gotovo zaboravljena. "Pohlepna žena", govorili su, "kako je samo iskorištavala svoju vlast nad senilnim kraljem koji je bio toliko omamljen da joj nije mogao odoljeti. Besramna, gramziva, nemilosrdna žena: izopačena Evina kći. Ambiciozna uličarka, ništa bolja od ropkinje, što je nekad i bila, urešena kraljevskim draguljima, koja se ponašala kao da ih posjeduje trljajući sol na ranu oholim dvoranima. Koristoljubiva bijednica koja se namjerila na englesko bogatstvo kontrolirajući protok kraljevskih financija te sadržaja riznice za svoju dobrobit i dobrobit svojih miljenika. Stvođenje prostačkog porijekla koje je u tolikoj mjeri prekršilo svoja prava daje...

I tako dalje. Mogla bih napisati popis koji bi se protezao od mojeg imanja ovdje u Gainesu sve do Londona. A najveći grijeh od svih? Taj da je ta kurva imala drskosti zauzeti vladarevo mramorno prijestolje, s kojega je potom dijelila svoju prljavu pravdu.

Što su oni htjeli, gdje sam trebala sjediti? Na podu? U nekom udaljenom sobičku, podrumu ili kuhinjskoj praonici, kako priliči mojem statusu? Naravno da su tako mislili, ja sam žena, prema tome nije prikladno da brljam po muškim poslovima. No, ja kažem da je vrlo prikladno, posebice ako je ta žena vješta, a kralj nesposoban čak se i potpisati.

Zaboga! Kako samo prezirem njihovu netrpeljivost, njihovu sklonost da sude bez ikakva dokaza. Ali onda opet, nisam ni ja naročito snošljiva prema nedostacima ljudske vrste. Prepoznajem li se u ovim optužbama, u gromoglasnim propovijedima koje me osuđuju?

Katkada da.

Drska bludnica. Zloglasna raspuštenica. Takvom sam postala. Moram naučiti živjeti s istinom. No kralj me nije vidio u tom svjetlu. Nije ni William od Windsora. Ilije tako barem rekao...

Takav je moj život: put koji će me odvesti u pakleni oganj na dan kada izdahnem. Napušteno derište rođeno u grijehu: žena, udovica, kurva, preljubnica. Svaki moj proživljeni trenutak bio je popraćen njihovom mržnjom, gađenjem, prijezirom, psovkama.

Ali, ovdje nije kraj priči. Ima još mnogo toga. Nisam li bila voljena? Sa sigurnošću mogu reći da jesam. I još uvijek jesam.

Ja sam Alice. Kraljeva konkubina. Voljena supruga.

PROLOG 1348.

Engleska, u vrijeme vladavine kralja Edwarda III.

Nova se strava prišuljala, tiho kao mačka koja se kreće po žbunju loveći svoj plijen. Gora od rata, gora od gladi, gluha za one koji mole zaštitu. Siromasi koji gladuju uvijek su mogli dobiti milostinju od redovnica, milostinju koja se dijelila u ime Naše Gospe, ili ostatke mesa nakon kraljevih gozbi. Što se tiče rata, on je bio kilometrima daleko, preko mora, u Francuskoj.

Za ovu novu bolest nije bilo lijeka. Pred njom su drhtali svi: kako prosjaci i redovnice, tako i princeze.

Nepримjetno je stigla u kolovozu, gotovo tajno, na kraju dugog putovanja s polazištem iz znamenite zemlje Kine. Isprva je nitko nije zamijetio osim mještana malene luke Melcombe Regis u Dorsetu. Što uopće znači još jedna bolest uz patnje gube, groznice i dizenterije? Međutim, ova je zaraza imala manje milosti od većine njih. One koje je pogodila, umirali su brzo. Ali ne i tiho.

Dva tjedna poslije pronašla je svoj put do Bristola, njegovih gradskih ulica i tržnice koja je u ovo doba godine bila krcata pastirima i trgovcima koji su došli kupiti striženu vunu ovaca iz West Countryja. Ljudi su kašljali i kihali, a vlažno je vrijeme bilo neobično za to doba godine. Štakori su jurišali ulicama i kanalizacijskim prolazima luke, neobazrivo nalijećući na ljude. Isto su činile i njihove buhe.

Ubrzo potom, slijedili su strahoviti simptomi.

Trebalo je do početka studenog da pokrije udaljenost preko zapuštenih puteva do Londona, no do Božića - a te godine nije mnogima bilo na umu slaviti Kristovo rođenje - dnevno je umiralo dvjesto ljudi; njihova su tijela odlagana u goleme jame, dok je njihov odlazak ostajao bezimen i neobilježen.

Kuga!

Zašto? Pitanje je putovalo od jednih usta do drugih.

Božja kazna za ljudsku zloću. Pokajte se! Pokoj te svoje grijehe! Svećenici su preklinjali s propovjedaonica.

Nije tako! Razloga, o kojima se razgovaralo i pregovaralo u gostionicama, za ovu je bolest nađeno onoliko koliko je ona imala simptoma.

Nebeski susret velikih planeta, izvan naše kontrole...

Zidovi...

Prije Francuzi...

Na kraju, čini se da uzrok i nije bio bitan. Ono što je imalo važnost jest užas uslijed otkrivanja znakova bolesti kod supruge ili supruga. Ili kod - što bi bila strahota nad strahotama - voljenog sina i nasljednika. Svi su pazili. Svako jutro u nadgledanju izmjenjivali su se muškarci i žene.

Jesi li dobro?

Da. Dobro. Hvala Bogu!

A ako nije bilo tako - žestoka bol, dovoljna da oslijepi ili prouzroči ludilo, pogadala je između očiju. Drhtavica koja zahvaća tijelo od glave do pete. Grozničavo znojenje koje se ne može ohladiti vlažnim ručnicima. A zatim, *znakovi*. Gnjusni crveni i gnjili otoci - veliki poput jajeta, veliki poput šake - na preponama i pod pazuhom. Blijedožut gnoj koji ključa šireći crne mrlje. Smrad trulećeg mesa i daha dovoljno odvratnog da odvрати bilo koju dušu natjeranu da prebiva u paćeniku. Potom, crveni osip na prsima i leđima.

Božji znakovi, jesu! Proriču kraj! Molite se! Molite se Bogu za spas!

Jedini blagoslov? Nije prošlo mnogo vremena do posljednjeg udaha. Koji je smisao u tapkanju prsa supruge mesom raskomadano goluba, krvlju, perjem i svim ostalim, kako bi se iz nje istjerala zla ćud? Ili ako bi ptica bila previše za one gadljive, gipsom po kojem je razmrljan med i golublji izmet? Zaista, koji smisao? Svejedno će umrijeti vrišteći u agoniji, usred *Očenaša* za njenu dušu.

Nekim čudom, najmlađi su uspijevali preživjeti, možda zahvaljujući povojima koji su ih štitili od buha i njihovih ugriza. Novorođenčad je preživljavala dok su im majke umirale, djeca su uspijevala pobjeći od bolesti svojim prvim teturavim koracima. Znak konačnog Božjeg oprosta nakon kazne, nekoliko je svećenika, koji su uspjeli preživjeti te podijeliti posljednja pomazanja, mudro kimalo glavama slažući se. Božji blagoslov djeteta nakon majčine agonije.

Pred kraj 1348. godine, trogodišnja je djevojčica nadživjela svoju majku u Little Haneyju u okrugu Essex.

Božji blagoslov? Možda i jest bila.

1349.

Opatija sv. Marije u Barkingu, u Essexu.

Bila je šesta ura poslijepodne, večer vlažna od kasnoproljetne studeni. Zbog brojnih tijela, koja kao da su se prelijevala preko rubova grobnih jama u poljima izvan grada, za večernje je službe brod samostanske crkve u Barkingu bio prepun od zida do zida. Bilo je krcato svake noći otkad je kuga nastupila. Kako se služba bližila svome kraju, narod se usredotočio, više no što je to činio dugi niz godina, na misterij koji se zbivao iza izrezbarenog zaklona. Ondje, izdvojene i nevidljive, redovnice su pjevale službu u privatnosti korskih klupa; tek sedamnaest od prvotnih šezdeset nevjesta Kristovih. Bio je to slab pokušaj, ali je barem opatica Sybil, mlada i ambiciozna, još uvijek živjela za to da ih vodi svojim krasnim altom.

Kuga je ponajviše uzela danka kod onih koji su živjeli u takvim bliskim zajednicama. Nisu li se izlagali zarazi svakodnevno, nudeći pomoć nesrećom pogođenim građanima, kako su i zahtijevali njihovi zavjeti? Redovnice Sv. Marije ipak nisu previše obraćale pozornost na patnju koja se zbivala izvan njihovih zidova. Njihova je pomoć za bolesne i umiruće, umjesto liječničke brige, najčešće uključivala brzi *Očenaš* i obećanje da će za njih izmoliti *Gospinu krunicu*. Unatoč tomu, i njihov je red opustošen.

Narod je saginjao svoje glave kako bi primio posljednji blagoslov od svećenika koji je vodio službu. Nitko nije obratio pozornost kada su se južna vrata gotovo neprimjetno otvorila, a muškarac, možda glasnik, učinkovito odjeven u vunu i kožu, ušao te stao uza zid gdje su sjene bile najmračnije. Tamo je čekao, ruku prekriženih, glave pognute.

Napokon, kada je blagoslov završio, a redovnice krenule silaziti sa svetišta iščekujući bijednu večeru od kruha i piva, muškarac se dohvatio male sjenke koja je bila pričvršćena za njegov bok. Tromo se provlačeći kroz mnoštvo, prišao je pregradi gdje je, kako bi privukao pozornost na sebe, pozvonio zvonom koje se tamo nalazilo upravo za ovu namjenu.

Podulja stanka. Maleni se prozor otvorio u visini očiju. "Kasno je. Što želiš?" Proviriše oči uokvirene koprenom.

"Razgovarati s majkom opaticom", odgovori čovjek, neometen neprijateljskim prijamom.

"Ako želiš milostinju, dođi s ostalim prosjacima sutra ujutro nakon zornice."

Prozorčić se krenuo zatvarati.

"Želim razgovarati s vašom opaticom." Muškarčeva je ruka zadržala izrezbareni kapak prozora. "Dajte joj ovo." Gurnuo je kožnu novčarku kroz otvor.

Novčarka je nestala, prozor se zatvorio, a koraci, polagani i otežani, povukli su se prije no što su se vratili sa žustrijom pratnjom. Vrata u kojima je bio prozorčić sada su se potpuno otvorila, a opatica se, označavajući svoj status brojnicom i privjeskom na pojasu s ključevima koje je nosila oko pasa, pojavila pred njime.

"Opatice Sybil." Muškarac odsječno kimnu glavom.

Opatica Sybil naočigled je odmjeravala novčarku koja joj se našla u ruci. "Znatan dar. Želite li predbilježiti misu zadušnicu za dušu koja nas je napustila?"

"Ne, *madam*. To je plaća za ovo." Otkrio je mali lik koji se skrivao iz njega. "Ah! Dijete."

"Da."

"A koja je vaša nakana, gospodine?"

"Poslan sam kako bih od djeteta učinio dar crkvi."

Opatičin se glas zaoštrio. "Ne uzimamo posvećenike ovako mlade. Samo stariju djecu koja pokazuju zanimanje za poziv." Ipak je ponovno odvagala novčarku u ruci, osjetivši klizanje novčića u njoj.

"Uzet ćete ovo dijete. Uz nju dolazi lijepa nagrada." "Je li ovo konačan iznos?"

"Da."

"I nije toliko mnogo, za cijeli život."

"Dovoljno je da joj se kupi odjeća i ležaj, i habit kada se zaređi. Dovoljno je da je nahrani. Osim toga", glasnikov podsmijeh nije promaknuo opatici, "možete li si priuštiti odbiti moju ponudu u vrijeme ovako velike nevolje? Koliko ste redovnica izgubili u prošloj godini? I prilično sam siguran da zamjene nisu došle."

Opatica se nasmijala usnama, no pogled joj osta kamen.

"Ali tko će se brinuti za nju? Ima li njegovateljicu?"

"Ne. Pronaći ćete nekoga." Čekao je dok je opatica oklijevala, još uvijek nenaklono gledajući dijete, a zatim zaključio raspravu. "Novac će platiti kruh barem za vaše sestre. Žetva će ove godine biti slaba."

To je istina. Polja nisu uzorana, sjeme nije posijano. Prošlogodišnja je žetva istrunula na licu mjesta. Nije si mogla priuštiti da gleda ovom neočekivano darovanom konju u zube. Blagajne su im i tako bile gotovo prazne...

"Uzet ću je. Jeste li vi djetetov otac?" "Ne."

"A što ću joj onda reći?" Nije odustajala.

"Recite joj što želite. Neželjena djeca danas nisu rijetkost među barkinškim seljacima i radnicima."

Opatica je podigla obrvu. "Ovo je vrlo teška novčarka za dijete prostačka porijekla."

"To nije vaša briga, *madam*. Ona će ostati ovdje. Kada stasa, zaređit će se.

Poslušno će se držati vaših pravila."

Dijete zacvili. Opatica uzdahne, ali zlato zazvecka unutar novčarke. "Predajte je sestri Agnes."

Glasnik, poput čovjeka kojemu je drago da je napokon izvršio svoju neugodnu dužnost, žurno odmakne djetetovu ruku od svojeg sukna, predajući je staroj redovnici koja je sve ovo vrijeme čekala, tiho, pored opatice.

"Nije baš ljepuška", sestra Agnes zamijeti, zureći u smrknuto lice obliveno suzama.

Glasnik slegne ramenima. Nije bilo važno kakva je izgleda budući da joj je sudbina bila postati redovnicom. Tko će je vidjeti pa da bi mu bilo stalo do toga je li lijepa ili nije?

"Bog s vama, *madarri*", rekao je opatici udaljavajući se.

"Čekajte! Dijete? Koliko je stara?" Opatica podignu glas, na što se glasnik okrene na peti, udarom čizme razderavši odjekujuću tišinu golemog prostora.

"Četiri godine."

"Je li krštena? Kako da je zovemo?" Glasnik se zaustavi pokraj vrata.

"Zove se Alice."

Odakle da počnem? Teško je znati. Moji počeci, barem koliko ih se sjećam, nisu bili trenuci obilježeni srećom ili veseljem. Stoga ću započeti s onim čega se sjećam. Moje prvo sjećanje.

Klečala sam sa sestrama samostanske crkve sv. Marije, bila sam dijete, još uvijek premalena da bih razumjela tko sam ili što sam. Bio je osmi dan mjeseca

prosinca, a zrak je bio toliko hladan da mi je razdirao pluća pri svakom udisaju. Koljena su me boljela na tvrdoj kamenoj podnici, ali već sam tada znala da je bolje da se ne vrpoljim. Statua u podnožju kapelice bila je obučena u novu modru haljinu, koprena joj je bila izrađena od skupocjene svile koja se u tamnim sjenama doimala zasljepljujući bijelom. Tog prosinačkog dana ni zraka sunca nije prodrila kroz prozore opatije, a sad je već bila noć. Redovnice su pjevale večernju službu, a podnožje statue osvjetljavale su svijeće. Svjetlo je treperilo duboko unutar plavih nabora, čineći da figura izgleda kao da se miče, kao da diše.

"Tko je ona?" upitah, malo preglasno. Bila sam tada još uvijek vrlo neuka. Sestra Goda, učiteljica koja je poučavala pripravnice, ušutkala me. "Blažena Djevica."

"Kako se zove?"

"Ona je Blažena Djevica Marija."

"Je li danas poseban dan?"

"Danas je slavlje bezgrješnog začeca. A sada, tiho!"

Tada mi to nije ništa značilo, ali sam se potpuno zaljubila u nju. Lice Blažene Marije bilo je lijepo, pogled oboren, ali joj je na usnama titrao maleni smiješak, dok su joj ruke bile podignute kao da mi daju znak da pridem. Međutim, ono što mi je privuklo pozornost bila je zvjezdana kruna za tu prigodu postavljena oko

njene glave. Zlato se presijavalo na svjetlu svijeće, a dragulji su u svojim dubinama odražavali plamen. Bila sam zaslijepljena. Nakon službe, kada su opatice počele odlaziti, ja sam ostala stajati ispred nje, izgubljena u treperenju svijeća.

"Dođi, Alice." Sestra Goda me povuče za ruku, ne odveć nježno. Bila sam tvrdoglava te sam ostala stajati kao ukipljena.

"Pa hajde!"

"Zašto nosi zvjezdanu krunu?" pitah.

"Zato što je ona Kraljica Nebesa. A sada, hoćeš li..."

Oštar udarac po ruci natjerao me da se pokorim, no svejedno sam posegnula za njom, iako sam bila premalena da je dotaknem, nasmijavši se.

"I ja bih voljela imati takvu krunu."

Moje drugo sjećanje slijedilo je nedugo nakon prvoga. Unatoč kasnoj uri, sestra Goda, malena i krhka, ali snažne desnice, kožnim je remenom zamahnula prema mojoj ruci udarajući je sve dok se koža nije zacrvenjela, a na njoj se pojavili mjehuri. Kazna za grijeh taštine i gramzivosti, prosiktala je. Tko sam bila ja da pogledam u krunu i zaželim je za sebe? Tko sam bila ja da pridem Blaženoj Djevici, Kraljici Neba? Bila sam manje važna od golubova koji su pronalazili svoj put do svodova svetišta. Cijeli će mi sljedeći dan proći bez ijednog zalogaja. Ustat ću i otići u krevet praznog želuca. Naučit ću se poniznosti. Dok mi je želudac kruljio, a ruka boljela, naučila sam, i to ne posljednji put, kako nije u prirodi žene da dobije ono što želi.

"Ti si loše dijete!" sestra Goda jasno ustvrđi.

Ležala sam budna sve dok nas crkveno zvono nije pozvalo na jutarnju službu. Nisam plakala. Mislim da sam prihvatila njezin sud. Ili sam bila premlada kako bih razumjela njegov dublji smisao.

A moje treće sjećanje?

Ah! Taština! Pokušaji sestre Gode da je remenom istjera iz mene bili su neuspješni. Prijekorno me gledala zbog nekog prijestupa kojeg se sada ne mogu prisjetiti.

"Ti si loše dijete! I to najvjerojatnije kopile, rođeno izvan bračne zajednice. K tome još i ružno. Ne vidim nikakvih iskupljujućih osobina u tebi, iako si nedvosmisleno Božje stvorenje."

Znači, bila sam ružna i kopile. Moj dvanaestogodišnji um nije mogao odlučiti što je od toga dvoje lošije. Jesam li bila ružna? Iako nanije posjedovanje zrcala u opatiji bilo zabranjeno - takav je predmet bio previše nemoralan i skupocjen da bi ga posjedovale redovnice — koja sestra nije zavirila u posudu neuzburkane vode kako bi uhvatila svoj lik? Ili potražila izobličeni odraz na ispoliranim srebrnim bokalima koji se koriste u samostanskoj crkvi? Isto sam učinila i ja, vidjevši ono što je vidjela sestra Goda.

Te sam noći promotrila hladnu vodu u svom latoru prije no što se svijeća

ugasila. Odraz je zatreperio, no i to je bilo dovoljno. Moja kosa, odrezana toliko kratko da je pratila obris lubanje, ne samo kako bi odvratila taštinu već i uši, bila je tamna, oštra i ravna. Moje su oči bile tamne poput noći, poput praznih rupa koje su moljci izgrizli u odjeći. Što se tiče ostaloga: obrazi su mi bili upali, nos izražen, usta velika; ni jedna crta moga lica nije privlačila poglede. Čak i prihvativši svoje, u odrazu mreškajuće mane, znala sam da ne posjedujem ljepotu, Bila sam žena, dovoljno odrasla da to razumijem i da time budem povrijeđena, unatoč tomu što sam djetinjje pokušavala saprati svoje teške obrve, crne poput razmazanog ugljena, i plakala kada to ne bih uspjela.

Sama u tmini svoje hladne, tijesne ćelije, između zidova koji su pritiskali moje samotno postojanje, zaplakala sam. Mrak i samoća plašili su me.

Nisam osjećala poziv. "Alice!"

Ukori sestre Gode neprestano mi odzvanjahu u ušima.

"Ponovno si zakasnila na jutarnju službu. Alice. Nemoj misliti da nisam vidjela kako si se ušuljala u crkvu, poput kakvog podmuklog djeteta što i jesi!" Da, bijah zakasnila.

"Alice, tvoj je veo ruglo u Božjim očima. Jesi li ga vukla po podu?" Ne, nisam, ali unatoč mojim dobrim namjerama, na veo se nakupilo trunja, raznih otisaka i pepela s ognjišta.

"Zašto ne možeš upamtiti ni najjednostavniji tekst, Alice? Tvoj je um prazan kao prostakova novčarka." Ne, nije prazan, tek usredotočen na nešto drugo. Možda na meko krzno opatijske mačke koja mi se uvijala oko nogu kupajući se u suncu.

"Alice, moraš hodati elegantnije. Zašto se ne ispraviš? Pogrbljena si kao kakav bezbožnik." Moji rastući udovi nisu znali za eleganciju. Tako me sestra Goda, učiteljica pripravnica, grdila satima zbog ovog ili onog grijeha. Bilo ih je toliko da sam se mogla spoticati o njih. Jer ipak je postojala jedna neporeciva istina.

Nisam osjećala poziv.

"Poziv nam da je Bog kao blagoslov", majka Sybil, naša opatica, opominjala je giješnike koji su se našli u njezinoj brizi sa svog sjedišta u kapitulskoj dvorani svakog jutra. "Poziv je blagoslov koji nam omogućuje da štujemo Boga molitvom, ali i dobrim djelima prema siromašnima u našoj blizini. Moramo poštivati svoj poziv i pokoriti se pravilima sv. Benedikta, našeg najcjedenijeg osnivača."

Majci opatici nije trebalo mnogo da se lati biča i kazni one koji se nisu pokorili. Vrlo se dobro sjećam njegova ugriza. Kao i njezina jezika. Osjetila sam udarac i jednog i drugoga kada sam, odlučna da budem na koljenima pored sestre Gode prije no što je zvono označilo kraj večernje službe, zaboravila zatvoriti opatijske kokoši pred grabežljivim pohodom lisice. Ishod je za kokoši sljedećeg jutra bio očit i krvav. Takva je bila i koža na mojim leđima, uslijed pravične kazne, kako mi je majka opatica rekla dok je zamahivala bičem u ime sv. Benedikta. Nije mi se učinilo pravednim da sam poštivajući jedno pravilo prekršila drugo. Ne odveć razborita u svojoj mladosti, prije no što sam naučila

mudrost skrivanja svojih misli, to sam i izrekla, Ruka majke Sybil izdigla se i spustila još većom silinom.

Poslali su me da pokupim jedna devastirana tijela. Ipak, meso nije bilo za otpad. Redovnice su pojele piletinu s kruhom sljedeći dan, dok su slušale čitanje parabole o dobrom Samaritancu. Moj tanjur nije vidio ništa osim kruha, i to dan starog. Zašto bih se okoristila svojim grijesima?

Bog mi zasigurno nije dao poziv, ako je to značilo prihvatiti, pokoriti se i biti zahvalna za ono što imam u životu. Ipak, nisam poznavala drukčiji život, niti bih to mogla očekivati. Kada sam napunila svoju petnaestu godinu, kako mi je rekla sestra Goda, trebala sam se zarediti i, budući da više ne bih bila pripravnica, početi oblačiti kao redovnica, što bi bio glatki prijelaz iz jednog oblika služenja u drugi, a redovnicom bih ostala sve dok me Bog ne bi pozvao u svoje nebesko utočište - ili da odgovarani za svoje grijeh. Od svoje petnaeste godine ne bih govorila, osim sat vremena nakon podnevnog obroka kada bi mi bilo dopušteno da razgovaram o ozbiljnim stvarima. Što mi se ipak učinilo malo boljim od neprestane tišine.

U tišini do kraja života, osim za pjevanja službi.

Sveta Majko, spasi me! Je li to sve čemu sam se mogla nadati? Nije bio moj izbor zarediti se. Kako bih to mogla podnijeti? Nikako nisam mogla shvatiti kako bi ijedna žena odabrala ovaj život ograđen zidovima, zatvorenim prozorima, zaključanim vratima. Zašto bi ijedna žena odabrala ovaj stupanj zatočeništva umjesto da iskusi slobodan život?

Za mene su postojala samo jedna vrata koja bi mi se otvorila. Ona koja bi mi ponudila bijeg.

"Tko je moj otac?" upitah sestru Godu. Ako imam oca, on se zasigurno neće oglušiti o moja preklinjanja.

"Bog je tvoj Otac." Hladan odgovor sestre Gode potaknuo me da i dalje slijedim svoju znatiželju dok je ona okretala stranicu psaltira. "Ako bi sada mogla obratiti pozornost, dijete, proučit ćemo sljedeći odlomak..."

"Ali tko je moj otac *ovdje* - *tamo* vani!" Uprla sam prst u prozor dok je kroz njega prodirao zvuk grada i njegovih stanovnika koji su se bučno okupljali na tržnici.

Učiteljica me pogledala, pomalo zbunjena. "Ne znam, Alice, i to je istina." Coknula je jezikom, što je uobičavala raditi kada nije imala objašnjenje.

"Rekli su da se *ovdje*, kada su te doveli, našla novčarka sa zlatnim novčićima."

Odmahnula je glavom, a veo joj je opušteno okruživao izbrazdano lice. "Ali nije važno. Možemo li sada..." Odgegala se do kraja sobe kako bi u dubinama sanduka pronašla neki prašnjavi rukopis.

Ali bilo je važno! Novčarka sa zlatnicima? Odjednom je postalo od iznimne važnosti. Znala sam samo da sam ja Alice. Alice - bez obitelji, bez ičega. Za razliku

od nekih sretnijih sestara, mene nitko nije posjećivao ni za Božić ni za Uskrs. Nitko mi nije donosio darove. Kada bih se zaredila, ne bih imala nikoga tko će za mene održati slavlje kako bi se proslavio moj napredak. Čak bih i habit naslijedila od neke preminule redovnice koja je, ako bi mi se sreća nasmiješila,

bila slične visine i građe; ako tako ne bi bilo, moja bi me nova odjeća ili zatočila u golemi sukneni šator ili bi izložila moje gležnjeve pogledima svijeta.

Jed se počeo rađati i naglo rasti. *Zašto?* Pitanje mi je odzvanjalo u glavi. Tko je moj otac? Cime sam zaslužila da me se ovako ostavi? Srce mi se stiskalo.

"Tko me doveo ovamo, sestro Goda?" nisam odustajala.

"Ne sjećam se. Kako i bih?" sestra Goda oštro odgovori. "Vjerujem da su te ostavili na trijemu opatijske. Sestra Agnes te unijela - no ona je mrtva već pet godina. Koliko ja znam, nema traga tvojim roditeljima. Nije bilo rijetko da se neželjena dojenčad ostavlja pred crkvenim vratima, još uz kugu koja je vladala... Iako je oduvijek rečeno kako..."

"Što je rečeno?"

Sestra Goda spustila je pogled na stari spis. "Sestra Agnes je uvijek govorila da nije kako izgleda..."

"Što nije?"

Sestra Goda pljesnu rukama, još jednom prelijećući pogledom preko moga lica. "Majka opatica rekla je kako sestra Agnes nije bila u pravu. Bila je vrlo stara i nije uvijek bila čista u glavi. Majka opatica rekla je da si najvjerojatnije dijete nekog radnika – popločivača - koji te dobio zajedno s kavanskom prostitutkom najvjerojatnije bez bračnog blagoslova. A sada - dosta toga! Usredotoči se na više stvari. Ponovimo *Očenaš* na najboljem mogućem latinskom. Nema nejasnog izgovaranja konsonanata."

Znači, *jesam* kopile.

Dok sam propisno izgovarala riječi *Očenaša*, um mi je ostao usredotočen na moje porijeklo, odnosno nedostatak porijekla, kao i na to što je sestra Agnes mogla ili nije mogla reći o njemu. Bila sam jedno od brojne neželjene djece i trebala bih biti zahvalna što me nisu ostavili da umrem. Ali jednostavno nije zvučalo ispravno, je li? Ako sam doista samo dijete kavanske prostitutke, a moji roditelji nezabilježeni pripadnici najnižeg sloja društva, zašto su me onda primili i zašto obrazovali? Zašto me nisu zaposlili kao *sestru od poslušnosti*, kao *konversu* da radim težačke poslove na opatijskim posjedima ili u kuhinji ili pekari? Istina je, oblačili su me u najiznošeniju odjeću koju bih naslijedila od bolesnih i umrlih, nisu me tretirali s brigom ili ljubavlju, ali su me svejedno naučili čitati i pisati, bez obzira na to koliko sam slabo pohađala te satove.

Očito je da sam trebala postati opaticom. Ne *konversom*.

"Sestro Goda..." pokušah ponovno.

"Nemam ti ništa reći", planula je. "Jednostavno se *nema* što za reći! Naučit ćeš ovaj latinski tekst!" Sestra Goda, osuđena na život s bolnim udovima, svojim je

štapom zamahnula prema mojim zglobovima na raci, no bez nekakve stvarne sile. Možda je već bila odlučila da sam izgubljen slučaj, dok joj je nestrpljenje sve više prerastalo u ravnodušnost. "Ostat ćeš ovdje dokad god! Zašto se opireš? Što drugo postoji za tebe? Svaki dan zahvaljuj Bogu na koljenima što nisi prisiljena tražiti svoj krah na londonskim smetlištima. I to na tko zna kakve sve načine!" Nije ni pokušala skriti svoje gađenje koje joj se pojavilo na licu uslijed razmišljanja o takvim ženama. Glas joj posta grubi šapat. "Želiš li biti prostitutka? Pala žena?"

Slegnula sam ramenima s nesumnjivom prostačkom drskosti. Štap je uspostavio kontakt s mojom kožom još oštrije.

"Nije mi suđeno da budem opatica", izjavila sam s neumjesnom hrabrošću. "Koji izbor imaš? Kamo bi otišla? Tko bi te primio?"

Ni sama nisam imala odgovor na to. Štap sestre Gode udario je o stol poput groma, a mene je obuzela beznadežnost, krv mi se ledila u žilama dok sam si lagala kako mi nije stalo. Moram postati opatica. Nemam kamo. Vrata koja su mi se mogla otvoriti sada su se zatvorila s praskom, a sestra Goda okrenula je ključ u bravi.

Tek mi je jedna pomisao preostala. *Ako si nepornogneš sama, Alice, zasigurno ti nitko drugi neće pomoći.* To mi je dalo utjehu.

PRVO POGLAVLJE

Događaj. Prigoda. Poremećaj koji će uzburkati površinu naših krutih, pravilima okovanim, dana. Gost-dama plave krvi - došla je u posjet opatiji. To, naravno, nije bilo ništa neobično. Često smo ima li posjetitelje koji bi došli na jednu noć ili nekoliko njih, imućne dame koje bi dolazile molitvom olakšati dušu ili povratiti duševni mir, povlačeći se nakratko od vanjskog svijeta. Ili neka hirovita žena, kako se govorilo, kojoj suprug nije vjerovao dovoljno da bi je ostavio kod kuće samu dok on putuje preko mora. Njihov je boravak s nama uglavnom bio kratak, ne ostavljajući nikakvog traga na našim dnevnim rutinama, osim što bi značio još jedna gladna usta i još jednu gomilu rublja.

Ah, ali ovaj je posjetitelj bio drukčiji. Znali smo to onog trenutka kad je njezina svita - nije bilo druge riječi - sa stilom umarširala u privatne odaje majke opatice. Njezin je dolazak, ipak, bio očekivan. Nisu li sve sestre okupljene da joj požele dobrodošlicu, s majkom opaticom na čelu? Koji je to bio spektakl. Veličanstvena kočija koju je vuklo šest gracioznih konja, okićena raznim dekoracijama i pozlaćenim kožnim zastorima te namještena najmekšim od svih jastuka, polako se zaustavila. Pomoćnici i pratioci polako su ispunili sav prostor. A koliko je samo bilo prtljage u pratećim kolima. Nikada nisam vidjela takvo bogatstvo na jednom mjestu. Na zastorima kočije bio je izvezen heraldički simbol, no tada nisam imala dovoljno znanja da ga prepoznam. Opće je oduševljenje zavlдалo našim redovima, a velovi, kao na povjetarcu, zatreperili su uslijed očigledne znatiželje. Pogledi više nisu bili skromno spuštteni.

Nakićeni su prsti iskrsnuli, uglednom gestom pomaknuvši zastor, a dami je njezina garderobijerka pomogla da izađe iz kočije.

Dakle! Blagoslovljena Djevice!

Prizor mi je zaustavio dah, a moje misli odveo na neku novu, dobrodošlu putanju.

Bližila mi se petnaesta godina, a otkad sam uistinu postala ženom pratila su me tmurna raspoloženja. Doživljavala sam prvi put ženske procese zajedno s popratnim nepravilnostima. Bila sam prisiljena na žustar razgovor u ambulanti sa sestrom Margery, koja je tamo bez suosjećanja davala lijekove i ugnjetavala bolesnike. I meni je iskazala sličan nedostatak suosjećanja, a nije mi ni rečeno o čemu je točno riječ.

To je kazna nad ženskim rodom, sestra Margery je promrmljala, za Evine grijehe počinjene u Rajskom vrtu, prokletstvo nad njezinim padom, koje sada kao sramotni znamen nose sve žene. Privremeno sam bila biće dostojno prijezira. Neizbježno mi je, iskrivila je lice u grimasu, izvršiti pokoru za Djevicu Mariju

kako bi mi dala snage da izdržim svoju patnju u tišini.

Zadrhtali.

Osim toga, naučila sam korisnost platnenih krpa, a za ublažavanje najgorih bolova u donjem dijelu trbuha davali su mi crnu divizmu prokuhanu u vinu. Bila sam obuzeta i neugodom i sažaljenjem.

Sve dok gospa nije sišla iz svoje kočije.

A nisam bila jedina koju je obuzelo zaprepaštenje, jer je naša gošća protresla svoje svilene suknje od damasta na kojoj se nagoviještao duboko plavi uzorak, sa srebrnim nitima i raskošnim krznom, zaglađujući nabore na ogrtaču dok su dragulji na njezinim prstima sjali duginim bojama. Nije bila mlada žena, nije bila ni stara, a njezina je ljepota svima oduzimala dah. Nisam mogla vidjeti njezinu figuru koja je bila omotana teškim ogrtačem unatoč toplini ljetnog dana, ni kosu koja je bila skrivena pokrivalom za glavu i crnim velom, no mogla sam vidjeti njezino lice. Bilo je savršeno ovalno, svijetle kože i upečatljivih crta - bila je jednostavno ljupka. Njezine su oči, uokvirene krasnim platnom i valovitom svilom, bile velike i sjajne, boje mlada bukvina lista.

"Moja gospo." Majka opatica poletje naprijed, glatko poput klizača na ledu. "Počasćeni smo."

Naklonile smo se savinuvši se u koljenu, zašuštavši krutim platnom i vunanim haljama, poput jata vrana koje klepeću svojim prašnjavim krilima. Gospa oštro kimnu, bezizražajno pogledavši oko sebe te prema nama. Budući da joj usnice bijahu stisnute toliko da je izgledalo kao da se umjesto njih na licu nalazi samo tanka linija, bilo mi je jasno kako joj nije bilo drago što je ovdje. Niti su njene oči, zvjerski osuđujuće, odavale toplinu.

"Možete biti sigurni da ćete biti primljeni s najvećim gostoljubljem." Majka opatica prekrížila je svoje ruke na struku. "Hoće li vaš ostanak biti duljeg tijeka?"

"Nije određeno." Gospin odgovor biše kratak, ali izgovoren u najmelodičnijem tonu. "Vjerujem da mi imate ponuditi više od ćelije?"

To je potvrdilo moje sumnje. Ona nije običan gost koji je ovdje dobrovoljno. S poštovanjem sam gledala kako gospa odvraća svoju pozornost od majke opatice - čije su se nosnice suzile, a prsa izdigla - potpuno je sada usmjeravajući na raspakiravanje svojih osobnih stvari. Iz jednih kola iskočio je trojac malenih pasa koji su lajali i poskakivali oko njezine suknje. Sokol nas je s motke na kojoj je putovao zloslutno promatrao. A životinjica, kakvu prije nisam vidjela, blistavih okica i nemirnih prstića, boje kestena s nabranim ovratnikom koji joj je uokvirivao lice i dugog repa, iskrsnula je iz nosiljke. Zajedno sa zlatnom ogrlicom i lancem skočila je i zakačila se za prsluk gospine služavke koja joj se rezignirano pokorila.

Nisam mogla svrnuti pogled. Bijah potpuno zavedena svjetovnim veličanstvom, dok me je biće istodobno očaravalo i odbijalo.

"Imam sobe za vas u svojem vlastitom odjeljku", majka opatica objašnjavaše

dok su se pudlice gurkale oko njezinih nogu njuškajući joj suknje. "Sve što možemo učiniti da vaš smještaj bude pun utjehe i mira u ovo tužno vrijeme, moja gospo..."

To mi je odvrátilo pozornost s nemirnog bića na zlatnu ogrlicu. Znači li to da je udovica, budući da nosi crni veo i ogrtač? Možda je došla ovdje provesti neko vrijeme u tihoj molitvi i promišljanjima kako bi izrazila poštovanje prema umrlom suprugu? No sluge su već počeli raspakiravati lutnju i sanduke koji su jedino mogli sadržavati odjeću. Dama je pucnula prstima kako bi ih požurila. Osim njezine odjeće, ništa nije odavalo da je u koroti, niti se činilo da je svjesna časti koja joj je ukazana kada su joj ponuđene sobe unutar opatičina privatna odjeljka kojem je pristup bio zabranjen za sve osim za sestru Matildu, kapelanku majke opatice. Tko je bila ova žena koja je putovala tako važno i uobraženo? Tko se usudio pokazati tako malo poštovanja majci opatici?

Na licu majke opatice i dalje se nalazio usiljen osmijeh. "Poslat ću vam okrepljenje, gospo."

"Odmah ako je to moguće." "Mi objeđujemo u podne..."

"Ja ću jesti u privatnosti svojih soba." "Naravno, gospo. A ako zatrebate išta..."

"Da. Trebat ću služavku, ženu koja će za mene obavljati jednostavne zadatke. Trebam nekog mladog i sposobnog." Pogledom osinu majku opaticu, ne dajući joj prilike za neslaganje.

"Doista, gospo. Poslat ću vam jednu *konversu*...?"

Egzotično se biće bez upozorenja izmigoljilo i ugrizlo garderobijarku koja ga je nespretno držala, pobjegavši te poput strijele protrčavši među redovnicama, kričeći i vukući ih za suknje. Redovnice se u isti mah žacnu, jauknuvši u kontrapunktu. Psići su zalajali i bacili se u lov. A kada je životinjica protrčala pored mene, *znala sam!*

Učini to!

Zakoračivši, uhvatila sam kraj lanca koji se vukao po podu, tako da se životinja zaustavila uz moje noge, kričeći i cičeći, pokazujući svoje oštre zube. Nisam razmišljala. Prije no što se uspjela othrvati, podigla sam je u naručje. Lagana, krhkih kostiju, krzna neizmjereno meka, uvukla je svoje kandže u moj veo i tamo ih zadržala.

Osjetila sam kako mi lice obuzima rumenilo dok je prostorijom zavladao muk, a sve se oči uprle u mene. Jesam li trebala požaliti zbog svoje odvažnosti? Nisam. Nisam čak ni kada sam zamijetila da me gospa proučava kao da sam debeli šaran na tržnici. Pokušala sam se nakloniti, no nespretno, budući da su mi ruke bile pune žustrog majmunčića.

"Dakle!" Gospa uskliknu, svinuvši usne u nešto nalik na osmijeh, iako su joj oči ostale oštro hladne. "Kako poduzetno od tebe." Osmijeh se raširio u zasljepljujuću čaroliju, blistajući poput leda na lokvi za zimskog jutra. "Ova

djevojka... Ona će poslužiti."

"Gospo!" Majka opatica se pobuni, mršteći se prema meni. "Jedna od naših *konversibila* bi mnogo..."

"Ne bih rekla." Osjetih kako njezine gorljive oči ponovno istražuju moje lice, sve dok nije kimnula, podigavši ruku u zapovjednoj gesti. "Pođi sa mnom, djevojko. Ne ispuštaj Berberskog..."

Tako sam je slijedila, suhih usta, dok mi se želudac stiskao od čudne mješavine potresenosti i uzbuđenja. Postat ću služavkom. Radit ću što se od mene zatraži te obavljati svakodnevnne poslove za ženu koja je odabrala *mene*. Istina, samo na kratko vrijeme, no prepoznala sam priliku da budem zamijećena. Da budem *drukčija*. I uhvatila sam je, uhvatila za njezin pozlaćen ovratnik.

Slijedila sam vreće mnoštvo sluga koji su nosili gospine stvari u njoj namijenjene sobe. Izgurana s puta od dvojice muškaraca koji su podizali sanduk, stala sam uza zid i gledala s divljenjem. Gospa je dobila jednu sobu u kojoj je mogla sjesti i opustiti se te iznad nje drugu, spavaću, koja je bila spojena s toaletom. Neki su zidovi bili prekriveni krasnim drvenim oplatama, a neki tapiserijama živopisnih boja koje su se protezale od poda do stropa. Je li majka opatica uživala u ovako raskošnim odajama? Kroz svod sam uhvatila djelić prostranog kreveta oko kojeg su bili obješeni zastori protkani crvenim i zlatnim nitima, a cvijeće i ptice nemirno bjesnjeli po zelenoj pozadini od damasta. Pokraj njega nalazio se naslonjač s izrezbarenom pozadinom, od sjajnog drveta, a uza zid klecalo. Moja gola ćelija s jadnim krevetom nije bila ništa u usporedbi s ovim. Iskrivila sam se kako bih bolje vidjela, zbog čega je majmun pokušao othrvati se i cičati.

Potom su sluge otišli, garderobijerka je počela raspakiravati gospinu vlastitu posteljinu i nositi je u spavaću sobu, sokol se svinuo na svojoj motci, a psići skljkali na pod. Majmun mi se izmigoljio iz naručja te umaknuo u spavaonicu gdje se popeo na skupocjene zavjese zubima čineći štetu damastu. Ja sam ostala na svojem mjestu, ne znajući koje su moje obveze prema ovoj razmetljivoj ženi koja je sa sebe već počela svlačiti ogrtač i veo.

"Uzmi ovo!" naredila mi je.

Ispružila je par izvezenih rukavica te ih ispustila na pod, očekujući da ću ih ja dohvatiti. Slijedio je njezin veo, nemarno odbačen kao da nije riječ o skupocjenom komadu odjeće. Pojurila sam kako bih se pokorila njezinoj zapovijedi. Tako sam prošla prvu lekciju o tome kako biti gospinom služavkom.

Nisam mogla maknuti pogleda s nje.

Iz blizine, njezina je ljepota bila još posebnija. Bez vela joj je kosa, uredno ispletana i pričvršćena iza ušiju, sjala mekom crveno-zlatnom bojom na prigušenom svjetlu sobe, jednakom bojom kakvu sam vidjela na krznu mladunčeta lisice odbačenog na gradskom smetlištu. A njezina je koža bila blijeda i prozirna, gotovo biserna odsjaja, nježna poput kuglica na brojanici majke

opaticice. Crte lica bile su joj posebne, gotovo kao one na skulpturi Naše Majke, ali ipak nisu bile posebnije od njezinih očiju koje su sjajile poput dragocjenih smaragda. Nepomično sam stajala u tišini i divila se. Nezgrapna, nevična, neprivaćna kakva sam znala da sam bila, osjećala sam strahopoštovanje prema ovoj ljepoti.

Gospa je spustila svoj ogrtač u moje naručje, a ja sam jedva stajala pod težinom raskošna komada, ne znajući što bih drugo učinila. Nije mi dala nikakve upute, a njezino oholo držanje nije mi ni dopustilo da upitam.

Majka opatica pojavila se na vratima.

"Jesu li sobe zadovoljavajuće, moja gospo?"

"Mogu proći." Gospu je više zanimao sadržaj malene izrezbarene kutije koju joj je predala garderobijerka. "Za Boga miloga! Koja bijeda!" A zatim odseće u spavaonicu.

Majka opatica ukrutila se na opasku i na očit nedostatak poštovanja te se okrenula prema meni kao prema najbližem objektu na kojem bi mogla naoštriti svoj jezik. "Slušat ćeš gospu i izvršavati njezine zapovijedi. A kada ne budeš potrebna, nastavit ćeš sa svojim satima i zadacima u opatiji. Nećeš kasniti na mise. Ovo je neviđena čast, a ne izgovor da izbjegavaš svoje dužnosti."

"Da, majko." Ljutito se nakanila otići. "Majko", prošaptah, "kako da oslovljavam gospu?"

Gospa je imala izniman sluh. Stojeći na dovratniku spavaonice, još uvijek sa škrinjom nakita u ruci, ispusti ne posebno ugodan cerek.

"Ona ne zna tko sam! Ali ipak, zašto bi pripravnica u ovom učmalom samostanu znala za mene? Ali tako mi Boga! Znat će unutar dvanaest mjeseci, kunem se! Cijela će me zemlja znati!" Zlobnost njezina glasa nikako se nije slagala s njezinom ljepotom; bila joj je sušta suprotnost. "Zvat ćeš me moja gospo", reče bacivši kutiju na krevet i približivši mi se kako bi dotakla moj veo s očitim gađenjem, slažući njegove nabore u nekakvu vrstu reda. "Ja sam Joan,

grofica od Kenta. Barem zasad. Uskoro ću biti žena princa Edwarda. Budućeg kralja Engleske."

Ništa nisam znala o njoj. Sve što sam znala jest da *sam ja* odabrana. Odabrala je mene da joj služim. Mislim da me je ponos tada dirnuo u dušu.

Pogreškom, kako se ispostavilo.

Postala sam dobrovoljni rob grofici Joan. Lijepoj djevi od Kenta čije su milina i ljepota, kako mi je rekla, osobine po kojima je poznaje cijela zemlja. Kada me trebala, zazvonila bi malenim srebrnim zvoncem koje je proizvodilo izniman zvuk. A zvonilo je i velikom učestalošću. Grofičina garderobijerka, gospa Marion, daleka i sirota rođakinja Lijepe Joan, uvijek je, čini se, pronalazila neku izliku kako bi nekamo otišla kada bi se javila potreba za radom.

"Uzmi ovu haljinu i očetkaj porub - toliko prašine. I brižno se odnosi prema njoj."

Četkala sam. Bila sam vrlo oprezna.

"Idi po lavandu - pretpostavljam da imaš lavandu u svom vrtu? - nađi je malo za moja krzna. Neću ih nositi sljedećih nekoliko mjeseci..."

Opustošila sam gredice sestre Margery tražeći lavandu, riskirajući oštar udarac bolničarkina jezika.

"Odvedi ove životinje u vrt. Od njihove me galame boli glava. I vodu. Trebam lavor vode. Vruće vode - ne hladne kao posljednji put. Kada to napraviš, donesi mi tintu. I pisaljku."

Moj odgovor na sve: "Da, moja gospo."

Grofica Joan bila je zahtjevna gospodarica. Ako je doista tugovala za svojim umrlim suprugom - preminuo je tek prije nekoliko tjedana, kako mi je rekla - za to nisam vidjela dokaza: njezini posjeti dnevnim službama bili su začudno rijetki. Ipak, pozivi njezina zvona nisu mi nikada smetali. Prozor u uzbudljivi svijet kraljevskog dvora bio je širom otvoren, a ja sam mogla gledati i diviti mu se. Kako samo ne bih uživala u pozornosti koju mi je davala, unatoč tomu što mi se nije obraćala osim ako mi je izricala zapovijed. Za nju nisam bila ništa osim para ruku koji je nalazio i nosio i skupljao. Zvala me "djevojkom", onda kada bi mi se obratila.

"Počešljaj mi kosu", naredila mi je.

Što i učinih, raspuštajući pleteno konoplje crvenog zlata kako bih ga oslobodila petlji s češljem od bjelokosti koji sam priželjkivala za sebe.

"Oprezno, djevojko!" viknu, uhvativši me za ruku, zabivši u nju svoje nokte toliko silovito da su ostavili krvavi trag. "Glava me boli od tvojih nespretnih pokušaja!"

Glava je groficu Joan često boljela. Naučila sam se pametno ponašati. Nikada nije bila zadovoljna, čak ni kada joj je kosa poput sjajnog zastora padala preko struka i kada bi zatvorila oči da uživa u zrakama sunca koje su joj grijale lice i ramena. Sunce je zlatom doticalo njezine obraze i grlo. A onda sam je, češljajući, zamijetila. Mana. Prijetnja njezinoj ljepoti od koje prolaze trnci.

Ondje ga uočih kada je podigla bradu; zadebljani jastučić mesa koji joj je obložio čeljust. Kada je prinijela čašu vina svojim usnama, elegantno podignutog malog prsta, opet sam vidjela dokaz u jamicama u mekoći njezina zgloba. A kada je ustala na noge i rukama prošla kroz kosu kako bi je uklonila sa svoga vrata, uočila sam zadebljanje oko struka ispod usko priljubljene haljine. Pomislila sam kako je nekad zacijelo bila vitka poput vrbe, no osim ako je nosila dijete svoga preminuloga supruga, njezina je vitkost bila pod opsadom. Zanimalo me. Na našoj oskudnoj prehrani nijedna od redovnica nije se udebljala.

Uskoro sam saznala pravi uzrok. Grofica Joan nije nosila dijete, već je voljela slatkiše i kolačiće punjene voćem i različitim začinima koje bi naručivala iz naše kuhinje. Njezino je vino bilo zaslađeno medom, a njezino najdraže jelo medeni kolač. Sestra Goda bije optužila za neumjerenost u jelu i piću; Lijepa Joan u tome

nije vidjela grijeh te je jela i pila s pohotnim zadovoljstvom.

Dok se kupala, moje su se sumnje potvrdile. Gospa Marion preko ruke je presavinula svježe opranu lanenu košulju, a ja sam držala ručnik od gruba platna. A grofica Joan? Ona je svu svoju odjeću skinula bez imalo srama. Na trenutak su me prošli trnci nelagode, kao da sam se i ja našla svučenom. Nikada prije nisam bila izložena nagosti. Nijedna redovnica nije skidala svoje donje rublje - to je bila jedna od prvih lekcija kojoj su me naučile. Redovnica je spavala u lanenoj košulji, preko nje se prala krpom i zdjelom vode, a u njoj bi i umrla. Golotinja je u očima Boga bila grijeh. Grofica Joan nije imala sličnih inhibicija. Veličanstveno gola, zakoračila je u svoju kadu mirisne vode, dok sam ja, nevina i neiskusna, samo zjapila čekajući da joj dodam ručnik kada bude gotova s kupkom.

"Ma što nije u redu, djevojko?" upitala me, očito zabavljena mojom ukočenosti. "Nisi li nikada prije vidjela nago tijelo žene? Ne, pretpostavljam da nisi, živeći s onim starim babuskarama." Glasno se nasmijala, ugodnim tonom koji je gotovo i mene natjerao da se nasmijem, sve dok nisam pročitala zlobne linije na njezinu licu. "Zasigurno onda nisi vidjela ni muškarca." Zijejnula je milo u vrućini, rastežući ruke tako da su joj se grudi izdigle iznad razine mirišljave vode. "Oba moja supruga imala su oku ugodna tijela, nisu li, Marion?"

"Dvaput ste se udavali, moja gospo?" Prestravljena svojom drskosti, ipak sam pitala.

"Jesam. I to u isto vrijeme!" Pogledala me, pakosnog izraza. "Što misliš o tome?"

"Daje to grijeh!" odgovorili, neoprostivo iskreno.

Njezine lijepo oblikovane nosnice suzile su se pri udisaju. "Osuđuješ li me onda?"

"Ne, moja gospo. Kako bih mogla?"

"Doista, kako. Ipak ne znaš ništa o tome." Njezin je glas postao rezak. "Ali mnogi znaju. A ja neću tolerirati njihovo uplitanje..."

"Moja gospo..." Marion je upozori.

"Znam, znam." Groflčina je ljepota nestala ispod grimase. "Ne bili trebala pričati o tome. Ni neću. Operi mi kosu, djevojko."

Naravno da jesam.

Omotana u ogrtač, mokre kose raspuštene preko ramena, grofica Joan posegnula je u jednu od svojih škrinjica, uzela zrcalo te stala na svjetlo kako bi promotrila svoj odraz. Nasmijala se na ono što je vidjela. A zašto i ne bi? Ja sam samo zurila u predmet srebrna okvira i njegovu blistavu površinu, dok grofica nije podigla pogled, sujetno, osjetivši moj pogled.

"Što je? U što gledaš?" Odmahnuh glavom.

"Ne trebam te više za sada." Bacila je sjajni predmet na krevet. "Dođi nakon večernje službe."

Bih li je trebala podsjetiti da odmah nakon večernje službe redovnice odlaze u

trpezariju po kruh i pivo, posljednje jelo u danu te da toga dana ne bih jela? Sumnjala sam da bi joj to išta značilo, ako su joj moje usluge bile potrebne. Umjesto toga, budući da su me prsti svrbjeli...

"Vaše zrcalo, moja gospo..." "No?"

"Mogu li pogledati?" upitah.

Obrve su joj se podigle u savršene lukove. "Ako želiš."

Uzela sam ga odande gdje je ležao - i pogledala. Odras, koji je bio iskreniji od bilo čega što sam mogla vidjeti u svojem laboru, uzvraćao mi je pogled. Bila sam zapanjena.

"No?" grofica upita. "Što misliš, Marion? Hoće li joj se svidjeti što vidi?" "Ne, moja gospo. Kako bi i moglo?" Zlokobno se osmjehnula.

Nastavila sam zuriti. Zatim sam, bez riječi, odložila zrcalo na krevet licem dolje.

"Sviđa li ti se što vidiš?" grofica Joan upita uživajući u mojoj nelagodi.

"Ne!" protisnuh kroz zube. Moj lik u vodi nije bio daleko od istine, a sada se tu našao i dokaz koji je to nesumnjivo potvrdio. Tamne oči, duboke i bez zrake svjetla poput jezera u noći ispod neba neosvijetljenog mjesečinom. Još tamnije obrve, iscrtane toliko oštro kao da ih je tintom nacrtala nespretna ruka. Izražena čeljust: dominantan nos i široka usta. Sve tako... tako izraženo. Bio je pravi blagoslov da mi je kosa bila pokrivena. Nisam bila ni blizu ovoj crveno-zlatnoj, bljedolikoj ljepoti ispred sebe. Nisam čak bila ni ljepušasta.

Bila sam ružna.

"Što si očekivala?" grofica me pitala. "Ne znam", protisnuh.

"Očekivala si vidjeti barem nešto privlačno na sebi, nisi li? Naravno da jesi. Koja to žena ne očekuje? Mnogo toga može biti oprosteno lijepoj ženi. Ali neprivlačnoj? Njoj se ništa ne tolerira."

Kakva okrutna optužba, izrečena bez imalo osjećaja, bez uzimanja mojih osjećaja u obzir. Točno sam u tom trenutku, kada mi se nasmiješila, uvidjela istinu na njezinu licu. Bila je sklona namjernoj okrutnosti.

"Kakvo li si samo ružno biće! Zanima me zašto ti uopće popuštam?"

Grofica reče posebno pakosno, bezosjećajno mi trljajući sol na ranu. Dok mi je srce pucalo pod težinom dokaza koji su se našli protiv mene, postala sam svjesna grofice, koja me nagnute glave gledala, usnama stisnutim od zadovoljstva, te sam bez imalo sumnje shvatila zašto me odabrala - mene prije svih ostalih - da joj služim. U tom odabiru nisam odigrala nikakvu ulogu. Nije se radilo o ludorijama njezina izopačenog majmuna niti o mojim budalastim pokušajima da privučem njezinu pozornost, kao ni o mojem trudu da budem dobra služavka. Odabrala me jer sam bila ružna.

Meni potpuna suprotnost, ova obrazovana, sofisticirana, uglađena dvorska ljepotica sjajila bi poput signalnog svjetla kojem bi se, na vrhu brda, svi divili. Bila sam savršen odabir: previše neljupka, previše nezgrapna, previše neuka da

bih predstavljala ikakvu opasnost krasotici kakva je bila Joan od Kenta.

"Ostavi me!" naredila mi je s naprasitom zlovoljom. "Potpuno si mi odbojna!"

Što je uništilo sva moja nadanja da sam joj bila od ikakve važnosti. Bila sam tek služavka koja joj je pravila društvo ili koja bi bila otjerana, ovisno o grofičinu raspoloženju.

Što sam mislila o ovoj ženi koja je tako nenadano ušla u moj život i ostavila tako snažan dojam? Odakle početi? Opčinjavala me. Katkada sam je prezirala, jer njezino je lice bilo tek krinka za kameno srce. S druge strane, divila sam se njezinoj ambiciji, njezinoj odlučnosti da dobije ono što želi. Katkada je bila raspoložena za priču, ne mareći što će reći.

"Ovdje sam samo kako bih se ulagivala!" izjavila je, zureći kroz prozor koji je gledao na vanjske zidove opatije, dijelom umotane u nemilosrdan kišni slap.

"Do čijeg vam je mišljenja tako stalo, moja gospo?" upitah jer se to i očekivalo od mene.

"Kraljeva. Kraljičina. Oni to ne žele - i na mojem će putu postaviti brojne zapreke - ali imat ću ga na kraju!" Moj blijedi pogled odao je moje nerazumijevanje. "Princa, budalo! Zar baš ništa ne znaš? Vrijeme je da se oženi i dobije nasljednika. Nisam li plodna? Znaš li samo koliko sam djece nosila? Naravno da ne znaš. Petero. Troje sinova i dvije kćeri. *Ja* mogu dati princu nasljednike. Kralj želi da njegov dragocjeni sin oženi bogatu nasljednicu iz Niskih Zemalja. Kraljica *mene* ne odobrava. Trebat ćemo papinsko odobrenje budući da smo bratići drugog koljena - no to ne bi trebalo biti nemoguće ako dovoljno zlata stigne u prave ruke."

"Zašto kraljica ne bi odobravala", pitala sam. "Nije li vaš suprug preminuo, moja gospo?"

Usta joj se naglo zatvore te iz njih ne izađe ništa osim: "Bit će po mom, vidjet ćeš. Bit ću princezom prije svršetka godine."

Kako je bilo moguće da ne budem zadivljena i očarana? I da, žudjela sam za stvarima koje je posjedovala. Iz Londona joj je bila dostavljena pošiljka.

"Otvori je", naredila mi je.

Odmotala sam kožu te otkrila nekoliko dugmeta od dragulja sklupčanih u mojim dlanovima. Vatra u svakom srcu. Safiri u zlatu.

"Ne diraj ih." Jogunasto ih je šćepala iz moje ruke. "Znaš li koliko su me stajali? Više od dvije stotine funti. Nisu za takve poput tebe!"

Mislim da sam je, odvagavši dobro i loše, najviše od svega prezirala. No to me nije spriječilo da joj zavidim na svemu što ima, na svemu što ona jest, a ja nisam.

"Odlazim." Grofica je najavila nakon tri tjedna. Najuzbudljivija, najbjednija tri tjedna moga života.

"Da, moja gospo." Već sam vidjela pripreme - kočije su se vratile, a pratnja skupljala baš u tom trenutku u dvoru i bilo mi je žao.

"Tako mi Boga! Bit će mi drago riješiti se ovih zidova."

I sama sam to znala.

"Bila si mi korisna." Grofica je sjedila u stolcu visoka naslona u svojoj spavaonici, nogu uredno skupljenih u pozlaćenim kožnim cipelicama na stoličku, dok se posao prepakiravanja njezinih stvari odvijao oko nje.

"Da, moja gospo."

"Usudila bih se reći da si naučila ponešto novo, osim uobičajene molitvene i ispovjedne hrane."

"Da, moja gospo", odgovorih prilično ozbiljno. "Naučila sam se nakloniti s pregibom u koljenu." Inzistirala je na njemu svaki put kad bih ušla u sobu. "I popravljati vaše pisaljke."

Iznenadila me. Naginjući se naprijed, grofica Joan me nenadano udarila s nemarnim, uzgrednim nasiljem, bez ikakvog očitog razloga osim njezine divljačke naravi. Odjekujuća pljuska žarila mi je obraz. Spotakla sam se, pokušavši povratiti dah i ravnotežu.

"Ne budi drska, djevojko!" "Ali nisam..."

Doista nisam bila. Grofica Joan provodila je neobično mnogo vremena u pisanju pisama te sam postala vrlo vješta u popravljanju njezina pribora za pisanje. To me intrigiralo. Svaki tjedan slala su se pisma imenima koje nisam poznavala. Dvoranima, većinom. Jednom čak i samom kralju Edwardu. Kraljici Philippi više od jednog. A princu -dovoljno pisama da opatijskog glasnika zadrže zaposlenim, putujući naprijed i natrag do Westminstera, dok je sestra Matilda samo coktala jezikom, nezadovoljna troškom te korespondencije. Joanina je ruka putovala preko pergamenta takvom brzinom i točnošću. Ja sam tek mogla našvrljati nekoliko neurednih znakova: grofica Joan za to je imala posebnu sposobnost te je imala potrebu ostati u doticaju sa svijetom od kojeg se povukla, saplićući mrežu od zamršenih veza u koju bi uhvatila one koje poznaje i prisilila ih da se pokore njezinoj volji. Tome se već jesam divila, i njezinoj sposobnosti i onome za što ju je koristila.

Kao da me uopće nije udarila, grofica je ustala. "Pretpostavljam da bih te trebala nagraditi. Uzmi ovo. Tebi će biti korisnije no meni."

Uzela sam iluminirani Casoslov, zaprepaštena njezinom darežljivošću, osim što grofica nije pokazala ni najmanju naznaku zahvalnosti. Ovaj dar njoj nije bio ni od kakve važnosti. Nije ga željela, svršila je s ovim mjestom i zaboravila bi nas čim bi njezina kočija umaknula iza kamenih stupova opatijske stražarnice.

"Uzmi ovu kutiju i ponesi majmuna." Gurnu mi životinju u ruke. "Sutra ću biti u Windsoru, a onda ćemo vidjeti..."

Znači, ovo je trebao biti kraj - no postojao je jedan komadić znanja koji sam htjela da mi prenese. Dugo sam i ozbiljno promišljala o tome. Ako sada ne pitam...

"Moja gospo..."

"Nemam vremena." Već bijaše pri izlazu.

"Što da je ženi..." promislih o riječi koju trebam. "Što da je ženi moć?" Ta riječ

nije izrazila ono što sam htjela reći - ali je bila najbolje čega sam se mogla sjetiti.

Zaustavila se. Polako se okrenuvši, nasmijala se, no lice joj bijaše toliko izobličeno podrugljivošću da sam se u sebi prekorila zbog svoje naglosti.

"Alice. Zoveš se Alice, zar ne?" upita. To je bilo prvi put da me oslovila imenom. "Moć? Što bi stvorenje poput tebe moglo znati o istinskoj moći? Što bi učinila s njom, čak i kada bije se dočepala?" Prijezir prema mojoj naivnosti bijaše okrutan u svojoj ugladenoj eleganciji.

"Mislim - moć da odaberem vlastiti put u svom životu."

"Dakle! To tražiš?" Uputila mi je spokojan smiješak. A onda sam vidjela kako ispod njezine nemarnosti leži daleko dublja emocija. Zapravo me prezirala. Možda je prezirala sva stvorenja prostačkog porijekla. "Ti nećeš dobiti moć, draga. Ako to znači status. Osim ako se možeš izdići sa svog položaja i postati majkom opaticom ovoga mjesta." Usne joj bijahu podrugljivo svinute. "Nećeš uspjeti."

Poruga je u meni probudila bijes, no dobro sam ga skrila. "Ipak, voljela bih znati."

"Onda ću ti dati odgovor. Budući da nemaš plemenitaške krvi -ljepota. Ali, *tvoja* te ljepota neće dovesti nikamo. Postoji tek jedan način." Njezin je osmijeh nestao pa pomislih kako je ozbiljno razmotrila moje pitanje. "Znanje."

"Kako znanje može biti moć?"

"Može. Može ako je ono što znaš od velike važnosti nekome drugome." "Ali što mogu naučiti u samostanu, a da je od ikakve važnosti nekome?"

"Zaista ne znam. A kako i bih?" Njezin je pogled bio pun sažaljenja. "Ali prosjaci, draga moja, ne mogu birati."

A u njezinim sam očima, mogu reći s najvećom sigurnošću, bila prosjak. Što bih mogla naučiti u opatiji? Tanko je sukno moga znanja bilo rašireno preda mnom, bijedno u svojoj širini i dubini. Citati. Iskopavati korijenje u vrtu. Raditi sitne poslove u ambulanti. Polirati srebrno posuđe u samostanskoj crkvi.

"A što bih učinila s tim znanjem?" upitah očajno, kao da sam ih nabrojala naglas. Kako sam je mrzila u tom trenutku samosvijesti.

"A kako da ja to znam? Ali reći ću ovo. Za ženu je važno da posjeduje osobinu dvoličnosti kako bi mogla iskoristiti svoje talente. Imaš lije?"

Dvoličnost? Posjedujem li je? Zaista nisam znala. Odmahnula sam glavom. "Varljivost! Lukavost! Spletkarenje!" Planula je kao da joj je moje neznanje bilo uvreda. "Razumiješ li?" Grofica zakorači prema meni kako bi mi šapnula u uho, kao da je to bio znak dobrostivosti.

"Moraš imati unutarnju snagu da slijediš svoj cilj, i da se ne brineš koliko ćeš neprijatelja steći putem. To nije lako. Ja stječem neprijatelje cijeli svoj život, ali na dan kada se udam za princa, oni će biti kao pljeva pred vjetrom. Nasmijat ću im se u lice i reći kako me ne zanima što imaju reći o meni. Bi li ti bila spremna isto učiniti? Iskreno sumnjam." Parodija zabrinutosti vrlo je brzo prišla kraju. "Namjeri se na to, djevojko. Sve što imaš pred sobom tvoj je život u ovoj hladnoj

grobnici, sve do dana kada ti obuku posmrtno odijelo i prišiju mrtvački veo."

"Ali ja ću pobjeći odavde." Nikada prije to nisam naglas izustila, nikada izgovorila te riječi. Kako je očajnički zvučalo. Kako beznadno.

"Pobjeći? A gdje bi živjela?" Riječi sestre Gode odjeknule su, razdirući mi srce poput noža. "Bez sredstava trebat ćeš supruga. Osim ako bi voljela biti prostitutka. Riskantan život, kratak i okrutan. Ne bih ga preporučila." Okrenula je leđa surovo odbacivši tu ideju. "Bolje je biti redovnicom." Dok sam zatvarala zastore na njezinoj kočiji, nakon čega je moja služba imala biti gotovom, čula sam njezinu posljednju osudu. "Nikada nećeš biti ni od kakve vrijednosti u životu. Stoga zaboravi na to."

Vrući mi se bijes podigao u grlu, toliko snažan da mi je ruka na zastorima zadrhtala želeći ih istrgnuti s držača. Pomislila sam kako bih mogla imitirati gestu koju sam vidjela da gradski mangupi upućuju starijima i boljima od sebe kada bi se osjetili izazvanima, živopisnu i sramotno izražajnu u svojoj surovosti, te bih za njom i posegnula da nisam zamijetila kako me promatraju oči sestre Gode. Bilo kako bilo, naklonila sam se parodirajući poštovanje.

U oblaku prašine nestala je grofica Joan zajedno sa svojim pudlicama i sokolom i majmunom i ostalim uznemirujućim utjecajima. Bilo je to kao da nije provela ni sat vremena u samostanu, a kamoli tri tjedna. Poput sna, prekinutog nadolazećim danom koji je razlomio vedre slike. Otišla je uhvatiti u zamku svog princa u Westminsteru i nikada je ponovno neću vidjeti. Značila mi je onoliko koliko sam ja njoj. Gotovo ništa. Uskoro ću je zaboraviti.

Ali nisam je zaboravila. Grofica Joan zapalila je oganj u mojoj znatiželji. Kada je gorio tolikom snagom da se pretvorio gotovo u tjelesnu bol, svim srcem

sam ga željela ugasiti, no plamovi me nikada nisu napustili, i još uvijek tinjaju, čak i danas kada sam postigla više no što sam ikada mogla sanjati. Pokvarena raka ambicije spustila se na mene, uhvativši me za ramena smrtonosnom snagom, odbijajući me pustiti.

Vrijedim više od ovoga. *Bit ću od velike vrijednosti! Napraviti ću nešto od svoga života!*

Naravno da sam izgubila Časoslov. Bio je prevrijedan za stvorenje poput mene. Bio mi je oduzet.

"Tako mi Djevice, Alice!" Uzvik sestre Gode odavao je njezinu nevjericu.

S pozivom ili bez njega, postala sam uzornom pripravnicom. A zašto? Zato što sam čula grofičin glas, zajedno sa svojim, kako mi šapuće između nota korskih pjesama.

"Kako znanje može biti moć?"

"Može ako znaš nešto što je od vrijednosti nekome drugom."

"Ali što bih mogla naučiti u samostanu, a da je od vrijednosti ikome?"

"Prosjaci, draga moja, ne mogu birati."

Znala sam što mi je činiti i kako. Odlučila sam učiti, uzeti sve što mi opatija

može ponuditi, uzeti sve znanje i vještine koje mi bijahu pružene, sve prilike koje dotad zanemarivah. Odlučih tom zadatku posvetiti svaki djelić svoga uma, svoj razum i poimanje.

Naravno ne pjesmom. Pred Bogom nisam mogla pjevati i nikada ne bih! Ne bih mogla držati ton i pratiti uzorak zborske pjesme čak ni da mi je život o tom ovisio. Tako mi svega, kričanje šojki u voćnjaku bilo je muzikalnije od mojih očajničkih pokušaja. Moj je glas, kako je rekla sestra Goda, bio više poput kreketanja žaba na ribnjaku. Polifonična isprepletanja zamršenih nota za mene su bila misterij.

No nije sve predstavljalo užitak. Naporna kopanja u povrtnjaku i gredicama s biljem - roga sam se prihvatila bez prigovora tek zato što sam uvidjela njihovu neophodnost. Mrzila sam hladno tlo, korijenje koje se u zimu trebalo iskopati, luk i češnjak i vlasac zbog njihovih oporih mirisa. Što sam iz toga mogla naučiti? Ali moramo jesti. Stoga sam kopala, obrađivala i žela sve dok me mišići nisu zaboljeli kao stara babu.

Što se tiče ostaloga, posvetila sam se upijanju svega znanja koje mi je bilo nadohvat ruke. Čak i onda kada bijah poslana u ambulantu da robujem pod budnim okom sestre Margery, gdje sam morala tucati biljke kako bih ih mogla pretvoriti u napitke ili kuhati sirupe izrazito neugodna mirisa, vidjeh za tim potrebu. Bih li željela život posvetiti trljanju deformiranih nožnih prstiju ili promrzlina destiliranom jetrenkom? Davanju lijekova pripremljenih od kuhanog korijena gaveza neizdrživa mirisa unesrećenim redovnicama, koje su iskašljavale život kroz svoja oboljela pluća? Ne. Nikada. Naravno, sve bih naučila jer tko zna kada to znanje može dobro doći. Ili kome. Biljni me zakon opčinio, intrigirajući me kada bih mu to dopustila; moć je lišća i cvijeća i korijenja nad umom i tijelom bila velika, stoga sam se svaki dan, kada bi mi dnevna rutina dopustila, povlačila u destileriju. I sjetih se ugladenih pokreta nakićenih ruku lijepe Joan dok je pisala, crnih riječi koje su klizile po pergamentu, dok su njezini prsti navodili pero velikom umješnošću. Iz destilerije sam ukrala otopinu od žutih cvjetova buhača kako bih je nanijela na moje poslom ohrapavjele ruke.

No ono što mi je oduzimalo svu energiju, bilo je čitanje i pisanje. To je bio put prema naprijed, što točnije naučiti engleski i francuski i latinski. Vježbala se sve dok moj glas nije usavršio različite zvukove i dok moje razumijevanje pročitano nije bilo dovoljno da zaradi zadivljene pohvale sestre Gode.

"Znala sam da nisi izgubljen slučaj kakvim si se pravila", suho je zamijetila. "Samo težak slučaj svojevoljnog neposluha. Ono što ne razumijem jest ovo čudo od koncentracije!"

Ali *ja* ga jesam razumjela. Dokazat ću grofici od Kenta da je bila u krivu. Neću prihvatiti da sam nitko i ništa. A čak i ako nikada ne pobegnem iz samostana, onda ću ciljati na poziciju glavne opatice. Moje su ambicije bile doista nečuvane. Kamenčić u mojoj cipeli. Crv u utrobi. Glad u mojem želucu, uvijek

prisutna.

Pisala sam i čitala s velikom odlučnosti, čak i stranice iznenađujuće detaljne knjige sestre Margery u kojoj je pisalo sve vezano za destileriju. Tko zna kada stranica ljubavnih čarolija može dobro doći. No što uopće rade ljubavne čarolije u opatiji sv. Marije, gdje su se redovnice odrekle svih tjelesnih užitaka? Čitala sam ih i pažljivo pamtila. Otkrila sam kako, kada bi mi one budile zanimanje, izvrsno zadržavam informacije te je moj duh čeznuo za još. Toliko da, kada sam u unutrašnjosti sanduka sestre Gode iznad psaltira i svitaka pergamenta otkrila zataknutu knjižicu s izbljedjelim crvenim koricama i ostacima pozlaćenog natpisa, nisam mogla odoljeti njezinu otuđivanju. Bila sam radoznala.

Te sam noći u svojoj ćeliji, čuvajući svjetlo svoje jedine svijeće, ušiju načuljenih kako bih čula korake koji se približavaju - već sam mogla osjetiti udar štapa sestre Gode ako bi me slučajno uhvatila -otvorila krhke stranice, očekujući mise ili svete naputke o tome kako voditi dobar život.

Lagano sam uzdahнула, birajući stranicu nasumično, usredotočivši se na nejednake redove latinskog koji su se protezali preko stranice.

Himne! Svete pjesme! Ah, dobro...

A zatim mi je oko zapelo za nešto, vratilo se, i nastavilo. Ovo sigurno nije bila sveta himna. Niti psalam. Dakle, bila je poezija. Počela sam čitati. Nije bila jednostavna, neke riječi uslijed nedostatka znanja nisam mogla raspoznati, ali sam ipak bila prilično uspješna.

*Udvaranje djeve i momka što se
vole i grle i jedno drugom hrle,
Budi slavu je ve radosti note vrle:
on u sreći ćurliće i guguće.*

Ljubavna poezija, nevjerojatno! Nikada nisam čula slavu ja kako pjeva. Lijepo riječi, ali ne nešto što bi mi zadržalo pozornost. Nemarno okrenuli stranicu.

*Upotrijebih silu u zanosu,
No djeva mi počupa kosu
I udri na me snažno
Noktima napadnuvši Odvažno.
Razjareno priječeći Istup, priječeći
Nogama čednosti gubitak
Postupkom odbivši užitak
Zapriječivši blagu pristup.*

Dakle! Ovo nije toliko nevino! Plamtećih obraza, zatvorih knjigu s praskom. Neću dalje čitati. Ali zašto ne? Privučena privlačnošću zabranjenoga, otvorila sam

istu stranicu o pustolovinama osujećenog udvarača...

*No nastavih bez obzira;
Kad napokon rezignira!
Stiskom jačim
Rukama povlačim
Njene; niže Ju bacih,
I poljubih Robinju.
Ja sruših Obranu;
I uzeh izabranu
Uživajući u ljubavnoj milini!*

Jesam li razumjela što sam pročitala, s obzirom na svoj odgoj zadnjih četrnaest godina u ovoj enklavi svetosti ženske vrline i čednosti? Razumjela sam dovoljno! Koji bludnički stihovi. Pripada li sestri Godi ova knjiga? Sestri Godi, koja je vremešna kao one stare bukve iz šuma koje su okruživale opatiju? Je li moguće da je ona čitala ove grješne stihove, pune tjelesne strasti? Vruće kože, suhih usta, ponovno okrenuh stranicu. *Redovnica*. Ta mora biti prikladnija. Možda će mi malo ohladiti uzavrelu krv.

*Sestra pušta teške suze,
jer joj život sve oduze.
Uzdišući hrabrost uze;
da prizna što ju obuze:
Željam slatkoću.
U ovom životu tek vidim praznoću,
jer srca sam hirovita.
Poljubac hoću.*

Moji su obrazi gorjeli snažnije i snažnije. Moje novoprobudeno tijelo obuzela je toplina. Moju su krv dotakli platneni jezičci dok se redovničina ne tako sveta žalba odvijala pred mojim zapanjenim očima.

*"Željam slatkoću.
Buntovno se noću okrećem i budim.
Više od svega za muškim stiskom žudim."*

Moje su se oči širom otvorile, um je dobio novo obrazovanje, a udovi počeli gorjeti novim iščekivanjem. Riječi su mogle biti moje, sada kada su zasađene u mojem umu. Isto tako i želja, no bih li ja, poput ove tužne sestre, poznavala tek hladnu osamljenost života bez muškarčeva poljupca, muškarčeva zagrljaja? Dan

mojeg zaleđivanja bližio se sve brže i brže. Dao Bog da se dogodi čudo pa da ga uzmognem izbjeći. I ja ću imati ljubavnika, ohrabrena slavujem. I ja želim gorjeti i topiti se, ispuštali uzdahe dok me miluje svojim rukama i usnama. Neću se prejako ni predugo boriti da muškarac koji je osvojio moju privrženost otkrije moje blago.

Ali posjedovati zrcalo nikada neće biti moja želja.

A knjižica sa svojim plamtećim crvenim koricama, vrućim od njezina sadržaja? Vratila sam je. Nije bilo moje da je zadržim, a sestra Goda možda u njoj pronade utjehu. Pred sobom sam imala mladost koja bi mi rasplamsavala znatiželju, što ona nije.

DRUGO POGLAVLJE

Obuci ovo. I ovo. Uzmi ovo. Budi kod opatijskih ulaznih rata za pola sata.

Sestra Matilda, kapelanka majke opatice, u moje je ruke bacala razne komade odjeće.

"Zašto, sestro?"

"Učini kako ti je rečeno!"

Dala mi je vunenu pothaljinu, tanku, boje gotovo neprepoznatljive od nebrojenih pranja, i glavnu haljinu dugih rukava tamnosmeđe boje koja je podsjećala na mulj koji se znao skupljati na obali rijeke nakon olujna vremena. Vidjela je i boljih dana te je bila daleko prekratka za mene, otkrivajući, kako sam se i bojala, moje gležnjeve. Dok sam se grubo češala, rodio se veći strah. Nisam naslijedila samo odjeću, nego i buhe. Kapuljača neodređene sive boje upotpunjavala je cjelinu.

Ali zašto? Nije li ova odjeća bila poput one koju nose seljaci koji kod nas dolaze po milostinju? Šalju li me na neki zadatak? Iščekivanje je drhturilo nad mojom kožom. Bez obzira na to je li riječ samo o sat vremena, osjetih uzbuđenje bijega. Dani su se moje transformacije iz pripravnice u redovnicu sve više nazirali, poput smrdljivog prelijevanja gradskog odvoda nakon teške kiše.

"Kamo idem?" upitah vozara, turobnog čovjeka s teškom prehladom i nesnošljivim smradom užegle vune. Sestra Faith, čuvarica opatijskih vrata, samo me uputila u njegovu smjeru, utisnuvši nekoliko komada raženog kruha i sira u moj dlan te zatvorila ulazna vrata za mnom. Zvuk zatvaranja zasuna, sa mnom s druge strane vrata, bio je sladi od bilo kakve anđeoske pjesme.

"Tamo gdje su me uputili da te odvedeni", zarežao je, pljunuvši u odvod koji je već bio krcat prljavštinom i otpacima ostalim od današnjeg dana na tržnici.

"A gdje je to?" Stajah pokraj kola nakrcanih svežnjevima vune koji su se trebali prevesti u London.

"U kuću Janyna Perrersa." "Tko je on?"

"Imućan čovjek." Vozar se zakašlje i ispljune. "Na teret onih koji nemaju ništa."

"Što to znači?" *

"Zalagaoničar. Zajmodavac", zlobno se isceri. "Ljudski krvopija. Pijavica koji će ti popiti svu krv."

"Je li Englez?" Ime na to nije upućivalo.

"Strani gad! Iz Lombardije! Sve grabežljive hulje su iz Lombardije." "A gdje

živi?"

"U Londonu."

Ponovno se useknuo i pljunuo. Čovjek od malo riječi i bez manira, ali sam barem znala više no maloprije. Znači, ovo nije zadatak od nekoliko sati. Ovo je nešto sasvim drukčije. Iščekivanje je planulo u oduševljenje, jureći kroz mene poput groznice koja je prije nekoliko godina opustošila opatiju.

"Podigni me onda", naredili.

"Ti's baš borbena djevojčica, nema sumnje!" No ipak je svojom golemom rukom uhvatio moju i podignuo me na bale sjena gdje sam se namjestila što sam bolje mogla.

"Zašto?" upitah kad su volovi zagazili prema naprijed. Vozar je zaroktao, iskrivljene glave. "Zašto idem u kuću ovoga čovjeka? Zna li on da dolazim?"

Slegnuo je ramenima. "Jel' planiraš ispitivač' sve do Londona?"

"Ali želim znati! Cijeli život šutim." Cijelim su me tijelom prošli trnci, sve do jagodica prstiju.

"Bog pomog'o čovjeku koji tebe oženi, gospodar'ce!"

"Ja se neću udati! Sigurna sam da mene nitko neće htjeti." "A zaš' to misliš?"

"Preružna!"

"Bog ti pomog'o, gospodar'ce! Čovjek ne mora previše gledat' onu koju oženi!"

Nije me zanimalo. Odmahnula sam glavom. *London!* "Ako seja udam, moj će me suprug gledati!"

"Borbena!"

Zamahnuo je bičem nad glavama volova kako bi priveo kraju razgovor, ostavivši me da pokušam sama ispuniti praznine. Za mene je postojao tek jedan mogući razlog zašto se pridružujem kućanstvu Janyna Perrersa, zajmodavca. Da radim kao služavka. Moje su usluge bile otkupljene. Dovoljno je zlata došlo u ruke majke opatice da je uvjeri kako je bolje da se oprostí od svoje osiromašene pripravnice koja i tako ne bi niti proslavila samostan niti mu priskrbila nešto od novčane vrijednosti. Dok su se kola tresla i njihala, zamišljala sam kako je morao zvučati taj zahtjev.

Snažna, vrijedna, poslušna djevojka koja bi pomogla voditi kuću.

Nadala sam se da majka opatica nije slagala o meni.

Trgnula bih se i uzvrpoljila, svakim usporenim korakom volova sve nestrpljivija. Molila sam se za bijeg, a eto mi i prilike - put u London.

"Kakav je London?" upitah.

Vozar je srknuo piva iz kožnate mješine praveći se da me nije čuo. Uzdahnula sam i odustala. Je li ovo cijena moje slobode? Bez rastanka. Bez službenog pozdrava. Bez ikakvih dobara osim odjeće ti kojoj sam se našla, i ne odveć pričljivog suputnika. Nisam marila. Bila sam na putu za *London*. Ime je kao u mjehuriću jurilo kroz moje vene dok sam pokušala održati ravnotežu na treskavim kolima, jedući svoj kruh i sir. Sloboda je bila slatka i udarala je u glavu

kao dobro vino.

Gnjusna me krcatost bijede Londona šokirala. Okolica Barkinške opatije, bez obzira na to koliko vrvjela ljudima na dan tržnice, nije me pripremila za gužve, vječitu galamu i ljudski smrad koji su se ovdje neodvojivo miješali. Istodobno me i opčinjavala: nisam znala kamo ću prije pogledati. U kuće koje su bile zbijene jedna uz drugu u ulicama jedva širim od kola kojima smo došli, gdje su se gornji katovi pijano naginjali kako bi obgrlili jedan drugog, zaklanjajući tako pogled nebu. U prozore trgovina gdje je bila izložena roba, u žene koje su paradirale u jarkim bojama. U bijedne siročice i odvažne prostitutke koje su se bavile različitim poslovima u zapuštenim dvorištima i prolazima. Novi svijet, istodobno i zastrašujući i zavodljiv: zurila sam i zjapila kao i svako drugo dijete koje bi došlo sa sela.

"Ovdje silaziš."

Kola su se naglo zaustavila i ja sam sišla, upućena prljavim prstom koji je pokazivao prema mojem odredištu, uskoj kući koja gotovo da i nije zauzimala mjesta, no koja se protezala tri kata u visinu. Jedva sam se probila kroz iznutrice i otpad do vrata. Je li to ta? Nije se doimala kućom imućnog čovjeka. Pokucali.

Žena, mnogo viša od mene, vitka kao vrba, kose sa svake strane njezina koščata lica pokupljene u dvije metalne cilindrične mreže, *crispinette*, doimajući se kao da na glavi nosi kavez, otvorila ih je.

"Je li ovo kuća Janyna Perrersa?" "A što tebe to zanima?"

Letimice me pogledala. Namjerila je zatvoriti vrata. Doduše, nisam je mogla kriviti: vidjela sam se kroz njezine oči. Moja posuđena haljina nakupila je bezbroj dodatnih nabora i mnoštvo vunениh vlakana. Nije bila privlačan predmet. Ali ovamo su me poslali, ovdje su me očekivali. Nisam mogla dopustiti da mi se vrata zalupe u lice.

"Poslali su me!" viknuh, srčano udarivši dlanom o drvo.

"Što želiš?"

"Ja sam Alice", prisjetivši se, napokon, da se naklonim. "Ako si došla prosjački, dohvatit ću te metlom..."

Jesam li bila u krivu? Nije li ovo moje odredište? Osjetih hladan vjetar koji kao da je prodirao kroz ružne komade odjeće koju sam nosila.

"Poslale su me redovnice iz opatije", izjavili, usta suhих uslijed naglog straha. Gađenje se samo produbilo, a ženina se usna iskrivila. "Znači ti si djevojka.

Zar si najbolje što su mogli poslati?" Poče mahati rukom kada sam otvorila usta da joj odgovorim kako jesam, vjerojatno jesam najbolje što su mogli poslati, budući da sam bila jedina pripravnica. "Nema veze. Sada si ovdje pa ćemo pokušati napraviti najbolje od toga. Ali, ubuduće ćeš koristiti stražnja vrata, pokraj nužnika."

I to je bilo to.

Ne rekavši ništa drugo, postali dijelom novog kućanstva.

A koje je to nemirno kućanstvo bilo. Gak sam i ja, bez ikakvog iskustva u tome, bila svjesna napetosti od trenutka kada sam zakoračila preko praga.

Janyn Perrers: gospodar kuće, zalagaoničar, zajmodavac i krvopija. Njegov izgled nije odavao gramziva čovjeka no, kako sam ubrzo spoznala, nije njegova riječ bila zakon unutar zidova ove kuće. Visok i pogrbljen, tek onoliko težak koliko to zahtijeva njegova građa, stranog naglaska, pričao je samo kad je morao, a čak ni onda nije dobro govorio. U svojim je poslovima bio iscrpljujuće pedantan. Potpuno zadubljen, živio je i disao stjecanje i posudbu zlatnika i srebrnjaka po prekomjernim stopama. Njegovo bi lice bilo ugodno da nije dubokih brazda i upalih obraza koji su mu davali izgled mrtvačke glave. Njegova mu je kosa, odnosno ono što je od nje imao, nekoliko masnih pramenova oko vrata, davala izgled dobro ispoliranog jajeta kada bi skinuo svoj šešir od filca. Sto je bilo vrlo rijetko, kao da mu je bilo žao njegova gubitka. Nisam mogla pogoditi koliko ima godina, no činio mi se vrlo star zbog otežanog hoda i ispijenih očiju. Prsti su mu često bili za mazani tintom, a usta isto tako kada bi se zaboravio i počeo žvakati svoju pisaljku.

Kimnuo bi mi kada bih služila večeru, pažljivo postavljajući tanjure pred njega: to je bio jedini znak da je primijetio nov dodatak svojoj obitelji. To je bio čovjek koji me sada zapošljavao i koji će odrediti moju budućnost.

Moć je ove kuće bila u rukama Damiate Perrers, sestre, koja je vrlo jasno davala do znanja kako nisam dobrodošla. *Signora*. Na njezinu licu nije bilo traga dobroti. Ona je bila snaga, čvrsta ruka koja je povlačila uzde, donositelj kazne onima koji bi joj se zamjerali. Ruka na vrećama novca. Ništa se u toj kući nije događalo bez njezina znanja i dopuštenja.

Postojao je nasljednik kuće i posla. Gospodar Perrers bio je udovac sa sinom koji bi jednog dana trebao doći na njegovo mizerno mjesto. Taj je gospodar Paulo bio kao zjenica oka *signora* Damiate, ali nije živio ovdje. Bio je, kako saznah, sa svojom obitelji u Lombardiji, gdje je učio vještine dostojne stručnog lihvara što je jednog dana trebao postati. Njega nisam nikada upoznala.

Bio je i jedan dječak koji je morao prenositi i čistiti nužnik, mladac koji je vrlo malo govorio, a razmišljao još manje. Njegovo je postojanje bilo očajničko, no njegovo lice nije bilo otvoreno nikakvim ponudama komunikacije. Halapljivo je svojim prljavim prstima grabio hranu te bi ubrzo nakon toga odjurio baviti se poslovima u donjim dijelovima kuće. Nikada nisam saznala njegovo ime.

Zatim se tu nalazio i gospodar William de Greseley, koji i jest i nije bio član kućanstva otkad je svoje usluge proširio i na drugim prostorima, zanimljiv čovjek koji mi je okupirao pozornost, no koji me ignorirao s čvrstom odlučnošću. Činovnik, oštrouman pojedinac crne kose i crnih obrva, izraženih svojstava nalik na štakora, lica blijedog kao da nikada nije vidio svjetlo dana. Čovjek s onoliko osjećaja koliko su imali iverci koje bi *signora* Damiate donijela kući s tržnice. Jeo je i spavao i bilježio poslovne obveze od toga dana. Možda je tinta ostavljala mrlje

na prstima gospodara Perrersa, ali mogla sam se zakleti kako ona teče venama gospodara Greseleya. Imao je lijep rukopis, a svoje je pero vodio gore i dolje preko redova brojki, računajući s impresivnom sposobnošću. Nije se obazirao na mene jednako kao što je bio gluh za štetočine koji su cupkali po podu sobe u kojoj je držao svoje knjige i zapisnike o posuđenom i vraćenom novcu. Nije mi se sviđao. Zračio je hladnoćom koju sam smatrala neukusnom.

Zatim, tu sam bila ja. Služavka koja je odrađivala sve poslove koji nisu bili zadani dječaku. A nije ih bio malen broj.

To bijaše početak moga života s obitelji Perrers. A budući da sam bila kilometrima udaljena od Barkinške opatije, nije mi bilo teško prilagoditi se.

"Bog pomog'o čovjeku koji tebe oženi, gospodarice!" "Ja se neću udati!"

Sjetih se svoje energične tvrdnje, koja me je sada posramila. Služavka, da. Supruga, ne. Bila sam sasvim u krivu oko toga. Unutar tjedan dana našla sam se pred crkvenim vratima, izmjenjujući zavjete.

Prema njezinu tonu, *signora* Damiata bila je iznenađena koliko i ja te okrutno izravna kada bijah pozvanom da se pridružim bratu i sestri u salonu u stražnjem dijelu kuće, gdje je, prema izrazu na gospinu licu, gospodar Perrers tek objavio novosti o svojoj namjeri.

"Blažena Marijo! Zašto se ženiti?" zahtijevala je odgovor. "Imaš sina, nasljednika. Ja ti održavam kuću. Želiš ženu u svojim godinama?" Naglasak joj je postojao sve izraženiji, samoglasnici siktali jedan preko drugog.

"Želim tako." Gospodar Perrers nastavio je prebacivati listove knjižice koju je izvukao iz svoga džepa.

"Onda barem odaberi kćer iz neke od naših trgovačkih obitelji. Djevojku s mirazom i iz ugledne obitelji. Zaboga! Zar me ne slušaš?" Prijeteći je podigla šake kao da bi ga mogla udariti. "Ona nije prikladna supruga muškarcu tvoje važnosti!"

Jesam li pomislila kako on nije rukovodio svime? U ovom slučaju, nisam mogla biti više u krivu. Kratko me pogledao. "Uzet ću ovu. Oženit ću je. To je kraj priče."

Mene se, naravno, nije pitalo. Stajala sam u ovom dijalogu ipak ne bivajući njegovim dijelom, poput kosti oko koje se svađaju dva psa. Samo što se gospodar Perrers nije svađao. Jednostavno je izrekao svoju namjeru sve dok je njegova sestra nije prihvatila i zašutjela. I tako sam se udala u prljavim suknjama u kojima sam sjeckala luk i čistila ribu. Očito nije bilo novca koji bi bio namijenjen da se potroši na novu suprugu. Sumorna i ogorčena, nijema od šoka, zasigurno ne radosna mladenka, pokorila sam se jer sam morala. Ušla sam u brak s Janvnom Perrersom na pragu crkve, pred svjedocima koji su nazočili ceremoniji. *Signom* Damiata mrkog izraza lica i nijema: gospodar Grcelev, zato što je bio slobodan, potpuno bezizražajna lica.

I tako se to zbililo, nekoliko promrmljanih riječi svećenika koji se dosađivao u

ispraznom ritualu te postah suprugom. A poslije?

Nikakva svečanost, nikakvo slavlje, nikakvo označavanje promjene mojeg položaja u kući. Čak ni čaša piva ili komadić vjenčane torte. Bio je to, kako shvatih, tek poslovni sporazum, a kako mu ja nisam ničim pridonijela, nije bilo potrebe za slavljem. Jedino se sjećam kiše koja mi je promočila kapuljaču dok smo stajali i izmjenjivali zavjete te piskavih glasova dječaka koji su se međusobno tukli za šaku novčića koje je gospodar Perrers nevoljko rasuo u znak dobre volje. Da, i sjećam se prstiju gospodara Perrersa kako čvrsto stišću moje, što je bila jedina stvarna stvar u ovoj ceremoniji koja za mene uopće nije bila stvarna.

Je li bolje biti Kristovom nevjestom? Je li brak bolji od ropstva? Za mene nije bilo velike razlike. Nakon ceremonije poslali su me da počistim paučinu koja je kao zavjesa onemogućivala pristup skladišnim sobama u podrumu. Svoje sam loše emocije ispoljila na paucima, metlom ih tjerajući u najdublja njihova skloništa.

Za mene nije postojalo sklonište. Gdje bih mogla otići?

No ispod svoga bijesa, vrebao je strah, jer se moja prva bračna noć zloslutno bližila. Prisjetila sam se romantične poezije koju sam našla kod sestre Gode, vrućine u svojim slabinama dok sam čitala o strasti i žudnji, no ona mi na dan vlastitog vjenčanja nije značila ništa. U Londonu nije bilo slavuja, a gospodar Perrers nije bio privlačan ljubavnik te ne bi zaveo djevojku ni da mu podari groš, a kamoli svoje blago.

Signora je došla u moju sobu koja je bila tek nešto veća od sanduka, visoko uvučena ispod strehe te mi, mršteći se, dala znak da pođem s njom. U spavaćici i bosonoga pratila sam je niza stube. Otvorivši vrata spavaonice moga supruga grubo me gurnula unutra, bez riječi, i zatvorila ih iza sebe. Stajah mirno, ne usudivši se pomaknuti. Grlo mi je bilo toliko suho da sam jedva mogla progutati slinu. U mojem želucu našao se kamen shvaćanja, a strah neznanja obuzeo me od glave do pete. Nisam željela biti ovdje. Nisam ovo željela. Nisam mogla pojmiti zašto bi gospodar Perrers želio mene, prostu i neurešenu i sirotu. Što bih trebala raditi? Sto trebam reći? Tišina me okruživala - osim upornog grebanja poput miša zatočenog iza ožbukanoz zida.

U tom sam trenutku bila kukavica. Priznajem. Zatvorila sam oči. I dalje ništa.

Stoga sam proškiljila, uočivši tek golemi krevet s prašnjavim zastorima koji su priječili pristup noćnom zraku i čuvali intimu para sakrivenog među njima. Sveta Djevice! Ponovno zatvorivši oči, molila sam se za oslobođenje.

"Sada možeš otvoriti oči. Otišla je."

U njegovu glasu bilo je duhovitosti, s laganim talijanskim prizvukom. Poslušala sam, te primijetili Janvna, u kućnom ogrtaču napadne oker boje koji ga je omatao od vrata do koščatih gležnjeva, kako sjedi za stolom prekrivenim gomilama dokumenata i naslaganih svirka. U desnoj je ruci držao kožnu torbicu iz koje su virili drveni štapići te drugu, manju vreću koja je sadržavala

srebrnjake. A u lijevoj mu se nalazio veliki svijećnjak s kvalitetnim svijećama koje su osvjetljavale atmosferu zlatnim odsjajem dok su oko njih plesale čestice prašine. Ali opora aroma prašine i pergamenta, a možda i tinte koju je miješao, natjerala me da namrštim nos. Učinila mi se opojnom. Mirisala je po pažljivom vođenu evidencije i bogatstvu.

"Uđi. Priđi bliže vatri." Zakoračila sam, oprezno. Barem nije mislio skočiti na mene, ne još. Gola se koža nije nazirala ni najednom od nas.

"Evo." Posegnuo je za sandukom koji se nalazio pokraj njega i iz njega izvukao složeni ogrtač. "Bit će ti hladno. Uzmi ga. Tvoj je."

Za razliku od Časoslova, ovo je bio prvi dar koji sam ikada primila, darovan s iskrenošću, te sam omotala luksuzan vuneni predmet oko svojih ramena, čudeći se kakvoći njegove izrade, njegovoj mekoći i toploj riđoj boji, želeći da uz njega imam i par cipela. Morao me je vidjeti kako vučem noge preko hladnih dasaka.

"Obuci ove!"

Prema meni je odgurnuo par kožnih cipela bizarno crvene boje. Goleme, ali meke i tople od njegovih vlastitih stopala, što osjetih ukliznuvši svojima s uzdahom zadovoljstva.

"Jesi li djevica?" upitao me razgovorljivo.

Moje se zadovoljstvo raspršilo kao magla na jutarnjem suncu, a krv mi je postala ledenom poput stopala zaledivši se u žilama te zadrhtali. Cijelim su mi tijelom prošli trnci. Nisam željela da me ovaj starac dotakne. Posljednja stvar koju sam željela bilo je dijeliti krevet s njime dok on opipava moje golo tijelo svojim tintom umrljanim prstima.

"Da", protisnula sam, nadajući se da moje gađenje nije bilo očito, no gospodar Perrers gledao me stisnutih očiju. Kako je to moglo biti neočito? Osjetila sam kako mi lice gori u poniženju.

"Naravno da jesi," moj je suprug ponovio lakonski kimnuvši glavom. "Da ti kažem nešto što će maknuti taj turoban izraz s tvog lica. Neću te gnjaviti. Mnogo je godina prošlo otkad sam zadnji put našao utjehu u ženi." Nikada nisam čula da izgovara toliko riječi odjednom.

"Zašto ste me onda oženili?" upitah.

Budući da nisam imala dati ništa drugo, mislila sam kako je to zbog želje za mladim mesom u krevetu. A ako se nije radilo o tome... Gospodar Perrers me pogledao kao da je jedna od njegovih knjiga progovorila. A potom je zaroktao uslijed nečega što je mogla biti zabavljenost.

"Zato da imam nekoga da se brine za mene u starosti, draga moja. Suprugu koja će ušutkati moju sestru i njezina nagovaranja da oženim kćer trgovca čija bi obitelj zahtijevala značajnu naknadu."

Ah! Uzdahnuh. Tražila sam istinu, nisam li? Brinut ću se za njega i neću očekivati ništa zauzvrat. Zadatak mi nije laskao.

"Brak će ti dati sigurnost", nastavio je naizgled mi pročitavši misli. A zatim:

"Imaš li nekog mladog ljubavnika na umu?"

"Ne!" Takva me izravnost zapanjila. "Pa, ne još. Ne poznam nijednog mladića."

Zahihotao se. "Dobro. Onda očekujem da ćemo se dobro slagati. Kada neki mladić osvoji tvoju naklonost, reci mi. Ostavit ću ti novca kada umrem", obavijesti me.

Vratio se svome pisanju. Stajala sam i gledala, ne znajući što napraviti i reći sada kad mi je rekao što od mene nije očekivao. Trebam li otići? Njegova kvrgava ruka s debelim se prstima micaše gore-dolje po stupcima, dok redovi brojki izrastahu iz njegove pisaljke, a stupci oznaka ispisanih u izražajnoj crnoj tinti protezahu od vrha do dna. Intrigirali su me. Prolazile su minute. Vatra se smirila. Pa, nisam mogla ovdje stajati zauvijek. "Što da sada radim, gospodaru Perrers?"

Podigao je pogled izgledajući iznenađeno što sam još ovdje. "Želiš li spavati?"

"Ne."

"Pretpostavljam da nešto moramo raditi. Evo da..." Piljio je u mene svojim blijedim očima. "Natoči pivo u dva pehara i sjedi ondje."

Natočila sam ga i uzela stolac koji je gurnuo u mome smjeru. "Znaš pisati."

"Da."

"Samostani su i dobri za nešto... Znaš li pisati brojeve i voditi evidenciju?"

"Ne."

"Onda ćeš naučiti! Evo." Okrenuo je zapisnik i odgurnuo ga prema meni preko stola. "Prepiši ovaj popis ondje."

"Ja?"

"Ja ću gledati i paziti. Učini to."

Sjela sam, obuzeta neiskorjenjivom radoznalošću.

"Što je ovo?" upitah. Uprla sam prstom u kožnu torbicu dok sam uzimala njegovo pero oštreci mu vrh oštricom koju je za tu namjenu držao u blizini. Grofica Joan napravila mi je uslugu namijenivši mi takav posao..

"Evidencijski štapići."

"Čemu služe? Sto znače zarezi na njemu?"

"Bilježe prihode, otplaćene i neotplaćene dugove", obavijestio me, pažljivo me promatrajući kako ne bih uništila njegovu pisaljku. "Drvo se dijeli po sredini, a svaka stranka zadržava jednu polovinu. Moraju odgovarati jedna drugoj."

"Pametno", zamijetih, podižući jedan štapić kako bih ga promotrila. Bio je krasno izrađen od lijeskina drveta.

"No zanemari to sada. Piši brojke!"

To sam i radila, prvih pet minuta pod njegovim budnim okom, a onda me, zadovoljan, ostavio da sama radim.

Najčudnija noć. Završili smo evidenciju računa toga tjedna, a onda mi je naredio da se uvučem u veliki krevet i zaspim. Predala sam se snu, slušajući škripanje pisaljke radije nego ćurlikanje neke budalaste ptice koju i tako ne bih

prepoznala. Je li mi se suprug pridružio? Nisam znala. Mislim da nije. Krevetnina se nije doimala dotaknutom, kao ni moja spavaćica, uredno namještena od brade do gležnjeva, pristojno kao u bilo koje nevine redovnice.

Nisam ovo očekivala, no moglo je biti mnogo gore.

Sljedeće sam se jutro trgnula iz sna u potpunu tišinu. Pretpostavila sam kako je vrlo rano i mračno budući da sam bila okružena zastorima. Kada sam provirila, uočila sam da se vatra ugasila, pehari i knjige su počišćeni, a soba prazna. Nisam znala što reći, moja mi je uloga bila izuzetno nejasna. Sjedeći leđima naslonjena na jastuke, ne želeći napustiti toplinu kreveta, pogledah u svoje ruke, okrećući ih te uvidjeli nesretan utjecaj ledene vode, vrućeg posuđa, prljavih zadataka. To su sada bile ruke gospodarice Perrers. Zadihala sam se u trenutku neobičnog humora. Jesam lija sada gospodarica kućanstva? Ako jesam, onda moram uzurpirati oblast *signore* Damiare. Pokušala sam se zamisliti kako ulazim u salon i govorim *signori* što bih htjela jesti ili recitiram dužinu sukna koje bih htjela kupiti da mi se od njega izradi nova haljina. A onda sam zamislila njezin odgovor.

Ne usuđujem se!

Ali to je tvoje pravo!

Neporecivo! Sutra, možda. Možda čak idući tjedan. Ali ne u ovome trenutku. Moj je osjećaj za samoočuvanje oduvijek bio oštar. Tako sam preusmjerila misli, na važniju stvar u ovom trenutku.

Sto ću reći gospodaru Perrersu danas? Kako ću ga osloviti? Jesam li zaista njegova žena iako sam još uvijek djeвица?

Budući da ništa bolje nisam imala raditi, omotah se u svoj novi ogrtač, vratih u vlastitu sobu i obukoh u služavku, što se još uvijek činilo da jesam, prije no što se spustih stubama u kuhinju kako bih započela sa svojim dnevnim obvezama. Trebalo je naložiti vatru, zagrijati pećnicu. Ako dovoljno brzo i tiho budem hodala, neću ničiju pozornost privući na sebe. To je bio moj plan, osim što je zveket mojih nespretnih cipela zazvonio stubištem te me zazvao glas.

"Alice."

Razmislila sam o tome da pobjegnem, kao da nisam čula. "Dođi, Alice. Zatvori vrata."

Objema sam rukama uhvatila svoju hrabrost. Neće me pojesti. Zar nije bio ljubazan sinoć? Pametno sam preusmjerila svoje stope, lamo je muškarac koji mi je bio suprug manje od dvadeset četiri sata sjedio za svojim stolom, glave pognute nad knjigama, s pisaljkom u ruci, u sobi gdje se sastajao s beskrajnom bujicom dužnika. Jednako kao svako jutro kada bih mu donosila pivo i kruh. Naklonila sam se. Teško je riješiti se starih navika.

Podigao je pogled. "Jesi li dobro spavala?" "Nisam, gospodine."

"Previše uzbuđenja, pretpostavljam." Pomislila sam kako se šali, no na njegovu izmučenom licu nisam mogla uočiti promjenu izraza. Pružio je kožnu vrećicu, čvrsto stegnutu uzicama. Pogledala sam u nju - a onda u njega.

"Uzmi je."

"Želite li da vam nešto kupim, gospodine?"

"Tvoja je." Budući da se nisam pomaknula, položio ju je na stol i gurnuo u mojem smjeru.

"Moja?"

Sadržavala je novac. I to mnogo više novca, procijenih, no što mi je bilo namijenjeno kao služavki. Nalaktivši se na stol, savivši ruke kako bi na njih položio svoju bradu, Janyn Perrers mi se ozbiljno obratio, pričajući polako kao da nisam bila najbistrija uma.

"To je vjenčani dar, Alice. Jutarnji poklon. Nije li to uobičajeno u ovoj zemlji?"

"Ne znam." Kako i bih?

"To je, drugim riječima, nagrada, odnosno naknada za mladenkinu nevinost."

Namrštila sam se. "Onda ne odgovaram njezinim uvjetima. Vi niste željeli moju."

"To je moja krivnja, ne tvoja. Zaradila si svoj vjenčani dar toleriranjem hirova i slabosti starca." Mislom da su mi obrazi postali grimizni poput pečata na dokumentima koji su se nalazili ispred njega, toliko sam bila iznenađena njegovom zahvalom, žalosna što su moje riječi o njemu bile tako osuđujuće. "Uzmi je, Alice. Izgledaš zbunjeno." Ono što je moglo biti smiješak, dotaklo je njegova usta.

"I jesam, gospodine. Ničime nisam zaslužila ovakav dar." "Ti si moja supruga pa ćemo poštovati ovaj običaj."

"Da, gospodine." Naklonila sam se.

"Samo jedna stvar..." Pernatim je dijelom pisaljke nelagodno prešao preko gomile svitaka i popisa. "Bilo bi mi drago kada ne bi govorila o..."

"O našoj zajedničkoj noći", nadopunila sam ga suosjećajno, dirnuta njegovom nježnošću. "To je između mene i vas, gospodine."

"I naše buduće noći..."

"Ni o njima neću govoriti." Na kraju, kome bih i imala reći?

"Hvala ti. A sada mi donesi piva, molim te. I reci *signori* da ću za sat vremena poći..."

"Da, gospodine." Tako. Kao i inače.

I bit će mi drago ako me zoveš Janyn." "Da, gospodine."

Stajala sam u okrećenom prolazu s vanjske strane vrata, naslonivši se na zid kao da su mi noge zahtijevale potporu. Novčarka nije bila laka. Pomicala mi se pod prstima, a novčići su u njoj klizili s umirujućim zveketom dok sam je odvagivala u ruci. Nikada prije u svojem životu nisam vidjela toliko novca na jednom mjestu. I bio je moj. Štoga god da jesam ili nisam bila, više zasigurno nisam bila siromašna pripravnica.

Ali što onda jesam bila? Činilo mi se da nisam ni ovo ni ono. Nalazila sam se u kući koja nije bila moja, bila sam supruga, ali djeвица, znajući kako moji braćni

zavjeti ne čine nikakvu razliku što se tiče moje uloge u kućanstvu. Mogla sam se okladiti na cijeli svoj iznenadni dar. *Signora* Damiata nikada se neće povući pred mojim autoritetom. Nikada neću sjediti na čelu stola.

Zvuk kože koja je zagrebla po kamenu.

Podigla sam pogled te shvatila kako nisam jedina koja zauzima ovaj maleni prostor. Odmaknuvši se od zida na kojega bijaše naslonjen u položaju sličnom mome, dalje u sjeni, gospodar Greselev polagano mi je počeo prilaziti. Budući da je zračio nekakvom tajnovitošću - gotovo kao da je skrivao neko zlodjelo - sakrila sam vrećicu u nabore svoje haljine. Zaustavio se u mojoj neposrednoj blizini i naslonio svoja uska ramena na zid pored mene, ruku prekriženih preko prsa, zureći u štukaturu koja se nalazila nama nasuprot, ne čineći se druželjubivim, ali ni neprijateljskim. To je bio čovjek vičan skrivanju svojih namjera, imajući iza sebe u tome dug staž. A što se liče njegovih misli - one su bile zakopane toliko duboko ispod njegove neosjetljivosti da ni potres ne bi bio dovoljan da ih istjera na vidjelo.

"Niste je mislili skrivati ispod svog jastuka, zar ne?" upitao je spuštenog glasa.

"Skrivati što?" odgovorila sam, čvrsto stišćući novčarku. "Jutarnji poklon koji vam je upravo darovao."

"Kako vi..."

"Naravno da znam. Tko vodi knjige u njegovu kućanstvu? Nije to bilo nikakvo pametno nagađanje." Uputio je oštar pogled u mojem smjeru prije nego što ga je ponovno uperio u zid. "Dao bih se okladiti kako je svota otplata za nešto što nikada nije bilo kupljeno."

Polako mi je dodijao. Neće mene plašiti jedan činovnik. "To je isključivo između gospodara Ferrersa i mene."

"Naravno da jest." Neugoda mu je bila izrazito laka. Poput ovčjeg loja koji pluta na vodi nakon što su tave za pečenje oprane.

"Ništa što se vas tiče."

Kimnuo je glavom. "Apsolutno ništa. Ja sam ovdje samo da vam dam dobar savjet."

Okrenuvši glavu pogledala sam ravno u njega. "Zašto?" Nije uzvratio pogled. "Zaista ne znam."

"To nema smisla."

"Ne. Nema. Sasvim je protiv svih mojih principa i poslovnih navika. Ipak... Recimo samo da osjećam potrebu da vas savjetujem."

Promislila sam o tome. Zašto ne? Nitko me nije prisiljavao da prihvatim. "Koji je onda vaš savjet?"

"Već sam vam rekao. Nemojte skrivati novac ispod jastuka ili bilo gdje drugdje u ovoj kući. Naći će ga."

"Tko?" Iako sam vrlo dobro već znala odgovor.

"*Signora*. Ima dobar njuh za njega, oštar poput miša koji traži sir sigurno sačuvan u kuhinjskom ormariću. A kada ga pronađe, *vi* ga više nećete vidjeti."

I o ovome sam promislila. "Mislila sam da ona ne zna." "Je li vam to Janyn rekao?"

"Pa - ne baš." Ali je bilo implicirano.

"Naravno da zna. Ništa se u ovom mjestu ne događa bez njezina znanja. Zna da imate novac i ne slaže se s tim. Sav je dobitak nasljedstvo njezina nećaka."

Odsutni *signor*. Bilo mi je jasno da je doista tako. "Budući da ste tako željni ponuditi mi savjet, što da napravim? Osim kopanja rupe u vrtu..."

"Koju bi pronašla..."

"Pronaći pukotinu na strehi?" "I to bi pronašla."

"Onda?" Njegova me samodopadna pretpostavka da sve zna počela razdraživati.

"Dajte ga meni."

Što je ubrzo razagnalo moju ljutnju. Nasmijala sam se, u nevjerici. "Zar mislite da sam glupa?"

"Mislim da ste razumna žena. Dajte ga meni." Doista je ispružio ruku, s dlanom prema gore. Njegovi su prsti bili umrljani tintom.

"Neću."

Uzdahnuo je kao da je njegovo strpljenje bilo na rubu. "Dajte ga meni i iskoristit ću ga kako bih vas učinio bogatom ženom."

"Zašto biste to učinili?"

"Slušajte me, gospodarice Alice!" Bila sam u pravu oko strpljenja. Njegov je glas postao tiho siktanje slogova mojeg imena. "Što čuva njegovu vrijednost i traje zauvijek?"

Zlato. "Ne."

"Da, čuva!"

"Zlato može biti ukradeno - a onda nemate ništa." "Dragulji onda."

"Isti argument. Promislite malo!" "Pa kad ste tako pametni..."

"Zemlja!" Činovnikove okruglaste oči zasjaše. "Imanje. Tako se novac čuva. Dao vam je velikodušnu novčarku. Dajte je meni i ja ću vam kupiti imanje."

Na trenutak sam ga slušala, zavedena blještavilom njegova pogleda koje je sada držalo i moj. Nos mu se gotovo trzao na perspektivnu pomisao. A zatim sam se vratila u stvarnost. "No ja se ne mogu brinuti za imanje! Sto bih radila s njime?"

"Ne morate se *brinuti za njega*. Uvijek postoje načini i sredstva. Dajte mi svoj jutarnji dar i pokazat ću vam kako se to radi."

Pa! O tome je valjalo promisliti... "Što biste tražili zauzvrat?" oštro upitah. "Pametna djevojka! Znao sam da se u vama skriva poslovna žena. Obavijestit ću vas. No cijena neće biti prevelika."

Gledala sam ga. Kakva li je neosjetljiva osoba on bio. "Zašto ovo radite?"

"Mislim da imate mogućnosti."

"Kao zemljoposjednica?" "Zašto ne?"

Nisam imala odgovor. Stajala sam u tišini, dok su novčići postajali naizgled svakim trenutkom sve teži u mojoj ruci. Bacila sam vrećicu u zrak te je uhvatila.

"Nemamo cijeli dan!" Greseleyev mi je prijekor prekinuo tijekom misli. "To je moja ponuda. Uzmite ili ostavite. Ali ako je mislite čuvati na sigurnom unutar ovih zidova, onda ćete ostati bez nje prije kraja tjedna."

"A vama bih trebala vjerovati." "Da."

Zašto bih mu vjerovala? Povjerenje nije bilo od važnosti u mom životu, no ovaj neobičan muškarac sa svojom ljubavlju prema brojevima i dokumentima, pečatima i ugovorima, koji me potražio i dao mi najprimamljiviju ponudu od svih - bih li mu trebala predati sve što sam na ovom svijetu posjedovala?

Bio je to rizik. Golemi rizik. Kockanje, a da nisam znala kolike su mi šanse. Argumenti, konfliktni, destruktivni jedan prema drugome, zveketali su jureći naprijed i natrag u mojem mozgu, a zdrav se razum takmičio s naglom nužnosti da prihvatim ponudu i da dopustim ovom čovjeku da mi steče bogatstvo.

Reci ne. Sačuvaj ga za sebe. Sakrij ga gdje ga nitko neće pronaći. Riskiraj! Postani vlasnica imanja.

Uzet će ga i zadržati za sebe.

Ne, neće. Gospodar Perrers mu vjeruje. Ali ja ne.

Vjeruj mu! Ne mogu! Zašto ne?

Moje neprestano izmjenjivanje stajališta činovnik je naglo prekinuo kada se ispravio i počeo odlaziti. "Nemoj reći da te nisam upozorio!"

"Učinit ću to!" odgovorila sam. Nisam mogla nastaviti ovaj cirkularni razgovor.

Okrenuo se na peti ponovno se našavši sa mnom lice u lice. "Dobra djevojka!"

"Koliko će vremena biti potrebno?" "Nekoliko dana."

Ispružila sam novčarku. Oklijevajući. Potom sam je ispustila na njegov ispruženi dlan. Još uvijek nisam bila sigurna činim li pravu stvar.

"Ako me opljačkate..." izustila sam.

"Da, gospodarice Perrers?" Potiho sam se nasmijala. Ovo je prvi put da me netko ovako oslovio.

"Ako me opljačkate, preporučila bih vam da zaposlite kušača prije no što išta pojedete ili popijete u ovoj kući."

"Neće biti potrebe, gospodarice." Zbog njegove monotone samodopadnosti, mogla sam zaključiti kako smatra da mu upućujem isprazne prijetnje. Ja nisam bila rako sigurna. Mala doza jedića prikrivena šalicom topla piva oborila bi i najjačeg muškarca. Nisam željela biti opljačkanom.

Novčarka je nestala u Greseleyevu rukavu. Greselev je nestao niz hodnik. Sve bez osmijeha ili barem dokaza o našem dogovoru. U njemu nije bilo humora. No važnije: je li bilo iskrenosti?

U jednom trenutku tijekom sljedećeg dana, netko je pretražio moju sobu. Nije to učinio nimalo diskretno ili suptilno, već su moji pokrivači i slamnjača bili grubo pretresem, kao i sanduk koji je sadržavao rezervnu spavaćicu i nekoliko čarapa. Ostatak dana *signora* Damiata normalno je nastavljala sa svojim poslovima. Pomislila sam kako joj je na umu bilo da me preispita, no očito ju je ponos u tome priječio. Priznati da je išla krasti od služavke, čak i ako je ta služavka udana za njezina brata, bilo je više no što je bila spremna otkriti o sebi. Pogled koji mi je upućivala nije bio nimalo prijateljski.

Znam da ga imaš! Domoći ću ga se, zapamti što sam rekla.

Greselev se namrštio, dok su se njegove obrve spajale iznad ne odveć privlačnog nosa. Janyn nije primijetio. Aja sam održala savršeno smirenu bezbrižnost.

Budalo! Glupava djevojko! Grdila sam se s rastućim bijesom. Trebalo bi te poslati natrag u Barking da se zarediš. Ne zaslužuješ ništa bolje... Nazvao te razumnom ženom. Poslovnom ženom. Znao je kako te izigrati, omotati te oko svojih aljkavih prstiju!

Pobogu, doista jest! Do kraja tjedna shvatila sam kako više neću vidjeti svoj jutarnji dar. Greseley je bio neuhvatljiv, ne izmijenivši nijednu riječ sa mnom, izbjegavajući moje pokušaje da privučem njegovu pozornost. Ali kad je nestrpljivost nadišla moju razboritost: "Što ste učinili s..." zasiktala sam mu u uho dok je sjedao na stolac kako bi doručkovao.

"Dodajte mi vrč piva, ako biste mogli, gospodarice", bilo je sve što sam dobila zauzvrat. S jednim je gutljajem ispraznio svoj pehar, strpao kruh u usta, i napustio prostoriju prije no što sam ga mogla dodatno ugnjaviti.

"Promiješaj ovaj lonac!" gospodarica Damiata naredi, ispruživši mi žlicu, stoga nije bilo moguće da krenem za njim.

Sljedeće je jutro bio poslan u London kako bi obavio neke poslove, što ga je zadržalo tamo preko noći.

Kako sam mogla biti tako lakovjerna da mu povjerujem? Čovjeku kojega jedva poznajem? Bilo bi bolje da sam riskirala njuškajuće prste gospodarice Damiate i pronašla mjesto u svojoj sobi ispod strehe. Ako je problem bio u sigurnosti, zašto ga ne dati Janynu na čuvanje? Izgubila sam ga. Sve sam izgubila! Nikada više neću vidjeti nijedan od tih novčića.

Očajavala sam premda je u meni ipak postojao tračak nade. Moj je um počeo promišljati o utjecaju velike žlice jedića na mršav lik činovnika.

A onda se Greselev vratio. Dakle, ovaj put neće me uspjeti izbjeći. Je li patio od krivnje? Ako jest, ona nije imala nikakav utjecaj na njegov apetit, budući da je poput životinje žvakao komade govedine i polovinu pogače, potpuno neometen mojim mrštenjem s druge strane stola.

"Moramo razgovarati!" prošaptala sam, podbovši ga između ramena dok sam pred njega bacala tanjur haringe.

Odgovorio mi je hladnim, jasnim i bezizražajnim pogledom.

"Oprezno, djevojko!" planula je *signora*. "To jelo! Ne raste nam novac na drvetu!"

Greselev je nastavio jesti sa slašću, no dok sam sklanjala posuđe, izvukao je zamotuljak dokumenta iz prednjeg džepa te ga spustio u prazan vrč koji je stajao nad ognjištem, dalje od *signorina* pogleda. Ali ne i dalje od mog. Prsti su me svrbjeli od želje da ga uzmem. Mogla sam ga osjetiti, kao gorući žig ispod srca.

Napokon. Kuhinja je bila prazna: Janyn se zatvorio u sobu sa svojim knjigama, *signora* se stubama povukla u svoje odaje, aja sam uzela svitak iz njegova skrovišta i odnijela ga u svoju sobu. Polako ga odmotavši, pročitala sam crni zapis. Taj zadatak uopće nije bio lak! Pravni izrazi meni nisu značili ništa, fraze sam jedva mogla razumjeti, a rukopis je bio sitan, slova pritisnutih jedno uz drugo. No nije bilo sumnje. Učinio je što je obećao. Uočila sam svoje ime: Alice Perrers. Bila sam vlasnica imanja u Ulici Gracechurch u gradu Londonu.

Oduzeo mi je dah. Moje. Bilo je moje.

Ali što je to značilo? I važnije, što sam ja trebala učiniti s njime?

Uhvatila sam Greseleva sljedeće jutro, nogu podignutih na niskoj klupici i s peharom piva pokraj sebe.

"Sve je vrlo dobro - no što bih trebala raditi s njime?"

Pogledao me kao da sam glupa. "Ništa, samo uživati u profitu, gospodarice."
"Ne razumijem."

"Nije važno razumijete li ili ne. Vaše je."

Pažljivo me promatrao, kao da je iskušavao moju reakciju. Nisam razumjela zašto, stoga sam rekla što sam željela reći.

"Važno je." U tom sam trenutku shvatila koliko mi je ono zapravo značilo.
"Važnije mi je više no što ćete ikada razumjeti."

Uputila sam mu mrk pogled. "Nećete mi se obraćati tako svisoka, gospodaru Greselev. Sve ćete mi objasniti, a onda ću razumjeti. Imanje je moje i želim znati kako ono funkcionira." Nasmijao se. Zaista se nasmijao. "Što sada?"

"Znao sam da sam u pravu." "U vezi s čime?"

"S *vama*, gospodarice Perrers. Sjedite! I nemojte se svađati! Upravo ćete naučiti svoju prvu lekciju."

Tako sam i učinila te mi je Greseley objasnio kako za ženu na mojem položaju postoji briljantna mogućnost korištenja pravnog sredstva zvanog *pravo na korištenje*. "Posjed je vaš, i on ostaje vaš", objasnio je. "Ali dopuštate drugima da ga vode za vas - za određenu naknadu, naravno. Morate birati mudro - čovjeka koji je zainteresiran za posjed, kako bi ga dobro vodio. Razumijete li?" Kimnula sam glavom. "Tom čovjeku dodjeljujete zakonska prava nad zemljištem, no zadržavate *defacto* kontrolu. Vidite? Potpuno posjedujete zemljište, no na kraju dana ne morate činiti ništa oko njegova održavanja."

"A mogu li učiniti sporazum između nas onoliko dugim ili kratkim koliko

želim?"

"Da."

"I pretpostavljam da trebam pravnika koji će ovo nadgledati za mene?" "Bilo bi mudro."

"Doista bi. Sve dok to ne budem mogla činiti sama." "Ambiciozna žena!"

"Naravno. A kakav je? Taj posjed koji je pod mojim vlasništvom, ali i nije?" "Stambene građevine - s trgovačkim prostorima."

"Mogu li ga posjetiti?" "Naravno."

Što sam još trebala pitati? "Je li ostalo išta novca od transakcije?"

"Ništa vam ne promiče, je li?" Ispraznio je sadržaj novčarke koja mu je bila pričvršćena za pojas te u mojem smjeru odgurnuo nekoliko novčića.

"Rekli ste da trebam pravnika." Pogledao me prazna izraza. "Pretpostavljam da ćete vi biti moj pravnik. Rekli ste da postoji cijena. Je li ovo dovoljno?"

"Djelomično. Sljedeći ćemo put raditi u partnerstvu." "Hoće li biti sljedećeg puta?"

"Oh, svakako mislim da hoće." Učinilo mi se kako sam u njegovom pogledu nazrela tračak prepredenosti.

"Je li to dobro ili loše - raditi u partnerstvu?"

Greselev je slegnuo ramenima i frknuo na moje neznanje. Znala sam da ne mogu raditi sama. Ali zasad su mi se činili dobrima koraci koje sam napravila. Na neki sam način bila supruga, iako sam svoje noći provodila provjeravajući Janvnove evidencijske štapiće i kolone brojeva, a sada sam bila i zemljoposjednica. Zadovoljstvo se počelo mreškati na koži podlaktice dok je ideja obuzimala moj um i moje osjećaje. Svidjelo mi se.

Odgurnula sam novčiće natrag prema njemu. "Ovo je moja -kako se kaže? Parnična punomoć? Vi ste sada moj pravnik."

Novčići su nestali u njegovoj ruci.

A gdje sam skrivala dokaz o svojem vlasništvu? Držala sam ga sakrivenog na sebi, između donje i glavne haljine, zavezanog vrpcom, no tek kada bih ga uzela u ruke i dotaknula, prelazeći prstima preko zapisanih riječi, osjetila bih kako je sve zaista službeno. Tamo je bila moja budućnost. Sigurnost. Stalnost. Te su riječi bile poput toplih ruku na mojima za hladnog zimskog dana. Umirujuće.

Nisam više, kao nekada, osjećala nenaklonost prema Greselevu.

Na dan kada su me poslali na tržnicu da kupim kamenice - i budem brza oko toga - otišla sam ga pogledati. Moje imanje u Ulici Gracechurch. Dvije uske kuće, vrlo slične onoj u kojoj sam živjela, s trgovačkim prostorom na pročelju donjeg kata. Jedan je prodavao sukno. Polu-drvena kuća, na koju su se s obiju strana naslanjale kuće slične građe, mome su nevinom oku izgledale kao epitomi bogatstva. Najbliže što sam im se približila bila je suprotna strana ulice, odakle sam upijala svaki detalj na prozoru i vratima i nadstrešnicama koje su stršile nad gornjim katom, kako bih mogla sve ponovno prizvati u sjećanje kada budem sama

u svojem krevetu. Jednog će mi dana početi pristizati najamnine.

Zakasnila sam. *Signora* me dugo zadržala na poslu, stoga sam večeru morala jesti sama u kuhinji, ostatke obroka umjesto kamenica. Nisam marila. Zahvalila sam se Greselevu, čiji je odgovor bio tek groktaj. Tako mi svega, kamenice su u svojim sivim, zatvorenim školjkama imale više osjećaja.

A onda, krajem godine, kamenice i posjed u Ulici Gracechurch prestali su mi biti prva stvar na koju pomislim ujutro. Kuga se vratila, pritajeno se ušuljavši u London. Ona je bila jedini trač koji se prenosio ulicama, tržnicom, pivnicama. Ovaj je put bilo drukčije, šaptom su govorili. Dječja kuga, tako su je zvali jer je okrutno pogadala novorođenčad, no ne i čile i srčane ljude koji su dosegli svoju odraslu dob. Budući da u našem kućanstvu nije bilo djece, niti je bilo vjerojatno da će je biti iz moga braka, nismo se njome previše zamarali. Gospodarica Damiata poricala je da smo u opasnosti. *Djeca i mladi muškarci*, često bi znala ponavljati s jakim talijanskim naglaskom. Mi smo sigurni.

Bila je u krivu.

Od nas svih, Janyn je bio taj kojeg je kuga oborila. Taj koji je zasukao rukave svoje tunike i otkrio strahovit vrtlog crvenih mrlja kad smo se okupili za večerom tog sasvim običnog dana. Zurili smo u znakove kao da nismo mogli povjerovati u njihovo postojanje. Napustio je objed. Bez riječi, Janyn se popeo stubama i zatvorio u svoju sobu. Užas, odvratan i gnjio, zabio je svoje kandže u Perrersovo kućanstvo.

Mladac je nestao preko noći. Greseley je pronašao posla u drugim dijelovima Londona. Gospodarica Damiata sramotnom je brzinom pobjegla kod svoje rođakinje, u kuću koja nije bila zaražena. Tko se brinuo za Janyna? Ja. Bila sam njegova žena, čak i ako me nikada nije dotaknuo osim ako bi njegovi kvrgavi prsti okrznuli moje kada bi mi upućivao na pogrešku u prepisivanju. Dugovala sam mu barem ovu posljednju službu.

Od tog prvog crvenoljubičastog uzorka na njegovoj ruci nije bilo oporavka.

Umivala sam mu lice i prala tijelo, zadržavajući dah kako ne bih osjetila smrad trulećeg mesa. Silno sam se trudila sjetiti ičega što je sestra Margery govorila o svojim iskustvima s kugom. Nije bilo mnogo, ali sam odmah odlučila djelovati, rastvorivši prozore Janvnove sobe širom kako bih omogućila bijeg trulom zraku.

Za vlastitu sam sigurnost ruke i lice prala u octu, jela kruh namočen Janynovim najboljim vinom - kako bi *signora* Damiata vikala zbog ovog rasipanja - ali ništa nije moglo spriječiti zastrašujući nasrtaj Janvnove bolesti. Prazna kuća odjekivaše oko mene, dok je jedini zvuk dolazio od teška disanja moga unesrećenog supruga i nadolazećih koraka smrti.

Jesam li strahovala za sebe?

Jesam, ali ako je smrtonosna strava mogla prijeći s Janvna na mene, šteta je onda već bila učinjena. Ako je kuga imala sposobnost da skoči preko stola za kojim

smo sjedili dok smo bilježili u knjige, onda sam već bila osuđena. Ostat ću i prebroditi oluju.

Poruka se pojavila pod vratima spavaonice. Gledala sam kako polako klizi, svinuta na stolcu od potpune iscrpljenosti dok se Janyn mučio sa sve otežanijim udasima. Groznica ga je držala svojim robom. Koračajući polagano prema vratima, osluhnuvši nečije oprezne odlazeće korake, podigla sam poruku i odmotala jedinu stranicu, dok mi je znatiželja nadilazila opreznost. Ha! Ipak nikakav misterij. S lakoćom sam prepoznala Greselejev rukopis, a sadržaj je bio napisan onako kako bi činovnik napisao pravni traktat. Vratila sam se, sjela na stolac i počela čitati.

Kada postanete udovica, imate pravo na udovički dio nasljedstva -jednu trećinu dohotka od imanja vašeg supruga. Nećete je dobiti.

Po zakonu imate četrdeset dana da ispraznite kuću: za dobrobit nasljednika — njezina nećaka — koji će uzeti svoje nasljedstvo. Vas će izbaciti unutar toga dana.

Kao vaš pravnik, moj je savjet: uzmite što možete. To je vaše pravo. Nećete dobiti ništa drugo što vam pripada.

Ozbiljno upozorenje. Zastrašujuće, i bez sumnje istinito, no nisam imala vremena da se zadržavam na njemu. Janyn je kriknuo na vrhuncu agonije, dok mu je glava mlatila iz jedne strane u drugu, a udovi se iskrivljavali. Učinit ću za njega što mogu, pomislih naređujući svojem umu i tijelu da se pobrinu za ovog čovjeka koji je bio tek nešto više od trulećeg lesa.

Na kraju se sve tako brzo odvijalo. Pretpostavljam da je mene spasilo Janynovo vino, no pripravak od zelene kadulje - iz mršave gredice u vrtu *signora* Damiate - koji je trebao osušiti i zacijeliti trule čireve i rane, njemu nije bio ni od kakve koristi. Prije kraja drugog dana, prestao je disati. Kako se samo čovjeku snažno zdravlje moglo promijeniti u krutu smrtnost u vremenu koje ti je potrebno da očerupaš i skuhaš pile. Nije znao da sam bila uz njega, čak ni na kraju kada sam mu pokrila lice lanenom plahtom, taknuta iskrenim žaljenjem za ovim velikodušnim čovjekom. Jesam li se molila za njega? Jedino ako je molitva značila bušenje čireva kako bih oslobodila izrazito truo gnoj. Kuća je sada bila tiha oko mene, zadržavala je dah dok sam ja sjedila na stolcu uz Janynovo tijelo, ne usudivši se pomaknuti iz straha da smrt ne primijeti i mene.

Kako budalasto. Klepetanje vrana koje su se bacakale slučajno upavši u dimnjak vratilo me u stvarnost te probudilo potrebu za hitnim djelovanjem. S Greselejevim upozorenjem u ruci, vlastitim dokumentom o vlasništvu Ulice Gracechurch sigurno spremljenim pod haljinom, počela sam potragu.

Ništa!

Signora Damiate napravila je temeljit posao dok je njezin brat ležao na samrtnoj postelji. Njegova radna soba, cijela je kuća bila ispražnjena od predmeta ikakve vrijednosti. Nije bilo vreća zlata u Janynovu sanduku. Nije bilo svitaka,

nestale su i knjige i evidencijski štapići. Počistila je cijelu kuću, sklanjajući bilo što bi moglo biti zanimljivo lopovima. Ili meni. Sve je uklonjeno i iz moje sobe. Čak i moj novi ogrtač - posebno to - jedina vrijedna stvar koju sam posjedovala, a koju bi *signora* željela za sebe.

Nisam imala ništa.

Polako sam se spuštala niz stube zaustavivši se na pola puta kada ugledah njezin lik ispred sebe.

"Je li mrtav?" *Signora* Damiata me čekala u uskom hodniku. "Da."

Napravila je znak križa na prsima; tek letimičan znale potvrde. Zatim je zamahom širom otvorila vanjska vrata i dala mi znak da iziđem. "Dogovorila sam da netko dođe po ovo tijelo. Ja ću se vratiti kada više ne bude bilo kuge."

"A što je sa mnom?"

"Sigurna sam da ćeš već naći neki posao", jedva me pogledala. "Kuga ne gasi želju u muškarcima."

"A moje nasljedstvo?" "Kakvo nasljedstvo?"

"Ne možete ovo učiniti!" Uhvatila sam njezin ogrtač u pokušaju da je prikujem za mjesto na kojem je stajala, da je prisilim da pokaže barem tračak milosti. "Ne možete me ostaviti bez kuće i bez novca!"

Ali mogla je. "Van!" Gurnula me kroz vrata na ulicu.

Njezina je briga o detaljima bila surova. Za nekoliko minuta, tako mi se učinilo u mojem ošamućenom stanju, grobari su pozvani te im je plaćeno da otklone tijelo.

Uz zveket ključa, *signora* Damiata zaključala je vrata i odšetala, a da se nije osvrnula, gazeći kroz otpad i lokve, pod rukom noseći sanduk koji sam očito previdjela.

Za mene je to bila lekcija o brutalnoj hladnoći srca kada je riječ o novcu i preživljavanju. Tu sam se našla, izbačena na ulicu, stojeći sama ispred kuće, stara šesnaest godina, koliko sam znala, obudovjela nakon malo više od godine dana braka, sada beskućnica. Osjećala sam se kao da su mi noge lancima pričvršćene za pod. Kamo sam mogla ići? Tko bi mi dao sklonište? Stvarnost je imala gorak okus. London je rastao oko mene, no nije mi pružao utočište.

Trebala sam učiniti nešto. Ako se pojavim na vratima svoga zemljišta u Ulici Gracechurch, mogu li jednostavno zahtijevati prijam? No što ako me odvrte, mladu ženu obučenu ništa bolje od služavke u prljavoj odjeći s dokumentom koji je isto tako mogao biti ukraden? I *ja* bih odvratila takvo neugledno biće. Učinilo mi se kako moj mozak nema sposobnost donijeti odluku. Postala sam neodlučnom...

"Gospodarice Perrers!" "Greselev!"

Tamo ga ugledah, gdje se pojavljivao iz prljave ulice prilazeći mi. Nikada mi nije toliko laknulo vidjeti nekoga, no ipak osjetih trunku kivnosti. Možda je i on izgubio gospodara, no on će uvijek imati poslovnih prilika i barem krevet za noć u kućanstvu nekog trgovca. Pogledao je zaključana vrata, a potom i mene.

"Kamo ćete ići?" upitao je bez uvoda.

"Nisam još odlučila." Nadala sam se da sam zvučala samouvjerenije no što sam zapravo bila.

"Što vam je stara metla dala?" "Ništa. Upozorili ste me."

Progundao je. "Jesam. No ne mogu zbog toga lakše tolerirati postupak. Nije zakonit."

"Tko bi me slušao na sudu?" požalila sam se. Moja gorčina izađe na vidjelo dok bespomoćnost postaje poraznom stvarnošću. "Pretražila sam kuću, no ništa nije ostalo."

"Ah! Ali ja imam ovo!" Dokument se pojavio iz prednjeg dijela Greseleyeve tunike, poput kunića iz rukava drugorazrednog lakrdijaša: činovnik ga je dotaknuo vršcima prstiju, tapkajući. "Pripadala je Janynu. Vlastelinska kuća. West Peckham, negdje u Kentu. Prepisao sam je na vas kao na udovicu gospodara Perrersa, sada *femmesole*."

Teško sam se trudila nositi s informacijama koje su me preplavljivale. Sama žena. To me i nije zastrašivalo koliko je možda trebalo. No kuća u Kentu?

"Još uvijek ne razumijem zašto biste mi pomogli!" Prikovala sam ga pogledom.

"Zašto ne? Vi i ja, vjerujem, posjedujemo dobre temelje za partnerstvo, gospodarice Perrers. Ja ću raditi za vas, a vi ćete posao poslati mojim putem - kada možete. Imanje je dano na korištenje jednom lokalnom vitezu - i meni."

Znači to je bilo to. Gospodar Greselev nije bio potpuno nesebičan kad je donosit) svoju odluku. Ispružio je svoju ruku. Pogledala sam u nju: ne odveć čistu, no s dugim, nevjerojatno elegantnim prstima koji su mogli činiti čuda s brojkama s mnogo većom sposobnošću no što sam to mogla ja, a znala sam da je njegov um bio jednako vičan. Zašto ne? To je bila najbolja ponuda koju sam mogla dobiti. Odjednom mi se učini kako postoji neka hitnost u ovoj situaciji.

"Učinit ću to!" Na pragu mojeg nekadašnjeg doma, rukovali smo se onako kako sam vidjela da je to činio Janyn zaključujući pogodbu s nekom nevoljkom mušterijom. "Nećete me prevariti, je li?"

"Naravno da ne!"

Njegova je uvrijeđenost izgledala smiješno. Zaključismo posao dok mi je predavao dokaz o vlasništvu nad West Peckhamom, no vlastita mi se dvojba kao poplava ponovno razlila u očaj, dovoljan da posegnem i uhvatim njegov rukav.

"Gospodaru Gireseley. Nestrpljivo me otresao. "Ali kamo mogu otići?"

"Postoji samo jedno mjesto", zarežao je. "Vratite se u samostan." Užas koji sam osjetila zacijelo je bio očit na mome licu. "Tamo je sigurno. Prihvatit će vas. Ostanite ondje i pričekajte bolja vremena. Nešto će se već pojaviti. Evo..." Počeo je premetati po torbici na pojasu i izvadio dva zlatnika. "Vratit ću vam ove. Trebali bi nagovoriti opaticu da vam barem nakratko otvori svoja vrata. Zapamtite, doduše. Sada ste u mome dugu."

"Ne želim ići tamo."

"A kamo drugamo? Tamo ćete barem imati krov nad glavom. Tko može reći kada će se sreća okrenuti? Svakako je bolje od života na ulici! I čim uspijem, uredit ću da novac od vaših imanja bude isplaćen... Ali za sada idite natrag u opatiju."

"Gdje vas mogu pronaći?" Viknula sam, hrapavo poput prodavačice ribe, dok se razmak između nas pretvarao u sve veću udaljenost.

"Pokušajte u svratištu Tabard. U Southwarku."

To je bilo sve što mi je rekao.

Stoga sam se i vratila ondje gdje sam se zavjetovala da se nikada neću vratiti, iskamčivši prijevoz u kolima, iako praznim, ispunjenim ribljim smradom. Možda posjedujem imanje i kuću u Londonu - ostavih dragocjene dokumente u Greselevevoj brizi - ali sam dugovala dva zlatna novčića svojem poslovnom partneru, i ti su mi novčići možda mogli otvoriti vrata opatije, no nisu mi mogli kupiti luksuz. Jasno mi je dano do znanja da moram zaraditi svoj ostanak, stoga sam bila prisiljena pridružiti se redu *konversa*. Sestra od poslušnosti koja robija za dobrobit nevjesta Kristovih. Moguće je da je smrad slanih bakalara koji mi se uvukao u suknje bilo ono što je pojačavalo moj očaj.

Zašto sam pristala na to?

Zato što me kuga nije pratila od Londona do Barkinga. Zato što je utočište koje mi je pruženo tek privremena mjera. Znala sam to, duboko u sebi. Kušala sam vanjskog svijeta i shvatila kako je baš po mom ukusu. U tim danima tihog rada, u meni je rođena odlučnost. Nikada neću postati redovnicom. Nikada se više neću udati po nečijem naređenju. U jednom će mi trenutku u budućnosti, u Greselevevim vještim rukama, moja zemlja donijeti dovoljno novca da mi omogući život kao *femme sole* u svojoj vlastitoj kući sa svojim vlastitim krevetom i dobrom odjećom i slugama koji su mi u svakom trenutku na raspolaganju.

Svidala mi se ta slika. Davala mi je vjetar u leđa dok sam ribala redovničke habite i izbijala mrlje iz njihovih vela kako bih im povratila besprijekornu bjelinu. Dokazat ću grofici Joan da je bila u krivu. Napraviti ću od svog života nešto više, izgraditi ću ga iznad vladavine drugih, niti ću biti redovnica, niti žena, niti kurva. Postići ću nešto sama i za sebe. Ali zasad sam bila sigurna u poznatom okruženju opatije, prihvativši jednoliku rutinu rada i molitve.

Čekajte bolja vremena, rekao je Greselev.

I hoću. Ali ne predugo, molila sam se dok su mi ruke pulsirale od zamahivanja teškom motikom među redovima opatijskog kupusa.

Zalila sam zbog gubitka svojeg toplog ogrtača.

TREĆE POGLAVLJE

Ovdje je. Došla je. Šapat je šušкао kao žustar vjetar na poljima zobi.

Bilo je vrijeme večernje službe. Ušle smo u samostansku crkvu šušteći habitima i tiho tapkajući po podu crkve mekim cipelama te kleknule u redu crnih koprena i bijelih ovratnika, ja u gruboj staromodnoj haljini i s kapuljačom preko glave, poput ostalih *konversa*. Ništa neobično. Um je svake sestre, korske ili one od poslušnosti, bio usredotočen na potrebu za Božjom milosti u svijetu prepunom grijestupa i grijeha. Ali ne i danas. Grijeh samozadovoljnosti bijaše obilat, svijetao kao plamen svijeće. Uzbudjenje je bilo opipljivo, dršćući u zraku. Jer u biskupovom stolcu smještenom po strani oltara sjedila je engleska kraljica.

Sa svojeg poniznog mjesta među korskim klupama nisam mogla vidjeti Veličanstvo niti sam se mogla odvažiti pretpostaviti zašto bi nam ukazala ovoliku čast, a služba se nastavljala kao da izrezbaren stolac nije zauzet. Nakon što je obred završio, a završni blagoslov podijeljen, redovnice i *konverse* stale su kao jedno, glava pognutih, dlanova diskretno svijenih unutar rukava. Majka Sybil kleknula je savivši jedno koljeno pred oltarom, a Veličanstvo se, još uvijek predaleko od mog pogleda, polako počelo kretati prema poprečnom brodu crkve.

Polako. Vrlo polako.

Što mi je omogućilo prvi pogled na istinsku plemenitost.

Sjećam se svojeg zaprepaštenja. Gdje je bio razmetljiv prikaz bogatstva i moći grofice Joan? Ovdje nije bilo takve veličanstvenosti. Bila sam zamislila plemenito držanje, haljinu bogatih boja, raskošnih materijala urešenih izvezenim ukrasima, s dugačkom povlakom i krznenim rukavima. Krunu, zlatni lanac, zlatno i srebrno prstenje teško od dragulja. Autoritet i eleganciju, kraljevsku ljepotu. Joanin je dolazak najavio glasnik uz treštanje truba. Pogledala sam u kraljicu Engleske i pogledala opet.

Bila je sasvim nevidljiva u svojoj anonimnosti. Philippa od Hainaulta.

Upijala sam svaki njezin pokret, brzim pogledima prelijećući preko nje dok se približavala. Godine su na njoj itekako ostavile traga. Sav trag mladosti, sva ljepota koju je možda imala kao mlada nevjesta koja je došla u Englesku iz Niskih Zemalja kako bi se udala za našeg bodrog kralja Edwarda prije više od trideset godina za nju je bila izgubljena. A gdje je bio izraz kraljevske moći? Njezina je Haljina možda bila izvrsne izrade, no bez čari; boje svile i damasca bile su više zagušene no sjajne, smeđe, oker i riđe boje. Ni kroj haljine nije bio pomodno dotjeran, usko priljubljen uz tijelo, već širok, dovoljno raskošan da sakrije njezinu punašnu figuru i široke kukove. Nije bila elegantna. Nije bila visoka. Nije

ulijevala strahopoštovanje. Nije nosila dragulje. A što se tiče njezine kose, bila je potpuno prikrivena, svaki pramen i svaka kovrča pod teškom koprenom. Kraljica Philippa niti je bila zgodna žena niti je imala smisla za modu.

Kako razočaravajuće!

A moja prva pomisao; kad se grofica Joan uda za princa, zasjenit će ovu aljkavu malu ženu. Lakomislen će se kraljevski dvor prije okupiti oko nove živahne princeze, nego oko ove izbljedjele, ne posebno oku privlačne kraljice. Ne događaju li se stvari tako? Tko bi se mogao diviti ovoj staroj, gegavoj ženi?

Veličanstvo zastane. Polako je udahnula, očito s poteškoćom. Kraljica mora biti starija no što sam mislila. Pogledala sam ponovno - ovaj put malo dulje zadržavši pogled - i odmah se prekorila zbog svojeg nedostatnog suosjećanja. Postojao je razlog za ovaj bolno spor napredale. Bila je bolesna. Bila je u bolovima. Pridržavajući se za ruku svoje pratiteljice kraljica je nastavila polagano koračati jer ju je svaki korak bolio više no što je mogla izdržati. Činilo mi se da je jedva mogla pomicati glavu, njezina su ramena i vrat bili su kruti od učestalih grčevitih stezanja mišića. Ruka kojom je stiskala ruku svoje pratiteljice bila je otekla, zategnute i sjajne kože poput kože na bubnju. Nije ni čudo da nije nosila prstenje. Kako bi ga progurala preko natečenih zglobova bez nepodnošljive neugode?

Naklonile smo se dok je Njezino Veličanstvo prolazilo. Spustila je glavu zadržavši ozbiljan izraz, zaustavljajući se gotovo u mojoj blizini kako bi ponovno uhvatila zraka. Vidjela sam kako se njezine bujne grudi uzdižu pri udahu, nosnice sužuju, a nabor između obrva produbljuje. Zatim su kraljevska stopala nastavila koračati - a onda se kraljica spotaknula na nejednako popločan pod i - pala. Da se nije pridržavala za ruku mlade žene koja je koračala pored nje, dogodila bi se katastrofa. Ovako je pala na koljena ispustivši vapaj očajnika u nevolji. Užasnuta razmjerima njezine patnje, prestala sam se pretvarati da ne gledam.

"Pomozite mi", promrmljala je, nikom određenom, očiju čvrsto zatvorenih u agoniji, a njezina je slobodna ruka posegnula da uhvati neku nevidljivu pomoć. "Dragi Bože, pomozite mi!" Kraljica Philippa ispustila je svoju brojanicu. Iskliznula je kroz njezine prste te pala sa zveketom biserja i izrezbarene kosti na kamen ispred nje.

"Pomozite mi da ustanem..."

I budući da se činilo očitom, jedinom stvari koja se trebala učiniti, ispružila sam svoju ruku prema njoj i uhvatila njezinu. Osjetila sam pritisak kraljičine ruke, uto se skamenivši, dok mi je mozak odlutao na događaj iz prošlosti. Spas Joanina majmuna, sebično proračunat zahvat, bio je jedna stvar. No uzeti za ruku kraljicu Engleske tako impulzivno? Zacijelo ću biti kažnjena zbog svoje drskosti. Pala sam na koljena pored nje dok me je pritiskala najjače što je mogla. U stisku nije bilo mnogo sile, no ona je zastenjala dok joj se koža koja je prekrivala oteknute zglobove stezala od truda.

"Blažena Djevice!" promrmljala je. "Bol je prevelika!" Na trenutak je oko nas

zavladala napetost i zapanjena tišina. Potom se sve pretvorilo u pokret i zvuk: dvorska je dama nervozno pomagala Veličanstvu da ponovno stane na noge, a kraljica je otpustila grozničav stisak s moje ruke, dok joj je otežano disanje predstavljalo sve veću nevolju. Podigavši pogled, još uvijek klečeći na koljenima, spazila sam kraljicu Phillipu kako mi se pokušava obratiti usred nastale zbrke. Te su oči možda nekad blistale od sreće, no sada je njihova duboka smeđa nijansa bila izmučena godinama patnje. Nisam mogla podnijeti tu sliku, stoga sam spustila pogled na pod, na mjesto gdje je još uvijek ležala brojanica. Ona nije bila sposobna sagnuti se i sama povratiti svoja zrnca, čak i kada bi žena njezina ranga odlučila sama pokupiti svoje stvari.

Stoga sam to ja učinila.

Podignula sam brojanicu, zapanjena svojom drskosti, čak i bez oštrog upozoravajućeg mrmljanja majke opatice koja mi se približavala dok joj se nabit lelujavao u brzini njezina hoda poput ogrtača na oluji, namjeravajući mi oteti brojanicu iz ruke.

"Hvala ti. Vrlo sam nespretna danas, a ti si vrlo ljubazna."

Začudo, kraljičine su riječi bile upućene meni. Osjetila sam dodir njezinih prstiju na svojoj ruci. Na trenutak je očaj na njezinu licu bio zamijenjen blagom zahvalnošću.

"Ti si ovdje *konversa*. "

"Da, Veličanstvo."

"Prihvatite moje isprike, Veličanstvo." Majka opatica uputila je prema meni pogled koji je odavao da ću sljedeći dan požaliti zbog svojeg čina. "Nije se trebala ovako gurati naprijed. Djevojka ne zna što je poniznost."

"Ali došla mi je pomoći, poput dobrog Samaritanca putniku u nevolji", kraljica je zapazila. "Blažena bi Djevica poštovala ovakvu pomoć starijoj ženi. Kako se zoveš, dijete?"

Prije no što sam uspjela odgovoriti, jauknula je, oštrije nego prije, dlana raširenog preko nabora od damasta iznad svoga abdomena.

"Trebam sjesti. Moja soba, Isabella - odvedi me u moju sobu."

Njezina ju je pratiteljica, opasno se namrštvivši i uhvativši je čvrstim stiskom, podigla na noge.

"Tako mi je žao, Isabella..." Kraljičin glas pretvorio se u jecaj.

"Dođite, *Maman*. Umorni ste. Nisam li rekla da je ovo previše za vas? Trebali biste me slušati! A sada se trebate odmoriti."

"Svjesna sam, Isabella. No neke stvari treba učiniti, a ovo nije moglo čekati." Prvi sam put učinila nešto više od usputnog zamjećivanja kraljičine pratiteljice. Znači, ovo je njezina kći, princeza Isabella, čiju je ruku tako snažno stiskala. Visoka, lijepa žena živahnog karaktera s jedva prikrivenim izrazom nezadovoljstva. Kako sam je ikada mogla zamijeniti za običnu pratiteljicu? Kraljica je možda bila obučena u prigušene boje, no princeza je svoj položaj

isticala svakom vezenom niti i svakim draguljem na ukrasu za glavu i na pozlaćenim cipelama.

"Neke se stvari mogu riješiti kada se oporavite", princeza Isabella odrješito je prigovorila. Gledala sam sa žaljenjem dok se omanja skupina udaljavala. Na vratima crkve princeza se nakratko osvrnula. Pogled joj se zaustavio na meni.

"Nemoj samo tamo stajati. Donesi brojanicu, djevojko!" Unatoč kćerinoj odlučnosti, kraljica je odbila leći u krevet.

"Dovoljno ću dugo biti u krevetu, a zatim u lijesu, kada me smrt dohvati!"

Stajala sam s unutarnje strane vrata opatičina salona dok se kraljica udobno smještala u visoki naslonjač s čvrstim rukohvatima koji su njezinu tijelu pružali dodatnu potporu. Mogla sam spustiti brojanicu na putni sanduk pokraj vrata i otići, a da me nitko ne vidi dok je Isabella izdavala naredbu da se donese vrč zagrijanog vina i krzneni ogrtač kako bi se zagrijali kraljičini drhtavi udovi. *Idi sada!* Instinkt mi je govorio. *Ostani!* Srce me uvjeralo. Stoga sam ostala. Ako ostanem, možda će mi se kraljica ponovno obratiti. Blagost je u njezinu glasu uzbunila moje srce, a sada, kada sam vidjela ženu iza lica kraljice, ono me je i zaboljelo. Moji su se svi prvi utisci potvrdili. Bila je bolesna, a njezina patnja nije bila samo tjelesna bol već i teška tuga. Nosila ju je, i u njoj je vidjela istinu: smrt zaogrnutu u crno, činilo se, lebdjela je oko njezinih ramena, to je mogao vidjeti svatko. Nikada nisam pomislila da ću osjećati tugu zbog kraljice, no te večeri jesam.

Nikada nije bila ljepoticom. Njezina je kosa, nekada tamna, sada bila tanka i suhonjava i prošarana sivim pramenovima. Vidjela sam je kada je princeza Isabella maknula koprenu s njezine glave; činilo se kao da je težina finog sukna bila previše za kraljicu. Ni njezino lice nije bilo označeno vrlim crtama. Izražene obrve privlačile su pozornost na široko čelo i obraze, snažan nos i široke usne koje su bile stegnute od boli. Uz kraljičinu čeljust i grlo, njezina je blijeda koža bila išarana borama. Ne, ondje nije bilo ljepote. Koliko je djece rodila kralju? Deset, dvanaest? Sve te godine ostavile su trag nepopustljiva tereta na kraljici Philippi. Dok je naslanjala glavu na naslon stolca, očiju sklopljenih u potpunom umoru, izgledala je jednostavno kao turobna, teška žena, teška duha bez nade u budućnost.

"I nemoj reći kralju!" naredila je, glasom isprekidanim od iznemoglosti. "Zašto ne?" Isabella je uzela majčinu ruku i utisnula joj pehar vina u nju.

"Zanimalo bi ga vaše zdravlje."

"Nemoj mu reći, Isabella. Zabranjujem ti! Ne želim da se zabrinjava oko toga!"

Možda su joj oči još uvijek bile zatvorene, glas tek tanka nit, no kako je snažna bila njena volja.

Osjećala sam duboko divljenje, ali i suosjećanje. Voli li je kralj još uvijek? Je li je ikad volio? Možda se to nije očekivalo od onih plemenite krvi čiji su se brakovi

sklapali zbog političkih savezništava. Je li ona ikada bila žena koju je želio za svoju suprugu, zrcalo koje bi odražavalo njegovu veličanstvenost? Nisam to mogla zamisliti. Zanima me kako je to biti star i neželjen? Pa ipak, kraljica bi zaštitila svog supruga od brige nad njezinom bolešću.

Bilo je to kao da je kraljica osjetila putanju mojih misli. Nestrpljivo gurnuvši Isabellinu ruku s peharom, ispravila se u stolcu. I tada je ipak došla do izražaja njezina veličina. Kraljevsko biće. Autoritet. Unatoč svojoj boli, uspjela mi je podariti pozornost i nasmiješiti mi se. Njezino se lice zatopilo, grube se crte izravnale, sve dok nije postala gotovo ljepuška. Jesam li pomislila da joj nedostaje šarma i ljupkosti? Bila sam u krivu.

"Dijete." Ispružila je ruku uz veliku poteškoću. "Donijela si mi brojanicu." "Jesam, Veličanstvo."

"Ja sam joj to rekla." Isabella je natočila drugi pehar vina i sama ga popila. "Zaboga, ovo je loše! Bili smo previše zauzeti vama da bismo se brinuli o nizu perlica, ako se sjećate, pokušavajući spriječiti da padnete na pod pred skupinom neukih redovnica..."

"Ipak, sve je dobro prošlo." Kraljica me prizvala rukom, stoga priđoh i kleknuh pred njom. "Imaš moje zahvale, dijete. Reci mi svoje ime."

"Alice."

"Nemaš želju biti redovnicom?" Stavivši ruku ispod moje brade, podigla ju je kako bi mi proučila lice. "Ne osjećaš poziv?"

To me nikada prije nije nitko pitao ili me čak nazvao djetetom na ovako nježan način. U njezinim je očima postojao svijet razumijevanja. Neočekivano, uznemirujuće, suze su me zapekle iza očnih kapaka.

"Ne, Veličanstvo." Budući da je izgledalo kao da je zanima, počeli joj pričati. "Nekoć sam bila pripravnica. A zatim služavka — koja je postala suprugom. Sada sam udovica. Vratila sam se ovdje biti *sestrom od poslušnosti*."

"Je li to tvoja želja? OSTATI ovdje?"

"Ne. No ovo je sve što znam", priznah. "Iako ne bih to odabrala." "Koliko imaš godina?"

"Gotovo sedamnaest, mislim. Nisam dijete, Veličanstvo", osjetih kako moram to istaknuti.

"Za mene jesi!" Njezine su se usne u trenutku raširile u smiješak. "Znaš li koliko sam ja stara?"

Činilo mi se da bi bilo drsko odgovoriti. "Ne, Veličanstvo."

"Četrdeset osam godina. Pretpostavljam da se to tebi čini drevnim." Pa, i jest. Činilo mi se kao zaista odmakla dob, a patnja je na kraljičino lice dodala barem još desetak godina. "Bila sam mlada od tebe kada sam došla u Englesku kao mladenka. Čini mi se kao da je jučer bilo. Život leti..."

"Otpijte još koji gutljaj, *Mamati*." Isabella je ponovno vratila pehar u kraljičine ruke, nježno svijajući oko njega nateknute prste. "Mislim da se morate

odmoriti."

Očekivala sam da će mi narediti da odem, no kraljica nije pristajala biti zlostavljansom.

"Uskoro, Isabella. Ali ti, dijete... Nemaš li obitelj?" "Nemam, Veličanstvo."

"A tvoj otac?"

"Ne znam. Radnik u gradu. Popločivač, mislim."

"Razumijem." Osjetih kao da zaista jest razumjela, unatoč našoj razlici u godinama i položaju. "Kako tužno. Podsjećaš me na moje vlastite kćeri."

Isabella je teško uzdahnula. "*Maman!* A ja sam odmahivala glavom. Kako bih ja ikoga mogla podsjećati na princezu?"

"Zašto da ne pričam o njima", kraljica je oštro odvratila. "Ako ne pričam o njima, bit će zaboravljene. Na zemlji živimo onoliko dugo koliko su živa sjećanja o nama. Moje dvije prekrasne kćeri. Mary i Margaret. Tko će ih se sjećati kada umrem? Ti si sličnih godina", objasnila mi je kao da sam naglas izrazila svoju sumnju. "Tako krasne djevojke, pune obećanja. Obje preminule prošli rujan. Kuga ima okrutan ugriz."

Odatle njezina tuga.

"Nedostaju mi. Zato smo ovdje, vidiš. Da se molimo za njih. Vjerujem da je Božja volja da prinesem dar u njihovo ime. Mary i Margaret. Pokopali smo ih u Abingdonu, zajedno, nismo li, Isabella? Tužan dan. Predaleko je da sada putujem onamo. Sve su moje djevojke otišle..." Oči su joj se napunile suzama.

"Još uvijek imate jednu kćer kod kuće, *Maman!*" Isabella je majci dodala četvrtasti komadić platna.

"Da! Kćer za koju želim da se uda i ode!" kraljica odgovori s osobitim naletom duha.

Isabella joj je uputila nešto što bih smatrala cerekom da nije bila princeza. "A možda se i udam ako mi odaberete pravog udvarača."

"Dali smo ti pravog udvarača! Prije više od deset godina..." "Koji bi me izludio za manje od mjesec dana!"

Ova me prepirka, koja je prelijetala preko moje glave od majke prema kćeri intrigirala, prepuna tolerancije i privrženosti. Pretpostavila sam da je ovo bio razgovor koji bi često iskrsnuo. Ja kao da nisam postojala među njima.

"Trebala bi se udati zbog prikladnosti i moći, Isabella, a ne zbog neke prolazne emocije kao što je ljubav."

"Vi ste pronašli ljubav, *Maman.*"

"Moj je brak s tvojim ocem bio dogovoren, pronašla ja ljubav ili ne. To što smo pronašli takvu sreću zajedno, bio je dodatan blagoslov. Ti ćeš biti stara i neudana žena, Isabella, imat ćeš tek pudlice, vezenje i molitvu za sebe, pazi što sam rekla. Ali naravno da nećeš slušati!" Kraljica je ponovno skrenula pozornost na mene. "Mlada si da budeš udovicom. Bi li se voljela ponovno udati?"

"Ne, Veličanstvo!"

"Nije li to sve što svaka mlada žena želi?"

"Kažu da sam preružna da privučem muškarca." Zasigurno, Janyna je vodio praktični osobni interes. "Nijedan muškarac ne bi pogledao u ono što ja imam ponuditi."

"Što imaš ponuditi?"

Promislila sam o svojim brojnim talentima. "Znam čitati i pisati i računati, Veličanstvo." Budući da je netko doista pokazao interes, ništa me nije moglo spriječiti da nastavim. "Znam čitati francuski i latinski. Znam pisati - i to više od svog imena. Znam voditi račune. Genijalno, bila sam zanesena svojim postignućima.

"Toliko toga..." Ponovno sam izmamila njezin osmijeh. "A kako si naučila voditi račune?"

"Janyn Perrers. Zajmodavac. On me naučio."

"I jesi li uživala u tome? U takvom dosadnom zadatku?" "Jesam. Razumjela sam što sam vidjela."

"Imaš pronicljiv um, Alice od Računa", bilo je sve što je rekla. Možda sam je samo zabavila te sam poželjela da se nisam tako razmetala svojim teško stečenim vještinama. Uzela je moju jednu ruku, prelazeći prstima preko dokaza o teškom radu na tvrdoj zemlji. Moji su nokti bili ispucani, koža oštećena, a miris luka oštar. "Žuljevi i ranice. Izgledaš kao da si kopala."

"I jesam, Veličanstvo. Vrijeme je za sjetvu usjeva koji će nas hraniti iduću godinu."

"Pretpostavljam da jest. Voliš li i taj posao?" Odmahnula sam glavom.

"Ne bih ga ni ja voljela!"

Nasmijala sam se apsurdno takvog priznanja kad je ono dolazilo od kraljice Engleske. Zvuk me vlastitog smijeha u trenutku zapanjio. Nisam se mogla prisjetiti kada sam se zadnji put nasmiješila ili glasno nasmijala. Nisam mislila da se imam čemu smijati.

"Lijepo se smiješ. I trebala bi se smijati više. Smijeh osvjetljava tvoje lice. Kada bi mogla odabrati svoj put, Alice, koji bi to bio?"

Odgovorila sam bez oklijevanja, misleći na Greseleya, na nade koje su me čuvale od očaja duboko u noći. "Imala bih svoju vlastitu kuću. Kupila bih zemlju i imanje. Bila bih samostalna i nitko..."

"Teško ostvariva ambicija!" Isabellina me opaska prekinu, prepuna poruge. "Ali svakako vrijedna pohvale..." Kraljičin glas zadrhta. Isabella se trenutačno stvori pored nje. "Da. Sada ću se odmoriti. Danas nije dobar dan."

Dopustila je kćeri da joj pomogne pri ustajanju te se polako zaputila prema spavaonici. Potom se zaustavila i unatoč nelagodi, osvrnula prema meni.

"Alice... zadrži brojanicu. Ona je bila dar od kralja kada sam rodila Edwarda, našeg prvog sina." Zacijelo je pročitala iznenađenje na mojem licu. "Nije vrlo vrijedna. Tada nije imao mnogo novca koji bi potrošio na drangulije. Voljela bih da

je zadržiš kao podsjetnik na dan kada si spasila kraljicu da ne padne na glavu pred svima."

Brojanica. Još sam je uvijek čvrsto držala u ruci, toliko čvrsto da su pozlaćene perlice ostavile lagani utisak u mom dlanu. Perlice koje su označavale *Očenaše* i *Slave Ocu* bile su tople i nježne. Kraljica bi mi ovo dala? Dar svoga supruga? Svidala mi se - a kome i ne bi? Željela sam je za sebe.

"Ne..." rekla sam. Ne bih mogla. Nije bilo pristojno. Ali znala sam što bi se dogodilo da sam je zadržala. "Ništa nam nije dopušteno posjedovati. Zavjetovale smo se na siromaštvo." Pokušala sam joj objasniti zašto je moram odbiti, znajući koliko je grubo to zacijelo izgledalo.

"Čak ni dar od zahvalne kraljice?" "Ne bi se smatralo prikladnim..."

"...i ne bi ti bilo dopušteno zadržati ga." "Ne, Veličanstvo."

"Ne. Bilo je nepromišljeno ponuditi je..." Mučna ju je bol ponovno prožela te sam ja uskoro bila zaboravljenom. "Djevice, danas je kušnja toliko snažna da je jedva izdržavam - odvedi me u moj krevet, Isabella."

Isabella je vješto povelala kraljicu kroz vrata te do spavaonice, a ja sam ostala sama. Prije no što sam uspjela promijeniti mišljenje, ostavila sam brojanicu na klecalu i počela se povlačiti sve dok se nisam našla s vanjske strane vrata. Tiho sam ih zatvorila, naslonivši se na njih. Odbila sam dar od kraljice. No što bi dobro bilo u tome da prihvatim nešto što ne mogu zadržati? Naučila sam to iz vlastitog iskustva. Da sam je prihvatila, brojanica bi završila u rukama majke opatice. Već sam je mogla vidjeti, pričvršćenu za njezin srebrom urešen pojas, dok je nosila Casoslov grofice Joan u crkvu gdje je pjevala službu. Isto kao što sam mogla zamisliti svoj ogrtač kako resi ramena *signore* Damiate.

Ako ikada prihvatim nešto vrijedno u svom životu, moram biti sigurna da će to ostati moje.

Kraljica Philippa i njezina zajedljiva kći nisu ostale više od jedne noći. Čim je otpjevana zornica sljedeće jutro, spremile su se za polazak, a kraljica se uspela u svoju jastucima obloženu kočiju uz pomoć sestre Margery, koja je napravila smjesu od jasenovog lišća destiliranog u vinu protiv agonije putovanja od kojeg su se tresle i kosti. Znala sam što je bilo u njoj. Nisam lija pomogla napraviti fuziju?

"Kraljevstvo boluje od padavice", sestra Margery izgovorila je s potpunom sigurnošću. "Vidjela sam to i prije. Strašna bolest. Svako ulegnuće i svaka izbočina predstavljat će joj izazov."

Sestra Margery uputila je *lady* Isabellu: previše će imati težak utjecaj na probavu, a od premalo bol će ostati intenzivnom. Također je tu bila i posudica ovčje masti pomiješana sa stučenima verbeninim korijenom. Ako ga se namaže na otekne ruke i noge, olakšat će tegobe. Ja sam obavila sav posao, no nisam *ja* bila ta koja je držala bočicu i nudila posudicu. Nisam ja primila kraljičinu zahvalu. Ja nisam čak ni bila ondje. Čula sam odlazak iz podruma gdje sam bila zauzeta prebrojavanjem šunki i bačava piva.

Povedite me sa sobom. Dajte da vam služim.

Tiha molba koju nije mogla čuti.

Zašto bi me zapamtila? To što je to bila prigoda u trenutku *moga* života, nije imalo nikakvog utjecaja na ono što bi kraljica mogla zapamtiti. Mogla me zaboraviti unutar četvrt sata nakon što sam joj vratila brojanicu. Noja nisam zaboravila kraljicu Philippu. Dobrostiva nježnost krasila je mило lice majke koju nikada nisam upoznala.

Zanimalo me što Greseley radi. Hoću li ga ikada više vidjeti. Vodi li brigu o kućama u ulici Gracechurch i o malom imanju u West Peckhamu. Zacijelo je mogao od njih dobiti dovoljno novca za moje potrebe.

Žarkije sam se molila nad šunkama no što sam to činila nad kupusom da to bude što prije, prije no što mi sve nade umru.

Rana je cvatnja na kvrgavom drveću u voćnjaku ostavila svoj trag, pretvorivši u plodove različite vrste šljiva koje ćemo sačuvati za duge zimske mjesece. Ja sam bila zaposlena skupljanjem suhih grančica za ogrijev koji će ugrijati stare kosti u ambulanti, kao i skupljanjem lipanjskih otpadaka voća koji bi mogli privući ose. Sve u svemu, neugodan zadatak.

Sestra Matilda, kapelanka majke opatice, nepopustljiva poput opatijskih pravila, s autoritetom je svog položaja stajala na vratima pozivajući me, dok su joj crni rukavi klepetali poput krila gavrana koji su se sa mnoom borili za otpalo voće.

"Požuri, djevojko. Ostavi to."

Pokušala sam se sjetiti bilo kakvog grijeha koji sam mogla počinuti u zadnje vrijeme. Iako kao *sestra od poslušnosti* nisam morala nazočiti svakoj službi, ipak sam bila obvezana načelima sv. Benedikta. Bilo je prerano u danu, stoga ih nisam mogla mnogo prekršiti; moja je šutnja u voćnjaku bila potpuna budući da sam bila sama. Rila sam svjesna svoje razbarušenosti dok sam klečala pod niskim granama, blatnjavih cipela. Je li to bilo to? S pola sam volje krenula otresati zemlju i travu sa svojih suknji.

"Nema vremena za to..." Sestra Matilda me uhvatila za rukav i povukla sa sobom.

Kamo? Očito ne u kapitulsku dvoranu ili samostansku crkvu. Umjesto toga, skrenule smo pod nadsvođen prolaz između klaustura i refektorija koji je vodio do zatvorenog dvora ispred opatićinih odaja, a koji je bio toliko pun ljudi i konja da je jedva bilo mjesta za nas. Majka opatica, prepuna zadovoljštine, stala je na stube dalje od vatrene rasprave koju je započela omanja skupina putnika: visok, dobro obučen čovjek, vjerojatno glasnik prema njegovoj jahaćoj opremi od fine vune i kože, stariji odeblji konjušar koji je držao uzde vrlog konja i malen, ali dobro naoružan pratitelj koji je nosio mač i luk.

Kad smo se sestra Matilda i ja stisnule uza zid kako bismo se maknule s puta zubi i kopita, dobila sam osjećaj da je razgovor između opatice i glasnika upravo došao zadovoljavajućem kraju, a mali kovčeg predan je meni i Sybil. Ali zašto sam

ja ovdje? To zacijelo nije imalo nikakve veze sa mnom. Potom je glasnik okrenuo svoj probojni pogled prema meni. "Vi ste Alice?"

"Da, gospodine."

"Trebate poći sa mnom, gospodarice." Pogledao me od glave do pete te skupivši oči zaključio što mi nedostaje. "Treat će vam ogrtač." Te se obrati opatici. "Molim vas, pobrinite se da ga dobije."

Pogledala sam opaticu Sybil za daljnje upute. Majka opatica podigla je ramena kao da poriče bilo kakav udio u onome što je bilo dogovoreno. Jesu li moji napori opet otkupljeni? Sveta Djevice! Ne još jedan brak! Muškarac mi se nastavio obraćati, distancirano i bezizražajno.

"Znate li jahati, gospodarice?" "Ne, gospodine."

Obratio se konjušaru. "Sjest će na lako sedlo iza tebe, Rob. Jedva da išta teži."

U trenutku sam bila omotana grubo tkanim ogrtačem i podignuta na široku zadnjicu konjušarove kobile, kao da sam snop pruća koji nikada neću pokupiti iz voćnjaka.

"Držite se čvrsto, gospodarice", čovjek imenom Rob obratio mi se hrapavim glasom.

Držah strane njegova kožuha dok je životinja gazila naprijed i naginjala se postrance. Tlo se činilo dalekim, a moja je ravnoteža bila labilna.

Na znak muškarca koji je tako lako predodredio moju budućnost, pridružio nam se pratitelj te smo odjahali iz dvora, ne progovorivši ni riječi dok smo jahali kroz ulice grada prema poljanama koje su se protezale izvan njega.

Moj je pratitelj očito preferirao tišinu, nadajući se da će se ona nastaviti. No koja bi žena držala jezik za zubima dok joj je radoznalost divljala?

"Gospodine?" Obratila sam se leđima muškarca koji je jahao malo ispred mene. Nije bilo odgovora, stoga sam povisila glas. "Gospodine? Kamo idemo?"

Nije okrenuo glavu. Možda mi se obratio s "gospodarice", no činilo se kako nisam vrijedna daljnjeg poštovanja. "U Havering-atte-Bower."

To mi nije značilo ništa. "Zašto?" "Kraljica nas je poslala."

Što mi je značilo još manje. "Je li Havering-atte-Bover, onda, kraljevska palača?"

"Da."

"Zašto? Zašto bi kraljica to učinila?"

Muškarac je usporio svog konja i pokazao konjušaru da se zaustavi sa strane. S visine je zauzdao svoga konja, dopuštajući mi da pročitam njegove neizrečene misli jasne kao brojke u poslovnim knjigama, usana iskrivljenih prema dolje kao da je ovo sve bilo izvan njegova razumijevanja. Malo mi je mašte bilo potrebno kako bih razumjela zašto. Moja je haljina bila prekrivena ljepljivim ostacima voća koje je otpalo s grana u voćnjaku sv. Marije, kosa mi je bila svezana grubim komadom sukna, a posuđeni kaput očito nije bio namijenjen nekome poput mene.

Podbo je konja u kas te smo nastavili tako jedno pored drugog dok je on razmišljao što bi mislio o meni, i što bi mi izvolio reći.

"Zašto bi vas kraljica poslala po mene?" ponovno sam pitala. Zašto su muškarci tako nerazgovorljivi?

"Zaista ne znam. Njezino Veličanstvo nesumnjivo će vam reći."

Skratio je uzde kako bi brže napredovao, pokušavši dovesti razgovor prijevremenom svršetku. Ja sam htjela još.

"Tko ste vi, gospodine?"

Nije mi odgovorio, odlukom, zaključih, a ne zato što me nije čuo, stoga si uzeh vremena da ga procijenim. Ništa neobično. Nije bio ni mlad ni star, običnih crta, pomalo krut, pomalo strog. Zasigurno je navikao na zapovijedanje, no nije mi se činilo da je vojnik. Nije bio ni glasnik, kako sam prvo pomislila. Imao je previše autoriteta za to. Njegove su oči bile nekakva mješavina zelene i plave, oštrog i svijetlog, poput onih vjeveričinih. Činio mi se malo pompozan za muškarca kojega se nije moglo baš opisati starim. Znači, jahat ćemo do Havering-atte-Bowera u potpunoj tišini, je li? Ne bih rekla. Čvrsto sam se uhvatila za Robovu tuniku i nagnula naprijed prema svojem nevoljkom suputniku.

"Mnogo toga trebam saznati, gospodine", započeh. "Koliko daleko ima do Havering-atte-Bowera?"

"Okolo dva sata. Tri ako ne požurite."

Zanemarila sam njegov podsmijeh. "Onda imamo dovoljno vremena. Mogli biste mi pomoći. Mogli biste mi reći neke stvari koje ne znam."

"Poput?" Obratio mi se kao da sam bezumna služavka kakvom sam se zacijelo činila.

"Mogli biste mi reći kako se ponašati kada stignem u Havering-atte-Bower", predložila sam svečano. Primijetih da se koleba. "A kako da vam se obraćam, gospodine?"

"Ja sam William de Wykeham. A vi, pretpostavljam, još uvijek puni pitanja." Promišljeno se nasmiješih. Dopadljivo. Kako bolje izvući informaciju od muškarca nego ga natjerati da priča o onome što je njemu važno? To sam naučila i od Janyna i od Greseleya. Pričaj o novcu i kamatnim stopama i jest će ti iz ruke. "Još uvijek jesam"; odgovorih. "No neću biti ako budete moj izvjestitelj. Kako da vas zovem? Čime se bavite?"

"Wykeham će biti u redu. Služim Njegovu Veličanstvu. I povremeno Njezinu Veličanstvu, kraljici Philippi." I vidjeh ponos na njemu. "Predodređen sam crkvi - i gradnji palača."

"Oh." Zanimanje se učinilo pohvalnim, ako ne uzbudljivim. "Jeste li ih izgradili mnogo?"

I to je bilo to. Vrata su se širom otvorila. Wykeham je ostatak puta pričao o svojim ambicijama i postignućima. Kupole i lukovi, potpornji i stupovi. Obrambeni zidovi i vrhunski sustavi grijanja. Sveta Djevice!

Bio je sumoran kao bezmesni obrok u korizmi, nesposoban redovnicu odvratiti od njezinih zavjetovanja - isto kao Janyn Perrers ili Greseley. Možda su svi muškarci u svojoj srži bili dosadni poput suhoparnog štiva. Ono što sam htjela čuti bio je opis života u kraljevskoj palači, hrana, moda, važne osobe, a sve što sam dobila bio je opis novog tornja u Windsoru, no nisam ga htjela prekidati. Je li sve muškarce bilo tako jednostavno uključiti u razgovor? Vjerojatno mnogo lakše od žena, pomislih. Smiješak, pitanje, kompliment njihovim postignućima, njihovu ponosu. Vrlo sam malo naučila o životu u Haveringu, no mnogo o dvorcu kao građevini. A zatim smo se počeli približavati dojmljivom nizu tornjeva, poluskrivenom među drvećem.

“Vaše je putovanje pri kraju, gospodarice Alice. I zaboravih...” Prebacujući uzde iz jedne ruke u drugu, posegnuo je u bisage. “Njezino vam je Veličanstvo poslalo ovo. Pomislila je da bi vam se moglo svidjeti - i dati vam Božju utjehu na putovanju.” Ispustio je brojanicu u moju ruku. “Tako ne smatram da vam treba. Možete pričati više od bilo koje žene koju poznajem...”

Istodobno sam se našla rastrganom između oduševljenja darom i nepoštenom optužbom: nepoštenost je pobijedila.

“Vi ste pričali mnogo više od mene!” “Gluposti!”

“Prekini galamiti, ženo!” Rob grubo zareži. “Uzrujana si kao buha na toplom psu!”

Nasmijala sam se. “Sve me boli!”

“Guzica će ti se brzo oporavit’. Ja sam sav ugruvan od tvog čvrstog stiskanja!”

Čak se i Wykeham nasmijao. “Pretpostavljam da ste i žedni.” Izvadio je bocu iz bisaga i pružio mi je. Vino, pretopio da bi se u njemu moglo uživati, no kvalitetnije od ičega što sam prije kušala, čak bolje od Janynovog, osvježilo mi je suho grlo. Bila sam na kraju svog putovanja, a ono što me čekalo ostalo je zagonetno.

“Zašto bi mi poslala nešto tako dragocjeno?” Podigla sam brojanicu tako da je sunce uhvatilo perlice u kojima su se potom počele prelijevati dugine boje.

“Zaista ne znam.”

Nisam ni ja znala. Izrekla sam drugu misao: “Jeste li morali platiti opatici Sybil za moje otpuštanje?”

“Nisam. Dao sam joj novac kako bi održala misu za preminule princeze.”

Ponovno se zatvorio prema meni, a njegova želja da sa mnom podijeli svoje oduševljenje postala je stvar prošlosti. “Zašto mislite da ste od ikakve novčane vrijednosti?”

To me više ili manje ušutkalo. I to je bilo zadnje što sam čula u razgovoru prije nego što se Wykeham trkom zaputio u Havering-atte-Bower, ostavivši me da se čvrsto držim perlica, vinske boce i Robovih bolnih dijelova tijela. Što ine čeka? Sto će kraljica htjeti od mene?

ČETVRTO POGLAVLJE

Naving-atte-Bower. Toga dana kada sam stigla u pratnji Wykehamove prašnjave straže. Nisam znala ništa o kraljevskim palačama. Niti mi je raskoš ovog mjesta bila na prvom mjestu. Svaki me mišić bolio. Prema mome mišljenju, nismo uspjeli stići dovoljno brzo; sve što sam željela bilo je sići s tog nezgrapnog stvorenja i spustiti noge na čvrstu zemlju. Ali u trenutku kada sam se našla u haverinškom dvoru, samo sam stala i zagledala se.

"Hoćete li sići s konja, gospodarice?" U Wykehamovom glasu nije se moglo nazrijeti suosjećanje. "Što nije u redu s vama?" On je već sišao i bio na pola puta prema stubama koje su vodile do golemih, željeznim klinovima okovanih vrata.

"Nikada nisam vidjela..." Nije me slušao pa sam zatvorila usta.

Nikada nisam vidjela ništa ovako veličanstveno.

Pa ipak se palača činila neobično ugodnom, imala je zavodljiv šarm koji je nedostajao Sv. Mariji i njezinu surovom sivom kamenju. Za mene je bila golema, no tek sam imala saznati kako je za kraljevsku palaču bila prilično malena i intimna. Kameni su zidovi građevine blistali na popodnevnom suncu, raspored soba i stanova činio se slučajnim, lukovi kapelice bili su meni zdesna, golema Velika dvorana slijeva, a bilo mi je vidjeti i druge zasebne zgrade koje su se protezale izvan posjeda. Krovovi i zidovi stršali su pod čudnim kutovima, kao da su graditelji tijekom godina počeli raditi prema svojim hirovima. Kao da to nije bilo dovoljno, cijela je palača bila okružena pašnjacima i lagano pošumljenim zemljištima i činila se poput dragog kamena omotanog u zeleni baršun.

Prizor me ispunjavao strahopoštovanjem. "Predivna je!"

Moj se glas zacijelo pronio zrakom. "Bit će dobra, za sada", Wykeham je zarežao.

"Kraljev ju je djed izgradio — Edward prvi. Kraljici se sviđa - to je važno - njezino je imanje. Bit će bolje kada dođe u moje ruke. Naumio sam dograditi nove kuhinje sada kada je i kraljevo kućanstvo ovdje." Svoje je šake podbočio o bokove. "Za Boga miloga, ženo. Sidite s te životinje."

Nastavila sam sjediti. Tlo se činilo dalekim. "Trebam pomoć." "Neka onda Rob..."

Zanemarila sam frktanje konjušara koji se nije ni potrudio pomoći mi. "Pretpostavljam, gospodine, da sam prenisko ispod vas da očekujem pomoć."

Sve se na meni činilo nevinim, osim nagiba moje brade.

"Da. Jeste." No Wykehamova se usna trznula dok je koračao prema meni. "Baš ste naporni! Gdje ste to naučili, zar zatvoreni u samostanu?"

"Bila sam udana", obavijestila sam ga, ne odajući ništa o kratkoći i svršetku moga braka.

"Zacijelo je onda do toga."

Nisam se slagala. Mislim da je moja oštroumnost uvijek bila tamo negdje, skrivena sve dok nisam dobila priliku biti ono što jesam. Uhvativši me za ruku, pomogao mi je da se spustim sa široke zadnjice životinje što sam spretnije mogla.

"Hvala vam, gospodine." Na trenutak sam se čvrsto uhvatila za njega dok su mi mišići drhtali u negodovanju.

"Na vašoj sam usluzi. Recite mi samo kada ćete moći stajati, a da ne padnete!"

Opustila sam svoj stisak otresito se osmjehnuvši ironiji.

Wykeham se uputio preko niskog stubišta, gurnuvši vrata kako bi se otvorila, a potom je ušao u Veliku dvoranu. Prostor je odjekivao, postolja i stolovi bili su uklonjeni preko dana, jedino je ostala jedna čvrsta daska na podiju na samom njegovu kraju. Osjećala se svježina nakon toploga sunca i bilo je ugodno naći se tamo, gdje su se grede iznad moje glave spajale s dubokim sjenama prošaranim mekim zrakama sunca. Nalet smijeha začuo se iza zastora koji je zatvarao prolaz u kuhinju, na samom kraju. Tapiserije na zidovima blistale su žarkim bojama koje su se odražavale na pločicama pod mojim nogama. Služavka je prošla kroz sobu, držeći u rukama poslužavnik s peharima i vrčem, kratko se naklonivši u Wykehamovu smjeru.

Moje ju je oko pratilo.

Je li ovo, onda, moja sudbina? Raditi u kuhinjama kraljevske palače? Ali zašto? Nije li kraljica imala dovoljno slugu? Ako ih je trebala još, nije li njezin stjuard mogao pronaći dovoljno voljnih djevojaka u susjednim selima? Nisam mogla razumjeti zašto bi me dovela čak iz opatije da bih bila služavkom.

Moja je ranjivost, moja osamljenost postajala sve jasnijom svakim novim dahom. Živci su mi počeli stezati želudac. Ovdje nisam nikoga poznavala. Nisam imala prijatelja.

Ni u Sv. Mariji ih nisi imala! Zar je to važno?

"Ovim putem..." Wykeham je zakoračio naprijed. "Nemojte tu stajati sanjareći!"

Najradije bi me se riješio ostavivši moju sudbinu u drugim rukama. Ali ja nisam željela da me se ostavi. Njegovo mi je lice bilo jedino poznato na ovom golemom mjestu. On je bio nešto najbliže prijatelju što sam imala. Ubrzala sam korak.

"Wykehame..." Započela sam, ljutita na panično podrhtavanje koje nisam mogla skriti.

Nisam stigla dalje. Iza nas je, na vratima, iskrsnula zbrka, dovoljno velika da moji živci poskoče i počnu se komešati kao štakori u zamci. I Wykeham i ja smo se, kao i svi ostali u dvorani, okrenuli da bismo vidjeli što se događa.

Muškarac je ušao te stao ispod luka nadvratnika. Bio je osvijetljen niskim zrakama popodnevnog sunca, stoga je bilo nemoguće vidjeti njegovo lice, samo stas i držanje. Visok, bio je moj prvi utisak, grade vojnika, muškarac od akcije. Oko njegovih se nogu naganjalo i naguravalo nekoliko lovačkih i molo soidnih pasa alaunta. Na njegovu je zapešću, pokrivenom rukavicom, stajao sokol s kapuljačom na glavi.

Potom je zakoraknuo unaprijed, našavši se pod svjetlom izravne zrake, izgledajući kao da su mu glava i ramena okrunjeni svjetlošću, poput nekog od svetaca na vitrajima opatije. Okrunjen zlatom. Nisam mogla prestati gledati. Koja aura moći, poraznog autoriteta.

Sa sljedećim je njegovim korakom taj trenutak prošao. Bio je okružen mekom sjenom, ponovno običan muškarac. Pozornost su mi odvratili psi koji su se zatrčali prema meni, okružujući dvoranu, njušeći mi suknje. Ne poznajući prije ovakvih bučnih životinja, instinktivno sam se povukla korak unatrag, nepovjerljiva prema njihovim ostrim zubima i znatnim tijelima. Nesvjestan moje nelagode, Wykeham se naklonio dok sam seja trudila odgurnuti radoznalog alaunta.

Wykeham je pročistio svoje grlo, upozoravajući. "Što je?" upitah.

Kao odgovor, Wykeham je ugrabio prastari ogrtač koji me je još uvijek obavijao od brade do pete te ga strgnuo, pustivši ga da padne na pod. Ukrutila sam se na drzak čin te duboko udahnula kako bih se usprotivila kada je narednički glas, ugodan i krasan, odjeknuo dvoranom.

"Wykeham, zaboga! Gdje si bio? Zašto te je uvijek nemoguće pronaći, čovječe?"

Bio je to čist i jasan glas, koji je ispunjavao prostoriju od zidova do krovnih greda. A prema nama, koračao je njegov vlasnik. Muškarac s pticom grabljivicom.

Wykeham se ponovno naklonio, upućujući mi prijeteći pogled, stoga sam se i ja naklonila s pregibom u jednom koljenu, kako se činilo najmudrijim. Došljak me pogledao poput lovca koji je zalutao u dvoranu nakon cjelodnevnog vježbe u potrazi za peharom piva ili komadom kruha dok je obuhvaćao tlo skokovitim koracima, gipkim poput onih lovačkog psa koji ga je pratio u stopu.

A onda se našao nekoliko koraka ispred mene. "Veličanstvo!" Wykeham se još jednom naklonio. *Kralj!*

Pala sam na pod, držeći svoje suknje, skrivenog lica koje se počelo neobuzdano rumenjeti. Kako li sam naivna bila. Ali kako sam mogla znati? Zašto se nije obukao poput kralja? Potom sam podigla pogled prema njemu i vidjela kako nije udaljen ni pola stope od mene, shvativši da mu ne trebaju ni dragulji ni posebna odjeća da naglasi svoju superiornost. Kakva lije čudesna, božanska figura bio. Muškarac s iskustvom i u godinama, no njih je nosio lako. Zgodan bez sumnje, široka čela i pravilna nosa, sve dodatno urešeno raskošnom blijedožutom kosom koja je blistala poput srebra. On zasigurno nije bio tupoglavac, dosadan poput suhoparnog štiva. Kralj je sjao poput dijamanta među bezvrijednim kamenjem.

"Riječ je o opskrbi vodom!" Kralj je najavio.

"Da, Veličanstvo. Sve je pod kontrolom", Wykeham je mirno odvratio. "Kraljica treba toplu vodu..."

Kraljeva je koža na licu možda nekada bila glatka, no sada je bila išarana borama zbog života pod vedrim nebom, bilo sunčano ili hladno.

S kakvim je izvanrednim licem bio blagoslovljen, plavih očiju, oštih poput onih u grabljivice na njegovoj ruci, čiju je kapuljaču upravo skidao. Njegovi su pokreti tako graciozni i skladni, kao sada dok je jednom rukom otkopčavao svoj ogrtač, zavitlao ga preko ramena i bacio pažu koji ga je pratio kroz dvoranu. Kako mi je moglo promaći da je to kralj Edward? Na pasu je držao nož nakićenih korica, a na njegovu se šesiru nalazio rubin koji je pridržavao pero pauna na pomodan način. Čak i bez blistavog dragog kamenja, trebala sam znati. Imao je stav naviknut na zapovijedanje, na zahtijevanje neupitne poslušnosti.

Znači, ovo je bio veličanstveni suprug kraljice Philippe. Bila sam jednostavno zabezegnuta.

Ukočila sam se, srce mi je bubnjalo kao poludjelo, nesvjesno ičega osim svoje nesretne pojave, hrpe sramotnog ogrtača ispred sebe. Poželjela sam da se pločice pod mojim nogama razmaknu i da me zemlja proguta. No kralj nije gledao u mene. Nisam li bila obučena bjednije od bilo kojeg sluge kojeg sam vidjela u ovoj palači? Mogao je pomisliti - ako je uopće išta i pomislio - da sam prosjakinja koja je došla primiti milostinju iz kuhinja u palači. Čak me i grabljivica gledala kao da sam štetočina koju bi trebalo proždrijeti.

Kralj je zamahnuo rukom u veličanstvenoj gesti. "Van! Svi vi!" Psi su poslušno nestali kroz vrata u navali uzbuđenja. "Wille gledao sam mjesto koje si predložio za kupalište..." Bio je dovoljno blizu Wykehamu da ga prisno potapša po ramenu. "Gdje si bio?"

Ja kao da nisam ni bila tamo. Bila sam od manje važnosti od hladnokrvnog lovca čija je pera gladio s usputnom privrženosti.

"Bio sam u Sv. Mariji u Barkingu, Veličanstvo." Wykeham se nasmijao. "Barking? Za ime Boga, zašto ondje?"

"Posao za kraljicu, Veličanstvo. Novi dar."

Kralj kimnu glavom. "Da, da. Zaboravio sam. To joj pruža utjehu - a pred Bogom - malo toga ima tu moć." Napokon me letimice pogledao. "Tko je ovo? Netko koga zapošljavaš?" Skinuvši šešir od vjeverice s brošem i perom, naklonio je glavu sa svečanom ljubaznosti iako je mislio da sam služavka. Njegov je pogled letimično proputovao po mom licu. Ponovno sam se, sa zakašnjenjem, naklonila. Kralj je nakrivio glavu prema Wykehamu, donijevši nekakvu procjenu. "Sv. Marija, kažeš. Jesi li pomogao jednoj od sestara pobjeći, Will?"

Wykeham se suho nasmijao. "Kraljica me poslala po nju."

Oštre su se plave oči vratile. "Moguće da je jedna od njezinih beskućnica i lutalica koju treba spasiti za njezino vlastito dobro. Kako se zoveš, djevojko?"

"Alice, Veličanstvo."

"Je li ti drago da si pobjegla?"

"Jest, Veličanstvo." Bilo je iskreno, a zacijelo je tako i zvučalo.

I Edward se nasmijao, zvukom velike radosti koji je i mene natjerao da se nasmiješim. "I ja bih bio. Lijepo je služiti Bogu, ali ne baš svaki trenutak u danu. Imaš li ikakvih talenata?" Namršti se prema meni kao da tako što nije mogao zamisliti. "Sviraš li lutnju?" Odmahnula sam glavom. "Pjevaš? Moja supruga voli glazbu."

"Ne, Veličanstvo."

"Pa pretpostavljam da je imala svojih razloga." Već je gubio interes, okrenuvši mi leđa. "A ako je to čini radosnom... Dođi!"

Zakoraknula sam, misleći da je mislio na mene, no pucnuo je prstima prema jednom od svojih hitrih alaunta koji se vratio u dvoranu, prateći neki miris uz rub tapiserije. Poslušao ga je i došao se ulagivati i trljati o vlasnika dok je kralj podvlačio svoje prste pod njegovu ogrlicu. "Reci Veličanstvu, Wille - ne, zapravo, pođi sa mnom. Ispunio si svoj zadatak za kraljicu. Sada ja zahtijevam tvoje vrijeme za svoja nova kupališta." Podigao je glas. "Joscelyn! Joscelyn!"

Muškarac je prišao iza zastora, s mjesta na kojem je stajao diskretno čekajući. "Da, Veličanstvo."

"Odvedi ovu djevojku kraljici. Poslala je po nju. A sada, Wille..." Već su bili do grla u planovima. "Mislim da postoji savršeno mjesto... Čekaj da se riješim ovih pasa i ptica..." Nježno zviždeći grabljivici na svome zapešću kralj se zaputio prema vratima. Wykeham ga je pratio. Ostavili su me i ne osvrnuvši se. Obojica. A zašto i ne bi?

Sir Joscehyn, kraljevski stjuard, kako sam saznala, dao mi je znak da ga slijedim, no ja sam oklijevala gledajući preko svoga ramena. Wykeham je kimao glavom, a zadnje što sam vidjela bilo je njegovo gestikuliranje rukama dok je objašnjavao veličinu i razmjere građevine koju je zamislio. Zajedno su se smijali, kraljev je snažni glas nadjačavao Wykehamove mekše odgovore. A potom je otišao s kraljem, kao da me posljednji prijatelj na zemlji napustio. Moj jedini prijatelj. Naravno, nije bio, ali koga sam još ovdje poznavala? Neću zaboraviti njegovu odsječnu ljubaznost. Što se tiče kralja, očekivala sam krunu ili barem neki kraljevski simbol. Ne čopor pasa i sokola. No njegov se suverenitet, koji mu je na ramenima stajao lako poput ljetna ogrtača, nije mogao poreći.

"Dođi, djevojko. Nemam cijeli dan."

Uzdahnula sam te krenula pratiti stjuarda kako bih saznala što će biti sa mnom, lutalicom i beskućnicom. Stavila sam brojanicu koju sam još čvrsto držala u prednji dio haljine te poslušala što se od mene tražilo.

Kraljičine su odaje bile tihe. Budući da u predsoblju nije bilo nikoga kome bi me mogao predati, *sir* Joscelyn silovito je pokucao na vrata, potom dobivši odgovor da može ući, što je i učinio vukući me za sobom. Našla sam se na pragu goleme,

suncem ispunjene prostorije, toliko pune boja i događanja i tihog ćaskanja, ženstvenog glamura, a koja mi je u trenu oduzela dah, čak i više od veličanstvenosti Velike dvorane. Sama živost. Tu su se mogle vidjeti baš sve boje i nijanse koje sam mogla zamisliti, međusobno se preklapajući i sasvim ugodne za oko, stvarajući leptire od žena koje su ispunjavale sobu. Zurila sam. Zasigurno neuljudno, no zagledala sam se u taj zamaman prikaz. Ondje su bile žene, cvrkutave poput šarenih zeba dok su vezle, moglo se naći i knjiga i društvenih igara za one koje su to htjele, a nije bilo vidjeti ni jedan veo koji bi sakrio lice, ni jedne teške koprene među njima. Sasvim novi svijet o kojem nisam imala nikakvih saznanja, začarao mi je i oči i uši. Dame su se smijale i pričale: netko je pjevao uz čiste note lutnje. Ovdje nije postojala tišina.

Među njima nisam mogla vidjeti kraljicu.

Stjuard je bacio pogled i otkrio lice koje je tražio.

"Moja gospo." Njegov je naklon bio savršen. Brzo učeći, naklonila sam se u koljenu. "Trebao bih razgovarati s Njezinim Veličanstvom."

Princeza Isabella podigla je pogled s lutnje koju je svirala, no njezini su prsti nastavili dokono prelaziti preko žica. Sada sam znala izvor njezine ljepote: bila je očeva kći u svojoj visini i boji.

"Njezino Veličanstvo trenutačno nije u stanju. Može li pričekati?"

"Naređeno mi je da dovedem ovu osobu Njezinu Veličanstvu." Gurnuo me naprijed oholo me gledajući svisoka. Ponovno sam se naklonila.

"Zašto?" Njezin su pogled i dalje posjedovale žice na lutnji. Nije bila kraljeva kći po usrdnosti.

"Wykeham ju je doveo, moja gospo."

Princeza je podigla pogled kako bi me proučila. "Tko si ti?"

"Alice, moja gospo." Progutala sam slinu unatoč suhoći u grlu. Nisam bila dobrodošla. Nije me se čak ni sjećala. "Iz opatije sv. Marije u Barkingu, gospo."

Linija se produbila između Isabellinih obrva, a potom se ponovno izgledila. "Sjećam se. Djevojka s brojanicom - ona koja je radila u kuhinji ili tako nešto..."

"Da, moja gospo."

"Njezino je Veličanstvo poslalo po tebe?" Nije čekala odgovor. "Zašto?" "Ne znam, moja gospo."

Njezini su prsti ponovno prešli preko žica lutnje dok joj je noga nestrpljivo cupkala. "Ne znam ni ja. Pretpostavljam da moram nešto učiniti s tobom."

Jedna od dama približila se kako bi stavila ruku na princezino rame, sa smjelošću dugog poznanstva. "Sviraj za nas, Isabella. Imamo novu pjesmu."

"Sa zadovoljstvom. Odvedi djevojku u kuhinju, Joscelyn. Daj joj krevet i nešto hrane. A onda je zaposli. Pretpostavljam da je to bila nakana Njezina Veličanstva."

"Da, moja gospo."

Isabella je već preusmjerila svoju pozornost na dame i njihovu novu pjesmu.

Stjuard se sam ispratio, vodeći me sa sobom, zatvorivši mi vrata te čarobne scene na suncu. Nisam uspjela prijeći preko praga. Ali bila sam potresena naglom željom da to učinim, da budem dijelom tog života koji se odvijao iza tih zatvorenih vrata. Voljela bih imati taj šareni i intiman svijet za sebe.

Sir Joscelyn odšetao je bez riječi, očekujući da pođem za njim, što sam i učinila. Trebala bih biti zahvalna što su mi dali hranu i mjesto za spavanje. *Bit ću zahvalna.* Hoće li život kuhinjske pomoćnice u Havering-atte-Boweru biti bolji ili gori od onog *konverse* u Barkinškoj opatiji? Hoće li život biti bolji od ropskog života u kućanstvu Perrers? Uskoro ću saznati. Blistavi život na suncu nije bio za mene.

"Ova djevojka, gospodaru Humphrey..." stjuardov je izraz i dalje od sunčane dvorane, odavao prijezir prema takvima poput mene. "Još je jedna od kraljičinih smećarica koja je došla živjeti od naše milostinje."

Groktaj je bio jedini odgovor koji je dobio. Gospodar Humphrey zamahnuo je mesarskim nožem prema svinjskom truplu, razdijelivši ga uzduž kralježnice s uvježbanom vještinom.

"Lady je rekla da je dovedem tebi."

Kuhar se zaustavio usred zamaha i pogledao me ispod svojih sijedih obrva. "A što bih ja, ako smijem pitati, trebao činiti s njom?"

"Nahrani je. Daj joj krevet. Obuci je i nadi joj posla." "Ha! Pogledaj oko sebe, Još! Što vidiš?"

Pogledah, iako se uputa nije odnosila na mene.

Kuhinja je bila krcata poslom: na sve je strane bilo je slugu koji su prali sude, kuhara, slugu koji su posluživali piće, a perači boca uhvatili su se svojih četki kao da je sam pakao došao na Zemlju. Vrućina je iz otvorenog ognja i pećnice bila neizdrživa. Već sam mogla osjetiti znoj kako ni počinje kliziti niz kralježnicu i vlažiti kosu ispod kapuljače.

"Što?" *Sir* Joscelyn je zarežao. Učinilo mi se kako ne odobrava slobodu s kojom je izrečeno njegovo ime.

"Ne zapošljavaš djevojke, Jos! Vidiš? Nisu dovoljno snažne. Dovoljno su dobre za mljekaru ili za posluživanje jela - ali ne ovdje." Kuhar je svaku riječ naglašavao zamahom sjekire.

"Pa, sada zapošljavaš. Zapovijedi princeze Isabelle. Kuhinja, tako je rekla!" Opet je zagundao. "A što gospa želi..."

"Točno tako!"

Sir Joscelyn me, kako mu je bilo naređeno, ostavio u središtu bogatog života haverinške kuhinje. Prepoznala sam djelatnosti -čišćenje, ribanje, sjeckanje i miješanje - no moje je iskustvo prema ovome bilo tek blijeda sjenka. Zvuk je bio zaglušujući. Oduševljavajući. Povici i smijeh, zvižduci poruge, izvikivane naredbe neizbježno popraćene proklinjanjem i prigovorima. Činilo se da sluge ne pokazuju veliko poštovanje, no kuhareve su naredbe ipak izvršavali s izvjesnom brzinom,

znajući kako će ih doći teška ruka ako prijeđu granicu onoga što je on smatrao prihvatljivim. A tek hrana. Toliko nje... Želudac mi je zakrulio na sam pogled. A što se tiče mirisa pečenog mesa, sočnih komada...

"Nemoj stajati tamo kao mokra krpa."

Kuhar, spustivši svoju sjekiru sa zveketom, tek mi je uputio usputan pogled, no sluge nisu, drsko se cerekajući i upirući prstom. Možda se nisam mnogo puta susrela sa znakovima tvorenim jezikom i prstima - osim povremeno na tržnici između uličarke i nezadovoljne mušterije - no nije trebalo previše mašte da shvatim što predstavljaju. Zbog njih su mi obrazi planuli vrućinom koja nije dolazila od vatre.

"Sjedi ondje." Gospodar Humphrey svom je silinom svoje goleme ruke pritisnuo moja ramena, posjevši me za središnju površinu, koju sam dijelila sa svinjom. Zdjela gustog paprikaša bila je grubo bačena preda me, žlica ugurana u moju ruku, a komad ustajala kruha bačen na stol meni nadohvat.

"Jedi onda - i to brzo. Ima posla koji treba obaviti."

Jela sam, bez stajanja. Grijech neumjerenosti u jelu i piću u tom trenutku za mene nije postojao. Popila sam pun pehar piva koji mi je bio pružen. Nisam ni shvatila koliko sam bila gladna.

"Obuci ovo."

Gospodar Humphrey pružio mi je veliku pregaču od bojenog platna dok je nosio dva okrugla kruha na pladnju, namjeravajući ih gurnuti u jednu od dvije pećnice. Bila je namijenjena za nekog mnogo većeg od mene. Omotala sam je oko struka kako se ne bih spotaknula o nju kada se kuhar vratio.

"A sada! Da te vidimo!" Stajala sam pred njim. "Kako si rekla da se zoveš?" "Alice."

"Alice! Pa, onda, Alice, ovdje nema potrebe da držiš pogled na svojim stopalima, inače ćeš pasti na guzicu." Njegov je izraz bio neodobravajući. "Nisi baš velika."

"Dovoljno je velika za ono što ja imam na umu!" reče jedan od slugu, zamašan mladić plave kose. Slijedio je bučan, sirov smijeh.

"Začepi, Sim. I drži ruke podalje ili..." Gospodar Humphrey dočepao se svog mesarskog noža i krenuo ga brzim, sjeckajućim pokretima podizati i spuštati. "Ne obraćaj pozornost na njih, djevojko." Uzeo je moje ruke u svoje te ih okrenuo. "Hm. Sto znaš raditi?"

Nisam mislila kako je važno što ću reći, s obzirom na odvratnosti koje su nastavljale dolaziti od dvojice mladića dok su se svim snagama trudili na ražanj staviti polutku mesa od divljači. Već su me prosudili. Dodijelit će mi se minorni zadaci. Bit ću predmetom poruge i aluzija.

"Hajde, djevojko! Nikada nisam upoznao ženu koja nema ništa za reći!"

Stoga sam odlučila. Reći ću što mi je na umu. Neću se skrivati. Dosad su me prebacivali s jedne strane na drugu, kao mokru krpu, kako me nazvao kuhar, ali

ako će ovo biti moja budućnost, neću potonuti u nevidljivost. Sa *signorom* Damiatom obuzdavala sam svoje ponašanje jer je suprotno značilo kaznu. Ovdje sam instinktivno znala da se moram izboriti za sebe onako kako nikada nisam.

"Mogu raditi to, gospodaru Humphrey. I to." Uprla sam prstom u pranje i ribanje koje se odvijalo u kadi punoj vode. "Mogu raditi ono." Slabašan je mladić stavljao drva na oganj.

"To bi mogao raditi i imbecil!" Kuhar je zamahnuo pesnicom prema mladiću kod vatre koji mu se, zauzvrat, iskesio. "Znači, nikakvih vještina!"

"Znam praviti kruh. Mogu ubiti one tamo." Kokoši su bezazleno kvocale oko košare od vrbe blizu ognjišta. "Mogu raditi ono." Pokazala sam na starijeg čovjeka koji je čistio ribu, ispruženim dlanom odgurujući iznutrice u za to namijenjenu zdjelu. "Znam napraviti tinkturu koja liječi kašalj. I znam napraviti..."

"Bože moj. Kakav dodatak kuhinji." Gospodar Flumphrey uhvatio se za pojas i podrugljivo naklonio. Nije vjerovao gotovo ničemu što sam rekla.

"Mogu napraviti popis vaših namirnica." Nisam planirala zašutjeti sve dok mi on tako ne naredi. "Mogu voditi vaše knjige i brinuti se o računima."

"Pravo čudo, po Svetoj Djevici." Rujanje se nastavilo, ovaj put malo intenzivnije. "Sto tako nadarena gospodarica svih zanata radi u mojoj kuhinji?" Smijeh se na moj račun također proširio. "Počnimo zasad s ovim."

Bilo mi je dano grabljati vruć pepeo iz pećnica i ribati zagorenu mast s posuda za pečenje. Ništa drukčije od opatije ili Perrersova kućanstva.

Ali bilo je drukčije, i ja sam uživala u tome. Ovdje je život bio najgrublji i najživopisniji, a ne bijedna egzistencija pod vladavinom šutnje i poslušnosti. Ovo nije bila živuća smrt. Nije da sam uživala u poslu - bilo je teško i nemilosrdno i zamorno raditi pod budnim okom gospodara Humphreya i sirjoscelyna - no nije bilo strogog neodobravanja ili korištenja šibe ako bih prekršila pravilo sv. Benedikta. Ili uhvatila Damiatin zajedljiv pogled. Svi su imali nešto reći o svakom događaju ili traču koji bi došao do kuhinje gospodara Humphreya. Mogu se zakleti da je bio u stanju raspravljati stanje kraljevine jednako dobro kao bilo koji veliki lord, i to sve vadeći želudac iz pileta. To je bio drukčiji svijet. Bila sam vlasnicom slamarice u pretrpanoj tavanskoj prostoriji koju sam dijelila s dvjema služavkama čiji je posao bio procjeđivati mlijeko i praviti goleme kolute sira u mljekari. Dobila sam pokrivač, novu spavaćicu i haljinu - barem za mene nove - komad sukna s kojim bih omotala kosu i par teških cipela.

Bolje od *konverse* u Sv. Mariji? Djevice mi, bilo je!

Slušala sam dok sam radila. Trač? Sluge su tračale od jutra do noći, ne štedeći nijednog člana kraljevske obitelji, a ja sam sve to upijala. Grofica Joan koja se udala za svoga princa bila je tek nešto bolja od kurve. Kraljica je bila bolesna, kralj protektivan. Odavno su prošli dani kraljeve toliko hvaljene pobjede nad Francuzima na bojištu kod Crecyja, no još je uvijek bio čovjek vrijedan divljenja. A Isabella! *Madam* je odbijala svaku razumnu ponudu za brak! Kralj ju

je trebao dobro izbičevati! Gaskonja i Akvitanija, naši posjedi s druge strane kanala bili su u pobuni. U Irskoj su se stvari zakuhavale kao u loncu juhe. A građevine gospodina Wykehama! Voda je izravno usmjerena u kuhinje, gdje je tekla ravno iz slavina u posude u Westminsteru! Daj Bože da uskoro dođe u Havering.

U međuvremenu morala sam tegliti vodu iz bunara dvadeset puta na dan. Gospodar Humphrey nije imao potrebe za mojim sposobnostima čitanja i računanja. Čistila sam i ribala i sjeckala, izlagala ruke opekotinama, prljila kosu i praznila noćne posude. Podizala sam teret, nosila ga i vukla. I radila sam čak i više no što sam trebala samo kako bih se maknula što dalje od lascivnih slugu. Brzo sam učila. Bože, zaista jesam!

Sim. Najveći mangup od svih, svijetle kose i pakosna osmijeha.

Nije mi trebalo nikakvo upozorenje. Vidjela sam Simovu verziju romantičnog zavođenja kada je pritisnuo jednu od služavki uz vrata drvarnice. Na njezinu licu nije bilo užitka dok je on groktao i uzdisao, hlača spuštenih do gležnjeva. Nisam željela njegove masne ruke prljavih prstiju na sebi. Ili bilo koji drugi dio njegova tijela. Držala sam tu ljudsku štetočinu podalje od sebe tako što bih mu, ako bi mi se približio, svom silinom nagazila na stopalo ili ga laktom trgnula u rebra. Nažalost, Simu i njegovoj ljigavoj skupini bilo je lako uloviti me u podrumskoj ostavi. Ako je njegova ruka jednom obuhvatila moj struk, učinila je to desetke puta tijekom prvog tjedna.

"Što kažeš na poljubac, Alice?" dodvoravao mi se, zadaha vrućeg na mom vratu.

Udarila sam ga u prsa pesnicom i to ne nježno. "Od mene nećeš dobiti poljupca!"

"Tko će te drugi poljubiti?" Uobičajeni zbor uvažavanja došao je iz grubih i cerećih ustiju.

"Ne ti!"

"Ti si ružna kučka, ali si bolja od govedeg trupla."

"Ti nisi, ljigavi Sime. Radije bih poljubila šarana iz ribnjaka. A sada se makni - i povedi svoje gorgone sa sobom." Otkrila sam da posjedujem oštar jezik i talent za igru riječima i zdušno sam ga koristila zajedno sa svojim laktovima. Samoočuvanje je bilo divna pobuda.

"Nećeš dobiti nikog boljeg od mene." Prilijepio je svoje prepone, svirep od uzbuđenja, na moj bok.

Odustala sam od pošalica. Udarila sam ga koljenom u genitalije pa je polako otpustio stisak. "Ruke k sebi! Ili ću ti odrezati muda kuharevim nožem za fletiranje! Ispeći ćemo ih za večeru s češnjakom i ružmarinom!"

Nisam bila nesretna. No bilo mi je žao što nisam lijepa. I što se moji talenti ne koriste. Kakvo je umijeće bilo potrebno pri pražnjenju noćnih posuda?

Potom je sve postalo opasno, bez upozorenja. Dva tjedna burnog kuhinjskog

života u Haveringu uljuljkala su me u nemarnost. A taj sam dan bila zauzeta s izrazito neugodnim zadatkom ribanja površine za sječenje na kojem se komadalo meso.

"Kad završiš s time, donesi košaru luka iz skladišta - i vidi možeš li pronaći kadulju u vrtu. Znaš li je prepoznati?" Gospodar Humphrey zajedljivo je vikao za mnom.

"Da, gospodaru Humphrey." *Svaka budala zna prepoznati kadulju.* Iscijedila sam krpu, s olakšanjem što sam dobila priliku pobjeći od vrućine i gnjusnog smrada svježe krvi u vrt.

"I donesi vlasca kad si već tamo, djevojko!"

Jedva sam izašla kroz vrata, kada mi je čvrsti stisak obuhvatio zapešće tako jako da sam gotovo iskočila iz kože.

"Što?"

U Simovo odvratno naručje.

"Dakle, nije li to gospodarica Alice sa svojim izvrsnim mišljenjem o sebi!"

Podigla sam ruku da mu ščepam uho, no izmaknuo se, i dalje me čvrsto držeći. Zacijelo je samo želio stvoriti neprilike nakon što sam ga nožem odvratila od podizanja mojih suknji, od čega su crveni ubodi još uvijek ponosno stajali na njegovoj ruci.

"Pusti me, vole jedan!"

Sim me pribio uza zid te osjetih kako ponavlja poznatu rutinu gurajući svoje koljeno između mojih nogu.

"Da je po mome, već bi bio kastriran!" Ugrizla sam ga za ruku.

Sim je bio mnogo snažniji od mene. Smijući se, ugrabio je ovratnik moje haljine. Osjetila sam kako ga je razderao, izloživši tako naramenicu moje donje haljine, koja nije zadugo ostala na svome mjestu. Brojanica kraljice Philippe, neprocjenjivi dar koji sam nosila oko vrata, nestala mi je iz vida, kliznuvši kroz suknju na pod. Migoljila sam se, izbjegavala i udarala. No nedovoljno brzo. Sim ju je ugrabio.

"Gle, gle!" Podigao ju je iznad moje glave. "Daj je natrag!"

"Daj da te izjebem i hoću."

"Ne za ovog života..." No moja je sva koncentracija bila na perlicama.

Kao i Simova. Gledao je krasni niz koji se njihao na svjetlu te uočih spoznaju koja mu se radala u očima. "Ovo mora biti posebno vrijedno, ako se ne varam..."

Zadržat će je za sebe. No možda je vrijednost bila toliko velika da čak ni on nije htio riskirati... Pokušala sam je zgrabiti, no već se dao u trk, vukući me za sobom. Kad sam se u tom trenutku gotovo spotaknula i pala, znala sam. Uvalit će me u nevolju. Predstavljao je opasnost za mene.

"Što je ovo?" gospodar Humphrey zagledao se u gungulu.

"Imamo lopova ovdje, gospodaru Humphrey!" Simove su se oči pakosno sjajile.

"Znam da jesi, mladiću. Nisam li te prije sat vremena vidio kako uzimaš komad sira i proždrljivo ga trpaš u gubicu?"

"Ovo je ozbiljnije od sira, gospodaru Humphrey." Simov je cerek upućen meni bio ogled prepredenosti.

U trenutku bili smo opkoljeni. Moljci privučeni plamenom svijeće. "Kradljivice! Džeparko! Lopužo!" Odjeknuo je zbor besposlenih slugu koji su samo čekali priliku za pakost.

"Nisam nikakva kradljivica!" Udarila sam Sima svom snagom u cjevanicu. "Pusti me!"

"Odjebi, droljo!" Njegov se stisak stegnuo. "Rekao sam vam da joj ne treba vjerovati." Obratio se svima u prostoriji. "Ima daleko previsoko mišljenje o sebi! Ona je lopov!" Podigao je ruku iznad svoje glave. Čvrsto je držao Philippin dar među svojim prljavim prstima. Brojanica se bljeskala na suncu, a njezina je vrijednost svima bila očigledna. Bijes me prožeo. Kako se usuđuje! Kako se usuđuje uzeti što je moje!

"Lopužo!"

"Nisam!"

"A odakle ti?"

"Došla je iz samostana." Jedan se glas podigao u moju korist.

"Dam se okladiti kako nikada nije posjedovala nešto poput ovoga, čak i ondje."

"Dovedite sir Joscelyna!" naredio je gospodar Humphrey. "Prezauzet sam da se bavim ovime."

A potom se sve odigralo vrlo brzo. Sir Joscelyn je donio presudu: "Ovo pripada Njezinu Veličanstvu." Nitko nije preispitivao njegovu odluku. Sve su oči bile uprte prema meni, širom otvorene, pune gađenja. "Kraljica je bolesna, a ti bi krala od nje!"

"Dala mi ju je", usprotivila sam se. "Ukrala siju!"

"Nisam!"

Pokušala sam mirno nastaviti s poricanjem, iako uopće nisam bila mirna. Strah je paralizirao moj um Nitko me nije htio slušati. Nisam krala, pa opet, tu je bio dokaz. Mnogo se toga moglo oprostiti, ali ne ovo. Prvi sam put naučila dubinu poštovanja prema kraljici, čak i u tom minornom dijelu palače. Pogledala sam lica koja su me okruživala. Osuđivanje. Gađenje. Sim i njegova kohorta uživali su u svakom tom trenutku.

"Gdje je maršal?"

"U kapelici", jedan je od slugu ispalio.

Noseći brojanicu u jednoj ruci i čvrsto stegnuvši svoju ruku drugom, sir Joscelyn me vukao u kraljevsku kapelicu, do prostora pred oltarom gdje su dvojica radnika podizala komad drveta i metalnu napravu od zupčanika i kotačića iz kolica. Tamo se nalazio lord Herbert koji je budnim okom pratio postupak, maršal

čija je riječ bila zakon. A pored njega stajao jesam kralj. Nije moglo biti gore. Očaj se pretvorio u bol u mojim pismima.

"Vaše Veličanstvo. Lorde Herberte...!"

"Ne sada, sir Joscelyne." Kralj i maršal¹ bili su potpuno zaokupljeni. Sve su oči bile uprte u pažljivo podizanje čudne naprave. Stajali smo u tišini dok su je sluge postavljale komad po komad na pod. "Dobro. Sada..."

Edward se okrenuo prema našoj nametljivoj maloj skupini. Znači, osudit će me pred samim kraljem. Zadrhtala sam dok je dokaz bio iznesen na vidjelo, pomno pregledan, vlasništvo potvrđeno, a još sam više zadrhtala zbog presude lorda Herberta da me se na kratko vrijeme zatvori u podrum, a na sve to nisam dobila pravo glasa. A kralj? Teško je uspijevaao svrnuti koncentraciju s nepomične čudovišnosti koja je bila raširena pred njegovim nogama, dok sam ja ispaštala zbog zločina koji nisam počinila. Bila sam tek dosadni krpelj kojega se moglo zgnječiti noktom kako bi se on što prije vratio svojoj tričavoj igrački. Predao bi me maršalu istog trena. Ne može tako! Privući ću njegovu pozornost i zadržati je. Plamen gnjeva i vatrenog jeda koji sam osjetila pod udarcem jezika grofice Joan, još jednom je zatreperio na mojoj koži.

Vrijednija sam od ovoga. Zaslužujem više od ovoga.

Željela sam više od onog poluživota u kuhinjama Haveringa. *Natjerat ću kralja da me zamijeti.*

"Veličanstvo!" Otkrila sam odvažnu smjelost. "Ja sam žena po koju je kraljica poslala Wykeliama. A ovaj mangup, ovaj Sotonin sin, koji je vrijedan tek izbacivanja na gnojište, naziva me kradljivicom!"

"A je li!" Kraljeva je pozornost privučena - ali tek blago.

Ponovila sam svoj napad. "Njegove su riječi prljave poput nužnika. Molim vas, Veličanstvo, za pravdu! Čini se da je ni lord maršal ne može iznijeti. Nitko me ne želi slušati. Je li to zato što sam žena? Molim vas, Veličanstvo."

Kraljevske su se oči znatno proširile. "Kralj uvijek donosi pravdu."

"Ne i u kuhinjama, Veličanstvo. Ondje pravda više nalikuje na šamar iza uha ili na tapkanje u mračnim kutcima toga govna!" Tijekom svog boravka, razvila sam bogat vokabular. Sada sam zasigurno dobila njegovu punu pozornost.

"Onda moram popraviti tvoj kritički dojam o mojoj kuhinji." Njegov cinični odgovor nije mi davao mnogo nade. "Jesi li ukrala ovo?"

"Nisam!" Strah od malih, tamnih prostora, od zatočeništva u podrumu, učinio me smjelom. "Pravedno mi je došla u ruke. Wykeham zna da je nisam ukrala. On vam može reći..."

No to mi nije imalo pomoći. "Možda", kralj reče. "Nažalost, on nije ovdje, već je otišao u Windsor..."

"Njezino Veličanstvo zna da nisam!" Bila je to moja posljednja nada - no i ona

---

¹ izv. *marshal*: visoko rangirani dužnosnik kraljevskog dvora u srednjovjekovnoj Engleskoj zadužen za vojne poslove, svečanasti, itd. (op. urednika)

se ispostavila ništavnom.

"Nećemo uznemiravati Njezino Veličanstvo." Kraljevo je lice odjednom postalo mračno, prijezirno. "Nećeš uznemirivati kraljicu s ovim. Lorde Herberte..." Mračni me podrum čekao.

"Ne!" uzviknuh.

"S čime me to ne želiš uznemirivati, Edwarde?"

S jednim se pitanjem komadić nade počeo rađati u meni.

Nježan glas, ugodan za uho. Fokus se u kapelici promijenio u treptaju oka.

Trenutačno sam postala nevažnom. *Sir* Joscelyn i lord Herbert se nakloniše. Kralj je krenuo naprijed, prošavši toliko blizu mene da me njegova tunika okrznula, kako bi uzeo kraljičinu ruku i poveo je prema jednoj od korskih klupa. Njegovo se lice promijenilo, linije razdraženosti počele su se izgladivati, a usne omekšavati. Prostoriju je ispunila brižnost, nježnost, kao da su se našli sami u intimnom sobičku. Kraljica mu se nasmiješila, obgrlivši njegovu ruku svojima. Jednostavna gesta, ali tako snažna, tako puna ljubavi. Nije bilo sumnje. Iako sam bila obuzeta vlastitim jedom, ipak sam bila očarana prizorom, neizmjereno mu se diveći. Bilo je kao da ju je poljubio u javnosti. Sto je kralj na kraju doista i učinio, nježno joj utisnuvši cjelov na obraz.

"Philippa. Moja ljubavi. Jesi li dovoljno snažna da budeš ovdje? Trebala bi se odmarati."

"Odmaram se cijeli tjedan. Voljela bih vidjeti sat." "Ne izgledaš snažno."

"Nemoj se buniti, Edwarde. Osjećam se bolje."

Doista nije izgledala bolje, prije sivo i ispijeno.

"Sjedni, draga." Kralj ju je nježno posjeo na meko sjedalo. "Muči li te još uvijek bol u ramenu?"

"Da. Ali nije kobno." Kraljica se ispravila na klupi, držeći svoj lijevi lakat u desnom dlanu, pogledavši ono što sam shvatila da su dijelovi sata. "Izgleda vrlo lijepo. Kada će proraditi?" Potom, uočivši iznenađujući broj ljudi u kapelici, upita. "Što se događa ovdje?"

Maršal je pročistio grlo. "Ova djevojka, Veličanstvo..." Uputio mi je mrk pogled.

Kada me kraljica pogledala, uočila sam kako joj dolazi sjećanje, a s njim i prepoznavanje. Nespretno se iskrivila u stolcu kako bi se okrenula prema meni. "Alice?"

"Da, Veličanstvo." Naklonila sam se što sam bolje uspjela budući da je moja ruka još uvijek bila zatočena u lordovoj, kao da bih mogla pokušati dati se u bijeg.

"Poslala sam Wykehama da ode po tebe." Philippino je čelo bilo naborano pokušavajući se prisjetiti, kao da se sve odvijalo prije mnogo vremena. "Zacijelo si pristigla dok sam bila bolesna."

"Da, Veličanstvo." "Što radiš?"

"Radim u vašoj kuhinji."

"A je li?" Izgledala je zabezegnuto. A potom se meko nasmiješila. "Tko te ondje poslao?"

"Princeza Isabella", sir Joscelyn se potrudio da što prije prebaci krivnju na nekog drugog. "Pomislila je kako je to bila vaša nakana."

"Je li? Sumnjam da moja kći razmišlja o bilo čemu osim o svojim vlastitim željama."

Neugodna tišina protegnula se sljedećih nekoliko trenutaka, dok lord Herbert nije najavio, "Djevojka je kradljivica, Vaše Veličanstvo."

"Jesi li?" kraljica upita. "Nisam, Veličanstvo!"

Edward je ispružio brojanicu. "Bojim se da jest. Je li ovo tvoje, ljubavi?"

"Je. Ili je bilo. Ti si mi je dao." "Jesam li? Djevojka ju je nosila."

"To sam i očekivala. Ja sam joj je darovala."

"Služavki? Zašto bi to učinila?"

Kraljica je uzdahnula. "Duga priča. Pusti je, lorde Herberte. Neće pobjeći. Dođi, Alice. Daj da te pogledam."

Shvatila sam kako sam sve to vrijeme zadržavala dah. Kad je kraljica ispružila svoju ruku, krenula sam pasti pred nju na koljena u potpunoj zahvalnosti koju sam osjećala prema njoj, prihvaćajući njezinu obzirnost što sam mirnije mogla. Na vlastiti užas, osjetila sam peckanje suza ispod kapaka te pomislih kako je kraljica mogla vidjeti da se moja ranjiva emocija prema njezinu činu pretvorila u onu žustriju.

"Tko bi rekao da tako jednostavna stvar kao što je darovanje brojanice može prouzročiti toliko problema. I zašto je potrebno cijelo kraljevsko kućanstvo da se stvar riješi?" Najednom je sve uzela u svoje ruke s matrijarhalnim autoritetom koji se sukobljavao s njezinim skromnim ponašanjem. "Hvala ti, sir Joscelyn. Lorde Herberte. Znam da su vam moji interesi najvažniji. Vrlo ste marljivi, noja ću ovo riješiti. Zaboga, ova djevojka nije kradljivica!" Jedva se držala na nogama. "Daj mi svoju ruku, Alice. Sada... Idemo ispraviti neke stvari."

Pomogla sam joj da izađe iz kapelice, svjesna njezine težine dok smo se spuštale stubama i kraljeva promrmljanog komentara da, hvala Bogu, više nisam njegovom brigom.

"Jesi li uživala radeći u mojoj kuhinji?" pitala je znatiželjno.

"Uživala sam više no što je gospodar Humphrey uživao imati me uza sebe. Ne odobrava žene u kuhinji."

"Onda mu neće smetati ako odeš."

Izgubila je dah vraćajući se u svoje odaje, a moj je učinkovito otet onom zloslutnom izjavom. Obilazak kuhinjske služavke? Možda sam pobjegla od kazne za kadu, no više nisam imala, kako se činilo, položaj u kućanstvu. Ako se ne varam, bit ću otpuštena i postati beskućnicom unutar jednog sata. Jer što bi drugo kraljica htjela od mene? Tijekom vremena koje sam provela u Haveringu puna dva tjedna - nije pomislila na mene ni na trenutak. Bila sam potpuno

izlišna.

Od iznenadnog naleta iščekivanja nakon spasa od zatvora i strašne kazne, moje su nade ponovno potonule u najdublje dubine te osjetih kako mi se mišić steže pod kraljičinom rukom dok me strah tjerao na naglu odluku. Neću se vratiti u Sv. Mariju. Ne opet. Greseley! To je bilo to! Moram pronaći način da otkrijem njegovo boravište kako bih preuzela svoje zemljište. Ili da barem izvučem nešto novca od mog nevidljivog i škrtog partnera prije nego što postanem bogata.

Bogata? Oh, bila sam odlučna da ću biti.

Moja neposredna sudbina bila je prazna spavaonica, nekorištena, pretpostavih s obzirom na nedostatak namještaja i prašinu koja se podizala dok su naše suknje stvarale male vrtloge zraka. A u toj sobi: kada obložena bakrom, vjedra puna vruće vode iz kojih se dizala para te dvije djevojke koje su radile u spremištu pića, a koje su mi stajale na usluzi. Bila sam im prepuštena.

Vrućom vodom i pune entuzijazma, potaknute osobitom znatiželjom, služavke su krenule raditi na meni. Ako će me kraljica odbaciti, barem ću biti čista. Nikada se prije nisam kupala potpuno uronjena u vodu. Prisjetila sam se grofice Joan, nage i ohole, sigurne u svoju ljepotu dok sam se ja samo zavukla pod vodu dok na njenoj površini nije ostala samo moja brada, poput pastrve u ljetnom bazenu, prije nego što su me moje družice uspjele uistinu pogledati.

"Odlazite!" usprotivila sam se. "Savršeno sam sposobna ribati vlastitu kožu dok ne pocrveni!"

"Kraljičine zapovijedi." Usiljeno su se smješkale. "Nitko ne proturječi kraljici."

Ne suprotstavljajući se takvom proglasu, odlučila sam iz svega izvući ono najbolje, jer su služavke bile dovoljno smjele da istaknu moje nedostatke. Premršava. Bez oblina, male grudi, stršeci kukovi. Nisu pokazivale milost, čineći me grozno svjesnom nedostataka na svom ogoljenom tijelu, unatoč mojim oštrim primjedbama kako život u samostanu nije značio obilje hrane. Grube ruke, istaknule su. Zanemarena kosa. A što se tiče mojih obrva... Litanije su se nastavile.

No to nije bilo sve.

"Blijedo je pomodno!" uputili su me. Očito sam bila izvan granica prihvatljivog.

Uzdahnula sam. "Nemojte tako snažno ribati!"

Ignorirale su me. Činile su kako su najbolje znale. Nasapunale su me i potom isprale sapunicu, nakon čega su me natjerale da ustanem dok su me sušile mekim suknom, a na kraju sam samo zatvorila oči dopustivši im da me ogovaraju i obuku u odjeću koja mi je bila namijenjena. A kakva je to odjeća bila. Na kraju me senzualan osjećaj klizanja sukna po koži natjerao da otvorim oči. Haljine nisu bile poput ičega što sam ikada vidjela, osim u sanducima grofice Joan. A ispod svega, donja haljina koja nije zapinjala dok sam se kretala. Glavna haljina, priljubljujuće

uska, u plavoj boji Djevičina ogrtača - *cotehardie*, kako mi je rečeno, iako nisam poznavala imena za takve pomodne divote - s nadsuknjom bez rukava preko svega, preraskošna za moje oči, urešena trakama od sivog krzna i pozlaćenim pojansom. Sve načinjeno za nekoga drugoga, naravno, vlakna su bila pohabana oko ruba suknje i rukava, no zašto bi mi to bilo važno? Odjeća je bila izraz ženstvenog luksuza o kakvome sam tek mogla sanjati. I tako sjajna, tako meka tkanina koja mi je klizila kroz prste. Svila i damast i fina vuna. Prvi sam put u životu bila obučena u *boju*, dovoljno veličanstvenu da navali na moja osjetila. Osjećala sam se kao dragi kamen, ispoliran do blještava sjaja.

Iščuđavale su se nad mojom kosom, naravno.

“Preoštra. Pretamna. Prekratka da bi se mogla saplesti. Prekratka za bilo što!”

“Bolja je nego kad je bila odrezana za redovničku pripravnicu!” ispalila sam zauzvrat.

Gurnuli su je u pozlaćenu mrežicu *crispinette*, a sve prekrili velom od nekakva prozračnog materijala koji je prilično lijepo i lepršavo padao, na njega postavivši upletenu mrežicu koja ga je čvrsto držala, kao da su time pokušavale skriti sve dokaze mog prošlog života. No nije bilo bijelog ovratnika i koprene. Zaklela sam se da to neću više nikada staviti na sebe.

“Obuci ove...” Navukla sam fine čarape s fino tkanim podvezicama. Noge su mi skliznule u meke cipele.

Uzela sam si trenutak da se divim haljini, jedva se usudivši disati, bojeći se da se cijeli sklop ne raspadne i spusti do mojih stopala. Suknje su bile pune i teške na mojim nogama, a pomicale su se s mekim šumom dok sam nevješto hodala po sobi. Steznik mi je bio čvrsto stegnut uz rebra, izrez dubok preko mojih neupečatljivih grudi. Uopće se nisam osjećala kao ja, prije kao da sam obučena za predstavu kakvu sam jednom vidjela na Dvanaestu noć, festivalu koji je označavao dolazak Tri kralja, u opatiji. Hoće li to sve završiti? Hoće li mi biti naređeno da skinem ukrase, kao što su glumci skidali svoje maske na kraju predstave? Je li ovo igra na moj račun, narugati mi se i zadirkivati me, samo kako bi me se na kraju poslalo drugamo?

Okrenula sam se, eksperimentalno trгнуvši suknje nogom iza sebe, uživajući u osjećaju elegancije iako je možda nisam potpuno postigla. Neću ih se dobrovoljno odreći. Usred mog šetkanja, otvorila su se vrata kako bi propustila Isabellu. Dvije su se služavke naklonile do poda. Slijedila sam njihov primjer, relativno se uspješno noseći sa svojim naborima od damasta, sve dok nisam uočila njezine od gađenja stisnute usne. Nisam vjerovala da bi kraljica mogla biti pakosna, no Isabella bi me se riješila istog trenu.

Došetala je do mene i napravila krug, uzevši si vremena. “Nije loše.” Zarumenjela sam se. “Pogledaj se.” Dodala mi je malo zrcalo koje je visjelo oko njezina struka, pričvršćeno za pojas.

"Oh, ne!" Sjetivši se svog posljednjeg okršaja s taštinom, stavila sam ruke iza leđa kao da sam dijete uhvaćeno u prijestupu. "Ne! Neću!"

Njezin je smijeh bio pun zlobe. "Zašto ne?"

"Mislim da mi se neće svidjeti ono što bih mogla vidjeti."

"Pa, to je istina. Uljepšavanje je moguće tek do određene granice." Osjetila sam poznatu olovnu težinu, stiskanje u prsima. Ako je kraljica očekivala vidjeti ljepotu koja se rodila iz silnog ribanja, leptira koji je izišao iz ličinke, razočarat će se. "Možda si mudra", Isabella je promrmljala, no njezino je suosjećanje bilo okaljano prijazirom. Narednički je dala znak da krenem za njom te smo u tišini rastegnutoj između njezina neodobravanja i mogeg razočaranja koračale hodnicima do kraljičinih odaja gdje je Philippa sjedila sa svojim damama.

"Pa, evo, *Maman*, oprali ste je i obukli. Ako to išta znači..." "Nemilosrdna si, Isabella." Kraljičin je odgovor bio neočekivano oštar. "Što nam je sada činiti s njom?"

"Ono što sam namjeravala od početka, unatoč tvom uplitanju. Bit će jedna od mojih dama."

Isabella je podigla obrve. Pretpostavljam da sam i ja svoje. Bila sam previše zaprepaštena da bih razmislila o tome koliko je moj izraz neprikladan.

"Ali ne trebate je", Isabella uzviknu u nevjerici. "Imate ih na desetke..." "Ne?" Smiješak, pomalo tužan po mom mišljenju, dotaknuo je kraljičino lice.

"Možda mi ipak treba."

"Onda odaberite djevojku plemenite krvi. Pobogu, ima ih i više nego dovoljno..."

"Znam što mi treba, Isabella." Kraljica je rukom dala znak kćeri da se povuče, vraćajući mi brojanicu.

"Moja gospo..."

Što sam mogla reći? Moji su se prsti omotali oko skupocjenih perlica. U treptaju oka, u jednoj čvrstoj zapovijedi i jednoj gesti kojom je ušutkala kćerino neodobravanje kraljica je moj život preokrenula naglavce.

"Požalit ćete! I nemojte reći da vas nisam upozorila." Dakle, Isabellina je riječ bila posljednja.

Nije joj bilo stalo što sam je čula.

Zašto? Zastoja? Jedna je jedina pomisao nastavila plesati po mome umu dok su gospe nastavile sa svojim uobičajenim poslovima. Dama - dvorska dama.

"Zašto ja?" pitala sam naglas. "Što ja imam ponuditi, Veličanstvo?" Philippa me pažljivo promotrila kao da je tražila odgovor, ozbiljnog izraza. "Vaše Veličanstvo?"

"Oprosti mi. Nešto mi je odvratilo pozornost..." Zatvorila je oči: kad ih je ponovno otvorila, u njima sam mogla vidjeti tračak tuge koji se tamo zadržao, no njezin je glas odavao samo zadovoljstvo. "Jednog ću ti dana reći. No zasad - idemo vidjeti što možemo učiniti s tobom."

Dakle, to je bilo to. Odluka donesena iz trenutačnog hira, s nekakvom skrivenom namjerom koju je kraljica zadržala za sebe. Postala sam *domicella*. Dvorska dama. Ne *domina*, jedna od onih plemenite krvi, već *domicella*, najmlađa, najmanje vješta, i najmanje važna od kraljičinih dama. No bila sam članom njezina kućanstva, stanovnicom njezinih privatnih odaja.

Nisam mogla vjerovati koliko sam sretna. Kada bi me poslali obaviti nekakav beznačajni zadatak kroz napušteno predsoblje, podignula bih svoje suknje iznad gležnjeva i plesala slijedom slučajnih koraka na odjekujući zvuk lutnje koji je dopirao iz dvorane. Ne baš dobro, jasno, no više nego što sam ikada uspjela u životu. Nisam se mogla načuditi koliko samopouzdanja fina odjeća s krznenim obrubima može dati ženi.

Mislim da sam se podsmjehnula. Što bi Greselev rekao da me sada vidi? Pretpostavljam da bi pomislio kako je sve to protraćen novac. Što bi Wykeham zamijetio prvo, osim svojih ambicija da izgradi kraljevsko kupalište i prostorije za toalet? Naglas sam se nasmijala. A kralj? Kralj Edward bi me zamijetio jedino da imam zupčanike i kotačiće koji se pomiču i klize i škljocaju jedan do drugoga.

Pokušala sam izvesti piruetu, nespretno u cipelama koje su mi bile preširoke oko pete. Jednog ću dana, zaklela sam se, nositi cipele koje su napravljene baš po mojoj mjeri.

Kraljičine su se dame gurale jedna preko druge kako bi me preobrazile u damu vrijednu svoga novog položaja. Bila sam kućni ljubimac. Igračka. Biće za koje su se brinule i mazile ga kako bi ublažile svoju dosadu. Tako što nije bilo u mojoj prirodi niti je to bila uloga koju sam htjela odigrati, no stvaranje nove Alice Perrers bilo je iskustvo koje oduševljava. A možda sam i zato što sam tada bila još vrlo mlada uživala biti u središtu njihove svojevolske pažnje. Nije mi smetala igra.

Sve sam radoznalo upijala: namazane i ispolirane, moje su rake bile prekrivene mirisnim losionima daleko snažnijim od bilo čega proizvedenog u destileriji sestre Margery, a moje su preširoke obrve bile očupane u oblik koji bi mogao proći pod elegantni luk -ako bi promatrač zaškiljio. Odjeća, a čak i nakit, bili su mi pružani s ležernom udvornosti. Prsten, broš koji je pričvršćivao dvije strane moga ogrtača, pozlaćeni lanac i blistavo kamenje oko moga vrata. Ništa od velike vrijednosti, no dovoljno da se mogu u javnosti prikazati ništa manje vrijednom od gospi iz plemenitaških obitelji. Raširila sam svoje prste, sada glatke i podrezanih noktiju, kako bih se divila prstenu s ametistom. Osjećala sam se kao da nosim novu kožu, kao zmija koja svlači svoju stara kožu u proljeće. I bila sam dovoljno svjesna svoje ženstvenosti da bih u svemu uživala. Brojanicu sam nosila pričvršćenu za pojas uljepšan srebrnim ukrasima, lijep poput onog opatice Sybil.

"Sad je bolje!" Isabella je opazila nakon gorkog promišljanja. "No još uvijek ne znam zašto je kraljica željela *tebe*?"

Ni meni nije bilo jasno.

One su bile ženstvene, ljepušaste, krasne. Ja nisam bila ništa od toga. Nova

je moda laskala njihovim figurama, u haljinama priljubljenim uz tijelo od prsa do kukova. Bogata je odjeća s mene visjela poput mokrog rublja sa sušila. Prirodno su bile nadarene za glazbu koja je godila kraljici. Bilo koji pokušaj da se mene nauči pjevati napušten je nakon prvog disharmoničnog ćurlikanja. Niti su moji prsti ikada svladali žice lutnje, a kamoli elegantne kitare. Mogle su vezenjem izraditi ukras s cvijećem i pticama na pojasu. Ja za to nisam imala strpljenja. Ljupko su razgovarale na francuskom, beskrajno ogovarajući, dijeleći znanje o ljudima s dvora. Ja nisam poznavala nikog osim Wykehama. Njegova opčinjenost izgradnjom lukova bila je predmetom podsmijeha. Gospodar Wykeham nije koketirao. Nitko nije želio tračati o njegovim planovima da zavede haverinšku mljekaricu.

Za dame, koketiranje je bila umjetnost za sebe. Ja je nikada nisam naučila. Bila sam previše izravna za to. Previše kritična prema onima koje bih upoznala.

Previše sam bila svjesna sebe da bih se pretvarala kako osjećam nešto što ne osjećam. A ako je to bio zločin, onda sam zaista bila kriva. Nisam mogla glumiti interes ili privrženost ako ih nisam osjećala.

Nisam li posjedovala neku osobinu koja bi sve nadoknadila, nešto u čemu bih bila dobra?

Znala sam igrati šah. Godila su mi točno određena pravila figurica. Nisam imala poteškoća u pamćenju koliki su izgledi skakača u odnosu na lovca, ograničenja kraljice naspram topa. A što se tiče budalaste razbibrige u igri *Lisica i guske*, pronašla sam neočekivanu fascinaciju u manevriranju figurica kako bi guske stjerale u kut lisicu prije nego što to prepređeno stvorenje uspije ugrabiti luckaste ptice.

"Neću igrati s tobom, Alice Perrers!" Isabella je najavila, napuštajući igru. "Tvoje su guske jednostavno prevješte!"

"Vještije od vaše lisice, moja gospo." Isabellina je lisica bila stjerana u kut mojim malim jatom ptica.

"I odjednom si drska!"

"Ali pobjedonosna. Vaša je lisica gotova, moja gospo."

"Izgleda da jest." Isabella se nasmijala, više od iznenađenja nego od zabave, jedva odolijevajući da mi uzvratim oštrim odgovorom.

Znala sam praviti luckaste, bezopasne ljubavne čarolije i napitke kako bih udovoljila damama. Prstohvat mačje trave, šaka stolisnika, stabljika verbene, sve umotano u komad zelene svile i vezano crvenom vrpcom. Ako su one vjerovala da su učinkovite, ja to ne bih poricala, iako je Isabella bila uvjerenjena kako bih dodala smrtonosnu kukutu ako bih ikada punila vrećicu namijenjenu njoj. I znala sam čitati. Čitala bih im u beskraj kada su željele čuti priče o dvorskoj ljubavi, između zgodnog viteza i predmeta njegove požude, kako bi uzdisale nad njima.

Nije loše. Nije nimalo loše za bezimenu djevojku iz samostana i napuštenu suprugu.

A Isabella je bila u krivu. Ne bih nikada iskoristila kukutu. Dovoljno sam naučila od sestre Margery da znam kako treba biti oprezan s takvim đavoljim igrarijama. No od kakve sam koristi ja mogla biti kraljici Philippi kada je cijelo kućanstvo bilo usredotočeno na ispunjavanje njenih želja i prije nego što ih je izrazila? Odgovor je bio zaista jednostavan. Napravila sam kapi od kore bijele vrbe.

"Ti si pravi blagoslov, Alice." Bolje cijeli taj dan bila intenzivna, no sada, naslonjena na jastuke, dok ju je tinktura od vrbe činila pospanom, duboko je uzdahnula s olakšanjem. "Ja sam ti na teret."

"Nije mi nikakav teret olakšavati vam, moja gospo."

Vidjela sam kako se linije oko njezinih očiju polako izglađuju. Uskoro će zaspati. Dani patnje dolazili su sve češće i češće dok je njezina snaga da ih izdrži polako opadala, no večeras će imati barem malo mira.

"Ti si dobra djevojka."

"Ali nisam bila dobra pripravnica!" odgovorila sam pametno.

"Sjedi ovdje. Pričaj mi o tim danima kada si bila loša pripravnica." Polako je počela kunjati iako se borila protiv snage lijeka.

Stoga i jesam, zato što mi je godilo odvrćati joj pozornost. Ispričala sam joj o majei opatici i njezinoj sklonosti prema crvenim čarapama. Ispričala sam joj o sestri Godi i njezinoj neprikladnoj ljubavnoj poeziji, o pilićima koji su upali u nevolju s lisicom zbog moje nemarnosti i kako sam bila kažnjena. Nisam pričala o grofici Joan. Dovoljno sam dobro znala da ne treba izricati to ime. Joan, neželjena snaha, daleko u Akvitaniji sa svojim suprugom princem-ipak ga je uspjela uhvatiti u klopku - nije bila tema koja bi kraljici donijela miran san.

"Baš dobro da sam te pronašla", promrmljala je.

"Da, moja gospo." Lagano sam joj premazala zategnutu kožu zapešća i dlana prodorno slatkastom masti. "Promijenili ste mi život."

Okružila nas je tišina, no kraljica još nije zaspala. Promišljala je o nečemu što nisam potpuno mogla spoznati, čineći se nezadovoljna zaključcima koji su izdubili dubok puteljak između njezinih obrva. Potom je trepnula i zaustavila svoj pogled na meni, nelagodno piljeći. "Da. Sigurna sam da je bilo dobro što si se pojavila u mojem životu."

Zadrhtavši iako je soba bila pretopla, osjetila sam nalet razumijevanja jer je njezina izjava nagovještavala duboku nesigurnost. Jesam li napravila nešto da izgubim njezino poštovanje, ovako brzo? Preletjela sam u mislima što sam mogla učiniti ili reći. Ništa mi nije padalo na pamet. Stoga upitah.

"*Zašto ste mene izabrali, Veličanstvo? Zašto ste poslali po mene?*"

Potom je kraljica počela objašnjavati, otvorivši mi srce, zapanjivši me dubinom svoje iskrenosti.

"Kada sam bila mlada djevojka i tek sam se bila udala - imala sam sedamnaest godina, kao i ti sada... život mi nije bio lak."

Kraljica majka, Edwardova majka - Isabella - imala je čeličnu šaku što se tiče događanja u kraljevstvu, a Edward - pa... nije mu bilo lako suprotstaviti se majci i njezinu zlobnom ljubavniku Rogeru Mortimeru."

"Zacijelo vam je bilo teško, moja gospo." Znala sam nešto od toga.

"Bilo je grozno! Moja su imanja, koja sam dobila udajom, ostala u Isabellinim rukama, stoga smo ovisili o njoj za svaki novčić koji bismo potrošili.

Nije se htjela odreći svoje moći, iako je Edward tada već bio kralj. Jesi li to znala? Čak dvije godine nije mi bila odobrena krunidba." Njezin se smiješak stisnuo u grimasu. "Na kraju sam se našla šest mjeseci trudna sa svojim prvim djetetom i tada se više nije moglo odgađati ako nismo željeli ispasti budale. Stoga je popustila. Ceremonija se u Westminsteru trebala skratiti kako me ne bi previše iscrpila, a čak je i tada bila preduga." Prsti su se ispod mojih svijali i stezali. "Koliko me je morala mrziti da mi sve to priušti."

Dakle, kraljica je znala što je poniženje. Tiho sam čekala dok se njezino disanje smirivalo i dok je postajala mirnijom.

"Znaš li? Bila sam kraljicom Engleske - no bila sam u dugu zbog preuređenja rodiljne odaje u Woodstocku prije nego što sam i kročila u nju. Trebala mi je snaga koju tada još nisam znala da posjedujem. Trebalo mi je duha da ostanem uz Edwarda, da ga ohrabrim da preuzme vlast od svoje majke i ispuni svoju sudbinu, ali i da napravi mjesto za mene u novoj zemlji."

Nastavila sam mazati i umirivati joj bolove dok se ona prisjećala tih davnih dana kada je bila mlada, prepuna zdravlja i iščekivanja. Njezine su oči, kada su me pogledale, bile mračne. Očekivala sam vidjeti zadovoljstvo zbog vladavine koja je kralju donijela veliku slavu, no u njima gotovo da i nije bilo sreće.

"Trebalo mi je duha - unutarnje snage", ponovila je. "Još uvijek ga trebam, čak i sada pred kraj svoga života. A mislim da sam vidjela nešto svoga duha u tebi."

Nisam razumjela. "Mislim da je vama trebalo mnogo više hrabrosti nego meni, veličanstvo." Oslobodila sam joj ruke, stavivši ih na pokrivač, oprezna zbog zategnute kože njezinih zglobova. "Bila mi je potrebna tek mudrost da izbjegnem bič majke opatice. A ni u tome nisam bila dovoljno uspješna."

Mislim da nije čula moj odgovor koliko je bila obuzeta prošlošću. "Vidiš, ja nisam bila *divna* mladenka. Nisam znala hoće li me Edward voljeti. Ja sam se zaljubila u njega, naravno - koja se mlada djevojka ne bi? I sada je zgodan, no kada je bio mlad, mislila sam da je bio dostojan suparnik mjesecu i zvijezdama. I još to mislim. Moja je ljubav prema njemu još uvijek izvan razuma... Sveta Djevice, imaj milosti za mene!" Učinilo se kao da je svoje misli povukla natrag u ovu sobu, prema meni, pružajući ruku da bi mi podignula bradu. "Za onog kratkog sastanka u opatičinih sobama pomislila sam kako dijelimo mnogo sličnosti."

"Ja ih ne vidim, Veličanstvo", odgovorila sam osorno. Njezin je um lutao. "Vi ste udani za najmoćnijeg vladara u Europi. Zaista ne vidim sličnosti."

"Možda ne. Ali mi se učinilo da sam vidjela nešto... i još uvijek mislim..." Čvrsto je stegnula dlan oko ukrašenog križa na svojim prsima. "Pretpostavljam da ti nema smisla ono što govorim. Kako i bi? Ali jednog dana hoće. Predvidjela sam ulogu za tebe. Možda tešku. I ne tako daleku... ali ne još. Ne još..." Napokon je zatvorila svoje oči. "Umorna sam sada, Alice. Pošalji po moga svećenika, ako bi htjela. Molit ću se s njim prije nego što zaspim."

Napustila sam je, zbunjenija no ikada. Njezine su riječi ponovno isplivale na površinu dok sam palila svoju svijeću i lijegala u krevet u sobi koju sam dijelila s dvjema damama. San nikako nije dolazio.

Predvidjela sam ulogu za tebe. Možda tešku. I ne tako daleku...

PETO POGLAVLJE

Stekla sam naviku voditi neku vrstu dnevnika. Zašto?

Je li mi trebao razlog? Bio je tek taj da nisam željela izgubiti vještinu koju sam stekla uz tako velik napor. Nikome nije bila potrebna moja sposobnost pisanja u palači gdje je pisara bilo jednako koliko i lovaca. Katkada sam pisala na francuskom, koji put na latinskom, ovisno o raspoloženju. Izmolila bih komade pergamenta, pero i tintu od pisara iz palače. Nisu se opirali kada bih im se nasmiješila i usrdno ih zamolila. Učila sam navike dvora. Katkada bih zašila stranice jednu zadrugu. Ili bih ih presavinula i spremila pod jastuk.

A što sam pisala? Kronologiju svojih dana. Ono što sam željela zapamtiti, pisala sam više od godine dana.

Jesam li ikada pomislila kako bi dame mogle otkriti što pišem? Niti na trenutak. Rugale su se mojem škrabanju. A to što sam škrabala bilo je bolno suhoparno. Jednom, da zadovoljim njihovu znatiželju, pročitala sam naglas...

Danas sam se pridružila damama u svom prvom lovu. Nisam nimalo uživala. Kralj slavi svoju pedesetu godinu velikim viteškim turnirom koji će se održati u Smithfieldti. Svi mu trebamo prisustvovati. Učim plesati...

"Djevice mi, Alice!" Isabella je zijevnula iza svojih tankih prstiju. "Ako nemaš pisati ni o čemu boljem, koja je, zaboga, vrijednost roga što činiš? Bolje da se vratiš ribanju lonaca u kuhinji."

Suhoparno? Beskrajno. I prilično promišljeno kako bih osigurala da nijedna dama ne bude dovoljno zainteresirana da gura svoj šiljati nos u moj posao. No kakva li su samo sjećanja prizivali moji zapisi dok sam čitala svoje otrcane komentare kada bi mi život bio u opasnosti ili u nemiru. Na tim stranicama, crno na bijelom, najkraći od zapisa otkrivali su uzorak moga života te sudbonosne godine, jasno kao jato vrana koje zimi čeprkaju po snijegom prekrivenom polju.

Danas sam se pridružila damama u svom prvom lovu. Nisam nimalo uživala... Blago rečeno! Konj kojeg sam dobila bio je doslovno životinja iz pakla. Nikada neću shvatiti zadovoljstvo u dvosatnom drmanju i poskakivanju samo kako bismo došli do lajavog čopora pasa i okrvavljenog plijena. Da budem iskrena, hvatanje plijena dogodilo se bez mene, jer sam uz vrisak pala na prvi žustriji galop. Sjedeći na zemlji, prekrivena lišćem i grančicama, otrešajući mokru zemlju sa svoje sukne, bjesnila sam u očaju. Moje su se mrežice za kosu i kapuljača odvojile. Lovci su nestali u daljini. Kao i moj užasni konj. Bit će to duga šetnja kući.

"Dama u nevolji, zaboga!"

Nisam ni čula topot kopita po mekoj zemlji ispod drveća. Podigla sam pogled te uočila dva konja koja su mi se približavala velikom brzinom, jedan golem i prijeteći, drugi malen i žilav.

"Gospodarice Alice!" Kralj se zaustavio, dok je njegov pastuh poskakivao u mojoj neposrednoj blizini. "Jeste li dobro tamo dolje?"

"Ne, nisam!" Ne bijah pristojna kako sam možda trebala biti.

"Tko vam je predložio jahanje one zvijeri koja je protutnjala pored nas?"

"*Lady* Isabella! Ta me prokletnička vreća kostiju ostavila ovdje... Nisam nikada ni trebala doći. Prezirem konje."

"Pa zašto ste onda došli?"

Nisam bila potpuno sigurna, osim da se to očekivalo od mene. Jedina mi je radost u životu bila ostati s kraljicom kada se osjećala bolje. Kralj je skočio s konja, bacio uzde mladiću na poniju te mi se korakom približio. Podigla sam ruku kako bih zaštitila oči od sunca koje se bljeskalo kroz lišće.

"Thomase - idi po gospin prijevoz", naredio je.

Thomas - kraljev najmlađi sin, odvojio se od pastuha i odjahao poput vjetra. Kralj mi je pružio svoju ruku.

"Mogu sama ustati, Veličanstvo." Neljubazno, znam, no moje je poniženje bilo poprilično.

"Ne sumnjam, gospo. No dopustite."

Njegove su se možda oči osvijetlile zabavljenošću, no naredba je bila odlučna i nisam imala izbora no poslušati ga. Ispružila sam svoju ruku te me je kralj, snažnim trzajem, podigao na noge, počevši otresati krhotine s moje suknje dugim potezima ispruženog dlana. Sram mi je obojio obraze.

"Zaista ne biste trebali, Veličanstvo!" Ipak bih. Morate podignuti kosu."

"Ne mogu. Nema je dovoljno da je podignem i potrebna mi je pomoć da je učinim dostojnom."

"Onda dopustite da vam pomognem."

"Ne, Veličanstvo!" Da mi kralj podiže kosu? Radije bih tražila Isabellu da mi opere leda.

Frknuo je; prepoznala sam znak razdraženosti. "Morate mi dopustiti, gospodarice, kao viteškom čovjeku, da vam povratim dostojni izgled..."

Zaguravši moje raskidane mrežice za kosu pod svoj pojas, nastavio je zapanjujuće lakih prstiju pričvršćivati moju jednostavnu kapuljaču kako bi sakrio katastrofu, onako spretno kako je pričvršćivao remenje na svojem najdražem sokolu. Mirno sam stajala dok je on popravljao štetu, ukipljeno, jedva dišući. Sve dok kralj nije koraknuo unazad i odmjerio me.

"Može proći. Izgleda da nisam izgubio svoj dar svih ovih godina.' Nagnuo je glavu kako bi bolje čuo, i kimnuo glavom. "A sada, gospo, morat ćete se ponovno popeti!"

Smijao mi se! "Ali ne želim!"

"Hoćete, ako ne namjeravate hodati do kuće..." Thomas se vratio s mojom neposlušnom životinjom i prije nego što sam uspjela podići puno buke, bila sam podignuta natrag u sedlo. "Eto ga, gospodarice Alice. Čvrsto se držite!" Dlanom je udario životinju po širokoj zadnjici i ja sam se našla u pokretu. "Pazi na nju, Thomase. Kraljica nam nikada neće oprostiti ako dopustimo da opet padne u žbun kupine."

To je i učinio. Imao je tek sedam godina, no bio je vještiji u jahanju no što ću ja to ikada postati. Ipak, u sjećanju su mi ostale kraljeve spretne ruke, a ne Thomasovo zaneseno naklapanje.

Kralj slavi svoju pedesetu godinu velikim viteškim turnirom... Veličanstveno! Kralj je bio nenadmašiv u svojem novom oklopu. Nisam mogla pronaći prave riječi vidjevši ga obasjanog suncem, kako je vatreno udarao mačem i oklopom dok mu se ruka podizala i spuštala, a perje se na kacigi hvalisavo pomicalo gore-dolje. Ipak, strahovala sam za njega; u slabinama osjetih leden i paralizirajući strah. Nisam mogla maknuti pogleda, no kada je krv natopila njegov rukav, kapajući mu s prstiju, zatvorila sam oči.

Naravno, bespotrebno. Njegova je snaga uvijek bila izvanredna, no taj dan kao da ga je dotakla čarolija. Boreći se prsa o prsa vještinom, brzinom i finesom drevnih junaka, ipak je na kraju imao dovoljno milosti i poniznosti da veliča one koje je pobijedio.

To mi je oduzelo dah. U mojim je očima bio heroj.

Kasnije, kada su se borci okupili kako bi zabavljali, što su svi muškarcu voljeli, kraljičine su dame bacale cvijeće vitezu po svom izboru. Ja nisam imala nikoga. Niti mi je bilo stalo jer postojao je samo jedan koji mi je zapeo za oko, bilo u areni ili u nemilosrdnoj borbi mačevima. I bila sam dovoljno diska da bacim ružin pupoljak pred njega kada se približio galeriji u kojoj smo mi, žene, sjedile s kraljicom. Skinuo je svoju kacigu. Bio mi je toliko blizu, lica blijedog i ispijenog od posljedica svega naponi, da sam mogla zamijetiti trag krvi na njegovu obrazu koju je obrisao svojom prašnjavom rukavicom. Bila sam začarana, toliko da je cvijet koji sam nespretno bacila u njegovu smjeru okrznuo obraz kraljeva pastuha. Bio je to mek udarac, no čistokrvni je destrijer odmah ustuknuo, uobičajeno za svoju vrstu.

"Sveti Isuse!" Iznenaden, kralj je ispustio svoju kacigu, stežući uzde dok se borio kao bi obuzdao životinju.

"Zar ne razmišljaš?" Isabella je planula.

Malo sam bolje promislila o odgovoru, užasnuta nad onime što sam učinila u svojoj nepromišljenosti, pripremajući se podnijeti kraljev prijekor. Bez riječi pucnuo je prstima prema svome pažu naređujući mu da pokupi kacigu i sada potpuno izgažen cvijet. Sto će reći?

"Moje zahvale, gospo."

Svečano je pognuo glavu uvlačeći zgužvane latice ispod čeličnog ovratnika. Želudac mi se stisnuo, a lice buknuo sve do kose na čelu. Ponosan, nadmen, samopouzdan, kralj se prema meni odnosio s poštovanjem iako sam ga gotovo srušila s konja. Poželjela sam da sam bilo gdje osim ondje.

"Tvoj prvi turnir, Alice. Odobravaš li?" kraljica me upitala, sažalijevajući se nada mnom.

I ubrzo sam pogoršala stvari. "Kunem se da je kralj poput ar-kandela Mihaela." Jer zaista i jest bio: strog, očiju u kojima je gorio plamen strasti, baš poput anđela na prozoru Sv. Marije, s mačem u ruci i neprijateljima slomljenima pod njegovim nogama.

Svi su se u granicama čujnosti nasmijali.

"Naša kuhinjska služavka kaže da ste anđeo, gospodine!" Isabella je ponovila, kao da je ikome promakla moja naivna izjava.

No kralj se ipak podsmjehnuo. Natjeravši konja da se približi pozlaćenom platnu, s vatrom u očima koja se polako gasila kako se borbeno ushićenje smirivalo, nije bio ništa manje galantan, već je ispružio svoju ruku, dlanom prema gore.

"Gospodarice Alice, ako biste mi ukazali tu čast..."

Stoga sam postavila svoju ondje. Kralj je poljubio moje prste.

"Više sam nego polaskan vašim opisom- Koji muškarac ne bi bio? A ruža je bila lijepa gesta, iako možda i pomalo ćudljiva. Moj konj i ja, obojica vam zahvaljujemo."

Začuo se glasan, zahvalan smijeh, koji više nije bio na moj račun. Osjećala sam toplinu poljupca na svojoj koži, vrućoj od krvi koja mi je ključala pod obrazima.

Učim plesati. "Sveta Djevice!" Po dvadeseti sam put krivo zakoračila na ravnomjeren udarac tamburina i šalmaja. Kako sam mogla steći sposobnost brojanja novčića, pod ostrim tutorstvom Janvna Perrersa, a ne uspijevam izbrojiti korake u jednostavnom ceremonijalnom plesu? Stisak se kraljeve ruke zategnuo kako bi mi održao ravnotežu dok sam se nespretno naginjala. Nije li to trebao biti graciozan ples? Kralj je bio mnogo bolji plesač od mene. Bilo bi teško biti gori.

"Smijete me pogledati, gospodarice Alice", najavio je kad smo se ponovno našli licem u lice, što nam je omogućilo ukrasti trenutak razgovora.

"Ako tako učinim, spotaknut ću se preko svojih stopala, Veličanstvo - ili vaših. Osakatit ću vas prije nego što noć završi."

"Vodit ću vas pravim koracima, znate." Zacijelo sam ga pogledala podozrivo. "Zar mi ne vjeruješ, Alice?"

Nazvao me mojim imenom, bez formalnosti. Podigla sam pogled prema njemu, vidjevši kako njegove oči ispitivački prelaze preko moga lica, zbog čega sam propustila sljedeći jednostavan pokret.

"Ne usuđujem se", izustih.

"Odbila bi svoga kralja?" Sada se činio zabavljenim. "Bih, ako bi to bilo za njegovo dobro.

"Onda se moramo potruditi kako najbolje znamo i umijemo, slatka Alice, i na kraju večeri izbrojati slomljene prste na nogama."

Slatka Alice? Je li koketirao sa mnom? Ali ne. To nije moguće. Više sam ga razdraživala, no što sam ga zabavljala. Sto je uskoro bilo i potvrđeno.

"Pobogu, gospodarice Alice. Niste lagali", žalosno je izjavio kad se ceremonija približila svome kraju. "Trebali biste izdati upozorenje svakome muškarcu koji vas pozove na ples."

"Nitko neće! Nije svaki muškarac hrabar poput vas, Veličanstvo."

"Onda ću zapamtiti da se ne izlažem ponovno toj opasnosti", rekao je otprativši me do mog mjesta pored kraljice Philippe, koja se nasmiješila i utješno mi pogladila ruku.

No jest. Premda sam se ponovno neprestano spoticala o njegove noge.

Kraljica je kralju darovala lava. Ah, da! Afera *lavi* Prijezirno promatrajući dame koje su se nabile jedna na drugu, skrivajući svoja lica, povlačeći se pred njegovom rikom glumeći strah, želeći privući pozornost i dobiti utjehu od jednog od kraljevih naočitih vitezova, zaputila sam se prema golemom kavezima gdje sam mogla promotriti zvijer iz neposredne blizine. Nisam je se bojala. Stoga se nisam ni pretvarala. Kako bi me mogla ozlijediti kada je bila zatočena iza rešetaka i lokota? Njezini su me široko poredani zubi i žutosmeđa griva očaravali.

"Ne bojite se, gospodarice Alice?" Mekog koraka, kralj se pojavio iza mene.

"Ne, Veličanstvo. Zašto bih?" Vratili smo se formalnosti i nije mi bilo žao. Zar nije on ipak kralj? "Djevojke su luckaste, ne boje se uistinu. Samo žele..."

"Samo žele privući pozornost?" "Da, Veličanstvo."

Pogledali smo prijeko gdje su vitezovi uvjerali lepršave dame da je sve u redu, dodvoravajući im se.

"A vi ne želite, gospodarice Alice? Zar vaše iznimno kritično oko nije zapelo ni za jednog od vitezova? Zar ne postoji netko kome se divite?"

Promislila sam o tome, razmatrajući možda više nego što sam namjeravala, procjenjujući bogatstvo snage i ljepote i plemenitaške krvi oko mene.

"Ne, Veličanstvo." To je bila istina. "No divite se mojem lavu."

"Oh, to svakako."

Lav nas je gledao očima prepunim mržnje. Zar nismo bili razlogom njegova zatočeništva? Razmotrila sam njegovo stanje i vlastito iskustvo. Oboje su nas držali pod prisilom, bez slobode. Oboje smo postojali po hiru nekog drugog. Noja sam čudesno uspjela pobjeći. Za ovog lava čuda neće biti. Ta će jedna zvijer ostati u zatočeništvu do dana svoje smrti.

"Zar vas ništa ne ispunjava strahom? Osim konja, naravno."

Eto! Opet me razdražio. "Da", odgovorila sam. "No riječ je o strahu koji *vi* nikada nećete spoznati, Veličanstvo."

"Recite mi onda."

Prije nego što sam uspjela obuzdati svoje misli krenula sam mu objašnjavati jer mi se obratio kao da su ga zaista zanimali moji strahovi. "Bojim se budućnosti, Veličanstvo, u kojoj ništa nije trajno, ništa nije sigurno. Života bez stabilnosti, bez prijatelja, bez doma. U kojoj sam nitko i ništa, bez imena i bez statusa. Ne želim ovisiti o sažaljenju i milostinji drugoga. Dosta sam toga dobila od sestre Gode. I od *signore* Damiate. Takvo je postojanje usamljeno i plašim ga se. Želim napraviti nešto od sebe, za sebe. Ne želim umrijeti u neimaštini."

Sveta Majko! Zurila sam u lava, užasnuta. Jesam li zaista sve to priznala? I to kralju?

"Mnogo toga tražite", jednostavno je odgovorio. "Za mladu ženu u vašoj situaciji."

Slično je zamijetila i Isabella, iako je on pokazao više usrdnosti. "Zar je ostvarenje tih želja sasvim nemoguće?"

"Ne. Nisam tako mislio. No težak je to put za ženu koja njime putuje sama." "Moram li onda prihvatiti svoju sudbinu, kao ova jadna zatočena zvijer?"

"Nikada! Mislim da vi nikada nećete prihvatiti ono što sudbina položi pred vas, gospodarice!"

Bilo je očito da je pozornost naglo preusmjerio s lava na mene, promatrajući me sa zanimanjem, kao i da je razgovor najednom postao vrlo osoban, stoga sam promislila o odgovoru koji ne bi naštetio daljnjoj situaciji. "Ne želim biti nezahvalna, Veličanstvo. Svjesna sam koliko toga dugujem kraljici."

"Nisam znao da vidite svoju budućnost u tako lošem svjetlu."

"A zašto biste i znali, Veličanstvo. Vi ste kralj. Nije potrebno ni da znate ni da marite." Jer tako sam to vidjela.

"Dakle, mislite da ne marim? Zar sam tako sebičan?" Očito zapanjen, njegove su se obrve sastale iznad mosta nosa te se zapitah jesam li ga uvrijedila. "Ili imate tako loše mišljenje o svim muškarcima."

"Nemam razloga za suprotno. Moj otac, tko god on bio, nije mi dao razloga da o njima mislim dobro. Niti je to učinio moj supruga koji me uvukao u lažni brak samo da bi ušutkao svoju sestru i njezino zanovijetanje. Nisam bila od velike važnosti nijednom od njih."

Na trenutak je kralj izgledao zaprepašten dok se moja gorčina izlivala, jednako kao što mislim da bi izgledao da se jedan od njegovih pasa usudio ugristi ga za list.

"Ne suzdržavate istinu, je li, gospodarice? Izgleda da ću se morati iskupiti u ime svog spola."

"Ništa mi ne dugujete, Veličanstvo."

"Možda nije stvar u dugovanju, Alice. Možda se više radi o tome što bih ja želio učiniti."

Lav je zagrmio, udarivši svojim kandžama o metal, prekidajući što god bismo

kralj ili ja mogli sljedeće reći. Odveo me dalje od kaveza dok su čuvari njegova zvjerinjaka došli premjestiti zvijer, a ja sam se zahvalila Bogu na pravodobnoj intervenciji. Već sam rekla dovoljno da se počnem proklinjati.

No kralj nije još završio sa mnom. "Niste pravo pročitali moju osobnost, gospodarice Alice", rekao je kad smo došli do vrata, iskrivljujući svoje usne. "Znam točno čega se bojite. Proživio sam razdoblje života u kojem je moja budućnost visjela o tankoj niti, kada nisam znao tko mi je prijatelj, tko neprijatelj, a moj je autoritet kralja bio napadnut. Znam kako je buditi se svakog jutra, ne znajući što je sudbina spremila za mene taj dan - dobro ili zlo."

Moja je nevjerica da bi kralj ikada mogao znati za takvu nesigurnost zacijelo bila očita.

"A jednog ću ti dana i reći."

Odšetao je, ostavivši me potpuno nijemom.

Dobila sam dar. Od samog Edwarda.

Namrštila sam se na svoj dar, životinju žustra duha s grivom i repom od svile, dok je stvorenje lijepo poput ilustracije iz Casoslova uznemireno poskakivalo u stajama.

"Ne sviđa vam se?"

"Ne znam zašto biste mi ga darovali, Veličanstvo." "Zašto ne bih?"

"Zašto me uvijek pitate pitanja na koja mi je teško odgovoriti?"

Edward se nasmijao, nimalo uznemiren mojim odgovorom. "Zato što uvijek pronađete odgovor!"

"Nikada joj ne nedostaje otresitih komentara, to je sigurno", Isabella je pristigla kako bi pogladila lijepo, pjegavo biće. "Kada ste meni zadnji put darovali novog konja, gospodine?"

"Kada si zadnji put tražila, koliko se sjećam. Prije dva mjeseca."

"Zaista je tako. Moram razmisliti o nečem drugome, budući da ste tako velikodušni danas."

"Nikada nije bilo potrebe da preispituješ moju velikodušnost prema tebi, Isabella", kralj odgovori suho.

"Istina!" Reče pogladivši kobilu po zadnji put. "Uzmi što možeš, mala Alice, jer kralj je raspoložen za darivanje! Ovo je tvoja prilika da stekneš bogatstvo iz kraljevskih sanduka!" Odlutala je, nemirna kao uvijek.

"Moja je kći previše slobodna u izricanju svojeg mišljenja." Gledao ju je kako se udaljava. "Ispričavam se zbog njezina nemilosrdnog ponašanja."

Bio je to razdražujući mali prekid koji je oneraspoložio kralja, no ipak sam pitala. "Niste mi rekli zašto ste mi darovali kobilu, Veličanstvo."

"Poklonio sam vam kobilu jer će vam biti potreban konj kada se moj sin ne bude mogao brinuti o vama. Dobro će vas služiti. Ako budete toliko dobri da je prihvatite."

Njegov je odgovor bio odsječan, suptilno upućujući na svoju prikrivenu moć, prijezir prema tome da mu se suprotstavlja ili da ga se provjerava, njegov vrlo muževan ponos. Neću biti nezahvalna i prihvatit ću dar elegantnije no što je to učinila Isabella. Bit ću dražesna. Kralj ili ne, nije zaslužio da mu se velikodušnost prema služavki obije o glavu.

"Nisam nezahvalna, Veličanstvo. Samo nitko mi nikada nije nešto darovao. Osim kraljice. I jednom sam prilikom posudila knjigu ljubavne poezije. Pročitala sam je od korica do korica." Počeo se smiješiti. "Bila je sasvim drukčija od psaltira i savjeta sv. Benedikta. Sadržavala je mnoge riječi koje nisam razumjela."

Edward se nasmijao. "Je li vas naučila čemu?"

"Mnogo više no što sam ikada mogla očekivan da ću znati." "Imate li je još uvijek?"

"Nažalost, ne. Vratila sam je."

"Ako ste toliko siromašni darovima, moram učiniti što mogu kako bih to popravio."

Razmotrila sam to, svjesna koliko se osobitim ovo mora činiti. "Kralj ne da je darove djevojkama koje mu nisu obitelj."

"Ovaj daje. da je što želi, kome želi. Ako ništa drugo, daruje vama jahaćeg konja, gospodarice Alice."

"Ne mogu, Veličanstvo..." Nije mi nedostajalo zdravog razuma. Ne bi bilo promišljeno. Kobilica je bila previše vrijedna.

"Nije to ništa, znate." "Možda ne vama..."

"Želim da uživete u njoj. Hoćete li mi to dopustiti? Ako ni iz kojeg drugog razloga, onda zato što dobro služite kraljici."

Kakosam mogla odbiti? Kada mi je kobilica dotaknula rame svojom mekom njuškom, odmah sam se zaljubila u nju, zato što je bila predivna i zato što je bila kraljev dar.

Kraljica je bolesna. Ne može se maknuti iz kreveta i moli me da joj čitam. Kada je Edward došao u posjet, ustala sam kako bih se naklonila, već zatvorivši knjigu i stavivši je sa strane, očekujući da mi se naredi napustiti prostoriju. Edwardovo je vrijeme s njegovom suprugom bilo dragocjeno, no dao mi je znak da ostanem i sjeo s nama dok nisam završila priču.

Bila je to ona puna boli koju je kraljica posebno obožavala. Suze je lila nad tragedijom nesretnih ljubavnika, Tristana i Izolde. Kralj joj je gladio ruku, blago je prekoravajući zbog njezine ludosti, govoreći joj kako je njegova ljubav prema njoj mnogo veća od one koju je Tristan gajio prema svojoj gospi i da on nema nikakvu namjeru učiniti nešto tako nesigurno kao što je okrenuti svoje lice smrti.

Tek ga mač u slabinama može baciti na koljena. I je li njegova draga Philippa namjeravala pasti mrtva do njega samo od slomljena srca? Zar nisu - nakon svih tih godina braka - ipak malo čvršći od toga? Sramota!

Kraljica se nasmijala kroz suze. "Blesava priča", osmjehnula se plačno. "Ali je bila lijepo pročitana. S mnogo osjećaja", Edward je zapazio.

Stisnuo mi je rame kada je odlazio, nježnim dodirom. Nije bilo potrebe za tim - pa ipak, tako je odlučio.

Ostala sam razmišljajući o veličini ljubavi koju su Edward i Philippa dijelili, o ljubavi koja je uspjela preživjeti i ojačati kroz sva ova desetljeća. Njihov život nije oduvijek bio pun sreće i zadovoljstva. Gledala sam kralja dok je izlazio iz sobe, zastavši tek da bi se još jednom osmjehnuo kraljici i poželio joj dobro zdravlje.

Poželjela sam da jednom i sama spoznam takvu ljubav. Iako sam mislila da

nikada neću.

Edward je naredio da se njegov sat postavi u novi toranj.

Stajala sam i gledala sa strahopoštovanjem. Edwardov je usklik sreće bio moćan, prepun radosti, jer napokon je njegov dragocjeni sat došao do posljednje faze postavljanja, toranj u koji ga se trebalo smjestiti bio je gotov, a komadi mehanizma posloženi na zadovoljstvo sitničavog Talijana. Došao je dan kada će se sat moći pokrenuti, a kraljica je izrazila želju da tome svjedoči. Nije li ga Edward ipak dao napraviti za nju, po uzoru na onaj opata samostana sv. Albana, zajedno s čudesnom pločom sa suncem i zvijezdama koja se pomicala?

"Ne mogu!" Philippa je priznala, "zaista ne mogu" kada nije uspjela ugurati svoja otekla stopala u meke cipele. "Idi i pogledaj ga za mene, Alice. Kralj treba publiku."

"Hvala Bogu!" Isabella se ubacila.

"Za što točno?" Philippa upita zlovoljno. "Ne vidim išta za što bih mu jutros trebala zahvaliti."

"Zato što nisi mene zamolila da idem gledati tu čudovišnost."

"Pa, i ne bih te zamolila. Alice će uživati u tome. Alice će pitati kralja prava pitanja, a onda će nam sve prenijeti. Može?"

"Da, Veličanstvo", odgovorila sam, ne razumijevajući potpuno zašto me je izdvojila.

"Ali ne s previše detalja", Isabella je vikala za mnom dok sam napuštala sobu. "Nismo svi opčarani užadi i zupčanicima i... kotačima!"

Stoga sam otišla sama. Mene je zanimala užad i koturi i zupčanci s drvenim zupcima koji su se zahvaćali pri okretanju. Željela sam vidjeti što je Talijan postigao. Je li to sve što sam željela?

Ah, ne!

Željela sam promotriti i razumjeti što je Edwarda opčinjavalo kada ne bi organizirao slavlje ili nosio mač u ruci. Nisam imala izgovora. Htjela sam vidjeti što je razonodilo ovog kompliciranog muškarca od akcije. Stoga sam stala gledati posljednje pripreme.

Nismo bili sami. Kralj je imao svoju publiku sa mnom ili bez mene, Talijana i njegova pomoćnika, kao i nekoliko slugu i šaku konjanika koji su bili spremni pružiti potrebnu potporu. Tamo je također bio i Thomas koji nije mogao propustiti takav spektakl.

"Moramo postaviti sat na njegov položaj, Veličanstvo." Talijan je dao znak raširivši ruke. "A onda pričvrstiti utege i užad za zvono."

Užad je raspoređena vojnicima te su im izdane upute za podizanje utega mehanizma za navijanje. Thomas je dobio zadatak nadgledanja cijelog zahvata. Meni je tek dan znak da se nečasno povučem sa strane.

"Vuci!" Talijan je izvikivao. Stoga su tako i učinili. "Vuci!"

Svakim je novim ponavljanjem sat bio sve bliže svom konačnom izgledu. "Još

malo i gotovo!" Thomas je uzbuđeno poskakivao.

"Vuci!" naredio je Talijan.

Vukli su, sve dok jedno od užadi, uz škripu, nije puklo. Uteg na koji je bilo pričvršćeno, a koji sada više nije bio pod pritiskom, svom je silinom udario o pod, dignuvši oblak prašine i kamenih krhotina. I prije nego što sam uspjela reagirati, olabavljeni ostaci užeta poletjeli su u luku, poput biča, vijugajući po kamenu podu, odalamivši me po gležnjevima toliko snagom da se nisam uspjela održati na nogama.

Srušila sam se u neotmjenu hrpu suknji, pohabane užadi i prašine.

"*Signorina!*" Talijan je doletio do mene, užasnut. "Alice!" I kralj se našao tamo.

Polako sam ustala, bez daha uslijed šoka i iznenađenja, bolnih gležnjeva, dok je Talijan nastavio brisati prašinu s moga lica, prije nego što je diskretno posložio moje zaprljane suknje.

"*Signoria! Mille Pardons!*"

Činilo se kao da se sve događa negdje u daljini. Oblak se dima smirivao, a vojnici su spuštali još uvijek nesastavljene dijelove sata, sada zaboravljene u strci. Thomas je zurio u mene s mješavinom prestravljenosti i groteskne fascinacije.

Moje su oči bile uperene u kraljevo zabrinuto lice. "Edwarde..." rekla sam. Nisam bila diskretna.

"Na sigurnom ste sada." Obgrlio je moje ruke svojima i podigao ih do svojih usana.

Sabrala sam se.

"Nisam ozlijeđena", izjavila sam.

Oglušivši se, Edward je poslao Thomasa u trk: "Dozovi mojeg liječnika!" "Nisam ozlijeđena!" ponovila sam.

"Ja ću odlučiti jeste li ozlijeđeni ili niste", Edward je planuo, okrenuvši se prema svojem uraru koji je još uvijek galamio stišćući svoje ruke: "Pregledaj mehanizam. Nije tvoja krivnja, čovječe! Ja ću se pobrinuti za gospodaricu Alice."

Nikada prije nisam bila tako svjesna njegove prisutnosti, ponosno razmaknutih nosnica koje su mu davale ratoborni izraz čak i kada to nije bio. Čak i kada mu se strah utisnuo na lice.

"Možete li stajati?" naglo je upitao. "Da."

Nježno me podignuo i pomogao da se osovim na noge. Na svoje iznenađenje, počela sam posrtati te se nađoh prisiljenom čvrsto uhvatiti njegovu ruku - bez ikakve glume - u trenutku me obuzela vrtoglavica. Bez razmišljanja, Edward me podignuo u svoje naručje i odnio podalje od prašine i krhotina.

Prvi sam se put u svojem kratkom postojanju našla u rukama muškarca. Svi osjećaji koje sam zamišljala, a nikada iskusila, prostrujali su kroz mene. Toplina njegova tijela na mojoj koži, ujednačeni otkucaji njegova srca. Fina tekstura njegove kože ispod tragova vremena, čvrstoća njegova zagrljaja kojom me držao blizu. Oporost znoja i prašine i iznenadne panike kada se život našao u opasnosti.

Moje je grlo bilo neobjašnjivo suho, a dlanovi znojni. Svaki se dio moje kože činio živim, bljeskajući na zrakama sunca koje su prolazile kroz sjajne i oslikane prozore. Gorjela sam, plamtjela, moje je srce bjesnjelo ispod čipke na mojoj haljini...

Sve dok se nisam vratila u stvarnost.

"Spustite me, Veličanstvo!" naredila sam, užasnuta. "Ne trebate zamarati kraljicu ovime. Danas joj nije dobro. Kamo me vodite?"

Odjednom je zastao. "Ne znam." Pogledao me, potresen kao i ja. Njegove su oči bile tako blizu mojima, njegov dah topao na mojoj sljepoočnici. "Sasvim iskreno, Alice, uplašili ste me izvan razuma. Boli li vas?"

"Ne!" Bila sam i previše svjesna. "Spustite me. Zašto me nosite kada mogu isto tako sama hodati?"

"U tom mi se trenutku učinilo da to trebam učiniti." Linije pokraj njegovih usta napokon su se počele izgladivati. "Dopustite mi da budem galantan i da vas odnesem na sigurno."

Mogla sam čuti Talijana kako se s ljubavlju brine oko svoga mehanizma i glasove vojnika. Blizinu sluga. "Spustite me, Veličanstvo. Vidjet će nas."

"Zašto je to važno?" Njegove su obrve poletjele prema gore kao da to nije razmotrio.

Ali ja sam znala da će biti važno. Znala sam da će cijeli dvor to saznati unutar jednog sata. "Spustite me!" Zanemarila sam sve dobre manire.

Edward je naglo skrenuo u ograđen prostor pred oltarom te me, marširajući njegovom dužinom, spustio na jednu od korskih klupa, dopuštajući mi određenu razinu privatnosti.

"Budući da inzistirate..."

I kleknuvši pored mene, poljubio me. Nije to bio otmjen pozdrav mojim prstima. Nije bio bratski cjelov na obraz kakav bih očekivala. Ne čedan supružnički poljubac kakav bi mi Janyn Perrers položio na usne ako bi mi se ikada dovoljno približio. Edward mi je čvrsto stegnuo ruke, privio me uz svoja prsa, a njegove su se usne spustile na moje u čvrstoj odlučnosti koja je nestala u trenu oka ili malo poslije.

Podigao je svoju glavu i ja sam ga pogledala, zapanjena. Moja je krv ključala, a misli se razbježale. "Niste to trebali učiniti", protisnuta sam šaptom. "To nije pošteno."

"Zar biste držali prodike kralju o njegovu ponašanju, gospodarice Alice?" Posramljeno se nasmijao prije no što me ponovno poljubio. Jednako snažno.

Jednako nesmotreno. A kada je sve završilo: "Niste me trebali gledati s tolikim povjerenjem", rekao je.

"Znači, moja je krivnja?" Moj je glas, nažalost, zacičao. "Zato što ste vi poljubili dvorsku damu svoje supruge?"

Na trenutak smo oboje osjetili Philippinu prisutnost u prostoriji. U

Edwardovim sam očima vidjela trn shvaćanja, koji je isto tako postojao i u mojima. I vidjeh u njima žaljenje, dok su mu se crte lica sledile, a glas zadrhta.

"Ne, Alice. Nije bila vaša krivnja. Potpuno je moja. Mogli ste se ozlijediti, a ja sam trebao biti oprezniji s vama." Bilo mi je teško zadržati smirenost, no kada sam zadrhtala usred navale živaca, Edward se ispravio. "Hladno vam je." Skinuo je prsluk koji je nosio u crkvi radi topline te me zaogrnuo njime. A kad su ga njegove ruke položile na moja ramena, vrućina je prostrujala mnome bubnjajući mi u sljepočnicama.

"Veličanstvo..." upozorila sam ga čuvši korake koji se približavaju. Edward je ustuknuo, trudeći se biti tolerantan prema liječnikovim beznačajnim pitanjima i naređenjima da se odmorim kako bih se malo smirila.

"Vratit ću vas kraljici", Edward reče kada je liječnik završio.

Da, pomislila sam. To bi bilo najbolje. Biti dalje od muškarca kojemu jednostavno nisam mogla odoljeti. A onda pomislih. "U kakvom je stanju sat nakon nesreće, Veličanstvo? Kraljica će htjeti čuti."

A onda se obrecnuo na mene, pun bijesa. "Dovraga i sat. Nije mi žao što sam vas poljubio. Mislim da ste primamljivi, opojni..." Piljio je u mene kao da je to zaista bila moja krivnja. "Zašto je tomu tako?"

"Trenutak straha, Veličanstvo. Sumnjam da ćete se sjećati ove zgrade sutra kada opasnost prođe i kada sat bude popravljen." Ah, ali ja ću se sjećati.

"Ovo nije tek iznenađan nagon. Zar ništa ne osjećate?" ustrajao je, vrlo izražene ratobornosti.

Pokušala sam prikriti osjećaje. "Ne znam." "Mislim da znate!"

"Zar to išta znači? Ja sam kraljičina dvorska dama."

"Što vrlo dobro znam, Bog mi pomogao!" Narav mu je još uvijek lagano bjesnjela. "Recite mi koje su vaše misli o ovom debaklu, Alice!"

"Onda i hoću! Jer zaista jest debakl! Pa ipak mislim da ste najdivniji muškarac kojeg sam ikada upoznala." Nije li to bila istina?

"Je li to sve? Želim više od vas." Reče autoritativno, dok je njegova ruka snažno držala moju, a cijelo mu tijelo bilo napeto poput strune na luku. "Želim vas ponovno vidjeti prije sutrašnjeg dana. Uredit ću tako. Dođite mi večeras, Alice."

Bez dozvole. Bez slatkih obećanja. Zapovijed plantagenetskog roda. Nisam bila u zabludi oko toga što bi me čekalo. Mislim da prvi put u životu nisam imala što reći, čak ni pomisliti.

Rekla sam kraljici da je došlo do poteškoća u sastavljanju sata, no da kralj sve drži pod kontrolom.

Jesam li znala što sam činila? Jesam li znala kako će se sve odviti, razviti, još od samog početka? Jesam li vidjela ponore i zamke koje su se otvarale pod mojim nogama? Jesam li poricala istinu čak i sebi samoj?

Oh, znala sam. Nikada nisam bila budala. Vidjela sam što sam učinila. Znala sam točno kada sam privukla njegovu pozornost. Opazila sam prvu ogrebotinu

pisaljke u svojim djetinjastim zapisima kada sam ga nazvala *Edward* radije nego *Veličanstvo*, kada mi je darovao kobilu, kada sam o njemu počela razmišljati kao o *Edwardu*, muškarcu.

Jesam li ga začarala, uhvatila u klopku, navabila u robiju, za što će me zlobni jezici optužiti mnogo godina poslije? Jesam li bila sudionica u tom zavođenju?

Sudionica, da. No zarobljeništvo? Za to nikada nisam bila kriva. Zar je ijedna žena uspjela zarobiti nekoga iz dinastije Plantageneta? Edward je razmišljao vlastitom glavom i slijedio vlastiti put.

Jesam li imala zle namjere?

Nisam. Nikada. Bila sam previše odana kraljici. Grizodušje mi nije bilo nepoznato, bez obzira kakva je kleveta bila upućena prema meni.

Ambiciozna, onda?

Bez sumnje. Jer ovdje se ipak krio lijek za nedaće hladnog siromaštva.

Ah! No jesam li mogla spriječiti čitav slijed događaja prije nego što sam postala kraljevom kurvom? Tko to može reći? S Edwardom sam mogla biti ono što jesam, ne blesava dama koja ne razmišlja ni o čemu osim o tračanju i brbljanju. Edward me slušao uvažavajući moja razmišljanja. Potpuno sam bila omamljena njegovom dominantnošću, njegovim autoritetom, njegovom suštom muževnosti, kako bi bila i svaka druga žena. Kada god bih spustila pogled na njegove oštroumne, privlačne crte lica, kada bi se njegove oči okrenule prema mojima, osjećala bih se kao da sam upravo ispila pehar najboljeg gaskonjskog vina. On je bio kralj, a ja njegova podanica. Ja sam bila njegov rob jednako kao što je on bio moj.

Jesam li to mogla spriječiti? Ne, nisam. Jer sam u zadnji tren izgubila kontrolu. Nije mi bio suđen *deus ex machina*.

Te sam noći čekala, dok mi je shvaćanje pritiskalo želudac do te mjere da me je mučnina gotovo otjerala na toalet. Otpivši gutljaj piva, sjela sam na rub kreveta, glumeći zanimanje za tračeve koje su dame izmjenjivale dok su si plele kosu pred spavanje. Pravila sam se da pokušavam otpetljati tvrdoglavi čvor s vrpce, iako sam ga samo pogoršavala. Napuštajući uzaludan posao, skinula sam veo i preklopila ga. Pa ga ponovno raširila. Sve samo da mi ruke imaju što raditi. Nisam mogla sjediti. Naglo sam ustala kako bih odnijela veo do sanduka te ga tamo pospremila. Bio je neuredno složen, no u tom trenutku nije moglo bolje.

Koja se dioba vjernosti događala u mojem umu, u mojem srcu. Kralj mi je zapovijedao, a ja sam primala njegove poljupce. Služila sam kraljici, a ona mi je ukazivala čast povjeravajući mi se. Ovo je bila izdaja. Bezočno sam gazila preko kraljičina povjerenja, krađući ono što joj po pravu pripada. To se nije moglo poreći.

Pogledala sam po sobi u dame zauzete tihim radom. Što sada činiti? Je li ovo sve bila pogreška? Jesam li krivo shvatila? Ipak neće biti kraljevskih poziva, a svoju ću krivnju moći staviti sa strane.

Udarac na vrata. Poskočila sam poput jelena, a moje su ruke bile drhtave dok

sam otvarala vrata pažu u odori s kraljevskim simbolima.

"Kraljica je, gospodarice. Ne može spavati. Poslala je po vas. Hoćete li poći?"

"Hoću", tiho sam odgovorila.

Znači tako će se odigrati. Kraljevska varka. Pametan, nadasve realističan trik da me se odvede iz sobe, a da ne prouzroči ni tračak sumnje. Hoću li biti zatečena u nekom mračnom hodniku, potez koji bi bio rezultat opreznog planiranja, kako bi me se odvelo u kraljeve, a ne u kraljičine odaje? Zazirala sam od pomisli na takvu tajnost, takvu podmuklu prijevaru. A kako je to neobično bilo! Koliko sam dugo mrzila i opirala se miješanju i mljevenju bilja te spravljanju napitaka u opatiji. Činila sam to preko volje. A sada je ta vještina postala od najveće važnosti za moj položaj na ovom dvoru, i za kraljičino dobro, a sada i za put do kraljeva kreveta. Nisam to željela - no zaplela sam se u mrežu koja je vjerojatno bila mojih ruku djelo.

Dok je paž čekao, prebacila sam ogrtač preko ramena i krenula ga slijediti. "Moguće je da se neću vratiti prije zore", rekla sam, s rukom na kvaki,

iznenađena mirnoćom svoga glasa. "Ako je kraljica u bolovima i ako je nemirna, spavat ću na ležaju u predsoblju."

Kimnule su glavama, izgubljene u svojim brigama. Bilo je tako lako.

Kralj te želi u svojem krevetu.

Zadrhtala sam.

Ipak me nitko nije presreo. Umjesto toga, nezainteresiran paž doveo me u najmanje predsoblje s vratima koja su vodila u kraljičine odaje. Dobro sam poznavala tu sobu, često je služila za privatne razgovore ili kao utočište onomu tko je imao potrebu za samotnim promišljanjima. Nisam li se i sama našla u njoj nakon što mi je kralj jasno dao do znanja koje su mu namjere nakon nezgode sa satom? Smještena u jednom od tornjeva, imala je kružne zidove, a hladan je kamen bio obložen kitnjastim tapiserijama s pticama i šumskim životinjama. Dok sam nesigurno stajala u središtu, srna je piljila u mene oprezno izvezenim očima. Kamo god bih se okrenula, činilo mi se da sam pod nadzorom. Sova se zagledala u mene zlatnim očima, ne trepćući, a lovački me pas promatrao. Okrenula sam im leđa kako bih sjela na jednu od klupa postavljenih uza zid. Trgnula bih se na svaki zvuk. I napinjala u tišini kada zvuka nije bilo.

Što sada? Nije mi bilo druge nego čekati. Što se god se moglo dogoditi unutar sljedećeg sata, nije bilo pod mojom kontrolom. Što reći? Što učiniti? Dlanovi su mi bili ljepljivi od znoja dok su mi misli prolijetale umom. Što ako ne udovoljim Edwardu? Moje znanje o tome što se događalo između muškarca i žene u privatnosti krevetnih zastora bilo je toliko ograničeno da je to bilo smiješno. Moje obrazovanje s redovnicama nije me učinilo spremnom za ulogu ljubavnice, kraljeve ili bilo kakve druge. A što se tiče Janvna... čvrsto sam se uhvatila za rub klupe s obiju strana sve dok me prsti nisu zaboljeli.

Sveta Djevice, ne napuštaj me!

No kako sam se mogla obraćati Kraljici Nebesa? Vrata su se otvorila. Skočila sam na noge.

U svoj zebnji, nisam primijetila kako su to bila vrata kraljičine sobe, a ne ona koja vode na hodnik. Okrenula sam im se, očekujući vidjeti drugog paža koji bi me odveo dalje na ovom putovanju obmane.

Ah, ne!

Krv mi se sledila. Stala sam kao ukopana. Strah je poput kamena pao na moj želudac.

Na pragu je stajala kraljica.

Polako je zakoračila naprijed, onako kraljevski kao da ulazi u ceremonijalnu dvoranu, zatvorivši za sobom vrata s najmekšim pritiskom. Možda je obučena u spavaćicu ispod svojeg mekog ogrtača, njezina joj sapletena kosa možda pada preko ramena, no ona je kraljica u punom značenju te riječi. Njezino je lice možda izabrano i nagrđeno patnjom i boli, no njezino je urođeno dostojanstvo bilo veličanstveno. Nekoliko smo trenutaka samo stajale, same u tom sobičku osim nepomičnih pogleda stotine izvezenih očiju, promatrajući jedna drugu.

Philippa se držala ukočeno, lakat svoje ozlijeđene ruke pridržavala je suprotnom rukom, no ipak je došla ovamo da me vidi, da se usprotivi, da me proklinje zbog moje drskosti. Osjetila sam kao da je viknula za mnom u svojoj agoniji.

I zbog toga što nisam mogla govoriti, utonula sam u duboki naklon, skrivajući svoje lice od njezina. Nisam li otimala od nje dužnost i čast tijela i imena njezina supruga? Nisam li bila pred skandalom koji bi je obavio poniženjem, mnogo gorim od onog kojega joj je priuštila kraljica Isabella? Tada je bila dovoljno mlada i snažna da ga izdrži. Ono što sam ja bila spremna učiniti moglo ju je uništiti...

U tom sam trenutku znala u svom srcu. Ne mogu to učiniti.

"Alice..." Moje je ime bilo tek nešto više od uzdisaja na njezinim usnama. "Moja gospo... Oprostite mi..."

"Znala sam da ćeš biti ovdje."

Znala je. Naravno da jest. Kako i ne bi? Između njih je postojala tako snažna veza. Katkada mi se činilo da je Philippa znala kako je Edward u blizini i prije nego što bi ušao u sobu. Znala je. Morala je spoznati, istim tim unutaršnjim osjećajem, daju je suprug, jedina ljubav njezina života, namjeravao izdati.

Nisam joj mogla ovo učiniti.

Pala sam na koljena pred njom. "Oprostite mi. Oprostite mi, moja gospo."

Bez riječi dotakla je moju kosu i ja sam podigla pogled. Lice joj je bilo obliveno suzama, toliko brojnim da su na mjestima gdje bi pale na njezin ogrtač od damasta ostavile tamne mrlje. Toliko puno tuge, da me je srce zaboljelo.

Podigla sam svoje ruke kako bih pokrila lice samo da ne gledam tu dubinu njezine žalosti. I u mojim su se očima stvorile suze.

"Nikada vam ne bih naštetila, gospo..." Znam.

"Vratit ću se u svoju sobu." Moje su riječi bile prigušene iza mojih ruku. "Neću to učiniti. Obećavam da neću."

Sagnuvši se nezgrapno, kraljica me uhvatila za podlakticu i zajecavši od boli podigla na noge.

"Reći ću kralju..." nastavila sam dok mi je sram poput mača razdirao meso. Reći mu što? Riječi su se sasušile na mojim usnama.

"Što ćeš mu reći, Alice?"

"Ne znam. Napustit ću dvor ako moram..." Sve samo da zacijelim rane gorke izdaje. Okrenula sam lice na drugu stranu. Nisam je mogla gledati.

"Ne, Alice."

Odmahnula sam glavom. "Ne zaslužujem vaš oprost, ali..."

Čvrsti me stisak Philippinih prstiju, koji je za nju zacijelo bio bolan jednako kao i za mene, ušutkao. "Ne, Alice." Čula sam kako je duboko udahнула. "Postupit ćeš kako kralj želi. Razumiješ li?"

Nije mi imalo smisla to što je govorila. Niti trunku.

"Ne... ne!"

"Otići ćeš kralju. Kada kraljev paž stigne, poći ćeš s njime." Njezin je glas bio pun razumijevanja.

"Ne mogu. Ne mogu biti tako neodana..." negodovala sam. "Nisi neodana. Ja želim da odeš k njemu."

Što me zbunilo izvan razuma. "Ne!" Položila sam svoju ruku na njenu iako je bila kraljica, pokušavši je natjerati da shvati što mi je upravo rekla. "Ne možete to željeti! Zar ne vidite?" Nisam mogla sročiti što sam željela reći.

Kraljica je podigla svoju slobodnu ruku posegnuvši prema mojoj bradi kako bi me natjerala da je pogledam u oči. Gotovo je neprimjerno kimnula glavom. Potom me pustila i odmaknula se, stvorivši mali prostor između nas.

"Pogledaj me, Alice. Pogledaj *me* ustrajala je. "Ne kao kraljicu, već kao ženu." Podigla je svoje ruke tako da nisam imala drugog izbora nego pogledati razarajući učinak bolesti koja ju je polako, ali neumoljivo proždimala. "Bližim se svojoj pedesetoj godini." Razvukla je usne u nešto što je sličilo na osmijeh. "Nosim svoje godine lošije od mog gospodara. Moje je tijelo gotovo istrošeno. Možda jesam bila odvažna, no smrti moje djece oduzele su mi i zadnji komadić hrabrosti. Osjećam kako mi smrt topće po rubu haljine, Alice."

"Ne", uvjeravala sam je. "Mogu vam olakšati bol..."

"Znam da možeš. To i činiš. No ponekad je presnažna. I ne mogu podnijeti ni dodir..."

Kraljica je uzdahnula te sam shvatila što je mislila. Oteknuto meso, zategnuta koža, iščašeno rame. Bilo je dana kada je kraljici bila potrebna sva snaga volje da dođe od[spavaonice do dvorane. "Znam, gospo."

"Naravno da znaš. Edward je energičan muškarac, kakav je uvijek bio. Ima potrebe, kao i svi muškarci. Treba ženu koja će mu zagrijati postelju i zadovoljiti

tijelo. Kako to mogu biti ja? Težina same posteljine predstavlja mi agoniju. Voljela sam svoga gospodara. Rodila sam mu jedanaestom djece, što mi je bila velika čast. Još uvijek ga volim više od života - no ne mogu mu više biti supruga na isti način. Srce mi se slama, ali ne mogu."

"Ne..." Ništa se više nije imalo reći.

"Nekoć ne bih mogla dočekati da mi dođe u noći. Koža bi mi počela gorjeti. Slabine drhtati. Sada se bojim onoga što bi mogao od mene zahtijevati - iako nikada nije bio, okrutan ili nepromišljen, jasno. Nikada ne zahtijeva ono što ne bih mogla podnijeti. Ne želim da strah stane između Edwarda i mene - stoga moram načiniti vlastiti lijek."

Kako li je iskrena bila. Kako bolno jasna. Promatrala sam kako su joj se emocije izmjenjivale na licu dok sam čekala njezinu odluku. A zatim ju je izrekla.

"Učini to, Alice. Učini to za mene. Mislila sam kako mogu stajati po strani i dopustiti da se to dogodi, a da ne razgovaram s tobom. No ipak ne mogu. Zaslužuješ znati što sam napravila. Previše si inteligentna da se prema tebi odnosi kao prema ništavnom biću, da se tvoja volja ne poštuje u ovakvoj osobnoj stvari." Prešla je jezikom preko suhих usnica kao da je pokušavala skupiti snage da nastavi. No jest. "Rekla sam svojem gospodaru da odabere ljubavnicu jer takva intimnost meni više nije moguća."

Oh, Philippa! Mogla sam zamisliti koliko ju je ovaj čin mogao stajati. Trebala je suspregnuti ponos i umanjiti svoj položaj Edwardove supruge.

"Želim da ga ti imaš, Alice. Zašto misliš da sam te usmjerila na njegov put?" Počeo me je obuzimati nov osjećaj. "Znači, planirali ste ovo..."

"Planirala? Možda i jesam iako ne volim tu riječ. Bilo mi je na umu, recimo to tako."

"Zna li kralj?" Odjednom sam se užasnula misleći kako je sve bilo dogovoreno između njih, a ja sam u svemu bila pijun kojeg će pomicati po šahovskoj ploči onako kako žele te osjetih vrućinu gnjeva u svojem želucu.

"Ne." Phillipin je smijeh bio kratkotrajan, ali grub. "On je muškarac koji oduvijek donosi svoje odluke, a tako će donijeti i ovu. Bi li ijedan plantagenetski princ dopustio ženi da mu bira ljubavnicu? Nikada! Svi mi plešemo kako Edward svira."

Gmižuća se strava polako primirila. "Ali od svih lijepih žena na dvoru..." "Moj je suprug vrlo svjestan ljepote koja ga okružuje! da je htio neku od tih žena za svoju ljubavnicu, uzeo bi je. No ti posjeduješ neobičan šarm, Alice. Molila sam se da ga i on prepozna i odgovori na njega."

"Ali to je izdaja! I nije li to ponižavajuće za njega? Čak i samo to što pričamo na ovaj način?" Primijetila sam kako mi se glas stišao gotovo do šapta, kao da bi ga živopisno izvezena bića mogla čuti. "To je sramoćenje njegove muškosti."

"Nije, moja draga djevojko. Nikada to nemoj misliti. Za njega bi bio prevelik teret prigrliti čednost - on je muškarac plemenita roda - pa ipak je to činio zadnjih

mjeseci za moje dobro." U njezinu se osmijehu skrivalo sve prihvaćanje na svijetu. "Ovo je moj dar njemu - a tvoj meni."

"Moj dar vama." Um mi je pokušao shvatiti značenje njenih riječi.

"Jeste li sigurni oko ovoga, moja gospo?" upitah. Trenutak je stigao. Nakon ovoga, trema povratka ni za jednu od nas.

"Sigurnija no što sam ikada bila." Nagnula se naprijed, nespretno, ali odlučno, kako bi mi utisnula poljubac među obrve. "Moram ići - ne želim da nas nađu ovdje zajedno. Ovo nije zavjera, stoga ne želim da Edward pomisli da jest. Daj mu što želi, Alice, i znaj da za to imaš moj blagoslov."

Okrenula se kako bi otišla, no zaustavih je pitanjem.

"Jednom ste mi rekli kako ste predvidjeli ulogu za mene. Je li to ta?"

"Da." Osvrnula se. "Vidjet ćeš da je Edward veličanstven ljubavnik." luga ju je skoro skrhalo; začula sam jecaj u njezinu grlu. "Učinit ću što god mogu da ti olakšam."

U kratkom trenutku, koji se činio kao stoljeće, gledale smo jedna drugu u oči: Philippa sa sigurnošću rođenom iz očaja, ja s divljenjem prema njezinoj hrabrosti i sa spoznajom da ta uloga ne može biti jednostavna ni za mene, ni za nju.

Potom je nestala, a ja sam ostala u močvari nevjerice, kaotičnih misli. Vrata su se hodnika otvorila u trenutku kada je Philippa zatvorila svoja. Podigla sam bradu pripremivši se da postanem kraljevom ljubavnicom uz blagoslov njegove supruge. A sve što sam trebala činiti jest pratiti kraljeva paža... Pred Bogom! Ovo je bila noć za hrabrost, no strahovala sam da sam potrošila svu onu koja mi je bila dodijeljena.

Ondje se nalazio Wykeham, mrko me gledajući.

Povukao se u stranu, oholo nagnuvši glavu. Ni u jednom trenutku naše se oči nisu susrele, čak ni površno, no osjećala sam njegov pogled preko svoga lijevog ramena. Zacijelo me nije mogao pogledati iz straha od prihvaćanja užasnog prijestupa koji će uskoro okaljati moju dušu.

"Trebate poći sa mnom, gospodarice Perrers."

Znači Wykeham je Edwardov pomoćnik u ovoj osjetljivoj misiji. Još bi me jučer zvao Alice. Još bi me jučer pozdravio s osmjehom i upitao za moje zdravlje. Danas me prezreo kao da sam najodvratnije od svih bića.

"Ovo je grijeh!" zarežao je potvrđujući ono što sam i sama znala, dok sam prolazila pored njega izlazeći iz sobe, glasom koji ovaj put nisu karakterizirali ujednačeni tonovi.

"To je kraljeva volja." Što manje kažem, to bolje. "Vi ne biste trebali sudjelovati u ovome."

Bila sam kratka, ali prkosna. "Pozvana sam."

"Ono što činite je grozota! Kraljica vam je dala sve i ovako joj uzvraćate." Čvrsto je stisnuo usne.

"Mislim da bismo trebali poći", odgovorila sam okrenuvši se kako ne bih

morala gledati očito gađenje u njegovim očima. Ono što se dogodilo između mene i kraljice mora ostati tajna, stoga moram dopustiti ovom muškarcu kojeg sam zvala prijateljem da o meni misli što želi, iako me proklinjao zbog grijeha za koji nisam bila odgovorna.

Vodio me kroz napuštene hodnike. Zar su svi nekamo namjerno odaslani? Nijedan paž, pisar ili sluga, nije bilo nikoga iz kraljevskog kućanstva te noći kada sam prvi put kročila novim i opasnim putem. Moj je pratitelj bio uznemirujuće tih tako da sam mogla okusiti njegovo neodobravanje, osjetiti ga kako gori na mojoj koži. Sve dok se nije zaustavio, toliko naglo da sam mu gotovo nagazila na petu. Okrenuvši se, natjerao me da zakoračim unatrag, no uhvatio me za zapešće nesvetim stiskom.

"Ne biste trebali biti ovdje!" Njegove su oči bile prepune bijesa, a usne čvrsto stisnute.

"Zar ćete uskratiti kralju njegovu želju?" Bilo što samo da prestane s optužbama. "Čak ni vi to ne biste mogli učiniti, Wykeham." Rekla sam mu podsmjehnuvši se. "Možete graditi zidove i lukove, no ne možete naređivati kralju!" Bilo što samo da ušuti.

U istom me trenutku pustio, odgurnuvši me toliko snažno da sam zateturala uza zid.

"Wykchamc!" jedva sam izgovorila.

Njegov je um sada bio usmjeren protiv mene. A što sam mogla reći, a da ne odam kraljičinu pomno smišljenu obmanu? Okrznuvši vrata zglobovima, Wykeham ih je otvorio, stao po strani i dao mi znak da prođem. Zakoračila sam u sobu. Vrata su se zatvorila iza mene.

ŠESTO POGLAVLJE

Našla sam se u Edwardovim privatnim odajama koje su odisale muževnom raskoši. Drvene zidne obloge krasile su tapiserije, u kaminu su gorjele cjepanice, a najdraži se pas ispred njega sklupčao i odmarao. Klecalo i raspelo. Sanduk, veliki stol, visoko ispoliran stolac s izrezbarenim rukohvatima i naslonom — ekstravagantno, shvatih kada sam malo bolje pogledala, budući da sam sada već bila naviknuta na takvu raskoš. Tu se nalazilo sve što bi plemić sa sklonošću prema molitvi i znanju i ugodnosti mogao poželjeti. Edward možda jest proveo većinu svog života ratujući u Francuskoj, no u Havcringu je, unatoč njegovoj beznačajnosti u odnosu na kraljevske palače u Westminsteru i Windsoru, uživao sve što mu je njegov status mogao priuštiti. Bilo je vidljivo kako je tu netko nedavno prebivao. Motka na kojoj je sokol, izgleda, spavao. Raskošan kućni ogrtač od damasta i krzna u tamno crvenoj boji prebačen preko sanduka. Vrč za vino, pehari i pladanj s ostacima večere. Knjiga, jedna od njih otvorena, i brojanica bačena na krevet; posuda i bokal te pored njih svijećnjak, s kojega su kvalitetne svijeće prostoriju osvjetljavale nježnim sjajem.

I prilično velik krevet.

Moje je oko brzo kliznulo preko njegovih svilenih pokrivača, crvenih i zlatnih zastora. Nakon emocije koja me obuzimala posljednjih sat vremena, moja kontrola bijaše ugrožena. Oklijevajući, stala sam naslonjena leđima na vrata, kao životinja u klopci, dok sam čekala da grabljivac nasrne na mene. Jer zasigurno je kralj Engleske bio grabežljiv jednako kao i njegov sokol.

Sokol je zašuštao krilima i utonuo dublje u san. Pas se trgnuo i zacvilio progonjen nekom noćnom morom.

Edward mi je prišao s mjesta na kojem je do malo prije listao stranice knjige, ispruživši mi ruku kako bi me pozdravio. Kako li je bio predivan. Kako li je bezbrižno nosio tu ljepotu, tako nesvjestan sebe, tako nesvjestan dojma koji njegove otmjene crte lica i veličanstven stav ostavljaju na gledatelja. Na mene.

"Alice." Njegove su se stroge crte lica omekšale u osmijeh. "Izgledaš kao da se bojiš da ću nasrnuti na tebe i raskomadati te."

"Mislim da se i bojim", odgovorih.

Edwardov je smijeh odjeknuo. "Neću to učiniti." Položio je svoju ruku na moju. "Smrzavaš se - ili si se smrznula od straha. Priđi k vatri..." Nježno me vukući naprijed, posjeo me u vlastiti stolac, cijelo to vrijeme pričajući kao da sam neka slaboumna krhka ždrebica kojoj treba uvjeravanje. Ostavivši me da

razgledam okolo, natočio je dva pehara tekućim rubinom. "Izvoli. Iz Gaskonje je. Najbolje vino koje imamo." Tutnuo mi je pehar u ruku, nožnim prstom zahvatio nogu stolca te sjeo pred mene, podižući vlastiti pehar svojim usnama.

"Pij, Alice." Lagano je gurnuo moju podlakticu. Shvativ da sam sve to vrijeme zurila u njega, dok su mi misli bile oduzete od nesigurnosti. Još uvijek nisam mogla pogledati krevet. Jer zacijelo me kralj nije pozvao ovdje kako bih za njega prepisivala državne račune u za to namijenjenu knjigu.

Edward je pio, a njegove oči ni na trenutak nisu napuštale moje lice. Pod tim su me intenzivnim pogledom živci napustili, stoga sam spustila svoj pogled na gravuru krasnog srebrnog pehara, bez ikakve posebne namjere prateći obrub rogatog jelena svojim prstom.

"Bi li voljela biti mojom ljubavnicom?" upitao me, kao da se raspituje za moje zdravlje.

"Ne znam."

"To je, pobogu, zaista iskreno!"

"Mora biti, Veličanstvo. Ne znam kako vam drukčije odgovoriti."

Nepažljivo sam otpila gutljaj vina zakašljavši se. Cjepanica se, zapištavši, srušila. Sokol se premjestio s jedne noge na drugu.

"Udovica si." "Da."

"Onda se ne trebaš plašiti ovoga." Rukom je pokazao prema krevetu.

Stegnulo me u grlu. "Ja sam djevica. Moj brak nije nikada konzumiran. On nije mogao..." Podigla sam pogled te vidjela kako se Edward mršti. Znači, to nije bio odgovor koji je želio čuti. Želio je ljubavnicu koja ima znanja među plahtama. Sve Philippino planiranje bilo je uzaludno. "Mogu otići, Veličanstvo. Ako me ne želite ovdje..."

"Reći ću ti kada ne budem želio!" Bljesak oka, nalet temperamenta koji me iznenadio, a koji je nestao jednako brzo kao što je i buknuo između nas. Njegov je glas bio vrlo nježan. "Oprosti mi. Ono što se dogodi mora ostati između nas."

"A vi ne vjerujete se da ću sve zadržati za sebe?"

"Nisam to mislio." Držao me svojim očima, silovito i prodorno, a ja nisam mogla svrnuti pogleda.

"Znam što ste mislili. Znam da ne želite povrijediti Njezino Veličanstvo." "Misliš da je neće povrijediti ako sazna?" Poskočivši na noge, odjednom se našao na drugom kraju prostorije, odmaknuvši se od mene što je više mogao.

Tko je ovdje životinja u klopci? Oprezno sam ga promatrala. "Grieh bludnosti", promrmljao je. "Vratit će se progoneći nas."

"Ja nisam tračerica, Veličanstvo", odgovorili.

"Koliko godina imaš?" oštro je upitao.

"Sedamnaest godina, moj gospodaru, možda osamnaest."

"Tolike godina između nas, toliko iskustva koje ja imam, a ti nemaš. Znaš li, Alice? Nikada joj nisam bio nevjeran. Nijednom u trideset godina našeg braka.

Bez obzira na glasine da sam imao ljubavnicu - od dana kada sam je oženio, nisam prekršio svoj zavjet. No sada..."

No sada vam je rekla da odaberete ljubavnicu!

Kako sačuvati sve tajne. Poput spretnog žonglera, zadržati predmete u urednom nizu ne ispuštajući ni jedan. Ili vješte vezilje, spojiti sve boje u doličnu cjelinu. Jesam li sposobna za takvu diskreciju? Takvu vještinu? Riječi grofice Joan odzvanjale su mi u ušima. *Za Ženu je važno da posjeduje osobinu dvoličnosti kako bi mogla iskoristiti svoje talente.* Stvorila mi se pred očima sa svojim okrutnim smiješkom. A onda sam je protjerala. Nije bilo mjesta za cinizam Lijepe Joan u pothvatu za koji smo se spremali Edward i ja. Čekala sam dok su mi živci u želucu divljali poput ptica zatočenih u kavezu.

"Kada je dotaknem, mora zariti zube u usne kako bi se spriječila da ne zastene u agoniji." Edward mi je okrenuo leđa čvrsto obuhvativši rukama rub sanduka, glave pognute, ramena krutih, a ja sam slušala njegovu ispovijest. "Volim svoju suprugu. No želim tebe, Alice. Je li to tako loše?"

"Wykeham bi rekao da jest, moj gospodaru." Još sam uvijek bila potresena njegovim prijekorom.

"Što bi *ti* rekla?"

Jedinu stvar koju mogu reći. "Da ste vi moj kralj i da možete zahtijevati moju poslušnost, moj gospodaru."

Njegove su se usne iskrivile. "Jednostavan odgovor koji bi riješio bilo koju komplikaciju." Tišina nas je obavila. Teška. Prepuna odluka. A zatim: "Ako ćeš dijeliti moju postelju, moraš me zvati mojim imenom."

"Edward." Isprobala sam, onako kako sam ga nedavno oslovila u svojim zapisima. Nasmiješili se. Kralj je morao čuti osmijeh u mome glasu jer se osvrnuo pogledavši me preko ramena.

"Što je?"

"Zvuči neobično."

"Neobično... Znaš li koliko me malo ljudi zove imenom?" "Ne, Veličanstvo."

"Mogao bih ih nabrojiti na prste jedne ruke. Svi prijatelji iz moje mladosti - preminuli u zadnje dvije godine. Northampton - najhrabriji od mojih generala.

Bio je uz mene u noći kada sam prozreo vlast Mortimeru - prije trideset godina. Sada je mrtav. Sir John Beauchamp koji je nosio moju zastavu kod Crecyja. Lancaster - prijatelj kojemu sam vjerovao najviše od svih. Godine su okrutne, Alice. Još si premlada da to vidiš. Uzimaju nam zdravlje i prijatelje i nade, a ništa ne vraćaju." Njegov se pogled izgubio u mislima, a izraz lica bio je melankoličan. Još se jedna cjepanica rasula u pepeo, pomaknuvši ostale, i kao da ga je taj zvuk podsjetio na ono što je bio i što mora biti, Edward je polako podigao glavu. Njegova se kralježnica vidno izravnala, a crte lica učvrstile na stisak usana. "Meni nije dopušteno ostarjeti. Ja sam kralj."

Samo sam stajala dok su moji vlastiti strahovi bivali odagnani suosjećanjem,

iako se to nikad ne bih usudila otkriti. On je bio ponosan ratnik koji je živio i borio se cijelog života, pa ipak za njega nije bilo utjehe. Ne bi je ni tražio - ponio bi teret kraljevanja u grob bez obzira na dubinu samoće. Polako sam koračala prema njemu nudeći mu svoj pehar budući da je on svoj -zaboravio na sanduku.

"Nećeš ostarjeti. Živjet ćeš zauvijek. I zvat ću te Edward ako je to ono što želiš."

Dotaknula sam mu ruku dok je uzimao pehar od mene, čudeći se sama sebi što to imam snage učiniti, no svi su moji strahovi nekako već bili nestali. Dopustila sam da moji prsti nježno obgrle njegove dok su mu se oči zalijepile za moje.

"Sjećam se mekoće tvojih usana. Kada se nasmiješ, tvoje se lice osvijetli kao da ti iza očiju gori svijeća", rekao je. "Obasjava te iznutra."

"Laskaš mi."

"Onda ćemo laskati jedno drugome."

Edward me poljubio. Osjetila sam čvrstoću i toplinu njegovih usana na svojim. Intiman poljubac, no bez vrućine strasti. Nije bio uzbuđen. Možda mi je želio pružiti dvorsku ljubav, a ne samo onu tjelesnu.

"Bog će me prokleti zbog ovoga, ali..."

Dopustio je da mu ruke padnu s mojih ramena jer opet ga je snašla gruba savjest. Pomislila sam kako u njegovoj mladosti zacijelo ne bi bilo ovakvog oklijevanja da uzme što želi, no nije bio načisto ni sa mnom ni sa svojom savjesti. Njegov je autoritet, unutar ili izvan spavaonice, bio vrhovan, no njegova su sjećanja probudila avet smrti i truleži.

Pa koja je bila moja uloga ovdje? Shvatila sam kako nisam željela ništa više nego da ga barem malo usrećim. Da ga opet nasmiješim. Ali kako, kako ga odvratiti od tih morbidnih misli koje mu nisu prčinjale zadovoljstvo? Kakvu sam vještinu imala da to postignem? Umjetnost zavodenja za mene je bila potpuno strana. Što je mogao željeti od mene, a što sam ja mogla dati? Sto sam mogla učiniti? Pa mogla sam raspravljati i izricati svoje mišljenje...

Moje je oči privukla gomila dokumenata razbacanih po stolu. Poslovni i politički zapisi. Odšetala sam kako bih stala ispred njih.

"Reci mi na čemu radiš ovdje, Edwarde."

"Zanima te kraljevska politika, je li?" Zaintrigirano me gledao.

"Da." Uzvratila sam pogled, namjerno ga izazvavši, što je mogao prihvatiti ili odbiti. "Sposobnija sam za mnogo više od biranja boje svoje haljine ili odlučivanja o frizuri koju ću nositi!"

"Ma jesi li?" Prihvativši izazov, Edward me uputio da sjednem na stolac, posegnuvši za jednim od dokumenata koji mi je potom i pružio. "Obiteljski poslovi", rekao je, naslonivši se na stol, dok je zaintrigiranost mojom inteligencijom zamjenjivala melankoliju. Ovo je već bolje!

"Imaš sreće. Ja nemam obitelji", rekla sam. "Ne znam ništa o tome."

"Imam sinove. Prekrasne sinove. Iz njih crpim svoju snagu." I ponovno se preda mnom našao kralj, a ne običan čovjek, koji je u rukama držao sve uzde i potpunu kontrolu nad kraljevstvom. "Što vidiš na tom dokumentu?"

Prstom je lupnuo po onome koji sam držala. Latinski je bio sitno pisan zbijenim rukopisom činovnika, no mogla sam dovoljno dobro pročitati. "Irska", rekla sam.

"Dobro! Ovo je Lionel. On je u Irskoj. Teška provincija, težak posao. Nekoć bih otišao i sam, no poslao sam Lionela kao kraljeva namjesnika. Put kojim kroči nije lako prohodan. Bog zna da je ono tamo baruština zle krvi."

Uzeo mi je dokument i dao mi drugi. Ponovno sam se osjećala kao pripravnica, slušajući upute ili činovnica pod Janynovim nadzorom, no moje je zanimanje bilo neupitno. "A ovo?" upitao je.

Taj je bilo teže pročitati, no imena su bila jasna. "Ovo je Akvitanija." "Edward, moj nasljednik." Ponos u njegovu glasu bio je očit. "Dobro će vladati Akvitanijom sve dok bude obuzdavao svoju sklonost da gazi po interesima onih kojima vlada. Gaskonja je nemirna - mora naučiti biti strpljiv u isto vrijeme dok uči biti kraljem. On je dobar zapovjednik, muškarac po mojem ukusu. A sada ovo..."

Uživao je. Samopouzdan i siguran muškarac preda mnom je širio svoje nasljednike koji će ime i krv Plantageneta pretvoriti u povijest. Uzela sam novi dokument.

"Ovo je John. John od Gaunta. Vojvodstvo Lancaster sada je njegovo. A Edmund? Za njega sam planirao Flandersovu nasljednicu" - namrštitio se dokumentu s teškim crvenim pečatom koji je popucao na putovanjima - "no Francuzi je žele i imaju podršku novog Pape. Morat ću negdje drugdje pogledati za njega. Na kraju, tu je Thomas..."

"Koji ima tek osam, a već je lud za lovom poput svoga oca." "Da."

Uspjeh je mog jednostavnog trika plamtio u mom srcu. Edward se smirio.

"Isabella je drugi problem." Ponovno je uzeo moj pehar i ispio iz njega dok je razmatrao problem. "Udat će se kada sama odredi. Mislim da ni nekoliko udaraca bičem to ne bi moglo promijeniti."

"Mislim da se neće protiviti nijednom suprugu kojeg odaberete." "Već se jest protivila, itekako!"

"Ali sada, kako godine prolaze... Prihvatit će kojeg god muškarca odaberete za nju - sve dok je mlad, zgodan i moćan!"

"Zapamtit ću to. Neke stvari vidiš bolje od mene... Ja se bojim da će se udati za muškarca vlastitog odabira - i to za nekoga drsko neprikladnoga."

"Onda joj dopusti da to učini. Mislim kako ničim drugim ne bi bila zadovoljna."

"Ali trebam je da sklopim savez za dobro Engleske - a ne da odabere nekog viteza bez zemlje, s lijepim licem i zamamnim mišićima koji će je namamiti u

krevet!"

Naglo je zastao. Podigla sam pogled s pergamenta i usmjerila ga prema njegovu licu, nesigurna zašto je odjednom ušutio. Gledao me je.

"Što si učinila?" oštro upita. "Ništa, moj gospodaru!"

"Ti si lukava žena, Alice Perrers!"

Edward je bacio zamotane dokumente na stol nasmijavši se, dovoljno glasno da se glas odbije od zidova i probudi psa. Blago napregnuvši mišić i tetivu odgurnuo se od stola, pognuo se postavivši ruke ispod mojih laktova te me podignuo sa stolca kako bi me položio čvrsto na noge. Držao me tako pred sobom.

"Jesam li te doveo ovamo kako bismo razgovarali o politici?" Njegove su oči sada bile jasno plave, bez ijedne preostale sjenke, prepune žustrine. I žudnje. "I to ne samo lukava, mislim. Ti si pametna žena."

"Misliš li tako, Edwarde?" Nakrivila sam glavu, namjerno turobna. "Tvoj pokušaj da mi odvратиš misli bio je odličan."

"Da", priznala sam.

"I vrlo uspješan. Mogu se tek ispričati za svoje loše raspoloženje.

"Nema potrebe." I zbog toga što sam mu bila tako blizu, dotakla sam kraljeve usne vršcima svojih prstiju. "Zadovoljstvo mi je zadovoljiti te."

Bio je to besraman poziv - kakav je i trebao biti.

Edward nije trebao poziv. Sa svečanom mi je pristojnosti pomogao skinuti haljinu - kako li je čovjek od rata znao toliko spretno rukovati ženskim vezicama i mašnjama? — dopuštajući mi da na sebi zadržim spavaćicu zbog skromnosti. Njegovo je strpljenje odagnalo sve moje djevičanske strahove. Odgurnuvši pokrivače, pomogao mi je da se naslonim na jastuke, potom ugasivši sve svijeće osim jedne, koja je bila dovoljno daleko da nas ostavi u mračnim sjenama. Bez imalo ustručavanja, svukao je svoje hlače i tuniku te stao pokraj kreveta.

"Učinit ću ovo najboljim što znam, Alice."

"Ne bojim se." I zaista se nisam bojala. Sada kada je trenutak došao, znala sam da me Edward Plantagenet neće povrijediti.

Znatizeljno sam svojim pogledom pratila konture njegova tijela pod treperavom svjetlošću plamička. Nježno mu je svjetlo laskalo. Proživio je pola stoljeća, no prsa i bokovi još uvijek su mu bili čvrsti i glatki, a ni ožiljci i ogrebotine od života po bitkama i turnirima nisu nagrđivali njegov divan stas, unatoč tomu što je u njegovoj kosi bilo više srebra no što je on to možda želio.

Dokaz njegove žudnje za mnom bio je zastrašujući. "Sviđa li ti se što vidiš, gospodarice Alice?" upitao je.

Buknula sam od srama, shvaćajući kako sam cijelo to vrijeme zurila otvoreno se diveći.

"Vrlo mi se sviđa", odgovorila sam što sam mirnije mogla. "Mogu se jedino moliti da ću i ja tebi biti jednako ugodna za oči i za osjetila."

"To ću ti tek reći! Za sada, moje je zadovoljstvo u tvom društvu očito."

I tako sam izgubila djevičanstvo s Edwardom Plantagenetom, kraljem Engleske. Nije to bilo neugodno iskustvo. Pratila sam njegovo vodstvo i bila sam dovoljno hrabra da mu uzvratim nježne dodire. Katkada sam dopustila vlastitim potrebama, kada bih ih prepoznala, da zatraže poljubac ili dodir. Katkada bih ga prisilila da čeka.

I to mu se sviđalo.

A kako sam se ja osjećala? Zbog Edwarda sam se osjećala željenom. Prvi put u mojih osamnaest godina zbog njega sam se osjećala cijenjenom, prekrasnom. Čvrsto sam se držala za njega, utapajući se u njegovu zagrljaju.

"Kako li su se naši životi isprepleli, Alice?" pitao je kada je strast polako utihnula.

Tvoja je voljena žena u tome imala prste.

Odmahnula sam glavom.

"Zadržat ćemo ovo između nas", promrmljao je, "i Wykehama, kojemu možemo vjerovati."

Da.

Ali Wykeham će prije prokleti mene nego tebe!

I tako je to počelo: taj neobičan *menage a trois*, s kraljicom kao tihom partnericom koja nije trebala ni željela znati više no što jest i s Edwardom nesvjesnim njezina sudionništva. Čuvat ću i njegovu i njezinu tajnu. A kada su njegove ruke prelazile preko moga tijela, a njegovo me tijelo posjedovalo, prešutno smo se složili kako ćemo držati kraljicu podalje od sobe i postelje. Nismo pričali o njoj. Sutra će biti dovoljno vremena da dopustimo povratak krivnji. Za sada, njegova fluidna snaga tijela i dodir naših golih tijela potpuno su me obuzimali.

Na kraju je Edward zaspao, prsti njegove ruke bili su isprepleteni s mojima, no ja sam ležala potpuno budna, razmišljajući o reakcijama svojeg tijela. Što je ljubav? Ljubav je, pretpostavljam, ono što je Edward osjećao prema Philippi. Možda je i mene volio na svoj način, osim ako je sve bila tek požuda. No jesam li ja voljela Edwarda? Možda sam se malo zaljubila u njega, ako su se divljenje, poštovanje i odanost mogli smatrati ljubavlju. Moj bi se želudac stisnuo od čežnje kada bi me poljubio, kada bi njegove ruke pogladile moja prsa te se spustile do udubine moga struka. Bila sam preplavljena njegovim šarmom, činjenicom da je to bio kralj Engleske koji me dovoljno želio da sav oprez baci u vjetar kako bi me posjedovao.

Možda je to ipak bila ljubav.

Kasnije - ne znam koliko sati jer vrijeme nije ništa značilo - Wykeham me otpratio do predsoblja kraljičinih odaja. Isto putovanje no još nabijenije njegovim prijezirom zbog onoga što je učinjeno. Bilo je to mnogo više od neodobravanja. Naklonio se i ostavio me pred vratima, čak ih ne otvorivši za mene, a naklon je bio tek isprazna gesta koja je uskraćivala bilo kakvu ljubaznost.

Izgubila sam sve njegovo poštovanje.

Paž me vratio u moju sobu gdje su dame još uvijek spavale, u neznanju.

Ležala sam budna ostatak noći, s olakšanjem napustivši svoj krevet s pojavom ranog sunca koje je prodiralo u sobu kao da je sasvim običan dan. Oprala sam ruke i lice iz bokala hladne vode, trgnuvši se kada je ledena voda došla u doticaj s kožom. Dan kao i svaki drugi, pa opet drukčiji. Žurno sam se obukla prije nego što su moje dvije družice ustale, sa spremnom izlikom da bi me kraljica mogla trebati ako je još u bolovima kako bih joj pružila snagu da prisustvuje misi u svojoj kapelici.

Što ću joj reći? Zнала sam tek da je moram vidjeti kako bih saznala što mi ima reći na hladnom danjem svjetlu. Prošla je noć bila vrijeme napetosti i drame kada smo obje dopustile da nama zavladaju emocije. Danas će možda biti vrijeme žaljenja. Kraljica će me možda protjerati s dvora, što bi bila prikladna kazna za ono što sam učinila i, iskreno, ako tako učini, ne bih je mogla kriviti. Moram znati. Požurila sam u njezine odaje, no njezina me služavka obavijestila kako je ustala čak ranije od mene - je li to dobar znak ili loš? - i već je bila na molitvi. Uvukla sam se u kapelicu. Nije bilo svećenika, no kraljica je klečala pred oltarom, čvrsto se uhvativši za ogradu oltara koja joj je služila kao potpora. Odmah sam na ulazu pala na koljena. Čekat ću. Činilo mi se kako je lijepo lice kipa Djevice Marije taj dan bilo posebno strogo.

"Alice..."

Kraljica je završila s osobnim pobožnostima. Ubrzanim sam korakom krenula do oltara kako bih joj pomogla da ustane.

"Pa?" Njezine su oči bile bistre i svjesne. Bol je ovo jutro bila slabija. "Učinjeno je, Veličanstvo."

"Bilo je... zadovoljavajuće?"

"Da."

Koliko malo riječi, naizgled beznačajnih, a kojima se prenosio tako značajan čin. Da nas je itko prisluškiavao, zacijelo bi nas napustio u potrazi za sočnijim tračem.

"On će... ponovno poslati po tebe?" "Da, moja gospo."

"Dobro. Nećemo više o tome razgovarati."

Neobično je olakšanje prostrujalo mojim venama, misao da ovaj trostruki vez možda ipak ne mora biti nemoguć ako budem bila dovoljno vješta da sačuvam tajne i ostanem iskrena prema svakome. Možda mogu biti odana i Philippi i Edwardu, da ne izdam nijedno, ne povrijedim nijedno...

Kada su se vrata otvorila, uskomešavši zrak tako da su svijeće mahnito zatreperile, obje smo se okrenule prema vratima, očekujući svećenika. I u trenutku je spokojna, vječna atmosfera u kapelici postala zagrijana bijesom. Moglo joj se iščitati s lica, a bilo je vidljivo i u svakom pokretu. Jedva se uspjela približiti kada joj je glas zazvonio. Isabella.

"Za Boga miloga! Kako si mogla!"

Prišla nam je brzim korakom, silovito udarajući nogom o suknje koje su joj smetale pri kretanju. Pomislila sam kako je njezin napad namijenjen meni, no projurila je pored mene kao da sam krš ispod njezinih nogu nasrnuvši na majku.

"Zašto ste s njom? Znete li što je učinila? Wykeham ne želi pričati - barem je odan i držat će svoja usta zatvorena o obiteljskim aferama - no Wykehama su sinoć vidjeli - s njom! A znate li kamo ju je odveo?" Gotovo da je pljuvala riječi, iskrivljena lica. "Izdala vas je. Vaša je mala smetlarica, koju ste spasili od bijede i ništavila, provela noć u kraljevim odajama! U njegovoj postelji, pretpostavljam! A evo vas tu, gotovo da se držite za ruke!"

"Isabella!" Kraljica se neuspješno pokušala usprotiviti.

"Niste to znali, je li? Ne dirajte je! Ona je izopačena!" Isabella je zamahnula prema meni - njezina je ruka došla u doticaj s mojim licem oštro me ošamarivši, toliko snažno da sam izgubila ravnotežu i pala na ogradu oltara. "Otpustit ćete je. Čujete li me? A ako tako ne učinite, sama ću se pobrinuti za to!"

"Čujem te, Isabella." Kraljica je uzdahnula.

"Pogledajte je!" Isabella se namjerila na mene, režeći dok sam se pokušavala ispraviti. Razborito sam se odmaknula dok je princeza svoje prste uvila u kandže. "Obukli ste je i dotjerali ne bi li postala barem djelomično pristojna. A što je ona napravila? Zagrijala krevet vašeg supruga. A kralj! Zar nijedan muškarac nema časti? Nakon svega što ste mu dali - poštovanje, djecu. Prezirem ga! No tebe prezirem još više, mala Alice iz smeća!"

"Isabella! Budi tiho!" Ako sam sinoć pomislila kako je Philippino dostojanstvo vrijedno divljenja, danas je bila još sjajnija suočavajući se sa svojom pobješnjelom kćeri. "Znam točno..."

"Prevarila vas je! Pretvorila je zlato vaše velikodušnosti u otpatke! Treba je izbičevati!" Isabella je nastavljala.

"Nisam je prevarila." Neću se ponovno povući iako bi to moglo prouzročiti novi izljev Isabellina gnjeva, no moj je strah bio živ.

Kraljica je u pravi trenutak uhvatila kćer za rukav. "Isabella!" "Nećete valjda smišljati izgovore za nju?"

"Neću za nju. Hoću za sebe." "Ne razumijem."

"Onda smiri svoje strasti i slušaj. Znam točno što se zbilo između moga supruga i Alice. Poslušaj me, kćeri. Zaboravi na svoje poimanje zloporabe i nepravde. Ovo je stvarnost." Kraljica je pričekala dok se Isabella nije barem prividno smirila. "Što ti misliš? Jesam li ja sposobna izvršiti svoju dužnost prema tvojem ocu?"

"Vašu dužnost?" Isabella je izgledala kao da najradije ne bi razgovarala o tome. "Ne vidim..."

"Da, vidiš. Svaki dan to vidiš. Nisi blesava, Isabella. Nisam sposobna pripremiti krevet za tvog oca. To je okrutna istina."

"To nije..."

"Ako ćeš reći nešto toliko budalasto poput 'to nije važno', nisi moja kći. To je uvijek važno. Tvoj je otac jednako muškarac kao što je oduvijek bio. Zar da ga osudim na doživotnu apstinenciju jer ja ne mogu... ne mogu..." Zadržala je u sebi riječi koje nije mogla izreći. "Razumiješ li me, Isabella?"

"Da!" Isabellina se zajapurila.

"A ako mu ne mogu dati što treba..."

"Osigurali biste ljubavnicu za vlastita supruga?" Isabellina je nevjerica bila jednako snažna kao moja. Da bi Philippa, nježna i puna ljubavi, dala blagoslov ljubavnici svoga supruga. "Zašto ne bi uzeo neku kurvu iz palače? Ima ih i više nego dovoljno koje su voljne podići svoju suknju..."

"Ne. Pobogu, Isabella! Iskušavaš moje strpljenje. Ako već mora biti, radije bih da to bude s nekim koga poznajem i kome vjerujem..."

Kako sam mrzila ovo! U tom sam trenutku uvidjela istinu. Nisam mogla saznati ništa novo iz ovog sukoba između kraljice i princeze o kraljičinih motivima. Nije li ogolila dušu preda mnom, u svoj boli, prethodnu noć? Pa ipak mi se krv ledila. Unatoč mojoj odanosti prema kraljici, bila sam prisiljena prihvatiti činjenicu da me se iskorištava. Dobacuje poput kosti između dvaju kraljevskih pasa. Bilo je to kao stvaranje potpuno nove tapiserije koju su vješti prsti vezli pred mojim očima. Bolje da kralj spava s nevažnom *domicellom*, nego damom plemenitaške krvi koja bi iskoristila svoj položaj da se naruga kraljičinu neuspjehu likujući nad time što je uspjela kralja odvući u krevet.

Poniženje me zapljusnulo, gorko poput lišća izopa. Možda sam suosjećala s kraljičinih motivima, no uloga koja je za mene stvorena bila je izopačena. Bila sam stvorenje, pijun kojeg će igrači pomicati po šahovskoj ploči po svome hiru. A koja je vješta igračica bila kraljica. Koliko je dugo smišljala ovaj zamršen scenarij kako bi sačuvala Planragenete od opasnog skandala prije nego što sam joj ja zapela za oko?

"Niste li mu mogli pronaći prihvatljiviju družicu od ove?" Isabella je nastavila divljati upirući u mene svojim prstom.

Nije mi uopće, kako sam shvatila dok mi je krv ključala vlastitim bijesom, odgovarala ova izmjena mišljenja koja je bješnjela oko mene kao da sam nevidljiva. Nisam bila ona bespomoćna žena koja sam bila jučer.

Tisi kraljeva ljubavnica. Nisi više nevidljiva. Niti si bez glasa. On te sada sluša. Želi da mu ponovno dođeš. Ne moraš ovo trpjeti. Imaš vlastitu moć...

Riječi su se vrtjele i ponavljale poput zupčanika u Edwardovu dragocjenom satu.

"Pretvarat ćeš se da ništa ne znaš, Isabella. Odnosit ćeš se prema Alice s poštovanjem koje zaslužuje zbog svoje poslušnosti prema meni. Razumiješ li me?" Kraljica je izricala svoje direktive preciznošću ratnog zapovjednika.

"I vi joj vjerujete?" Nimalo zadivljena ili ganuta, Isabellin bi prijezir obukao moju kožu u sramotu da moj bijes nije moćno rastao, od tihog šuma do razdiruće

rike u trbuhu. "Što će još dobiti od njega? Kakve li će još darove iskamčiti od mog omamljenog oca?"

Koliko sam još ovo moda trpjeti? Onako kako sam ja gorjela, tako je kraljica bila ledena.

"Kako to misliš?" upita je.

"Sigurno će nešto tražiti zauzvrat. Kao i svaka kurva. Dragulje, novac - možda čak i naslov."

"A ako ne bude? Ako je Edward sam odluči nagraditi darovima... "U krivu ste, *Maman*. Činite najgoru pogrešku svoga života." "Nije tako! Ovo je najbolja odluka koju sam ikada donijela."

Nisam više mogla ostati tihim promatračem. "Prestanite!"

Čak je i meni samoj moj glas zazvučao slabašan. Isto sam tako mogla i ne progovoriti.

"To je gnusno... Da glumi jednu od vaših osobnih služavki, a da se istodobno uvlači vašem suprugu u postelju." Isabella je odavno zaboravila na suptilnost. "Neću stvar ukrašavati romantičnim gestama i riječima. To je požuda, a vi biste se trebali sramiti što je potičete!"

Dosta! Nakon provedene noći s njim, nisam mogla podnijeti da se o Edwardu raspravlja na ovaj način. Ovaj sam put podigla glas, ne mareći za riječi koje ću upotrijebiti u prisutnosti kraljevskog roda.

„Budite tiho!"

Pogledale su me, zapanjene kao da je izrezbareni lik same Djevice oživio i progovorio. Nisam zastala da razmislim kako se upravo obraćam kraljici.

"Ne želim da se prepirete o meni kao da sam komad mesa na mesarevu stolu."

"Odvratna si..." Isabella se okrenula kako bi me napala, noja sam zakoračila i stala između njih. Postojale su neke stvari koje je trebalo izreći.

"Zar nemate nimalo poštovanja prema svome ocu, kralju? Klevećete ga, oskvrnjujete grubim riječima. Zar nema dovoljno neprijatelja preko mora koji to čine, a sada ga i vlastita kći kleveće? Njegova je volja zakon cijele Engleske, a vi pričate o njemu kao da je bezubi lav, starac kojim se može manipulirati kako vam dođe. Zar je toliko slab da mu supruga mora pronaći ženu koja će mu grijati postelju? Ja mislim da nije. Mislim da je i više nego sposoban, a i duh mu je, kao i oduvijek, dovoljno snažan." Napokon sam uhvatila zraka. Mislim da nikada prije nisam održala ovako dug govor. "Niste na čast ni sebi ni kralju. On ne odgovara nikomu. I odbijam prihvatiti da je odabrao ljubavnicu prema kraljičinom nalogu."

"Dakle!" Isabella je ostala bez riječi.

"Nisam završila", nastavih, dok mi je glas postajao sve sigurniji. "Reći ću ono što je potrebno reći. Možda ćete reći da sam odvratna, moja gospo, no ipak ćete me poslušati. Ja sam kraljeva ljubavnica." Kako li je neobično zvučalo izreći to naglas. Podigla sam svoju glavu i pogledala je ravno u oči. "Odabrao je mene.

Poslao je po mene, stoga ću svoju ulogu odigrati časno. Bit ću diskretna dokle god Njegovo Veličanstvo bude željelo da je zadržim. Neću privlačiti pozornost na sebe ili na ono što činim - u smislu kraljevih darova. Neću tražiti ništa, niti uzeti išta, osim onoga što mi kralj daruje. Ako me bude želio nagraditi, onda neka tako bude. Bit će to njegova odluka. Što se tiče mene, ostat ću vjerna. Neću tračati ili širiti neprikladne priče. I nastavit ću služiti kraljici kako god budem mogla. Dokle god ona to bude željela."

Isabella se nasmiješila, s izrazom gorkog prihvaćanja. "Dakle, dakle. Kurva je pronašla svoj glas!"

"Ja sam sada kraljeva ljubavnica."

"Onda ti se moram nakloniti." Što je i učinila. Potpuno podrugljivo. "Možete mi se rugati, moja gospo, no ovo je kraljeva želja - i kraljičina."

Isabelline su oči sijevnule. "A ako kraljica shvati kako je napravila loš izbor odabravši tebe za kraljevu kurvu i iz nekog se razumnog razloga usprotivi tvom novom položaju na dvoru? Ako se *ja* usprotivim..."

Elegantno sam slegnula ramenima. "Ne mislim ništa loše, moja gospo, no ja služim najprije kralju, a potom kraljici. I mislim kako su *vaše* želje nevažne."

"To ćemo još vidjeti!" Isabella je odmarširala iz kapelice.

Bila sam ostavljena kraljici na milost. Kako sam mogla biti tako drska, tako neoprezna s obzirom na svoj trenutačni položaj? Čekala sam Philippin sud.

"Alice!" Grohotom se nasmijala. "Pa, izgleda da sam zaista napravila dobar izbor. Dovoljno si odrješita - i više nego dovoljno ako se usuđuješ izazvati moju kćer. Kraljeva ljubavnica, doista... Kako si veličanstveno obranila kralja."

Nije me prezirala. Suze su zabljesnule na njezinim izboranim obrazima prije nego što ih je obrisala rukom. "Imaš li dovoljno hrabrosti da podneseš neprijateljstvo dvora?"

Iznenadujuće naivno, nisam to uopće razmotrila. "Bit ćemo diskretni", rekla sam s više uvjerenja no što sam ga zaista osjećala.

"Sigurna sam da hoćete. No nećete moći zauvijek čuvati svoju tajnu. I Isabella će ti biti neprijatelj. Pokušat ću je spriječiti da napravi previše štete, no vrlo je samovoljna..."

"A ni Wykeham mi više nije prijatelj." Uzdahnula sam. "Možeš li živjeti s time?"

Razmislila sam o tome, a bijes mi se polako smirivao dok sam stajala pred Djevicom koja bi nas zacijelo obje proklela jer smo ovaj brak pretvorile u preljub. Bio mi je to odviše težak teret. Kraljeva ljubav. Kraljičino poštovanje. Potom, ogovaranje onih koji su znali. Gubitak Wykehamova prijateljstva. Jesam li imala hrabrosti? Uzela je malo ili mnogo iz Edwardove velikodušne ruke, svejedno će mene proklinjati kao preljubničkog neprijatelja. Ne kralja zbog njegove neobuzdane požude. Ne kraljicu Philippu zbog njezine prevare dostojne grješne Evine kćeri. Jedino ću ja biti osuđena.

Proučavala sam spokojno lice Svete Majke, no nije mi uzvratilo savjetom. Obećala sam Isabelli da ću uzeti samo ono što mi kralj ponudi. Zaista i hoću.

No mogućnosti su najednom bile veće no što sam mogla zamisliti. Izvezen na ovoj zamršenoj tapiseriji, vidjela sam djelić svoje budućnosti. Mogla bih biti snažna poput čelika, ako za to budem imala dovoljno volje i hrabrosti. Nit je zabljesnula zlatno u tkanju. Pomislila sam, ako se izveze pametnom rukom, mogla bi zasjati sjajno poput sunca u podne ili poput zvijezda na Djevičinoj kruni. S druge strane, Edward bi me se mogao zasititi i potražiti utjehu u drugoj kurvi u samo tjedan dana. Tada bih ponovno bila bačena u pakao nesigurnosti. Iagano sam slegnula ramenima. Moram se pobrinuti da ro ne bude tako. Bila sam mlada i nije mi nedostajalo sredstava, kako se činilo.

"Što je?" kraljica upita. "Smiješila si se."

"Jesam li? Ne znam, moja gospo. No odgovor je na vaše pitanje: da", rekoh. "Da, Vaše Veličanstvo. Mogu živjeti s time."

Kraljica me ostavila mojim molitvama.

Stasala sam tijekom te noći i dana koji je slijedio. Prekoračila sam bolnu granicu između nevinosti i nemilosrdne zrelosti. Više nisam bila mlada djevojka, ljubimica dama, kojoj je dopušteno igrati se uživajući u svojoj mladosti. Više se nisam igrala. I možda mi je zbog toga bilo žao.

Bila sam kraljeva konkubina. Philippina dama po danu, Edwardova ljubavnica po noći. Koja li je to neobična kombinacija bila. S jedne strane, bila sam skromna mlada žena koja je služila kraljici na koji bi god način ona to zahtijevala, a s druge kraljeva kurva - zar je bilo druge riječi - koja se uvlačila pod kraljeve plahte kada bi osjetio potrebu za tjelesnim užicima. Po danu sam bila jedna od najneiskusnijih Philippinih dvorskih dama koja je obavljala najjednostavnije poslove i koja nije pjevala ni svirala ili se nametala na bilo koji način, no po noći sam stjecala nezamislive vještine kako bih Edwardu maknula s uma njegovu osamljenost i starost koja je svakim danom bila sve bliže.

I svakog sam dana očekivala posljedice.

Pozivi kraljičina paža i moja noćna putovanja hodnicima haverinške palače zacijelo nisu zauvijek mogli ostati neopaženima. Wkyhem možda jest izrazito oprezan i nijem poput kakvog kipa, no moja je anonimnost zasigurno već ugrožena, iako je onaj tko je prvotno obavijestio Isabellu očito uspješno ušutkan.

Wykeham neće ostati u Haveringu samo zato da bi mogao biti pratitelj kraljevoj ljubavnici.

Jer tjednima se činilo kao da hodam po najtanjem ledu, očekujući svakim korakom da se tlo poda mnom rastvori, a ja se strmoglavim u ledenu bujicu. Pozvali bi me. Ja bih se pokorila. Wykeham je uvijek bio moj pratitelj. Kraljičino je zdravlje uvijek bila izlika da me se odvede iz sobe. No nije li naše zavaravanje bilo očito? Mogla sam vidjeti zračenje pukotina pod svojim nogama svaki put kada bih kročila istim putem tijekom tog prvog mjeseca.

A potom su među damama započela šaputanja. Pogled kutkom oka kada bih ušla u dvoranu. Komentar koji bi nestao u bezdanu iza damskih lepeza. Bio je to tek dašak skandala, no dovoljan da osjetim težinu javne osude. Ipak, šaputanje je ostalo tek jedva čujno, poput blagog daška vjetra nad žitnim poljima, kao da se već sve znalo, iako je bilo odlučeno da se o tome neće govoriti. Neobična zavjera tišine; svi su znali istinu, no nitko nije bio spreman otkriti tajnu i predočiti svima moju prijevaru. Nitko me nije izazvao u lice.

A zašto?

Ne iz poštovanja prema meni. Tišina je bila zbog Philippe. Moja je tajna ugrožavala toliku ljubav da su dame odlučile kako Philippi neće govoriti gnusnu istinu o tome kako njezina najmlađa dama liježe naga u naručje njezina supruga.

Nepravedno. Kako užasno nepravično! No ta me je situacija prisilila da se nastavim pretvarati kako je kraljica nevinna i kako ništa ne zna, u što su svi vjerovali. Ja sam bila kriva. Ja sam se gmižući uvukla u kraljev krevet poput Evine zmijske. I tijekom svih tih tjedana nisam čula ni jednu riječ osuđivanja upućenu Edwardu, kao da je bilo prihvatljivo da on, kralj, dovede u svoju postelju drugu ženu koja bi zamijenila njegovu sirotu bolesnu suprugu. Kralj je bio iznad prijekora.

No zašto ja, pitale bi se? Mogla sam im iščitati iz nakrivljenih pogleda. Zašto nije odabrao nekog boljeg porijekla, nekog talentiranijeg - nekog tko lijepo izgleda - ako mu je požuda obuzela slabine? Više nisam bila njihova ljubimica kojoj su ugađali, nisam više bila privinuta na njihovu kolektivnu grud.

"Hoćeš li ispaštati zbog ovoga?" Edward je upitao na svoj izravan način. "Koji god ti muškarac nešto kaže ili učini nažao, istog će trena biti otpušten."

Kako tipično za muškarca. U svijetu žena, u okrutnom kokošinjcu kraljičine dvorane u kojem je trač bio svakodnevnica, čekala me najgora osuda.

"Nitko o meni ne govori ništa loše", odgovorila sam.

Lagala sam. Vrlo sam dobro lagala. Nisam vidjela smisao u tome da mu kažem kako mi je oštri bodež aluzije prislonjen na prsa, cijeli dan, svaki dan. Nije stvar bila u tome da je on nemaran, već se jednostavno nitko nije usudio šaptati kada bi kralj bio prisutan.

Moji su neprijatelji barem oponašali Isabellu čije je ponašanje prema meni bilo kruto, ali pristojno, no toliko ledeno da bi njezin pogled mogao zalediti Temzu u kolovozu. Toliko hladno da je boljelo.

No nije moglo potrajati. Nije u prirodi žena, zatvorenih u stakleniku dvoranske politike da dulje vrijeme toleriraju moje grijeh bez ugriza, štipanja, pucketanja prstima. Kako je javno moja uloga bila dana na znanje. Nikada im neću oprostiti način na koji su to učinile. Prigoda je bio kraljevski posjet u studenom 1363. kada sam bila Edwardovom ljubavnicom nešto dulje od mjesec dana, istinski raskošno slavlje, kada su vladari Francuske, Cipra i Škotske posjetili engleski dvor kako bi se divili našoj veličanstvenosti. Na turniru u

Smithfieldu Edward se borio kopljem jašući na konju i predvodio jedan od borbenih pohoda. Prema Edwardovu zahtjevu, trebale smo prisustvovati zajedno s kraljicom, obučene u kraljevske boje kako bismo podržale simboličnu pobjedu Engleske nad njezinim neprijateljima. Okupile smo se u odjeljku za publiku prije no što smo se zaputile u galeriju za dame. Mnoštvo u srebrnoj i plavoj boji te krznu od samurovine, oku privlačan prikaz kraljevske moći. Mi smo se, dame, okupljale oko kraljice koja je isto tako zasjala u plavom i srebrnom sa safirima na prsima. Treptaj iščekivanja uskomešao se među redovima.

Sve dok se treptaj nije razvio u šuštanje iznenađenog ushita dok sam ja postajala središtem pozornosti.

Kraljica je svoj pogled usmjerila prema meni. "Alice!"

Mogla sam ispričati se i ne pojaviti. Mogla sam se sakriti, motivirana kukavičlukom. Poniženjem. Jer nije li to bila namjera?

Moj me neprijatelj pogrešno prosudio. Odlučila sam drukčije postupiti. "Veličanstvo." Naklonila sam se. Moje suknje, kako su svi mogli vidjeti, nisu bile srebrne i plave i urešene krznom samurovine.

"Zašto?" Kraljica je uprla prstom u moju odjeću. Namjerno odabranu. Odjeća u kojoj sam pristigla i koju sam zadržala ni iz kakvog posebnog razloga s obzirom na to da je više nisam namjeravala nositi. Iznošena i gruba, umrljana i izgužvana od dugog boravka u mojem sanduku, pretvorila me je u poniznu sluškinju u haljini crvenkastosmeđe boje. Stajala sam u sredini te nakićene gomile, vrabac koji se krišom zavukao među redove otmjenih golubova.

Dakle! Bacila sam rukavicu. Sada sam trebala pažljivo razmotriti svoj odgovor. Trebam li izreći голу istinu? Ideja mi se sve više sviđala dok mi se bijes gomilao pod *konversinom* haljinom. Svejedno će svaka dama nevinog lica uskoro znati moju tajnu, stoga zašto je ne razmotati, poput smotuljka dragocjenog baršuna kako bi svi nad njom mogli likovati? Ili bih se suptilno trebala pretvarati kako ništa ne znam. Suptilno? Kako bih mogla biti suptilna? Kako bih mogla lagati, kada mi je bijes odzvanjao u glavi poput kovačeva čekića?

Sve što sam mogla zamisliti bila je prekrasna haljina položena na mojem krevetu, najljepša od svih koje sam dosad posjedovala. Svila i damast razrezani tako da im nema popravka, a krzneni obrub divljački rastrgan. Veo je bio rascijepan na dva dijela, vezeni pojas prerezan na pola. Tako sam teško radila na njemu svih ovih tjedana, no u jednom se satu netko dočepao škara te ih upotrijebio s malo vještine, no mnogo osvete. Sve moje vrijedno vezenje - kada bih skupila više strpljenja no što sam sanjala da je moguće - potpuno uništeno. Netko je pronašao sreću u uništavanju Philippina dara na taj način ispoljujući svoju mržnju prema meni: meke kožne cipele s rozetama od damasta potpuno su iščeznule. Mogla sam zaplakati kada sam vidjela da je sve uništeno, no one koje su sa mnom dijelile sobu previše bi uživale u mojoj tuzi. Trenutak sam samo stajala i gledala, gutajući suze, ne toliko ganuta tim dokazom moje usamljenosti,

već unakaženošću tako divne stvari. Čula sam pritajeni hihot koji je učvrstio moju odluku. Oprezno sam složila uništene odjevne predmete i veo te se s odlučnom promišljenošću presvukla u jeftino sukno dostojno kućnog sluga. Ako ne mogu biti najbolje obučena, onda se sigurno ne želim boriti za drugo mjesto. Nisam ni pokušala skriti što sam nekoć bila i što mi je bilo učinjeno.

Istina ili prikrivanje? Pogledala sam oko sebe u lica koja su gorjela iščekivanjem, čuvši riječi u svojoj glavi.

Jedna je od vaših dama uništila moju haljinu iz pakosti, Veličanstvo.

Pa, to me ne bi dovelo nikamo. Nisam imala svjedoka, tek dokaz. Samo sam mogla ispasti glupa.

"Ne može takva prisustvovati", Isabella je izjavila prije nego što sam objasnila.

"Ne", kraljica se složila. "Ne može."

"Pretpostavljam da postoji razlog za ovu neposlušnost." Mogla sam čuti smijeh u Isabellinu glasu. Premda nisam mislila da je ona krivac. Takva je osveta bila ispod njezine razine i znala je kakve su kraljičine želje.

Podigla sam oči prema Philippinu licu. "Nisam dobrovoljno neposlušna, Veličanstvo."

Njezino je lice bilo spokojno, a oči bistre. "Možda nesreća..."

Dobacila mi je konopac za spašavanje. "Da, moja gospo. Kriv je moj neoprez."

"Toliko velik neoprez da je haljina potpuno nenosiva?" "Da, Veličanstvo. Krivnja je moja."

Nisam gledala ni u koga osim u kraljicu. Moleći se da će me shvatiti i dopustiti mi da se povučem bez kazne.

"Nemar nije jedan od tvojih grijeha, Alice", zapazila je.

"Oprostite mi, moja gospo." Spustila sam pogled na srebrne i plave rozete na prstima njezinih cipela.

"Alice..." Podigla sam pogled. "Je li šteta tolika da je se ne može popraviti?"

"Da, Veličanstvo", odgovorili. "Potpuna."

Odsječno je kimnula glavom. "Razumijem. Pođi sa mnom. I ti, Isabella. Imamo vremena, mislim. Pola sata..."

Oko sebe sam čula uzdisanje. Razočaranje, možda. No koji sam osjećaj uspjeha imala. Izgrdit će me zbog moga neopreza, ali privatno sam dokazala da sam jača od svojih neprijatelja. Pokazala sam im kako mi njihovo neprijateljstvo ne znači ništa. Neću tražiti izlike, neću se povlačiti, zadržat ću sve za sebe. Vidjet će da ih se ne bojim. Prvi sam put osjetila istinsku moć samokontrole.

A onih pola sata koje je zahtijevala kraljica?

Nije bilo nikakve kazne. Pola je sata bilo potrebno kako bi se postigla brza preobrazba. S kraljice, koja je izdavala naredbe podjednako Isabelli i svojoj osobnoj služavki, ubrzo je bila svučena njezina plava i srebrna i krznena haljina.

Moja je neugledna odjeća isto tako bila svučena - nikada je više nisam vidjela

a Philippine su haljine postale mojima. Bile su daleko prevelike, no nekakve su ih čvrste uzice držale dovoljno da mi ne padnu s ramena.

Nije izrečena ni jedna riječ osim upute da udahnem ili se podignem ili iskoračim.

"Dobro!" Kraljica je otmjeno, u svojoj donjoj haljini, pokazala zadovoljstvo preobrazbom dok su njezini veo srebrna obruba i pojas postajali dijelom moga kostima. "Reci kralju da ćemo biti spremne za pet minuta, Isabella." A kad smo se kraljica i ja našle same u prostoriji, upitala me: "Hoćeš li mi reći, Alice?"

"Nemam vam ništa reći, moja gospo."

Nije me pritiskala, već se okrenula trenutačnom problemu.

"Dohvati grimiznu i zlatnu opravu sa zlatnim ogrtačem. I zlatni veo i ogrlicu od rubina."

Vratile smo se u odjeljak za publiku gdje je atmosfera bila zagrijana iščekivanjem. Kraljica se našla u središtu naše skupine, sjajeći kao dragocjeni rubin u srebrnom i plavom okružju svojih dama, kojima se obraćala s veličanstvenom kraljevskom snishodljivošću.

"Danas ćemo iskazati čast kralju. Takva je moja volja. Alice je odana podanica i meni i Njegovu Veličanstvu." Pogledala je uokolo najednom blijeda lica. "Nezadovoljna sam nepromišljenim ponašanjem prema meni i onima koji me služe. Neću to tolerirati."

Tišina.

"Razumijete li me?"

"Da, Veličanstvo." Sa svih strana zašuštale su haljine kada su se dame krenule naklanjati.

Koja neizravna kratka izjava, kojom nije rekla ništa, no potvrdila je sve, jasno kao dan svačijem uhu.

"Gospodarica Perrers sjedit će pored mene tijekom turnira", kraljica je nastavila bezizražajnog pogleda. "A sada, idemo se pojaviti, sa zakašnjenjem. Uvijek je dobro da žena malo zakasni kada je čeka naočit muškarac. Dajte mi svoju ruku, gospodarice Perrers."

Turnir je bio izvrstan prikaz viteštva. Edward je prihvatio Philippin šal kao svoj znamen i nosio ga pričvršćenog za lentu koja se protezala preko njegova oklopa. A kako li se samo borio. Ako su monarsi u posjeti i u jednom trenutku pomislili kako moći engleskog kralja slabe s njegovim ulaskom u pedesetu godinu, Edward ih je razuvjerio svojom borbenom umješnošću. Philippino je lice sjajilo uspjesima njezina gospodara, a obožavanje vratilo boju u blijede obraze. Edwardove su vještine u insceniranoj bitci bile mnogo učinkovitije od bijele vrbe u osnaživanju kraljice. Ako bi mi, na kraju, kada je primio pobjedničku nagradu, Edward mahnuo dok sam sjedila pored Philippe, svima nam je uputio jednak smiješak. Bila sam tek jedna od dama - sve dok se te noći nisam našla u njegovu krevetu.

"To je bio dobar posao." Rastegnulo se i uzdahnuo, bez napora me prikovavši za krevet, tijela čvrsta i zadovoljena.

"Koji dio?" Odgovorila sam praveći se nevjestom, zadovoljna poput njega. Nisam znala da se mogu tako poigravati, no otkrivala sam mnoštvo vještina kojima bih mogla razonoditi moćnog muškarca. Edward me je zadovoljavao jednako vješto, ali s mnogo više suptilnosti.

"Gospodarice Alice, imate vragolast jezik. U ovom starom konju još uvijek ima života." Položio je glavu među obline mojih grudi, ljubeći vlažnu udubinu gdje mi je srce još uvijek drhtalo tjelesnim užitkom. "Još uvijek mogu srušiti viteza s kopljem i dobrim konjem ispod sebe."

"I natjerati ženu na poniznu predaju..." Rukom sam mu prešla preko ramena, pritišćući svojim dlanom njegova rebra, osjetivši uporne otkucaje koji su odgovarali mojima.

"Mislio sam da sam ja taj koji se predao."

"Možda i jesi. Zaslužuješ da te pobjedi žena nakon svog tog muškog ponosa danas. Wykeham će ti sigurno držati prodike o tome koliko je to grješno."

Okrenuo se kako bi obuhvatio moje lice svojim rukama tako da ne mogu izbjeći njegov pogled, čak ni kada bih to željela. "Moja je pobjeda bila i za tebe, Alice. Nikada nemoj sumnjati u to."

"Ne, nije bila. Nisi se sjetio mene pitati za znamen, koliko se sjećam", zadirkivala sam.

Shvatio me ozbiljno, a to je često činio kada bih ga izazvala. "Pomisao mi je bila u srcu. Ova dvoličnost ne odgovara mi najbolje. Nisam kritična prema tebi - kako bih i mogla biti? Kad bih ja pričala o licemjerju..." Poljubili ga. "Kraljica je bila očit izbor za tvoju gospu, a ti si se za nju borio veličanstveno. Donio si joj izniman užitak."

"Jesam, nisam li." Njegovo je zadovoljstvo bilo golemo. "Philippa je danas izgledala dobro."

Izgledala je smireno jer joj je napitak od bijele vrbe koji sam joj dala prije turnira pružio trenutačno olakšanje boli.

Bilo je ovo poput izvođenja zamršenog plesnog koraka na koji nisam bila naviknuta, no tako mi Boga, moje su se vještine poboljšavale. "Kraljica se danas obukla u crveno i zlatno kako bi tebi ugodila. Kako bi vam prva privukla pogled i poželjela vam pobjedu."

"Bogate su joj boje uvijek pristajale, čak i kada je bila mlada djevojka. A ti si savršena u srebrnom i plavom. A još savršenija bez odjeće..."

Edwardova je energija bila nevjerojatna.

Dok sam se pripremala da ga napustim, skupljajući hrabrost za tiho putovanje s Wykehamom kao pratiteljem, Edward mi je s neobazrivom velikodušnosti oko vrata stavio nakićen lanac. Nosio ga je na gozbi koja je slijedila nakon turnira. Podigla sam u ruku karike koje su mi ležale na prsima, zagledavši

se u njih.

"Što nije u redu?" "Ne znaš?"

"Ne. Mislim da ti pristaje."

"Ne mogu prihvatiti taj dar, Edwarde. Stvarno ne mogu!" "Zašto ne?"

"Mislila sam da želiš da budemo diskretni!" Skinula sam lanac i stavila ga

Edwardu preko glave gdje je, na njegovim mišićavim prsima, zasjao s mnogo više moći. "Ovo nije nimalo diskretno. Zlatne bi karike obuzdale i konja, a safiri su veličine golubljih očiju!" Nije bio zadovoljan, što sam mogla vidjeti i po njegovim proširenim nosnicama. Moram biti oprezna s njegovim ponosom, no isto tako moram čuvati svoj još uvijek nesiguran položaj. Mudra žena ne bi prouzročila nevolju ako to nije potrebno. "Daj mi radije ovo", rekla sam kako bih umanjila njegovu napetost, posegnuvši ondje gdje je ležao kraljičin šal. A s njim i broš koji je pričvršćivao šal za njegovu lentu.

"To je sitnica, Alice", usprotivio se, smrknutih obrva. "Bez vrijednosti."

"Od velike je vrijednosti", umiljato sam rekla, držeći ga na dlanu. "Nosio si ga u žaru bitke. Voljela bih ga imati za sebe. I mogla bih ga nositi nenametljivo. Budi razuman, Edwarde. Kako bih mogla nositi lanac poput ovoga a da svaki prst na dvoru ne bude uprt u mene?"

Edward je nevoljko promrmljao slažući se. "Vrlo dobro, *madam*. Nagovorila si me. No jednog ću ti dana darovati ono što sam odaberem."

"A ja ću ti jednog dana to dopustiti."

Pričvrstio je jednostavan komad nakita, zlatni kružni ukras s komadićima smaragda na moju lanenu košulju gdje je sjajio neobičnom razmetljivošću na najobičnijoj, jednostavnoj tkanini. "Nije ti lako, je li?" Nije me prvi put pitao to pitanje. A ni moj odgovor nije bio drukčiji.

"Nije. Kako bi mi moglo biti lako?"

"Je li sebično od mene zahtijevati da igraš ovu ulogu?" "Da. Ali ti si kralj. Nije li ti dopušteno biti sebičnim?"

Nasmijao se, a dobro mu se raspoloženje gotovo potpuno vratilo.

Zadržala sam broš. Među nakitom koji mi je Philippa darovala prošao je nezapaženo. Jednog dana, kako je Edward nagovijestio, neću biti tako diskretna. Jednog dana neću morati biti, no očit razlog tome slamao mi je srce. Dok god kraljica živi, mora vladati diskrecija.

"Hoćete li nastaviti s ovom tišinom?" zahtijevala sam odgovor od Wykehama dok me je još jednom pratio na putu koji sam sada predobro znala. "Ne možete zauvijek odbijati obratiti mi se! Kada ste postali tako pretjerano čedni?"

"Kada sam prokleo svoju dušu odlučivši čuvati kraljevu sramotnu tajnu", divljački je zarežao. "Napuštam Havering kako bih radio na jednoj građevini u Windsoru", procijedio je kroza zube.

"Kladim se da će vam to biti ugodnije od druženja sa mnom." "lako mi Boga, hoće!"

"No još uvijek ću biti ovdje kada se vratite." Nisam mogla odoljeti. "Molit ću se da se dogodi čudo i ne bude tako!"

Wykeham je otišao u Windsor sagraditi novu kulu. Nedostajao mi je. Nedostajala mi je njegova strogost, ali i njegova iskrenost, no više nisam trebala pratitelja jer sam dobila vlastitu sobu koja mi je omogućavala slobodu u kretanju do kraljevskih odaja. Moj je položaj bio iznesen na vidjelo pred cijelim dvorom, pa ipak se zavjera tišine nastavljala za Philippino dobro.

A kada nije?

"Kurvo!" nesmotrena je dama zasiktala kada je njezina ozlojeđenost nemoralnošću nadvladala njezin zdrav razum.

Ishod napada bio je kratko saslušanje kod kraljice. Njezine su stvari bile spakirane, a ona je napustila dvor toga istoga dana. Imala sam neprijatelje. No isto sam tako imala i prijatelje koji su bili mnogo moćniji. Ipak sam pažljivo koračala, no disala sam mnogo lakše.

SEDMO POGLAVLJE

Philippi je bilo loše - vratila joj se stara boljka koja je nikad potpuno nije napustila. Utrljala sam novi melem na zategnutu kožu Philippine ruku što sam nježnije uspjela.

"Tužni ste, moja gospo", zamijetila sam. Čak joj ni glazba nije mogla popraviti raspoloženje.

"Danas osjećam težinu svake godine svoga života."

Nedostajao joj je Edward. Nedostajalo joj je njegovo društvo i bezuvjetna ljubav na njegovu licu kada bi je pogledao. S njim je ponovno bila mlada djevojka - no, bez njega tonula je u sumornost, dok su sati vukli svoje teške noge. Kao da je čula moje misli ustuknula je povukavši ruku k sebi, najednom mrzovoljna.

"Oprostite mi, moja gospo."

Odmahnula je glavom. "Moram razmotriti pripreme..."

"Pripreme, moja gospo?" Dopustila mi je da zagrabim još melema, lišća i latica ljubičica pomiješanih s ovčjim lojem, teškog mirisa, no umirujućeg djelovanja na vruće otekline.

"Za svoju smrt."

Moji prsti na trenutak oklijevahu prije no što su nastavili svoj zadatak. Nisam bila shvaćala dubinu njezine melankolije. "Nema potrebe..." Pokušala sam je umiriti.

"Ali naravno da ima. Moram pripremiti spomenik - za svoju grobnicu." "Imate pred sobom još mnoge godine, moja gospo."

"Nemam. Znaš da nemam." Podigla sam pogled prema njezinim tamnim očima koje su piljile u mene, spremne mi reći istinu. "Ti *znaš*. Nemoj mi lagati, Alice", prošaptala je. "Ti, od svih ljudi..."

Stoga sam joj rekla ono što sam vidjela na njezinu licu, jer sam mislila da joj to dugujem.

"Znam, moja gospo. Neću lagati." Prošaptala sam u odgovora.

Laganijoj je smiješak dotaknuo usne. "Želim da moja skulptura sličići na mene, a ne na neku vitku mladu djevojku - nešto što nisam već godinama."

"Onda ćemo tako dogovoriti", rekla sam. "Recite mi što želite da učinim kako bih vam pomogla."

Philippa je izvukla svoju ruku iz moje i postavila je ispod moje brade, podižući i okrećući moje lice prema svjetlu na koje je ono nepravilno padalo lomeći se u staklu. Prešla je palcem preko linije moje čeljusti.

Ostala sam savršeno mirna, a svila se moga steznika jedva uskomešala.

"Pa?" upita. Kada me je pustila, pokušah je pogledati u oči što sam neustrašivije mogla. Njezin je pogled bio znatiželjan, zapanjen. A u njemu je bilo i tuge. "Nekako sjajiš, Alice. I lice ti je punije no što se sjećam..."

I dalje nisam ništa govorila. Kraljica je uzdahnula.

"Nosila sam dvanaestero djece, Alice. S nekima sam se patila. S nekima veselila. Poznajem znakove. U pravu sam, nisam li?"

"Da, moja gospo." "Pretpostavljam da on ne zna?" "Ne. Ne zna."

Zato što nisam znala kako mu reći. To mi je bila jedina misao na umu još od onog jutra, prije gotovo dva mjeseca, kada me moja neprilika bacila na koljena uz očajničko proklinjanje.

"Sveta Majko, spasi me!"

Povraćala sam u neugodne dubine nužnika, potom zateturavši do zida gdje sam skliznula na tlo kada su moja koljena zadrhtala i popustila. Nakon toga bi se, uz borbu da se ponovno osovim na noge, sve ponovilo. Zajecala sam. Moj je želudac bio prazan, no bolno mi se grlo svejedno naprezalo tjerajući me na povraćanje, uz strašnu glavobolju. Nisam jela od prethodne večeri, a sada sam bila na koljenima već pola sata. To nije reakcija na pokvareno pivo.

Nisam imala iskustva s tom bolesti, no znala sam što me snašlo.

Naposlijetku sam barem uspjela ustati, a da me trbuh nije izdao te sam se oprezno vratila u svoj krevet, s lanenim komadom sukna pritisnutim na usne, zahvalna što nema nikog tko bi svjedočio mojoj nevolji.

"Djevice mi! Zašto me sestra Margery nije naučila nečemu od veće vrijednosti?"

Sklopčala sam se na boku pritisnuvši rukama trbuh.

Edward, moćan u svemu. Zašto sam i pomislila kako ću pobjeći od ovoga? Njegove godine nisu oslabile moć njegova sjemena. A ja, zaslijepljena zapanjujućom promjenom u okolnostima, nisam poduzela nikakve mjere da se zaštitim od djeteta, budući da nisam ni bila sigurna kako. Bezbrizne supruge i voljne barkinške ljubavnice nisu dolazile u opatiju kako bi potražile pomoć pri sprječavanju začeca na koje bi ih suprug ili ljubavnik mogao prisiliti. Za to su išle kurvama u svratištima i u krčmama na tržnici. Sto bih ja, djevica koja je trebala postati nevjestom Kristovom, mogla znati o takvim stvarima? Dobila sam dijete u tri mjeseca Edwardove pažnje i Philippine brige o meni.

Mučnina se počela smirivati. Oprezno sam sjela i posegnula za šalicom piva.

Otpila sam gutljaj - bez lošeg učinka - pa je napokon moj um imao širi domet od tjelesnog jada. Teško da sam događaj mogla skrivati od Edwarda zauvijek - no što bi rekao? Zamislila sam njegovo nezadovoljstvo. Cijenio je sliku sebe kao kralja koji je podupirao sve što je dobro i moralno u Engleskoj. Zrcalo svojim ljudima. Zar bi želio da mu nesretna djevojka kojoj je ukazao čast podarivši joj svoju pozornost rodi kopile?

Ne. Zaboga, zaista ne bi. Moji su dani na kraljevskom dvoru odbrojani. Kako

li će dame likovati!

Bih li trebala reći Philippi? Da sam ja kraljeva zakonska supruga, znam kako bih ja reagirala da njegova ljubavnica, skorojevička, počne oticati pred mojim očima s dokazom njegova kopileta, namećući svoj divovski trbuh očima dvora. Da sam ja Philippa, dala bih da je izbičuju i maknu mi je s očiju. Svjesna svoje ranjivosti, ne prvi puta, vidjela sam svoju neizvjesnu budućnost kako visi na tankoj niti.

Što bi mi rekle barkinške uličarke? Riješi ga se. Ne treba te sramotiti duže no što ti je potrebno da progutaš kapi beladone. Možda i tebe ubiju - no, je li vrijedno rizika? U ovo vrijeme sutra možeš biti živa, a tvoja utroba prazna. Krv mi se sledila na takav nepromišljen savjet, stoga sam otpila još jedan gutljaj piva kako bih olakšala svoje suho grlo.

Ne, ne mogu se riješiti djeteta. Nisam li proklinjala svoga oca zato što je premalo mario, zato što me napustio u opatiji kako bi sebe riješio odgovornosti? Kako sam mogla i pomisliti da se riješim djeteta koje bi moglo biti - neprikladno. Zaslužilo je da se za njega sazna i da ga se voli.

Uzdahnula sam. Ustala sam. Ako samo nastavim sjediti, moj će trbuh postati dovoljno okrugao da svakom znatiželjnom oku pokaže moje stanje. Uski ogrtač neće zadugo skrivati dokaz. Prisilila sam se da promislim, hvatajući se za svaku besmisleni slamku. Mučnina će proći. Moj je trbuh još uvijek bio ravan. Na moje olakšanje, kralj je bio u Elthamu; neću morati paziti na svoje riječi ili tijelo. Moje stanje može ostati tajnom barem još neko vrijeme. Kao da se u ovim površnostima skrivao odgovor! Svi možemo biti budalama ako dopustimo da nas zatoči vlastita nesmotrenost.

Nažalost, kraljica je otkrila moju tajnu. Opustila sam se, dok smo melem od ljubičice obje potpuno zaboravile, čekajući udar.

Philippa je razmislila. "Idi i spremi svoje stvari. Mislim da je vrijeme da napustiš dvor, Alice."

"Da, Veličanstvo."

Je li mislila zauvijek? Srce mi je sišlo u pete. Nisam je mogla kriviti ako je odlučila da ne može živjeti s ovim groznim dokazom suprugove nevjere.

"Ja ću sve urediti."

"Kako želite, moja gospo."

Njezin je pogled bio pun iznenađenja, ali ne i nezadovoljstva. "Mislim da sam te krivo procijenila. Zanimalo me hoćeš li možda odbiti otići."

"Kako bih mogla? Ja sam vaša dvorska dama, moja gospo, a ako me vi otpustite, onda moram ići."

Njezine su se usne iskrivile. "Pomislila sam da ćeš htjeti pokušati isprositi Edwardovu toleranciju. Ostati ovdje i roditi dijete pod zapanjenim okom cijelog dvora. Kada si mi mislila reći?"

"Kada budem morala."

"Jesi li mislila da neću odobriti?" "Da."

Tužno se nasmiješila. "Ali ne mogu to učiniti, je li? Kada sam sama bila poticatelj."

Nikada nisam toliko snažno osjećala svoju ranjivost kao dok sam čekala da kraljica zatraži da napustim njezinu prisutnost.

"Hoćete li reći kralju, moja gospo?" "Reći ću mu sve što treba znati."

Sljedeće jutro u praskozorje, napustila sam Havering. Na dvoru nije bilo nikoga tko bi mi poželio sretan put ili me pratio dok sam sjedala u meni namijenjenu kočiju. Stoga je moj odlazak bio anonimn, nezabilježen, baš poput moga dolaska. Ali onda je sa mnom bio Wykeham. Sada je Wykeham bio u Windsoru, a Edward u Elthamu, obojica neupućeni u kraljičinu odluku. Kraljica je sigurno bila na koljenima u kapelici. Nije bilo nikoga. Isabella bi mi, da je znala, pljunula pred noge.

To je to. Kraj. Odašlana s kraljevskim kopiletom i ničim drugim vlastitim osini odjeće u bisagama. Što sam dalje putovala, to mi se moja budućnost činila sve nejasnijom. Sve je bilo tako nesigurno. A najviše ono što će Edward reći kada sazna za moju odsutnost i razlog tomu.

Misli su mi odlutale. Kamo me vode? Ništa mi nije rečeno, a ja sam bila previše izbezumljena brzinom i konačnosti odluke da bih pitala. Opatija? Misao me potresla, kao da je netko na mene izlio vjetro hladne vode natopivši me od glave do pete.

Ne ondje! Neću ići. Ne opet!

No, gdje bih drugdje išla? Nije bilo druge.

I iako sam uvijek prihvaćala da moja sreća nije beskrajna, na ovom sam putovanju bila prisiljena prihvatiti kako je to doista istina. Kako sam zastrašujuće puno pouzdanja imala u tu obitelj Plantageneta sa svim njezinim ponosom i nemilosrdnosti i zamršenim zavjerama. S prisutnošću ovog djeteta ispod moga srca, nisam im značila ništa osim sramote koju treba ukloniti. Nisam mogla učiniti ništa nego im dopustiti da iskroje moju budućnost.

Sati su prolazili, a strah i bijes u meni sve su više rasli zbog nedostatka kontrole koju bih trebala imati nad onim što će postati od mene i ovog djeteta koje mi je najednom postalo vrlo dragocjeno. Greseley, pomislila sam. Moram mu pisati u Tabard, zahtijevati da mi pošalje nešto novca od mojih imanja kako bih mogla platiti trajno utočište za sebe. No, dok se drugi dan mog putovanja bližio kraju, uočivši zlatno jesensko sunce, sjene koje su se protezale preko ceste, šarajući po konjima, moj je um dokućio ono što je trebalo biti očito. Predaleko sam putovala kako bi moje odredište bilo opatija, a kada sam uspjela shvatiti kretanje sunca, zaključila sam kako smo putovali na zapad.

Uzvik moga pratitelja i konjska su kopita usporila. Znatiželjno sam povukla zastore unatoč prohladnoj večeri, spazivši prvi put mjesto koje će postati mojim domom.

Vlastelinska kuća. Malena kamena kuća obasjana posljednjim zrakama sunca, širom otvorenih dvorišnih vrata kako bi dozvolila ulazak mojoj malenoj sviti. Ondje me moje novo kućanstvo čekalo na pragu; stjuard, kućepazitelj, s jedne su se strane dvije služavke zaljuljale svinuvši se u koljenu, a s druge se, izlazeći iz staja, našao konjušar. Te me noći ugodna dobrodošlica kuće Ardington, jednog od Edwardovih vlastitih imanja kako ću saznati, obavila poput ogrtača od baršuna.

Nisam bila zadovoljna. Unatoč ugodnostima koje mi je pružalo moje seosko utočište, nisam osjećala spokoj, niti tijela niti duha. Kako mi je trbuh rastao, postala sam nespretnom i letargičnom, osjećajući se kao da padam u bezdan. Pružen mi je dom, sve su moje potrebe bile zbrinute, čak se i novac našao u mojoj novčarki kako ne bih osjećala da sam bez sredstava, no koliko će to potrajati? Sto će se dogoditi sa mnom kada se dijete rodi?

Na neki način, bilo je to poput zatočeništva. Iako sam imala svoju slobodu, nisam se osjećala slobodnom koristiti je. Ništa nije narušavalo mir mojih dana koje sam provodila živeći od danas do sutra. Nisam putovala ni posjećivala susjede. Nije bilo knjiga koje bi mi zaokupile um, a od dosade sam šivala - kako li sam samo frustrirana morala biti. Odradila sam svoj dio u vođenju kućanstva, a bilo mi je veliko olakšanje to što mi je gospodarica Lacey, žustra kućepaziteljica, dopuštala nenadane posjete njezinoj kuhinji i mljekari. Nisam pisala, čak ni za vlastito zadovoljstvo. Svijet kraljevskog dvora činio mi se dalekim poput legendarne zemlje Kine. Sve mi je nedostajalo, čak i Isabellina nadmenost. Nisam bila, kako sam shvatila nakon manje od tjedan dana provedenih u ovom utočištu, stvorena za tihi spokoj seoskog života.

K tomu, nad sve se navio strašan olujni oblak onoga što ću morati učiniti kada se kraljičino milosrđe približi kraju. Kada kraljeva požuda mine ili kada postane usmjerena drugoj. Možda je moja nasljednica već koračala hodnicima u Edwardovo naručje. Od kakve ćemo mu vrijednosti biti moje dijete i ja?

Jer cijelo to vrijeme nisam zaprimila nijednu riječ od kralja. Ni pisma, ni dara. Čak ni posjet od čednog Wykehama koji bi se molio nad mojom grješnom glavom. Ništa. Mislila sam kako ću teško to moći oprostiti Edwardu.

Rodila sam sina s tek malo poteškoća, jer moje je mlado tijelo bilo izdržljivo i otporno na bol. U jednom sam trenutku sjedila u kuhinji s gospodaricom Lacey, pomažući joj u skidanju trnja s bodljikavih stabljika jer nisam imala ništa bolje za činiti, a u drugom mi je vodenjak puknuo. Gospodarica Lacey pomogla mi je doći do odaja, a lokalna je babica u svojem posjetu priopćila kako sam u prevelikoj žurbi, i ja i dijete - toga sam istog dana već držala svoje dijete na rukama.

Bio je snažno dijete, s plućima poput kovačevog mijeha sve dok ne bih prislonila njegova usta na svoja prsa, jer sam ga u tim ranim danima još uvijek sama dojila. S divljenjem sam ga gledala dok se hranio. Njegova je kosa bila svijetla, no nisam mogla vidjeti sličnosti s Edwardom. Njegovi su obrazi bili

okruglasti poput jabučica, a nos nije bio nimalo nalik na orlovski kljun. Možda će se kraljeve crte razviti dok bude odrastao. Molila sam se da dijete, u svoj njegovoj nevinosti, bude ljupkije od mene.

"Postat ćeš vitezom i bit ćeš poznati vojnik", obavijestila sam ga, no on je zaspao, prejedan, glave naslonjene na moju ruku.

Voljela sam ga. Bio je moj. Ovisio je o meni, a ja sam ga voljela.

Ali također je bio i kraljev sin. Znala sam što moram učiniti, bez obzira na ishod.

Pronašavši dugo nekorištenu pisaljku, krenula sam pisati pismo. Moja je pisaljka zastala nad pergamentom. Edwardu ili Philippi? Pisat ću Philippi, kao majka majci, iako bih joj se radije obratila kao kraljici, preklinjujući je. Moja je pisaljka nastavila stajati, prkosno se odbijajući spustiti.

Reci kralju. Je li mi dopušteno vratiti se na dvor? Što kralj misli o svojoj odsutnoj ljubavnici i njezinu kopiletu?

Nijedan od tih osjećaja nije pronašao svoj put do pergamenta. Okrenula sam se smiješnoj kratkoći i diskreciji.

Veličanstvo,

ja sam dobro, a dijete je rođeno. Sin. Nazvala sam ga John. Vaša služavka, Alice.

To je bilo sve što sam trebala reći. A onda mi je jedino preostalo sjesti i čekati, otkrivši da strpljenje i tolerancija uopće nisu u mojoj prirodi. Sveta Djevice, spasi me od ovog samotnog i dosadnog života.

Edward je bio taj koji me spasio. I to ne prije vremena. Jašući na poznatom riđem konju, prošao je ispod luka, a sunce mu je pozlačivalo lice i голу glavu dok su iza njega jahali vojnici na svojim blistavim konjima s kraljevskim zastavicama, u rukama i za pojasom noseći blistavo željezo. Koliko je mjeseci prošlo od kad sam ga zadnji puta vidjela? Šest, pomislih. Pola godine razdvojenosti. A u tom je vremenu, kako se činilo mojem kritičnom i ne vrlo prijateljskom oku, pomalo ostario, paučina finih linija raširila mu se oko usta i očiju, a na njegovim se mršavim obrazima pojavila nova strogost tako da je njegov orlovski nos sada bio još izraženiji.

Onda se nasmiješio kada me je spazio u vrtu gospodarice Lacey, te sam shvatila kako sam bila u krivu. Silazeći s konja, Edward je zakoračio dugim korakom, brzo prelazeći preko livade, pun energije kao i uvijek. Nisam se naklonila. Nisam se nasmijala.

"Alice! Moja draga djevojko. Izgledaš..." Riječi su mu usahnule te se gromko nasmijao, tako glasno da je preplašeni kos poletio s grane iznad mene na kojoj se odmarao. Unatoč tomu što sam stajala ukočeno poput koplja s djetetom u rukama, položio je svoje ruke na moja ramena, a usne na moje obraze i usta. Nije uočio moju ljutnju.

"Kako izgledam?" kruto sam upitala kada su njegovi poljupci prestali. Znala

sam kako izgledam. Nisam pazila na izgled ovdje. Obučena u najstariju haljinu, sukanja povučenih prema gore, podvrnutih rukava, a čak mi je i kosa bila raspuštena.

"Sramotno!" brzo je odgovorio. "Poput siromašne seoske djevojke." "Ja i *jesam* seoska djevojka."

"A ovo je tvoj sin." Pustivši me, podignuo je dijete iz mojih ruku s nevjerovatnim samopouzdanjem.

"I tvoj isto. Nazvala sam ga John", rekla sam, ne ustuknuvši.

"Dobro ime. Ni ja se ne bih sjetio boljega. Izvrsno ime za tako malo i bespomoćno biće. Nije veći od štenaca mojih alaunta." Držao ga je visoko, tako da se Johnovo komešanje pretvorilo u veselo grgljanje. "Ima plantagenetski nos, vidim."

"Ja ne vidim."

"Onda moraš bolje pogledati!" Edward je spustio dojenče, nježno ga vraćajući u njegovu košaru kod mojih nogu. Nakrivio je glavu. Trebao bi biti budala da ne zamijeti moje raspoloženje. "A što tebe muči, gospodarice Alice? Mrzovoljna si poput vjeverice u zamci."

"Ništa me ne muči!" Neću dopustiti da me pridobije zadovoljstvo koje je pokazao vidjevši sina.

Kralj me pogledao. Maknuo je pramen kose s moga čela te rukom prešao preko moga rukava kako bi ga očistio od zemlje. A onda se ukočeno osmjehnuo.

"Nemoj mi se smiješiti!"

"Zašto ne?" Otriježnio se. "Misliš da sam trebao doći posjetiti te prije. I to je istina", dometnuo je kad sam otvorila usta kako bih zanijekala svoju djetinjastu drskost.

Stoga se složih. "Da. Koliko je mjeseci prošlo, Edwarde?"

"Previše. No, slušaj. Pogledaj me." Protresao je moj rukav kako bi zadobio moju pozornost. "Moraš prihvatiti - nisi mi uvijek na prvom mjestu. Znao sam da si na sigurnom. Znao sam da si dobro zbrinuta. Znao sam da ste ti i tvoj sin zdravi i da vam ništa ne nedostaje."

I dalje nisam željela prihvatiti. "Zašto nisi došao?"

Povukao me do travnate padine, gdje smo potom sjeli. "Najprije zato što je francuski kralj preminuo." Edward se nagnuo naprijed, rukama obgrlivši svoja bedra, zureći u travu između svojih nogu.

Znala sam nešto o tome: Ivan, kralj Francuske, poražen u bitci te engleski zatvorenik sve dok njegovo škrto kraljevstvo ne plati otkupninu. Častan muškarac koji je svoje dane proveo u dobrom raspoloženju.

"Pao je u ožujku", Edward je objasnio. "Mjesec dana poslije bio je mrtav. Vratio sam njegovo tijelo u Francusku. Njegov sin - sada kralj Karlo V. - nije voljan očuvati primirje između Bretanje i nas. A to znači rat, Bog nam pomogao! Pregovaram o savezu s kraljem Pedrom Kastiljskim - mislim da će nam biti

potreban. Još nema rata, no olujni su se oblaci nadvili nad nas i ja ne znam..." Utihnuo je. Nikada ga nisam vidjela tako nesigurnog. Njegovo se čelo zamračilo i namrštilo. Potom je okrenuo glavu i pogledao u mene. "Ja sam kralj, Alice. Ne mogu te staviti ispred svojih dužnosti. Moram sačuvati sigurnost Engleske. No, sada sam ovdje, jer sam te morao vidjeti i nisam to više mogao odlagati."

Moj se ledeni bijes otopio. Nije mi dao ispriku, već objašnjenje koje sam mogla razumjeti. Objašnjenje od muškarca koji je bio kralj, i koji se nije morao objašnjavati. Pa ipak je to učinio. Položila sam svoj dlan na njegovu ruku.

"Hoćeš li ostati?" upitah. "Ne mogu."

"Što je posrijedi ovaj put?"

"Što uvijek jest. Sazvao sam parlament. Vrlo je važno da princ u Akvitaniji primi dovoljno sredstava da se može baviti vanjskom politikom. Vrlo važno..." Vidjeh kako je briga izdubila liniju između Edwardovih obrva. "Svim sam se snagama potrudio doći ovdje!"

"I pretpostavljam da ti ja, budući da sam manje važna od Engleske, moram oprostiti!"

Mogla sam osjetiti njegov osmijeh kada je ustao kako bi pritisnuo svoje usne na moju kosu. Naravno, bio je kralj. Otišla sam predaleko u svojem sebičnom nezadovoljstvu. Oprostila sam mu. Kako i ne bih?

"Imaš li vremena za pehar piva?" Upitala sam nježno, dotaknuvši mu obraz. "Imam, kao i za poljubac žene koja više ne zuri u mene kao da sam gubavac.

I daj da ponovno vidim svoga sina."

Proveli smo jedva sat vremena zajedno, sjedeći u kuhinjskom vrtu. A onda se popeo na konja dok se kraljevska pratnja uredno postrojavala iza njega, no ja još uvijek nisam bila sigurna oko jedne stvari.

"Hoću li se vratiti na dvor, Veličanstvo? Želi li kraljica da se vratim kao *domicella*.

"Sumnjaš li u to?" Njegov je izraz bio zbunjen. Mislim da uopće nije shvaćao moje brige.

"Da", potvrdila sam.

"Želi, Alice. Nedostajala si joj." "Kada? Kada ćete poslati po mene?"

Edwardove su oči zabljesnule naletom temperamenta. "Kada mi pučani ne budu visjeli za vratom oko povišenja cijena. Kao da pokušavam uspostaviti zakone nad nadolazećom plimom. Pokušavamo odrediti što bi muškarci s naslovom ili bez njega mogli ili ne nositi — krzno ili vezenu odjeću - i bi li pučani trebali..." Nestrpljivost se obrušila na njega, kao i frustracija, te je pregrizao jezik ostatak zadržavši za sebe.

"A što s Johnom?" upitala sam s lažnom slatkoćom. "Što tvoj novi zakon kaže da kopile - čak i kraljevsko - smije nositi?" Znam da sam pomalo bila na granici sa svojim humorom, no koja bi žena voljela biti ostavljena po strani zbog razgovora o zakonima o raskoši?

Njegovo se raspoloženje popravilo, kako sam i namjeravala. "Tako mi Boga, Alice! Nedostaješ mi. Zaboravljam se smijati dok nisi sa mnom."

Pružila sam ruku prema borama koje su mu se stvorile oko očiju, žaleći zbog njihove prisutnosti. "Nedostaje mi nasmijavati te."

"Nikada nemoj sumnjati da te ponovno želim vidjeti na dvoru."

Potom je otišao, ostavivši mi mnogo uznemirujućih stvari za razmišljanje. Ne toliko što se tiče mojih okolnosti, već događaja koji su kralju stvarali toliki teret.

Vratila sam se na dvor, oprezno kao što sam i otišla. I tko će mi se prvi ispriječiti na putu kako bi uhvatio priliku da mi pokaže gdje mi je mjesto, ako sam iz bilo kojeg razloga krivo shvatila svoj neobičan status u kraljevskom kućanstvu, nego Isabella koja je prelazila dvorište od kapelice do dvorane - jednako prekrasna i kisela kako je se sjećam. I poprilično ekstravagantna: haljina na njezinim leđima i dragulji na vratu mogli su sami otkupiti kralja Ivana i poslati ga u Francusku, kad bi još uvijek bio živ. Tu nije bilo promjene. U mojoj je odsutnosti nitko nije uspio oženiti i odvesti u bračno blaženstvo. Bilo mi ju je žao.

Promijenila je smjer poput jednog od Edwardovih brodova pod punim jedrom, prišavši mi kako bi mi zapriječila put dok sam se penjala stubama.

"Znači, ponovno si s nama."

Usnica joj se svinula. Napravila sam nekoliko koraka prije nego sam se naklonila. Učinila sam to dobro. Stube su mi pružile prednost visine nad njom.

"Nisi nam nedostajala." Prostrijelila me pogledom. "Izgled ti se nije promijenio - no, figura jest, rekla bih."

Njezin je osmijeh bio tanak, a ponašanje nabusito. Gospe, mala skupina kraljičinih dvorskih dama koje su je pratile, nisu pokušale sakrili zabavljenost mojom prilikom. Znači, ovako će izgledati moj život ako bude po Isabellinom, izrugivat će mi se, ismijavati me i prezirati, no u svojoj sam odsutnosti i s Edwardovom posjetom postala odvažnija. Osjećala sam se snažnom i nisam mislila dopuštati da me se izaziva. Stala sam na svojem mjestu i čekala. Ponekad se snaga skriva u tišini.

"Nemaš ništa za reći, gospodarice Perrers? To je baš nalik na tebe! A gdje je kopile? Sličli li mome ocu? Ili nekom od slugu možda?"

Objava rata. Ipak sam bila izazvanom.

"Vaš je brat u dobroj skrbi, moja gospo. U kući Ardington, koja pripada Njegovu Veličanstvu." Ostavila sam Johna ondje. Kako je teško to bilo. No bilo je prijeko potrebno, a Edward je načinio dječju sobu za njega s vlastitim slugama, dojiljom i guvernantom. Ništa mu neće nedostajati. Poljubila sam ga i obećala kako ga nikada neću napustiti. Sada sam iskoristila svoju visinsku prednost, uzdignute glave. "Pravi je Plantagenet. Njegovo je Veličanstvo oduševljeno njime."

Isabelline su se nosnice proširile. Dame su zadržale svoj dah.

"Usta moja hvalite me! Kako ste ambiciozni, gospodarice Perrers. Čemu se nadaš? Naslovu? Bogatom braku na leđima pogrešno usmjerene velikodušnosti

moga oca?"

Odgovorila sam bez ikakve promjene u stavu. Oh, sada sam bila mnogo sigurnija u sebe. "Ne nadam se ničemu osim poštovanju i priznanju za svoje usluge, moja gospo."

Ljutnja ju je očigledno obuzela, a dragulji bi zabljesnuli na svaki njezin oštar udah. Isabella je otvorila svoja usta kako bi odgovorila slapom pogrda, no bile smo prekinute ulazom dvorana u dvorište iz smjera konjskih staja. Glasni i zadovoljni nakon energičnog lova, gospoda se naklone. Tada začuh Isabellu kako je brzo udahnula. Vidjeh ukrućenje u njezinoj kralježnici dok joj je nešto zaokupljalo pozornost raznježivši joj lice. Nasmijala se. Iskreno zainteresirana, promotrila sam skupinu kako bih vidjela tko je ovaj put privukao princezino svojevoljno divljenje. Tko god bio, sumnjala sam da će biti više od flerta. Jedino je karakteran muškarac mogao obuzdati Isabellu. Nije li odbila svakog udvarača koji joj je bio ponuđen, značajan niz plemenitaških sinova Europe? Nisam mogla vidjeti odgovoru toj skupini mladića, činilo se kako su još uvijek svi uzbuđeni zbog lova. Dvorani su otišli, a dame ih pratile.

"Isuse! Baš ga je divno gledati." Zaboravila je tko sam, neprijatelj. Njezine su oči pratile odlazeće figure.

"Tko?"

"On!"

Na vratima se jedan od vitezova osvrnuo pogledavši preko ramena prema nama, no onda je odvratio tek kimnuvši svojom nesumnjivo naočitom glavom, nastavivši potom pratiti ostale. Činio mi se vrlo mladim.

"Ne poznajem ga."

"Kako i bi?" Isabellin je prijezir bio divljački. Ponovno se sjetila. "Bolje idi podsjetiti kraljicu na svoje postojanje. Ima novu damu od tvog odlaska. Moguće je da ćeš shvatiti kako nisi nezamjenjiva kako misliš. Čuvaj se, gospodarice Perrers!"

"Ja sam uvijek oprezna, moja gospo."

No, njezina je opaska pogodila gdje najviše boli. Moji su strahovi ponovno procvjetali. Po kraljevskom hiru, moj sin i ja mogli bismo biti osiromašenima. Nikada neću zaboraviti kako sam sjedila u salonu kraljeve male kuće u Ardingtonu, pitajući se gdje ću biti sljedeći dan, sljedeći tjedan. Bila sam ništa, nisam imala ništa bez dobre volje svoga ljubavnika i njegove supruge.

Isabella je odjurila.

Sakrivši svoje strahove jer nisam mogla učiniti ništa da ih odagnam, približila sam se damama kako bih saznala tko je zaokupio princezinu pozornost. Enguerrand de Coucy. Jedan od vitezova koji je došao u Englesku kao pratnja zlosretnog francuskog kralja Ivana tijekom njegova zatočeništva te je još prebivao ovdje, nesiguran je li još uvijek dobrodošao u svojoj domovini. Je li prikladan ženik za Edwardovu kćer? Sumnjala sam u to. No, ako se uda za njega te se de Coucy uspije vratiti u Francusku dovodeći sa sobom novu suprugu...

Nadala sam se da će Isabella ostvariti želju koja joj je bila na srcu.

Uklizala sam natrag na svoje mjesto u Philippino kućanstvo lako i glatko poput pastrve u lonac kipuće vode. Philippa, draga, bolesna Philippa poljubila me u obraz, pitala za sina, darovala mi vezeni ogrtač za dijete i predočila mi balu svile koja je bila namijenjena za moju haljinu.

"Oh, kako sam te se zaželjela, Alice!"

Ostarjela je, no još uvijek mi se mogla smiješiti istinskom toplinom. Edward me obgrlio svojim rukama i poljubio plantagenetskim zanosom.

"Dugo se nismo vidjeli, Alice." "No sada sam ti se vratila."

"I nećeš otići."

"Ne, osim ako me pošalješ nekamo."

"Neću to učiniti. Već sam predugo bio bez tebe."

Predugo. Nedostajao mi je više no što sam mislila da je moguće. Bio je to lijek za moju dušu: ponovno biti ljubljena, milovana i voljena u Edwardovom krevetu.

A Isabella? Isabella nas je napustila. Isabella, svojeglava i zaljubljena, koketirala je, oblijetala i laskanjem privoljela de Coucyja istom mjerom prkoseći svome ocu. De Coucy nije izgledao uvjeren u svoju sreću postavši zjenicom

Isabellina oka, možda želeći da je na nekom drugom mjestu. Oženiti englesku princezu bilo je jedno, prihvatiti Isabellu i njezina zastrašujućeg oca drugo.

"Premlad je, prenevažan." Edward je odbio njezin prvi zahtjev.

"Zašto *ti* ne možeš učiniti nešto korisno!" Isabella je zarežala u mojem smjeru. "Moj ti otac podaje svoje tijelo! Zacijelo te onda i sluša! Nagovori ga, za Boga miloga!"

Bilo mi je zadovoljstvo odbiti je s dubokom otmjenošću, tek kako bih narogušila njezino kraljevsko perje. "Bojim se da to ne mogu učiniti, moja gospo."

Jer kralj bi, miješala se ja ili ne, donio vlastitu odluku. Što je na kraju i učinio. Prepoznavši izgubljen slučaj, Edward je zatomio svoje istinske osjećaje o paru i dao de Coucyju naslov vojvode od Bedforda, učinivši ga Vitezom podvezice kako bi ga vezao za engleske interese te mu tiho poželio sreću s Isabellom. Vjenčali su se u sretnom mjesecu srpnju u dvorcu Windsor, uz onoliko sjaja i raskoši za koliko je Edward bio voljan platiti. A do studenog su već bili na putu za Francusku.

"Nadam se da nećeš biti ovdje idući put kada dođem u posjet." Brak nije zasladio Isabellin jezik.

"Ne bih se okladila Edwardovim vjenčanim darom!" Mogla sam skriti svoje nesigurnosti s velikom umješnošću, ili čak grubim okladama, kada sam morala.

Isabella je jedva razvukla usne u osmijeh. "Ne bih ni ja. Doživotnu rentu i kraljevu otkupninu u draguljima ne valja riskirati na sigurnoj činjenici! Možda će mi čak i nedostajati tvoj oštar jezik, Alice Perrers!"

Dakle. Je li ovo svojevrsan kompliment?

"Molit ću se da ne izrodiš još kopiladi", princeza je nadodala.

Ne. Njezin posljednji pozdrav nije bio prijateljski, no možda će mi i nedostajati, u što sam postajala sve uvjerenija kako se godina bližila svome kraju. Dvoru je nedostajalo živosti po njezinu odlasku. Zbog Philippe i zbog Edwarda, skupila sam sva svoja sredstva kako bih ponovno zapalila vatru.

Godina 1366. neće ubrzo biti zaboravljena. Loša zima, užasno loša, koja je donijela patnju i brigu i žalost dvoranima jednako kao i seljacima. Zbog teškog smo mraza drhtali od rujna do travnja, a vrijeme je onemogućavalo Edwarda u njegovim pokušajima organiziranja lova, što ga je bacilo u neuobičajeno sumorno raspoloženje. Philippu su zglobovi boljeli iznad granice izdržljivosti, toliko da je bila prikovana za krevet. Približavanje smrti zaokupljalo ju je više i više svakim danom. Isabella je možda donosila malo svjetlosti u njezino mračno postojanje, no ona je sada uživala u majčinstvu u Francuskoj. Edward joj nije bio od velike pomoći, budući da je i on bio zaokupljen vlastitom melankolijom.

Moji su napitci od bijele vrbe imali sve manje i manje učinka. Tražila sam druge, snažnije lijekove — esencija buhača, cvjetovi bukvice pomiješani s medom - bez posebnog uspjeha, no Philippina je izdržljivost bila zapanjujuća. Rijetko se kad žalila, čak i kada je izuzetno patila zbog Isabellina odsustva.

Kroz te sam se teške mjesece posebno trudila odvratiti Edwarda od njegovih sumornih raspoloženja dodvoravajući mu se. Želi li čitati? Ne. Želi li da mu ja čitam? Ne. Igrati šah ili blesavu igru mlin? Bi li poveo sokolove u šetnju obalom rijeke, iako je sabijena zemlja preopasna za konje? Želi li obući klizaljke i poći vježbati na Temzu poput ostatka frustriranog i zaleđenog dvora?

"Dođi se igrati", nasmijala sam se, nadajući se da ću ga privući na vedro druženje kada se sunce napokon odlučilo pojaviti. "Možeš ostaviti te dokumente i posvetiti malo vremena meni."

"Odlazi, Alice", zarežao je. "Imam previše toga na pameti da bih čitao ili klizao!"

Stoga sam otišla. Znala sam kada sam poražena. Naučila sam klizati smijući se, puna radosti. Još uvijek sam bila mlada i uživala sam u uzbuđenju.

Namamila bih Edwarda u krevet za najhladnijih dana, no nisam ga mogla uzbuditi. Poljubio bi me, no njegova je muškost odbijala moje pokušaje zavodjenja - njegov je um bio negdje daleko. Obgrlila sam ga svojim rukama i čitala mu priče o kralju Arthuru sve dok nije zatvorio knjigu odbivši slušati priče o junacima s čarobnim mačevima. Otišao je gnjaviti Wykehama za novosti o njegovim najnovijim planovima gradnje. Čak je i to bilo s pola volje.

Nisam ga mogla kriviti niti sam bila kivna. Nisam li naučila svoju lekciju da nisam uvijek na prvom mjestu čovjeku tako ozbiljnih odgovornosti? Kralj je imao dovoljno razloga za tminu koja je obavila njegovu dušu poput mrtvačkog vela. Srce me boljelo zbog njega. Jer je princ, njegov veličanstveni sin i nasljednik, akvitanski lord, nagovorio Edwarda da financira pohod kojim bi Pedra Kastiljskog ponovno postavili na mjesto s kojeg su ga svrgnuli njegovi podanici. Riskantan

potez u dubokoj zimi, kako je Edwarda jasno i iskreno upozorio Wykeham - napad bi bio teška pogreška - no, kao stari kralj, želio je ugrabiti priliku još jednom biti osvajačem; nametnuo je ratni budžet parlamentu, okupio vojsku, predavši autoritet nad svojom vojnom silom drugome ratobornom sinu, Johnu od Gaunta. On bi, zajedno s princem, u zajedničkom pokretu iz Akvitanije donio rješenje za kastiljske probleme s nasljedstvom i slavu Engleskoj.

"Što ti misliš, Alice?" Edward me pitao dok sam mu sjedila kod nogu ispred vatre u njegovoj sobi, iako nisam mislila da mu je moje mišljenje bilo važno. Tmurno je otpio gutljaj iz pehara piva dok sam ja pokušala smisliti nešto što bi ga oraspoložilo.

"Mislim da si najmoćniji kralj u kršćanskom svijetu." "Hoće li Engleska biti pobjedonosna?"

"Naravno."

"Hoće li me i dalje gledati kao muškarca koji drži moć Europe u svojoj šaci?" Podigao je svoju ruku stisnuvši je u šaku, a žile su mu ponosno iskočile.

Godine su mu bile od posebnog tereta te noći. U tami, blijedo je zlato njegove kose bilo zasjenjeno dosadnim sivilom.

"Nesumnjivo hoće."

Nasmijao se. "Dobra si za mene, Alice."

Obuhvatila sam njegovu čvrstu šaku, uvukla svoje prste među njegove i poljubila ih, svjesna svojih nedostataka i neznanja da bih bila kraljevim savjetnikom. Koliko sam mogla znati o engleskoj vlasti preko mora? Vrlo malo, no svi ćemo naučiti istinu u nadolazećim tjednima.

Kralj je trebao poslušati Wykehama.

Naše napadačke snage, spopadnute olujama i nestašicom hrane, smanjene su na petinu svoje originalne veličine, bez plijena ili zatvorenika kojima bi mogli nadoknaditi izgubljeno. Sjedeći u svojoj sobi ili šetkajući hodnicima Haveringa, Edward nije mogao učiniti ništa kako bi pridonio razrješavanju situacije, preostalo mu je jedino nadati se da će njegovi sinovi ostvariti engleske težnje. Nemogućnost da išta učini mučila ga je i danju i noću. Zašto nije otišao sam voditi kako je nekad znao? Zato što je i sam spoznao slabljenje svojih moći. Budućnost je ležala u rukama njegovih sinova i to ga je boljelo, jer je kraj njegove slave postao blizak i očit. Koliko se god ja trudila te zime, nisam mogla zacijeliti njegove rane.

Što se tiče engleskih poslova u Irskoj, činilo se da polako tonu u svoju smrt u poznatoj batuštini. Edwardov je sin Lionel grebao po nemogućoj nagodbi, zbog čega je Edward bio prepušten žestokim psovkama o sinovoj nesposobnosti.

Philippa je očajavala i plakala.

A ja? Kako lije meni bilo. Jesmo li se mi, Edward i ja, izvukli iz dubina crnog očaja? Sveta Djevice! Bilo je to kao hod po rubu, mogla sam izgubiti sve. Jer, suočili smo se s krizom koja je, priznajem, bila mojih ruku djelo.

Frustriran hladnim haverinškim sobama, u napadu razdraženosti Edward je

pošao u Eltham pri kraju godine, a na Philippino inzistiranje i mi smo se preselili, cijeli dvor, kako bismo bili s Edwardom.

"Vidjet ćeš", uzrujavala se dok su sluge oko nje spremali njezine stvari, stisnuvši zube na pomisao putovanja u kočiji, bez obzira na luksuzne jastučice. "Eltham ima više *prostora*. Osjeća se zatočen ovdje. A uskoro moramo čuti i dobre vijesti iz Gaskonje. Ne možemo ga ostaviti njegovim promišljanjima. Ne donose mu ništa dobro."

No bez obzira na novoplanirane vrtove i njegov osobni ponos novoposađenim vinogradom, Edward je u prostranom smještaju Elthama promišljao jednako učinkovito kao što je to činio u Haveringu. Tutnjao je hodnicima i odajama za prijam, nestrpljiv sa svima osim s Philippom, inzistirajući da se psi izvedu van, bila zemlja tvrda ili ne, režeći na konjušare kada bi bili spori zbog svojih zaleđenih prstiju i smrznute kože sedla. I na mene je režao.

"Pođi sa mnom", planuo je. "Želim da budeš sa mnom!"

Ostavio me da čekam, dršćući na hladnoći izvan staja, dok je on slušao izvještaj glasnika koji je upravo dojahao. Samo mi je tjedan dana prije darovao ogrtač od samurovine, omotavši moje golo tijelo u svoj dar u trenutku dobrog raspoloženja. Nosila sam ga i sada, no isto sam tako mogla obući i najtanju svilu, od tolike mi je koristi bio na ovom snažnom vjetru.

"Idemo!" naredio je, temperament mu je bio na uzici kratkoj poput onih na psima. "Što čekaš?"

"Njezinu Veličanstvu nije dobro, moj gospodar. Trebala bih biti s njom." Nije to bila tek isprika. Put ju je do Elthama bol u njezinim zglobovima doveo na novu razinu neizdržljivosti. Spavanje je bila tek daleka uspomena bez kapi od maka.

"Vratit ćemo se prije podneva."

"Isuse! Prehladno je za to", promrmljala sam.

"Onda nemoj poći. Neću te prisiljavati." Zaljuljavši se, popeo se u sedlo. Glasnikove mu se vijesti nisu svidjele.

Na trenutak sam pomislila prihvatiti njegovu nabusitu drskost i ostaviti ga njegovu lošem raspoloženju. No, onda sam se nekim čudom odlučila pridružiti lovu. Naravno da sam to požalila, vrativši se smrznutih nogu i s blatom zaprljanim suknjama. Činilo mi se da krv trome protječe mojim venama. A ni lov nije bio uspješan. Nismo uspjeli preplašiti plijen i potjerati ga k nebu, jer su se sve životinje s imalo zdravog razuma sakrile u zemlju. Smrznuli smo se do kosti, a Edwardovo se raspoloženje nije nimalo popravilo.

Nije ni moje. Nije mi rekao ni riječi - osim da ga pratim i da se požutim, za Boga miloga - dok smo galopirali za mirisom koji se pokazao privremenim kao i kraljevo dobro raspoloženje. Kada smo se vratili u palaču i kada su naši konji, toliko vrući da se s njih dizala para, bili odvedeni u staje, slijedila sam ga dok je Edward skidao svoje rukavice, kapuljaču i teški ogrtač, bacivši ih u moje naručje te se zapativši u Veliku dvoranu kao da sam mu osobna služavka. Niti ne

pogledavši u mojem smjeru podigao je svoju ruku u kraljevski poziv, bez imalo pristojnosti.

Krv mi je proključala u pobuni. Zar je ovo sve što sam mu bila, služavka koja će nositi njegove stvari i ispunjavati neizrečene zapovijedi? Zastala sam, ruku punih blatnjave odjeće. Tek je ušavši u predsoblje stubišta koje je vodilo do kraljevskih prostorija Edward shvatio kako ga moji koraci više ne slijede. Zastao je, okrenuvši se. Čak sam i pri toj udaljenosti mogla vidjeti kako mu je čeljust bila stisnuta.

"Alice!"

Nisam se pomakla ni koraka.

"Što nije u redu s tobom, djevojko?"

Razmislila sam o tome što bih trebala reći. Što bi bilo mudro. Na trenutak mi je prošlo kroz glavu kako bi bilo pametno ne reći ništa i jednostavno ga slijediti. Ali ubrzo osudih mudrost na pakleni oganj ostavši točno gdje sam se našla.

"Hladno mi je. Nemoj samo tamo stajati." Edward se već penjao stubama. Napustila sam i razboritost.

"Je li to sve što imaš za reći?" upitah.

Edward se ukočio, s čeličnim odblijeskom u očima. "Želim te sa mnom."

Trenutak smo bili sami u golemoj nadstvođenoj prostoriji. Nije bilo nikoga tko bi nas čuo. Podigla sam svoj glas. Mislim da bih ga podigla i da nas je gledalo stotinu ljudi.

"Ne!"

"Želim pehar vina."

Istim sam mu odjekujućim tonom odgovorila: "Što ste si savršeno sposobni natočiti sami, Veličanstvo. A možete i pozvati jednog od vaših brojnih paževa ili slugu da to učini za vas. Ali ja neću."

Edward je zurio kao da nije mogao vjerovati što sam upravo rekla. Nisam ni ja. Bila sam njegovom ljubavnicom već tri godine, no nikada mu se nisam obratila na ovaj način. No do tada nikada nisam imala potrebu za tim. Gledala sam Edwardovo lice na kojem se izmjenjivalo stotine emocija, dok je upijao moje riječi, njihov ton. Zaprepaštenje. Uvrijeđena nadmenost. Neobična potištenost.

I bijes koji je oblio njegovo lice. Zadrhtala sam, ali ne zbog mokrih suknji koje su se zalijepile za moje noge.

Nadmenost je pobijedila. Edwardov je ton kojim je odgovorio bio leden poput mojih prstiju. "Gospodarice Perrers! Želim da podere sa mnom!"

"Ne, Veličanstvo. Ostavili ste me da čekam sve dok mi se noge nisu sasvim smrznute. Nije vam bilo stalo hoću li poći u lov s vama ili ne. Iako ste mi rekli - nakon što ste me odveli od kraljice. Sama sam odlučila poći u lov, a sama ću odlučiti i sada. Neću poći s vama. Otići ću biti uz kraljicu."

Krv mi je jurnula u lice dok sam držala dah. Ovo nije bio djetinji ispad. Ovo je bio promišljen trik, i to opasan. Vidjeh bljesak njegova gnjeva; svojim sam ga

odbijanjem pogodila ondje gdje najviše boli. Uto se kralj dugačkim korakom zaputio preko sobe topćući sve dok se nije nadvio nad mene. Sveta Djevice! U tom je trenutku bio kralj, a ne Edward. Uhvatio me za zapešće, iako sam još uvijek u rukama držala njegov ogrtač, čvrsto me stisnuvši, nesvjestan svoje snage.

"Zaboga, Alice!"

"Zaboga, Edwarde!" oponašala sam ga.

Tišina je bila teška. Gusta poput krvi. Prijeteća poput izbrušene oštrice mača. "Poslušat ćeš me."

"Zato što si kralj?" "Zašto drugo?"

Moje se drhtanje pojačalo, no nastavila sam ga prodorno gledati. "Kada vam je itko išta odbio, Veličanstvo?"

"Nikada! A nećeš ni ti!" Njegovi su se prsti stegnuli još jače, no nisam ni trepnula. "Dovodiš li moj autoritet u pitanje?"

"Vaš *autoriteti*" Nakrivila sam glavu. Moja je kontrola bila neviđena. "Ne dovodim u pitanje vaš *autoritet*, Veličanstvo, samo vašu prokletu aroganciju." Zaustavila sam se usred bolnog siktaja. "Namjeravate li kroz bol zapovjediti moju poslušnost, Veličanstvo?"

"Bol?"

"Vaši su se kraljevski prsti zarinuli u moje meso!" Popustio je svoj stisak, no i dalje me držao.

Kada sam sa sedamnaest godina tek došla na dvor, poslušala bih kralja bez pitanja, bojeći se posljedica. Ne bih mu se suprotstavila. Bila je to kocka, situacija prepuna opasnosti. Možda me odmah pošalje s dvora ili naredi Philippi da to učini. No, sada sam bila majkom njegova sina. Sada sam bila njegovom ljubavnicom već treću godinu. Sada sam bila potpuno odrasla žena i nisam mislila kako će to učiniti. Mislila sam da imam više moći od toga, i mislila sam kako sam zadobila kraljevo poštovanje.

Pa, vidjet ćemo. Kockala bih se tom moći i poštovanjem kako bih izvukla Edwarda iz njegova tmurna raspoloženja.

"Suprotstavila bi mi se, ženo?" zarežao je. Tu nije bilo poštovanja. Možda sam bila u krivu.

"Da, ako ste grubi i nerazumni, Veličanstvo. Nisam bila uz kraljicu cijeli dan. Njezina sam dama jednako koliko i vaša..." Dopustila sam kratku stanku. "Koliko i vaša kurva."

"Tako mi Boga, naređujem ti! Poći ćeš sa mnom!" Njegova je ruka spala s moje.

"Tako mi Boga, neću!"

Iako je već tada potpuno zaprepaštenje zavlдалo Edwardovim licem, raširila sam ruke kako bih ispustila hrpu odjeće na pod, pred svoje i njegove noge. Potom sam pustila da samurovina sklizne s mojih ramena i pridruži im se. Obišla sam ga i uspela se stubama, ostavivši ga da stoji sam u hrpi skupog krzna i baršuna na

pločicama zablacenim našim cipelama. Paž je ušao kroz vrata na samom kraju hodnika. Što bi Edward rekao da smo ostali sami, zaista ne znam. Na vrhu sam se stubišta osvrnula, kako bih ga pogledala, dok je stajao nepomično kao hrast, podbočivši šake o bokove, gledajući za mnom, s hrpom odjeće još uvijek pod nogama.

Čekala sam dok se nisam uvjerila da imam njegovu pozornost. A onda sam se veličanstveno naklonila. Ponovno sam povišala glas tako da me sigurno čuje.

"Postoje druge kurve u palači koje će biti i više nego voljne praviti vam društvo, bez obzira koliko kiselo bilo vaše raspoloženje, Veličanstvo. Možete im dati moju samurovinu. Dajem vam tu slobodu."

Nisam čekala da vidim kako će reagirati. Niti je li pokupio odjeću.

Priznajem kako me obuzela strašna spoznaja kad sam zatvorila vrata svoje sobe iza sebe. Možda sam upravo sve uništila.

Nisam čekala mirnog uma. Kralj je svoje nezadovoljstvo jasno iskazao. Kad je išao u lov, nisam bila pozvana. Kada bi posjetio kraljicu, ako sam bila prisutna, potrudio se pokazati mi kako nisam dobrodošla u njegovoj blizini, dajući mi znak rukom, bez riječi, da napustim prostoriju. Dijeljenje njegove postelje nije dolazilo u obzir. Nedostajao mi je moj ogrtač od samurovine. Dame su ogovarale s velikim zanimanjem za naše očito udaljavanje. Kraljica je bila nervozna, no naš je odnos bio takav da smo svoje misli zadržale za sebe. Sve dok napetost koja je hladila prostoriju više no zima, nije za nju postala nepodnošljiva.

"Jesi li se svađala s kraljem, Alice?"

"Ne, moja gospo." Nije to bila točno svađa.

"Jesi li ga ozlovoljila?"

"Jesam, moja gospo." To sigurno. "Vrlo je - vrlo nemiran."

"Da, moja gospo."

"Možda bi se trebala ispričati, ne misliš?" Njezino se čelo zabrinuto namrštilo.

"Ne, moja gospo."

Stoga je kraljica odustala od bilo kakvih pokušaja pomirbe, a ja sam bila prepuštena čekanju, sve više strepeći. On je ipak bio kralj, a ja nitko i ništa. Kockala sam se, a sada se trebam moliti da nisam nesmotreno ugrozila svoju budućnost.

Potrajalo je to tjedan dana.

Češljala sam kosu pripremajući se za samotnu noć kada začuh meki udarac o vrata. Wykeham! pomislih. Nosi poruku od kralja, da dođem zadovoljiti njegove potrebe. Otvorila sam vrata, dok mi je na usnama treperio negativan odgovor.

"Neću..." Riječi su se sasušile.

Edward. Došao je sam. A preko ruke bilo mu je prebačeno blistavo krzno moga ogrtača.

"Moj gospodaru!"

Ponizno sam se naklonila na pragu, skrivajući svoje lice. Kralj da dolazi u

moju sobu? Čeka li me otpuštanje s dvora, kako sam se i bojala, a samurovina je moj posljednji dar koji će označiti moj sramotan odlazak? Ako ga pogledam, što li ću vidjeti? Podigla sam svoje oči prema njegovima - bolje znati odmah, no Edward nije ništa odavao. Ako me je došao poslati nekamo, onda će to biti hladnokrvno, a ne u žaru strasti zbog mog nedostatka poštovanja.

"Pa, hoćete li me pustiti unutra?" Njegov je glas bio grub. "Mislim da kralj ne bi trebao više odjednom u životu voditi privatnu prepirku na javnom mjestu gdje ga svi njegovi podanici mogu čuti."

Koraknula sam unatrag, otvarajući vrata širom, no unatoč svom nestrpljenju, nije zakoračio preko praga. Umjesto toga, ispružio je ogrtač.

"Ovo je vaše, gospodarice Perrers."

Uzela sam ga od njega, prebacivši ga preko škrinje pored sebe kao da nisam marila.

"Bio sam u krivu, gospodarice. Ponio sam se prema vama s neoprostivom nepristojnosti."

Bolno služben. Sve dok se ne pokolebam... nastavila sam šutjeti.

"Došao sam ovdje tražiti vaš oprost." Još uvijek je to više bila zapovijed nego molba.

"Lako je kralju biti nepristojan, a onda zahtijevati oprost", rekoh. "Ja ga ne zahtijevam."

"Ne?" Beskompromisno sam prekrížila ruke.

"Gospodarice Perrers..." Sada je ušao, zamahom zatvorivši vrata iza svojih leđa. "Nesumnjivo ćete me optužiti zbog pretjeranog ponosa, no zaista ne želim publiku za ovo!" Elegantno se spustio na jedno koljeno. "Tražim vašu samilost za moj nedostatak viteštva. Nijedan pravi vitez ne bi bio - grub - kakav sam ja bio. Hoćete li mi oprostiti?"

Nagnula sam svoju glavu, razmišljajući. Izgledao je veličanstveno, poput vitezova iz jedne od ilustriranih knjiga, klečeći u plamenu plave, crvene i zlatne boje pred nogama svoje gospe. Obučen promišljeno, kraljevski, kako bi me zadivio. Edward, engleski kralj, klečao je pred mojim nogama. Štoviše, dohvatio se moje ruke i poljubio je.

"Nijedan me podanik još nije izazvao." Znam.

"Pa? Hoćeš li držati svojeg kralja u neizvjesnosti?" Njegov izraz nije bio izraz ljubavnika. Linije razdraženosti izoštrile su se. "Nedostajala si mi više no što si trebala. Tek si obična djevojka! Kako si mi mogla tako nedostajati? A sve što si mogla učiniti bilo je mrko me gledati iz redova prokletih dama moje supruge. Ili se ponašati kao da ne postojim."

"Sve dok me niste odaslali iz sobe." "Pa - nisam to trebao učiniti."

"Ne. I ja nisam tek obična djevojka. Ja sam majka vašeg sina."

"Znam. Alice..." Službenost je blijedjela.

"Niti sam tek vaša kurva. Pružam vam više od tjelesnih zadovoljstava."

Mislila sam da marite za mene ipak malo više, Veličanstvo."

"I marim. Pobogu, Alice! Imaj milosti! Bio sam u krivu." "Oboje se slažemo oko toga."

Otpustio je moju ruku i, još uvijek klečeći, raširio ruke. "Naučio sam ovo za tebe, kao budalasti trubadur koji želi zavesti svoju gospu! Kako ti se čini taj izraz ljubavi..."

Pritisnuo je ruke na svoje srce poput nesretno zaljubljenog trubadura i počeo recitirati kiticu. Smiješnu, blesavu, no ni na njegovu licu ni u glasu nije bilo poruge. Došla je iz njegova srca, a s njom i tuga, žaljenje zbog stvari iz prošlosti. I one su, poput mladosti, bile zauvijek izgubljene.

Fortuna mi se smiješila: Bijah pun taštine: Manirima i izgledom Pružah joj miline:

I krasila me lovorom, Dižući se u visine...

Zastao je. "Dovraga sa stihovima! Moj izgled blijedi, a moje ponašanje nije bilo odveć šarmantno. Nemam izgovora ni zajedno, no izmoljavam tvoje razumijevanje."

"Plantagenet koji preklinje?"

"Postoji prvi put za sve!" Žaljenje je nestalo. Ponos i autoritet su se vratili, iako je još uvijek klečao. Progutala sam nenadane suze. Zaista sam bila očarana. "Ne ostavljaj me u neizvjesnosti, gospodarice Perrers."

"Ne bih se usudila! Donijela sam svoju odluku, Veličanstvo." Kakav me to nestašluk potaknuo da ga držim u neizvjesnosti još koji trenutak? Dotaknula sam njegovo rame sa svom otmjenošću gospe koja prihvaća ljubav svoga viteza kako bih ga nagnala da ustane.

"Dakle?"

"Opraštam vam. Nemoguće je odbiti tako divno udvaranje." "Hvala Bogu!"

Povukao me u svoje naručje, oprezno, kao da sam neki dragocjeni predmet napravljen od stakla. Ili kao da bih ga još uvijek mogla odbiti. Njegove su usne bile hladne na mojima sve dok se nisam rastopila pred njim, a onda je njegov zagrljaj postao plameni obruč. I on je meni nedostajao.

"Namjeravao sam ti dati dar... možda dragulj... Ti si mi dala sina, poklon koji nema cijene. Trebao bih pokazati svoju zahvalnost..." Položio je svoju bradu na vrh moje glave, dok mu je moja kosa padala preko ramena.

"Ne... ne dragulj." "Što onda?"

Misao mi je odmah ušla u glavu. Znala sam što želim. "Dajte mi imanje i kuću, Veličanstvo." Moje me nesigurnosti nisu nikada napustile, a Greselev me dobro naučio.

"Želiš zemlju?" Čula sam mu iznenađenje u glasu dok je podizao glavu. "Da. Taj je dar unutar vaših mogućnosti."

"Želiš biti žena s posjedom. Onda ćeš ga dobiti. Za gospodaricu Alice, koja obasjava tamne kutke moje duše."

To mi je oduzelo dah. "Hvala, Veličanstvo." "Pod jednim uvjetom..."

Najednom sam postala oprezna. Nikada nije bilo dobro podcjenjivati Plantageneta.

"Da me ponovno zoveš Edward. Nedostajalo mi je to." Kamen mi je pao sa srca. "Hvala ti, Edwarde."

U tom je daru bilo ljubavi i zahvalnosti, jednako kao i u mojem primanju. Ponudila sam svoje usne, svoje ruke, svoje tijelo. I svoju odanost. Moja je odsutnost uzburkala Edwardove strasti i nije ni pomišljao na celibat. Vodio je ljubav sa mnom na mojem ne toliko raskošnom krevetu koji je jedva mogao zadržati njegove duge udove, omotavši me ponovno u moj ogrtač od samurovine. Više nisam bila samo njegova kurva. Oboje smo to znali. Moj je izazov kralja osvijestio o istini našeg odnosa. U njemu je bilo stalnosti.

"Nikada te neću poslati s dvora", mrmljao je s dirljivim shvaćanjem, glave prislonjene na moj vrat, dok su se strasti smirivale. "Ti si moja ljubav. Dok nas smrt ne razdvoji."

"A ja te nikada neću dobrovoljno napustiti", odgovorih. Mislila sam svaku riječ.

Dao mi je malenu kuću u Ardingtonu, samo za mene.

Rodila sam Edwardu i drugo dijete. Još jednog sina, Nicholasa. Sretan događaj. Sada sam mogla putovati kada sam željela u kuću gdje je John odrastao i galamio u svojim igrama viteških osvajanja. Nisam se bojala da se neću moći vratiti na dvor kada to budem željela.

"A što će se dogoditi s tobom?" upitala sam novorođenče koje je sličilo Edwardu jednako snažno kao i njegov brat John. "Koji će biti tvoj put do bogatstva i snage?" Pomislila sam na Wykehama. Odličan primjer za svakog dječaka.

"Kad budeš stariji, upoznat ću te sa svojim dobrim prijateljem."

"Što da ti darujem, u zamjenu za ovaj novi poklon?" Edward je pitao, držeći svojeg sina u rukama. "Nemoj mi reći..."

Nisam ni morala.

Darovao mi je vodstvo nad imanjem Roberta de Tilliola i vjenčani dar njegova nasljednika. Bilo je golemo, četiri vlastelinske kuće i dvorac na samom sjeveru Engleske te je obećavalo mnogo zlata za moje kovčege.

Bilo je neuobičajeno da kralj daruje nešto tako kraljičinoj dvorskoj dami. Ljudi su počeli obraćati pozornost, no nisam marila. Samo sam obavijestila Greseleya da će morati izdvojiti još svoga dragocjenog vremena za vođenje mojih imanja. Nije bio nezadovoljan.

Te me je kobne zime kralj proklinjao - ne čineći se potpuno iznenađen kada sam uzvratila istom mjerom — nosila sam Edwardovo drugo dijete, a kraljica je plakala od slomljena srca zbog svojeg najdražeg, najstarijeg sina. Princa je pogodila neka strašna bolest, nije čak mogao ni odjahati u bitku, nego mu je bio

potreban prijevoz kočijom kako bi mogao nadgledati obranu Bordeauxa. Edward ju je pokušao utješiti, pokušavši odagnati glasine pričama o svojim ratnim pohodima. Zima je donosila mnoštvo bolesti koje su pogađale muškarce. Bolne i doista neugodne, no rijetko kada kobne. A kraljica nije trebala strahovati da se radi o boginjama. Edward je frknuo. Prinčeva supruga, neprocjenjiva Joan, zacijelo ga je toliko grčevito držala uz sebe da to nije dolazilo u obzir.

Philippa je bila neutješna.

"Bojim se", šaptom mi je priznala. "Sanjam katastrofu. Kako to da mog sina moraju nositi u bitku? Nije bio bolestan ni dana u životu."

"Sigurno je samo prehlada", pokušala sam je umiriti.

"I da ga zbog toga moraju nositi? Ne bih rekla. Previše je ponosan za to. Osim ako je preslab da uzjaše konja. Kako Edward može biti tako bezosjećajan?" uzrjala se.

"Pokušava vas umiriti."

"Znam - no, nekada je stvarnost iskreniji odgovor. Bojim se za svog sina. Hoćeš li se moliti sa mnom, Alice?"

Stoga i jesam, no donijelo je to tek malo utjehe. Nastavili smo se praćakati pod pokrivačem lošeg raspoloženja, sveobuhvatnog poput snijega.

"Moram požuriti radove na svojoj grobnici", brinula se. "Nije ni blizu završena."

"Samo ste melankolični, moja gospo." "Vidim smrt u svakoj sjenci."

Vidjela sam je i ja. I vidjela sam promjenu. Cijelu sam tu zimu osjećala kao da stojim na ledu rijeke Temze, očekujući da svakog trena pukne pod mojim nogama i da me voda odnese.

Ja sam se usredotočila na eksploziju lošeg raspoloženja koja se odvijala preda mnom.

OSMO POGLAVLJE

Osjećaj nelagode popeo mi se uz kralježnicu proževši me trn cima, poput nježne ogrebotine ljubavnikova nokta po osjetljivoj koži. Zadrhtala sam, a svako mi je osjetilo bilo na oprezu. A budući da nije bilo ponavljanja, još jednom

Bila je to uzvišeno, službeno primanje, priređeno kako bi odalo dojam autoriteta: kralj i kraljica sjedili su u visokim naslonjačima na podiju u najvećoj sobi za prijam u Westminsteru. Ispred njih stajao je mladić, tek ušavši u svoje trideseto desettljeće, smjelo odabrane odjeće, blistajući mladenačkim sjajem. Unatoč njegovoj bliještećoj aroganciji, duboko se naklonio, što je za njim učinio i ostatak njegove svite. A kakva je to impresivna pratnja bila; njihovo je oružje bilo imponozantno poput dragulja i dotjeranih tunika koje su na sebi nosili. Philippa se široko smiješila, no kralj nije bio raspoložen za divljenje.

"Zašto si ovdje?" oštro je upitao.

"Ne mogu više ništa u toj močvarnoj provinciji od koje je i Bog digao ruke." Mladić se nije dao smesti. Bio je neporecivo zgodan, no na njegovom je licu bilo pažljivo pripremljene tvrdoće. I zapanjujući nedostatak poštovanja. "Perem svoje ruke od Irske i od svega što ima veze s prokletim Ircima."

"Pereš ruke? Mlada budalo! Jesi li mislio da će ro biti lak zadatak? Sto si, za ime Boga, radio dosad?" Edward je sišao s podija kako bi mladog dvoranina udario po ramenu, stisnutom šakom, očito ne iz privrženosti. "Pokušavaš li upropastiti sav moj rad na toj proklesoj provinciji, odlazeći čim naiđeš na otpor? Zaboga, Lionele!"

Znači, to je bio Lionel. Edwardov drugi sin koji je uspio preživjeti surovost djetinjstva. Bio je naočit, otmjen, ambiciozan i

Kraljev namjesnik Irske posljednjih nekoliko godina, a krasilo ga je obilje draži, tako ugladen i lijep da ga je samo gledati bilo smirujuće poput sloja gušće masti na prsima cmoljavog djeteta. Ipak, njegov je neodobren povratak donio povjetarac uzbuđenja koji je uzburkao mračne dane dvora. Barem je Lionel, novi grof od Clarencea, naslov koji je bio izraz Edwardove rođendanske velikodušnosti, vratio osmijeh na kraljičino lice. Zbog toga sam ga gledala s više naklonosti nego što sam tomu bila isprva sklona.

"To nije pravično, Veličanstvo! Naišao sam na otpor prvog dana kada sam nogom kročio ondje!"

"Namjeravam te poslati natrag u roku u kojem se može osedlati odmorni

konj..."

"Ne, Edwarde... Ne!" Philippa nije mogla podnijeti prepirku. Bio joj je loš dan. "On je naš sin!"

"I pravi gnjavator! Moj sin ne bi napustio svoje obveze. Podići će se na noge prije nego što uspijemo trepnuti."

"Ne vidim zašto bi se seljaci pobunili..." Lionelov se glas pretvorio u neugodno cmizdrenje.

"Naravno da će se pobuniti!" Edward ga je nastavio gledati ravno u oči. "Tvoj je posao bio da održiš mir, a ne da diraš u pčelinje gnijezdo!"

"Oh, Lionele..." Kraljica je ispružila svoje ruke.

Mladić je brzo zaobišao oca te pao kraljici pred noge, gdje je pognuo glavu u pomalo pretjeranom žaljenju. "Majko. Oprostite mi..."

"Moj najdraži Lionele." "Mogu objasniti..."

"Sigurna sam da postoje razlozi..."

"No, hoće li otac slušati?" Uputio je prepreden pogled prema kralju. A što se tiče nas ostalih, kao da nismo ni postojali u ovom zamršenom bacanju obiteljske rukavice.

Ah!

Studen, ponovno mi se onaj isti čudan osjećaj uspeo uz kralježnicu. I opet zadrhtah, dok su mi se dlačice na potiljku i na ruci na-kostriješile uslijed nenadane hladnoće. Klizila mi je po koži, toliko snažna da sam mogla s gotovo potpunom sigurnošću znati. Netko me u ovoj sobi promatrao. Netko mi je upućivao više od prolaznog zanimanja. Pogledala sam oko sebe, prema ljudima u Lionel ovoj sviti, no ništa mi nije privuklo pozornost. Nisam vidjela ni jedno lice okrenuto u svojem smjeru. Svi su bili usredotočeni na prepirku kralja i njegova razmetnog sina. I zašto bi me itko izdvojio? Bila sam tek jedna od dvorskih dama, bez imena i bez lica, koja služi kraljici i koja je podržava.

Pa ipak, osjećaj me nastavio držati. Netko me je gledao.

"Tvoj će te otac saslušati", Philippa je izjavila, umirujući ga. "Ali ne sada. Poslije. Kada proslavimo tvoj povratak. Pet godina - prošlo je pet godina otkad sam te zadnji put vidjela." Njezino je lice obasjalo majčinsko zadovoljstvo.

Edward je pokazao onoliko zadovoljstva koliko je pokazao poštovanja, izdahnuvši s neodobravanjem. "Pretpostavljam da izmjenjivanje optužbi može pričekati. Majci je drago da te vidi. Treba te podučiti kako voditi teške provincije - ne može se sve riješiti uporabom sile ili nasrtljivim zakonima. Potrebno je..." Zatvorio je svoja usta prije nego što se govor pretvorio u predavanje o visokoj politici. "No, najprije ćemo se počastiti u čast tvojeg povratka."

Dao je znak za kraj prijama. Dok sam pomagala kraljici da se osovi na noge, ponovno sam osjetila onaj ispitivački pogled, koji kao da je svlačio moju kožu kako bi mi mogao zaviriti u dušu. No, samo je Wykehama zanimala moja duša, a on je još uvijek gradio kruništa u Windsoru. Brzo sam podigla pogled, pogledavši

uokolo, odlučna da uhvatim krivca koji se usudio zuriti u mene - i ondje je bio. Jedan od Lionelovih ljudi, gledao je u mojem smjeru zureći gotovo nepristojno.

Odbila sam uzvratiti pogled. Neću se dati zastrašiti. Pogledom sam nevinno prelazila preko redova pretvarajući se da tražim nekoga koga poznajem. I sve to vrijeme bila sam svjesna kako se njegov blistavi pogled nije pokolebao.

Tko je on?

Kako se usuđuje!

Neka mu bude. Bez pretvaranja, uzvratila sam mu pogled, zureći jednako nepristojno.

Bio je odvažan muškarac, to sigurno. Niti je svrnuo pogleda, niti se nasmijao u isprici. Bio je stariji od princa, no ne više od deset godina prema mojoj procjeni. Grubo lice, iako ne bi bilo neprivlačno - da nije mrzovoljnih linija koje su se protezale od nosa do usta. Ne, nije bio naočit muškarac. Svjež obrijan, kako sam zamijetila, šio nije bila uobičajena moda tih dana, a njegova je tamna kosa bila jače podšišana nego što je to bilo uobičajeno. Njegove oči nisu bile osobite boje, prije tamne nego svijetle, no izravne i bez posramljenosti -iako je uhvaćen kako zuri u jednu od kraljičinih dvorskih dama. Njegova je čeljust bila izobličena blijedim ožiljkom koji je još uvijek bio rumen od nedavne borbe. Njegova je odjeća bila kvalitetna, no funkcionalna, kakav je bio i njegov mač, dobra čelična oštrica bez dekoracije. A što se tiče nakita dvorana, jedini od svih nije nosio ni jedan komad, no nisam smatrala kako je to označavalo nedostatak sredstava, već njegovu osobnu sklonost. Njegova su usta bila stisnuta u čvrstu crtu. Pretpostavila sam da neće odati nikakvih tajni - osim ako to sam bude želio.

Vojnik prije nego dvoranin, odlučih. I ne. Nisam ga poznavala.

Podigla sam obrve, natjeravši ga na reakciju, na što je on kratko kimnuo glavom. Odlučila sam kako mu neću odvratiti i to mi je baš godilo, stoga sam mu okrenula leđa kako bih odnijela kraljičin misal na sigurno dok je ona polagano napredovala prema svojim odajama s Lionelom pored nje. Slijedila sam ih, osjećajući bodež pogleda između svojih ramena sve dok nismo napustili prostoriju.

Dakle! Lionel mi se nije odveć svidao. A muškarac u Lionelovoj pratnji koji je imao drskosti izdvojiti me svidao mi se još manje. Za moj je ukus bio previše mračan.

Kralj je naredio slavlje u kraljevskom stilu. Edward je uživao u pirovima. Bio mu je užitak slaviti u raskoši u kojoj je mogao igrati glavnu ulogu. Je li ikada postojao kralj njemu ravan, a koji bi skakutao i klepetao krilima s izvanrednim samopouzdanjem u pozlaćenom kostimu divovske ptice, tek kako bi zabavio svoju djecu? No, ne i ovom prilikom. Jedva je kimnuo u smjeru glazbenika i plesača i to je bilo gotovo sve: spektakl je bio jedva dovoljan da s Edwardova lica skine prijezir prema Lionelovim neuspjesima u Irskoj. Edward je pružio novčarku Andrewu Claroncelu, svom najdražem pjevaču, s gorkim pogledom koji ga je molio da prestane pjevati gotovo prije nego što je počeo. Sve u svemu, činilo se kako će to

biti duga večer. Sjela sam pri dnu glavnog stola oštro pogledavši čovjeka koji je bio smješten meni zdesna.

Moj družbenik za ovu gozbu?

Drski muškarac iz sobe za prijam. I okladila bih se na svoju samurovinu kako nije bila slučajnost što je imao mjesto upravo pored mene. Kako je to postigao? Mitom koje je potihom tutnuo u raku Edwardovom stjuardu? Njegove oči koje su letjele po mom licu-tamno sive, kako sam mogla primijetiti u ovoj prevelikoj blizini -bile su odvažne kako sam i pomislila.

"Gospodarice Perrers."

Stajao je dok nisam zauzela svoje mjesto, a ja sam ga s uživanjem natjerala da čeka, dok sam protresala svoje suknje i elegantno ih namještala. I zaista je čekao, prisilivši me da priznam kako su njegovi maniri izvrsni. S blagom prijaznošću i lijepim naklonom, napokon je sjeo; njegovi su pokreti bili oštri i kontrolirani, no iznenađujuće elegantni. Dakle, nije cijeli život proveo u sedlu; upio je neke dvorske vještine čak i u Irskoj.

"Znate moje ime, gospodine." Na njegov sam očiti interes odgovorila nezainteresiranošću. "Kako to?"

"Niste nepoznati na dvora, gospodarice." Njegov je glas bio mekši no što sam očekivala, a njegov odgovor iznimno zagonetan. Pomislila sam kako pokušava sakriti pravu istinu. "O vama se govori čak i u Irskoj", dometnuo je.

Nadao se da ću pitati što se o meni priča. Ali neću. Uzela sam svoj pehar i ispila iz njega.

"Ono što već znam", nastavio je, potpuno smireno, "jest odakle dolazite?"

Počeh se prisjećati, dok mi je istodobno i jasna i mračna prošlost zaokupljala um. Govorkanja o mojem ranom djetinjstvu. Napušteno dijete. Kopile prostitutke i običnog seljaka. Novčarka puna zlatnika koja možda jest, a možda nije postojala. Samo sam slegnula ramenima. Ništa od toga sada nije bilo važno. No, osjetila sam gorčinu zbog uzburkanih sjećanja.

"Nemam obitelji", odgovorila sam.

Okrenuh mu leđa, nalaktivši se kako bih izmijenila koju riječ s postarijim vitezom koji mi je sjedio slijeva. Bilo je to zadivljujuće, taj opseg tema o kojima sam mogla razgovarati s tim starim vitezom, koji me gledao poprijeko više se zanimajući za svoju hranu. Uzdahnula sam, umorna od njegovih jednosložnih odgovora. I bijah dovoljno blesava da bacim pogled u smjera svog tihog dražbenika. Gledao me s neobičnom zabavljenosti.

"Pa?" Nisam trebala odgovoriti, ali ipak jesam.

"Jeste li napokon završili?" upitao je, pokazavši svoje zube u osmijehu koji me trenutačno učinio opreznom. "Nisam vjerovao da razgovor s vama može biti tako pogubno dosadan, gospo. Sir Ralph je zasigurno zaspao uslijed silnog uzbuđenja. Čak bi i meni bilo teško ostati zanesen duljinom vremena koja je potrebna da se dvor preseli iz Haveringa do

Londonskog tornja!"

"Barem sam pristojno porazgovarala sa svojim susjedom, gospodine", usprotivila sam se. "Vi ste u tom, nažalost, potpuno podbacili." Nije izmijenio ni riječi s damom sa svoje desne strane.

Kako sam znala? Pa, slušala sam, nisam li?

"Pomislio sam kako biste htjeli znati moje ime", reče najednom, potpuno nevezano.

"Ne baš. No, kada smo već osuđeni biti družbenicima tijekom ovog obroka... Tko ste vi?" Ipak nisam mogla odoljeti. Oh, vrlo sam dobro znala tko je on - učinkovito sam iskoristila svoje vrijeme između prijama i gozbe - no, neće škoditi da ga malo piknem u njegov muški ponos. "Kad već znate *moje* ime, gospodine, podrazumijeva se da bi bilo pristojno da mi kažete *vaše*. A kad ste već uspjeli urediti da sjedite pored mene..."

S odbljeskom zahvalnosti u očima, pričekao je dok nam paž nije obojima napunio pehare glatkim Bordeauxom. Polako je otpio gutljaj prije nego što je pehar odložio kod svog lakta. I on će mene natjerati da čekam. Mogla sam se nasmijati, no nisam, sumnjajući da bi ovaj muškarac mogao brzo uočiti slabost kako u prijatelju tako i u neprijatelju, a još je brže iskoristiti. No, zasad nisam bila sigurna u koju kategoriju on ulazi.

"Ja sam William od Windsora, gospođo."

Drsko sam podigla ramena, u pokretu koji je Isabella vješto koristila. Nije bio pogoden. "Radio sam u Irskoj, za grofa od Clarencea."

Sto mi nije reklo ništa više no što sam već znala. Gledao me, još uvijek se smiješeći, a na vlastitu neugodu, shvatila sam kako mi je rumenilo polako počelo oblijevati lice.

"Zašto zurite u mene?" upitah ga. "Mislim da ste zanimljivi."

"Zanimljiva? To zvuči kao da sam neki novi borbeni plan!" "Mislim da smo vrlo slični, *madam*. "

"Jesmo li? Ne vidim kako, Williame od Windsora. Vi ste mnogo naočitiji od mene!"

Što ga je iznenadilo. Grohotom se nasmijao. "A vi ste otvoreniji nego što sam očekivao. Neobična osobina za ženu. Prema mojem iskustvu, žene su obično tajnovitije."

"Ja nisam." Pretpostavila sam da je njegovo iskustvo sa ženama široko poput Temze kod Tilburyja. "Recite mi zašto smo slični."

"Oh, ne mislim da hoću. Ne još." Podigao je pehar u maloj zdravici.

Okrenula sam se kako bih ponovno pokušala uključiti sir Ralpa u dosadan razgovor, kao da mi Windsorov odgovor nije pobudio zanimanje. No, jest. I on je to znao. Pričekao je dok moj vitez nije navalio na tanjur pečene veprovine te nastavio razgovor kao da nije bilo stanke.

"Predomislio sam se, gospodarice Perrers. Vi ste žena dostojna mojeg

povjerenja, stoga ću vam reći po čemu smo slični. Oboje smo ambiciozni."

Zurila sam u njega.

Oboje smo koristoljubivi."

I dalje sam šutjela, gledajući ga preko ruba svoje čaše. "Oboje dolazimo iz ničega."

Neću odgovoriti. Što taj muškarac hoće reći?

"Zar nemate nikakvog odgovora na moja zapažanja, gospodarice Perrers?"
"Dolazimo li oboje iz ničega, gospodine?"

"Po slijedu događaja, da, dolazimo. Moj je otac bio minorni vitez koji si za cijelog života nije stvorio ime. Windsor od Greyriga, siromašno učmalo mjesto u Westmorelandu koje nema što ponuditi osim ovaca i kiše. Napustio sam Greyrigg čim sam mogao kada sam postao vojnikom, što bi učinio bilo koji ambiciozni mladić. Slava, uspjeh, bogatstvo - to je ono što sam želio i što sam dobio. Borio sam se kod Poitiersa i stvorio si ime. Posljednjih sam godina svoju zvijezdu pridružio Lionelu. Možda nije savršen, no smatram kako je najsposobniji od kraljevskih mladunaca." Nisam si mogla pomoći da se ne nasmijem na tako besramnu kritiku, bez obzira tko sluša, dok su Windsorove oči poletjele prema Lionelu koji je sjedio pored kraljice, zabavljajući je svojim dosjetkama i svojom živošću. A potom su se vratile na mene.

"Oboje smo se nekako snašli u ovome svijetu. Vi kao kraljičina dvorska dama", - njegova značajna šutnja dala mi je do znanja kako zna točno koja je priroda mojeg odnosa s kraljem - "a ja kao jedan od Lionelovih savjetnika."

"A ovo mene treba zanimati, sir Williame, zato što?"

Namrštio se. "Nisam siguran, istini za volju. No, iz nekog razloga imam osjećaj da bi se naše zvijezde mogle zajedno uzdići."

To me već intrigiralo, no podigla sam obrve u znak slabog interesa.

"Moje vještine leže u ratovanju i tvrdoglavom upravljanju", nastavio je bez suzdržavanja. "A vaše? Koliko će sjajno sjati vaša zvijezda?"

Zacrvenjela sam se. Bilo je očito što je time mislio, a iako mu je pogled bio oštar poput noža gospodara Humphreya, odbila sam pristati da me uvuče u nesmotrenost. "Mislim da moja zvijezda sja dovoljno sjajno i bez vaše intervencije, gospodine."

"Ali ne sjajno ili brzo poput moje, gospodarice. Vojna služba omogućuje sposobnom i ambicioznom muškarcu da izgradi prilično bogatstvo."

"Pronevjerom, korupcijom, novcem za otkupninu i plijenom?" Malo sam više vremena posvetila svome istraživanju.

Nasmijao se, vedrom notom nadglasavši opću galamu, zbog čega se nekoliko očiju okrenulo u našem smjeru. "Slušali ste govorkanja, gospodarice Perrers."

"Jesam, sir Williame."

"I znali ste moje ime otpočetak." "Naravno."

"Pa, ne mogu vas kriviti. Mudar je čovjek onaj koji zna s kime ima posla."

"I nesumnjivo, mudra žena." Nagnula sam se kako bih mu šapnula. "No, s vama ne želim imati posla."

Uzeo si je vremena kako bi izrezbario komad govedine, nudeći mi odabir boljih krišaka s tanjura. Odmahnula sam glavom.

"Što želite, gospodarice Perrers?" "Ne shvaćam, gospodine."

"Pa, ne govorim o odabiru između govedine ili veprovine na tanjuru - govedina je izvrsna, usput - trebate je probati. Ako ste žena zdravog razuma — a mislim da jeste — trebali biste razmisliti o tome gdje ćete biti za deset godina. Mjesto koje ste zauzeli nije za cijeli život, nije li tako? Rekao bih da godine koje su vam preostale na dvora možete nabrojati na prste vaših dviju izrazito sposobnih ruku. Život nije beskrajan, je li?"

I zbog toga što sam ga savršeno razumjela i jer nije pričao o duljini moga života, slijedila sam njegov pogled do mjesta na kojem je sjedio kralj, zasjevši u svojem stolcu slušajući Lionelove izlike. Edward je izgledao dobro i smireno, no godine su ga nemilosrdno pritiskale. Što se tiče Philippe, njezin je život visio o tankoj niti. William od Windsora bijaše u pravu, proklet bio. Ovdje nisam imala sigurnost stalnog mjesta.

I nisam li to znala? Od samog početka? Strah koji je oduvijek bio prisutan ponovno se počeo komešati u meni, dosadan i naporan poput pokvarenog zuba.

"On neće potrajati zauvijek, gospodarice Perrers. Što vam onda preostaje?"

Njegova je drskost bila pretjerana te je ljutnja zbog toga što taj muškarac čita moje misli odagnala strah. "A što se to vas tiče?" planula sam.

"Barem je prihvatio kopile."

"Začudno ste dobro informirani u Irskoj." Srdžba je mojem glasu dodala neprijateljski ton.

A on ga nije ni primijetio. "Isplati se biti ako želite napredovati u životu." "Neki bi rekli da ste dobro prošli za muškarca koji nije od velikog značaja." "Oh, ne. Bili bi u krivu. Moje stopalo jedva dotiče ljestve."

"Očekujete se uzdignuti još više?"

"Da. I hoću."

Koja arogancija! Dobro sam ga prosudila. William od Windsora nije mi se sviđao. Proučavala sam Edwarda, prisjetivši se njegove reakcije na Lionelovo neuspješno rukovanje Irskom, prisjetivši se prijezira koji se razvukao po njegovu licu dok je pogledom prelijetao preko Lionelovih podanika. Bilo mi je zadovoljstvo okrenuti oštricu u Windsorovu truhu.

"Mislim da ste u krivu, gospodine. Ne sviđate se kralju." "Možda mu se ne sviđam, no potreban sam mu."

Zagrcnula sam se gutljajem vina. Zar ga ništa neće spustiti? "Zašto?"

"Kako bih rukovodio Irskom. To nije zadatak za osjetljive ljude. Kralj vjeruje mojim odlukama. Možda mu se ne sviđaju, no ipak će me poslati natrag u Irsku s još više moći no što sam imao pod Lionelom."

"Tako ste sigurni u sebe!" narugala sam se.

"Nisam li", odgovorio je, vedro i nepokajnički. "I posjedujem neuobičajenu moć zapažanja. Poslušajte moj savjet, gospodarice Perrers! Promislite o svojoj budućnosti!"

I nakon te neopravdane bliskosti, poklanjao je pažnju dami sa svoje desne strane, pokazujući mi tek svoja savršena svilom pokrivena ramena, ostavivši me na milost sir Ralphi koji je žvakao meso i kruh kao da mu je to posljednji obrok, zbog čega mi je samo preostalo zijeovati od dosade. Sve dok se stolovi nisu ispraznili, a William od Windsora pričekao me kad smo usrali da napustimo prostoriju.

"Hoćete li prihvatiti još koji savjet, gospodarice Perrers?"

"Sumnjam." Bila sam umorna i uzrujana, intrigirana izvan zdravog razuma, te nisam bila raspoložena dopustiti ovom vuku, koji se nije ni potrudio obući ovčje ruho, da me zavede.

"Tko je vaš neprijatelj? - i nemojte reći da ih nemate." "Vi, vjerojatno."

"Ja vam nisam neprijatelj, gospodarice Perrers! Promislite o drugima koji vam žele naštetiti."

"A što ako to učinim?"

"Budite oprezni. Budite pametniji od svojeg neprijatelja. To je najbolji savjet koji mogu ponuditi. A ako vam ikada bude bila potrebna pomoć u obuzdavanju tog neprijatelja, vaš sam sluga. Ne dopustite da vaša neutemeljena zlovolja prema meni odvraća od toga." Naklonio se poljubivši mi ruku, iako sam osjetila snažnu potrebu da je iščupam iz njegove. "I ne, niste ljepotica. No, tako mi Boga, od svih žena koje poznajem vi najviše zadivljujete. Koliko ste stari?"

Sveta Djevice. Imam dvadeset dvije godine. A koliko ste vi stari, gospodine?
"Trideset sedam!" brzo je odgovorio.

"A jeste li oženjeni, gospodine?" umiljato sam upitala, impulzivno, dok su njegovi prsti još uvijek obavijali moje, topli i čvrsti.

"Zašto?" Podigao je obrvu.

"Zanimalo me imate li sina koji će naslijediti to golemo bogatstvo koje ste si naumili priskrbiti."

"Ne. Nemam. Nisam oženjen."

"Dobro. Inače bih morala sažalijevati jednu gospu koju ste uzeli za ženu." Njegov je osmijeh bio oštar i neugodno privlačan.

Nisam se uopće sjećala što sam objedovala te večeri. A pjevačima sam posvetila toliko pozornosti da ne bih primijetila ni da su samo otvarali usta.

Moj je razgovor s Williamom od Windsora tijekom Liondove gozbe, činilo se, bio neugodno očit, i poželjela sam da se nije dogodio. Ne zato što sam rekla ili učinila nešto loše. Dapače, trudila sam se držati svoj jezik za zubima u prisutnosti ovoga viteza kojeg sam smatrala i više nego opasnim. No shvatila sam kako su moji dojmovi o njemu promjenjive prirode. Nisam željela razgovarati o njemu.

"Što ti je ona bitanga Windsor imao za reći?" Sokolovog zida kao uvijek za ono što je netko nekomu rekao, Edward nije gubio vrijeme na ispitivanje, već je, umjesto izricanja ljubavničkih nježnosti, režeći zahtijevao odgovor dok sam sjedila na sredini njegova kreveta. Možda je u njegovu nesuptilnom zahtjevu bilo ipak nešto ljubomore. Plantagnet je pazio na svoje.

"Ništa", odgovorila sam, ruku uredno preklopljenih na krilu. "Ništa osim napuhanog hvalisanja. Taj čovjek ne priča ni o čemu osim o samom sebi." Nije to bila potpuna istina, no dovoljno blizu.

"Hm." Edwardovo se čelo naboralo u poznatom nemiru. Počeo je rasplitati moju kosu od uredno spletenih pletenica, iako na umu nije imao tjelesne užitke. Windsor je uspio prodrijeti čak i u kraljevsku spavaonicu, proklet bio! Edward je povlačio moju kosu pokušavajući me nagovoriti da još govorim o temi. "Što ti misliš o njemu?"

"Ne sviđa mi se."

"Ni meni. Misliš li da bi bio pošten u upravi?" Sumnjam.

Edward se glasno nasmijao. "Pa, to je dovoljno jasno. Bi li mi bio odan?"

"Da, ako bi mu to donijelo novac i moć." Što je bilo iskreno koliko je moglo biti.

"Čini se da si dubinski pročitala čovjeka u tako kratkom vremenu." Namršteni se izraz vratio, sada usmjeren meni.

"Nije bilo teško", nasmijala sam se mudro. "Nisam još upoznala tako hvalisavog muškarca. Misli da ćeš iskoristiti njegove vještine - i poslati ga natrag u Irsku." Još se jače namrštio, stoga sam okrenula glavu kako bih mu utisnula cijelov na ruke koje su bile omotane mojom kosom. "Hoćeš li?"

"Nisam siguran. Mislim da postoji nešto riskantno u njegovu galopiranju." Isto sam mislila i ja, iako vjerojatno ne iz istih razloga.

Wykeham, koji se vratio na dvor za prigodu gozbe, nije bio odveć pristojan. Naši su se koraci susreli nakon mise sljedećeg jutra. Nije bio u službi, već je stajao pri samom kraju male povorke dvorana. Uočila sam ga kada sam se osvrnula kako bih pogledala je li Windsor prisutan. Moje su se usne savile u velikodušnom zadovoljstvu kad sam shvatila da nije. No Wykeham je bio ondje. I očito me čekao s nekom namjerom.

"Vidio sam da se Windsor namjerio na vas", izjavio je bez uvoda.

"I menije drago što vas vidim, Wykehame!" odgovorih. "Možda je i vama drago što vidite mene?" Wykeham je nedavno postigao izvanredan napredak: winchesterski biskup i lord visoki kancelar Engleske - visok, doista, za muškarca čiji je glavni interes bio konačni kut stupova kako se dvorac ne bi srušio na nesretne vojnike. Zbog njegove drskosti, bilo mi je zadovoljstvo malo ga podbadati. "Ili ste sada prevažni da biste marili za takve poput mene?"

"Uvijek je novo iskustvo, gospodarice, razgovarati s vama." Wykeham je odbio reagirati na moj podsmijeh. "A sada, zašto mislite da se Windsor mota oko vas?"

"Mota se?" uzdahnula sam. "Zaista ne bih znala."

"Reći ću vam zašto. Da bi privukao kraljevu pozornost."

"Onda neće uspjeti. Nisam mu prijateljica. Smatrate li me lakovjermom i mislite li da ću se zanijeti laskanjem svakog ambicioznog skorojevića koji želi doći u ured?"

Prodorno sam ga gledala nadajući se isprici. No, isprika nije dolazila od kraljeva novog kancelara.

"Smatram kako vam nedostaje iskustva u razgovorima s muškarcima njegove naravi." Wykeham reče, zastajkujući nakon svake riječi, dok su odzvanjajući udarci njegovih koraka djelovali kao kontrapunkt. "Ponosan je, nemilosrdan, pohlepan, ambiciozan i beskrupulozni oportunist."

"Izostavili ste vješ. Razrogačio je oči, aja sam se nasmijala. "A tko nije kriv za barem jednu od tih potpuno korisnih osobina na ovom dvoru, moj gospodine?"

Wykeham se smrknuo.

"Čak i vi, gospodine. Ponos i ambicija čine mi se sasvim pravičnim osobinama za svećenika koji je nedavno postao lordom kancelarom."

Naklonivši se i zašuštavši svojim suknjama, ostavila sam ga da stoji pred vratima kraljičinih odaja.

Philippa je stisnula svoje usne. "Ne vjerujem mu. Pitam se zašto Lionel toliko uživa u njegovu društvu."

"Zaista ne znam, moja gospo", odgovorih.

"Tebi nije bio nešto zabavan na gozbi?"

Duboko sam udahnula kako bih se smirila. Zar postoji *itko* tko naš razgovor nije primijetio?

"Ne. Ne mogu reći da jest, moja gospo."

Dobro društvo? Zabavan? Ako išta, bio je izrazito zlokoban, način na koji je podbadao moje strahove, potkopavajući moju oprezno konstruiranu pribranost. Unutar dvadeset i četiri sata nakon našeg susreta, bilo je jasno poput zvona na Edwardovom satu. Nitko nije vjerovao Williamu od Windsora, niti se ikome sviđao.

Pitanje koje se postavilo preda mnom bilo je: jesam li mu ja vjerovala?

Jer, William od Windsora imao je neugodnu naviku nedopuštenog ulaska u moje misli i svladavanja mojih pokušaja da napustim razgovor s njime.

Bila sam prisutna, brinući se za kraljicu, kada je Edward pozvao Lionela, kojemu je Windsor bio uvijek uz bok, na ratno vijeće, kako bi razriješili mučne probleme oko irske uprave. Philippa se rijetko zamarala poslovnim ili političkim problemima tih dana, no njezina ju je briga za Lionela i strah zbog suprugove naravi nagnala da se pridruži vijeću. Nisam bila nezadovoljna. Kako bih inače pronašla razloga da se nađem ondje, gdje sam mogla vidjeti Windsora u akciji, da mi kraljica to nije olakšala? Željela sam čuti Windsorove izlike za njegovu vlastitu upletenost u irske probleme. Željela sam vidjeti kako će se meškoljiti.

Kralj nije bio pažljiv ni suzdržan sa svojim riječima.

"Za Boga miloga, Clarence! Mislio sam da moj sin nije beskičmenjak."

"Bio je to nemoguć zadatak, Veličanstvo." Lionelova je kraljeznica bila ukrućena, a njegov ton agresivan.

"Samo je bila potrebna čvrsta ruka i čista glava." "Bilo je potrebno čudo."

"Onda ga napravi!" Edwardov je gnjev zatutnjao.

"Kako mogu? Znate li uopće kako je to?" Lionel ga je izazvao s, kako smatrah, nesretnom razinom uzavrelosti. "Autohtoni su Irci neukrotivi. Englezi u Irskoj jedino su odani engleskom prijestolju kada im to odgovara. Jedini na koje se možemo osloniti Englezi su u Engleskoj, a oni su, za normalnog čovjeka, raskalašena banda razbojnika."

"Onda ti trebaš održavati ravnotežu među njima! Zar treba ostaviti provinciju u metežu i pobjeći? U najboljem slučaju, to je znak nesposobnosti. U najgorem, kriminalno loša uprava! Nisam li ti dao dobru, čvrstu silu koja će te poduprijeti? A ti si doveo zemlju na rub pobune, to je sve što si napravio, ostavivši ih da se valjaju u vlastitoj krvi."

"Bojao sam se za svoj život." Lionelovo je lijepo lice bilo neprivlačno nabusito.

"Od tebe očekujem da raspraviš probleme s njima, a ne da ih protjeraš iz svoje poštovane prisutnosti! Očekujem da ćeš zadobiti njihovo povjerenje! I nemoj mu pronalazili izlike", planuo je na Philippu koja je položila svoj dlan na Edwardovu ruku u namjeri da zaustavi njegov govor prepun osuđivanja i kritike. "Tvoj je sin kukavica. Ponašaj se kao tetkica, Lionele." Dok je njegov bijes rastao Edward je postajao sve hladniji, njegova se koža oko usana zategnula i pobijeljela, a oči počele sijevati. "U moje vrijeme..."

Krišom sam pogledala u smjeru Williama od Windsora. Njegova je pozornost bila usredotočena, kako se činilo, na izrezbarenu stolariju iza kraljeva desnog ramena. Čime su vitice i lišće zaslužili toliku koncentraciju? A onda su se njegove oči usmjerile prema mojima... no ja ih nisam mogla pročitati. Ljutnja ili zabavljenost ili hladna distanciranost - nemoguće odrediti, no tada me obuzela nenadana uznemirenost. Spustila sam pogled na svoje sklopljene ruke.

"A što se tiče vojske." Kralj je kruto spustio svoju pesnicu na drvo, zbog čega su metalni pehari zazvečali i poskočili. "Čujem da se u moje ime vrše pljačke i silovanja. Čujem da su vojnici prisiljeni harati kako bi preživjeli. Sto se dogodilo sa sredstvima koje sam poslao u Irsku? Što se dogodilo s porezima? U čije su se džepove sakrili?"

Lionel je izbjegavao pitanje. "Irska nikada neće donijeti slavu Engleskoj..." ograđivao se.

Bez upozorenja Edward se okrenuo u svojem stolcu kako bi promijenio metu. "A ni o *vama* ne čujem ništa dobro, Windsore."

A što će William od Windsora imati za reći o tome? Suzdržavala sam dah. Želim li da iz ove prepirke izađe pobjedonosno ili potkopan pravdom Edward ovih

optužaba? Nisam znala.

Windsor nije bio nimalo zastrašen, a njegove grube linije bile su ogled pribranosti. Njegov glas nije sadržavao niti podmuklu ispriku, niti Lionelovu agresiju. To me nije trebalo iznenaditi.

"Priznajem da postoje problemi u provinciji", odgovorio je. "Ja izvršavam zapovijedi, Veličanstvo, najbolje kako mogu."

"Sve do dna vašeg džepa?" kralj je vatreno uzvratio.

"Plaćeno mi je onoliko koliko je to bilo potrebno, Veličanstvo. Moj lord od Clarencea kraljev je namjesnik te je autoritet njegov. Ja sam tek sluga odan kruni."

Bila je to odvažna izjava.

"Brzi ste u prebacivanju krivnje, Windsore", Lionel je zagrmio.

"Pretpostavljam da ne činite ništa po vlastitom nahodjenju", Edward je mahnuo prema sinu kako bi ga ušutkao.

"Ne, Veličanstvo." Windsor je odgovorio, potpuno smireno, barem izvana, bez obzira na kraljev prijezir i Lionelov bijes. Unatoč tomu što sam znala bolje, osvojio je moje divljenje.

"Mislite da je Irska izgubljen slučaj?"

Windsor je dugo promišljao, kao da je ta ideja nova za njega, proučavajući svoje ruke koje su bile položene ravno, dlanom prema dolje, na konferencijskom stolu ispred njega. Ako kaže da jest, ozvoljiti će kralja, a ako kaže da nije, onda će, iako je njegov oficir, potkopati Lionelove isprike. Kojim će putem krenuti? Windsor je podigao pogled i bacio kocku.

"Ne, Veličanstvo. Ne mislim da je tako."

Nije čak ni pogledao prema Lionelu. Znao je što će reći još od početka. Isplanirao je cijelu svoju budućnost, s Lionelom ili bez njega. Nije li priznao kako je ambiciozan i koliko mu je važna vlastita korist? Možda je izostavio - beskrupulozan, no ja sam prepoznala i tu osobinu.

"Irska je opasna, nepredvidiva", Windsor izjavi. "Na rubu je pobune. No, mislim da se stanje može popraviti. Samo je potrebno pažljivo se postaviti."

"A vi biste to mogli učiniti." Kralj nije ni pokušao sakriti svoju nenadnost. "Da."

"Za određenu cijenu, pretpostavljam."

"Kako vi kažete, Veličanstvo", Windsor se složio. "S dovoljno moći i bogatstva iza sebe, dovest ću Irsku u red."

"Razmotrit ću..." Edward se udubio u razmišljanje, tapkajući prstima po rubu stola. Njegovo se promišljanje rasteglo u beskrajnu, neugodnu tišinu te su se njegovi prsti umirili. Njegov je pogled, usmjeren prema prozoru s obojenim staklima, izgubio fokus. Oni oko stola počeli su se komešati u svojim sjedalima. I dalje kralj nije davao službene izjave. Primijetila sam kako muškarci oko stola nervozno izmjenjuju poglede, dok je Edward stajao nepomično, izgubljen u nekoj

dalekoj misli.

"Edwarde!" Philippa zahtijevaše njegovu pozornost. Njezina ruka na njegovoj. A onda odjednom, kao niotkud: "Edwarde! - moramo pronaći Lionelu novu suprugu."

Kralj je trepnuo kao da se naglo povukao s ruba neke mračne provalije.

"Da, da. Moramo. Imam to na umu." Bio je neuobičajeno odsječan, iako sam znala kako je Lionelov novi brak nakon smrti njegove mlade supruge prije tri godine sada stvar politike. Nova bi kraljevska supruga značila mogućnost novog saveza. "No, najprije da riješimo ono drugo..." Edward se namrštio, oklijevajući.

"Koga ćete poslati, Veličanstvo?" upita "Wykeham koji je cijelo vrijeme promatrao sukob kraljevskih naravi i uznemirujuću kraljevsku neodlučnost na kraju. "Tko će ići u Irsku?"

"Odlučit ću sutra." Edward je ustao, što su učinili i svi ostali osim kraljice. "Promislit ću o tome, Windsore. Sutra dođi k meni,

Lionele, pa ćemo tvoja majka i ja razmotriti vrijednosti nove supruge..."

Kada je završilo, malo se toga moglo reći o vijeću osim da je uzburkalo zlu krv i da nije imalo nikakav ishod. U njegovoj mladosti, pomislila sam, Edward to ne bi dopustio. Preko Philippinog ramena dok sam joj pomagala da ustane, oči Williama od Windsora, s pobjedonosnih odsjajem, susrele su moje.

Podigavši pogled, kraljica je to uočila.

Nije rekla ništa, već je stegnula moju ruku što je jače mogla.

Nakon mise sljedećeg jutra pronašla sam Windsora nemarno naslonjenog na zid izvan kraljičinih odaja.

"Gospodarice Perrers. Napokon."

Njegov je naklon bio ogled elegancije. Ili poruga? Neodlučna, naklonila sam se jedva se svinuvši u koljenu. Kraljica bi me osudila zbog mojih loših manira.

"Sir Williame. Nisam vas vidjela na misi."

"To je, gospodarice Perrers, stoga što je nisam pohodio. Kamo ste se zaputili?"

Duboko sam udahnula. "Zašto?"

"Pomislio sam kako bih vas mogao otpratiti." "S kojom namjerom?"

"Koja dražesnost! Imao sam bolje mišljenje o vama, kraljičinoj dvorskoj dami - i drugim stvarima." Oh, bio je dostojan suparnik! "Dopustite mi da vas otpratim, pa ćete saznati moju namjeru."

"Ako tako želite." Koračala sam nekoliko koraka ispred njega na svojem zadatku za kraljicu, no ne zadugo. Svojim me energičnim korakom ubrzo sustigao, našavši se bliže no što mi se to sviđalo. Brzim sam pokretom povukla svoj rukav prema dolje. "Možda bi vam da pohodite misu, gospodine, ponizna molitva pomogla u ostvarivanju vaše budućnosti."

"Mislite? Sumnjam."

"Ispovijed, onda? Kažu da je dobra za dušu."

"Ja mislim da je precijenjena. E sada, *vi* biste mogli učinili mnogo više za

moju budućnost, gospodarice Alice."

"Ja?" počastila sam ga pogledom. "Što bih ja, zaboga, mogla učiniti?" "Nagovoriti kralja da me pošalje natrag u Irsku, naravno."

Istinski zbunjena, stala sam kako bih se osvrnula pogledati ga. "Ne razumijem zašto biste se željeli vratiti na mjesto svog prethodnog debakla."

"Debakla? Ne bih rekao. Imajte vjere, gospodarice Perrers - i recite kralju da sam njegov čovjek. Imati muškarca mojeg znanja, ondje, na licu mjesta, bila bi neprocjenjiva prednost. Hoćete li učiniti to?"

Odlučila sam pokazati nedostatak želje za suradnjom. Samo kako bih vidjela što će on reći na to.

"Ne."

"Zašto ne?"

Znala sam više o ovome no što sam pokazivala. Bih li mu trebala reći? Ili pustiti da sam sazna. Ne, kapnut ću mu otrov u uho: uživat ću uznemirujući njegovu sabranu vanjštinu. "Ne bi bilo svrhe da podnosim vašu molbu kralju, sir Williame." Odmah je postao oprezan. Moj je osmijeh bio spokojan. "Kralj će dodijeliti mjesto upravitelja vojvodi od Desmonda."

"Što?" Oh, bio je potresen, prekinuvši najednom koketno ponašanje. "Što?" "Desmond. Kralj će ga učiniti novim kraljevim namjesnikom", ponovila sam. "Hoće li, pobogu!"

"Muškarac plemenitaškog rođenja i visokih načela", gugutala sam.

"I inteligencije poput običnog komarca. Znači, riješio sam se Lionela da bih završio u sedlu s Desmondom!" Jedino je upozorenje na njegovu izražajnom licu bilo bijesno stiskanje usana, prije no što je Windsor odšetao, ostavivši me samu.

Uspješno unijevši nemir, nasmijala sam se. "Vidim da me niste tražili samo zato što uživate u mojem društvu, sir Williame", viknula sam za njim.

Na što je brzim korakom domarširao natrag namrštenog čela, no zastrašujuća je kontrola ubrzo ponovno bila na svojem mjestu.

"Oprostite mi - iako mislim da je moje ponašanje možda bilo neoprostivo", planuo je.

"Jest."

Windsor je uhvatio moju ruku i poljubio moje prste, no njegove su misli bile negdje drugdje. "Barem će se Desmonda - osim ako se u zadnjih mjeseci nije dramatično promijenio - teško natjerati da išta čini ostavivši meni svu upravu.

Moglo je biti i gore. Mogao sam zapeti s nekim starim jarcem koji bi mi se uplitaio u poslove i koji ne bi prepoznao ustanak da mu padne na nogu..."

Ponovno je bio na odlasku prije nego što sam uspjela smisliti reći nešto drugo.

Windsor je pohodio misu sljedećeg jutra. Vidjevši me, odvratio mi je užasnom parodijom pobožne svečanosti dok njegovu zaokupljenost podizanjem hostije naizgled ništa nije moglo smesti. Njegovo je očigledno i neupitno poštovanje u Božjoj prisutnosti bilo impresivno.

Sve do kraja. Njegovo je cerekanje bio pomalo đavolje. A ja sam bila impresionirana sasvim drugim razlozima.

Edward me iznenadio. Bez moga savjeta, naredio je Windsorov odlazak u Irsku kako bi pomogao novoimenovanom upravitelju, vojvodi od Desmonda. Tako je uz malo suptilnog balansiranja, pretpostavili, udovoljio svim stranama i postavio sposobnog čovjeka na mjesto Desmondove desne ruke. Politički potez.

Dakle, Windsor je ipak trebao ići. Nisam znala bih li trebala odahnuti ili biti razočarana što tako loš utjecaj odlazi iz moga života. Odluka me i više nego iznenadila.

"Mislila sam da ti se ne sviđa", prigovorili Edwardu kada mi je rekao da planira poslati tripud prokletog, ali pametnog gada natrag u Irsku gdje bi, ako bude bilo sreće, mogao dobiti ono što zaslužuje na dnu irske močvare.

"I ne sviđa mi se. No, on razumije Irsku. Pretpostavljam da mu ne bih trebao željeti ništa loše."

"Ne bojiš se da bi mogao iskoristiti tvoje pouzdanje da ondje svije svoje gnijezdo?"

"Naravno da bi. No, nije nesposoban." "Hoćeš li ga uskoro poslati?" upitah.

"Što prije, to bolje. Dublin je vatra koja samo čeka da bukne."

Znači, posjet Williama od Windsora dvoru bit će kratak. Još i bolje! odlučili. No željela sam ga vidjeti prije nego što ode. A zašto bih to učinila? Zar mi nedostaje zdravog razuma?

Nisam znala. A zdravog je razuma zaista nedostajalo.

Nisam znala gdje ga naći. Pod izlikom da me boli zub, napustila sam kraljičinu dvoranu, isprobavajući sve mogućnost, čak i neke za koje sam znala da su nemoguće. Kapelica - vjerojatno ne, staje, odaje za prijam, skupina pijanih vitezova u jednom od predsoblja, tu bih već mogla očekivati. Bez traga. Zar je već otišao? Je li otišao u ranu zoru pod kraljevskom naredbom da se vrati izvoru svojih ambicija što je prije moguće?

Moje se srce, neobjašnjivo, stisnulo.

Budalo, opomenula sam se. On ti nije ništa osim trna pod kožom. Nije čak pronašao vremena da se oprostí od tebe. Sviđaš mu se onoliko malo koliko se on sviđa tebi.

Pa ipak, naše nemilosrdne, žive rasprave donosile su mi uzbuđenje.

Vratila sam se u staje, kako bih čula o njegovu odlasku. Njegov je hitri, riđi konj još uvijek bio ondje, kao i čopor njegovih životinja. Pa gdje je onda? Možda u odajama neke prostitutke. No nisam mislila da je tako. Gdje bi mogao provesti svoje zadnje dane na dvoru?

I onda shvatih.

Unutar nekoliko minuta našla sam se izvan sobe, uhom prislonjenim uz vrata. A iza vrata mogla sam čuti tutnjanje glasova. Iako ih je bilo teško raspoznati, odlučila sam pričekati kako bih saznala, još uvijek se pitajući zašto mi

to toliko znači. Prije nego što sam se odlučila o odgovoru koji ne bi osnažio moj osjećaj samoobmane, vrata su se otvorila, a moj je plijen izašao kroz vrata. S intervjuja s Edwardovim rizničarom. Naravno da je išao raspravljati o novcu...

"Tako mi svega, gospodarica Perrers!" Naklonio se. "Sir Williame." Svinuh se u koljenu.

"Odlazim sutra." "Znam."

"I došli ste me pronaći kako biste mi poželjeli sretan put. Kako divno od vas!"

"Nije li."

"Mogli biste mi posljednju noć ovdje učiniti nezaboravnom. Osim ako imate drugih obveza." Njegova se ruka našla pod mojim laktom dok me vodio prema sunčanom prozorskom oknu oko kojeg nikoga nije bilo. Povukla sam svoju ruku, zapanjena trenutačnim tjelesnim odgovorom koji se stezao poput šake u mojem trbuhu. Moje su riječi bile ledene.

"Zar mislite da ću se zavući u vaš krevet, sir Williame? I izdati svoga kralja?" "Ne znam. Hoćete li?"

"Nismo svi bez skrupula."

"Oh, mislim da većina glavnom jest, na ovaj ili onaj način." Neugodno odjekivanje riječi koje sam uputila Wykehamu. Njegov je pogled bio bestidan. "Je li on dobar ljubavnik? Zadovoljava li vas?"

"Vi ste, gospodine, drski. Aja neću izdati svoga kralja."

Ne, ne bih izdala Edwarda s nekim poput Williama od Windsora, no njegova ga je drskost činila prokleta privlačnim. A onda me iznenadio naglom promjenom u smjeru, kako sam poslije shvatila, tipičnim za njega. Odličan trik kako bi uznemirio slušatelja. Bio on prijatelj ili neprijatelj.

"Ne. Vjerujem da nećete. Hoćete li ipak učiniti jednu stvar za mene, gospodarice Perrers?"

"Budući da me očito ne želite u svojoj postelji, koja bi to stvar bila?" "Obavještavajte me o mišljenju dvora i bilo kakvim promjenama u kraljevskoj politici Irske."

Znači tako! Njegovo je zanimanje bilo političko, a ne osobno. Pomalo uvrijeđena njegovim brzim odbijanjem mojih čari — koliko nedosljedna žena može biti? - upitala sam, "Koliko to vrijedi?"

"Trebam li vam platiti?"

Pokušala sam usne razvući u stidljiv smiješak.

Tada me William od Windsora poljubio. Nije to bio strastven poljubac, ni pun osjećaja, već čvrst pritisak njegovih na rub mojih usana poput obećanja onoga što bi moglo biti.

A ja sam u trenutku odgovorila, bez razmišljanja, udarivši ga ispruženim dlanom o obraz.

Windsor se gromovito nasmijao. "Slatka Alice! Koji nedostatak kontrole!" "Koji nedostatak poštovanja!" Bila sam zapanjena jednako svojim i njegovim

činom, boreći se da povratim kontrolu. Moje je srce kucalo brže, krv uzavrela što nije imalo nikakve veze s vrućinom koja je dolazila kroz staklo. "Vidim da ste svoje manire naučili među dublinskim droljama."

"Svoje manire usklađujem s društvom u kojem se nalazim, gospodarice."

Njegov me pogled ogolio sve do kože. A moja je kontrola izletjela kroz prozor. Posegnula sam da ga ponovno udarim, brza poput zmije, no uhvatio je moje zapešće, povukavši ga do svojih usana, ljubeći meku kožu gdje je moja krv udarala poput vojnog bubnja.

"Divlja Alice! Ali, ozbiljno." Pustio me jednako brzo kao što me dohvatio. "Obavještavajte me. A sebi uzmite ono što možete. Bez kralja ili kraljice da ublažavaju njihove napade, vaši će vas neprijatelji proždrijeti. Osim ako je vaš cilj vratiti se na smetlište, spremite svoje škrinje."

"Nisam tako pohlepna."

"Ne raspravljamo o nečem tako banalnom kao što je pohlepa, ženo! Govorim o samoodržanju. Ako ne budete sami pazili na sebe dok imate moć, nitko drugi neće. A ako mislite: čini li me ovo prekrutom, prepohlepnom -razmotrite ovo. Tko će i pomisliti ha vas kada Edward ode u grob?"

Protresla sam glavu, užasnuta slikom koju je tako nasilno zario u moj um. "Odgovorite mi, Alice."

Na trenutak sam mu na licu vidjela suosjećanje. Mrzila sam ga vidjeti, no odgovorih istinu. "Nitko."

Kada Philippa i Edward premili, princ će nositi krunu, a Lijepa Joan biti njegovom suprugom. Za mene neće biti mjesta na Joaninom dvoru.

"Jeste li mislili biti dvorskom damom Kurve Joan?" Windsor upita.

Njegove su okrutne riječi, zapanjujući me zrcalnom slikom mojih vlastitih misli, pogodile u srž moje neprilike. Bila je to posljednja stvar koju sam mogla zamisliti. Dok je god u Akvitaniji ne trebam je se bojati, no po povratku u Englesku zacijelo mi neće biti prijateljicom. Prisjetila sam se njezina podcjenjivačkog pogleda. Njezine mržnje prema svim stvarima prostačkog porijekla. Njezina prijezira prema meni.

"Čak ni novac koji trebaju dobiti vaši sinovi neće biti siguran. Jeste li razmislili o tome?"

Moja je uzavrela krv odjednom postala hladna i troma, no pokušala sam je zanemariti.

"Ja nisam u opasnosti. Niti sam bez sredstava."

"Dvije bačve gaskonjskog vina za službu kraljici? Teško se može reći da je Edward velikodušan!" Njegov je smijeh bio krut, nimalo zabavljen. "I to će držati vuka podalje od vaših vrata, je li, kada dođu teška vremena? Zima je duga kada nemate ništi. Ja bih to trebao znati. No, ako ne želite poslušati moj savjet..."

"To nisam rekla."

"Ne. Niste. I još uvijek vam nedostaje iskustvo. No, promislite malo."

Proučavala sam stroge crte njegova lica. Tragovi iskustva, nimalo ugodni. "Zašto ovo činite?" upitah. "Zašto se zabrinjavate mojom budućnošću? Ja vam nisam nitko i ništa."

S jednom je rukom podigao moju bradu, nakrivljujući mi lice prema svjetlu, a ja sam to dopustila budući da sam sama postavila pitanje. No, što ću s odgovorom?

"Sasvim iskreno, ne znam", nježno je rekao kao da je u svojem umu tražio razlog koji ne želi biti pronađenim. "Ljutita ste i ćudljiva i uopće niste moj tip žene. No, iz nekog čudnog razloga, ne bih vas volio vidjeti lišenu svega. E sada, zašto je tomu tako?"

Odlučila sam ne odgovoriti na to pitanje. Jesmo li oboje tajili nešto? Moji su osjećaji bili u neobjašnjivom metežu. Gotovo sam se panično okrenula kako bih otišla, no njegova je ruka skliznula po mojoj ruci do zapešća zaustavivši me. Pogledala sam ga preko ramena.

"Dakle?"

"Nećemo se ponovno susresti."

Za to sam vječno zahvalna, poletjelo mi je prema usnama. Vidjela sam ga kako se priprema, gotovo se neprimjetno ukočivši, na ono što ću reći. Njegovi su se prsti oko moje ruke učvrstili, a oči zamračile kao da mu je moj odgovor nešto značio. Stoga nisam - ćudljivo, kako me opisao - rekla ništa. A njegova su se ukočena ramena opustila.

"Zar nemate ništa reći?" "Zbogom, sir Williame."

"Pa, to je bar prikladno." Nakrivio je usta. "A hoćete; li pisati?" "Razmotrit ću."

Njegova je ruka skliznula niže te obavila moj dlan. "Ovo je previše javno..." usprotivila sam se.

"Nije mi stalo. A nije ni vama. Divim vam se, gospodarice Alice. Divim se vašoj snazi i odanosti kralju. Divim se vašoj usredotočenosti i tomu što odbijate utjecaj bilo čijeg savjeta - sve dok ne spoznate onaj koji je dobar za vas." Moja je zadivljenost zacijelo bila očita. Zar me tako vidi? "Divim se vašem samopouzdanju." Pritisnuo je svoje usne o dlan moje ruke. "Divim se vašoj odlučnosti da budete ono što jeste."

Ponovno se moj um učinio praznim od svih prikladnih odgovora.

Windsor me pogledao kroz svoje trepavice, osuđujuće smion. "Divite li se vi meni, gospodarice Perrers?"

"Ne."

Nasmijao se. "Što nimalo ne mijenja ono što ja osjećam za vas. Divim se vašoj iskrenosti iako ne vjerujem uvijek onome što kažete. Mislím da se često krijete."

Lagano me povukavši za ruku, približio me k sebi utisnuvši još jedan poljubac, ovaj put na puna usta. Njegove su usne bile čvrste i hladne i potpuno zavodljive. Nije potrajao dugo, no njegova mi je toplina obavila kožu.

"Zbogom, Alice."

Naklonivši se, mahnuvši svojim šeširom s perom, bio je na svom putu za Irsku.

Hvala Bogu!

Nisam mogla izbaciti tog čovjeka iz svojih misli.

Što sam osjećala za Windsora? Nisam to shvaćala kao što ni on nije shvaćao svoje osjećaje prema meni. Znala sam koji su moji osjećaji prema Edwardu s intimnošću dugog poznanstva. Divljenje. Poštovanje. Suosjećanje. Privrženost rođena iz duboke zahvalnosti. Čak i - kada sam bila sklona to priznati - erotizam zabranjenog voća.

No, ovaj muškarac koji se nametnuo mojoj svijesti? Grublji me osjećaj prožimao dok sam se prisjećala pritiska Windsorovih usana o moje, o moj dlan. Željela sam naći imena tome osjećaju, no istina jest da mi je zbog tog muškarca tijelo zadrhtalo pa sam bila dovoljno iskrena da priznam kako se nije radilo o nenaklonosti.

Da barem nije otišao u Irsku.

Divite li mi se imalo, gospodarice Perrers?

Odlazi!

Mogli biste moju posljednju noć učiniti nezaboravnom.

Bila sam oduševljena što je otišao! Počešala sam se po mjestu na svom dlanu kao da mogu obrisati sjećanje. Eto! Ne trebam više razmišljati o njemu.

No, jesam. Ostavio mi je spomen vrijedan osude, spomen svojih nedopuštenih upozorenja o onima koji me nemaju razloga voljeti. U ranu zoru nakon njegova odlaska, otvorila sam vrata slugi, jednom od mnogih konjušara, pretpostavih po izraženom mirisu konja i slame. Naklonio se, predavši mi kožnu uzicu za koju je bio privezan vrlo mladi vučjak. I otišao prije no što sam ga mogla ispitati.

"Oh."

On - ona - sjela je poslušno pogledavši u mene. Uzvratila sam pogled. Nije bilo pisma ili uvoda za ovo stvorenje koje me gledalo kao da sam sočna kost. Najprije jahaći konj, a sada pas. Odjednom sam ih ja, koja nisam imala nikakvih afiniteta prema životinjama, posjedovala mnoštvo.

"Trebala bih ti reći", obavijestila sam biće. "Ne volim pse, bez obzira koliko plemenite rase bili."

Niti trepnuvši, nastavila me gledati.

"Zašto znam da mi te Windsor poslao? I što ću učiniti s tobom?"

Oduševljeno je počela dahtati, izbacivši jezik.

"Da te pošaljem natrag u staje? Za tebe nema mjesta u *damskim* prostorijama."

Vučjak uzdahne.

"Kako kažeš! Budući da nisam dama, pretpostavljam da možeš ostati." Zar Windsor misli da mi treba pas čuvar? No, od koga da me štiti, pitam se?

Znači, ipak jest mislio da sam u opasnosti. To ću poslije razmotriti.

"Kako ću te zvati?" upitah dok sam oprezno koračala oko životinje. Spustila se na svoj trbuh zatvorivši oči kako joj ne bi smetalo toplo sunce koje je udaralo kroz prozor. "Windsor, možda?"

Pomalo hirovito. Oboje su na licu imali sveznajuć izraz. Više od tek traga nemilosrdne volje, čak i dok je stvorenje bilo u polusnu.

Čim sam se odmaknula, podigla je glavu, prateći moje pokrete svojim ozbiljnim očima.

"Pretpostavljam da bih te trebala zadržati. I nikako te ne mogu nazvati Windsor. Možda će Braveheart biti bolje."

Kada sam sjela, Braveheart je naslonila svoju veliku glavu na svoje šape i zaspala, a ja sam odlučila promisliti o Windsorovim upozorenjima - čime se mnogo više vrijedi zaokupiti, progundala sam, nego njegovim poljupcima. Nisam si mogla dopustiti da zanemarim Windsorova upozorenja smatrajući ih nevažnima.

Vrijeme je da opet kontaktiram Tabard u Southwarku.

Greselev je i dalje bio zaposlen mojim i svojim poslovima, čak je razvio i svoj vlastiti lihvarski posao. Nisam se previše zamarala detaljima toga, no saznala sam kako je jednog Richarda od Kenta, londonskog trgovca ribom, Greselev tužio jer nije vratio 200 maraka² koje sam mu ja, preko Grcselcya, posudila. Sto je važnije, moj je zastupnik iskoristio prihod od imanja u Gracechurchu kako bi mi osigurao doživotni zakup vlastelinske kuće Radstone u Northamptonshireu. I naravno, imala sam Ardington... No imala sam ambicije kupiti još više.

S određenom svotom novca posuđenom iz kraljevske riznice uz Edwardovo dopuštenje, naravno, koja će poslije biti vraćena poslala sam svoje zapovijedi Greseleyu. Priskrbio mi je vlastelinsku kuću Meonstoke. Moja se budućnost najednom činila mnogo manje nesigurnom.

A što imate za reći o tome, sir Williame?

Pomislila sam kako bi nešto već našao. Ako naši putevi budu toliko nesretni da se ponovno susretnu.

---

² izv. *mart* jedinica mjerenja koja je iznosila 13 šilinga i 4 penija (op. urednika).

DEVEĆTO POGLAVLJE

Kraljevski dvorac Windsor sa svojim masivnim zidovima i tornjevima: čarobno mjesto sa zrcalnim dvoranama ili kakvim dragim čudesnim postignućima Wykehamovih prstiju, sklonih kićenosti, kao što je Odaja ruža od poda do stropa obojena plavom, zelenom i cinober bojom. Za moj ukus previše napadna, no ipak vrijedna divljenja, s dovoljno zlatnih listića da prekriju Edwardov ratni brod, *Christopher*, od pramca do krme. Ljeto je nježno grijalo taj raskošan izraz kraljevske noći, no engleska je kraljica ležala u svojem krevetu, nepokretna. Čak i najmanji pokret glave ili rake prožeo bi je boli. Nisam joj nikako mogla pomoći. Vrbina kora u ovom stadiju njezina oboljenja nije bila naročito učinkovita. Već je mjesecima nije umirivala, a njezino učestalo traženje kapi postalo mi je zamornom brigom. No, Philippa bi zamolila pehar gorkog vina i zahvalno utonula u san kada bi njezini dani postali neizdržljivima. Sjedila sam pored nje dok se nalazila negdje između delirija i oštre svijesti koja je zahtijevala istinu i nije ostavljala mjesta lažima. Dame se nisu ustručavale ostaviti mi dužnosti bolesničke sobe.

Nije mi bilo žao. Nisam li sve dugovala ovoj velikodušnoj ženi koja je u svojem srcu imala toliko ljubavi, koja je imala duh snažan poput čelika, mek poput pera na golubičanim prsima? Koja je u meni vidjela dovoljno da me podigne iz života u ništavilu do mog neobičnog života u kraljevskom kućanstvu. Dugovala sam joj *sve*.

Ne, nije mi bilo žao sjediti s njom dok se njezin život gasio. "Je li Isabella ovdje?" upitala je.

"Ne, moja gospo. U Francuskoj je sa svojim suprugom." "Naravno." Philippine su usne bezuspješno pokušale načiniti smiješak. "Zapanjena sam što nije oprala rake od njega." Dašak smijeha. A onda. "Je li Joan ovdje?"

"Ne, moja gospo. Princeza Joan preminula je prije mnogo godina."

"Da. Sjećam se sada. Kuga. Nedugo prije no što sam te susrela u opatiji." "I doveli me ovdje kako bih bila vašom dvorskom damom."

"I još mnogo toga..." Uzdahnula je. "Tako sam umorna, Alice." Umila sam joj lice i usne, dok mi se strah uvlačio u kosti.

"Čitaj mi iz mog misala. Molitvu Djevici..."

Stoga i jesam, što joj je donijelo utjehe.

"Umirem li, Alice?" Riječi su mi zapele u grlu. "Vidim na tvome licu. Reci mi onda ovo, ako je odgovor pretežak. Hoće li još dugo?"

"Ne, Veličanstvo. Neće."

"Blagoslovljena bila. Uvijek si bila iskrena. Je li kralj još uvijek u Engleskoj?"

"Da, moja gospo. U Londonu je - u Londonskom tornju."

"Trebam ga." Njezin je dah jedva uskomešao zrak. "Pošalji po njega. Reci mu... reci mu da ne odgađa."

"Hoću, Vaše Veličanstvo. Odmah."

"Hoće li me Edward kriviti?" zaplakala je kada se njezin stjuard, vidno potresen, povukao kako bi krenuo u ispunjavanje jednog od kraljičinih posljednjih zahtjeva. "Zato što ga odvraćam od njegovih dužnosti u Francuskoj?"

"Ne, moja gospo." Obrisala sam suze s njezinih obraza, zadatak koji sama nije mogla izvršiti. Kako sam mogla i sama ne zaplakati. "Kralj vas nikada neće kriviti. Voli vas više od života. Kralj vam nikada ne bi oprostio da mu ne kažete koliko patite."

Promislila sam o Pulwardovom osjećaju za dužnost. To je ono čemu sam se uvijek divila kod njega. Kada su Francuzi umarširali u Ponthieu i zaprijetili sigurnosti same Gaskonje, Edward je napustio svoju politiku mirne koegzistencije i započeo planirati novi rat kako bi povratio naslov kralja Francuske kojeg se sam odrekao. Neki su možda šaputali kako je prestar da planira takav napad - nije kao nekada -no, koji je izbor muškarac njegova ponosa imao? Princ se bio pritajio, još uvijek preslab kako bi vodio vojsku, stoga je Edward morao preuzeti zapovjedničko mjesto. On je bio kralj.

Ništa što je stekao za svoga života nije smjelo biti odbačeno. Stoga je tijekom tog mjeseca poslao Johna od Gaunta u Calais. Edward i vojska bi slijedili. Već je sada bio u Tornju, gdje je organizirao napad.

No, ipak neće. Vratit će se k Philippi, bez obzira na cijenu. Engleska moć u Francuskoj neće težiti mnogo u odnosu na kraljičine potrebe. Molila sam se da dođe na vrijeme. Sjenka smrti skrivala se u mračnim kutovima sobe, opscena u svojoj prisutnosti, jačajući kako su dani prolazili.

Edward je stigao u kraljevskoj barci koja se uspjela probiti kroz plimu rijeke Temze, a ja sam se spustila do plovećeg pristaništa zajedno s ostalima iz kućanstva kako bih ga pozdravila. A možda i malo upozorila. Nisam ga vidjela šest tjedana te je promjena na njemu bila izražajna.

Oh, sumnjam da je bila uočljiva podaniku koji je vidio tek vanjsku slavu kralja Engleske. Još uvijek snažan i uspravan, još uvijek naočit u svojoj kraljevskoj prisutnosti, našao je koju riječ i smiješak za one koji su ga dovelali iz Tornja. Njegova je tunika naglašavala njegova široka ramena, zlatni su lavovi izvezeni na crvenoj podlozi bili zaista blistavi, a sunce je pozlačivalo njegovu kosu dok je barka prilazila riječnom pristaništu.

No, ja sam bila svjesna promjene od trenutka kada je ustao sa svog sjedala na krmu. Nekada bi stajao cijelim putem, uzvišen, ali pristupačan, voda svoga naroda, kako bi vidio i bio viđen. Sada je sjedio. Nadalje - vidjela sam to čak i ako nitko drugi nije - prihvatio se za paževu ruku dok je izlazio iz barke na kopno, ne snažno, no dovoljno da mu pruži stabilnost. Rastežući se kao da su mu udovi bili ukočeni, njegovi su prvi koraci bili nejednaki. Linije oko njegovih usana i očiju bile

su dublje no kada sam ga ljubila na odlasku. Oh, Edwarde! Kako tuga i godine mogu ostaviti svoj trag. Kako teret dužnosti može istrošiti tjelesnu otpornost. Moja je prva pomisao bila da mu priđem, poljupcem odagnam tugu koja mu je mračila oči, no odlučih se držati podalje. Nije bilo vremena za pozdrave od kraljeve ljubavnice. Za mene nije bilo mjesta u ovoj dobrodošlici i znala sam da ništa što mogu učiniti ne bi olakšalo Edwardovu patnju. Na trenutak sam poželjela da nisam došla, već ostala pored kraljice gdje je moja uloga bila jasna. I osjetih hladnoću koja je nagovijestila vrijeme koje će doći nakon što se odviju svi ti strašni događaji.

Bez kraljice. Bez mjesta. Bez položaja. Bez razloga da Alice Perrers ostane na dvoru.

Odagnala sam sumornu misao jednako brzo kao što me snašla. Tu nema ništa novo, tek sigurna neizbježnost.

Stjuard se naklonio. Ja se svinuh u koljenu. Edward pozdravi skupinu dvorana. Ja koraknuh unazad. No, kraljeve su me oči potražile.

"Gospodarice Perrers." "Vaše Veličanstvo."

"Recite mi o mojoj ženi." Njegov je glas bio tih i grab. "Umire li?"

"Da, Veličanstvo." "Zna li?"

"Svjesna je. Žao joj je što vas je pozvala da dođete."

"Nikada je ne bih napustio. Kako bih mogao? Ona mi je sve." "Da, Veličanstvo."

Stegnulo me u grlu. Srceparajuća potvrda nije mogla učiniti moju situaciju jasnijom. Ponovno sam koraknula unazad kada se kralj okrenuo kako bi se uspeo stubama u dvorac, ponovno osnažen hitnošću da dođe k Philippi prije nego što bude prekasno. No, stao je, nagazivši tek na prvu stubu, osvrnuvši se.

"Pođi sa mnom. Trebat će te."

I iako mi nije bilo ugodno, poslušala sam ga.

Svjedočit ću njihovom ponovnom sastanku. Pogodilo me to jače no što sam mogla zamisliti, jer je osvijetlilo vlastite nedostatke moga života. Među njima je blistala ljubav, neumanjena smrću. Nakratko mi se slika Williama od Windsora potkrala u um, željela ja to ili ne - tipično za njega. Bilo je nečega među nama, no ništa poput ovoga. Nisam mogla zamisliti ljubav poput ove, iznad tjelesnosti, iznad prolaznosti vremena. Philippa je podigla svoju raku s kreveta i spustila je u raku kralja, njezina gospodara i njezine ljubavi. Edward je pao na koljena pored nje.

"Dragi Edwarde. Došao si." Riječi su bile jedva razgovijetne, no mogla sam čuti zadovoljstvo u njima.

"Zar si ikada sumnjala?"

"Ne - Alice je rekla da ćeš doći." Trenutačno je pogledala gdje sam stajala pokraj vrata, no nisam joj predstavljala nikakvu važnost. Sva je usredotočenost bila na muškarcu pored nje. "Kakav smo brak imali. Svih ovih godina."

"Ponovno bih te oženio. Sutra. Ove minute." Edward je pomaknuo stanjenu, zamršenu kosu s njezina čela.

"A ti si šarmantan kao uvijek." da je imala dovoljno daha, nasmijala bi se. "Ti si sve što sam ikada želio."

Pogodilo me jače no ikad. Pomaknula sam se uz tapiseriju -mogla sam osjetiti niti na njoj i kamen koji se nalazio ispod, hladan pod mojim leđima - kako bih im dala prostora. *Ne bih trebala biti* ovdje. Moja je savjest bila neumoljiva.

"Kada budemo rastavljeni..." čula sam kako kraljica šapće. "Ne!"

"Kada budemo rastavljeni", ponovila je, "hoćeš li mi uslišiti tri zamolbe, moj dragi gospodaru?"

Edward je udahnuo. "Gospo. Što god zatražiš, bit će učinjeno."

"Onda - podmiri moje dugove. Ne bih mogla podnijeti da ostanu neotplaćeni."

"Oduvijek si bila pomalo rasipna."

Čuvši nježnost u Edwardovom odgovoru, suze su mi počele neobuzdano teći. "Znam. Hoćeš li to učiniti? A onda ispuni darove i nasljedstva koje sam obećala."

"Hoću."

"A zadnje - Edwarde, moja ljubavi, hoćeš li leći pored mene u Westminsterskoj opatiji, kada tvoje vrijeme na ovoj zemlji dođe kraju."

"Da. Hoću."

Edward je spustio svoje čelo na njezinu ruku. Tako su i ostali, a vrijeme kao da je stalo za njih, stoga sam ih ostavila njihovoj samoći, tiho zatvorivši vrata. Nisu primijetili. Nisu me trebali.

Lutala sam kroz predsoblja verući se prema napuštenom braništu. Moje su misli bile, grozno, usmjerene na mene samu, no nisam ih mogla preusmjeriti. Plakala sam zbog dvoje koje sam upravo napustila, no gdje ću ja ležati kada umrem? Tko će ležati pored mene, na njegovu ili moju zamolbu? Bila sam samotna i bez prijatelja kao što sam uvijek bila osim ove žene koja je tako brzo blijedjela i njezina slomljenog supruga. Koga bih mogla zvati prijateljem u kraljevskom kućanstvu? Nikoga. Tko bi uopće i pomislio na mene? William od Windsora bi mogao - no, njemu je vlastita korist bila važna koliko i meni. Wykeham bi me osudio.

Stoga sam plakala zbog Philippe i Edwarda i sebe same. I zbog strahote budućnosti koju više nisam mogla vidjeti.

Slijedili su dugi dani bdijenja, s Edwardom i mladim Thomasom od Woodstocka pokraj kraljičinog kreveta. Ponekad bi pitala za mene, stoga sam i ja bdjela sve dok ne bi potonula dublje u tminu. Činila sam što sam mogla, no sve je to bilo tek olakšavanje boli, a ne lijek. Kraj je došao petnaestog dana kolovoza, kada joj je Wykeham dao njezin posljednji sakrament.

Bili smo s njom, Edward i Thomas i sve njezine dvorske dame koje su plakale gorke suze, kao i ostatak kućanstva, od sokolara do najljućeg sluga. Philippa je dotakla svačiji život. Molila sam se za njezinu utjehu i dušu, po zadnji put dotičući

njezinu nogu ispod raskošnog pokrivača s izvezenim prikazom plantagenetskih lavova. Pred kraj, podigla je ruku kako bi me dozvala i prošaptala, dok su njezine riječi jedva uskomešale zrak između nas.

"Obećaj mi!" preklinjala me. "Obećavam."

Je li znala što traži od mene? Je li razumjela koliko će težak postati taj teret? Mislim da nije, pa ipak sam joj odlučila udovoljiti. Nastavit ću otplaćivati dug koji sam joj dugovala.

Kralj je držao kraljičinu ruku dok je uvlačila posljednje udahe zraka, poljubivši joj čelo.

"Edwarde. Moja ljubavi. Kakvu smo obitelj stvorili zajedno..."

Edward je pognuo svoju glavu i zaplakao bez srama. Možda posjedujem njegovu privrženost, njegovo poštovanje i ispunjavam zahtjeve njegova tijela.

Philippa je posjedovala njegovo srce i zauvijek će ga posjedovati te ga ponijeti sa sobom u grob. Edward je izgubio svoju zvijezdu vodilju. Svoju stijenu. Svoje jasno mjesto na nebesima.

Tako je kraljica napustila ovaj život. Bilo je kao da je cijeli veliki dvorac ispražnjen, njegova srž ukradena. Windsor je postao mračno mjesto. Edward je šetao sobama i hodnicima poput duha, a sva njegova jakost i duh plantagenetskog roda bili su zasjenjeni tugom. Radio je ono što je morao, što je bilo potrebno, no bilo je to kao da ljuštura muškarca izdaje zapovijedi. I sve je činio sam. Za mene, njegovu ljubavnicu, nije bilo mjesta u ovim pripremama za posljednje počivalište njegove supruge. Balzamirano tijelo njegove drage Philippe bit će prevezeno do Tornja kraljevskom barkom po Temzi, a odande će ići u povorci kroz ulice prije nego što uđu u Westminster, kako bi svi mogli svjedočiti i oplakivati njezinu smrt. Bit će pokopana u kapelici Edwarda Ispovjednika, kako je željela, u grobnici pripremljenoj za nju, sa skulpturom koja ju je prikazivala kakvom je bila.

Glasom lišenim osjećaja, Edward je podijelio kraljičine darove: riznica će isplatiti meni - i ostalim dvorskim damama - iznos od deset maraka dvaput godišnje na Uskrs i Miholjdan za službu kraljici. Dobile smo i crnog sukna za izradu crnine. Ja ni na koji način nisam bila izdvojena.

Znači, došao je kraj. Što sada?

Ti si kraljeva ljubavnica. To se neće promijeniti.

No, Edward me nije želio u svojoj postelji. Nikada nije poslao po mene, niti jednom u svim tim beskrajnim danima kada sam ga mogla vidjeti kako teško pati. Moje je srce čeznulo za Edwardom, no bilo je to kao da ga je omotala neprobojna magla koje se nije mogao ili nije želio osloboditi. Nije me želio, nije me trebao, stoga mi je preostalo samo čekati svoju sudbinu.

Dvorske su dame imale izvršiti posljednji zadatak, a ja sam jednostavno zauzela svoje mjesto među njima. Na kraljevu zapovijed, spremile smo sve kraljičine stvari. Draperije i pokrivači s njezina veličanstvenog kreveta bili su razrezani i sašiveni u odjela za svećenstvo Katedrale u Yorku u znak sjećanja na

radostan dan kada su se Edward i Philippa ondje vjenčali. To nam je zaokupilo ruke ako ne umove, a ja se nisam mogla pridružiti bezumnim cvrkutanjima mladih žena koje bi otišle kući svojim obiteljima ako se za njih ne otvori neko novo mjesto na dvoru.

A onda je došao Božić, praznik koji nismo slavili. Plesne odaje ostale su u tišini. Zabrinut za kralja, Gaunt se vratio iz Calaisa kako bi proveo tužno vrijeme s ocem, zatvorenim u lovačkom domu u Kings Langleyu, iako Edward nije lovio. Kancelar Wykeham, koji je često putovao po kraljevskom poslu između Windsora i Kings Langleya, na licu je nosio uznemiren izraz. Ja sam ostala u Windsora, s kraljičinim zemaljskim ostacima. Nisam vidjela Edwarda ponovno sve dok nisam otpratila Philippino balzamirano tijelo do Towera u prvim danima nove godine. Stojeći pokraj Philippinog lijesa dok su ga polagali u grobnicu, činilo se da u Edwardovoj mirnoj, tihoj figuri ima onoliko života koliko u tijelu koje je napokon otpravljeno na počinak. Njegovo je lice bilo sivo i ispijeno, glava pognuta, dok su mu se prsti opuštali i stezali oko drška mača. Vrijeme je na njega spustilo svoju raku s okrutnom preciznošću.

Kad su turobne riječi došle svome kraju, promatrala sam kako Wykeham, pored kralja, čini znak križa. Njegove su se oči polako pomicale od Edwardova blijedog lica do mogeg. A onda je naglo spustio glavu kada su nam se pogledi sreli, kao da je taj susret bio puka slučajnost.

No, ja nisam mislila da jest.

Pogrebne su svečanosti, prema Edwardovoj zapovjedi, trebale potrajati sljedećih šest dana. Pomislih, u očaju, kako za Edwarda one nikada neće završiti. Vratio se u Tower i povukao od svijeta zatvorivši se u svoje sobe.

Tko sam Edwardu bila ja u tim mračnim danima? To je bilo vrlo jednostavno opisati. Bila sam nitko i ništa. Nisam postojala. Vidjela sam ga tek jednom slučajno prošavši pored njega u jednom od predsoblja. Edward je šetao s Wykchamom, jednako lakog koraka, no tu je svaka sličnost završavala. Nije prepoznavao svoje okruženje, nije imao spremnu riječ za one koje je susretao. Mislim da nije raspoznavao nikoga.

Naklonila sam se.

Edward me nije ni pogledao, nastavio je koračati naprijed s nekom ljutitom namjerom.

"Gospodarica Perrers je ovdje, Veličanstvo", Wykeham je promrmljao kralju, iznenadivši me. Gak je i dotaknuo kraljevu ruku kako bi privukao njegovu pozornost.

Kralj zastane, naklonivši se. "Gospodarice Perrers."

Njegove su oči preletjele preko moga lica, no nisu se na njemu zadržale, nisu se zadržale na mojim očima. Njegov je naklon bio površan, poput onoga koji bi uputio najmanje vrijednom slugi koji za njega izvršava svakodnevne zadatke.

"Veličanstvo!" Nasmijala sam se, trudeći se skriti svoju zabrinutost.

"Vjerujem da ste dobro."

Osmijeh osta neuzvraćen. Je li ovo isti onaj čovjek čiji je gromoglasni smijeh odjekivao Velikom dvoranom u Haveringu? Sumorna crna zamijenila je grimiznu i zlatnu boju njegove tunike. Nikako mi ne odvrativši, nastavio je prema vratima, okrenuvši mi svoja leđa. Ljubavnik koji je s mene skidao moje haljine i umotavao me u krzna bio je daleko od ovog čovjeka koji je prošao pored mene. Podigla sam se u svoju punu visinu, promatrajući ga, zapanjena i očajna. Wykeham je bespomoćno slegnuo s ramenima i nastavio ga slijediti. Ostala sam stajati sama.

Činilo se kako Philippa nije bila jedina koja će biti sahranjena u kapelici Edwarda Ispovjednika. Bilo je to kao da je netko udario po još uvijek vibrirajućim žicama lutnje kako bi ih umirio.

"Gdje je kralj? Vrlo je važno da ga vidim."

"Kralj je u svojim privatnim odajama. Neće vas vidjeti." Ili:

"Njegovo je Veličanstvo poslalo po mene."

"Njegovo vas Veličanstvo ne može sada vidjeti. Nije u mogućnosti."

Ako sam čula ovakvih razgovora jednom u onim tjednima nakon što je Philippa bila položena ispod hladnih ploča u Opatiji, čula sam ih desetke puta, a odgovor, izrečen najturobnijim od tonova Williama Latimera, stjuarda kraljevskog kućanstva, bio je uvijek isti, bez obzira bio molitelj plemić ili pučanin.

"Njegovo Veličanstvo neće vidjeti nikoga."

Svjetlo bijaše ugašeno u Edwardovom srcu. Naptistivši London, zatvorio se u svoje odaje u Haveringu gdje je Philippa voljela odsjedati, ne zamarajući se pravnim poslovima. Problemi u Francuskoj, gdje je princ bio pod pojačanim napadom iako se njegovo zdravlje još nije povratilo, isto su tako mogli i ne postojati s obzirom na zanimanje koje je prema njima pokazivao. Zemlja je drhtala pod vlašću zime dok su sobe palače odjekivale sablasnom tišinom. Dvor je šaputao, nesigurno, zahvaćen tminom. Zemlja bez glave, bez kralja. Bez vodstva.

Šapat se pojačavao. Kralj je za njih bio gotovo mrtav.

A što će biti sa mnom, sada kad su moji dani dvorske dame došli kraju? Philippine su se dame razbježale svojim obiteljima ili drugim plemenitaškim kućanstvima, gdje su njihove vještine bile u potražnji, kao pouzdanice ili družice. No, ne i ja. Daljnji je tijek moga života visio o odluci ovog kralja koji se zatvorio u svoje odaje. Nikada se nisam osjećala tako samom ili ranjivom, čak ni onda kada sam ostala na ulici, mlada udovica. Ondje me je barem pronašao Greselev. Ovdje u Haveringu, nitko nije vidio moje potrebe.

Pisala sam Williamu od Windsora kako sam obećala, obavijestivši ga o nedostatku irske politike i razlogu tomu, a možda i zato da nekome ispričam vlastite nesigurnosti.

Kralj ne da je upute vladi. Sumnjam da uopće misli o Irskoj. Sada ste svoj čovjek, slobodni da vodite poslove kako želite. Mislim kako ne trebate očekivati daljnje informacije od mene. Bojim se da su moji dani na dvoru odbrojani.

A onda po hiru - vjerojatno nepromišljeno:

Nedostaju mi vaši izravni razgovori, sir William. Ponekad želim da vas ponovno pozovu u London kako biste odgovarali za svoje grijehе. Mislim da bih vas možda i saslušala. Uz rizik da zazvučim slabo i uništим vaše divljenje koje ste mi izrazili, ovdje nemam s kime razgovarati.

Takva je bila moja samoća. Poslala sam pismo, no nisam znala ništa o njegovu dospijeću.

Bili smo dvor koji je čekao da Edward iskrсне iz svog žalovanja i ponovno uzme u ruke svoj mač. Nije li kralj Arthur spavao, vrativši se Engleskoj kada bi joj zatrebala pomoć? Zasigurno će Edward učiniti isto.

No, ipak nije.

Pokušala sam doprijeti do njega, naravno, no uvijek bi me dočekaо tek stražar pred njegovim vratima. Nisam čak ni bila najavljena. Kralj me nije želio vidjeti. Pisala sam Edwardu, uvjeravajući Latimera da osigura isporuku moje zamolbe. Nisam čak ni morala podmititi stjuarda.

Ne isključujte me, moj gospodaru. Dajte da razgovaram s vama. Dajte da vam pružim utjehu. Oboje patimo zbog gubitka vaše drage supruge. Možemo žalovati zajedno.

Prisjetite se što smo bili jedno drugomu. Dopustite mi da vam se vratim.

Moja je pisaljka lebdjela nad stranicom dok sam razmišljala trebam li mu spomenuti dijete koje je raslo u mojem truhu. Nisam. Latimer je uzeо poruku, no odgovora nije bilo.

"Je li je pročitao?" upitala sam.

"Mislim da nije." Latimerovo je lice bilo ozbiljno s brazdama zabrinutosti. "Nemoguće je doći do njega. Ako vi ne možete, tko može?" Njegovo me suosjećanje dirnulo.

"Hoćete li pokušati ponovno?" "Hoću."

No, stražar je ostao pred Edwardovim vratima.

Teška me razdraženost natjerala da nešto poduzmem dok je sijećanj prelazio u veljaču, a potom u ožujak. Priznala sam poraz. Nisam mogla učiniti ništa osim da sam možda stražara probola njegovim vlastitim mačem te srušila vrata.

Možda će s vremenom Edward poželjeti izaći iz svoje očajničke melankolije, no čak i tada nisam mogla biti sigurna da će me htjeti vidjeti. Bila sam nitko i ništa osim ako me Edward nije trebao, a očito nije. Vratit ću se u svoju kuću u Ardingtonu gdje su John i Nicholas bili udobno smješteni s dojljom i guvernantom. Vrijeme je da ondje načinim dom sa svojim sinovima i ovim nerođenim djetetom, s potporom od prihoda mojih drugih imanja. Bolje od ovog beskorisnog, beskrajnog čekanja u Haveringu.

Ah! - no, ako to učinim, ne riskiram li Edwardov vječni zaborav? Srce mi se slamalo ostaviti ga u ovom teškom vremenu potištenosti. Tko će pričati s njim? Tko će mu čitati ili igrati šah s njim? Tko će ga izvući iz crne jame u koju je upao?

No, ostankom ovdje nisam postizala ništa.

Zalupila sam poklopcem svog putnog sanduka u potpunoj frustraciji te mu u zadnjem pokušaju ponovno pisah, sa zastrašujućom i konačnom formalnosti.

Veličanstvo,

Budući da nemate potrebe za mojim uslugama, napuštam Havering. Želim vam sve najbolje i zahvaljujem z,a vašu velikodušnost u prošlosti. Odlazim u Ardinglon. Ondje ću biti, s našim sinovima, ako me poželite vidjeti.

Vaša služavka, Alice Perrers.

Nije bilo odgovora. Što je bio odgovor sam po sebi. Ostvarit ću svoje ambicije. Spakirat ću svoje stvari, odustati od muškaraca i živjeti kao *femme sole*.

"Gospodarice Perrers!"

Glas je bio snažan, ali ne Edwardov. Bio je to glas naviknut ispunjavati brod kakve velike katedrale. Sveta Djevice! Stegnula sam uzde -jer već sam uzjahala, spremna za put sa svojim nakrcanim mazgama i dvojicom konjušara kojima sam platila da mi budu pratnja, dok je uzbuđena Braveheart bila privezana za moje sedlo i okrenula svoju glavu, ne baš sretna prizorom. Wykeham mi je prilazio koračajući s uzburjenim izrazom lica.

"Jeste li došli likovati nad mojim porazom?" kiselo upitah. Moje je raspoloženje teturalo po rubu.

"Možda. Ako stvari ispadnu loše."

Nisam razumjela, no prepoznala sam hitnost. Mogla bih se okladiti kako ovo nije bio slučajan susret koji se dogodio baš u pravo vrijeme, kao što nije bio ni njegov pogled na Philippinu pogrebu. Kancelar Wykeham odavao je dojam političke umješnosti, osobina koju je stekao svojim unaprijeđenjem u visokoj politici.

"Što želite, Wykehame?"

Pogledala sam ga sa svoje superiorne visine. U njegovim sam očima i dalje bila izrod. Sada je savršeno vrijeme da me se kraljevsko kućanstvo riješi, ostavljajući kralja da potraži utjehu u Božjem oprost, a ne u grješnim užicima ženskog tijela. Je li kancelar Wykehaim znao išta o užicima ženskog tijela? Sumnjala sam. Njegov je pogled bio bijesno osuđujući, no ipak sam ga nastavila gledati ravno u oči.

"Kamo idete?" "U Ardington."

"Na koliko dugo?"

"Zauvijek, pretpostavljam. Eto, možete ponuditi desetke *Zdravo Marija*.

Napokon ste otjerali đavolji instrument s kraljeva praga."

Njegova je ruka čvrsto obuhvatila moje uzde. "Nemojte. Nemojte ići. Odložite svoj odlazak."

"Zašto?"

"Neću ovdje objašnjavati."

Podigla sam obrve. Oboje smo bili svjesni zainteresirane publike konjušara i

mladaca koji su pobjegli iz kuhinje kako bi se zabavljali i tračali. Nedostatak kraljevskog autoriteta imao je odjeka u svakom pogledu.

"Je li vrijedno mog silaženja s konja?" Nisam trebala biti prijateljski raspoložena.

"Nisam očekivao da ćete se tako brzo povući, gospodarite Perrers." Osjetivši podsmijeh, zamahnula sam glavom.

"Neće me vidjeti. Trebali biste osjećati olakšanje, Wykehamie. Kralj se vratio u stanje svete čednosti."

"I nesvete melankolije. Silazite." Njegova ruka na mojoj podlaktici nije bila nježna te mi nije dala izbora osim ako smo htijeli svojom neprosvijećenom prepirkom zabaviti sve prisutne. Uz zapovijed da se moje životinje vrate u staje, Wykeham me gotovo odvuкао u palaču.

"Savršeno sam sposobna sama hodati!" naglasila sam, pokušavši se osloboditi njegova stiska, no neuspješno. Za crkvenjaka, imao je snažnu ruku. "Kamo idemo?"

Nije odgovorio, koračajući tako ubrzano, dok mu se halja kovitlala oko nogu, da sam ga jedva mogla pratiti. Misao mi je naletjela, potpuno dobrodošla.

"Je li Edward? Je li me tražio?" "Ne."

Nada je umrla. "Onda kamo?" "Samo šutite i pričekajte, ženo..." "Barem mi pustite ruku!"

Što i jest - činio se iznenađen što ju je još uvijek držać? – a ja sam nastavila marširati pored njega neprijateljski raspoložena. Nisam mogla dugo šutjeti.

"Nadam se da je ovo vrijedno - odgađanja mogjeg putovanja." "Tako mi Boga, i ja!"

Istina jest, bila sam zaintrigirana.

Hodali smo kroz predsoblja u stari predio palače koji je sada bio rijetko korišten, dok je Bravcheart tapkala pored nas. Bio je prazan i tih; sa zidova su bile poskidane tapiserije, a podovi su bili nepometeni. Sa zanimanjem sam promotrila kako su drugi koračali ovim putem prije nas, a i nedavno, što je bilo vidljive) iz jasnih otisaka čizmi i ostalih tragova u prašini. Otisci su prestali pred vratima koja je Wykeham otvorio te me je, odsječno kimnuvši, uputio u odaje koje nisam poznavala, dok je moj vučjak ostao cvileći i grebući u predsoblju.

Poput mnogih ostalih, bila je to malena soba uzidana u krivinu zida, osvjetljena zrakama sunca koje su" prodirale kroz uske prozorčice. Ognjište je bilo ugrađeno u zid, no u njemu nije bilo vatre, stoga je soba bila onoliko hladna koliko nekorištena soba može biti. Veći dio sobe zauzimao je veliki stol ss stolcima postavljenima oko njega, no u njima nitko nije sjedio. Muškarci u sobi stajali su u malenoj skupini pokraj jednog od prozora. Soba se činila krcata njihovom turobnom prisutnošću. Izgledalo je poput ratnog vijeća.

Zašto sam ovdje? Pogledala sam u Wykehama za objašnjenje, no nisam ga dobila.

"Gospodarice Perrers. Dopustite mi da vas upoznam."

Njegov je ton bio odsječan, a pogled natkriven nenaklonošću -iako nisam bila sigurna odnosila li se ona na mene, skupinu muškaraca ili na cijelu situaciju. Isto tako nisam trebala nikakav uvod. Nisam li živjela uz ove ljude u različitim palačama od dana kad sam postala Philipinom zaposlenicom?

Naklonila sam se, a moj je mozak bijesno radio dok je Wykeham predstavljao svakog od njih. Prvi je bio William Latimer, Edwardov stjuard. Onda John Neville, lord od Rabyja. Iznenadjenje: Richard Lyons - on nije bio dvoranin, već čovjek koji se bavio financijama, trgovac i gospodar kraljevske kovnice novca.

Ostali: Nicholas Carew, Richard le Scrope, Robert Thorp. Svi, kako shvatih u tom prvom pozdravu, ujedinjeni jednim zajedničkim čimbenikom. Ambicijom.

Njihove su je oči bile prepune. Sve sam ih poznavala, dvorski muškarci, ambiciozni muškarci, mladi muškarci koji su se nadali unaprijediti svoje karijere u službi kruni. Nisam znala jesu li svi dovoljno vješti, no pomislila sam da možda jesu. S pogledima uprtim u mene, vidjela sam ih više kao čopor bijesnih vukova, spremnih uhvatiti bilo koju priliku kako bi se uspeli ljestvama do visokog ureda, ne libeći se uništiti svaku budalu koja bi im se usudila stati na put. No, kako sam se ja uklapala u njihove spletke?

A onda, vidjeh još jednoga među njima. Kraljevski sin, ni više ni manje. John od Gaunta.

Naklonili su se.

"Molim, sjedite", Wykeham reče.

Stoga i jesam. Isto učiniše i urotnici - jer zacijelo su to bili -osim Gaunta koji je stajao naslonjen na zid, prekriženih ruku.

"Zašto sam ovdje?" upitah. Nema potrebe da glumim nevinost ili dobre manire. Ovaj sastanak nije bio otvoren javnosti i sumnjala sam da bi mi većina ove gospode, osim Wykehama i možda Latimera, posvetila i minutu svoga vremena osim ako je za to bilo izričite potrebe.

Izmijenili su poglede. Tko će, pitala sam se, biti glavni govornik? Bio je to Latimer. "Možemo li vam vjerovati?"

Pa, bilo je to dovoljno izravno. Odgovorila sam ljubazno. "Osim ako planirate pobunu ili kraljevu smrt, onda pretpostavljam da možete." Pogledom sam obišla njihova lica. Zatvorena. Oprezna. Najvećim dijelom neodobravajuća. "Možda je doista tako? Je li ovo zavjera?"

"Ne baš." Larimer je turobno svinuo usnu promišljajući odgovor. "Kralj se..." Uhvatio se za rame ispod bogatog damasta koji je nosio Edwardov heraldički simbol tražeći riječ. "Povukao."

"Povukao? Tako mi Boga, kakav slabašan zaključak!" odgovorili. "Utamničio se i odbija izaći van!"

Latimer je pročistio svoje grlo. "Moramo ga vratiti." Pogledom obidoh njihova lica. "A ne možete?"

Znala sam da ne mogu. Uхватила sam Gauntov pogled. Gaunt je posjetio oca prije manje od tjedan dana, otišavši unutar sat vremena bijesnog izraza lica, grabo podbovši mamuzama svoga konja. Pomislila sam kako bi mogao odgovoriti, no princ je namjerno okrenuo glavu kako bi pogledao kroz prozor, ostavivši Latimeru da progovori o kojim god nepoštenim namjerama želi, a koje su okupile njih - i mene — ovdje.

"Kralj tone sve dublje u melankoliju. Njegovi liječnici očajavaju." Latimer reče, i pogleda u Wykehama koji kimnu glavom. "Želimo razgovarati s njim."

"Neće me vidjeti. Pokušala sam." Moraju znati o mome neuspjehu. "Možemo urediti da vas vidi."

"A što želite da mu kažem?" Glumila sam nevinašce, uživajući u Latimerovoj nelagodi.

"Želimo da mu... pružite utjehu... da ga potaknete da..." "Izgovori to, Latimere!" Wykeham je zarežao.

Latimer je razdraženo izdahnuo. "Želimo da mu pružite tjelesnu utjehu." "Uglavnom, želite da glumim kurvu."

"Da." Odjednom se tu stvori Gaunt, koračajući do stola, dominirajući nad njim. Iznimno naočit muškarac očeve visine i lijepih crta lica, no ne i njegova blagog karaktera, muškarac zloglasan po broju žena u kojima je uživao. Dao je Latimeru znak rukom da se makne i otvoreno progovorio. "Kralj nije nesposoban. Još je uvijek sposoban pojebati ženu i uživati u tome. Možda ga to vrati u stvarnost."

Zapanjila sam se čuvši to tako grabo izrečeno i nisam namjeravala biti previše popustljivom, kada bi me svaki od njih osudio što se uopće usuđujem prihvatiti tu ulogu.

"Pa ako je to ono što je potrebno, platite nekoj od kurvi iz palače", odgovorila sam stisnutih usana.

"Nezadovoljavajuće." Gaunt je odagnao ideju zamahom dlana, kao da tjera dosadnu muhu. "Nadao sam se suptilnijem rješenju."

"I mislite da ja mogu biti suptilna."

"Mislim da imate brojne talente. A diskrecija je među njima. Također, kraljica vas je voljela. Mogli biste biti odgovor na naše molitve."

Nasmijala sam se, iznenadivši ih. Koji preokret od ovih muškaraca koji su me promatrali kao nekakav ološ koji je živio u prljavštini neizrecivog grijeha. Zauzela sam Philippino mjesto u Edwardovom krevetu, jesu li sada željeli da odigram ulogu Philippe, pune ljubavi i majčinski nastrojene?

"Potrebna mu je pouzdanica jednako koliko i kurva", Gaunt je potvrdio. "Konkubina onda."

Naklonio se. "Točno."

"Supruga, ali ne supruga."

"Upravo tako..."

"Otvoreno priznata od dvora?" "Ako tako mora biti."

Pogledom sam ih obišla. Nijedan od njih nije odobravao ideju. Nijedan od njih nije želio ovo.

"Zašto ja, moj gospodaru?" Natjerat ću ih da priznaju. Natjerat ću ih da kažu ono što je svih ovih godina ostalo neizrečeno, otkad sam podigla svoju suknu u Edwardovom krevetu.

"Zato što je već znao uživati u vašem tijelu", Gaunt je planuo.

Naravno da su znali. Cijeli je dvor znao, čak i ako nisu pričali o tome osim uz čašu vina ili šapćući sa svojim ljubavnicima pokušavajući zaštititi Philippu. Iako je ona potakla skandal. Ponovno sam se nasmijala licemjerju, na njihovu nelagodu.

"Znači, vratit ću se Edwardu kao njegova ljubavnica", razgovorljivo zamijetih. "A što onda?"

"Potaknite ga da se vrati u vladu. Neka ponovno uzme u ruke uzde autoriteta.

Ne možemo ovako nastaviti dok je kralj zatvoren u svojim sobama, a princ prikovan za krevet u Gaskonji." Gauntova se pesnica snažno spustila na stol.

"Ne znam mogu li." Neću biti previše pokorna. Gaunt neće dobiti laku pobjedu nada mnom.

Wykeham je uzdahnuo. "Možete. Pametna ste žena, Alice."

Nagnula sam glavu pogledavši ga, primjećujući kako je uporabio moje ime. "I naša posljednja nada." Latimer se crvenio nad onim što je priznao.

"A radije biste da nisam." Ustala sam. "Sto li vas je koštalo traženje moje pomoći, gospodo?"

"Kada je čovjek očajan, čini stvari koje inače ne bi!" Gaunt je planuo. "Dosta! Evo istine, gospodarice Perrers. Nalazimo se u poteškoćama. Situacija je u Francuskoj vrlo teška. Princ je bolestan. Zemlju su pomele oluje i ledovi. Ljudima je ponestalo povjerenja.

Čini se kao da dani engleske nadmoći polako jenjaju i osjećam miris pobune u zraku. Trebamo moga oca ponovno na čelu. Nije više mlad, no još je uvijek sposoban nositi krunu i vladati, kad bismo barem mogli..." Podigao je svoje ruke u očaju. "Kad bismo barem mogli privući njegovu pozornost i vratiti ga u život."

Mi. Bili smo u dosluhu. Bili smo urotnički krug. Ponovno sam pogledom obišla lica, napeta od iščekivanja. Svi su bili motivirani, svi zabrinuti za budućnost, svoju i englesku. No, njihova nevoljkost za ovo pregovaranje ispunila je zrak poput kužne klice kuge. Protresao me nalet bijesa. Čekala sam, zureći u Gaunta. Natjerat ću ih da me preklinju.

Okrenuo se kako bi pesnicom udario o kameni natprozornik. Znači, neće preklinjati. Bio je to Wykeham, velikodušni Wykeham koji je izgovorio riječi.

"Hoćete li učiniti to?" Wykeham upita. "Hoćete li spasiti našega kralja?"

Hoću, naravno. "Da." I vidjeh kako se olakšanje proširilo od jednog do drugog.

"Hoćete li me odvesti k njemu?"

Wykeham je kimnuo. Stala sam, okrenuvši se kako bih otišla. Posao je bio gotov. Onda sam se zaustavila i osvrnula, ne potpuno dobronamjerno. "Što vas je, moja gospodo, koštalo traženje moje pomoći?"

Gaunt je bio taj koji je odgovorio. "Bit će vrijedno cijene ako uspijemo kralju vratiti njegovu moć." Obišavši stol, uzeo je moju ruku, poljubivši je. "Zahvalni smo."

Začu se zajednički uzdah. A u njihovom sam izdahu spoznala moć ovih dvorana - osim Gaunta - njihovo buduće unaprjeđenje, njihovo bogatstvo i mjesto u vladi ovisili su o kralju.

A sada su njihove ambicije ovisile o meni. Ako kralju dopustimo da se izgubi u tmini, mogli smo izgubiti sve. Zaista smo bili sudionici u ovoj uroti.

"A što ja imam od toga?" upitah, brutalno iskrena.

"Što želite, gospo?" Latimer upita, zabavivši me načinom na koji mi se obratio. Mnogo se toga promijenilo u zadnjih sat vremena. Bilo je potrebno tek malo vremena, kao da su ideje za mene bile nešto novo - što nisu.

"Ne mnogo toga, moja gospodo." Nasmijah se na njihovo olakšanje, gotovo opipljivo u zraku. "Slugu. Spavaonicu i salon s pogledom na vrtove. Odjeću i nakit odgovarajuć mojem novom položaju. Prihod, tako da ne budem bez novca. Nisam li vrijedna svega toga?" A onda - što sam priželjkivala više od svega. "Želim priznanje, moja gospodo. Želim da moj položaj kraljeve priležnice bude prihvaćen. Odbijam nastaviti živjeti u sjeni tišine i šaptavih govorkanja. Sada više ne postoji netko koga bi skidanje vela s moje veze s kraljem moglo povrijediti."

U njihovoj zahvalnosti kao da je bilo podsmjeha, kao da su mislili kako su se lako nagodili. Kakve li su budale bili, poput većine muškaraca. Zar nisu znali da bih otišla Edwardu svojom voljom? Moju suglasnost nije trebalo kupiti. No, žena mora uhvatiti svaku priliku, kako bi Windsor rekao...

Gaunt me odveo do vrata; ruka mu je bila ledena i suha na mojoj. Nisam mnogo znala o njemu osim da je Edward izrazito poštovao, no nisam znala ništa o njegovim ambicijama. On nije bio nasljednik prijestolja. Što se nadao dobiti ovim sporazumom? Nije izgledao kao muškarac zadovoljan svojim životom. Predosjećaj da ću jednog dana saznati svojim mi je jezivim prstima prešao preko potiljka.

Pri otvorenim vratima, ponovno sam se nasmiješila i naklonila.

"Učinit ću to, moja gospodo. Bit ću Edwardovom priležnicom, otvoreno i naočigled dvora. Također ću, ako to bude u mojoj moći, vratiti vašeg kralja u život."

Toliko je toga bilo dogovoreno u prašnjavoj sobici u staroj palači. No, je li? Sada moram usmjeriti svoj um i sve svoje moći nagovaranja na jedinu prepreku na putu do uspjeha našeg pothvata. Shvaćala sam kako to možda neće biti lak zadatak.

"Hoće li mi odgovoriti?" upitah Braveheart, podižući je iz nesretnog bdijenja

pred vratima urotnika.

Kihnula je dok je ustajala, protežući se. Budućnost joj je bila jednako nejasna kao i meni.

Bila sam Edwardovom ljubavnicom šest godina, no sve to vrijeme nisam ni jednom bila ta koja je preuzela inicijativu. Edward je uvijek slao po mene. Da, izazvala sam ga na dan lova, no nikada više nakon toga. Znala sam koliko težak ponosan čovjek može biti, kako njegovu ponosu mora biti dopušteno dominirati. Edward je zahtijevao, aja bih poslušala. Plantagenet nikada nije tražio usluge. Nikada ne bih svukla svoju odjeću bez njegova poziva ili bez njegova sudjelovanja. On je bio kralj: ja sam bila njegova podanica, i nikako drugačije ne bih željela da je bilo. Snažna žena treba samovoljna muškarca koji bi joj bio ravan. Ako ne, poštovanje leti kroz prozor ili biva zgaženim pod nogama.

Našla sam se pred Edwardovim odajama, drhtureći, ali ne zbog hladnog zraka od kojega su treperile tapiserije. Moj se želudac stiskao na pomisao što moram učiniti. Taktika, odlučila sam. Ovo mora biti poput planiranja ratnog pohoda. Znajući kada napasti, a kada se povući. Sto bi mi, pitala sam se, William od Windsora savjetovao ovaj put?

Napadnite najslabiji element u utverdama i ne odustajte dok ne dobijete bitku. U biti, nikad ne odustajte, kako suparnik ne bi stekao prednost.

To mi nije bilo od pomoći. Morat ću jednostavno iskoristiti svoje ženske instinkte i moliti se da će Edward reagirati na njih. *Sveta Djevice, ne daj da me odvрати!* Zakoračila sam preko praga, zatvorivši vrata tiho za sobom. *Ovo je napad, sir Williame! Trebali biste biti ponosni na mene!*

Najprije predsoblje, prazno i tiho. Potom soba za prijam u sličnom stanju napuštenosti. Napokon, Odaja Halidon Hill, privatna soba, gdje se čovjek mogao opustiti uz knjige i glazbu. Dobro sam poznavala tu sobu s njezinom veličanstvenom tapiserijom koja je prikazivala Edwardovu prvu veliku vojnu pobjedu, kada je, kao mladić, Škotima demonstrirao silu. Na niskom se stoliću nalazila igra šaha, pripremljena, no neodigrana. Vatra je tiho gorjela, a njezin se odsjaj bljeskao na ispoliranom drvetu škrinje, niskog stolčića i kredenca. Veliki je stolac bio postavljen uz ognjište, a pokraj njega nalazio se sanduk s vrčem i peharom te zanemarenim tanjurom slatkih peciva. Netko je ostavio svijeću na stalku koji se našao u opasnosti od izgaranja. A onda uočih Edwarda. Još uvijek kralj u svakom pogledu, nakićen i obučen u skupa sukna, moćni Plantagenet, Edward III. koji je Englesku održao moćnom silom svih četrdeset godina, sada je stajao kao uklesan u kamenu. Nije čak ni okrenuo glavu.

Pričekala sam, niti progovorivši, niti se pomaknuvši. "Ostavi hranu i odlazi." Edwardov je glas bio grub.

Gledao je preko vrtova i okružujućih zidova prema dalekim livadama i šumama koje su prodirale u njih. A možda nije zurio ni u što. Stajao je uspravno, snažnih ramena, podignute glave. Njegovo je zdravlje bilo savršeno dobro, odlučih.

Zbog toga sam malo odahnula. No, soba, osim zanemarene šahovske igre, bila je neobično bezlična. Nije bilo knjiga. Nije bilo dokumenata na stolu. Nije bilo uobičajenog sokola na njegovoj motci. Tek veličanstveni prikaz bitke na zidovima, živih boja, čak i pomalo brutalnih dok je sunce obasjavalo oštricu i oklop izvezen srebrnim koncem. Činilo mi se kako je izvezeno bojište nadilazilo kralja svojim sjajem. Nije mogao odabrati prikladniju okolinu u kojoj bi utonuo u zaborav.

Edward se nije ni okrenuo kako bi pogledao je li njegova zapovijed poslušana. Mislim da nije ni mario.

Ipak ću morati učiniti prvi korak. "Pehar vina, Veličanstvo?"

Moje je pitanje zapalo u tešku tišinu. Njegovo se tijelo ukrutilo. Polako, vrlo polako, okrenuo se, ruke naslonjene na kamenu izbočinu koja mu je, tada tek shvatih, pružala uporište. Možda je krhkiji no što sam mislila.

A onda, kada ga je svjetlo cijeloga obasjalo, vidjela sam ono što je prethodno bilo skriveno.

Oh Edwarde! Što si učinio? A onda mi je došlo u glavu: Zar si je toliko volio?

Kakve su težinu moji sitni pokušaji mogli imati u odnosu na ovaj dokaz teškog gubitka? Edwardovo je lice bilo ispijeno, linije između njegova nosa i usana duboko urezane, obrazi upali. Njegovo grlo i vrat pokazivali su tjelesno propadanje koje si nije mogao priuštiti. Gora — daleko gora - bila je mutnost njegova oka, plava koja je gotovo potpuno izbljedjela u sivu, i blijeda prozirnost njegove kože. Njegove se usne nisu nasmiješile, pomislih, već tjednima. Ruka je na prozorskom oknu bila gotovo providna. Činilo se kako nije sposobna držati mač.

Najprije suosjećanje. Proželo me, dovevši me na rub suza. A onda bijes jasan kao kraljeva zlatom okrunjena glava na tapiseriji.

Što si on to čini? Kako si pobjednik kod Crecyja može dopustiti život u stanju ovog — ovog očajničkog samosažaljenja! Gotovo sam izgovorila riječi naglas, no onda sam prisilila svoj bijes da mine. Neobuzdana emocija neće postići ništa. Zrak je oko mene bio ispunjen njome, poput guščjeg perja u jastuku. Zagušujuć. Sveobuhvatan. Edward je dopustio da ga nadvlada. No, ja sam znala. Emocija mi neće pomoći postići moj cilj, no ženska bi lukavost mogla. Možda na kraju zaključci Lijepe Joan o tome kako žena mora biti sklona prijevari i dvoličnosti ne bijahu toliko neshvatljivi.

Pa neka onda bude tako. Stala sam gdje me mogao jasno vidjeti. "Moj gospodara."

"Alice." Njegove oči nisu bile usredotočene, a njegov glas, bez impresivne moći, zaškripao je od nekorištenja.

Polako sam zakoračila naprijed, zastavši ravno pred njim, zanimajući se za Edwardovu reakciju. Činio se nesigurnim. A kako i ne bi. Obukla sam se vrlo konzervativno. Tiho i diskretno, poput redovnice. Poput supruge! Smijala sam se dok sam oblačila turobnu haljinu tamne boje i *cotehardie* prikladniji za kućanicu

nego kraljevu ljubavnicu. I tako sam odigrala ulogu koja mi je bila dodijeljena: niti sam se naklonila niti oborila pogled u dužnom poštovanju.

"Da, Veličanstvo", hladno sam odgovorila, raku stidljivo prekrivenih na struku. "Kao što vidite. Alice je."

Namrštio se. "Tko te pustio?" "Wykeham."

"Ne želim razgovarati s tobom."

To nije bilo dobro!

"Svjesna sam. Ne morate. Ja ću razgovarati s vama - mogu biti vrlo kratka."

U očima mu se pojavilo iznenađenje. Možda razdraženost. "Nisam poslao po tebe."

"Ne. Odustala sam od čekanja. Drsko od mene, Veličanstvo, no nisam mogla više čekati."

Uznemirenost je polako zamjenjivala iznenađenje. Nije to bilo baš neodobravanje, no nije bilo ni daleko. Dobro! To je sve što sam željela. Hoće li mi narediti da odem?

"Radije bih da nisi ovdje. Želio bih biti sam." Još bolje. Nije to bila izričita naredba da odem, iako sam sumnjala da je uočio suptilnost...

Moj je odgovor bio ravan poput Wykehamovih novih puteljaka na velikom dvoru u King's Langleyu. "Ponekad ni ja ne bih željela biti ovdje. Dobro je imati vremena za promišljanje, moj gospodaru. A ja sam mnogo promišljala." Riječima sam ga lagano podbola. "Promišljala sam više od dva mjeseca - otkad ste zadnji put razgovarali sa mnom."

"Dva mjeseca?"

"Prošlo je više od dva mjeseca otkad ste sahranili Philippu i zatvorili se ovdje."

"Ne..." "Da!"

Okomita se linija izdubila između njegovih obrva. "Nisam bio svjestan..."

"Onda biste se trebali osvijestiti. Kralj se ne bi na toliko dugo trebao zatvarati pred svojim podanicima i žalovati."

Pa. Ostalo mi je čekati hoće li plantagenetska narav isplivati na površinu. I bijah razočaranom kada nije. Moj uspjeh nije bio sigurna stvar iako sam dugo promišljala o ovome, dok sam raspakirala svoju odjeću u novim sobama koje su odmah bile izdvojene za mene - Latimer je zaista bio učinkovit stjuard. Ako me Edward sada odbije, kako ću ga prisiliti da me posluša? Seksualnom privlačnošću? Ne time. Bio je previše osamljen, previše izmožden tugom. Kasnije možda, no zavođenje u ovom trenutku ne bi nikamo vodilo. Stroge primjedbe - ne bi ni one. Plantageneti nisu dobro reagirali na stroge primjedbe od svojih podanika, pa čak ni od svojih ljubavnika. Suosjećanje. Ne - to bi shvatio kao sažaljenje.

Našla sam se ovdje kako bih Edwarda povukla s ruba pakla koji je za sebe stvorio, hladnom logikom. Jesam li imala na umu svoje mjesto na dvoru? Svoju

vlastitu financijsku sigurnost? Naravno da jesam. No, moja budućnost i

Edwardovo ozdravljenje nisu morali potpuno biti odvojenima. Nisam osjećala krivnju dok sam u dva pehara lijevala začinjeno vino - ne više topio, no još uvijek ukusno - i ispružila mu jedan od njih. Automatski ga je uzeo.

"Sutra odlazim iz Haveringa. Pijte sa mnom za moje sigurno putovanje." Nisam se smiješila. Bila sam odsječna.

"Odlaziš?"

"Ovdje me sada više ništa ne drži." "Kamo?"

"Ardington. Razmišljam vidjeti odgovara li mi tamo ostati živjeti zauvijek." Edward nije odgovorio. Stoga sam odlučila još malo uzburkati situaciju.

Sjedila sam, čak i kada on nije - koje kršenje kraljevske etikete! - ispila malo vina, pogledala u kolač od višnje na tanjuru te ga zagrizla. "Ovo je bajno. Dođi, Edwarde", promišljeno ga oslovih imenom. "Ne mogu sve ovo pojesti sama."

Sjeo je, no ne blizu, gledajući me kao da sam se preobrazila u kućnu mačku koja je upravo otkrila svoje kandže. "Zašto odlaziš?"

"Philippa je mrtva." Kako okrutno, no ipak nastavih. "Više nisam dvorska dama. Više nisam potrebna."

"Ne..."

Pustila sam tišinu da odradi svoje, dovršivši kolač, oblizavši svoje prste, no na poslovan način. A onda: "Jesi li uopće pomislio na mene u zadnjim tjednima, Edwarde?"

Odmahnuo je glavom. "Što si radio?"

"Razmišljao sam..." Njegov je glas utihnuo. Uzdahnula sam.

"Pretpostavljam da si razmišljao o svemu što si postigao", dometnuli. "O svemu što si učinio od dana kada si svrgnuo majčin autoritet i preuzeo vladanje Engleskom na sebe. Pretpostavljam da je bilo potrebno mnogo hrabrosti tako mladom muškarcu koji je tek dosegnuo zrelost."

"Razmišljao sam o tome..." "Philippa ti je pomogla, nije li?"

Prvi se put Edward slabašno nasmiješio. "Bila je moja snaga." "Pričaj mi o tome."

"Mislim da ništa ne bih uspio postići bez nje. Moja je majka bila nemilosrdna žena, a ja sam bio u godinama u kojima mi je bila potrebna regentica..."

Bilo je to kao da je srušen zid, dopuštajući nakupljenoj vodi da se izlije. Najprije je to bilo kapanje, no onda se pretvorilo u bujicu. Stara priča o prekrasnoj, no okrutnoj kraljici Isabelli koja bi zavladala Engleskom sa svojim zloglasnim ljubavnikom, Rogerom Mortimerom, njoj uz bok, dok bi mladog Edwarda držala blizu, poput zatvorenika. Sve dok Edward nije smislio način kako srušiti Mortimera, a majci oduzeti regentstvo. Tada je imao tek osamnaest godina, no sjećanja na tu noć u Nottinghamu kada je povratio svoju moć bila su živopisna kao da su se dogodila jučer.

Kimnula sam. "A Philippa ti je omogućila da čvrsto staneš, da uzmeš ono što

ti je po rođenju pripadalo."

Edwardovo je lice bilo obasjano mišlju. "Bila je veličanstvena." "Zacijelo je bila vrlo ponosna na tebe."

A potom je svjetlo nestalo. Nalet riječi usahnuo je u ljetnoj suši. Edward se namrštio, pogledavši u pehar te vidjeh kako mu se mišići na vilici stežu nekom neugodnom istinom. Znala sam koja je to bila. Izreći ću ju.

"Philippa ne bi bila ponosna na tebe sada, Edwarde." "Ne..."

"Bila bi užasnuta. Izgrdila bi te! Philippa bi ti naredila da gledaš naprijed, a ne unazad."

Napokon su se njegove oči podignule sa slika koje je vidio u vinu i pogledale u moje te sam u njima vidjela istinsko shvaćanje, ali i bljesak otpora. Dobro. Odlično.

"Jesi li me i ti došla grditi?" upitao je. "Nije na tebi da to činiš."

"Ne, kako i bih? Ja sam posljednja od tvojih podanika i više nemam nikakvih prava ni na tebe ni na kraljicu. Došla sam se oprostiti."

"Pretpostavljam da želiš ponovno vidjeti svoje sinove."

"Da. *Naše* sinove. Sinovi su vrlo važni. Jedina su obitelj koju imam. Pa hoćeš li onda piti za moje sigurno putovanje?"

Odsutna uma, ispio je malo vina, još uvijek razmišljajući o nečem dalekom. "Edwarde!" Kako lije teško bilo ovo. Je li jedini način da zadobijem njegovu pozornost taj da ispraznim svoj pehar na kraljevsku glavu?

"Moj sin. Moj nasljednik, princ. Tako je bolestan..." Teško je izgovorio riječi, kao da je posebno tražio svaku od njih. "Kada sam bio u njegovim godinama, jahao sam na čelu svoje vojske. Koji smo prizor bili... No, moj sin ne može jahati. Nose ga u bitku na nosiljci. Kako da se odupremo Francuskoj i sačuvamo naše posjede ako moj sin nije sposoban odjahati u bitku i nadahnuti svoje ljude? Sve što sam postigao, uništeno... A moj je sin tako bolestan..."

Obuzela me panika, brzim krilima zamahavši nad mojim srcem. Ponovno sam ga gubila između pobjedničke prošlosti i neugodne sadašnjosti. Ustala sam postavivši pehar na škrinju. Morala sam baciti kocku, bez obzira na ishod.

"Izgleda da ipak moram otići bez tvojih dobrih želja." Zaputila sam se prema vratima. Moja je ruka posegnula za zasunom, no odgovora još uvijek nije bilo. Morat ću priznati svoj poraz. Wykehamu i Gauntu i ostalima. Morat ću otići.

"Ne idi."

Izgovorio je to tiho, no tako čvrsto. Polako sam izdahнула, no svejedno uputih svoje pitanje glatkom drvetu pod mojim dlanom. "Daj mi jedan dobar razlog zašto ne bih otišla."

"Ja želim da ostaneš."

"To nije dovoljno dobro." Zadržala sam svoj dah. Je li ovo bilo previše? "Trebam te."

"Zašto?"

"Da pričam s tobom."

Ostala sam stajati mirno, očiju čvrsto stisnutih. Čula sam kako je njegova tunika zašuštala kad je ustao, zvonki udarac metala po drvetu kada je položio svoj pehar pokraj mojega, njegove meke korake. Osjećala sam kako je njegovo tijelo popunilo prazninu iza mene, no nije me dotaknuo.

"Bio sam u krivu, Alice. Nemoj ići." Odmahnula sam glavom.

"Za Boga miloga! - Pogledaj me! Radije se ne bih obraćao stražnjem dijelu te izrazito neprivlačne kapuljače koju si odlučila nositi!"

I eto je. Zapovijed. No, neću tako lako podleći. Nisam utvrda koja će se predati zbog omanje prijetnje ili poziva na pregovore.

"Dva mjeseca - i nijednom me nisi tražio vidjeti. Osjećaš se izgubljenim bez Philippe. Moraš znati kako sam se nevoljenom i neželjenom ja osjećala", rekoh mu. "Ovdje ne vidim budućnost za sebe ako me ti ne trebaš." Njegove su se ruke našle na mojim ramenima, okrećući me kako bih se suočila s njim. Zaista me gledao, vidjevši me. Napokon!

Edward je nakrivio svoju glavu. "Jesi li se zato obukla u ovo sivilo? Kao neka osiromašena udovica koja se sprema zatvoriti u samostan i ispuniti svoj život molitvom i dobrim djelima? Možda bih te trebao odaslati s nekim novim haljinama. Kako ćeš inače privući pozornost muškaraca?"

To je bio onaj humor koji mi je nedostajao; tračak humora koji je iskrsnuo na njegovu licu kada je sunce iskosa palo na nj.

"Jedina pažnja koju želim privući jest tvoja." izjavila sam lagano podigavši bradu u ravninu s njegovom, neki bi rekli pomalo arogantno. Još se nisam htjela nasmiješiti.

Edward je sagnuo glavu i poljubio me, moje čelo, a potom i usne, iako se isprva činilo kao da mu je to bilo teško učiniti, uspostaviti kontakt s bilo kojom ženom, posjetiti staro sjećanje, nesiguran što bi mogao otkriti na gotovo zaboravljenom putovanju. No, onda je njegove usne prožela toplina dok su se njegove ruke spuštale s mojih ramena, potom mi obuhvativši dlanove.

"Kako to da se zbog tebe osjećam ponovno rođen?" upitao je.

Vidjela sam rastuću snagu njegova intelekta dok je na mojem licu tražio odgovor. A onda, kao da ga je pronašao, podignuo je moje ruke, još uvijek obuhvaćene njegovima, i utisnuo poljubac u svaki dlan, sve do viškova mojih prstiju, ponovno se upoznavajući sa mnom nakon dugog odsustva. Pa ipak, pred nama je još uvijek bio dug put.

"Kako li si mi nedostajala, Alice. Zašto to nisam shvaćao?" "Zato što si se zatvorio za sve osim za tugu."

"Hoćeš li promijeniti svoje mišljenje i ostati ovdje?"

"I ti bi mogao promijeniti svoje mišljenje. Sutra bi me mogao prognati!"

Temperament se naglo ispoljio. Lice toliko blizu mojem bilo je ono grabežljivca. "Naređujem ti da ostaneš! Tvoj ti kralj naređuje! Trebam te ovdje."

Temperament. Posjedovanje. Autoritet. Sakrila sam svoj smiješak te se podignula na prste kako bih poljubila Edwarda u obraz.

"Kad već tako lijepo pitaš..."

Već je skidao s mene kobnu kapuljaču tako da mi je moja raspuštena kosa pala preko ramena. Zavukao je svoju ruku u nju, stegnuvši je u šaku.

"Koju krasnu kosu imaš. Zašto se osjećam nasamareno? Nikada nisi nosila nešto ni upola ružno kao ovo." Ispustio je kapuljaču na pod.

"Nisam morala", odgovorih. "Morala sam učiniti nešto kako bih privukla tvoju pozornost."

Edward se nježno nasmijao. Napokon se nasmijao. Dovala sam ga do niskog stolčića koji se nalazio uza zid te ga povukla dolje pored sebe. Neću ga samo tako pustiti. Još uvijek nisam imala povjerenja u njegovo raspoloženje. Posegnula sam za pladnjem na poslužavniku kako bih ga ponudila kolačima.

"Uzmi jedan. Zacijelo si gladan."

"Pretpostavljam da jesam. Ako ih sve pojedeš, izgubit ćeš svoj lijepi stas."

Konačni napad, smrtonosan udar protiv kojeg će, molila sam se, biti bespomoćan.

"Svejedno ću ga izgubiti, moj gospodar, sa slatkišima ili bez njih." Odmah je shvatio moje riječi, pogledom prelazeći preko moga lica, pa preko struka. "Nosim tvoje dijete. Godi li ti to?"

Kralj se ostavio slatkih delicija i okrenuo svoje lice, spustivši ga na moju kosu. "Nisam znao."

"Kako i bi?"

"Moraš ostati sa mnom. Ne želim da moje dijete bude odgajano bez moga znanja. Ostani, Alice. Za ime Boga, ostani."

Moja je pobjeda bila tek u početnom stadiju. "Samo ako ćeš me sutra voditi u lov. Nemam s kime jahati, svi me proklinju kao đavolju kćer. Wykeham se počeo moliti nada mnom. A moja kobila treba vježbe. Umire od dosade u stajama."

"Bila si usamljena." Kako je pametno čitao između mojih riječi. "Zanemario sam te, nisam li?"

Bio je moj. Boja mu se vratila u obraze, a godine počele jenjati. U sebi sam se razveselila vidjevši povratak Plantageneta. "Da, jesi", turobno odvratih. "A sada se moraš iskupiti."

Ustao se te me povukao na noge. "I hoću. Što moja gospa želi?"

"Sazovi lov, Edwarde. Neka te tvoj dvor vidi. Neka znaju da se kralj vratio. Obećaj mi." Još uvijek je pomalo oklijevao. "Obećaj mi!"

"Obećavam. Ostani, Alice. Nedostajala si mi."

Stoga i jesam. Njegov je poljubac bio dug i dubok, ispunjen olakšanjem i ponovno probuđenom strasti. "Dođi u krevet, Alice. Prošlo je previše vremena."

I tako smo se vratili snazi i vrućini prošlih dana u kraljevskom krevetu, gdje smo se mogli pretvarati da je sve u najboljem redu. Edward me uzimao na

obostrano zadovoljstvo, potvrđujući Gauntove grube primjedbe o njegovoj muškosti, a ja sam pomogla kralju zaboraviti nemilosrdan nalet godina.

"Ti si biser velike vrijednosti, moja voljena Alice." "A ti si engleski kralj. Engleska te treba."

"Vladat ću." Samopoštovanje mu se vratilo. "Uz bok s tobom."

Trijumf mi je prostrujao tijelom dok sam mu se još jednom podavala. *Pazit ću na njega, Philippa*, zavjetovala sam se. *Brinut ću se za njega, njegovati ga i voljeti ga*. Poljubih ga u usta radi vlastitog zadovoljstva, čak iako sam u srcu znala: Edward više nije onaj muškarac koji me prvi put odveo u svoj krevet. No, za sada sam odagnala tamu.

Lovačka se skupina sastala na dvorištu; stanovnici dvora bijahu obučeni u baršun i krzna. Konji su toptali na hladnoći nestrpljivo koračajući malo na jednu, malo na drugu stranu u iščekivanju početka lova. Lovci su psovali dok su se psi nagurali oko njihovih nogu. U zraku je lebdjelo iščekivanje kojega nije bilo osjetiti već duže vrijeme.

Čekali smo. Hoće li kralj doći?

Komešali smo se ispuštajući oblake magle u ledeni zrak. Štitonoše su u krug donosili začinjeno pivo. Počeli smo drhtati zbog duljine zastoja.

Mračan i mrzovoljan, u sredini se nalazio Gaunt, jašući na blistavom pastuhu koji je više od svega mrzio stajati najednom mjestu. Pored njega, u rukama konjušara, stajao je hitri sivac kojega je Edward tako volio. Gauntovo me oko namjerno pronašlo u rulji. Nije trebao izgovoriti ni riječi, budući da me očito krivio za ovaj neuspjeh. Na njegov sam mu pogled uzvratila kamenim izrazom. Učinila sam sve što sam mogla.

Bezizražajna lica, Gaunt je dao znak konjušara da odvede sivog pastuha. Navukao je svoje rukavice. "Krenut ćemo."

Podignuo je ruku kako bi privukao pozornost ralje te dao lovcima znak za polazak. Uzdahnula sam priznavši poraz, okrenuvši glavu svoje kobile prema stajama. Moj je želudac bio preslab za ovo.

"Čekat ćeš mene, Gaunte."

Oduvijek je bio majstor iznenađenja, pokazivanja i hvalisanja. Kralj je sišao niz stube, zakoračio u dvorište, a potom je uzeo uzde od konjušara te se popeo u sedlo zanjihavši se onako žustro kako se to od njega očekivalo. Sasvim slučajno - ili po kraljevskom nalogu! — zraka se sunca probila kroz oblake pozlativši kožu i krzno koje je imao na sebi, odblesnuvši od rabina koji je pridržavao pero pauna na njegovoj kapi i lanca s draguljima na njegovim prsima. Osmjehnuo se publici koja ga je očekivala.

"Izvršno jutro. Moje zahvale što ste čekali svoga kralja - i isprike. Ne trebate više čekati." Prekorio je sam sebe s istim onim šarmom koji mu je donio više prijatelja nego neprijatelja tijekom cijele njegove duge vladavine. Sa svih strana dolazili su promrmljam pozdravi.

Lovci su počeli odmicati od dvorišta, a Edward je jahao pored svoga sokolara, primivši sokola na svoje zapešće, doimajući se kao da nikada nije ni otišao, osim možda u prvim trenucima dok se prilagođavao, namještajući se u sedlu. Osjećaj melankolije u zraku nestao je s krasnim ogrtačem vučjeg krzna koji je štitio od hladnoće. Zaostavši za skupinom kako bih zauzela svoje ustaljeno mjesto među ženama, osjetih toplinu koja se proširila mojim prsima i trbuhom u kojem je snivalo dijete. I začuh ono što sam se molila čuti kad je Edward okrenuo glavu kako bi se obratio sinu.

"Nakon lova. Dođi me vidjeti. Moramo skovati planove - za našu vojsku u Francuskoj. Već je krajnje vrijeme."

"Da, Veličanstvo."

Gaunt mi, šepureći se u svojoj oholosti koja je bila dio njega jednako kao lice grabežljivca, nije dao priznanja, no mogla sam vidjeti dubinu njegove zahvalnosti kada je nalet oštrog vjetra vratio boju u njegove obraze. Ponovno ujedinjeni, otac i sin rukovali su se s namjerom da uživaju u prigodi. Ja sam svoje suknje sigurno podgurala pod noge te potjerala svoju kobilu naprijed kako bih sustigla ostale. I ja ću uživati u lovu. Kada je lovac podigao svoj rog kako bi zatrubio dajući znak da je plijen napustio svoje skrovište, obuhvatila sam svoje uzde.

No lovac nije zatrubio, Edward ga je prekinuo uhvativši ga za ruku. "Gospodarice Perrers..."

Sve su se oči uprle u kralja koji je obustavio događaj. A onda su potražile mene u gužvi. Moje su ruke oštro stegnule uzde, zbog čega je moja životinja ustuknula. Nikada mi se kralj nije obratio ovako otvoreno u javnosti.

"Veličanstvo." Zazvučala sam zadihano, čak i svojim ušima. "Jašite sa mnom."

Oklijevala sam, no samo na trenutak prije nego što sam potjerala svog konja kroz jarko obučenu gomilu do Edwarda.

"Veličanstvo..."

"Rekli ste da želite loviti. Onda i hoćete." Uhvatio je moje uzde kako bi privukao bliže moju kobilu, uzeo moju ruku u svoju, potom se nagnuvši kako bi me poljubio u čelo. "Bili ste u pravu. Lijepo je loviti, a ja sam bio previše trom." Njegov je glas utihnuo, pretvorivši se u intimni šapat. "Danas nećeš biti usamljena."

Svi su jednoglasno uzdahnuli. Izdvojiti me na tako očit način! Dvor je bio zapanjen. Vruća mi je krv jurnula u lice tako da su moji obrazi planuli. Biti poljubljena, ovako svojevoljno u javnosti! No nije li to ono što sam željela? Ovo priznanje naočigled gospode, ali i pučana.

"Hoćete li jahati sa mnom?" ustrajao je, prisilivši me da dam potvrdu o našem odnosu. Nikome nije bilo dopušteno pogrešno protumačiti njezino značenje.

"Hoću, Veličanstvo."

Jašući pored njega, još uvijek ga držeći za ruku, dok su se dvorani zalijetali

prema vlažnoj livadi, a lovac napokon zatrubio kako bi dao znak da je plijen napustio sklonište, nisam mogla učiniti ništa osim smiješiti se blistavo poput hirovita sunca koje je odabralo baš taj trenutak da nas okupa u zlatu. Edward mi je napokon dao javno priznanje. Otvoreno sam postala kraljeva miljenica.

Pretpostavljam da se broj mojih neprijatelja taj dan umnožio. Jesam li marila? Nisam, jer je plamen moje ambicije snažno buktio. Bio je to dan za pamćenje. Psi su se zatrčali obrušiti na srndaća kraljevskih rogova. Edwardove su se crte lica izoštrile i zasjale dok se njegovo tijelo opuštalo prema poznatim zahtjevima sedla. Njegov je smijeh odzvonio, a dvorani su jednoglasno odahnuli. Čak je i Gaunt izgledao zadovoljan unatoč tomu što sam zauzela njegovo mjesto i pored kralja.

Tijekom cijelog lova jahala sam pored Edwarda. Kada bi psi uhvatili miris, a jahači se dali u galop, on je obuzdao svog pastuha kako bi jahao uz mene, svjestan mog zdravstvenog stanja. Svoj izbor nije mogao jasnije obznaniti, osim da je naredio kraljevskom glasniku da objavi vijesti uz treštanje truba.

Alice Perrers bila je kraljeva priležnica!

Morala sam promisliti o tome kako mi se sreća okrenula, što sam i učinila u svojoj sobi gdje sam sa sebe svukla svoju lovačku odjeću te naredila svojoj služavki da kadu obloženu bakrom napuni vrućom vodom. Potonula sam u nju s uzdahom. Bilo je jasno kako nisam lovila već tjednima; moji su se mišići bunili, no ne iznad razine izdržljivosti. U mirisnoj vodi nazirao se moj trbuh koji se zaoblio rastućim djetetom: nije bilo moguće skriti ga, no nisam ni morala. Prvi sam put mogla otvoreno pokazati svoju zaobljenu figuru.

Jer moje je ime, u jednom ili drugom obliku, taj dan bilo na svačijim usnama. Edwardova javna objava onoga što je cijeli dvor znao, iako se pravio da nije, pobrinula se za to. Budući da više nije bio tajan, skriven, ni izvor srama za kraljicu, moj je položaj bio ogoljen pred svima, postavši čestom temom razgovora. Priznanje pred cijelim dvorom bio je Edwardov dar meni, dan s tolikom velikodušnosti kakvu nikada nisam mogla zamisliti. Sada kada je moj položaj bio javno obznanjen i prihvaćen, bila sam sigurna pod kraljevom zaštitom.

Ponavljala sam epitete koje sam mogla čuti dok su lovci progonili nesretnoga jelena.

Kurva Alice: ne onaj koji bih odabrala.

La Perrers: bolje - no svaki je izgovor bio ispunjen prijezirom. Kraljeva ljubavnica: taj je možda nosio prizvuk autoriteta.

No, ovaj mi se mnogo više sviđao. Kraljeva priležnica. Službeno. Nedodirljivo. Moćno. To da sam dijelila sobu i krevet s kraljem bila je neporeciva činjenica; iako mi je nedostajala pravna potvrda, kraljevo mi je javno izricanje naklonosti donijelo status. Nitko, *nitko*, ne bi se usudio omalovažavati mene, kraljevu odabranu družicu. Čak mi je i Gaunt uspio ukazati čast duboko se naklonivši kada se gomila počela razilaziti nakon lova. Nikada nisam ni sanjala o takvom

poklonu, darovanom unatoč protivljenju plemstva, uzvišenom i dobrostivom. Iako ja nisam bila nijedno od toga.

"Hvala ti. Edwarde", prošaptah, ruku zaštitnički položenih preko svojeg trbuha.

Spustila sam glavu na rub kade i zatvorila oči, uživajući u svojem postignuću.

DESETO POGLAVLJE

Edward se odmah otišao sastati s Gauntom. Nisam znala ništa o njihovim raspravama koje su uvijek ostajale među muškarcima, no vidjela sam rezultate.

Kralj je još jednom vodio poslove čvrsto držeći uzde u rukama: naredio Gauntu odlazak u Gaskonju s vojskom kako bi napadnutom princu pružio agresivnu podršku protiv francuskih okupatora. Sto je još impresivnije, Edward je naredio i drugi napad iz Calaisa pod žilavim starim ratnikom, sir Robertom Knollesom. Ako sam trebala još dokaza o Edwardovu oporavku, bili su tu preda mnom. Dvostruki napad sa sjevera i juga, potez koji je često koristio i u svojim mladenačkim danima. Istodobno je u Niske Zemlje, u Njemačku i Genovu, poslano mnoštvo diplomatskih predstavnika koji su imali vrbovati saveznike u borbi protiv francuskog kralja.

Edward je svoje noći provodio sa mnom, iako ga je tjeskoba još uvijek tištala.

"Ja bih trebao predvoditi napad", uzrujavao se. "Zar nisam dovoljno snažan?" "Naravno da jesi."

No, posljedice su se Philippine smrti duboko ukorijenile. Možda jest povratio snagu, ali bez obzira koliko se ja tome protivila, Edwardov je um izgubio svoju britkost. Dok bi igrao šah, čitao knjigu najdraže poezije, uživao u glazbi vješto svirane lutnje i slatke pjesme, lako je gubio koncentraciju, a njegova se svjesnost o okolini u kojoj se nalazi znala raspršiti poput oblaka pod snagom ljetnog sunca. Čak je i njegova samouvjerenost jenjala. Dok je polagano slabjela, moji su strahovi za njega jačali. Nikada više neće voditi svoje trupe onako veličanstveno kako je znao, ako ih uopće i bude vodio. Pa ipak sam bila zahvalna: izolacija je bila gotova, a Edward se ponovno ujedinio sa svojim dvorom. Gauntova bi pobjeda u Francuskoj do neke mjere povratila Edwardovo povjerenje u njegovu sposobnost donošenja uravnoteženih odluka. Natočila sam dva pehara finog Bordeauxa, vina koje je bilo simbol Edwardovih uspjeha.

"Za englesku pobjedu!" Podigla sam svoj i ispila.

"Za Englesku! I za tebe, moja ljubavi." Edward me poljubio sa strašću moćnog kralja.

Naravno, prerano sam slavila. Novosti koje su pristizale u nadolazećim mjesecima nisu bile dobre. Na sjeveru je francuski kralj Karlo naučio iz svojih pogrešaka u prošlosti ne davši se uvući u bitku protiv velike sile. Knolles, koji je sve češće postajao meta omalovažavanja, izgubio je moć i autoritet, zbog čega su njegove raspršene sile postale lakim plijenom za francuske grabežljivce. Na jugu smo prošli bolje. Limoges je bio opljačkan i spaljen nakon čega su se Francuzi

počeli držati podalje. No sve što smo čuli bile su priče o tome kako je princ prisiljen vratiti se u Bordeaux i napustiti napad, ne zato što su ga pobijedili Francuzi, već zbog svoga tijela prožetog boli.

Sva su se Edwardova uvjerenja polako razvodnjavala.

"Gaunt je ovdje", tješila sam ga. "On će preuzeti kontrolu. Nema razloga za brigu."

No, sve se više povlačio u sebe, nevoljko razgovarajući sa mnom.

A ja nisam primjećivala problem sve dok ga nisam vidjela kako stoji na kruništu iščekujući vijesti koje nisu pristizale, dok je mladog Thomasa čvrsto prikovao uza se spustivši mu svoju tešku ruku na rame, iako se Thomas vrpolio pokušavajući se otrgnuti, očito želeći biti u stajama ili vježbati mačevanje - bilo gdje samo ne s ovim teretom od oca.

"Onda idi!" Edward je planuo, pustivši dječaka koji je živahno otrčao.

Kada sam zauzela dječakovo mjesto gurnuvši svoju ruku pod njegovu, Edward se nasmiješio, no lice mu je odavalo gubitak. Ja nisam bila ona koju je želio pored sebe i iako mi je rješenje za to bilo jasno, nije mi bilo ugodno. Mislila sam kako neću uživati u ishodu, no bila sam dovoljno svjesna i imala sam dovoljno povjerenja u svoju novu ulogu da to učinim. Za dobrobit kraljeva zdravlja, riskirat ću posljedice.

Napisala sam službenu pozivnicu na pergamentu dobre kvalitete, upotpunivši je s voskom i Edwardovim pečatom te se spremih poslati je s glasnikom u kraljevskom odijelu. Bilo je to potpuno nezakonito da kraljeva priležnica koristi kraljevski pečat - no, zašto ne? Mogao je pomoći u ostvarivanju željenog cilja. S dvoličnošću za koju nisam imala izlike, zatajila sam svoj čin od Edwarda. Koji je smisao pružiti mu nadu ako se nekim slučajem sve ne odvije kako bi trebalo? Nisam se ni potpisala svojim imenom - pomislila sam kako bih mogla požaliti. Stajala sam pred vatrom u svojim odajama, držeći dokument vršcima svojih prstiju dok sam razmatrala bi li bilo pametnije prepustiti ga plamenu.

Nisam li Edwardu mogla podariti svu ljubav koja mu je bila potrebna?

No, stigle su vijesti. Poražavajuće vijesti koje su Edwarda bacile na koljena u kapelici, ojađenog lica. Prinčev je maleni sin i nasljednik, Edward od Angoulemea, nasljednik engleske krune, umro u Bordeauxu. Princ je bio prebolestan i izbezumljen da bi nastavio pohod. Odlučio se vratiti u Englesku, ostavivši vojsku u sve neučinkovitijim Gauntovim rukama.

Edward je zaplakao.

Unutar istoga sata poslala sam pismo. Edward mi je zatvorio svoja vrata kao u danima koji su slijedili Philippinu smrt. Možda to učini ponovno. Bilo je vrijeme da bacim kocku. Nisam si mogla priuštiti promjenu mišljenja.

Ponovno sam pisala Windsora. I to sam poslala kraljevskim glasnikom, za razliku od prošlog puta. No kao i tada, poruka je bila službena i neosobna.

Vratila sam se na svoj stari položaj. Ponovno uživam Edwardovo povjerenje. Irska ga ne zanima. Svu njegovu pozornost, koja je u najboljem slučaju ćudljiva, trenutačno zaokuplja situacija u Gaskonji. Još uvijek ste svoj čovjek u Irskoj i mislim kako se London neće uplitati.

Dobila sam odgovor po povratku glasnika u Windsorovu jetkom stilu - pisao je kako je govorio.

Primio sam vaša dva pisma, jedno za drugim, takve su poteškoće komunikacije. Drago mi je da ste se vratili na svoj položaj.

Zbog mene ili zbog sebe? Cinično sam se iscerila.

Spomenite me koji put Edwardu kako bi me imao na umu. Ovo je težak put i potrebna mi je sva pomoć koju mogu dobiti.

Posljednji me odlomak iznenadio.

Još bih vam nešto savjetovao. Iskusili ste kako će vam biti bez kraljevske zaštite. Upozorio sam vas kada smo se zadnji put vidjeli. Odbili ste moj savjet. Sada znate istinu. Vaš položaj kraljeve ljubavnice može biti potkopan u trenu oka. Iskoristite svoje prilike najbolje što možete. Bit će duga zima kada kralj umre. Sumnjam da će princ i njegova ambiciozna supruga pronaći mjesto za vas na dvoru.

A potom sam se još više iznenadila.

Više razmišljam o našim sastancima no što bih to želio. Niste bili najugodnije društvo, no ipak prebivate u mojim mislima i nikako vas ne uspijevam izbaciti iz njih. Imate čelične kandže. Prihvativši to, priznajem kako mi vaša dosjetljivost i šarm daju utjehu u mojoj izolaciji na ovom mjestu. Nažalost, ne mislim da ću u bližoj budućnosti dolaziti u London. Mislim da bismo se dobro slagali da su stvari ispale drukčije.

Budite dobro, Alice. Budite sigurni. 'Zbog vašeg će visokog položaja vaši neprijatelji poslati žustriji no što možete zamisliti. Pobrinite se da im u ruke ne dođe oružje koje bi mogli iskoristiti protiv vas.

Prihvatite ovaj savjet od onoga koji zna.

Tiho sam se nasmijala, a potom zapiljila u paket koji je pristigao s odgovorom, a čiji je sadržaj bio očit čak i prije nego što sam odmotala meku kožu. Bodež tanke oštrice koji se moglo skriti u rukav ili steznik. Smrtonosno sredstvo za zaštitu od ubojice. Kako smiješno od njega!

Shvatila sam da i ja žalim zbog Windsorova odsustva. Sumnjala sam da će ostati vjeran onom posljednjem, ne tako čednom poljupcu. No onda, kao kraljeva priležnica, nisam bila ni ja.

Na umu je imao moju zaštitu. Blesavi pas i tanka oštrica.

Jesam li se trebala bojati? Jer nisam. Možda je to bila moja pogreška. Odgovoru na moj kraljevski poziv trebalo je duže vremena da pristigne od

Windsorova pisma, no bio je mnogo impresivniji kada je napokon stigao. Došao je osobno, pristižući u Windsor s kočijama, pratiocima na konju i

impresivnoj vojnoj pratnji s trokutastim zastavicama koje su se hrabro vijorile. Oku privlačna i razmetljiva, samo je jedna osoba mogla biti vlasnikom ove svite. Da, pomislih.

Moguće je da ću požaliti ovo. No činilo mi se kako je to jedini odgovor na kraljev problem.

Obitelj!

Edward je trebao obitelj oko sebe. Želio je uz sebe - kao i cijeloga života - svoju djecu i sjećanja koja su mu ona prizivala. Možda je junak na ratištu, možda je izvrstan upravitelj, njegova tjelesna nadmoć možda nema para, no kod kuće je trebao sigurnost obitelji. Nedostatak veselja i privrženosti utjecao je na njegovu narav, na njegov duh. Philippa i potomstvo koje mu je rodila bili su mu od životne važnosti nakon što je proživio svoje djetinjstvo u osamljenosti i izolaciji pod sebičnim okriljem svoje majke. Stvaranje vlastite obitelji bilo je za njega od iznimne važnosti, dajući mu svu stabilnost i ljubav koju nikada nije imao.

No, što sada, sada kada se njegova obitelj smanjila? Dva sina u Francuskoj, obojica ozbiljno posvećena ratu. Lionel preminuo u Italiji. Njegove sve kćeri, osim jedne, umrle. Mladi je Thomas bio premlad i previše zauzet mladenačkim zanimanjima da bi pružio svome ocu pravo društvo. Edward je trebao obitelj oko sebe.

Zašto mu ja ne mogu pružiti što mu treba? Ljutito sam se pitala, no iskrenost me natjerala da priznam: mogla sam mu dati mnogo, no ne u smislu pripadanja koje je Edward želio osjećati. A lijek? Isabella, njegova voljena kći.

Svojevoljna, hirovita, ljubiteljica raskoši i pokazivanja. Ona je bila lijek.

Sada ispod mene, izlazeći iz ukrašene kočije prepune jastuka, pojavila se nezamjenjiva Isabellina figura. Bez svoga toliko željenog supruga, no s dvjema djevojčicama svijetle kose i izražene ljepote poput njihove majke. Promatrala sam njezin dolazak iz male odaje iznad vrata. Jedva je spustila nogu na tlo kada je počela izdavati zapovijedi, kao da nikada nije ni otišla.

Tapkala sam prstima po prozorskoj dasci dok je Isabella polagala pravo na Havering. Bih li je trebala presresti? Ili je pustiti da se smjesti i posjeti Edwarda po vlastitim uvjetima? U glavi sam odvagivala mogućnosti. Ako sada siđem, zasigurno će doći do sukoba riječi i osobnosti, a neće biti nikoga da ublaži jed koji će buknuti, poput plamena koji je dotaknuo suho drvo. Ah!

Ali ako joj dopustim da posjeti Edwarda, odredi svoja vlastita pravila, naredi da joj se uredi smještaj, odmah ću se staviti u nepovoljan položaj. Isabella će preuzeti kontrolu prije no što večeras sjednemo za stol.

Pa! Umirila sam svoje prste, razmotrivši priličnost svoje odjeće za prigodu koju sam predvidjela. Otkada se povlačim od male neugodnosti? Zar nisam ja glavna žena u ovoj palači? Tko je nadgledao novac i vođenje kućanstva? Pomozi, Bože, da uspijem suspregnuti svoje riječi i svoju narav - trebala sam je za saveznicu, premda je bilo još prerano da ona to sazna. Tako - sagledah manire

dvorskih svečanosti koji su mi stajali nadohvat ruke. Stajala sam na podiju u Velikoj dvorani, obučena u najbolje dvorske haljine, a Latimer i sluga stajali su pored mene kada je ona zakoračila unutra.

"Jesu li moje sobe spremne?" pitala je nikog posebno, bahata kao uvijek, veličanstvena kao uvijek, izvanredno obučena u haljinu srebrne i ljupke zelene boje koju sam odmah poželjela, unatoč njezinu dugom putovanju. Da nisam namjerno odabrala svoju najnoviju haljinu, baš po Edwardovu ukusu, lako bih potonula u beznačajnost. Isabella bijaše imala naviku srezati tuđe samopouzdanje u korijenu, a koju je očito zadržala. No ja sam bila spremna, u zapanjujućoj haljini od ljubičaste svile s plavim i cinober uzorcima koja mi se ovila oko tijela. Bilo je nemoguće utonuti u beznačajnost u takvoj haljini sparenoj s *cotehardiejem* od zlatnog damasta. Ja sam ovdje bila gospodarica, stoga sam dala znak slugi da odvede Isabellinu svitu i njezine dvije kćeri u sobe koje sam dala spremni za njih.

Isabella je ostala na mjestu. Njezino me oko izbjegavalo pažljivim nemarom, no znatnim nezadovoljstvom, naposljetku se zaustavivši na Latimeru.

"Latimeru! Lijepo je vratiti se. Malo vina, ako može."

"Naravno, moja gospo." Latimer se naklonio princezi - a potom i meni, prije no što je napustio prostoriju kako bi izvršio zapovijed. Isabella je to zasigurno uočila, morala je te su se njezine obrve izdignule u savršene lukove kada je svoj pogled uperila u mene, što sam i očekivala da će učiniti kada odluči da je to prikladno. Vidjela me onaj trenutak kad je prekoračila prag. Kako je mogla ne uočiti ljubičastu i cinober boju?

"Dakle! Gospodarice Perrers!"

"Moja gospo." Naklonila sam se u koljenu.

"Nisam očekivala da ćete još uvijek biti ovdje. A koju ste si ulogu sada odredili kada više niste dvorskom damom?" Prijezir je bio očit. "Mogu li pogoditi? Kurva u palači?"

Ostala sam nepomično stajati na podiju. "Stvari su se promijenile, moja gospo."

"Zasigurno jesu, ako dajete zapovijedi Latimeru." Naglo se namrštila. "Zna li moj otac? Pretpostavljam da zna."

"Naravno."

"Znači, zauzeli ste mjesto moje majke." "Može se tako reći..."

Bilo joj je nelagodno, a ja sam uživala u tome. Hoće li me izravno pitati? Pomislila sam da hoće. Sluga je ušao s pladnjem na kojem je bilo vino i ponudio mi ga, klečeći preda mnom. Dala sam mu znak rukom da ga ponudi princezi. Koje li mi je to zadovoljstvo predstavljalo.

Njezino je ljupko lice poprimilo granitnu čvrstoću. "Čini se da upravljate kućanstvom."

Nagnula sam glavu. "Netko mora. Kralju je draže da to budem Isabella je namjerno ignorirala vino. "To ću uskoro promijenila.

"Naravno, moja gospo. Ako namjeravate sami preuzeti taj teret...

Znala sam da princeza nije imala namjeru prihvatiti se toga posla. Znala je i ona.

"Gdje je kralj?" odrješito je upitala.

"U stajama, vjerujem." Isabella se okrenula na peti. "Čekajte!" Sada je bio trenutak da progovorim. "Postoji nešto što trebate znati..."

Zastala je. "A to je?"

"Kralj više nije snažan kao nekad." "Pa?"

"Pažljivo odaberite riječi koje ćete mu uputiti."

"Ne trebate mi vi to reći."

Sišla sam, suočivši se s njom, očiju u visini njezinih.

"Ali trebam. Vi ga niste vidjeli već tjednima - mjesecima - od smrti Njezina Veličanstva. No, ja jesam."

Razmotrila je to - trenutačna neodlučnost bila je očita na njezinim stisnutim usnama, a potom se okrenula kako bi se obratila Latimeru koji je tiho zakoračio u Veliku dvoranu.

"Čujem da je kralj bolestan, Latimere."

"Da, moja gospo. No, sada mu se stanje dosta poboljšalo." Znači, nije vjerovala da sam joj rekla istinu o njezinu ocu. Morat ću premostiti jaz između nas ako želim iskoristiti ovu plantagenetsku princezu. No vidjevši mržnju u opruženosti njezine kralježnice, u ukočenim ramenima, pomislila sam kako su možda ulozi za onaj prokleti poziv ipak bili preveliki.

"Jeste li iskoristili njegovu dobrotu?" grubo je upitala, glasom prožetim ljubomorom. "Vidim da ste bili i više nego zaposleni." Sada kada sam se našla blizu, uperila je svoj pogled na moj rastući trbuh. "Još jedno kopile? Tko bi pomislio da ćete biti toliko dosjetljivi pa se uspjete uzdignuti ovako visoko. No, budite oprezni, gospodarice Perrers, ne možete se više uzdići."

Progutala sam domišljat odgovor. Isabella je bila inteligentna žena i morala sam tomu laskati. I hodala sam pored nje, ujednačena koraka čak i kada je ubrzala kao da me se želi otresti. Isabella nije ni približno znala koliko uporna može biti kraljičina nekadašnja dvorska dama.

"Ne može biti prebolestan", izjavila je. "Pozvao me ovdje kako bih sudjelovala u proslavi."

Znam.

"Rekao je da organizira turnir." "Da."

"Bi li se čovjek koji još uvijek boluje posvetio turniru?"

"Ne."

"Kada će biti održan?"

"Neće." To ju je zaustavilo. Ponovno smo se suočile poput dviju mačaka koje su zauzele svoj stav na rubu krova. "Nikakve pripreme nisu u tijeku", iznijeh.

"Tko je napisao pismo?" Ja sam.

Vidjela sam kako je duboko udahнула, a dok su joj se nosnice sužavale čekala sam izljev bijesa, no nije ga bilo. Umjesto toga, usmjerila je u mene nagađajući pogled. "A zašto? Vi biste me pozvali ovamo?"

"Zvučite iznenađeno."

"Da ste željeli zavladatai, ne biste me pozvali natrag u Englesku. Obje znamo da je i moja želja vladati."

„To znam”.

"Zašto onda?"

"Kralj je slaba duha. Prinčevo je zdravstveno stanje neizvjesno, a njegov je maleni sin mrtav. Kralj nije raspoložen za turnire. Osim ako ga vi na to nagovorite."

"Razgovarat ću s njim." Zamišljeno me pogledala.

Slabo sam se nasmiješila. "Želim vam sreću, moja gospo." Sto zaista i jesam željela. Edwardu treba odvratiti pozornost. "I moram vam red. Kralj ne zna da sam poslala po vas."

Gledala sam za njom dok je odlazila, energično koračajući. Neće joj se svidjeti što joj Latimer ima pokazati. Uzdahnula sam i spustila pogled na Braveheart koja se stisnula uz moju nogu. Bože pomози! Jesam li upravo pustila lisicu u kokošinjac?

Navala je bijesa prožimala Isabellu dok sam šetala vrtom kako bih se pridružila kraljevskom ocu i kćeri i izvidjela kako se slažu.

"Odvojili su me od mojih soba!"

"Odvojili?" Edward se nasmijao na nastalu dramu. "Vjerujem da ti je pripremljeno nešto veće što bi ti više odgovaralo - dovela si djecu, pretpostavljam."

"Te su sobe bile moje - vi ste ih dali izgraditi za mene!"

"Doista jesam. No bile su prazne. A zašto ih ne iskoristiti. Ti rijetko dolaziš u posjet, a Alice je vrlo udobno u njima."

Nisam li rekla? Edward me preselio u raskošne kraljevske prostorije. Kada sam nabrajala što bih željela, nisam mogla ni zamisliti što ću dobiti: odjeljak s veličanstvenim sobama sagrađenim za princezu. A kako li sam uživala u njima.

Tišina nas je prekrila poputinja, oštra i hladna, razbijena tek kreštavim pjevom svrake koja se skrivala u krošnji drveta. Isabella je duboko udahнула. Pitala sam se što će reći i hoće li njezin odgovor biti smiren. Obris njezine čeljusti bio je napet poput strune luka. Zaustavila se na stazici zamahnuvši izvezenim suknjama te se oštro okrenula prema Edwardu.

"Uselili ste svoju ljubavnicu u moju sobu?"

Ovdje se nije nazirala smirenost. Oprezno! Udahnula sam. *Oprezno, Isabella! Možda je ostario, no njegov je ponos snažan kao uvijek.* Kao odgovor, Edwardov se dlan čvrsto stegnuo u šaku.

"Mislim da bi se trebala ispričati za to", reče dovoljno nježno.

"Zar da se pretvaramo da nije? Da nije bila svih onih godina dok je majka još

bila živa?"

Kraljevski ogrtač od hermelina ponovno se, nevidljivo, ali impresivno, našao na Edwardovim ramenima. Čak su se i njegova ramena napregnula pod njegovom težinom.

"Mnogo ću toga tolerirati, Isabella. No, ne i ovo. Nećeš osuđivati mene ni svoju majku. Ja sam dao Alice autoritet da vodi moje kućanstvo."

"Ne sviđa mi se to."

"I ne mora ti se sviđati. Ovdje si gošća, Isabella. Ako ti se ne sviđa, nemaš nikakvu obvezu ostati." Isabelline su se usne razdvojile, a potom ponovno stisnule. "Tako je! Ne nedostaje ti pameti, Isabella." Edward se nasmiješio, no upozorenje je ostalo visjeti u zraku. Znao je točno što mi je omogućio. "A sada, kada su formalnosti gotove, koliko ćeš dugo ostati? Moramo vidjeti što možemo učiniti kako bismo te zabavili."

Isabella je uperila svoj pogled prema mojem. Ostavila sam ih da planiraju. Bili su jedinstveni kada je bila riječ o blještavom pokazivanju i trošenju novca. Isabella će ostati nekoliko tjedana, no ja sam bila sigurna pod Edwardovim okriljem. Kći i ljubavnica mogle su dobro surađivati kada su morale kako bi otjerale strahovitu melankoliju.

Isabella je imala i drugih ideja, naravno. Ne neočekivano. Šapnula mi je u uho dok smo ulazile u Veliku dvoranu kako bismo prisustvovala večeri. "Ne očekujte da ćete me pridobiti. Nećete uspjeti. Vi ste skorojevići«, gospodarice Perrers."

Istina. Bila sam, i uvijek ću biti, no itekako sam se naradila za svoj položaj. Odlučila sam malo pokazati zube.

"Ne trebam vas, moja gospo." Osuda sam potpuno smirena dok je podizala obrve. "Njegovo me Veličanstvo treba u svome životu mnogo više no što treba vas."

"Slušat će me..."

"Ne, neće. Ah..." Edward mi je prišao kako bi me odveo do stolca koji mu se nalazio zdesna. "Možda bi tvoja kći trebala zauzeti istaknuti položaj", glatko sam predložila. "Barem za večeras. Kao poštovana gošća..."

Pokazala sam svoje zube u osmijehu. Isabella mi je na to odvratila odbljeskom oka dok je sjedala. Bila je to odlična večer puna hrane, vina, glazbe i zabave. Kraljev je duh živnuo kćerinom spremnom dosjetljivošću. Koračala je pored mene dok smo napuštale prostoriju.

"Budite pažljivi, gospodarice Perrers."

"Uvijek sam, moja gospo! Uvijek sam. Isto kako pazim i na kralja."

Bila je bijesna, i ostat će mi neprijateljicom, no znala sam da je vidjela istinu u onome što sam rekla.

Prepuštala sam dvor Isabelli iz nužnosti, jer sam jedva mogla vidjeti svoja stopala preko nabreknutog trbuha. Kada se dijete počelo neprestano ritati, a život na dvoru postao zamoran, najavila sam svoje namjere. Edward mi je utisnuo

poljubac na usne i na ruke te me otpremio u jednoj od svojih kraljevskih barki kao da sam neprocjenjiv komad stakla.

Upravo sam stekla vlastelinsku kuću i imanje Pallenswick zahvaljujući Greseleyevim pametnim pregovaranjima i mojim posuđenim zlatnicima, velikodušnim darom kraljevske riznice. A Pallenswick je bio blistavi dragulj među imanjima na obali rijeke Temze. Moj je pristup Edwardu i dvoru bio jednostavan poput navlačenja para svilenih papuča.

"Doći ću ako uspijem", Edward me uvjeravao.

"Snaći ću se jednako dobro i bez tebe." Znala sam da će biti zaokupljen napretkom rata i da će mu biti zabranjen prilaz rodiljnoj odaji, bio on kralj ili ne. Isabella će se pobrinuti da njegov duh ostane snažan.

"Naručit ću službu za tvoj siguran porod. Obavijesti me o tome." "Hoću."

"Bit ću sretan ako mi rodiš kćer."

"Dokle god bude manje borbena od Isabelle!"

"Teško je ne biti." Edwardov je smijeh preplašio patke koje su počele uzbuđeno gakati u plićaku. A onda, kada sam se smjestila naslonivši se na jastuke: "Ne idi!"

Stezanje njegove ruke oko moje bilo je utješno, no znala sam da moram ići. U nekim sam stvarima cijenila svoju samostalnost. Željela sam biti pod svojim krovom dok budem rađala. I tako sam napustila dvor. U tome sada nije bilo nikakve tajne. Moj je odlazak bio označen barjacima, trokutastim zastavicama i kraljevskom pratnjom, tako da cijeli svijet vidi kako će mu kraljeva prilježnica roditi još jedno dijete. Isabella se zabavila drugim poslovima kako ne bi morala glumiti zabrinutost. Sve u svemu, bilo je to dobro.

Moj je vučjak putovao sa mnom, prestravljen od vode. Nikada nisam upoznala životinju lošije odabranog imena. U svom sam rukavu nosila Windsorov bodež.

Košara svježih jaja bila je položena na stol u Pallenswicku gdje sam pomagala svojoj kućepaziteljici u sklanjanju kutija osušenog voća od prethodne jeseni.

A zataknuto između jaja stajalo je pismo. Neuobičajena dostava, zaboga. Intrigirana, bacivši pogled na Joan, moju novu kćer, koja je spavala u svojoj kolijevci pokraj ognjišta, dohvatila sam ga i razmotala jedinu stranicu. Kratka poruka, bez natpisa, bez potpisa, bez pečata. Znači, netko je želio ostati anonimn, ali se dosta morao potruditi oko ovoga.

Od iznimne je važnosti da se vratite u Westminster. Osobne okolnosti ne smiju stati na vaš put. To je za vaše dobro i dobro kralja.

Činovnikov rukopis. No komu je pripadao? Lagano sam porukom potapšala smeđa jaja na vrhu hrpe. Nije od Edwarda. On to ne bi na ovaj način učinio, a i čemu potreba za tajnovitosti? Wykeham? On se ne bi spuštao tako nisko da šalje nepotpisana pisma. Ne bi ni trebao, zasigurno, budući da je bio Edwardov

kancelar. Edwardov liječnik? Da je Edward bio bolestan, glasnik bi pristigao trubeći rogom. Ne mogavši shvatiti čije je, ispustila sam pismo u vatru s iskrivljenim osmijehom na licu. Tko bi želio da se vratim? Možda je moj položaj prilježnice javan, no većina bi me najradije zatvorila u tamnicu što dalje od kraljeva dvora.

Tijekom vremena koje mi je bilo potrebno da iz kuhinje stignem u salon, razmišljala sam bi li možda bilo najbolje ne obazirati se na upozorenje. Da sam potrebna na dvoru, službeno bi poslali po mene. No onda - bilo je to upozorenje. Za dobrobit kralja. Nisam si mogla priuštiti da ga ignoriram ili jesam? Nije mi bilo pravo poslušati anonimni zahtjev koji je vukao na zapovijed. Razmislit ću o tome preko noći.

Poželjela sam anonimnom piscu bliski susret s paklenim ognjem.

Naravno, ustala sam u ranu zoru, naredivši da se moje stvari sprema, a barka pripremi. Poljubila sam svoju novu kćer - svijetle puti i plavooku poput njezina oca — nazvanu Joan prema Edwardovoj voljenoj preminuloj kćeri koju je uzela kuga. Ispočetka sam oklijevala prihvatiti to ime, budući da me neugodno podsjećalo na ženu koja je ponižavala moje prostačko porijeklo i koja me osudila na težački život, no u ovoj su prigodi ipak Edwardove želje imale prednost. Stoga sam se oprostila od svoje kćeri i sinova, zatrpala dojilju i učitelja hrpom bespotrebnih uputa i zaputila se za London unutar sata. Pisac poruke morat će se ubrzo sam razotkriti.

Stigla sam saznajući kako je u mojoj odsutnosti Edward sazvao parlament. To me nije uznemirilo ni na koji način. Budući da se približavala nova sezona ratovanja, sjednica parlamenta kako bi se dobilo odobrenje za oporezivanje kojim bi se skupio novac za isplatu engleske vojne sile bio je očit korak. Zbog toga je palača u Westminsteru u kojoj je Edward odsjedao bila u laganoj pomutnji. Svi su nekamo žurili i jurili, staje su bile nakrcane konjima, a smještaji za lordove i biskupe na visokoj cijeni. Pučani su se morali snaći kako su najbolje znali. No, na mene to neće utjecati. Zatvorivši vrata metežu, uzdahnula sam, osjećajući zadovoljstvo dolaskom. No, ne zadugo. Mislim da sam ga mrsko pogledala.

"Uzeli ste si vremena!" John od Gaunta uzviknuo je.

"Sto vi radite ovdje?" Nisam se trudila biti pristojna. Zašto sam rijetko bila pristojna prema Johnu od Gaunta? I sada ga pronalazim ovdje u svojim sobama, nepozvanog. Mislim da sam ga se oduvijek bojala. Nepopustljiv kao uvijek, sjedio je na prozorskoj dasci, nogom dotičući kameni rub.

"Čekao sam vas, gospodarice Perrers."

Nije mi se mnogo obraćao od našeg kovanja urote. Oh, njegovo je javno priznanje bilo izvrsno, možda je bio prisiljen prihvatiti koliko sam važna Edwardu, no ipak sam mislila da me prezirao. Pa što je onda ovdje radio? Osim ako... Počela sam osjećati trnce sumnje po koži.

"Došla sam čim sam prije mogla", rekoh. "Očekivao sam vas jučer."

Bila sam u pravu. Opet nešto smišlja. "Znači, vi ste mi poslali pismo, moj gospodaru."

"To je nevažno. Dovelu vas je natrag. Iako je to trebalo biti pri-

Njegov mi se naređujući ton nije nimalo svidio. Kao ni njegovo otvoreno kritiziranje. Osorno sam mu odgovorila. "Niste imali hrabrosti da ga potpišete, je li, moj gospodaru?"

"Nema to nikakve veze s hrabrošću. Više s diskrecijom."

"Tako da nitko ne sama da ste poslali po kraljevu ljubavnicu? Baš je nesretno to da ste prisiljeni udruživati se s takvima poput mene, da morate priznati koliko sam vam zapravo potrebna. Jednom je bilo dovoljno. No da morate pitati ponovno! Kako to možete izdržati, moj gospodaru?" Moje su primjedbe bile zajedljive, no istina jest da me uzrujao.

Gaunt se ispravio, zakoračivši prema vratima. Otišla sam predaleko, povrijedivši njegov arogantni ponos.

"Čekajte!"

Naglo se zaustavio, kamena izraza lica. "Ne trebam vas. Bio sam u krivu."

"Očito trebate." Svukla sam sa sebe ogrtač i kapuljaču, dajući si vremena da se oduprem porivu da ga pustim da ode i zalupim vratima iza njega. Stvar je zasigurno ozbiljna kada mi je Gaunt došao, stoga je na meni bilo da napravim prvi korak s ovim čovjekom čija je taština bila golema. "Počnimo ispočetka, moj gospodaru." Ispružila sam ruku u znak pomirbe. "Recite mi koji je problem, a ja ću vam dati odgovor."

Zaista ozbiljno! Gauntu nije trebao drugi poziv. "Odbija to učinili. A mora. Vi ste jedina koju će slušati. To je nažalost tako. Morate ga nagovoriti."

Tipično je za muškarca da zaroni u središte problema bez objašnjenja. "Pretpostavljam da govorite o kralju. I možda ga i nagovorim ako budete određeniji. Dodite sjesti sa mnom, moj gospodaru, i recite mi što je prouzročilo nastalu pomutnju. Je li parlament?"

"Tako mi Boga, jest!"

Sjeo je ispričavši mi sve u kratkim, gorkim rečenicama.

Parlament je započeo sjednicu u neprijateljskom raspoloženju. Njihov popis prigovora prekrio bi pod od Westminsteru do Tovvera.

Sav novac koji je osiguran prethodnom sjednicom - što se s njime dogodilo? Nestao je bez traga i bez ikakva postignuća! Englesko je ponosno ime satrto u blatu Europe! Gaskonja je više-manje bila izgubljena. Gdje je bila engleska mornarica? Zar nije bilo glasina o planovima francuskih napada? A sada se kralj usuđuje tražiti ih još novca. E pa neće! Bilo je to bacanje novca.

Slušala sam, iskreno zbunjena.

"Ne vidim luko bih ja mogla pomoći oko toga", na kraju rekoh.

"Traže žrtvene janje", Gaunt je zarežao kao da sam glupa što to ne shvaćam.

"Ne žele izravno napasti kralja, ali su se namjerali na njegove ministre, optužujući

ih za loše prosudbe. A nažalost, parlament je otkrio oružje. Sto je svima Edwardovim ministrima zajedničko?"

Vidjela sam kamo ide s time. "Svi su crkvenjaci."

"Točno tako! Svećenici, svi do jednog. Sto oni znaju o ratovanju? Ništa! Parlament ih želi ukloniti prije nego što razmotre novo oporezivanje."

Sada mi je bila vrlo jasna moja uloga u Gauntovim planovima. "A Edward to neće učiniti."

"Ne. Vođen je odanošću. Ne mogu mu promijeniti mišljenje. A ako ne pristane..."

Kod kuće će imati krizu jednaku onoj u Europi.

"Ako nagovorim Edwarda da raspusti svoje svećenike, tko će ih zamijeniti?" upitah.

Gaunt se mračno nasmiješio. "Ovo je moj prijedlog..."

Slušala sam što je isplanirao. Bilo je zaista izvanredno. Nisam mogla pronaći mane.

"Hoćete li učiniti to?"

Piljila sam u njega. "Zar vaši novi ministri neće biti neomiljeni? "Zašto bi bili? Nisu svećenici."

"No puk će ih vidjeti kao vaše ljude." "Oni su svi vješti muškarci!"

I zaista su bili. No trenutak sam samo sjedila razmatrajući cjelinu, natjeravši Gaunta da čeka, samo malo, jer sam bila u raspoloženju da tako učinim. Nisam mogla vidjeti mane u planu - a i spasio bi kraljev odnos s parlamentom. Bio je zaista dobar.

"Učinit ću to, moj gospodaru." "Izrazito sam zahvalan!"

Sporazum je potvrđen najkraćim naklonom glave, a Gaunt je išetao iz moje sobe narušivši moje prethodno dobro raspoloženje. Proklet bio taj čovjek! Gaunt i ja smo možda saveznici u ovome, no savezništvo s njim nikada neće biti lako. Palo mi je na pamet kako bi ono moglo biti poput dijeljenja postelje sa zmijom otrovnicom.

Zajedno, Gaunt i ja nađosmo Edwarda u žestokoj raspravi s Latimerom. Pozdravio me s osmijehom, utisnuvši mi cjelov na obraz, no dobrodošlicu je prvenstveno trebalo okarakterizirati kratkom, s naznakom razdraženosti.

"Trebala si mi reći da se namjeravaš vratiti, Alice. Mogu ti podariti tek nekoliko minuta jer...."

Breme ga je ponovno pritiskalo. Promišljajući kako zadržati svoje daleke posjede, mišići lica stezali su mu se u mucu. Izgledao je kao da je stjeran u kut.

"Ovdje smo kako bismo razgovarali o vašim ministrima, Veličanstvo", Gaunt se nježno umiješao.

"Znaš kako se osjećam oko toga..."

Na Edwardu sam vidjela neodlučnost koja me zabrinjavala. Dotaknula sam njegovu ruku, privlačeći njegove oči svome licu.

"Razgovarala sam s tvojim sinom, moj gospodar. Moj je savjet učiniti kako on kaže."

"Moji su mi ministri dobro služili."

"Ali parlament im neće dati priliku da to dokažu. Potreban ti je novac od parlamenta sviđalo ti se to ili ne, Edwarde. Kako se možeš boriti bez njihove podrške? Učini to! Raspusti svoje svećenike. Sada nije vrijeme za neodlučnost."

Mislim da nisam rekla ni više ni manje no što je rekao Gaunt, no mene je poslušao.

"Misliš da bih se trebao pokoriti volji parlamenta?" Njegov je izraz bio gorak. "Da, Edwarde. Mislim. Mislim da bi to u ovim okolnostima bio dobar potez." Stoga je to i učinio.

A muškarci koji su zauzeli mjesta nesretnih svećenika? Mala koterija muškaraca koji su se sastali sa mnom u kružnoj sobici.

Svi Gauntovi suradnici i prijatelji, sposobni ljudi, ambiciozni ljudi. Muškarci koji će Edwardu dobro služiti i biti odani Gauntu. Unutar tjedan dana reorganizacija je bila gotova. Carewje posrao čuvar državnog pečata. Scropeje preuzeo teret rizničara. Thorp novi kancelar. William Latimer, komornik, i Neville od Rabyja, koji ga je zamijenio na mjestu stjuarda kraljevskog kućanstva. Dvorska klika koja će okružiti Edwarda i ublažiti mu sliku svijeta koju je sve teže raspoznavao.

Gledala sam ih kako se klanjaju kralju. Gaunt je bio u pravu. Oni su bili njegovi ljudi i ostat će vezani za njega zahvalnošću. A što je za mene bilo od daleko veće važnosti? Budući da ih je moj utjecaj stavio u prvi plan, bit će odani i meni. Ni jedan od njih neće mi se usuditi usprotiviti. Imala sam prijatelje na dvoru koji ne bi zanemarili moje interese.

To je bio moj prvi očit korak u vladine krugove.

"Ne moraš se brinuti, moj gospodar." Podigla sam jednu od Edwardovih ruku na svoje usne. "Dobro će ti služiti." Dani kada su njegovi dlanovi bili žuljeviti od uzdi i mača bilo su davno iza nas. Napetost u njemu i njegov nedostatak slike o budućnosti izazivali su sažaljenje. Bio je poput ostarjelog jelena — još uvijek voda stada, no pod teretom godina njegova je njuška počela sivjeti, a vatra se u njegovim očima počela gasiti.

"Dobro je da si se vratila", reče. "Jesi li donijela novorođenče?"

"Ne. Ostavila sam je s dojljom. No, hoću. Vidjet ćeš je."

Pošla sam s njim do sokolarnika kako bi pogledao novi par malih sokola koji su bili tek na početku treninga te sam odahnula vidjevši ga kako uživa u držanju ptica. Edward se ne treba brinuti. No, ja hoću. Učinit ću sve kako bih opasnosti držala podalje od njega.

A Gaunt? Rekla bih da je bio zadovoljan ishodom. Nije mi pokazivao posebnu zahvalnost, no osjećala sam kako se okovi koji su nas vezali sve više skraćuju. Bili smo urotnici. Možda sam ja prodala svoju dušu Gauntu, ili on meni svoju, ali

mislom da nije bilo tako. Ovo je bio brak iz koristi i mogao je biti poništen ako bi jedan od nas tako poželio. Bili smo presumnjivavi jedno prema drugome da bismo bili lakovjerni saveznici, no u dobru ili zlu, u ovoj smo političkoj manipulaciji bili kao prsti jedne ruke.

A nisam ni imala razloga žaliti. Edward se obratio parlamentu vatreno kao nekad, osvojivši njihovu naklonost pa je i novac počeo pristizati. Engleska je ponovno mogla otići u rat, dok sam ja samodopadno kritizirala dalekog Williama od Windsora. Pripazi na svoje neprijatelje, upozorio me je. Bio je u krivu. Sada sam na dvoru imala prijatelja. Možda bih mu trebala pisati kako bih ga o tome izvijestila. Pospremila sam njegov bodež u svoju škrinju.

"A tebe ne trebam!" Obavijestih potpuno nezainteresiranu Braveheart, koja mi se sklopčala uz rub haljine.

A ako mi je trebala potvrda uzdizanja moje blistave zvijezde na nebu dvorske politike? Kraljevski su Plantageneti izmjenjivali darove među sobom, kako je to bilo uobičajeno za Uskrs. A što je moj gospodar od Gaunta darovao meni?

Osjećaj obveze zasigurno ga je snažno pogodio jer je bio iznenađujuće velikodušan kada ja nisam očekivala ništa.

Predmet omotan svilom.

Uzela sam ga i odmotala. Čak sam i ja morala priznati iznenađenje. Bio je to izvanredan predmet, ukrašen pehar kakav nikada nisam vidjela. Draguljima optočen pehar, izrađen od srebra i blistavih berila, podoban za kralja.

Oh, dobro sam pročitala Gaunta. Morao je očuvati savezništvo sa mnom. Moj je glas u uhu njegova oca vrijedio svakog grama srebra, svakog od dragulja postavljenih na ovaj pehar, dar koji bi otkupio moje usluge, ako je ikad postojala ijedna. I zašto je bilo toliko prijeko potrebno ovome plantagenetskom princu na svojoj strani imati kraljevsku ljubavnicu? Zbog, kako je svaki čovjek u zemlji znao, nesigurnog stanja nasljedstva. Zbog glasina koje su izlijetale iz Gaskonje o prinčevu zdravlju nitko se ne bi okladio da će kralj umrijeti prije princa, a onda bi se kruna prosljedila prinčevu sinu Richardu - djetetu od četiri godine. Država ne napreduje s vladarom koji još nije dosegnuo svoju punoljetnost.

Je li Gaunt zamislio kako će engleska kruna pasti u njegovo krilo? Dječji su životi bili ranjivi. Richardov je stariji brat već bio mrtav u Gaskonji. Richard možda ne preživi.

No Gaunt nije bio toliko blizu nasljedstvu kao što bi htio biti, jer ne bi li Lionel ovo potomstvo stalo pred njega? Lionel, koji je tako tragično preminuo u Italiji, u svojem je prvom braku dobio kćer. Ta se kći, Philippa, udala za Edwarda Mortimera, mladog grofa od Marcha, a sada je bila majka jedne kćeri. Ako se taj mladi par pokaže dovoljno plodnim da napravi veliku obitelj, Mortimerov će sin zasigurno imati prednost nad bilo kojim Gauntovim potomkom.

Gauntu to zacijelo ne odgovara, prosudili. Između njega i grofa od Marcha nije bilo ničega osim mržnje.

Moje su misli jurile amo-tamo dok sam proučavala prekrasan pehar, kako bi postupio i svaki majstor tapiserije dok bi stvarao sliku od cjeline. Sve je još bila daleka budućnost, a da bih nagađala, no Gaunt je nesumnjivo imao razloga stvarati taj fini mozaik. Jer tko bi bio bolji kralj u nadolazećem desetljeću? Dijete Richard? Mortimerov još nerođeni sin? Ili Gaunt na vrhuncu svoje snage?

A što ako se situacija razriješi i Richard preživi? Ipak ne bi sve bilo izgubljeno za Gaunta. Mladom bi Richardu bio potreban upravitelj. Tko bi bio očit izbor da obrazuje i štiti i usmjerava mladog kralja? Gaunt, naravno. Gaunt bi držao sve konce u rukama. A možda je još uvijek smatrao kako nije nemoguće da će njegov vlastiti sin, mladi Henry Bolingbroke, naslijediti krunu. A što je bolje od toga da za svoju saveznicu ima kraljevu prilježnicu koju je bolesni kralj uvijek slušao? Gaunt me vidio kao korisno oružje kojim će osigurati da nasljedstvo padne u najbolje ruke i ništa me nije moglo uvjeriti da na umu nije imao nekakvu spletku. On nije bio muškarac koji bi se zadovoljio drugim mjestom, čak ni iza svojega brata, umirućeg nasljednika, bez obzira koliku naklonost osjećao prema njemu.

Je li to bila izdaja s Gauntove strane? Naravno da jest.

Nasmiješila sam se, potpuno nezavedena kvalitetom dara - zaista lijepa stvarčica sa sjajnim smaragdnom kamenjem - zato što sam savršeno razumjela motive davaoca.

"Hvala vam, moj gospodar." Naklonila sam se u koljenu. Prihvatit ću dar, no ostat ću potpuno odana samo Edwardu.

"Zadovoljstvo mi je, gospodarice Perrers." Gaunt se isto nasmijao, lukavo poput lisca.

U toj sam izmjeni savezništava i kraljevskih ministara ipak zbog nečega žalila. Zbog Wykehama, čovjeka koji je hodao po granici između prijateljstva i neprijateljstva. Wykeham je bio jedina žrtva svih ovih političkih promjena zbog koje je Edward istinski žalio. Sumnjam da je iskreniji kancelar ikad postojao, no Wykeham je bio pometen protucrkvenom histerijom. Nije ga bilo moguće spasiti.

Edwardov je rastanak od svoga ministra bio vrlo služben. Moj nije. Spremao je svoje stvari, svoje voljene knjige i planove za dodatne građevine koji se sada nikada neće ostvariti uz pomoć velikodušnog kralja. Stojeći na pragu njegovih vrata, promatrala sam ga kako sve slaže i posprema, pedantno i uredno. William de Wykeham, bivši kancelar. Najbliže prijatelju što sam imala, makar me često razdraživao svojim osuđujućim primjedbama.

Windsora nisam zvala prijateljem. Nisam bila sigurna što mi Windsor znači. Nije čak ni okrenuo glavu. "Ako ste došli likovati, nemojte se truditi."

"Nisam došla likovati." Wykeham je nastavio omatajući snop pisaljki komadom sukna. "Došla sam se oprostiti."

"Što upravo jeste. A sada možete ići."

Bio je povrijeđen. I to sa svakim pravom. Stajala sam pored Edwarda slušajući isprazne fraze potrebitosti i žaljenja i dobrih želja. Bilo je to potrebno i

Edward je bio povrijeđen jednako kao Wykeham, no taj je čovjek zaslužio više. Obišla sam sobu kako bih ga prisilila da se suoči sa mnom. Spriječio me uzevši bisage te počevši premetati po njima.

"Winchester će vas još vidjeti", izjavih, ispruživši mu misal.

Ugrabio ga je iz moje ruke. "Iskoristit ću svoje talente ondje gdje će biti cijenjeni."

"Žao mi je."

Sada me gledao. A u njegovim sam sjetnim očima vidjela osjećaj izdaje. "Nikada nisam pomislio da ćete *vi* biti oruđem mojeg raspusta. Mislio sam da cijenite odanost i prijateljstvo." Frknuo je. "Imate toliko prijatelja, zar ne. Tako vam je lako opustiti se među njima." Osjetila sam kako mi crvenilo oblijeva lice. "Kako je lako prevariti čovjeka koji ne želi vidjeti istinu!"

"Ne mislim da sam ja bila oruđe", zamijetih, prikrivajući svaki osjećaj. "Parlament vas se želio riješiti. Svih vas."

"Zbog zločina koje nitko od nas nije počinio. Zbog nedostatka sposobnosti — as kojim dokazom? Imamo više iskustva od svih njih zajedno!" Slegnuo je ramenima, pospremajući još dvije knjige u torbu. "Nisam čuo da ste pokušavali nagovoriti Edwarda da bude odan svojim starim prijateljima!"

"Ne, nisam."

"Nije ni Gaunt." Wykeham me pogledao ispod svojih namrštenih obrva kao da je tražio dokaz za ono u što je sumnjao, pročitavši odgovor na mojem licu.

"Budite oprezni, Alice. Plivate s velikom ribom u malom jezeru. Gaunt je moćan muškarac i moguće je da će poželjeti postati još moćnijim. A kada tako bude - kada mu više ne budete potrebni - neće oklijevati da vas se riješi."

"Nije mi prijatna", odgovorih. Razmislila sam o našem zadnjem susretu kada sam se vratila na dvor nakon Joanina rođenja. "Mislim da će zaštititi svoga oca, kojim god sredstvima bude potrebno. A kako bi to učinio, treba mene."

"Ja mislim da će sviti vlastito gnijezdo." "A tko ne bi?"

"Jednog dana nećete biti nezamjenjivi." Putna tintarnica slijedila je dvije knjige. "Klonite ga se. Nije poznat po svojoj skrupuloznosti." Kada je ponovno podigao pogled, njegov je izraz bio blag, kao da je savjet prijatelju. Iako to nije bio savjet. Znala sam da nije. Bilo je to upozorenje.

"Ne mogu si priuštiti sukob s Gaantom", oštro sam izjavila.

"Zašto? Jer ste ipak kraljeve oči i uši? Njegova desna ruka?" Wykeham mi se sada rugao.

"No, koliko dugo će to biti tako? Bolje ste od svih upoznati s okolnostima. Potrebni su mi svi prijatelji koje mogu dobiti, kako ste i sami jasno istaknuli!"

"Onda biste se trebali usredotočiti na stjecanje prijatelja, a ne na ustajanje protiv cijeloga dvora!"

"Kako bih mogla, kada je ono što sam ja kralju korijen sve mržnje? Osjećam se kao da se nalazim između dva zla. Ako izgubim Edwarda, gubim sve. Dvor će

likovati i naslađivati se. Ako ostanem s Edwardom, za sobom ću imati legiju neprijatelja jer preziru moju moć. Što da činim, oh, mudri savjetniče?" Ako se on mogao rugati, mogla sam se i ja.

Promislio je o tome. "Ne znam."

"Pa, to je dovoljno iskreno", razdraženo sam zarežala. "Možete se moliti nada mnom, pretpostavljam." Poželjeh da nisam došla.

"Hoću..."

"Nemojte! Ne bih mogla podnijeti vaše sažaljenje." "Nečije vam je potrebno."

Zaletjela sam se prema prozora, ostavivši ga s njegovim knjigama, boreći se svim snagama protiv apsurdnog poriva da zaplačem.

"Možete pokušati s princem kada se vrati", Wykeham je napokon rekao, davši mi vremena da se oporavim. Bio je on prepreden čovjek unatoč tome što je bio Božji čovjek. Odmahnula sam glavom. To nije dolazilo u obzir. Joan nikada neće biti mojom prijateljicom. "Očekuju njegov povratak svaki dan."

"Možda jest tako." Spretno sam promijenila temu. "No, što s vama? Barem ćete imati neku utjehu u svojem političkom progonstvu. Desetak dvoraca, palača i kuća u vaše ime prema zadnjim informacijama..."

Iskrivljeno se nasmiješio. "No, svi ti posjedi pripadaju mojem uredu. Nijedan nije moj. Ja sam preranjiv." Toplina je nestala. A meni je bilo žao.

"Pobrinut ću se da budete nagrađeni", odjednom sam rekla.

"A zašto biste to učinili?" Kako je miran bio njegov glas, a riječi tako gorke. "Zar izgledam kao da mi je potrebna milostinja?"

"Ne! I zaista ne znam zašto sam to ponudila! Budući da ste tako agresivni, trebala bih vas poslati k vragu."

"Neću ići. Ciljam na mjesto s anđelima." "Moj je savjet onda - ne dražite se sa mnom."

Njegov je blagi osmijeh bio pomalo tužan. "Previše se ponižavate, Alice."

"Samo slijedim modu."

"Vidio sam vas s Edwardom. Dobri ste prema njemu, i za njega."

"No, samo iz vlastite koristi." Ogorčenost je u mojem odgovoru bila odraz njegove te me njezina zaraznost potresla.

"Neću se svađati oko toga budući da ste odlučni utonuti u samosažaljenje. Očito nije potrebno da ističem vaše grijehe." Pogledom je obišao turobnu, praznu sobu. "Pa, to je to."

Bilo mi je žao što sam ga pokušala izazvati. "Kada odlazite?"

"Sada." Naklonio se, prilično službeno. "Neka vas Bog čuva, gospodarice Perrers."

"Prije bih rekla da će čuvari vas, moj lorde biskupe." A kada se nasmijao, nagnula sam se kako bih ga poljubila u obraz. "Znate li?" šapnuh, u trenutku nježne zlobe. "Cesto sam znala pomisliti kako smo mogli biti nešto više od prijatelja, da vi niste svećenik, a ja kurva."

Wykehamovo se ozbiljno lice namrštilo. "Katkada", uzvratilo je, "i ja sam to znao pomisliti. Ako me ikad zatrebate..."

Zastao je kod vrata, a potom izašao, zatvorivši ih tiho za sobom tako da sam ostala sama u napuštenoj sobi. Pronašavši zaboravljeno pero na podu, podigla sam ga i ispustila u rukav. Biskup Wykeham bio je prijatelj kakvog je bilo vrijedno imati i bio je u pravu kada me prekorio zbog mog samosažaljevanja. Složila sam svoj krevet i većim sam dijelom samo uživala ležati na njemu. Bila bi neoprostiva slabost kada bih počela cmizdriti zbog neželjenih posljedica.

Moram biti snažna. Za Edwarda, ako već ne za sebe i za svoju djecu.

Gledala sam za Wykehamom, zapanjena osjećajem gubitka koji je bio gotovo jednako bolan kao krivnja. Nije trebao izgubiti pravo na i svoje urede i imanja, a moja se krivnja samo povećala kada mi je Edward darovao jedno od Wykehamovih imanja. Krasna, poželjna, iznimno vrijedna vlastelinska kuća Wendover u Buckinghamshireu, s plodnim poljima i brojnim drvećem, lakim putovima koji su ga povezivali s Londonom te se osjetih prisiljenom iskupiti se. Greseley je za mene stekao vlastelinsku kuću Compton Murdak.

Njezino zakupništvo i prihode naslovila sam na Wykehama. Osmjehnula sam se dok sam potpisivala dokument. Tko kaže da imam kameno srce? No to je odobrenje bilo samo privremeno te će mi Compton Miurdak biti vraćen. Nisam bila previše meka srca. Ipak sam osjećala potrebu imati kontrolu nad vlastitim bogatstvom.

I tako je Wykeham otišao, a ja sam se preusmjerila na sastanak kojem zaista nisam željela prisustvovati, no koji nisam mogla izbjeći.

Okasnila sam. Kada sam stigla, otac i sin bili su usred rukovanja, nesumnjivo sretni zbog ponovnog susreta. Princ se vratio u Englesku. Trenutak za narodno i osobno veselje, kada ne bi bio uznemirujući za svakog gledatelja.

Uznemirujući? Prizor je bio zaista stravičan.

Znala sam da princ bijaše pogođen bolešću, znala sam da ga je trebalo nositi u bitku poput dvostruko starijeg čovjeka, da je njegova snaga jenjala toliko brzo da više nimalo nije sličio vitezu koji je svoje trupe vodio u Poitiers. Svi smo tugovali nad smrću njegova sina. Sve sam to znala. No, ništa me nije moglo pripremiti za *ovo*. Koja ga je god bolest pogodila, bio je sada tek sjenka čovjeka, a lice mu je bilo poput sablasne mrtvačke glave. Čak sam i iz daljine mogla vidjeti da je Edward bio šokiran kao i ja.

"Hvala Bogu!" Edward je rukom obgrlio sinova ramena.

"Dobro je vratiti se kući." Princ se ukočio kao da nije mogao podnijeti dodir. "Čeznuo sam za ovim danom."

Edward je svoga sina uputio da sjedne. Isabella je nježno progovorila, dok joj je nešto poput očaja zamrznulo lice u izraz nalik na osmijeh. A pored Edwarda, obgrlivši njegovu ruku svojom dok mu se smiješila u lice, bila je princeza Joan.

Lijepa djeva od Kenta.

Zadnji sam put vidjela Joan kada sam s njezinih suknji skidala prašinu Barkinške opatije.

Oprezno sam je promotrila. Godine nisu bile blage prema njoj; njezino je lice bilo puno i zaobljeno poput koluta sira. Sada punašni lik, koji je zamijenio njezinu vitku figuru kada je pristigla u opatiju, od onda se povećao dva, tri, čak četiri puta tako da se njezina prilika činila mlohavom, ogrubjelom, a ostaci njezine prijašnje ljepote bili su potpuno prekriveni tom neumjerenošću. A uza sve, uklesane u meko meso, pokraj usta i oka, nalazile su se linije tuge i zabrinutosti.

Edward je bio zauzet princem. Isabella i Joan stajale su malo razmaknuto jedna od druge, dvije silne žene. Dok sam im prilazila, Joan se okrenula, razdraženog izraza poput onog kojeg bi uputila slugi koji je zakasnio donijeti vino.

"Evo i Alice", Isabella je nezainteresirano najavila. "Alice?" Joanine su se usne stisnule

"Alice Perrers. Kraljeva kurva." Isabella je izjavila u istom tonu.

"Čuli smo... dakle, istina je..." Joan se ukočila kada me vidjela, zaista vidjela, prvi put.

Naklonila sam se u koljenu vedro se nasmiješivši, dok mi se na licu nalazio izraz nevine dobrodošlice. "Moja gospo. Dobro došli natrag u Englesku."

Joanine su se obrve naglo spojile. Sjećanje se vratilo, kako je i moralo. "Opatija!"

"Da, moja gospo. Opatija."

"Vas se dvije poznate?" S osjetilima trenutačno na oprezu, Isabella se trgnula iz stanja nezainteresiranosti, poput mačke koja je vrebala miša koji joj je prilazio.

"Da", odgovorili.

Joan nije rekla ništa, očito pokušavajući dovesti u red svoje misli. "Fascinantno..." Isabella zaprede.

"Tvoje ime nije bilo Perrers", Joan reče, kao da je to činilo ikakvu razliku. "Ne. Bila sam udana."

"Ponovni susret. Kako krasno..." Isabella će mačkasto zlurado.

Joan se vratio dar za zajedljive komentare. "Bila je bezimena služavka. Radila je svakodnevne poslove za mene." Nasrnula je na mene. "Tako mi Boga! Kakvom si to nesrećom postala?" Prstom je uprla u moju odjeću, moju osobu.

"Kraljeva ljubavnica? Nikakvom nesrećom, gospo."

"Kolo sreće se okreće, draga Joan", Isabella dometnu vragolasto. "Kako bi i sama trebala znati. Alice je izvanredno moćna žena."

"To nije prikladno", ispalila je. "A sada sam se ja vratila..."

"Sumnjam da ćeš promijeniti kraljevo mišljenje." Isabella je uživala u ovome.

"Kralj će me slušati!" Iako Joan nije.

A ja? Čekala sam, nogama čvrsto na zemlji. Neću si stvarati neprijatelje, no neću ni ustuknuti pred takvom drskošću žene koja je očekivala ukliznuti u nadmoćnu ulogu buduće kraljice Engleske. Ta je nadmoćna uloga bila moja.

Edward je postao svjestan moje prisutnosti.

"Alice!" Pozdravio me upadljivo intimnim dodiranjem ruke.

"Moj gospodaru. Princeza mi je upravo govorila kako se veseli obnavljanju poznanstva sa mnom. To je i moja velika želja", rekoh, nježno postavivši svoju ruku na Edwardovu. "Učinit ćemo sve što je u našoj moći kako bismo osigurali da Joanin povratak bude sretan. Naredila sam da se pripreme odaje u

Westminsteru."

"Izvršno!" reče Edward.

"Obiteljsko okupljanje, ni više ni manje!" Isabella se nasmiješila.

Joan se namrštila na moju uporabu njezina osobnog imena. A potom je brzo sakrila izraz iza stisnute linije svojih usana i očito otrovnog odgovora. "Ne mogu izraziti svoju zahvalnost!"

Time su granice bile povučene. Za Joan sam bila tek kukac kojeg je trebalo čim prije zgaziti. Vidjela me suparnicom u borbi za moć koja joj je pripadala. Sto sam i bila. Princeza je možda opravdano očekivala da će urediti engleske poslove prema svojim željama, uz odobrenje tasta koji je se s radošću sjećao kao malog djeteta, odgajanog u kraljevskim dječjim sobama. A sada je, u vremenu od pola sata, shvatila kako je bila u krivu. Ja sam bila ta koja će uređivati dvorske poslove.

No, upozorenje mi se spustilo niz kralježnicu. U jednom će trenutku u budućnosti, o čemu neću još razmišljati, Joan biti ta koja će u rukama držati svu moć.

"Trebali bismo proslaviti povratak moga sina", Edward je najavio, nesvjestan antipatije među ženama u njegovu kućanstvu.

"Rit ću počašćena pripremiti proslavu, moj gospodaru", Joan odgovori, uhvativši priliku da ostavi svoj trag.

"Ne, ne. Nećemo to tražiti od tebe. Mislim da ti možemo dati priliku za oporavak od dugog putovanja, draga." Edward je pogledao preko princeze prema meni. "Sto ti misliš, Alice? Turnir?"

Nije to učinio namjerno. Edward ovih dana nije bio sklon igricama, no učinak je bio munjevit. Joan je oštro udahnula, rukama čvrsto stegnuvši suknje od damasta.

"Trebala bih odmah preuzeti svoje odgovornosti", izjavila je. "Kao vaša snaha, ja bih trebala biti domaćica dvorske priredbe."

"Ali Alice posjeduje sve znanje i iskustvo", Edward odgovori. "Nju treba pitati. Što kažeš?"

"Dvorski banket." odgovorih. "Trebalo bi previše vremena za organizaciju turnira."

"Onda će biti banket." Edward se okretao, ponovno prema svome sinu, zadovoljan.

"Ja bih organizirala turnir!" Joan je zahtijevala. "Kako želiš. Razgovaraj s

Alice o tome!"

S istinskim muškim nehajem, Edward je problem ostavio po strani kako bi se vratio raspravi o vojnim taktikama s princem. Ostavivši me da sama ratujem. No, za razliku od opatijskih dana, sada sam bila dovoljno vješta da se izmaknem i izvršim prikladan manevar. Potom napadnem. I začuđujuće, imala sam saveznika.

"To je moje pravo i ti ga nećeš prisvojiti", Joan je deklamirala. "Sada kada sam se vratila..."

"Naravno", pristojno sam je prekinula. "Reći ću kralju da ste inzistirali. Turnir? Trebat ćete razgovarati sa stjuardom, višim dvorskim službenikom, voditeljem ceremonije. Naravno i s nadzornikom konja. S kraljevskim glasnikom ako ste namjeravali pozvati strane viteze, na čemu će kralj zasigurno inzistirati... Uputit ću ih na vas. Poslat ću Latimera da raspravi o narudžbi hrane. Godišnje čišćenje palače koje je sada u tijeku... A gdje ćete vi živjeti? Namjeravate li ostati u Westminsterar Sobe nisu vrlo prostrane..."

Njezino se lice postrojilo. "Princ još nije odlučio..." "Želite li onda razgovarati s njima u mojim odajama?" "Ne."

Raširila sam ruke. "Što onda želite?"

"Zaboravi, Joan", Isabella se zahihotala. "Održi banket. Mnogo ga je jednostavnije organizirati u ovim okolnostima. I prepusti to Alice."

"Mislila sam da ćeš ti razumjeti."

"Razumijem da je Alice vrlo vješta, stoga i vodi sve pripreme." "Što ja namjeravam promijeniti..."

"Isto tako shvaćam da si ti *ljubomorna*, draga sestro." "Ljubomorna?" Joanin se glas povisio. "Ona nema nikakvih prava! "Katkada je, Joan, potrebno prihvatiti ono što je neizbježno."

"Da ova žena vlada nad kraljem?"

"Da. A ti bi trebala biti dovoljno mudra da joj daš priznanje za ono što izvanredno dobro radi."

"Neću te slušati!" Joan je nadmeno odšetala do supruga. "Onda si budala", Isabella je promrmljala ispod glasa.

"Dok sam ja", dodah iznenađena ovim preobratom, "potpuno zbunjena!" "Ono što ne razumijem", potihom rekoh Isabelli kada su princ i njegova supruga otišli u svoju privremenu rezidenciju u Westminsteru, a meni je preostalo promisliti o bremenu kojim sam upravo bila opterećena, "jest zašto ste stali na moju stranu umjesto na princezinu? Zašto se niste založili za ideju turnira dopustivši joj da je progura? Zar ne biste uživali izbacujući me iz takta?"

"Ona nije ništa drugo nego blok masti!" Isabella reče. "Pa?"

"Ne volim je."

"Ni mene ne volite!"

"Istina - ali istini za volju, možda ne toliko koliko ne volim nju. Nikada i

nisam."

"Joan će jednog dana biti kraljica", upozorila sam je. "moj položaj neće biti dugoročan."

"Znam tko sada ima moć, a to nije Joan."

"Još uvijek ne razumijem zašto biste stali iza mojih leđa kada mi je Joan pokušala u njih zabiti nož."

Isabella se namrštila, očito razmišljajući bi li mi trebala ukazati svoje povjerenje. "Treat će nam pehar vina. Ili dva..." Oči su joj zablistale.

Sjedile smo u kraljičinoj dvorani, dvije urotnice.

"To je loš brak!" Isabella reče, nastavivši mi govoriti o svim činjenicama koje mi je Lijepa Joan izostavila iznijeti o svojem bračnom stanju u onim dalekim opatijskim danima.

Sočni skandal!

Tajni je brak u svojoj ranoj dvanaestoj godini sklopila s Thomasom Hollandom, koji je ubrzo napustio svoju dječju mladenku kako bi otišao u Križarski pohod. U međuvremenu je Joan njezina vlastita obitelj prisilila na drugi brak s Williamom Montagueom, sinom grofa od Salisburvja.

Holland se vratio. A potom je mnogih godina bio stjuard Williamova i Joanina kućanstva.

"Možeš li zamisliti", Isabella se podsmjehnula, "kakvo je to druželjubivo kućanstvo bilo! Sto misliš, s kim je dijelila postelju?"

Sve dok Holland nije pisao papi da želi povratiti svoju suprugu i dobio je natrag, u dobru i zlu, nakon poništenja njezina drugog braka, sve dok nije umro one godine kada sam upoznala Joan.

"No Montague je još uvijek bio živ", Isabella reče. "Brak poništen pod sumnjivim okolnostima i živući suprug nisu činili Joan dobrim materijalom za kraljevsku nevjestu. Meni to sve smrdi na bigamiju! Mnogi bi zbog ove nekonvencionalne situacije smatrali kako je legitimnost bilo kojeg djeteta kojeg moj brat dobije s Joan upitna. Je li njihovo dijete Richard kopile?" Isabella je namrštila nos. "Teško da su to dobre vijesti za nasljedstvo! Nije bila Djevicom od Kenta! No moj se brat na to oglušio ipak sklopivši brak. Joan ga je uhvatila u svoju zamku." Usna joj se svinula. "Ona je ambiciozna žena."

Zbog roga je nisam mogla kriviti. "Poput mene?" zajedljivo upitah. "Točno tako. Zato te i mrzi."

Ali Joan je imala svako pravo biti ambiciozna. Zasigurno će se pobrinuti da svoje ambicije i ostvari, a mene progna.

"Jesi li je vidjela?" Isabella je nastavila, nesvjesna mojih misli, ne birajući riječi. "Joan Debela! Još uvijek se kočoperi i podsmjehuje kao da je lijepa. A to je ono što je njoj još neshvatljivije - da ti imaš takvu moć nad kraljem - kada ti *nisi* lijepa." Kritično je piljila u mene. "Izrazito ružna, u biti."

Spriječila sam se da reagiram na ovu uvredljivu izjavu. "Zahvaljujem na

komplimentu." No mislim da sam se već pomalo naviknula na tu činjenicu. Više nije boljela.

"Istina je."

"Kralj ne misli tako", rekoh.

"Kralj je slijep!"

I na tome sam zahvaljivala Bogu. Koja je korisna izmjena informacija to bila. Princeza će biti moja neprijateljica. No Isabella... Neobičan zaokret u našem burnom odnosu. Pa ipak, ne bi bilo mudro dati prevelik značaj bilo kojem novom odnosu. Podignula sam obrve, odlučivši je malo podbosti.

"Razumijem li dobro da ćete biti mojom prijateljicom, moja gospo?" Odgovor je bio oštar, kako sam i očekivala. "Ne bih išla tako daleko!" "Nikada nisam imala prijateljicu", dodala sam, kako bih čula njezin odgovor.

"Nisam iznenađena. Većina ljudi ima preslab želudac za tvoje ambicije." Promatrala me, pogleda punog iščekivanja. "No, reći ću ovo. Bit će zanimljivo gledati bitku između vas dvije. Nisam sigurna bih li se htjela okladiti na ishod. Ne bi me začudilo da se banker uopće ne održi."

U tom sam trenutku zaželjela imati ono što nikada nisam imala. Prijateljicu, ženu kojoj bih mogla reći što me tišti s povjerenjem. Pouzdanicu. Kako bi bilo izreći ono što mi je na srcu, ogoliti dušu, i znati da će se prema meni ponijeti s poštovanjem? Kako bi bilo imati ženu kojoj se mogu obratiti ako mi zatreba razumijevanje ili čak kritika? Dobro promišljen savjet. To mi nije bilo poznato.

Je li ovo bila melankolija?

Žustro sam se prekorila. Kako je moguće da nekome nedostaje ono što nikada nije imao?

Organizirala sam banket u znak povratka princa i princeze. Bila sam prikladno ekstravagantna. Jedini grintavi slabašni glas koji se odlučio pobuniti ubrzo je bio ugušen slavljeničkom galamom dvorana.

"Koji je bio tvoj ulog za konačno ostvarenje ovog banketa?" upitala sam Isabellu.

"Ni jedan srebrnjak! Pomislila sam kako će se planovi razbiti o stijenu Joanina prijezira."

Nasmiješila sam se u čistoj radosti. "Bila si u krivu." "Zaista jesam."

Joan nije završila sa mnom. Nije čak ni počela. Glatko promijenivši sjedala dok se gozba bližila svome kraju, vino teklo, a pjevači se uživjeli u svoje — mojem uhu - disharmonične izvedbe, potičući dvorane da se ludiraju i skaču raskalašenom lakoćom -nagnula se prema meni, s očima kao od zada.

"Kada postanem engleskom kraljicom, uništit ću te zbog svega što si učinila."

Uzvratila sam pogled, pomalo prijezirno. "A što sam to učinila?"

"Obmanula si ga! Izopačila si kraljev um! Prisvojila sebi ulogu koja ti ne pripada. Niti ikada hoće. Spletkarila si i manipulirala njime sve dok nije počeo gledati samo tvoje želje. Varaš ga na svakom koraku."

Njezine su me izravne optužbe zapanjile, ali ne i uznemirile. Iskoristit ću njezine vlastite riječi protiv nje.

"Kako se sjećam, moja gospo, vi ste me savjetovali da pametna žena uvijek mora biti sklona dvoličnosti, ismijavši me kada nisam shvatila vaše riječi." Smiješila sam se dok je njezino lice oblijevala boja. "Ja nemam potrebe za lukavstvom ili varanjem. Samo dajem kralju poštovanje koje zaslužuje.

Što je više od onog što vi činite. Mislite li da je tako slabouman da se ne može oduprijeti ženskim smicalicama?"

Trenutak je piljila, otvorenih ustiju. "Kako se usuđuješ!" Nije očekivala da ću joj uzvratiti napad.

"Tom sam ostarjelom čovjeku donijela samo sreću i zadovoljstvo."

Vrlo se brzo uhvatila novih argumenata. "Je li to sve? Ja vidim nešto više, gospodarice Perrers! Guraš svoje ruke u kraljevsku riznicu. Tko je platio tu odjeću koju imaš na sebi? Hodaš ovim hodnicima kao da si kraljica. Vidjela sam te - spletkariš sve dok ne iskamčiš sva imanja i zaštitu koju od kralja možeš dobiti. Kada ja postanem kraljicom, oduzet ću ti sve što si ukrala i poslati te natrag u onaj grozan samostan dopustivši ti da zadržiš samo odjeću koju ćeš taj tren imati na sebi. A čak ni nju, kunem se..," Okom je prešla preko moje nove baršunaste nathaljine bez rukava kraljevske grimizne boje i draguljima optočene mrežice za kosu. "A tko će se onda sjećati Alice Perrers! A ako otkrijem da si u bilo kojem trenutku zakoračila i centimetar izvan zakona, pobrinut ću se da dobiješ ćeliju u koju ćeš biti zatvorena ostatak svojeg zemaljskog postojanja. Ni stup srama ne bi bio predobar za takve poput tebe! Čak ni omča!"

Pogledala sam gdje je princ sjedio pored svoga oca, dopuštajući da njezina gorčina većim dijelom prođe neopaženo. Njezine optužbe za mene nisu bile ništa novo. Moglo ih se čuti u svakom kutku palače, s dokazima o njihovoj istinitosti ili bez njih. Naučila sam živjeti s njima.

"Pogledajte!" prekinula sam je kimnuvši glavom. Njezine su pogrde zamrle. "Gledate li vi uistinu? I shvaćate li što vaše oči vide? Kada ćete postati engleskom kraljicom?"

Dva muškarca. Jedan u poodmaklim godinama, a drugi navodno na svome vrhuncu. Jedan polako nestaje dok godine uzimaju svoj danak, a drugi juri u svoju smrt Osim ako se dogodi čudo, ne postoji čovjek u ovoj zemlji koji bi se okladio da će princ nadživjeti svoga oca. Edward možda jest u pedeset devetoj godini, a princ tek u četrdeset prvoj, no ja sam znala koji će prvi umrijeti.

A znala je i Joan.

Njezino je lice obuzela emocija koja je preobrazila svaki ostatak njezine ljepote u grotesknost. Znači, voljela ga je. Unatoč svemu, osjetila sam kako mi se srce steže u neočekivanom naletu suosjećanja.

"Zacijelo vam je teško", reko.

No, moje je suosjećanje bilo uzalud potrošeno. Joanine oči možda jesu turobne

od oćaja, no moju je primjedbu oštro odgurnula ispruženim dlanom. "Moj će se gospodar oporaviti uz odmor i dobru skrb. A onda će tvoji dani doći svome kraju. Princ će živjeti - vidjet ćeš. A moj sin nakon njega. Ja ću biti kraljicom Engleske.

Tvoja će trenutaćna sreća biti uništena pred tvojim oćima." Njezine su se ruke svinule u šake na stolu ispred nje.

"Vama i princu Źelim svako dobro, moja gospo."

Nisam se osvrnula na Joanin pogled koji je mogao probiti štit udaljen pedeset metara. Njezini se planovi za princa nikada neće ostvariti, a Joan je oćajno, beznadno gradila bedem protiv istine. Kao majka budućeg kralja, mogla sam si priuštiti da joj uskratim svaku vaŹnost, no za sada sam otišla stati pored Edwarda, uŹivajući u radosti njegova lica dok je razgovarao sa sinom.

Edwardova jedrina koju je osnaŹio prinćev povratak imala je svoje posljedice. Na Uskrs sam rodila dijete. Djevojćicu, Jane, koja će se pridruŹiti svojoj sestri u malom kućanstvu u Pallenswicku. Nije bila lijepo dijete jer naslijedila je moje debele obrve i tamnu put — zbog toga sam je zasipala ljubavlju, a Edward joj je darovao srebrnu posudu koju sam spremila s ostalim trima. Edward nije imao mašte za rođendanske darove, no veselje ovom tamnoputom kćeri bilo je velićanstveno.

Ispalo je kako Edwardovo dobro raspoloŹenje nije prolazno. Unatoć prinćevoj slabosti i njegovoj nemogućnosti da posjećuje dvor, Edward je poćeo obraćati pozornost na ono što se događalo izvan westminsterskih zidina gdje smo trenutaćno prebivali. Atmosfera se razvedrila, kao da su teški oblaci nad njom rastjerani.

Nadala sam se da će Gaunt biti zadovoljan.

"Razmotri prituŹbe parlamenta", savjetovala sam Edwardu.

Stoga i jest, našavši se sa svojim vijećem u Winchesteru kao nekada. Otmjeno, pomirbeno, slušajući beskrajne zahtjeve, obećavajući promjene, no ne ćineći ništa što bi potkopalo njegove vlastite povlastice, kraljevski mu je autoritet odgovarao poput njegove odore od hermelina. Vrativši mi se s uspješnih sastanaka, njegov je zanos ispunio westminsterske prostorije naletom energije. Pokrenut će reformu mornarice, radi engleske sigurnosti. Nije li se parlament obratio njemu, kralju, za savjet i vodstvo kada su se glasine o francuskom napadu na Portsmouth poćele širiti Londonom poput vatre po suhom lišću?

"Obnovit ću našu obranu", reće. "A onda ćemo ponovno krenuti u rat. Vratit ću Gaskonju u engleske ruke. Gaunt će mi pomoći..."

"Ućinit ćeš sve što je potrebno", uvjeralala sam ga. Nikada nije krivio princa zato što je Gaskonja gotovo izgubljena, već je taj teret preuzeo na sebe, zbog ćega sam mu se divila. "Bilo to primirje ili napad. Donijet ćeš pravu odluku."

Njegov je osmijeh bio gotovo mladenaćki. "Osjećam kako mi godine padaju s ramena."

Otišli smo u lov, što je bio najbolji znak Edwardova obnovljena duha.

Gaunt se, sretan zbog očeve poduzetnosti, naklonio u mojem smjeru. "Moje zahvale."

"Bilo mi je zadovoljstvo, moj gospodaru."

Ništa mi više nije trebalo. Edward je ponovno bio svoj.

Čuvaj se prevrtljive sudbine! Nikad joj ne okreći leđa. Ako to učiniš, zarit će svoje zube u tvoje nezaštićene pete. Ako postoji ijedna izreka koja se može primijeniti na moj uobraženi život, onda je to upravo ta. Moj duh, koji se u jednom trenutku vinuo visoko poput Wykehamovih novih tornjeva u Windsora, u drugom se survao kao da su revnosni podrivači uništili njihove temelje. Edward je sjedio u potpunoj tišini, a zglobovi su mu bili bijeli od grčevitog stiskanja naslona svog velikog stolca. Stajala sam pored njega, otišavši toliko daleko da sam mu dotaknula rame kako bih ga podsjetila na svoju prisutnost. Mislim da me nije ni primijetio. Njegov je um bio daleko, preko mora, pogođen ovim krajnjim, nemilosrdnim gubitkom. Sve moje nade, sav Edwardov optimizam, uništeni jednom viješću koja je pristigla s kraljevskim glasnikom. Kralj je počeo starjeti pred mojim očima.

"Ovaj će datum ostati urezan u moje srce", promrmljao je isprekidanim naglascima.

Divljački se udarac utisnuo na njegovo lice.

Sačuvala bih Edwarda od saznanja o opustošenju, no kako sam mogla. On je bio kralj i to je bila njegova krajnja odgovornost. Prokleo bi me ako bi i pomislio da sam išta sakrila od njega ili mu uskratila nešto. Nesvjestan skrivene snage u svojim rakama, ne vidjevši ništa osim krvavog masakra koji se dogodio, ugrabio je moje prste kao da iz njih želi iscrpiti životnu silu. A ja nisam mogla reći ništa kako bih ublažila njegovu bol. Kao što nije postojalo ništa što je on mogao učiniti kako bi spriječio taj debakl.

Engleska je flota bila izgubljena. Cijela. Potpuno uništena.

Tako je bilo i s time se Edward trebao suočiti. Dok su prevozili kovčege sa zlatnicima namijenjenih za silu engleskih vojnika u Gaskonji, zajedno sa strijelcima, pješacima i konjima koji bi bili pojačanje, na naše je brodove udarila kastiljska flota, saveznik Francuza, u moru nedaleko od La Rochellea. Naši su brodovi nestali u plamenu. Prestrašeni su se konji dali u trk, uništivši drvene zapreke unutar kojih su bili prevoženi. Engleski su zapovjednici bili zatočeni.

Stravičan prikaz nemilosrdne smrti i pokolja, konja i muškaraca.

Edward je besciljno piljio u zid ispred sebe, u svemu vidjevši uništenje svoga životnog djela, svoj prvi veliki vojni poraz u svojoj dugoj vladavini. Njegova je vlast nad morima tako okrutno privedena kraju te Engleska više nije bila nepobjediva. Nije rekao ni riječi; cijelu je noć zurio u vatru koja je na njegov zahtjev bila upaljena u njegovoj sobi unatoč ljetnoj vrućini. Sjedila sam s njim. Tijekom tih dugih sati strahovala sam za njegov razum. Ipak, sljedeće je jutro, kada je svjetlost prodrla u sobu, ustao.

"Edwarde... nisi spavao. Daj da..." Njegove su me riječi iznenadile.

"Osvetit ću se", rekao je, tiho i staloženo. "Vodit ću vojsku kakvu Engleska još nije vidjela u Francusku. Borit ću se da povratim sve što sam izgubio. Neću se vratiti kući dok tako ne učinim."

No, bila je to igra privida, razotkrivena prozirnom, zategnutom kožom preko njegovih jagodičnih kostiju i drhtavim rukama.

Jesam li ga trebala odgovoriti? Je li Gaunt trebao? A i nismo. U njemu sam mogla vidjeti čvrstoću protiv koje sam znala da se ne mogu boriti. Možda je stario, no još uvijek je bio lav i osjećao je potrebu sebi i Engleskoj dokazati kako je kralj vrijedan krune i odanosti naroda. Stoga sam popustila.

Pripreme su bile veličanstvene, a vojska golema dok se, na boku s Gauntom i princem, kojega je potaknula kriza trenutka, cijela sila ukrcavala na Temzu uz prikladnu buku i blještavilo. Ponos mi je ispunjavao srce, nakratko odagnavši moje sumnje dok sam ih gledala s obale. Edward je stajao ispred svih u pozlaćenom oklopu i kacigi, a njegovi su heraldički lavovi blistali iznad njega dok je vjetar šibao ratne zastave: prizor koji je uzbuđivao osjetila. Ja sam već izrekla svoje pozdrave. A sada, poput svih žena koje su ostajale u svojim kućama, moram ga prepustiti Božjoj milosti i moliti se za njegov uspjeh.

"Radije ću umrijeti na francuskom tlu nego im dopustiti da od mene uzmu ono što mi po nasljeđu pripada!" viknuo je.

Plašilo me što na taj način izaziva sudbinu. Ali jedino mi je preostalo čekati sa svim ostalim ženama čiji su muževi zaplovili za Francusku, svaki dan iščekujući vijesti - bio je to prvi put da sam se našla u toj situaciji. Tijekom tjedana koji su slijedili, jedina misao koja mi se iznova vraćala bila je ta kako bi ovo mogao biti kraj nečeg divnog. Nikada više neće biti jednako sjajan; kraj jedne ere. Strahovala sam za Edwarda. U srcu sam znala kako nije sposoban odjahati u bitku. Nisam mogla podnijeti razmišljati o tome kako bi Edwardova vladavina mogla završiti gorkom javnom sramotom.

A za svoje sam strahove imala dobar razlog.

Vijesti nisu bile dobre od trenutka kada se Edward ukrcao na svoj admiralski brod *Grace de Dieu* u Sandwichu. Niti tri tjedna poslije nisu uspjeli napustiti luku. Suprotni su vjetrovi razbili njihove hrabre planove. U Gaskonji je naš hrabri grad La Rochelle pao pod Francuzima. Edward je opozvao kampanju. Aja sam iščekivala njegov povratak s još više strepnje.

Bio je to tužan, beznadan starac koji se vratio u London u moje iščekujuće naručje, a ja mu nisam mogla pružiti utjehe.

Poniženje je shrvalo Edwarda. Njegov se svijet srušio. Philippina ga je smrt ljuto ranila, no poraz u ratu nepovratno ga je slomio. A sljedećih mjeseci dok je Edward bespomoćno sjedio u Londonu? Nije se odvila ni jedna veća bitka kako bi se ponovno uspostavila engleska nadmoć, ali jest mnoštvo manjih okršaja - svi gradovi i dvorci u engleskim rukama bili su podložni napadima. Svaka je engleska

obrana potpuno bila slomljena. Na kraju je Edwardov gaskonjski teritorij bio manji od onoga koji mu je ostavio njegov otac. Njegov je cjeloživotni rad sada bio uništen.

Očajan, Edward je pristao na primirje potpisano u Brugesu kako bi se spriječili daljnji okršaji. Ako je Engleska bila ponižena, Edward je bio pregažen. Izgubio je sve, a to je njegov um teško mogao pojmiti. Brzo se umarao, izgubivši nit razgovora usred misli. Ponekad bi zapao u tišinu iz koje ga nitko nije mogao izvući. Ponekad me nije mogao prepoznati.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Sir William od Windsora! Ponovno u Engleskoj! Ponovno u mojoj blizini!

Možda je pomislio kako je bila tek slučajnost to što sam se našla u Velikoj dvorani u Westminsteru točno u trenutku kada je on stigao, no da sam željela, mogla sam ga razuvjeriti da nije bilo tako. Znala sam točno kada je sjahao sa svog blatnjavog konja, otpremivši svoje konje, prtljagu i pratnju u staje, točno kada je nogom kročio na trijem glavnog ulaza.

Stajala sam u sjeni stupa kako bih njegov lik uhitila barem krajičkom oka, prvi put u posljednje četiri godine. Očekivala sam ga jer prije debakla engleske flote kod La Rochellea kad se Edward usredotočio na neizvjesno stanje engleske vlasti nad Gaskonjom, također je načuo glasine koje su dolazile iz Irske.

Vijesti nisu bile dobre. Nikada nisu. Uobičajen slijed optužaba o neučinkovitosti, podmitljivosti, korupciji i izdajstvu u najvišim krugovima zbog čega se Windsor našao usred paljbe jer nitko nije sumnjao da je sva moć u Windsorovim rukama umjesto u onima nesretnoga Desmonda.

Od mene nije dobio upozorenje. Nisam li ga obećala izvještavati o kraljevskoj politici prema Irskoj? Zadnji put kada sam mu pisala imala sam mu tek reći da nema nikakve politike. A kada sam saznala o Edwardovim obnovljenim interesima, događaji su me pretekli. U neobičnom izljevu bijesa i napadu nekadašnje samostalnosti, Edward je naredio sir Williamu da dođe u London prvim slobodnim brodom i osobno dostavi objašnjenje.

Kada će doći, *ako* će doći, moglo se tek pretpostaviti. Mogao je lako tvrditi kako se poruka izgubila *en route*. Ali pomislila sam kako će se odazvati pozivu. Windsor nije bio čovjek koji bi se skrivao od zloglasnosti. I tako sam očekivala njegov dolazak, uznemirena osjećajima koji su se u meni komešali. Pomalo strepnje. Pomalo iščekivanja. Mnogo nepovjerenja. I tek prstohvat zadovoljstva.

I eto ga ovdje. Moj prvi utisak - i više nego utisak, prije uvjerenost - bio je taj da Windsor nije dobro raspoložen. Drukčije ne bih ni očekivala s obzirom na ton kraljeva zahtjeva. Prešavši preko praga, izgledao je kao da ga je u dvoranu odbacio nalet bijesne oluje. Njegova je odjeća bila mokra i blatnjava, a mišići pomalo ukočeni od dugog putovanja. Odlučno, bijesno usredotočen na putanju svojih misli, kao da mu je oluja prodrla u mozak, marširao je naprijed. Pomislila sam da će proći ravno pored mene. Je li me uopće vidio?

Pričekala sam dok se nije približio, na čak dva koraka, pokušavajući shvatiti svoju reakciju na ovog čovjeka dok mi je srce ubrzano kucalo, a mozak pokušao odrediti vjerojatnost njegovih zajedljivih primjedaba. Neočekivano, toplina je

prožela moje usne. Onaj je posljednji poljubac ostavio utisak.

Ako ne progovorim sada, otići će...

"Sir Williame..."

Naglo se zaustavio, okrenuo na peti, ljutita pogleda kao da je očekivao napad neprijatelja iz zasjede. A onda je oštro, nestrpljivo izdahnuo.

"Gospodarice Perrers."

Oštro se naklonio, nadasve razdraženo. Na što sam ja odgovorila jednako kratkim naklonom u koljenu. Braveheart, starija, ali ne mudrija, glavom je upitala u moje noge kako bi se ohrabrila.

"Je li to sve što imate reći?" umiljato upitah.

Skupio je oči. "Što želite da vam kažem? Vratio sam se. Ali nisam odveć oduševljen."

Bilo je to blago rečeno, shvatih vidjevši njegovo lice jasno prvi put. Ono je bilo kameno i monotono poput kojeg od Wykehamovih stupova, s blagom mrežom linija oko očiju i usta koja se nije ondje nalazila kada sam ga zadnji put vidjela. Njegove su stisnute usne i raširene nosnice govorile o njegovu raspoloženju.

Njegovo je cijelo tijelo, u biti, bilo ogled suzdržanog bijesa, sa šarmom krhotine kremenja. Ipak, moje je srce poskočilo našavši se u blizini njegove vitke i cinične prilike. Kada je bijesnom nestrpljivošću skinuo šešir s glave, kosa vlažna od kiše i znoja priljubila mu se uz lubanju izgledom nalikujući jelenjoj koži. Tamne i neprijateljske oči koje je uperio u moje dok je čekao moj odgovor nisu bile turobnije od njegova raspoloženja, opasnog i promjenljivog. Ali, još sam uvijek osjećala ono neugodno ushićenje privlačnošću. Ono je za mene bilo novo, no zastrašujuće primamljivo.

Namjeravala sam govoriti o trenutačnim događajima. Zaista, nije bilo smisla učiniti drukčije budući da je ovaj muškarac bio previše ponesen trenutkom da bi razmišljao o nečemu što ne uključuje njegove žalbe.

"Nadam se da ste došli spremni odgovarati za svoja djela u Irskoj, sir Williame."

"Možda sam se nadao da biste me upozorili, gospodarice", odsječno je uzvratio.

"I bih." Malo sam nakrivila glavu. Nije mi se svidjela njegova kritika. "Zakasnila sam. Kraljev bi vas poziv dostigao prije bilo kakvog moga upozorenja. Osim toga, bi li ono učinilo ikakvu razliku?"

Razdraženo je slegnuo ramenima. "Znači, ljutit je." "Nije mu drago."

"Mislio sam da je kralj oslabio..." zarezao je.

"Da. Ali ne toliko da nije sposoban učiniti vas predmetom svoga gnjeva."

"Nadao sam se da će se princ zauzeti za mene."

"Bolestan je."

„Čuo sam..." Windsor je uzdahnuo, a misli su mu nekamo odlutale. "I Bog zna da zbog toga žalim. Nekoć smo bili bliski, borili se bok uz bok, ratovali zajedno

sada tomu ima već dvadeset godina." Njegov se namršteni izraz lica produbio dok je gledao u svoju šaku kojom je gnječio netom prije skinutu kapu. "Obojica smo bili mladi i voljeli smo vojnički život. On je bio najbolji zapovjednik kojega sam ikada upoznao. A sada..."

"Sada su ti dani iza nas; princ umire."

"A je li? Pretpostavljam da se postavlja pitanje o nasljedstvu." "Da. Pitanje za koje postoji velik interes."

"Dijete je premlado... pet godina?"

Tiho sam uzdahnula. Politika. Dvorske intrige. Nisam željela o tome razgovarati, kada mi je srce bubnjalo, a krv jurila venama: ista ona neobična reakcija na ovog muškarca čija su načela bila upitna, motivi vođeni najprije osobnom ambicijom i čija djela nisu mogla podnijeti pomnije propitivanje. Odjednom nas je obavila tišina te se Windsor prvi put usredotočio na mene.

"Izgledate dobro", rekao je odsječno. I jesam.

"Vidim da moj vučjak ispunjava svoju ulogu."

"Teško da se tako može reći." Zavukla sam svoje prste u oštru dlaku Braveheartina vrata zbog čega je ona zadovoljno zacviljela. "Potrebno joj je moje društvo da se osjeća hrabrom, a čak bi je i miš preplašio. Vaš izbor nije bio dobar, sir Williame."

"A bodež?"

"Zasad ga nisam imala priliku koristiti, osim za rezanje mesa."

"Za što nije bio namijenjen!" Prvi je put u njegovu oku zabljesnulo nešto više od lošeg raspoloženja. "Recite mi da ga čuvate u svojem stezniku."

"To vam neću reći."

Čekala sam provokativan odgovor, no iznenadio me.

"Čujem da ste postali poznati po svojoj pohlepi. Vaša je moć zaista brzo porasla otkad sam vas zadnji put vidio. Pohvaljujem vas."

Njegove su me riječi zaboljele. Nisam to očekivala od njega. "A ja čujem da vas nikako ne vole oni nad kojima vladate." Uzvratit ću mu istom mjerom.

"Također čujem da si stvarate ime prijevaram stječući prava nad imanjima."

Stjecanje imanja? Naravno da je znao o tome. I tako to nije bila raj na - no prijevaram? Oh, bio je zlobno raspoložen. Podigla sam bradu.

"Prijevaram? Nije tako dokazano. Moj je zastupnik Greselev čovjek visoka morala!" Moj je odgovor bio oštar jer bih branila svoje poslovne poteze do posljednjeg daha. "Ako govorite o tome kako sam nedavno stekla vlastelinsku kuću Compton Murdak uz neke poteškoće, onda je to istina. Zanima li vas? Da vam kažem. Tužila sam Johna Straungca za krivolov u mojem novom zečinjaku. Bio je kriv kao sam vrug i zaslužio je kaznu. Njegova je žena nosila kapuljaču od zečjeg krzna." Nasmijala sam se na sjećanje. "Sjedila sam sa sucima ukazavši im na rješenje. Nisu bili zadovoljni mojim uplitanjem, no presudili su u moju korist. Kako su mogli drukčije? Ako je to prijevaram, onda sam zaista kriva." Značajno sam

ga pogledala. "Čujem da *vas* krive za izrabljivanje i podmitljivost."

Bilo je to kao potpaljivanje suhog drveta.

"Pobogu! Naravno da sam kriv. Koji irski namjesnik nikada nije primio mito?" Njegova se čeljust vidno stegnula. "Kada će me vidjeti?"

Njegovo me priznanje zapanjilo. "Ne znam." "Onda je bolje da pronađem nekoga tko zna."

"Nema takvoga." Nisam još završila s njim. "Tko zna osim samog kralja?"

Njegov je pogled bio prepun bijesa. "Što je duže Irska bez vode, prije će zapasti u pobunu i krvoproliće. Sav će moj rad biti uništen u vremenu koje je Edwardu potrebno da odluči kako nema nikoga, osim mene, tko bi se prihvatio tog zadatka."

A onda se bez riječi ili barem geste poštovanja okrenuo na peti, zamahnuvši mokrim ogrtačem i odmarširao ostavljajući za sobom komade grančica i otpalog lišća. Gledala sam za njim. Bilo mi je žao, čak i u ovom lošem raspoloženju. Nisam mu vjerovala kao što nisam vjerovala ni Gauntu, ne između nas je postojala neka nevidljiva veza. Možda sam željela da nije, ali ipak jest. Pričekala sam dok nije dosegnuo stubište na kraju dvorane. Podigla sam glas. "Windsore."

Okrenuo se, ali nije odgovorio. Čak sam iz daljine mogla vidjeti kako se njegovo raspoloženje nije nimalo poboljšalo. Stajao je u sjeni dok je treperava svjetlost baklje ocrtavala rub njegova ogrtača, odbijajući se o metal na njegovu boku. Muškarac sjene, muškarac neviđenih dubina. Hrabra je ona žena koja bi se usudila reći da ga poznaje. "Mogu saznati", predložila sam. "Mogu urediti sastanak."

"Onda učinite tako. Zašto stajati ondje i tratiti vrijeme?"

Nekoć bi, prije četiri godine, domarširao do mene kako bi završio razgovor i ispričao se za nepristojnost. A sada je samo stajao i čekao, kao da bih mu ja trebala prići. Sto nisam. Našli smo se na mrtvoj točki za koju smo oboje bili odgovorni.

"No stojim skroz na vašem raspolaganju, sir Williame", moj je odgovor odjeknuo u golemom prostoru.

Windsor se duboko naklonio, očito zlokoban u svojoj gesti. "Slatka Alice, slada no ikad. Hoćete li biti ondje kada Edward rastrga moja načela na komadiće i prolome moja djela?"

"Ne bih to propustila ni za što na svijetu." "A hoćete li se zauzeti za mene?"

"Neću. Ali vas neću ni osuditi dok ne čujem dokaze."

"Dakle, niste moja neprijateljica?" "Zar sam ikada rekla da jesam?"

Gromoglasan smijeh bio je njegov jedini odgovor. Barem sam ga nasmijala. Potrčao je stubama, još uvijek izgledajući razdraženo, ali možda malo manje ljutito. Sve dok nije dosegnuo vrh stubišta gdje je zastao i pogledao prema meni.

"Jeste li me namjerno čekali?" "Zasigurno ne!"

Iz njegova je naklona i zamaha kapom bilo očito kako mi ni na trenutak nije

povjerovao. Gledala sam za njim dok je nestajao ispod nadsvodenog prolaza.

Što sada? Nisam bila zadovoljna, nerado sam ostavljala stvari kakve jesu. Nikada nisam osjećala ovakvu želju za bliskošću muškarca s dvora. Jesam - iz potrebe, privlačeći njihovu pozornost kako bih od njih dobila podršku u Edwardovoj zaštiti. A ovo? Windsorovo prijateljstvo - njegova naklonost - neće mi nikako biti od koristi. Pa ipak sam ga željela.

Razmišljala sam dok je odjek njegovih koraka odumirao. Ipak mu jesam vjerovala više no što sam vjerovala Gauntu. A onda sam odagnala te misli, budući da ih je bilo nemoguće shvatiti. Vrijeme će pokazati. Bit ću ondje dok Edward bude secirao njegova načela i karakter. I ne, neću ga osuditi sve dok ne čujem njegove izlike.

Windsorova me prisutnost nastavljala izjedati. Izjedati? Prije žderati. Poput kuhinjske mačke koja je navalila na dobro uhranjenog i neopreznog miša.

Edward je naredio Windsora da se pojavi pred njim sam vremena prije podneva sljedeći dan bez mojeg inzistiranja. Kralj je bio potpuno svjestan i bijesan. Bilo je to, pomislih, ponavljanje Edwardova razgovora s Lionelom bez one bliskosti koja je povezivala oca i sina. Na kraju je Edward oprostio Lionelu.

Ovdje nije bilo takve blagosti, optužba je slijedila optužbu. Edward je kipio od bijesa obraćajući se izravno: njegovo je sjećanje toga dana bilo savršeno, kao i moć govora.

Ispod svog poštovanja, Windsor se pokazao jednako otvorenim.

Kako sam i namjeravala, sjela sam pokraj Edwarda, fascinirana voljom dvaju muškaraca. Bila sam zadivljena Edwardovim poimanjem događaja, i zabrinuta da Windsor ne prekorači svoje granice. Zašto sam bila zabrinuta? Zašto bih marila? Nisam znala. Ali jesam.

Edwardove litanije o zločinima koje je ovaj namjesnik počinio nastavljale su se u beskraj.

"Prokleta hrđavo upravljanje... sramotna krivica... bezočno koristoljublje... Odvratno varanje u financijama."

Windsor je sve trpio stroga izraza lica, ukočena stava, ruku opuštenih na bokovima. Nisam ni pomislila da se i u jednom trenutku opustio otkad je stigao prethodnog dana.

Je li bio kriv? Unatoč njegovu neosjetljivom prihvaćanju moje početne optužbe, zaista nisam znala. Iznosio je svoje argumente s lakoćom, ne oklijevajući niti na trenutak. Nijednom nije zastao kako bi promislio o odgovoru. Da, odredio je visoke poreze. Da, koristio se zakonom kako bi podržao englesku moć. Da, osnažio je engleske Irce nauštrb domorodaca- išta drugo bilo bi političko samoubojstvo. Zar nije sav prihod bio potreban za financiranje engleskih trupa koje bi prisilile irske pobunjenike da pognu svoje glave? Ako je to značilo iznuđivanje i besramno oporezivanje, onda će prihvatiti optužbe. U Irskoj se to zvalo postizanjem mira. I usprotivio bi se bilo komu kako bi uspostavio mir u toj

plemenskoj, ratom rastrganoj provinciji koju je i sam Bog zaboravio, svim sredstvima koja su mu na raspolaganju.

"A kraljevska subvencija za takve namjene?" Edward nije bio impresioniran. "Subvencija za koju vam zahvaljujem, Veličanstvo." Windsor je barem pokušao biti pomirljiv. "No ona je potrošena odavno. Sada sam prepušten sebi i moram poduzeti mjere koje mogu."

"Ne sviđaju mi se tvoje metode i ne sviđaju mi se nezadovoljna naklapanja koja čujem."

"Postoji li vrijeme bez nezadovoljstva, Veličanstvo?"

"Vrlo si rječit u obrani svoje nevinosti."

Kako će odgovoriti na to? Čekala sam dok mi je srce bubnjalo o rebra.

Njegove oči ni na trenutak nisu napustile Edwardovo lice. "Nikada ne bih tvrdio da sam nevin. Veličanstvo. Dobar političar ne može si priuštiti biti naivan. Pragmatičnost je mnogo vrjednija osobina, čega ćete i sami biti svjesni. A tko zna što se događa dok su mi leđa okrenuta."

"Ne žele da se vratiš", reče Edward optužujući.

Windsor je odmahnuo glavom, nimalo smeten. "Naravno da ne žele. Žele nekog bez iskustva, koga će moći oblikovati i natjerati ga da se pokori njihovoj volji. Nisam popularan, no držim se engleske politike što bolje mogu sa sredstvima koje imam. Da je na mojem položaju slabiji muškarac, možda bi mu irska gospoda pjevala hvalospjeve i ljubila cipele, ali bi za to vrijeme trpala irsko zlato u vlastite džepove."

"Žele da pošaljem mladog grofa od Marcha", Edward reče. "Za njega barem znam da je iskren."

"Rekao sam svoje, Veličanstvo. Nesumnjivo je sposoban mladić. No, budući da nema niti iskustvo, a niti godine kao svoju prednost..." Windsor je ostavio misao u zraku, jasno izrečenog stava.

"On je suprug moje unuke!"

Edward se počeo umarati. Možda se želio boriti za mladog Edmunda Mortimera, grofa od Marcha, koji je oženio njegovu unuku Philippu, no mogla sam vidjeti kako se u njemu nakuplja napetost, malo po malo, dok se slabost uvlačila u njegov um i tijelo. Vrijeme je da se ovo svrši prije njegova neizbježna poniženja, odlučila sam. Vrijeme je da se muka prekine i za Windsora. Nagnula sam se rukom uhvativši Edwardov rukav.

"Koliko je star mladi grof, moj gospodaru?" promrmljala sam. "Mislim..." Zastravajuća neodređenost nadvila se nad njegove oči.

"Sumnjam da ima više od dvadeset jedne godine." Znala sam da nema.

"Ali on je suprug moje unuke..." Edward se grčevito držao za jedinu činjenicu u koju je bio siguran u strahovitoj magli koja mu je progutala um, dok mu je glas postajao grublji, ljući.

"I jednog će vam dana služiti dobro i potpuno odano", složila sam se. "No to je

strašno teška provincija za tako mladog muškarca.

Edward me pogledao. "Misliš?"

"Mislim da ima nešto u tome što sir William kaže..."

"Ne!", pobunio se, ali s bolnom nesigurnošću.

Bacila sam mu bubu u uho. Pogledala sam u Windsora, pokušavajući ga privoljeti na diplomatski pristup te mi je prvi put tijekom ovog prijama uzvratio pogled. A onda se naklonio Edwardu.

"Vraćam li se u Irsku, Veličanstvo? Da nastavim vaš rad na zadržavanju provincije? Dok grof od Marcha ne postane spreman da preuzme ulogu?"

Bilo je to besprijeekorno učinjeno.

"Najprije ću razmotriti tvoju krivicu. Do tada ćeš ostati ovdje pod mojim nadzorom."

Nije ga izravno odbio, no sumnjam da je to Windsor tako shvatio. Ponovno se naklonio munjevito odšetaвши. Mene kao da nije ni bilo ondje.

"Dođi", rekla sam Edwardu, pomažući mu da ustane sa stolca. "Odmorit ćeš se. A onda ćemo porazgovarati o ovome - te ćeš mudro odlučiti - kao i uvijek."

"Da." Gotovo se cijelom težinom oslonio o moju ruku, jedva govoreći. "Razgovarat ćemo..."

Tako se Windsor, unatoč svojim željama, ponovno našao u složenom krugu dvorskoga života gdje je svatko sve vidio i znao i gdje je postajalo sve teže držati Edwardovo jadno propadanje podalje od očiju javnosti. Prvi ga tjedan uopće nisam vidjela. Edward je venuo, a Windsor se pritajio. Odluka o budućnosti Irske nije bila donesena. Kako je Windsor provodio svoje vrijeme? Kad je zadnji put bio na dvoru, potražio me. Sada nije. Kada je Edward bio dovoljno jak da večera u javnosti izgledajući barem približno normalno, Windsor ne bi bio prisutan. Nakon malo diskretnog propitkivanja, saznala sam kako je posjetio princa u Kenningtonu.

Poželjela sam mu sve dobro u tom posjetu. Pomislila sam kako za njega ondje neće biti zadovoljštine.

A onda se vratio, šetkajući gore-dolje po jednom od Edwardovih predsoblja, s mrkim pogledom i mnoštvom svitaka zataknutim pod ruku. Barem mu se pogled razvedrio kada me vidio da izlazim iz svojih odaja. Dugačkim je korakom krenuo prema meni dok sam zatvarala vrata za sobom. Gak se uspio slabo nasmiješiti, iako u njemu nije bilo žustrine. Zbog toga sam dobila poriv da ga nekako pretresem kako bi izašao iz te duboke zamišljenosti, ali nisam mogla pronaći način kojim bih to postigla. Niti sam imala energije. Edward je bio zlovoljan i zahtjevan. Da se u predsoblju našlo još dvorana, možda bih pokušala izbjeći ovu strogu, turobnu figuru. No...

"Kralj nije odlučio?" oštro je upitao bez pozdrava. "Ne."

"Zar nikada neće donijeti odluku?"

Uzdahnula sam, iznurena beznadošću. "U svoje vrijeme. A i sami to znate."

Morate biti strpljivi, sir Williame. Zar čekate mene?"

"Zasigurno ne." Iscerio se poput vuka dok je namjerno ponavljao moj demanti.

Milo za drago! Blago sam se nasmijala, pomalo živnuvši. "Što radite kako biste ispunili vrijeme?" Bili smo dovoljno blizu pa sam prstima lupnula po dokumentima.

"Kupujem posjede."

"U Irskoj?" Bila sam iznenađena.

"U Engleskoj. U Essexu, najprije." To me iznenadilo još i više, budući da su njegova obiteljska imanja bila daleko na jugu.

"Zašto?"

"Za crne dane. Poput vas. Kada se ne budemo više mogli oslanjati na kraljevske prihode."

Pogledao me, kao da je vagao misao koja mu je upravo pala na pamet. Ili je ondje bila već neko vrijeme.

"Što je?" Bila sam sumnjičava.

"Imam prijedlog, gospodarice Perrers."

Krv mi se lagano uskomešala. Prožela me blaga toplina koja je odagnala zagušujuću letargiju, posljedicu besane noći.

"Prijedlog?" Okrenula sam se od njega, glumeći nezainteresiranost. "A koji bi to bio! Niste mi imali mnogo toga reći tijekom posljednjeg tjedna."

"Bio sam zaposlen."

"Pa, onda? Sada kada više niste zaposleni?"

Ponovno me, nekoliko trenutaka, proučavao. Potom odlučno kimnu. "Hajdemo pronaći mali kutak gdje ćemo se skriti od znatiželjnih dvorskih očiju. Ovdje je kao u košnici, neprestano zujanje glasina i skandala."

Otpratio me - nije da sam nerado pošla jer nije li probudio moju znatiželju? - u odaju koju su koristili pisari i pravnici, vodeći me između stolova i stolaca do kutka gdje smo mogli sjesti. Ovdje nije bilo dvorana. Mladi su pisari nastavili umakati pero u tintu i piskarati ne pokazujući zanimanje za nas. Dokono sam uzela dokument iz kutije na podu glumeći zanimanje. Račun od prodaje dva tuceta kunića. Pretpostavih da smo ih pojeli u posljednjem zečjem gulašu.

Windsor je odmah prešao na stvar. "Mislim da bismo mogli počinuti ubojstvo."

Nisam rekla ništa, hladeći se s dokumentom o kunićima.

Iscerio se. "Ništa ne odajete, je li? Ubojstvo financijske prirode." Nogom sam lupkala po donjem dijelu kutije.

"Biste li htjeli dati svoj prilog za kupnju nekih izvrsnih manjih vlastelinskih kuća?"

Prijedlog, doista. Moj je interes bio uhvaćen poput onih nesretnih kunića. Da bi poželio sklopiti partnerski savez s nekim - i da bi za to odabrao mene. Raširila sam svitak pergamenta kao da su kunići bili od iznimne važnosti, pokušavajući dobiti na vremenu.

"A zašto bih učinila tako?"

"Za crne dane", ponovio je. "Za vas će oni biti teži nego za mene." Počeo je žonglirati dvama grumenima crvenog voska za pečate koje je uzeo sa susjednog stola, dodajući treći, a potom i četvrti začudno spretno.

"Možda." Moje je oko možda bilo zaokupljeno pametnim pokretima voska, no moj je um bijesno radio. Hoće li biti teži za mene? Pretpostavljam da je bio u pravu. Samo je ženi uvijek teže. Maknula sam pogled s voska na oštro oko koje je bilo upereno u mene. "Zašto pozvati *mene* da vam se pridružim u projektu?"

"Vas zanima kupnja zemlje." Vosak je, nezapaženo, pao mekano udarivši o pod. "Imate kontakte. Pretpostavljam da imate pristup sredstvima. Imate sposobnog zastupnika... Trebam li još što reći?"

Bio je to impresivan popis, na koji sam bila opravdano ponosna. "Što *vi* imate?" upitah.

"Tvrđoglavo poslovno oštroumlje." Nije mu nedostajalo arogancije. "Imam li ga i ja?"

"Začudjuće, da, ali..."

"Nemojte reći! Začudjuće za ženu!"

"Onda neću." Usna mu se nakrivila. "Što mislite?"

Mahala sam zaboravljenim dokumentom amo-tamo, razmišljajući. "Ne vjerujete li mi?"

"Ne."

Nasmijao se. "Pa koji je vaš odgovor? Isto ne?"

"Moj je odgovor..." A budući da se nisam mogla odlučiti: "Zašto bih trebala vas? Sasvim sam dobro stjecala posjede i bez vas."

"Ponekad vam je potreban muškarac koji će pogurati pregovore."

"Postoje brojni muškarci koju su spremni raditi sa mnom, u obostranu korist." "A jeli?" Izgledao je iznenađeno.

Stoga sam si dopustila malo likovati. "A niste znali? Posljednjih sam nekoliko godina kupovala posjede uz pomoć uskog kruga muškaraca koji uživaju moje povjerenje. Ti pouzdanici - posebno gospodar William Greselev - u moje ime više pregovore. To je savršeno uređenje, za *femme sole* "

"Gdje ste to naučili?"

"Prije mnogo vremena. U prošlom životu." Prisjetila sam se kako sam stajala izvan sobe Janyna Perrersa, s vjenčanim darom čvrsto stisnutim u ruci. Malo sam se nasmiješila. Kako sam daleko dogurala. A onda sam svoju pozornost vratila ovom nepredvidivom muškarcu koji je sjedio preda mnom, naginjući se naprijed, spativši vosak s poda te ga ponovno počevši razdraženo prebacivati iz ruke u ruku. "Ako si sama ne pomognem, tko će mi pomoći?"

"Pametno!" Skupio je svoje oči promišljajući o tome što sam postigla. "Priznajem vaš uspjeh. Zanima me onda, čisto iz znatiželje, koliko ste posjeda ugrabili?" Odmahnula sam glavom. Neću reći, što je spremno dočekao. "Jednog ću

dana saznati! Ipak mislim da vam je potreban sposoban muškarac, koji ima osobniji pogled na vašu budućnost."

'A vi ste taj." Naklonio se.

"Ah, ali mislim da je moja mala skupina dobrostojećih muškaraca vrlo osobno posvećena mojem uspjehu. Ako me netko napadne, napast će i njih, pa će me braniti do smrti. Vrijedno rade i nepokolebljivo su odani. Stoga je moj odgovor, sir Williame, ne. Vi možda trebate mene, ali ja ne trebam vas."

"Onda je našem razgovoru došao kraj, gospodarice Perrers."

Iznenada, bacio je vosak na stol ostavivši me samu u društvu nezainteresiranih pisara. Iznenadila sam ga svojim odbijanjem. I ono mu se nije svidjelo.

Cijeli se sljedeći tjedan trudio držati što dalje od mene!

A tijekom tog sam vremena razmatrala Windsorovu ponudu. Preda mnom su bili dugi sati. Kralj je neprestano bio izmoren, a njegov um trom. Čak i kad je bio budan, Edward je osjećao potrebu ispovijedati sve svoje grijehе stoga je brojne sate proveo na koljenima u kapelici. Ponekad bi sam stajao za zidovima utvrde, zamišljeno gledajući prema Francuskoj. Budući da mu nisam bila potrebna, misli mi je zaokupila neočekivana ponuda.

Mnogo je argumenata išlo u njezinu korist unatoč mojem trenutačnom odbijanju. Nije li uvijek lakše muškarcu nego ženi sklapati sporazume s onima koji zemlju prodaju ili iznajmljuju? Istina jest da mi je tomu služio Greselev, no ne bi li bilo bolje imati partnera koji bi mi bio jednak, muškarca sa statusom i autoritetom, čiji je interes snažan poput moga? Ženu se smatralo lakom metom. Kralj možda sluša moje savjete, no nisu svi spremni prihvatiti moju nadležnost.

Da, pobijedila sam u slučaju onog zapanjujuće neprivlačnog zečjeg ogrtača, no misli su mi odlutale prema nedavnom sukobu s lokalnim stanovništvom blizu moje kuće Finningley, vrijednog malog imanja u Nottinghamshireu. Nije više bila moja! Jer što je lokalna rulja učinila? Samo je napadala i krala moju stoku. I ne samo to: moji su usjevi bili uništeni, ljudi i sluge zatočeni sve dok se nisu zakleli da će povući zakletvu vjernosti meni. Što su i učinili, riječi su im ispadale iz usta u želji da poslušaju osvetničke bitange teških riječi i još težih šaka kojima su se nemilice koristili.

Sada, ako se nađem u partnerstvu s Windsorom... Hoće li to biti u moju korist? Pretpostavila sam kako je Windsor sposobniji u pregovaranju. No, bih li željela raditi s nekim poput Williama od Windsora? *Vjerujete li mi?* pitao je. *Ne!* na to odgovorih. Pa ipak sam mislila kako bi bilo uzbudljivo raditi u tandemu s takvim muškarcem. Zamislila sam ga kako odabire skupinu naoružanih ljudi koji bi poljuljali odluku lokalne populacije te time osigurali ostanak Finningleya u mojem vlasništvu.

S druge strane...

Sveta Djevice! Natjerat će me da preuzmem inicijativu! Ako se budem držala

podalje, odabrat će nekog drugog za partnera u svojim pothvatima.

Dakle moram pristati raditi uz bok s njim? Hrabru bi se ženu možda moglo nagovoriti da prihvati Windsorovu ponudu. Smiješak mi je razvukao usne. Učinit ću to. Ali ću ga iznenaditi, pod vlastitim uvjetima. Staviti ću ga u nezgodan položaj i uživati ću u svakoj toj minuti.

Napisala sam dvije kratke poruke, više-manje s istim ciljem. Jednu gospodaru Greselevu, a drugu Windsora. Odgovor obojice bio je brz. Namjeravala sam, uz malo brižljivog planiranja, uživati u ishodu svoje smicalice.

Oduvijek sam voljela dramu kazališnih predstava.

Cijela je prigoda bila prožeta slasnom uzbudljivošću. Odabrala sam kasno popodne, iz očitih razloga, kada se svjetlo u sobi za prijam priguši, a ja nisam naredila paljenje baklji. Zauzela sam mjesto na Edwardovom prijestolju, obučena u tamne suknje i veo, s Greseleyem uz sebe. Tek kad sam za to bila spremna, podignula sam ruku dajući znak čuvaru pred vratima da pozove Windsora koji je čekao u predsoblju. Čula sam njegove riječi.

"Sada će vas primiti, moj gospodaru."

Te sam se sjetila svoje male poruke. Nije bila zlobna, tek malo razigrana. Nadala sam se da će je Windsor cijeniti.

Njegovo je Veličanstvo donijelo odluku o namjesništvu Irske. O tome ćete biti obaviješteni u Obloženoj odaji u četiri sata popodne.

Bio je vrlo brz. Dugačkim je koracima ušao u prostoriju. Zastao. Naklonio se, pazeći na protokol.

"Možete prići", čuvar je predložio prije no što je zatvorio vrata iza njega.

Bili smo sami, nas troje. Windsor je prišao. Odjenuo se besprijeckorno uredno, u crne čarape i uski *cotehardie* od crnog i zelenog damasta, koji je oko bokova bio stegnut draguljima optočenim pojasom. Vrlo pomodno - sve do prošaranog plašta i zlatnih korica za mač prebačenih preko ramena, iako se odrekao ekstravagantno dugih prstiju radi kožnih čizama dobre kvalitete.

Namjeravao je ostaviti dobar dojam; neće izgubiti ovaj položaj zbog toga što nije obratio pozornost na detalje. On je bio, ponovno sam shvatila, muškarac koji je mogao odigrati bilo koju ulogu koju bi si namijenio.

Misao mi je u tom trenutku zadržala duljinom kralježnice, no nastavila sam sjediti savršeno mirno.

Kada je shvatio da nije kralj taj koji zauzima kraljevsko prijestolje?

Kad se našao na pola sobe. Vidjela sam taj drugi pogled, prepoznavanje. Pohvalno, nije se ni trznuo. Nastavio je sve dok se nije našao tik ispod podija te se ponovno naklonio jednako duboko, tako da je perje na njegovoj kapi dotaknulo pod. Ispravivši se, pogledao me. Njegove su oči bile turobne na sjenovitom svjetlu, ali su zablistale kada sam dala znak Greseleyu da zapali zidnu svjetiljku iza mene. I eto nas, dramatična scena okupana zlatnom svjetlošću.

"Sir Williame. Baš dobro da ste došli." "Nije li? Nisam mogao odoljeti pozivu."

"I to tako brzo."

"Drukčije se ne bih usudio. Kraljica Alice, je li?"

Neću se nasmijati! "Mislim da je to izdaja, moj gospodaru." "Siguran sam da jest. Kao i izigravanje kralja."

"Izigravanje kralja? Alija ne nosim krunu." "Oprostite mi! Ne sjedite li to na prijestolju?" "A gdje biste da sjedim, sir? Na podu?" "Mnogi bi tako htjeli..."

"Ne prisvajam si kraljevski autoritet, sir Williame." "Impresivno, gospodarice. Možda ga ne prisvajate, ali..."

Cijelo moje tijelo kao da se naglo probudilo, a dah posta brz i plitak. Ovo me je oduševljavalo. A ispod ove oštre rasprave, nismo li se razumjeli vrlo dobro? Umirila sam svoj jezik, natjeravši ga da postavi pitanje. Što i jest.

"Imate vijesti za mene?" "Da."

"Pa?"

"Pristajem."

"Na što?" Vidjela sam kako su se prsti njegove ruke polako raširili na njegovu boku. Znači, ipak mu je bilo važno, kako sam i mislila.

"Udružiti ću se s vama u kupnji posjeda. Ovo je moj zastupnik, gospodar Greselev." Greselev se naklonio. "On se bavi većinom mojih pothvata i rukuje financijama."

Windsorove su se obrve naglo spojile. "Zašto ste promijenili mišljenje?" "Ponekad nam je potrebna druga osoba preko koje ćemo raditi. Aja sam odlučila da želim raditi s vama."

Nije odgovorio, pogleda i dalje uperenog u moje lice.

"Također", sugestivno nastavivši, glatko, "žensko je pravo mijenjati mišljenje." Ustala sam, razmotrivši hoću li ostati iznad njega, a onda sam sišla s podija. Tako da smo sada bili na istom položaju. "Vjerujem da je vaša ponuda još uvijek otvorena. Ako nije, onda ćemo gospodar Greselev i ja nastaviti kupovati jednako učinkovito kako smo radili oduvijek. Ali ako još uvijek želite, sir Williame..."

"Želim." Nije li njegov odgovor bio ugladen poput njegove prilike? "Što vi mislite, gospodaru Greselev?"

"Vidim prednosti, gospodarice", odgovorio je na svoj suzdržan način, kao da ga ništa nije moglo iznenaditi.

"Onda je riješeno", Windsor reče. "Jest", složih se.

Rukovali smo se, nas troje.

"Jesmo li onda poslovni suradnici, sir Williame?"

"Tako se čini. Rijetko volim biti prevaren, pogotovo od strane žene. Ali za ovu prigodu... Vjerujem da će to biti unosan pothvat."

Nije samo stisnuo moju ruku, već ju je i poljubio.

Moja ga je pažljivo inscenirana drama uhvatila na prepad. U obostranu korist, naravno. No, moje planiranje nije bilo usporedivo s onim što je Windsor postigao, gotovo me potpuno izbacivši iz takta. Štoviše, s njegove strane nisu

postojale nikakve pripreme, tek đavolja lukavost i neumjereno samopouzdanje.

Pretpostavljam da je mislio kako to zaslužujem. A možda i jesam.

U međuvremenu, dok je moj novi suradnik planirao napad, čega nisam bila svjesna, proslavili smo svoj prvi zajednički korak u posjedima peharom vina.

Bio je to dobar Bordeaux, kojim smo nazdravljali stjecanju zemljišta, najamninama i uslugama jednako dobre kuće Northbrokes u Middlesexu. Greselev je bio tužnjikav, ali zadovoljan. Ja sam bila prepuna radosti zbog glatke kupnje. Ali Windsor nije. Iako se silno trudio ugušiti svoje frustracije krhkim slavljem dok smo podizali čaše uz uzajamno uvažavanje, njegovo je raspoloženje bilo turobno.

"Možete li nagovoriti kralja da donese odluku o Irskoj?" upitao je kad nas je Greselev napustio.

"Edward nije sposoban odlučiti što će pojesti za doručak. Morate biti strpljivi."

"To nije u mojoj prirodi."

Što sam znala. Nedostajat će mi kada ode.

Počinila sam pogrešku. Možda to ni nije bila pogreška, budući da sam točno taj ishod željela, no ispalo je kako je ta odluka opasnija po mene. Gdje je nestao moj osjećaj za racionalno rasuđivanje? Zakopan negdje ispod mojeg uspješnog pothvata s Williamom od Windsora, rekla bih, izguran u stranu veseljem uslijed Edwardova oporavka. Bili smo u Woodstocku, gdje je Wykeham uživao u slobodi koja mu je dana u preuređenju stare kuće u veličanstvenu palaču. Lov je bio dobar, a Edward je bio kao ponovno rođen, oporavivši se kako je uobičavao kada bi se našao u novoj okolini. A možda je bilo do moje kukavne ambicije da posjedujem kraljevu otkupninu u finim draguljima. E, to ne bih mogla poreći.

Koji god razlog, moja je sposobnost rasuđivanja bila iskrivljena iako mi se nije takvom činila kada sam podnosila zahtjev. Nažalost, time sam zakucala čavle u lijes bilo kakvog pomirenja koje sam mogla očekivati između princeze Joan i sebe. U mirnijim sam trenucima znala kako ne postoji mogućnost da će između nas biti ikakvog osjećaja osim neprijateljstva, no Joan mi nikad nije oprostila zbog onog što sam tražila od Edwarda.

Te se, na kraju, za to i osvetila.

Zašto nisam bila sposobna vidjeti posljedice? Cijeli sam život koračala oprezno, a sada sam skočila u ovu močvaru koja će me naposljetku i povući do dna. A koji je bio razlog tome? Philippini dragulji. Neki naslijeđeni, neki darovani, neki doneseni u Englesku prije svih tih godina. Svi veličanstveni.

"Tvoji su." Edward ih je postavio na krevet u sobi koju je s takvom ljubavlju dao izgraditi za Philippu, a koju sam sada ja zauzimala. S draguljima bilo je pismo pisano njegovim rukopisom.

...dodjeljujemo i ustupamo našoj voljenoj Alice Perrers, nekadašnjoj dvorskoj dami naše najvoljenije supruge Philippe, sada preminule, njezinim potomcima i

izvršiteljima sve dragulje, dobra i predmete osobnog vlasništva koje je navedena kraljica ostavila u rukama Euphemije, supruge sir Waltera od Hasletvortha, te je navedena Euphemia obvezna dostaviti ih navedenoj Alice po primitku ove naredbe...

Philippini dragulji. Koja ih žena ne bi željela? Oduzimali su mi dah dok sam podizala niz rubina, ogrlicu optočenu safirima, teški smaragdni prsten, dopuštajući im da padnu kako bi se pridružili svojoj blistavoj braći u željezom okovanom kovčegu. Edward ih je dao meni.

Ali na čiju inicijativu?

Na moju, grijeha mi. Zatražila sam ih. Od Philippine smrti nisu vidjeli svjetlo dana, već bijahu sigurno spremljeni kod *lady* Euphemije, jedne od starijih dama Philippina kućanstva. Stoga sam ih zatražila, a Edward je, u svojoj predivnoj velikodušnosti, to i uredio. Pravno i službeno sada su pripadali meni. A jednostavnim prihvaćanjem Philippina nakita, pomogla sam iskopati vlastiti grob. Bila je to nepromišljenost s moje strane. Pohlepa? Nisam mislila da je tako. Trebalo ih je nositi - a tko je za to bolji od kraljeve prilježnice?

Nosila sam safirnu ogrlicu kada se dvor sastao na večeri.

Naravno, bila je lako prepoznatljiva stoga su glasine počele kružiti između mesnih kuglica u želeu i Edwardova najdražeg jela, lososa u bogatom kremastom umaku, proklinjući me zbog drskosti.

Nisam li vidjela poglede koji su s nevjericom klizili preko bogatstva koje je blistalo na mojim grudima? A šapat je postao još glasniji kada sam sljedeće jutro prikačila kopču s rubinima na svoj ogrtač. Sramotna pohlepa, rekli su. Nije bilo na meni da uzmem te dragulje. Kralj mora da je teško zaluden ili začaran ako bi dragulje svoje supruge darovao kurvi. Ako će ih netko nositi, nije li bilo prikladnije da budu viđeni oko vrata Isabelle ili čak princeze Joan? A i zasigurno nisu trebali krasiti vrat Alice Perrers. Zar je Edward izgubio svu svoju pamet?

Mogla sam odgovoriti svojim kritičarima. Iako nisam nikad -zašto bih. Bilo koje objašnjenje koje sam mogla ponuditi bilo bi istog trena odbačeno. Ali od kakve su koristi ovi dični dragulji ako su zatvoreni u kutiji u prašnjavom podrumu doma *lady* Euphemije? Mnogo je bolje da budu nošeni i da se u njima uživa. Nije da sam nosila kraljevske insignije, zar ne? Da je Philippa željela dragulje za Isabellu ili Joan, onda bi im ih ostavila. Ali nije. Je li ih ostavila meni? Nije ni to učinila, ali nisam mislila kako bi joj smetalo vidjeti ih na meni. I mislim, istini za volju, da bi još možda bilo pomalo duhovito.

Jesam li razmišljala o budućnosti? Naravno da jesam. Dok je Edwardova životna sila slabjela, moje su se pripreme za nesigurnu budućnost ubrzale. Greselev možda nije smatrao kako dragulji i posjedi imaju ravnopravnu vrijednost, no meni su oboje bili jednaki, a koja bi žena mogla odoljeti ogrlici od safira i biserja. Osim toga, nisam si mogla priuštiti da budem zadovoljna. I Edward je to znao, iako nismo pričali o tome osim njegova turobna navoda:

"Napokon, oni će te odjenuti, Alice, i nahraniti kada ne budem više bio tu da ti ja to osiguram."

Oh, da. Mogla sam smisliti izliku za sve, ali nikada nisam. Sve što sam znala jest da ih je Edward volio vidjeti na meni, a za mene je to, uz vlastito zadovoljstvo, bio dovoljno dobar razlog da se šepurim s njima naočigled kritički nastrojenog dvora.

"Stoje ti jednako dobro kako su stajali Philippi." Osmijeh koji je gotovo odbijao dolaziti na Edwardove usne tih dana, tako su slabi bili njegovi mišići, bio je vrlo nježan.

"Ja nisam Philippa, moj gospodaru." Jednako nježno. Nekih dana nisam bila sigurna je li nas razlikovao. Ali taj dan znam da jest.

"Znam to vrlo dobro. Ti si Alice i moja si voljena."

Kao odgovor na moje nošenje posebno finog smaragdno prstena koji je Philippa jako voljela, i pojasa sa zlatnom kopčom jednako finog kamenja, dolazak princeze Joan u Woodstock bio je nagao i žestok. Netko je osigurao da glasine dođu do nje. "To pripada Philippi!" Počela je izvikivati pogrde prije nego što su se vrata mojeg salona zatvorila. "Po kojem ih se pravu uopće usuđuješ dirati! A kamoli nositi!"

Tom sam prigodom nosila rubine. Pa, morala je uočiti one koji su krasili moju kapuljaču, veliki poput višnjine koštice, nije li? Bilo ih je teško previdjeti. Kad smo ostale same, Joan me uhvatila za zapešće kako bi ga pobliže pogledala.

"Ne vjerujem!" Okretala je moju ruku tako da je svjetlo bljeskalo odbijajući se od prstena i krvavo crvene narukvice oko moga zapešća. "Jesi li ih ukrala?"

Podigla sam obrve. Neću odgovoriti na takvu optužbu.

"Jesi li?" Joan je oduvijek bila pomalo tupa. "Znam da jesi. Jedino si ih se tako mogla dočepati, svojim kradljivim rukama! Taj nakit pripada kraljici. Nije na tebi da ga nosiš."

"Oh, mislim da jest!" Moj se pogled ni u jednom trenutku nije pokolebao pod njenim, kada je napokon zastala.

"Sveti Bože! Dao ti ih je!" "Naravno da jest."

"Što si trebala učiniti da ih dobiješ od njega? Ne - nemoj mi reći! Mogla bih povratiti!"

Bez sumnje sam trebala biti opreznija u svojem odgovoru. "Zar ih nisam dostojna?" upitah, retrospektivno gledajući, nimalo oprezno.

"Tako mi Boga, nisi." "Tako mi Boga, jesam."

Pustila mi je ruku, povlačeći se očito zgađeno, usana povučenih preko lijepih zubi. Ali ja sam je slijedila. Nisam nikakva podanica da mi ona pokazuje gdje mi je mjesto. A i bila sam umorna od neutemeljenih optužbi.

"Ako govorimo o dostojnosti i plaćanju, onda promislite o ovome, moja gospo. Koliko sam noći probdjela uz kralja dok nije mogao zaspati? Koliko sam noći razgovarala s njim ili mu čitala kako bismo odagnali noćne more? Koliko sam

dana posvetila melankoliji koja ga vuče prema dnu?" Kao kada je Edwardov duh posrnuo s kamenom Philippina gubitka. Kada ga je propast svega što je u Europi stvorio dovela na rub suza. Pokušala sam je natjerati da razmišlja iznad svojih predrasuda, da shvati što sam postigla i koliko sam se trudila. "Znate kako je to kada snažan muškarac pati. Zahtijevan je, ali i neutješan u svojoj slabosti. Nije lako ženi koja treba ublažiti strahote koje ga napadaju. Znate to iz vlastita iskustva."

Na trenutak sam vidjela prihvaćanje. Razumjela je što sam rekla. No to nije dugo potrajalo.

"Princ je moj suprug! Moje je pravo i dužnost ostati uz njega! Ti nemaš nikakvih prava!"

Sveta majko! Ako sam i posjedovala razboritost, ona se sada raspršila pod Joaninim prijezirom. "A kralj je moj ljubavnik", nastavili. "Dao mi je Philippin nakit i ja ću ga cijeniti. Nosit ću ga i uživati u njemu."

"Nosiš ga poput kurve - besramno, napadno - dvorska bludnica koja je zatražila dragulje za svoje tijelo."

No ja nisam mislila da je tako. To nisu bili darovi dani u svrhu plaćanja za pružene usluge; dragulji su bili dar iz ljubavi. Pa ipak, nisam se mogla obraniti. Moja je reputacija stvorena i s njome moram živjeti. No ponekad je bilo vrlo teško prihvatiti posljedice. Možda me Joanin divljački napad ipak zabolio. I zato samo rekla ono neoprostivo.

"Nemam potrebe zahtijevati, moja gospo. Kralj očito smatra kako su zlato i dragulji prikladna plaća za moje izvanredne vještine u spavaonici."

"Kurvo!" Izjurila je iz sobe.

Joan mi nikada nije oprostila te ću za svoju neopreznost platiti visoku cijenu, višu no što sam sanjala da je moguće, iako sam pokušala uspostaviti primirje, za Edwardovo dobro. Nisam bila potpuno bezdušna, razumijete. Nažalost, moje su dobre namjere samo pogoršale stvari.

Kada je Edward odlučio posjetiti princa u Kenningtonu, pošla sam s njime s ozbiljnom namjerom. Edward je, odlučih, zaslužio malo mira u svojem kućanstvu. Rat između njegove ljubavnice i snahe - ne boljih od dviju mačaka koje su frktale i pandžama nalijetale jedna na drugu - trebao bi se izbjeći. Za nekoliko minuta, kralj i princ zadubili su se u raspravu stanja trenutačnog primirja s Francuskom, a ja sam, nogama na stazi prema onome što sam smatrala izgubljenim slučajem, koračala do Joanine dvorane praćena stjuardom.

Joan je sjedila vezući, dok je njezin sin okretao iluminirane stranice knjige sjedeći na podu pored njezinih nogu. Krasan dječak svijetle kose i okruglih obraza, Richard je poskočio na noge te se naklonio staromodnom otmjenošću.

Naklonila sam se u koljenu. "Moj gospodaru. Moja gospo."

Joan je ostala sjediti s hladnim prijezirom u očima. "Gospodarice Perrers." Njezin je glas bio hladan kao i njezin pogled.

"Moja gospo. Njegovo je Veličanstvo došlo razgovarati s princem." Bila sam vrlo službena. Kako započeti? Ravno u glavu kao da nema druge mogućnosti. "Kako je princ?"

Nisam ni trebala pitati. I sama sam vidjela. Njegov je gubitak težine djelovao jadno. Njegove su oči bile grozničave, koža siva, kosa suha i bez sjaja. Posuda postavljena pokraj njegova kreveta bila je zloslutna sama po sebi. Joan se rastreseno ukočila. Budući da nije mogla skriti svoje strahove, odmahnula je glavom. Znala sam da neće lagati, da se neće pretvaran. Kao da su se zidovi oko nje srušili; čak su joj se i oči ovlažile suzama. Ovo je bila moja prilika, za Edwardovo dobro, da iscrpim otrov njezine mržnje prema meni.

"Spava li dobro?" upitala sam.

"Ne."

"Jede li dobro?"

"Ne." Njezina se ruka stegnula poput šake na krhkoj svilenj podlozi. "Je li u bolovima?"

"Često." Zaboravila je da priča sa mnom. Njezina se duboka tuga očitavala na usnama i dubokim linijama koje su izdubile njezino meko meso protežući se od nosa do brade. Jedna se suza otkotrljala niz obraz. A za njom i druga. "Ne znam što bih učinila za njega!" Bio je to uzvik koji je došao iz srca.

"Ja mogu pomoći."

"Ti! Što ti možeš učiniti?" Obrisavši suze, njezin se prijezir vratio četverostruko.

Mogla sam se povući. Trebala sam, da sam znala kuda će ovo voditi, pa ipak, suočena s takvom tugom, poznajući užas bespomoćnosti koju sam i sama iskusila kada me Edward gledao kao da ne postojim, nisam mogla. U rukama sam nosila maleni kovčeg, krasotu od sandalovine s kutovima od bjelokosti i metalnim šarkama te pažljivo izrađenom malenom bravom i ključićem. Bio je to skupocjen dar sam po sebi, no njegov je sadržaj bio daleko vrijedniji za princa. Donijela sam jedini dar za koji sam mislila da bi mogao biti prihvatljiv. Jer zasigurno princeza od mene ne bi ni prihvatila ništa drugo. Postavila sam ga na škrinju koja je sadržavala brojne vezene dokaze njezinih vještina.

"Što je to?" "Dar."

"Imam dovoljno kovčega. Mnogo veće vrijednosti od toga." Jedva ga je i pogledala, praveći nekoliko bodova, nespretno bodući po platnu za torbicu ili oltarnik.

Sumnjala sam da je tako, što se tiče njegove vrijednosti - jer on je bio Edwardov dar meni - no nisam ništa rekla.

"Dar je u sadržaju", nježno sam objasnila. Redovnice bi bile ponosne na moju poniznost. "Nekoliko lijekova i napitaka. Olakšat će prinčevu bol..."

"A jesu li učinkoviti ti lijekovi i napici?" Prestala je vesti.

"Pomogli su kralju kada je žalovao za Philippom. Pomogli su i Philippi."

Joan je odgurnula svoj rad. Vidjela sam kako su joj se prsti trgnuli nad malenim zaobljenim poklopcem kovčega. Zasigurno je bilo nemoguće odoljeti takvom daru. Podignula ga je, otkrivši pažljivo savijene paketiće bilja i staklene bočice intenzivne boje.

"Napravljeni su od običnih biljaka", objasnila sam. "Tu sam vještinu stekla u opatiji. Ovdje su listovi livadne režuhe koja će mu povratiti apetit i ublažiti probavu. Tinktura od jaglaca koja će umiriti tijelo i utišati um. Kora bijele vrbe kada bol postane neizdrživa. Zapisala sam i količine." Pokazala sam na list pergamenta zataknut pod poklopcem. "S vinom ih možete pomiješati ili vi, ili prinčevi sluge, kako je napisano. Sigurna sam da će princ uživati u njihovu učinku."

Joan je pogledala u kovčeg, uredno složene paketiće i bočice. Zubima je snažno zagrizla donju usnu.

"Mogu vam jamčiti za njihovu učinkovitost", ohrabrivala sam je dok je nepomično sjedila. "Imate također i pulpu šipka - ona će zaustaviti krvarenje i gubirak tjelesnih tekućina."

Svi smo čuli o prinčevim užasavajućim simptomima, neprestanom curenju krvi i sjemena koje se nije moglo zaustaviti.

Joan se pomaknula. Kao da sam joj u nezaštićenu ruku nenadano tutnula hrpu peckajućih kopriava. Naglim je pokretom ruke odgurnula kutiju na pod. Pala je s praskom, zbog čega su se šarke oštetile, a staklo se bočica razbilo, oslobodivši tekućinu koja je potekla podom. Bilje se u vrtlogu raspršilo nad lokvicom. Richard je prestravljeno kriknuo, a potom prišao kako bi istražio što se dogodilo, gurajući prste u krhotine sve dok Joan nije zgrabila njegovu tuniku te ga snažno povukla do sebe.

"Ne diraj taj đavolji okot!"

"Ali zaista nije..." usprotivila sam se. "Đavolja kaša! A ti si njegova služavka!"

Njezine su me riječi zapanjile, proževši me hladno dok smo gledale nered između nas, Joan još uvijek sjedeći, a ja ukočena zbog onog što je implicirala. Potom je Joan podigla pogled uperivši ga prema meni, pucnuvši prstima prema jednoj od žena da priđe s drugog kraja sobe.

"Riješi se ovoga. Sve spali. I kutiju. Ne želim pronaći ni traga ovomu na svojem podu." A kada je žena zinula zapanjena kršem: "Učini to *sada*." Zasiktala je, ljuto poput zmijina ugriza.

Dok je žena bila zaposlena čišćenjem - kako se sjećam, Joanine žene nisu dobro prolazile bi lije naljutile - princeza je ustala, uhvatila me za zapešće i nagnula se prema meni, usne gotovo prilijepivši na moje uho. "Zar si mislila da ću biti takva budala?"

Još uvijek sam bila zapanjena njenim nečuvenim odgovorom na dar koji je mogao donijeti samo dobro. "Pomislila sam kako biste mogli prihvatiti ono što mogu učiniti za olakšanje boli vašeg supruga", odgovorih, gledajući kako se bijes -

ili je to bio strah? -razlijeva po njezinu licu.

"Olakšanje! Napravljeno od običnih biljaka!" zgađeno je odvratila. Riječi su joj se pretvorile u šapat koji je siktao kutovima sobe. "Čujem da se baviš vještičarenjem kako bi postigla svoje ciljeve, gospodarice Perrers. Mislim da na umu imaš *maleficium*. A ne *suosjećanje*!" Na tu joj je riječ pljuvačka izletjela na usnu.

No tijekom cijele dreke jedna mi je riječ zapela za uho.

"*Vještičarenje!*" ponovila sam, jednako tihim glasom. Nije to bila riječ koja bi se izvikivala s krovova. Mnogo sam toga o sebi čula, ali ne i to. Tračak straha bubnjao mi je u glavi, no uspjela sam namjestiti podrugljivi smiješak. "A što to *oni* kažu? Tko god *oni* bili. Da jedem meso svoje djece? Da uza se držim demona kojeg hranim svojom krvlju?"

"Kažu da zazivaš vražje moći. Da posjeduješ vještine i znanja koje nijedna bogobožna žena ne bi trebala posjedovati." Promatrala sam Joan dok je prstima kružila po lijevoj ruci praveći znak protiv urokljivog oka. "Kako drukčije, pobogu, možeš objasniti Edwardovu fascinaciju tako ružnom i prostom ženom poput

Alice Perrers?" Njezina se čeljust naglo zatvorila na moje ime.

Osjećala sam se kao da mi je netko nož zario pod rebra, no odlučila sam kako moj odgovor neće odati ranu koju je načinila. Niti strah koji mi je ispunio praznine oko srca. Hladnoća koja mi je klizila uz kralježnicu produbila se, žestoka poput siječanjskog leda.

"Neobjašnjivo je, to ste dobro rekli", uzvratih. Odbivši braniti svoje porijeklo ili izgled, oslobodila sam se njenog stiska silom povukavši ruku. "No ljubav moga gospodara prema meni nije rezultat vještičarenja. A nije ni ovaj dar." Nogom sam prešla preko odraza sasušenog cvijeća maćuhice čiji je obris još uvijek bio vidljiv na podu. "Ali da moj suprug pati koliko i vaš, moja gospo, koristila bih se čak i đavoljim moćima, samo da mu olakšam patnju. Ne bi mi promaknuo ni najtamniji kutak odavde do paklenih dubina, ako bi to značilo mirnu noć i kraj patnji moga supruga."

"Izlazi."

"Moja gospo", naklonila sam se.

"Izlazi. Ili ću pred vlasti iznijeti dokaze o tome da ste me pokušali snabdjeti vještičjim pripravama."

"Vaši su dokazi bezvrijedni." Za Edwardovo dobro, neću dopustiti svojem temperamentu da zavlada nada mnom.

"Mići mi se s očiju."

Što i jesam. Nisam pokušavala ponovno. Joan je bila jednostavno prepuna mržnje. Nisam rekla Edwardu ništa o našem sastanku. Nije zaslužio znati.

Vještičarenje. Maleficium.

Zlokobna je optužba nastavila zujati u mojim ušima, poput ustrajne pčele koja se našla u dubinama cvijeta pustikare. Joan nije imala nikakvih dokaza koje

bi mogla uporabiti protiv mene, u to sam bila sigurna budući da se nikakvo čaranje nije bilo dogodilo, no ipak je to bila preopasna optužba da bih je olako shvatila.

Dokaz se može i krivotvoriti, zar ne?

DVANAESTO POGLAVLJE

Uhvatila sam Windsora nespremnog u sobi za prijam. I Sveta Djevice! Ako sam ja njega izbacila iz njegove uobičajene hladnokrvnosti, onda je on mene potpuno zaprepastio. Oduzeo mi je čvrsto tlo pod nogama.

Nije dobro počelo. Putovali smo u našem kraljevskom obilasku od Woodstocka do Sheena, kamo je pristigla značajna delegacija iz Francuske kako bi započeli pregovore o trajnom primirju. Ja sam se umiješala. Po mojim uputama, Latimer je odaslao delegaciju. Gledala sam za njima dok su odlazili, svjesna njihova bijesnog nezadovoljstva. Nisu se ni potrudili skriti je. "Opasno, gospodarice Perrers!"

Upozorio me glas iz neposredne blizine.

"A što to znači?" Uputila sam mrk pogled kako odlazećoj delegaciji ljutih, plemenitih Francuza, tako i Windsoru.

"Neće biti popularno." "Što neće?"

"Diktiranje toga tko hoće, a tko neće vidjeti kralja." "Znam."

Kako sam mogla ne znati? Ovo nije bio prvi put da smo Latimer i ja to učinili. Zar mi je trebao Windsor da mi govori o prijeziru koji me okruživao? A kada smo kod prijezira... ljutito sam piljila u muškarca meni zdesna. Prezirala sam njegovu prisutnost. Prezirala sam njegovo mišljenje. U tom sam trenutku prezirala sve što se doticalo Williama od Windsora.

"Igrate se vatrom", izjavio je. Koja očita izjava. "I to znam."

"Stavljate oružje u ruke onih koji bi vas se rado riješili." "Recite mi nešto što ne znam."

"Zašto to činite?"

Mogao je o meni misliti loše koliko je god htio. Stajao je ondje promatrajući me izraženo sumnjičavim očima čime nikako nije mogao popraviti moje raspoloženje. Nije mi to trebalo, ne u ovom trenutku. Grubih riječi kakve mi je uputila princeza bilo mi je dosta za cijeli život.

A ako će me Windsor osuditi bez suđenja, neka mu bude!

"Neću sada razgovarati s vama! Ne moram vama odgovarati za svoja djela!"

A onda, nenadano, poželjela sam da obavije svoje ruke oko mene i dopusti mi da se oslonim o njegova prsa. Što sve ne bih dala za trenutak mira, da shvatim kako nisam sama. Voljela bih da me pogladi po ruci kao da sam mačka meka krzna, ispreplete svoje prste s mojima, i kaže mi da će sve biti u redu...

Naravno da neće sve biti u redu! Istog sam trena koraknula unatrag, kako bih se udaljila od njega, zadrhtavši uslijed bijedne navale slabosti, odlučna da

Windsor nikada neće pročitati metež moga uma. Neću smišljati izlike. Neću objašnjavati. Shvatila sam da je s velikom pozornosti zurio u mene te sam požurila slijediti Latimera i ljutitu delegaciju, samo kako bih pobjegla. Pomislila sam kako neću moći zadugo držati svoje reakcije pod kontrolom. Progutala sam vruće suze koje su se nakupile u mojem grlu.

Windsor me zaustavio jednostavnom metodom - stavši ispred mene. "Pođite sa mnom", odsječno je naredio.

"Ne!"

Unatoč tomu, uhvatio me za zapešće i odvuкао iz sada napuštene sobe za prijam.

"I pustite me. Zar želite da svaki ološ u ovoj palači priča o nama?" Pustio me, no ja sam ga slijedila, znajući da će ponoviti postupak ne budem li se pokorila. "Kamo idemo?"

Budući da nisam dobila odgovor, zlovoljno sam nastavila marširati pored njega, još uvijek uznemirena nedavnim sukobom, pogledom francuskih predstavnika punim nevjerice kada im je Latimer ponudio da sam započne pregovore. A još sam uznemirenija bila Windsorovom procjenom mojih motiva. Kada sam se našla zgurana u hodnik koji je vodio prema vanjskim vratima, ustuknuh. Zaustavih se.

"Ne!"

"Zašto je žena toliko teška kada muškarac želi učiniti ono što je za nju najbolje?" upitao je, vrativši se kako bi me zastrašio svojom visinom i širinom u uskom prolazu.

"Mislite samo na ono što je za vas najbolje. Nikada nisam upoznala nekoga kome su vlastiti interesi važniji", ispalila sam, naopakih misli. "Zapravo..."

"Pobogu, ženo!" Pribio me uza zid, ne obazirući se prolaznike - kojih, nasreću, nije bilo - potom me poljubivši. Nije to bio poljubac blage privrženosti. Nisam bila sigurna što je bio. Kada je podignuo glavu, nisam odgovorila jer sam bila ostala bez zraka.

"Tišina! Napokon!"

"Jeste li poludjeli? Hoćete li me pustiti!" Bože, kako mi je taj poljubac uskomešao krv. Srce mi je udaralo o rebra poput lasice u lovčevom kavezu.

Ponovno me poljubio. Sva ta vrućina i snaga, strahovito zavodljiva, skrhalo je moju volju za pružanjem otpora. Kada se udaljio od mojih usana samo sam stala, osjećajući se ugroženo.

"Odlično! A sada budite poslušna djevojka bar jednom u životu..."

Poljubio me, koliko sam mogla vidjeti, s potpunim užitkom, no njegovo je lice bilo strogo, um nekako zaokupljen. A zato što sam to željela, hodala sam pored njega, svjesna njegove blizine -njegova me tunika očešala na zaokretu stubišta. A onda smo se našli na otvorenom, penjući se do kruništa, pod oblacima koji su bili tamni i sumorni baš poput mog raspoloženja. Ondje smo zastali, zagledavši se

prema istoku, a ja sam čekala, još uvijek drhtavih udova, pitajući se hoće li me ponovno poljubiti. Nadajući se da hoće, prezirući ga zbog toga što me zatočio ovom neočekivanom strasti. Prezirući samu sebe. Nisam imala namjeru varati Edwarda, u privatnosti ili pod okom javnosti. Stražari palače bili su preočiti, preoprezni, aja sam odlučila zadržati ono malo časti iako mi je srce galopiralo poput uspaničenog konja.

"Recite mi što vas muči", upitao me kad je tišina između nas postala neizdrživa.

"Ništa. Budući da o meni mislite samo najgore..." "Riječ je o kralju, pretpostavljam."

"Zašto bi?"

"Alice. Ne možete to više poricati. On je izvan razuma. U ovom trenutku trebate prijatelja, a ja sam najbliže prijatelju što možete dobiti. Stoga mi recite istinu."

Moja je odlučnost da nastavim šutjeti, da zaštitim Edwarda bilo pod koju cijenu, iščeznula. Da, trebala sam prijatelja koji će mi pomoći nositi sve veći i teži teret. Wykeham je bio u Winchesteru. Gauntu se ne želim predati. Prema tome, ostao je samo Windsor... No je li Windsor *taj* prijatelj? Stajao je ondje, mračan i mrzovoljan, epitom strahovite koristoljubivosti. Pa ipak na njegovu se licu našla, potpuno neočekivana, nježnost... Zašto ne?

"Da. Edward je." "Štitite ga."

"Da. Što drugo očekujete od mene? Da ga izložim u Londonu pred svima, pa da njegovi podanici mogu upirati prstom?" Još sam uvijek zauzimala obrambeni stav.

"Tada vas barem ne bi mogli nastaviti optuživati da manipulirate starcem u svoju korist. To što skrivate njegovo stanje opasno je, Alice."

"Neću to učiniti! Ne pomažete!" "Pokušavam biti realan!"

Uzdahnula sam, rekavši mu sve. Kako je Edwardov nekad vedar duh ponovno doživio pomračenje, a njegovo ponašanje postalo nepredvidivo. Tko ga je mogao uvjeriti kako nije dobar potez narediti popravak i ponovnu izgradnju *svakog* mosta u Oxfordshireu, samo zato što je on želio ići u lov iz Woodstocka? Ja nisam. Kralj nije bio sposoban izdavati nikakve naredbe za dobrobit

Engleske. Koliko smo se dugo Latimer i ja te ostatak odanih ministara mogli nastaviti pretvarati kako je Edward sposoban biti kraljem? Edward je jedva znao koji je dan u tjednu. Njegovi liječnici nisu mu nikako mogli pomoći pri gubitku svjesnosti.

"I zato ga pokušavam zaštititi što više mogu", dovršila sam. "Sljedeći tjedan - možda čak već sutra - njegov mu se razum može vratiti."

"Kako ste vrijedni divljenja."

"Ne. Nisam. No previše mi je stalo kako bih dopustila da ga napadnu oni koji

bi mogli dovesti u pitanje njegovo pravo vladanja."

"Neki bi rekli da to činite u vlastitu korist. Učvršćivanje kraljeve moći znači očuvanje one Alice Perrers."

"Stoje potpuno istina, naravno." Oštra je ironija ispunila zrak među nama. "Kako bi itko mogao i pomisliti da se brinem za kraljevu dobrobit?" Okrenula sam se, bijesna jer je ponovno izgovorio poznatu klevetu koja me pratila.

"Nisam rekao da *ja* tako mislim", odgovorio je. "Mislim da vam trebam malo skrenuti misli."

"Ljubeći me?" Odjednom sam se uplašila svoje slabosti koju sam osjećala u blizini ovog muškarca, i gorućih suza koje su me peckale ispod kapaka. Osjećaji su me potpuno obuzeli. "Nadam se da nećete."

"Ne. Ili barem ne još. Poslije bih mogao..."

Ponovno se zamislio. Windsor je na svojem umu imao i drugih misli, koje nisu uključivale nježnosti prema meni. Ogorčena njegovom zaokupljenošću, odšetala sam, ljutita na svoje naopake osjećaje, očajavajući nad time što sam si tako lako dopustila otvoriti mu dušu, ostavivši ga da, naslonjen na kamen, razmišlja gledajući u daljinu.

"Imam brojna imanja u Essexu", progovorio je. Neutralan teritorij. Došetah natrag. "Znam."

"Namjeravam ih imati više."

"I to znam. Zar ste me doveli ovdje gore kako biste samo to podijelili sa mnom?" Moje je raspoloženje bilo užasavajuće nepredvidivo.

"Ne. Htio sam vas nešto pitati. A nakon prizora kojem sam upravo svjedočio, mislim da je od najveće važnosti."

Oslonio se o parapet, naslonivši bradu na prekrížene ruke i gledajući prizor niže, gdje se jedna od mačaka odlučila na jutarnju šetnju među zečjim rupama na obali rijeke. Čekala sam u tišini. A onda je okrenuo glavu prema meni.

"Alice..." "Williame!"

Gledao me ispitivačkim pogledom.

"Alice, hoćete li se udati za mene?"

Udati?

Moj je um pokušao dokučiti značenje ovih riječi, pronaći razuman odgovor, no uzalud. Nakon cijele zbrke jutros, nisam se mogla nositi i s ovim. Bila sam prisiljena uvući zrak u svoja pluća.

"Rugate li mi se?"

"Pa, to je inteligentan odgovor. Često nudim brak ženama čisto iz poruge. Moje su bračne ponude jednostavno raštrkane po cijeloj zemlji. Hoćete li se udati za mene?" ponovio je.

Je li doista to mislio? Nisam mogla iščitati ništa iz strogih linija njegova lica. "Brak! Ali zašto?"

Istog se trena ispravio, a potom, neočekivano, spustio na jedno koljeno. Na

trenutak me prožela goruća uspomena - prisjetila sam se Edwarda, onako snažnog i moćnog, kako mi se udvara nakon moga ispada. No ova situacija nije s njom dijelila nikakvih sličnosti. Edward mi se udvarao iz srca: ovo je bila šarada, parodija časti i viteštva. Sigurno jest. "Volim vas", Windsor reče. "Iz kojeg bi drugog razloga muškarac prosio ženu?"

"No vi ste lažac, Windsore."

"Ah... ali kako znate?" Te su odvažne oči zabljesnule pod nenadanom navalom sunca kroz guste oblake.

"Ne znam. Razum mi talio govori... Tako mi Boga! Ustanite! Stražari će nas vidjeti pa će cijeli svijet saznati kako jedva čekate napraviti nered!" Kada se podigao u svoju punu visinu, svjetlost se razlila preko njegovih strogih linija, pozlativši ga primamljivom nježnošću, koju sam odmah odbila. Poskočivši prema meni, obuhvatio je moju ruku pritisnuvši svoje usne o moje prste.

"Nije to tako loša ideja, znate. Supruga i prilježnica - teško je igrati obje uloge odjednom, no kunem se da vi za to imate dar. Hoćete li?"

"Ne." Ponestalo mi je i daha i razuma za daljnji razgovor. Kakvo je užasavajuće jutro ovo bilo. Ismijava li me? Ako da, u tom se činu skriva okrutnost kakvu nikada ne bih očekivala.

"Slušajte me. Prilično sam ozbiljan." Ponovno se naslonio na parapet, pogledavši u nebo gdje su dvije vrane radile akrobacije na vjetru. Njegov se glas utišao, a njegova ruka još uvijek čvrsto obuhvaćala moju. Bio je mrtav ozbiljan. "Vidim neke prednosti..."

"Naravno da je tako!"

"Za vas, ženo! Za vas! Samo slušajte. Kada Edward umre, što se događa s vama? Samom, nezaštićenom, savršenim žrtvenim janjem za one koji su vas prezirali od prvog dana kada ste se zavukli u kraljevu postelju." Kako je prljavo to zazvučalo. "Od prvog dana kada ste stali uz kralja zapriječivši im put do moći. Neće prihvatiti da je kralj prebolestan da drži uzde vlasti. Krivit će vas. A neizmjereno će uživati bacajući vas među pse." Njegov je pogled sišao s nestašnih vrana na mene. "I kladim se da vam ništa od ovog nije novo. Vidjeli ste olujne oblake koji su se nadvili. Isto kako one ptice znaju moć vjetra koji ih nosi. Olujne vrane. Ptice lošeg znamenja."

Tko bi pomislio da je Windsor praznovjeran! "Vidjela sam olujne oblake", odgovorih. "Ali viđala sam i vrane svakog jutra ne bojeći se. Pobrinula sam se za sebe."

"Siguran sam da jeste. Napravivši zalihe bogatstva za starost." Kako cinično, kako praktično. U ovome nije bilo praznovjerja! Je li mislio kako sam pljačkala kraljevske kovčege? "No što ako budu ciljali na izvor vaših prihoda?"

"Poduzela sam mjere predostrožnosti."

"Znam. Znam da ste pametni." Pomislih kako to nije bio kompliment. "Ali to je još jedan razlog zašto se trebate paziti. Muškarci ne vole kada žena pređe

granicu onoga što je prihvatljivo za njezin spol. Muškarac bi se možda mogao izvući. Žena? Nju će prokleti, govoriti kako je drska u najboljem slučaju. Nemoralna u najgorem. Žena koja se bori za sebe i smiona je, iskrena i neustrašiva te zapanjujuće uspješna u onome na što se namjerila, bit će trenutačno ocrnjena, dok će muškarca hvaliti zbog njegove pronicljivosti. Dovedi ste se na loš glas."

"Kao i vi sebe..." oštro sam uzvratila, prestravljena njegovim svirepim seciranjem moga karaktera.

"To nije važno", Windsor uzvratila. "Jednako kako je vaša nevinost ili krivnja nevažna. Bit će vam za petama onog trena kada kraljevo tijelo polože u kapelicu. A sada, ako se udate za mene, ja bih bio vaš zaštitnik i zaštitnik vaših posjeda, ako treba i na sudu."

Ali! Naravno! Tu nije bilo nježnosti! "A što biste vi dobili iz tog braka?" "Nekoga tko će nadgledati moje posjede u Engleskoj dok sam ja u Irskoj."

Namrštila sam se. "To nije odgovor koji žena želi čuti. Govorimo o braku, a ne o poslovnom sporazumu." Izvukla sam svoju ruku iz njegove okrenuvši mu leđa. "Jeste li još uvijek sigurni da će vam biti dopušteno vratiti se?"

"Da. Kao što sam rekao - koga drugoga imaju?"

"Onda platite zastupniku koji će se brinuti o vašim posjedima umjesto vas. To je jeftinije od braka. I dolazi s mnogo manje problema", dodala sam suho.

"Želim nekoga tko će za to biti motiviraniji od plaćenog službenika. Želim vas!"

Želim vas! Protresla sam glavom pokušavši primiriti misli i dovesti ih u red. "Ne."

"Zašto *ne*? Dajte mi jedan dobar razlog!"

Počela sam s onim praktičnim budući da se nisam usudila promisliti o mojoj prvotnoj reakciji. "Ne mogu. Edward..."

"Edward ne bi morao znati."

"Što? Zar bi naš brak bio tajna?" Moj se šok udvostručio.

"Zašto ne? Bi li bilo tako teško? Ako odlučimo napraviti taj značajan korak, nesumnjivo bi bilo bolje da dvor za njega ne zna."

Pratila sam putanju njegova pogleda, vrane koje su se ispreplitale i padale u skladu, u udvaračkom plesu, odsječno mu postavivši najvažnije pitanje koje mi je zaokupljalo um: "Zašto biste imali takvu ponudu - zašto bi je ijedan muškarac imao - za kraljevu ljubavnicu?" Progutala sam slinu unatoč stegnutom grlu pojasnivši pitanje. "Zašto biste željeli dijeliti postelju s kraljevom kurvom?"

"Razmišljao sam o tome. I odlučio kako nije važno." Kada sam ga zadivljeno pogledala, uzvratilo je pogled iskrenom procjenom. "Što ste vi njemu, Alice? Što ste vi njemu *sada*?"

"Ja..." Uhvatio me nespremnu, stoga sam pokušala dosegnuti odgovor kojim ne bih izdala Edwarda. Nikada neću govoriti o onome što je bilo između mene i

kralja. Kad bih tako učinila, to bi bio osoban udar na njegov ponos, kao i parodija časti koje sam se tako grčevito držala.

"Što ste vi za njega?" Windsor je nastavio - vjerojatno sam izgledala potpuno izgubljeno, stoga mi je olakšao. Tko bi rekao da će to učiniti? "Priateljica?" upitao je.

"Da."

"Savjetnica?"

"Da. Kada zatraži savjet - a ponekad i kada ne." Tužno sam se osmjehnula. "Edward voli razgovarati. Ili je barem volio..."

Nakrivio je glavu. "Pouzdanica?"

"Da... uvijek..." Stisnula sam zube. Znala sam što slijedi. "Ljubavnica?"

Odgovor mi je zapeo u ždrijelu.

"Budite iskreni sa mnom, Alice. Za Boga miloga! Neću proširiti palačom!" Trebam li mu dati odgovor koji je želio? Onaj koji je bio istinit.

Blagoslovljeni Isuse! Osjetila sam kako mi se nokti zabijaju sve dublje u dlanove.

Vidjevši to, dohvatio je moju ruku, izravnao prste, nježno me upitavši: "Jeste li još uvijek ljubavnici?"

"Ne!" Bila sam neizmjereno žalosna zbog konačnog pada tako velikog čovjeka. "Ne više..."

"Kako sam i mislio..."

"On ne može..." Osjećala sam kako moram objasniti, obraniti kralja kada se ne može sam obraniti. Nisam mogla podnijeti da mu se podsmjehuje zbog gubitka one esencijalne muževne snage koja ga je učinila okrunjenim jelenom, snažnim pastuhom. Edwardu bi to teško palo. No nisam morala objašnjavati. Windsor se nije podsmjehnuo.

"Strašna nepravda koju donosi starost", reče ne uljepšavajući. "Mora pogoditi svakog od nas. Koliko je vremena prošlo?"

"Više od dvije godine", priznala sam. "Pa ipak ostajete s njim."

"Da."

"Zbog moći koju vam to donosi?" Njegove je pogled prodirao u moju dušu. "Ne mogu to zanijekati, mogu li?" ogorčeno uzvratih.

"Mislim da ste bolji od toga."

Podsjetio me na Wykehama. Trebala mi je biti utjeha to što sam uza se imala dvojicu muškaraca koji su vjerovali kako u sebi imam bar malo dobrote, no nije. Kada se cijeli svijet urotio protiv mene, ponekad je bilo teško ne povjerovati tim klevetama. Možda nisam zaslužila sreću. Ne kada se svi moji grijesi zbroje...

"Treba me", izjavila sam, poslavši samosažaljenje k vragu. "Ne mogu ga napustiti." Na moje olakšanje, Windsor nije rekao ništa, ostavivši da se trenutak razvuče među nama. "Voli me, vidite", nastavila sam. "Iako više ne može biti muškarac, voli me. Ne zaslužuje li moju odanu službu do kraja?"

Windsor je okrenuo leda zidu, ponovno položivši bradu na svoje ruke. "Pogledajte to ovako. Ako niste intimni, bi li bilo važno da ste udani za mene? To ne bi bila tjelesna izdaja, nije li tako?"

"Ali kralj bi to vidio kao izdaju - i to s pravom."

"Ne mogu se složiti. Koliko vas često ne prepozna kada zakoračite u njegove odaje?" Zasiurno je osjetio moj otpor. "Budite ponovno iskreni. Nemate što izgubiti. Ja ne ogovaram."

Ne, nije. "Prečesto..." Uzdahnula sam.

"O ovome se radi", nastavio je, a ton mu se glasa produbio. "Ranjivi ste. A kada kralj umre, bit ćete prepušteni sami sebi."

"A ako se udam za vas, stat ćete uz mene." "Hoću."

"A zauzvrat, ja ću voditi vaša imanja." "Da."

"Sve u svemu, i dalje je to poslovni sporazum." "Ako ga želite tako nazvati."

"Tako mi se čini." Trnci zaprepaštenja prošli su mojim tijelom, poput reakcije na hladan povjetarac nakon vrućeg dana.

Njegov je pogled bio odvažan izazov. "Udajte se za mene, Alice. Imate li hrabrosti?"

"Ne mislim da mi nedostaje hrabrosti." "Onda prihvatite!"

Misao mi se premetala po umu dok su vrane uranjale te se ponovno izdizale u zrak, uživajući u slobodi svoje vrste.

Windsor je uzdahnuo. "Alice..."

"Ne. Neću. Ne mogu."

Nije me dalje prisiljavao, već me ostavio samu gdje sam promišljala o radosti dviju vrana koje su koketirale jedna s drugom iznad mene. Pokušala sam zanijekati utjecaj koji su na mene ostavile njegove usne, zanijekati ono što sam željela u svrhu onoga što sam mislila da mi je dužnost.

Windsorova ponuda bila je neugodna družica stoga te noći nisam mogla zaspati.

Brak? Poslovni je sporazum bio jedno - ali brali? S muškarcem kojeg sam smatrala neobično privlačnim? Bilo je primamljivo.

No što s Edwardom? Nije li zaslužio sigurnost i moju vjernost? Spokojno se smiješio, ne shvaćajući što se događa, dok sam mu ljubila obraz za laku noć. Mogla sam biti i služavka koja mu je donosila vino za bolji san na kraju dana. Nisam dijelila Edwardovu postelju radi tjelesnih užitaka otkad se vratio iz očajničkog pokušaja napada na Francusku. Njegov ga je poraz učinio bespomoćnim, njegove su tjelesne želje potpuno iščeznule, njegova se strastvena potreba za mojim tijelom pretvorila u blagu privrženost. Kada bi me prepoznao. Baš kako smo svi znali da Edward više nikada neće predvoditi vojsku u Francusku, ja sam znala da mu neću roditi više djece. Možda će me trebati da s njim podijelim postelju, no samo radi utjehe: nije me više namjeravao uzimati. Godine su ostavile svoj okrutan trag.

Ali brak s Windsorom?

Kada prihodi mog kraljevskog položaja prestanu pristizati, imat ću dovoljno sredstava da se uzdržavam ostatak života i jamčim sigurnost svojim kćerima. Što sam više trebala?

Treba ti muškarac koji će stati uz tebe.

Treba li mi? Ne. Već sam se jednom bila udala i u tome nisam našla sreću. Stoga to neću ponoviti. Nisam znala ni *sviđa* li mi se William od Windsora. Njegov je dodir možda zapalio oganj u mojem tijelu, no to je bila sušta požuda. Ne, on nije bio za mene. Neću biti ničija imovina. Ne, ponovno sam izjavila, čvrsto, u svome umu, dok sam razmatrala to nepoželjno stanje, brak nije za mene. A hrabra bi žena bila ona koja bi se odlučila prihvatiti Williama od Windsora.

Nisi li ti hrabra žena?

Zaronila sam lice u jastuk. Rekao je da me voli, ali nisam mu vjerovala. Njegova je ponuda zaudarala na nagodbu koja bi omogućila kupovanje posjeda. Trebala bih znati, zar ne?

Nije izgovorio ni jednu nježnu riječ.

Odustala sam od sna, uzevši pero kako bih zabilježila svoju posljednju kupnju kuće Gunnersby, imanja na Temzi koje će se pokazati mnogo pouzdanijim od Williama od Windsora.

"Dobro jutro, sir Williame." Stajala sam u maloj skupini drhtavih dvorana s Edwardom koji je izrazio želju pustiti sokole u let. Tu smo se našli pješice, polako hodajući uz obalu rijeke brzinom koja je odgovarala kralju koji naizgled nije osjećao hladnoću. "Nisam vas očekivala vidjeti ovako rano u danu. Ili se nadate osvojiti kraljevsku naklonost."

Ignorirao je mamac. "Jeste li promislili?" Jesam.

"Jeste li se predomislili, gospodarice Perrers?"

Nakrivila sam glavu, s elegantnom dostojnosti. "Ne, sir Williame." "Recite mi kada se predomislite."

"Neću."

Iscerio se. "Mislim da hoćete."

Kada smo se vratili, dok je sokolar vraćao ptice u kraljevski sokolarnik, ponovno se stvorio pored mene.

"Promislite o prednostima." "Nema ih."

"Ja kažem da ima." Njegov je pogled, izravan, ustrajan, u moje tijelo zasadio strijelu vrućine. Osjetila sam kako oblijeva moje obraze te se brzo okrenuh.

"Drski ste, sir Williame."

"Zaista jesam. Zar biste moju ponudu bacili plamenim jezicima bez dužnog razmatranja? Toliko biste bar napravili i da se radi o ponudi feudalnih prava nekog imanja."

Zaista bih, proklet bio!

"Žena bi voljela čuti koju udvornu riječ, sir Williame." Bila sam bezdušno

izravna.

"Ja nisam muškarac nježnih riječi, gospodarice Perrers." Bila je to činjenična izjava, a ne izlika. Kod njega nije bilo izmotavanja. Rekao bi što je mislio, bilo to fino vino ili gorki talog na dnu pehara. Ako odlučim otpiti, morat ću prihvatiti oboje...

"Možete pokušati." Još uvijek sam se nadala nečemu što bi moglo bar naginjati prema udvaranju. "Ako doista želite moju ruku..."

"U mojoj duši nema poezije."

Nije je bilo ni u mojoj - no voljela bih je čuti barem malo od njega. Mislim da je vidio moje razočaranje jer je, ispruživši svoju ruku, vrhom svoga prsta prešao preko zaobljenja moga obraza.

Srce mi je poskočilo od čistoga užitka.

Ponovno sam promislila o tome. Promislila sam o Janynu Perrersu. Promislila sam o Edwardu. Do ranih sam sati nemilosrdno crpila temu. Kako bi bilo da sam vezana za muškarca kojem nije potrebna moja pomoć? Za muškarca kojeg sama mogu prihvatiti ili odbiti. Nisam imala iskustva u takvoj slobodi.

Kako bi bilo voljeti muškarca slobodnom voljom? Zaista nisam znala.

Bilo bi najbolje za tebe da ne voliš nikoga!

A što se tiče toga...

Diskretno sam promatrala Windsora kako se besprijekorno uklapa u dnevni obrazac dvora. Njegovu nesumnjivu žustrinu na konju ili s mačem u insceniranoj bitci, njegovu nemilosrdnu usredotočenost u borbi jedan na jedan, vršak njegova mača prislonjen na suparnikov vrat - sve dok ga ne bi odbacio kako bi se rukovao s muškarcem, uzajamno si čestitajući. Bahato podignutu glavu. Ponosni viteški stav. *Prekini, Alice!*

Nije bio zgodan muškarac, ali zapeo mi je za oko.

Ponovno sam osjetila cjelov njegova prsta zbog kojeg mi je lice buknilo.

S druge sam strane promatrala Edwarda kako se sve više i više odmiče od stvarnosti, sve dok jednog jutra nije gundavo upitao dok sam se naklanjala pred njim: "Tko si ti?"

Vidio je kako mu prilazim, trenutačno se udaljivši od skupine jednako raskalašenih dokoličara koji su bacali kocku kako bi im brže prošlo vrijeme. Nerad mu nije pristajao. Zadržala sam strog izraz lica.

"Promjena mišljenja, draga Alice?" Da.

Njegove su se obrve podignule neviđeno visoko, no barem nije dozvolio pobjedonosnom osjećaju da se pretvori u samozadovoljstvo.

"Volim žene koje promisle prije nego što odgovore."

Pripreme sam ostavila Windsoru budući da ga budno oko javnosti nije pratilo u stopu kao mene. Ipak, bilo mi je jednostavno smisliti izliku, rekavši da idem posjetiti svoje djevojčice u Pallenswicku. Mogla sam slobodno putovati, kako je bilo još od Johnova rođenja, a nakon kratke posjete Pallenswicku, nastavila sam

svoj put do Gainesa blizu Upminstera, imanja koje smo kupili u partnerstvu, a koje je bilo u Windsorovo ime. Edward je, kroz maglu, gledao u zid preko moga ramena ne prepoznavši me kada sam ga došla pozdraviti na odlasku.

"Prenijet ću tvoje pozdrave Joan i Jane." "Joan? Nije li ona umrla od kuge?"

Nisam ni pokušala objasniti. John Beverley će se pobrinuti za njega. Moje odsustvo neće biti dugo.

Windsor je putovao odvojeno. Sjedeći sama u svojoj barci koja je unatoč strujama plovila brzo zahvaljujući vještim veslačima, cijelim su putem živci poskakivali poput skakavaca na ljetnoj vrućini. Bila sam udana u Upminsteru, u jednostavnoj službi u seoskoj crkvi bez strke i bez gostiju, bez vjenčanog prstena ili darova koje bismo izmijenili pred oltarom. Nije bilo ničega što bi obilježilo prigodu osim svečane izmjene zavjeta i ukočenih svjedoka, Windsorova stjuarda i Williama Greseleya. Greseley je, možda se sjetivši mog prethodnog braka, uspio razvući usne u nešto nalik na osmijeh.

"Oduvijek sam znao da ćete imati pustolovan život, gospodarice." "A za to imam najviše zahvaliti tebi." Znala sam što mu dugujem. "Imam na umu jedan posjed, nedaleko od ovog mjesta..."

Zaustavila sam ga dotaknuvši mu ruku. "Sutra Greseley. To ćemo sačuvati za sutra. A danas - imam posla."

Prošlo je mnogo godina otkad mi kupnja imanja nije bila na prvom mjestu. Ali ne danas. Današnji je dan bio rezerviran za moje vjenčanje. Za muškarca koji je stajao pored mene, a koji je danas postao mojim suprugom.

Stajala sam na trijemu kuće koju nisam poznavala, ne osjećajući ništa osim šoka, gotovo ne poimajući malenu kuću od drveta i gipsa koje sam sada bila suvlasnik. Učinila sam to. Udala sam se za njega. Otvorio je vrata, rukom mi dajući znak da uđem u predsoblje, smiješeći mi se.

Riječi nisu dolazile. Uza sve što sam u životu napravila, nikada nisam iskusila ovakav odnos, u koji sam zakoračila po vlastitom nalogu. Bilo je to kao da sam odjurila iz poznatog područja u nepoznatu zemlju, punu pritajenih sjena i zamki za neoprezne. Uplašeno sam ulazila, dok su moje pete uznemirujuće glasno odzvanjale na širokim podnim daskama od hrasta, ukrašenim karakterističnim spiralama i čvorovima.

"Pa, gospo od Windsora?"

Pomalo sam zadrhtala. A onda sam se nasmijala, sretna što je sve prošlo vrlo jednostavno. Pa opet, možda uopće nije bilo jednostavno. Koliko sam zapravo znala o muškarcu koji je tu stajao, obraćajući mi se? Nije bilo nimalo lako otpetljati moje osjećaje prema njemu.

"Pretpostavljam da sam ja *lady* kuće."

"Zaista jeste." Uhvatio me za ruku kako bi me poveo do najbližeg ulaza, trljajući moje prste među svojim. "Hladno vam je. Uđite -vatra bi trebala gorjeti ovdje. Ne mogu dopustiti da mi se supruga smrzne." A onda, promislivši: "Jesam li

zaista to rekao?"

"Mislim da jeste." Jedva sam primjećivala malen, drvetom obložen salon, ugodnu toplinu, ulašteni namještaj. Svakoje osjetilo bilo usredotočeno na ovog muškarca koji me oborio s nogu. A nisam li mu to sama dopustila? Skinula sam svoju kapuljaču i ogrtač, odloživši ih na sjajan stolac. "Pretpostavljam da namjeravate konzumirati ovaj poslovni sporazum kako je prilično?"

"Naravno."

"Pehar vina i potpis na dokumentu?"

Već je ulijevao vino sa svečanom koncentracijom; vrč i pehari već su bili pripremljeni za nas. Njegove su pripreme bile besprijekorne. Uzela sam onaj koji je postavio pred mene, prinoseći ga usnama.

"Imao sam na umu energičniju konzumaciju!"

Ponovno sam se nasmijala. Kako je bilo lako razgovarati s njime, smijati se s njime. A koliko je moje tijelo žudjelo za tom konzumacijom. A onda se pomisao uvukla u moj um, bez očitog razloga.

"Jeste li ikada dijelili postelju sa ženom?" otvoreno upitah. "Da." Podigao je svoj peharu tihoj zdravici. "Zar je važno?" "Ne."

"Ja vas neću pitati."

"Ne." Lagano sam uzdahnula. "No bila sam djevica kada sam došla k Edwardu." Te poželjeh da nisam u prostoriju dozvala kraljev duh. Malo sam se namrštila. "Oprostite mi..."

"Nije lako, je li, Alice?" Dotaknuo je moju ruku s takvim razumijevanjem da mi je srce skoro iskočilo iz prsa.

"Ne. Nije."

"Ali znali smo da neće biti. Ovaj je dan naš. Ne dopustimo drugima da nas uznemiruju."

Na tradicionalan smo način konzumirali našu zajednicu, u Windsorovoj postelji, među plahtama koje su mirisale na lavandu -kakvog je učinkovitog kućepazitelja zaposlio. Kako je obazriv bio, posebno za vojnika, kada se tako pobrinuo za moju ugodu. A kako je pažljiv bio sa mnom. Neočekivana nježnost.

Sve dok ga njegova vlastita snaga nije svladala, pa je zadatku svlačenja moje odjeće pristupio kao da ulazi u rat protiv Iraca: lukavošću je i vještinom obarao sve prepreke. Nije da su između nas postojale prepreke koje je morao svladati - nismo li oboje bili iskusni? Tek moja neuobičajena, uznemirujuća suzdržanost.

"Alice!" Osjetila sam kako su mi se mišići ukočili dok je odvezivao vezice na mojoj haljini, prstima prelazeći preko moga potiljka. "Smiješ uživati u ovome."

"Znam. Samo..."

"Znam što je... Previše razmišljaš. Daj da zavedeni i tvoj um, a ne samo tijelo." Njegov je dah bio topao dok su mu usne meko klizile od mog ramena prema vratu.

"Ne znaš nijednu pjesmu", uspjela sam izreći dok mi je ljubio osjetljivu kožu

ispod uha.

"Ali znam koristiti svoje usne u druge svrhe umjesto izgovaranja beznačajnoga. Kao na primjer..."

Bio je izvanredno uspješan.

Nisam ga uspoređivala s Edwardom. Nisam. I ne bih. S nama nije bilo duhova, ni Edwardova, a zasigurno ne onoga Janyna Perrersa. A što se tiče utvara bez imena i lica Windsorovih sablasnih ljubavnica, nisam uopće osjetila da mi topću po rubu haljine dok me vodio u krevet.

A onda je Windsor ispunio sav moj um. Novi ljubavnik, s novim nježnim dodirima i vještinama od kojih bi ti srce stalo. Snalažljiv ljubavnik kojega ću upoznati tek s vremenom.

No s obzirom na sve, nisam mislila kako imam to vrijeme.

Iz praktičnih razloga - budući da je to bilo prijeko potrebno - pobrinula sam se za zaštitu pribavivši si pripravke starih žena. Windsoru ne bi dobro došlo da mu rodim dijete, a ja sam bila vrlo plodna. Nismo li, čak i kroz naš brak, otvarali Pandorinu kutiju, omogućivši bijeg brojnim opasnostima? Dijete bi bilo izvrsno oružje u rukama onih koji me nisu voljeli. Osim toga, nisam imala sumnji. Bez obzira koliko drugi osuđivali moja djela, Edward mora biti zaštićen. Ne mogu nositi još jedno dijete. Nikada ne bih Edwardu podmetnula dijete drugog muškarca, niti mu priuštila atribut rogonje.

A Windsor? On je to razumio i prihvatio. Oboje smo vidjeli zjapeću opasnost naših položaja, neobičnu opreznost s kojom se moramo početi odnositi prema svemu.

Nisam primila vjenčani dar nakon svoje prve bračne noći. Ali nisam za to marila. Prvi sam put u životu primila poklon koji je imao veću vrijednost od novca. Nisam ga još mogla imenovati, ali znala sam koliko je vrijedan.

Neobična se radost nastanila u meni, poput ptice koja se vratila u svoje gnijezdo. Tjelesna me milina učinila pomalo sanjivom. Susret umova, i to ravnopravnih, jer nismo li bili jednaki u ambiciji i vještinama, ispunio me zadovoljstvom. I tako smo iskusili malu idilu u našoj kući u Gainesu, daleko od neprijatelja, dvorskih intriga i pritiska svijeta. Ti dani koje smo uspjeli ugrabiti bili su dugi i topli, savršeni za nove ljubavnike: novi, barem u znanjima koje smo stjecali jedan o drugomu, ako ne u iskustvu.

U tom sam kratkom vremenu uspjela ne misliti na svoje zajedljive strahove o budućnosti. Čak sam po strani stavila i tjeskobu koju sam osjećala misleći kako je Edwardu u mojoj odsutnosti. Dobro su se brinuli za njega. Moja su djeca bila na sigurnom i ništa im nije nedostajalo: imala sam dovoljno bogatstva u posjedima da ih zaštitim. Zašto si ne bih priuštila nekoliko dana vlastitog uživanja? Kada sam zadnji put to učinila? Nisam se mogla sjetiti. Bez grižnje savjesti uživala sam ugađajući samoj sebi, dok smo pričali o beznačajnim sitnicama koje dolaze onima koji dijele postelju i cvjetajuće zadovoljstvo koje osjećaju kada su zajedno. Ničemu

iz naših života koje smo vodili izvan ovih zidova nismo dopustili da nas uznemiruje. Sjedili smo ili šetali, ovisno o raspoloženju, jahali po livadama, jeli i pili. Vodili ljubav. Poput mladih ljubavnika kakvi nismo bili.

Jesam li požalila svoju naglu odluku? Niti na trenutak. Je li Windsor? Ne bih rekla da jest.

Kada je, što se moralo dogoditi, moj um počeo bježati iz utočišta u kojemu sam ga čuvala kako bi posegnuo za onim drugim životom, ipak je tamo ostala utjeha za moju dušu, omatajući me poput krzna na zimsko jutro. Kada Edward umre, pokoj mu duši, neću biti sama. Bit ću s ovim muškarcem kojega...

Moje su neoprezne misli uz tresak udarile o prepreku poput ovna koji se zaletio u kameni stup. Nepozvan, stravično uznemirujući strah uvukao se u kosti. Riječi su se odbile uobličiti u mojem umu iako ih je srce poticalo.

S ovim muškarcem prema kojemu osjećam *privrženost*. To je dovoljno.

Windsorovi su dodiri probudili nešto u meni te ga počeh gledati drugim očima. Njegovi su iskusni dodiri odagnali moju suzdržanost, a ja sam koristila svoje vještine tako da bi njegovim tijelom prošli trnci.

"Rekao sam ti da nećeš požaliti svoju odluku", šapnuo je, usana prislonjenih na moj vrat. "Zašto ti je uvijek tako teško povjerovati u ono što govorim?"

"Zato što te poznam kao neiskrenog muškarca. A ti, Will? Poželiš li nekada da mi nisi ponudio savez?"

"Znao sam da te želim od trenutka kada sam te vidio. Bilo je samo pitanje vremena."

"Dugoročno planiranje."

"U tome sam stručnjak. I zadovoljan sam."

Vjerovala sam mu. I ja sam bila zadovoljna. Ne bih promijenila ništa. No jesam li mu htjela posvetiti iste riječi? *Previše je opasno otvoriti se, predati svoju dušu i tijelo muškarcu kojeg jedva poznaješ i u nesebičnost čijih motiva sumnjaš.* Svejedno, izgovorila sam ih. "Zadovoljna sam."

I što sam učinila? Uništila sam ovo novo zadovoljstvo.

Svjesno, bezobzirno. Zato što sam se bojala.

Svakim sam danom sve bolje razumijevala raspoloženja svoga novoga supruga, naučila sam ih čitati, naučila sam o njegovim interesima, radu njegova uma. Spoznala sam koliko mari za mene, nježnost koja je ponekad potkopavala moju odlučnost da uvijek budem bar malo na oprezu, vatru strasti kada bismo se spojili unutar krevetnih zastora. No tijekom cijelog sam našeg boravka na selu bila svjesna energije koja je gorjela duboko u njemu, da živi, da čini, da radi, da bude uključen u svijet izvan naše spavaonice. Gorjela je jednako snažno kao strast. Nikada o njoj nije govorio. Nikada nije rekao ni riječi o svojoj ambiciji da bude negdje drugdje. I zbog toga sam ga voljela više od svega...

Ljubav?

Shvaćanje onoga što sam izrekla oduzelo mi je dah. Prerano, prenesmotreno.

Preopasno. Zašto bih se okrenula unutarnjem zanosu zbog kojega sam ostala bez slobode? Bojala sam ga se poput kuge. Pobjegla bih od njega kada bih mogla.

Na kraju, iskrenost me nadvladala te više nisam mogla nijekati mrmorenje svoga srca, no samo sam svojim najskrivenijim mislima izgovarala tu riječ, uživajući u njoj dok mi je poskakivala na vrhu jezika. Toliko sam dugo skrivala svoje osjećaje da nisam bila sposobna ogoliti dušu nikome. Nikada to nisam učinila pred Janynom, kojemu sam bila tek sredstvo za ostvarivanje nekog drugog cilja. Niti pred Edwardom, kojega moja duša nije zanimala. Isto tako, svoju ranjivost nisam mogla predočiti Williamu od Windsora koji je, činilo se protiv svih prirodnih zakona, držao moje srce u svojem dlanu. Jer ako tako učinim, neće li to udvostručiti, utrostručiti, učetverostručiti moju slabost? Bolje da sve zadržim za sebe. Bolje da mu ne dam mogućnost da me povrijedi. Nije me volio. Neću mu u ruke tutnuti oružje kojim će mi moći nanijeti bol.

I što sam učinila našem čarobnom zajedničkom boravku? Uništila sam ga. Ovo je bila moja nepobitna logika. Ako gaja ne uništim, uništiti će se sam, urušiti se od slasti koja nas je sve više ispunjavala. Možda je sada sve krasno, no njezina će medena žestina uskoro pokvariti naše zube. Ne možemo ostati zajedno daleko od svijeta dvora gdje se naše ambicije moraju odviti. Windsor nije mogao; a ja sam imala dužnosti drugdje. Ovo je uništenje barem bilo pod mojim uvjetima, s nadom u preporod, pomirenje u nekom trenutku u budućnosti. Moja ljubav nije bila pod mojim uvjetima, tek zato što tako nisam željela, ali ova će odluka biti. Ponovno ću ugrabiti kontrolu. Jednostavno zato da očuvamo što smo imali, zaleđeno u onom slatkom ledu gdje će umrijeti sporije, jer nijedno od nas nije bilo stvoreno za obiteljski život, za sreću zatvorenu unutar četiri zida.

Pa ipak sam u srcu žudjela upravo za tim. U meni se sukobljavalo ono što *želim* i ono što znam da *ne* smijem željeti. A pobjeda zdravog razuma gotovo mi je slomila srce.

Po našem povratku na dvor, odvojeno, diskretno kako je moralo biti, istog sam trena otišla k Edwardu.

"Alice! Dođi i igray šah sa mnom..."

Prepoznao me, pozdravio me, pobijedio moju nepredvidivu manipulaciju konja protiv njegova lovca s nekoliko jednostavnih poteza koje nisam mogla pratiti jer su mi misli bile drugdje, no mislim kako nije znao da sam bila odsutna duže od četiri sata. Razgovarala sam s njim objasnivši mu što želim da učini.

Tako je i postupio, prihvativši ispravnost moga savjeta, potpisavši i zapečativši dokument.

Srce mi je žalovalo, a um se veselio zbog moga uspjeha.

Odnijela sam ga u Windsorovu sobu, koja je bila tek nešto veća od uskog prolaza, u jednom od udaljenih krila. Možda nepromišljeno, no pažljivo sam odabrala vrijeme, zatvorivši njegova vrata iza sebe, želeći da postoji drugi način.

Učini to! Učini to sada!

Ispružila sam dokument, ne prišavši mu ni koraka bliže. Da jesam, bojim se da bi me zavela snaga njegovih ruku. A ako me poljubi... bacila sam dokument između nas. "To je ono što želiš, Will."

Uzeo ga je, okom prešavši preko dokumenta. Podignuo je pogled, a kada se njegovo strogo lice osvijetlilo pobjedom, znala sam da sam učinila pravu stvar.

"Irska!" reče.

"Da. Irska."

"Kraljev namjesnik." "Vrijedan ured."

"Riješit ćeš me se prije nego što smo mislili."

"Da."

Oprezno je presavinuo dokument, kada mu je um zaokupila misao. "Je li ovo tvojih ruku djelo?"

"Ne." Sлагala sam bez grižnje savjesti.

Njegov je pogled bio oštar. "Kako to da je promijenio mišljenje? "Tko može znati?"

Osjećaj se gubitka toliko silno nadvio nad mene da sam se morala okrenuti i otići kako bih ga ostavila da u svojem postignuću uživa sam.

"Je li ti ovo teško?" Njegovo me pitanje zaustavilo.

Nagovoriti Edwarda ili pustiti tebe da odeš ?

Znala sam da je sumnjao da imam svoje prste u tome, unatoč mojem nijekanju. Sada smo se ipak malo bolje poznavali.

"Ne." Moj je glas bio miran, a uspjela sam čak i razvući usne u osmijeh. "Edwardu je potreban sposoban čovjek, a ne mladić koji je tek stasao - a kako često i sam kažeš, koga drugog ima osim tebe?"

"Znala si da će biti ovako, Alice." "Da."

Ipak je prostor među nama ispunila teška tišina. On ju je prekinuo, poljubivši me uz odjek slične one strasti za kojom sam počela čeznuti.

"To je ono što ja želim, Alice." Zar je mislio da ne znam? Na trenutak me zaboljele to što želi tako dalek ured više no što želi mene, ali je s njegovim riječima bol prošla. "Nedostajat ćeš mi više no što sam mislio da bi mi ijedna žena mogla nedostajati." Rana je lagano zacijelila, a ja sam prislonila svoje čelo o njegovo rame. Sve dok nije podignuo moju bradu kako bi mi mogao vidjeti lice. "Upitao bih hoću lija tebi nedostajati... ali ti to nikada ne bi priznala, zar ne?"

"Ne. Kako bih mogla?" Bespomoćno sam se namrštila, izmučena dilemom koju sam sama pomogla stvoriti. Prstima je prešao preko bora koje su se u tom trenutku stvorile.

"Što je ovo? Grižnja savjesti?"

"Malo", priznala sam. "Možda kraljevoj prilježnici nije dopušteno da joj nedostaješ. Možda joj nije dozvoljeno osjećati ono što želi osjećati."

"Posjeduje li kralj tvoje osjećaje?"

"Prijateljstvo. Suosjećanje. Poštovanje. Sve navedeno. Neću ga napustiti,

Wille. Ne mogu to učiniti sve do njegove smrti."

Napokon, dokument koji će ga odvesti od mene bio je bačen u stranu. Windsorov je glas bio nježan. "Onda ću reći kako kralj nema odanijeg podanika. Ali ću isto tako reći da ti smijem nedostajati."

"Onda i hoćeš." Barem mu to mogu dati, zanemariivši grižnju savjesti. "Pred tobom je teško vrijeme. Edward se neće oporaviti."

"Ne, neće. Toga se malo i bojim - posebice jer ti nećeš biti tu da mi budeš potpora." I to ću mu dati.

Njegove su usne meko dotakle moje čelo. "Piši mi." "I da riskiram da netko presretne naše poruke?"

"Ne moraš u njima izjavljivati svoju besmrtnu ljubav. Nije da bi to učinila!" Potiho sam se nasmijala. Razumjeli smo se. "Pisat ću."

Ugrabili smo posljednju priliku da budemo zajedno, u Windsorovu skromno namještenom sobičku. Sve u svemu nezadovoljavajuće jer smo oboje bili na oprezu da nas netko ne uhvati, trudeći se što bolje iskoristiti usku slamnjaču. Malo je odjeće bilo skinuto u tom užurbanom spoju koji je bio više potvrda međusobne odanosti nego izljev strasti. Pa ipak, nisam mu namjeravala dopustiti da me napusti bez posljednje izmjene intimnosti. Koliko će mjeseci proći prije nego što ga ponovno vidim?

Izmijenili smo tek nekoliko riječi. Jer što smo si imali reći? "Čuvaj se", šapnuo je.

"Mislit ću na tebe, Alice." "I ja na tebe, Wille."

Otišao je već taj tjedan. Svoju tugu nisam mogla uobličiti riječima; bila je prevelika. Rekao je da će misliti na mene, a jedino sam se tomu i mogla nadati. Prvi sam put u životu iskusila kakav je osjećaj imati slomljeno srce.

Kako može biti slomljeno! Prekorila sam se zbog svoje gluposti. Ne može biti slomljeno osim ako ga voliš. A naravno da nije tako! A William od Windsora? Primila sam neočekivanu poruku od svoga odsutnoga supruga već tijekom tog mjeseca. Nakon kratkog sažetka događaja u Dublinu, dodao je:

Rekao sam da ćeš mi nedostajati, Alice, nisam li? I nedostaješ mi. Pripadaš mi, a izgleda da i ja pripadam tebi. Budi dobro. Moram znati da si sigurna te da se mogu vratiti, kadgod to bilo.

Bilo je to najbliže poeziji što sam mogla dobiti od Windsora. Za mene je to pismo bilo neprocjenjivo. I da, zaplakala sam.

TRINAESTO POGLAVLJE

Kako sam mogla biti tako katastrofalno kratkovidna? Bila sam zastrašujuće, bez isprike, samodopadno zadovoljna, neoprostivo zaslijepljena, za što nisam imala izliku osim te da me normalnost trenutka uljuljkala u lažnu sigurnost, zbog čega sam počela vjerovati kako nijedna promjena nije neminovna. Čemu se brinuti? Nije bilo nikakvih naznaka da dugi i topli dani ljeta 1375. skrivaju opasnost. Edward je bio dovoljno jak da bude domaćin turnira, a spektakularne smithfieldske svečanosti u kojima sam ja igrala ulogu, u mojim su ustima ostavile sladak okus. Kao i Windsorova izjava kako ću mu nedostajati.

Nije bilo očitog razloga za brigu.

Zašto je tomu tako da nikada ne vidimo katastrofu kako se približava sve dok nas ne prenerazi, poput zimske oluje koja silovito udara o obalu, donoseći strašno uništenje i tešku tugu? Uopće je nisam predvidjela, ali se obušila na nas s nevjerojatnom silom.

Gledajući unatrag, shvaćam kako nisam mogla predvidjeti ono što će se dogoditi. Cjelogodišnje primirje s Francuskom bližilo se svome kraju, izgledajući kao da su na pomolu novi sukobi, no ne bar još neko vrijeme. Možda smo mogli skrpati još koje primirje. Ali sigurno nijedna strana nije drugu poticala na krvoločni ispad.

Edwardovo je zdravlje hodalo po rubu provalije, no nije se survalo. Neki su dani bili dobri, dok se u drugima utapao u melankoliju iz koje ga nisam uspijevala izvući, ali smrt se nije približavala. Istini za volju, princ je odavna nadišao neizvjesnost tog skliskog ruba. Morat će pripremiti svoj pogreb unutar godine ako sam poznavala znakove. Joan, brinući se za sinovljevu budućnost, bila je napeta poput vune na preslici neiskusne tkalje. Njezina je narav, uvijek nepredvidiva, bila opasno naprasita. Ali kralj se održavao na životu, a nasljednika je imao u mladom Richardu.

Windsor je bio u Irskoj, a iako je naša komunikacija bila neredovita, znala sam da će mi se jednog dana vratiti. Postavila sam čvrste granice svojoj žudnji koju sam osjećala razmišljajući o ponovnom susretu.

Sazvan je parlament. Ako ćemo ponovno ući u rat s Francuskom, ili pojačati pritisak radi stjecanja primirja u našu korist, parlament se nije mogao zaobići. Budući da je održavanje vojske bilo najvažnije, oporezivanje je bilo ključno u prikupljanju novca: kraljevskoj je riznici bio potreban značajan priljev zlata. Sve u svemu, ništa nije iskakalo od uobičajenog.

Čak je i princ odlučio prisustvovati otvorenju parlamenta zajedno s Gauntom

i kraljem; bio je to impresivan trio kraljevske krvi, a njihova su svečana odjela od grimiza i hermelina skrivala krhkost života.

Joan se držala podalje od dvora. Nitko nije spominjao vještičarenje.

I tako su prolazili dani tog ljeta 1376. Tko je mogao predvidjeti ishod Edwardove odluke koja je triput proklela parlament? Nije bilo ni naznake opasnosti dok su se velikaši, svećenici i pučani skupljali u Oslikanoj odaji u

Westminsteru radi svečanog otvorenja, službeno se pozdravljajući s doličnim osmjesima na licu. Među redovima nije bilo neumjesnog nemira. Zašto bi se išta ispriječilo kraljevskim zahtjevima? Parlament će se ponijeti kao uvijek te pristati na zahtjeve. Uspješna će kampanja preko kanala ubrzo ušutkati ne tako diskretna govorkanja onih koji su se protivili isplati. Donji se dom skupštine povukao, kako su uobičavali, u kapitulsku dvoranu opatije gdje će odabrati svog predstavnika i razmotriti prijedloge o skupljanju novca za kraljevske kovčege. Rasprava će biti kratka i produktivna.

Tako mi Boga! Nije bila niti jedno, niti drugo. A o tome sam vrlo brzo saznala.

Gaunt, pogonjen nakupljenim bijesom, svukavši sa sebe rukavice i šešir, silovito je otvorio vrata Edwardova privatnog salona gdje sam seja nalazila. Ramenom odgurnuvši Latimera koji mu se našao na putu, prilazeći dugačkim korakom, zastao je ispred mene.

"Gdje je?"

Gaunt je rijetko gubio kontrolu. Težak je strah s njim ušao u sobu. Složivši papire koje sam proučavala u neurednu hrpu kako bih ih zataknuta pod rub škrinjice u kojoj sam čuvala svoje pisaljke i tintu, ustala sam, dok mi je srce bubnjalo uz naglo shvaćanje.

"Moj gospodaru..." "Je li budan?"

"Iscrpljen je", odgovorili, pojurivši prema vratima Edwardove spavaće sobe kako bih stala pred njih. "Odmara se." Bio je i više nego iscrpljen. Svečanost otvorenja parlamenta iscrpila je svu njegovu energiju. Jedva je uspijevao premetati nogu ispred noge. Gauntov izljev gnjeva bio je zadnje što mu je trebalo.

"Treat će mu odmor!" Gaunt je počeo kružiti po sobi, ne mogavši ostati miran. "Donji dom! Odabrali su Petera de la Marea za svoga predstavnika."

"Ah!"

"De la Mare, Bože!" Gaunt je, zarežavši, pokazao zube. "To ime *vama* znači nešto, naravno."

Dopustila sam da moje podignute obrve odgovore za mene. Svaki muškarac i svaka žena na dvoru znali su o mojem nedavnom sukobu s članom obitelji De la Mare. Bio je to nesretan mali incident. Mudrost je govorila kako se ne bih trebala upuštati u raspravu, ali što je mudrost u odnosu na uskraćivanje pravde nevinu čovjeku? Upetljala sam se u zavaditi koja me se nije ticala, ali istini za volju, ishod mi je, srećom u moju korist, donio mnogo zadovoljstva.

"Naš novi predstavnik nije prijatelj nijednom od nas", Gaunt reče, skupivši

zastore u kakav oblik, a potom ih udarivši tako da su se ponovno zatalasale u neskladu. "Nisam siguran koga od nas dvoje više mrzi."

"Ja bih mogla pokušati pogoditi."

Smatrajući kako je Edwardova privatnost u nekoj mjeri sigurna od napada, napustila sam svoj trenutačni položaj sjevši tako da sam i dalje mogla pratiti Gaunta u njegovu tumananju. Moj je nedavni protivnik bio rođak ovog Petera, sada predstavnika Donjeg doma: Thomas de la Mare, opat samostana sv. Albana, čovjek koji je uživao velik ugled zbog svog znanja, ali ne i zbog milosrđa ili suosjećanja. Također, nije bio čovjek spreman na kompromise.

A do našeg je sukoba došlo zbog vlasništva nad omanjom vlastelinskom kućom Oxhay. Nikada je ne bih smatrala nešto posebno vrijednom, da nisam bila pozvana upetljati se u prepirku između minornog viteza koji je na nju imao pravo, i opatije koja nije imala pravo, ali jest imala moć da provede svoju volju. Fitzjohna, viteza, s njegova je imanja izbacio opat koji je tvrdio kako je imanje opatiji ostavila neka lokalna udovica u zamjenu za molitve za njezinu dušu. I što je Fitzjohn učinio? Prije no što je još jednom umarširao u kuću kako bi na nju položio pravo, lukavo je posjed dao meni u zakup. A opat je, pripreman sazvati lokalnu rulju koja bi zauzela kuću za sv. Albana i izbacila Fitzjohna, u zadnji tren odlučio kako se s Alice Perrers ne valja petljati.

A posljedica? Zadržala sam posjed s Fitzjohnom kao doživotnim stanarom; opat je prizvao prokletstvo na moju dušu. Sve u svemu, prilično nezgodno, s obzirom na odabir novog predstavnika, opatova rođaka.

"Što to znači za nas?" upitah, proučavajući svoje labavo isprepletene prste. I dalje nisam vidjela istinsku opasnost. Zar Gaunt nije mogao iskoristiti svoj utjecaj protiv skorojevičkog predvodnika Donjeg doma? Zašto se to mene ticalo?

"To znači da smo u opasnosti", Gaunt je istisnuo kroz čvrsto stisnute zube.

Namrštila sam se. "On ima moć da naštetiti nama, da naštetiti kralju? Kakvu to vragoliju mogu on i opat napraviti, čak i da udruže sile?"

"Promislite malo." Prišao mi je s kraja sobe, naslonivši se, sabravši se, rukama uhvativši naslon Edwardova stolca u kojem sam ja sjedila, zatočivši me. Njegove su oči bile tek nekoliko centimetara od mojih. Zastrašujuće. Odbila sam si dopustiti da trepnem dok sam gledala svoj odraz u njegovim očima. "Tko je plemeniti poslodavac Petera de la Marea?"

"Grofod Marcha..."

"Moram li vam nacrtati?"

Gaunt se udaljio odmarširavši do prozora kako bi pogledao van, iako bih se mogla zakleti da nije vidio jureće oblake. Ne, nije mi morao nacrtati. Jednostavno nisam prije povezala, ali sada jesam. Peter de la Mare ne samo da je bio predstavnik Donjeg doma, već je bio i stjuard Edmundu Mortimeru, grofu od Marcha. Čovjeku koji je bio suprug Edwardove unuke Philippe. Čovjeku koji je bio vrlo utjecajan kao engleski maršal. Koji bi bio i više nego sretan da svoga tek

rođenoga sina vidi kao sljedećeg vladara Engleske.

"A March je upleten..." "Siguran sam da jest!" "Zbog nasljedstva..."

"Točno tako! Svi su se oni, zajedno s mojim dragim bratom, urotili protiv mene."

Moji su se prsti tako grčevito stisnuli da su mi zglobovi pobijeljeli. Nisam li se uvijek pitala koliko će Gaunt biti odan istinskom nasljedniku engleske krune?

Gaunt je okrenuo glavu kako bi me pobjesnjelo pogledao preko ramena. "Ta je urota protiv mene i protiv onih koji se nazivaju mojim prijateljima. Dobro osmišljena zavjera koju su skuhali opat samostana sv. Albana i princ. Jeste li znali da su dugo razgovarali kada je princ stao na svojem putu od Berkhamsteada do Ganterburyja ranije ove godine?"

Ne, nisam znala.

"Princ nije bio prebolestan da napuni opatove uši licemjernim riječima. I eto sada. March, De la Mare rođaci i princ, udruženi u lukavoj namjeri da mene i moje potomke zadrže podalje od prijestolja."

Nikada nije Gaunt tako jasno izložio svoje ambicije. Barem ne meni. A pretpostavljala sam, niti ikomu drugomu. Jer o tome je bilo opasno govoriti. Izdajnički zapravo, jer se na kraju sve svodilo na problem budućeg nasljednika. Ako prinčev sin Richard umre bez potomstva, Marche i Philippin sin vladao bi Engleskom prema redoslijedu nasljeđivanja, jer Philippa je rodila sina, mladca koji je sada imao tri godine. Ne Gaunt. Ne Gauntov sin Henry Bolingbroke. Bi li

Gaunt bio dovoljno okrutan, dovoljno ambiciozan da oduzme pravo svome nećaku Richardu? Ili ono tek rođenog Marcheva sina? Promatrajući njegovu čvrsto stegnutu šaku na prozorskom oknu, pomislila sam da bi. Ali misao nije bila dokaz...

Bez obzira što je bilo istina, kružile su glasine kako princ živi u strahu da njegov sin neće nikada vladati ako bude po Gauntovom. Stoga je princ iz svoje bolesničke postelje šurovao sa saveznicima koje je imao. De la Mare rođaci, a sada i March, koji je spoznao kako može puno toga dobiti ako se suprotstavi Gauntu.

Još uvijek sam se mrštila pokušavajući otpetljati čvorove. Još uvijek mi nije bilo jasno kamo točno ovo vodi. Osim ako novi predstavnik Donjeg doma De la Mare ne namjerava iskoristiti jedino oružje koje ima kako bi dobio što on i njegovi suurotnici žele. Postajalo mi je sve jasnije. Jedino oružje koje mu može dati toliko moći... Sada sam i ja počela uviđati mogućnosti.

A oružje...

"Mislite li da će Donji dom osigurati novac za potrebe rata?" upitah.

"Uz određenu cijenu. A mogao bih se okladiti kako je De la Mare sve isplanirao do najsitnijeg detalja. Zna točno što će tražiti, Boga mi!"

"Što?" upitah neelegantno.

"Mirišem opasnost u zraku. Namjeravaju napasti. Mene, moje suradnike u vladi. Latimera i Nevillea. Lvonsa. Sve ministre jer sam im pomogao doći u ured.

De la Mare i March spletkarit će i kovati urote kako bi sve ljude koji imaju ikakve veze sa mnom maknuli dalje od Edwarda. Gaunt će biti izoliran, to je plan. Brat će ratovati protiv brata." Gauntovje smiješak bio životinjski, nimalo šaljiv, dok su mu oči sijevale. "A objavit će rat i protiv vas, gospodarice Perrers, osim ako sam potpuno krivo pročitao De la Mareov lukavi um. Bilo koja mogućnost da zauzmem bratovo mjesto bit će pokopana pod razapetim ugledom kraljevih ministara i kraljeve ljubavnice." Prekrižio je ruke, naslonivši se ponovno na kameni zid. "Nisam mislio da March ima takvih ambicija. No bio sam u krivu. Očito mu se dopada naslov oca nasljednika prijestolja."

Otac nasljednika? Ali samo ako Richard umre... Ili možda Richard ne treba umrijeti... Brojne su mi se komplikacije omotala oko mozga, poput mreže koju je sapleo prilično energičan pauk. March bi - a možda i Gaunt - mogao u pitanje dovesti dječakovu legitimnost zbog Joanine skandalozne bračne povijesti, koju mi je prenijela Isabella. Ne bi bio prvi koji bi tako postupio, ali... Nisam još o tome mogla razmišljati. Postojala je mnogo hitnija opasnost.

"Možeš li ga omesti? Predstavnik De la Marea?" upitala sam.

"A što mogu učiniti? Donji je dom sastavljen od onih koje su ljudi odabrali te imaju glavnu riječ kada se radi o financijama", Gaunt je odgovorio kao da sam maloumna što to ne vidim. "Izgledat ću kao budala ako pokušam i ne uspijem." Kada je rukama protrljao lice, shvatila sam koliko je zapravo umoran. "Morate reći kralju."

Moj je odgovor bio trenutani i odrješiti. "Ne." "Treba znati."

"Koja je svrha? Ako *vi* ne možete učiniti ništa, što očekujete od starca koji više ne razmišlja u pogledu planova, pregovaranja i političkih bitaka kojima bi učvrstio autoritet kraljevske moći? Vidjeli ste ga već u ovakvom stanju, kada je iscrpljen poput probušene vinske čuture. Što bi on mogao napraviti? Vjerojatno bi pozvao De la Marea da s njim podijeli pehar piva i da porazgovaraju o lovu u okolnim šumama."

"On je kralj. Mora se suočiti s njima i..."

"Ne može. I sami znate da ne može." Bila sam odlučna. Promatrala sam kako istina silazi na Gauntove naočite crte lica, tako slične očevim. "To će ga samo još više uznemiriti."

Gaunt je zamahom bacio svoje rukavice na pod. Trenutak ih je promatrao kao da bi mu mogle dati odgovor na ovu krizu, a onda je odsječno kimnuo glavom. "U pravu ste, naravno."

"Što ćete učiniti?" upitala sam dok je uzimao rukavice s poda zaputivši se prema vratima, očito duboko zamišljen. Moje ga je pitanje zaustavilo te je svojim rukavicama pljesnuo o bedro, promišljajući što dalje.

"Učinit ću što mogu kako bih isisao otrov iz rane. jedine su dobre vijesti te da je princ preslab kako bi osobno pohodio sjednicu. Možda zbog toga budem mogao biti slobodniji s predstavnikom De la Mareom. Ako izađemo iz ovoga bez

okrvavljenoga nosa, bit će to čudo. Čuvajte leda, gospodarice Perrers."

"Hoću. Čuvat ću i Edwardova."

"Znam." Na trenutak je grubost u njegovu glasu iščznula. "Mrzim priznati, ali oduvijek ste se dobro brinuli za njega." Potom se oštrina vratila. "Nadajmo se da ću uspjeti nagovoriti princa da se smiluje nad svojim ocem i da ga ostavi da svoje posljednje dane provede u miru."

Krenuo je otvoriti vrata, stavivši šešir na glavu, navukavši rukavice. Aja sam se zapitala. Nitko ga drugi ne bi to upitao, no ja hoću.

"Moj gospodaru..."

Zaustavio je svoju ruku na vratima. "Želite li krunu za sebe?"

"Zaista biste me pitali to?"

"Zašto ne? Nitko nas ne može čuti. A tko bi povjerovao u išta što bih ja mogla reći protiv vas?"

"Istina." Usnice su mu se cinično stisnule. "Odgovor je ne. Nisam li se zakleo štiti dječaka? Richard je sin moga brata. Volim ga. Stoga ne, ne želim krunu za sebe."

Nije me ni pogledao. Nisam mu vjerovala. Nisam imala povjerenja. Ali komu sam se drugomu mogla okrenuti?

Gaunt je otišao, ostavivši me da pročeprkam po nitima njegova upozorenja. Dakle, princ je stajao iza napada Donjeg doma, s namjerom da zadrži svojeg brata podalje od prijestolja. Pobrinut će se za svakog Gauntova prijatelja i saveznika. Što je za mene doista predstavljalo opasnost. I tu uočih vlastitu slabost, jer nisam uspjela održati nikakvih veza između sebe i princa - no možda je bilo glupo od mene kažnjavati se zbog ionako nemoguće pomirbe. Jesam li mogla izbjeći Joanin prijezir? Sjetila sam se njezina žestokog bijesa nad biljem, njezina uništenja lijepog malog kovčega. Ne, princ bi me smatrao kurvom jednako kako je to činila njegova supruga.

Jesam li mogla učiniti išta kako bih isisala otrov, kako je to Gaunt prikladno sročio? Ničega se nisam mogla sjetiti. Edward nije bio dovoljno jak da se suoči s parlamentom i da zahtijeva njihovu poslušnost kao što je nekada znao. Trebao mu je novac. A koja će cijena biti za De la Mareovu suradnju kako bi se neizbježna prijetnja Francuske zadržala na sigurnoj udaljenosti? Strah se najednom smjestio na moje rame, cvileći mi u uho poput Joanina proldetog, odavno mrtvog majmuna.

"Čuvajte leda, gospodarice Perrers³."

Pomislila sam kako bih mogla pisati Windsoru. No, odbacila sam tu ideju prije nego što sam je uspjela provesti. Jer što bih mu rekla? Nisam mogla očekivati pomoć iz tih predjela prije nego što odluka padne. Ako padne. Sve je bilo tako nesigurno. Zadrhtala sam. Mogla sam se samo nadati da ćemo izbjeći njezinu težinu.

---

³ izv. *steward*: kraljev/kraljičin upravitelj, (op. urednika).

U danima koji su slijedili Gauntovo upozorenje, dok sam u Westminsteru strpljivo iščekivala daljnji razvoj događaja rijetko napuštajući Edwarda, ime Petera de la Marea počelo me progoniti u snovima pretvarajući ih u noćne more. Skupljala sam svaku informaciju do koje sam mogla doći. Ni Fxlward ni princ nisu pohodili daljnje sjednice, stoga je sve palo u Gauntovo krilo, dok je on pokušavao obuzdati De la Mareove moći inzistirajući na tome da se tek desetak pripadnika Donjeg doma pojavi u Bijeloj odaji gdje bi privatno vijećali s Gauntom. De la Mare se trznuo na ton prijedloga. Koliko je jasno bilo da će se nešto loše dogoditi kada je sa sobom doveo silu od više od sto izabраниh članova na sjednicu parlamenta? Svi su oni stajali iza njega, dok je njihov predstavnik iznosio svoju namjeru lordovima i biskupima u Oslikanoj odaji.

Cijela je situacija zahtijevala da Gaunt pokaže kako zaista misli ono što govori, a u mene je usadila strah od Boga. Ova bi igra koju De la Mare igra mogla biti opasna i bez presedana dok je osporavao kraljevsku moć - no ne bih se okladila protiv njegove pobjede.

Oh, Windsore, Kako bih voljela da si u Westminsteru. Da mi daš snage i hrabrosti.

Moram se zauzeti sama za sebe.

Gauntov je opis događaja u parlamentu samo za moje uši bio opak i živopisan. Tras! Salla se predstavnika De la Marea s muklim udarcem spustila na ulašteno drvo. Tras! I opet tras, za svaki od njegovih zahtjeva. Gdje je nestao novac posljednje subvencije? Prošlogodišnje su kampanje sve do zadnje bili skupocjeni neuspjesi. Neće biti više novca sve dok se žalbe ne riješe. Glatki osmijeh. Gladak poput tek izrađenog maslaca. Sada, ako je kralj spreman na koncesije... Mogao bi ponovno razmotriti...

Oh, De la Mare je bio dobro pripremljen.

U budućnosti mora postojati Vijeće dvanaestorice - *odobrenih* muškaraca! Odobrenih od koga, Boga? Plemići visoka ugleda koji će s kraljem raspravljati o svim poslovnim pitanjima. Došao je kraj vješticijima - zanimljiv izbor riječi koji je kao kandžom zagrebao po mojim uzburanim živcima - ambicioznih koristoljubivih grebatora koji bi kralja mogli povući prema nepromišljenim odlukama na štetu kraljevstva.

A oni koji su sada na položaju autoriteta s kraljem? Sto s njima?

Korumpirani utjecaji, svi do jednog, De la Mare je bjesnio, ni odani ni profitabilni kraljevstvu. Gadovi koji misle samo na svoju korist, do posljednjeg čovjeka! Nisu li oni jato pakosnih strvinara koji umaču svoje kandže u kraljevsko zlato ne bi li se obogatili? Mora ih se ukloniti, oduzeti im moć i bogatstvo, kazniti.

A kada parlament - kada *De la Mare* - bude zadovoljan njihovim otpustom tek će onda Donji dom razmotriti pitanje novca za rat protiv Francuske. Onda i samo onda.

"Što oni misle, da su kraljevi ili prinčevi?" Gaunt je izjurio, bespomoćan.

"Odakle im taj njihov ponos i arogancija? Znaju li koliko sam ja moćan?"

"Nemate nikakvu moć kada parlament povlači uzde riznice", odgovorila sam. Grč se straha u želucu sve više stiskao, svakim danom sve teži, dok sam čekala konačni ishod.

A onda ga dočekah.

Latimer, Lyons i Neville, izdvojeni su kao Gauntovi prijatelji. A koja ih je kazna snašla? De la Mare i njegovi podanici napravili su od toga zaista dobar pravni posao, apsurdno dobar. Ne jedna, ne dvadeset, već preko šezdeset optužbi za korupciju i zlouporabu, zelenaštvo i iznuđivanje. Za punjenje vlastitih džepova novcem koji je dolazio od trgovine i kraljevskih fondova, krivotvorenje zapisa, pronevjeru. I tako dalje, i tako dalje. Jedan je primjerak optužbi bio isporučen i meni, a ja sam ih čitala s rastućim strahom. De la Mare se namjerio na krvničku osvetu, ništa manje od potpunog uništenja.

Rastrgala sam dokument na pola dok je motiv iza njega plivao jasan poput srebrnjaka bačenog u posudu s vodom. Krivnja nije ovdje bila problem. Problem je bila njihova čvrsta jezgra kontrole, neumoljivo komandiranje nad time tko ima pristup kralju, a tko ne. Latimer i ja smo to možda vidjeli kao zaštitu za kralja koji je sve više slabio; De la Mare je smatrao kako je to boleština koja se mora istjerati vatrom i krvlju. Kakve je veze imalo to što je Latimer narodni junak koji se odlikovao na polju kod Crecyja? Kakve je veze imalo to što je vodio Edwardovo kućanstvo s izvanrednom učinkovitošću? Latimer i njegovi suradnici bili su Gauntova stvorenja. De la Mare je bio bunovan od moći i odlučio je kako će biti po njegovom. Gaunt je bio bespomoćan.

A Edward? Edward nije znao što se događa. Jer što sam ja činila?

Pokušavala sam cijelu katastrofu držati podalje od Edwarda čija se krhkost uma povećavala svakim danom. I uspjela bih u svojem naumu, natjeravši sve oko njega da se zakunu na tajnost, da nije bilo onog prokletog zabadala, dvorskog viteza, Latimerova i Lyonsova prijatelja, koji je odlučio preklinjali Edwarda da se uplete.

Proklela sam ga zbog toga, no šteta je bila učinjena. Nakon toga više nije bilo čuvanja tajni.

"Neće učiniti to, Edwarde", pokušala sam ga umiriti.

Otpust. Zatvor. Razmatralo se čak i smaknuće Fariniera i Nevillea.

"Kako možemo znati?" Edward je zario nokte u svoj ogrtač, povlačeći ih po krznu tako da se ono razdiralo pod njegovim pobješnjelim prstima. da je bio sposoban šetkati po sobi, to bi i učinio. da je bio dovoljno jak da otputuje u Westminster, otišao bi suočiti se s De la Mareom. Umjesto toga, suze vlastite slabosti potekle su mu niz lice.

"Ovaj napad nije upućen tebi!" pokušala sam ga umiriti. "Neće tebi naštetiti. Ti si kralj. Tebi su odani."

"Zašto mi onda odbijaju dati novac? Bacit će me na koljena." Tiho sam

proklinjala viteza koji je prouzročio ovu nepotrebnu nevolju. "Moram učiniti nešto, Alice..."

"Gaunt ima sve pod kontrolom." Pokušala sam ga nagovoriti da otpije gutljaj piva, no odgurnuo mi je ruku.

"Nije pravično da parlament napada moje ministre..." Je li shvaćao da ni ja nisam bila imuna na napad? Mislim da nije. Njegov um, pod opsadom raznih zala, nije mogao pojmiti cjelokupnost De la Mareova plana. Obuhvatila sam Edwardovu ledenu ruku, grijući je među svojima. "Želim vidjeti princa..." izjavio je, silovito izvukavši ruku.

"Nije dovoljno zdrav da bi te došao posjetiti."

"Moram čuti njegov savjet." Bio je odlučan, boreći se kako bi ustao. Uzdahnula sam. "Želim krenuti danas, Alice..."

"Onda i hoćeš."

Nisam ga mogla zaustaviti stoga sam mu odlučila olakšati onoliko koliko sam mogla, uredivši sve za Edwardovu udobnost na putovanju do Kenningtona gdje će se sastati sa svojim nasljednikom. Ja nisam išla s njim: ne bih bila dobrodošla u Kennigtonu, a kataklizmička eksplozija emocija koja se mogla dogoditi između mene i Joan ne bi donijela ništa dobro. Molila sam se da će princ uspjeti pružiti svome ocu utjehu koju mu ja nisam mogla pružiti.

A onda sam počela raditi pripreme i za sebe. Nisam se više mogla zavaravati da će Latimer, Lyons i Neville umaknuti kazni. A kada padnu...

Zasad se moje ime nije pojavilo u De la Mareovim optužbama. Još uvijek sam bila nezamijećena, ali to neće potrajati; vidjela sam kako se kazna približava. Otplovila sam Temzom do Pallenswicka - sigurnosna mjera, udaljivši se od Westminstera i ostalih kraljevskih palača. Diskrecija bi mogla biti najboljim potezom. Ako se iz Edwardova života ukloni čvrsto središte, kakav bi to učinak moglo imati na njegov slabeći intelekt i tijelo? Prvi me put posjet Pallenswicku, mojoj najvoljenijoj kući, a susret s kćerima nije ispunjavao radošću. Umjesto toga crni se oblak, De la Mareovih ruku djelo, nadvio nad mene.

Olujni oblaci. Olujne vrane.

Sjetila sam se Windsorovih pronicljivih riječi. Znamenje zle kobi okupljalo se.

Strah me sve više tresao kako su dani prolazili, u iščekivanju nesreće. Iako sam bila udaljena od dvora, nisam li mogla vidjeti budućnost, opasnu, zubi iskešenih poput podivljalog psa alaunta? Nisam se za to morala obratiti vraču. Ili svojem nesretnom liječniku koji je isto tako znao čitati znakove. Pročitala sam ih sama. Kao da sam bila tek promatrač, vidjela sam jasnu sliku sebe, kako čekam u Pallenswicku, živaca napetih u oprezu. A kako je čudno to bilo. Braveheart mi je spavala kod nogu, nezabrinuta, izgubljena u snu o kunićima i miševima. Windsorov se bodež nalazio u kovčegu, gotovo zaboravljen. Prijetnja nije dolazila od ubojčina bodeža, već od teške šake zakona.

Trima je kraljevskim ministrima bila podijeljena pravda onako kako je to De

la Mare vidio prildadnim, izbačeni su iz ureda te im je bila oduzeta sva imovina. Bili su osuđeni na zatvor, ali su zahtjevi za njihovo smaknuće jednostavno zamrli. Čak ni De la Mare nije uspio do kraja progurati optužbe o izdaji. Ovi muškarci nisu bili izdajice koji bi ugrozili kralja ili državu, osim ako se punjenje vlastitih džepova moglo smatrati izdajom. A ako jest, onda je svaki muškarac zaposlen u vladi bio izdajnik. Ali zatvor je bio tek kazna i prema tome nagrada za službu kralju - cijena koju su Latimer, Neville i Lyons platili zbog šurovanja s Johnom od Gaunta i Alice Perrers.

Sveta Djevice! Hoću li ja biti sljedeća? Gaunt, kraljevski sin, ostat će na sigurnom, ali kraljeva će prilika biti dostojnom metom. Možda i ja svršim svoje dane u zatvorskoj ćeliji.

Moj je um poletio prema Irskoj, kako je često to ubičavao tih dana.

Je li Windsor znao o mojim neprilikama? Blesava mi je utjeha bila zamišljati ga kako me na konju dolazi spasiti. No naravno neće, jer bio je predaleko da bi mi pomogao. Odagnala sam sliku njegovih zaštitničkih ruku kako me grle snagom koja se odupire bilo kojem napadu. Bilo ju je prebolno zamišljati kada nisam imala oružja koje bih mogla iskoristiti. Dala sam Edwardu sve što sam mogla dati. Svoju mladost, svoje tijelo, svoju djecu. Svoju neupitnu vjernost. A sada sam bila istinski sama.

A onda su, kako je bilo očekivano, stigle i optužbe protiv mene, zapečaćene crvenim pečatom. Motala sam sjesti, jer noge su mi naglo postale preslabe da me drže uspravnom, dok sam čitala De la Mareove optužbe; bol mi je bubnjala u glavi dok sam upijala sav taj užas. Što li su skuhalo kako bi mi oduzeli slobodu?

Ah! Kada sam pročitala prvu, bol se umanjila. Disanje se ujednačilo. Predvidivo, ništa toliko uvredljivo da bi me šokiralo. Mogla sam odgovoriti na ovo. Mogla sam se obraniti. Ovo nije uopće tako grozno...

Grabila je po tri tisuće funti godišnje iz kraljevske novčarke!

Odakle su izvukli tu svotu? Sav novac koji sam primila bio je dar od Edwarda. Nisam ukrala ništa. Njegovo je pravo bilo da daruje kome je želio, a kada sam posudila novac kako bih otkupila koju kuću ili feudalna prava, to nikada nije bilo bez Edwardova pristanka. Osim kupnje kuća Hitchin i Plumpton End baš te godine kada se Edwardov um izgubio u nekom udaljenom mjestu.

Ali sve je bilo već vraćeno. Barem većim dijelom... A ako, nekako previdjevši, ipak nisam sav novac vratila - pa, prkosila sam parlamentu da me optuži za prijevaru ili pronevjeru u tom području.

Prisvojila si je dragulje kraljice Philippe. Nosi ih. Nema srama u objavljivanju nemoralnosti svoga odnosa s kraljem.

Da, nosila sam ih. Ne, nisam imala srama. Nije li mi ih Edward darovao? To nije bilo ništa nezakonito. Nastavila sam čitati.

Udaljila je kralja od njegovih ljudi. Jedini utjecaj nad njim jest njezin, kako bi ga mogla osiromašiti i onemoćati u vlastitu korist.

Istina. Držala sam ga podalje, gdje je bio zaštićen. Ako je to zločin, onda ću morati odgovarati za njega, ali nikako se nije radilo o izdaji.

Ah! A onda je na red došla optužba koja me malo više potresla. Srce mi je ponovno poskočilo.

Koristila se svojim položajem na kraljevu dvoru kod stjecanja zemlje. Bila je toliko smiona da bi sjedila pored sudaca, utjecući na njihove odluke u vlastelinskim sporovima kako bi presudili u njezinu korist.

Zaista jesam. A da sam bila muškarac s namjerom ostvarenja svojih interesa na sudu, ne bi mi se sudilo. Zar je to bio zločin? Zar će me kazniti zato što sam prešla preko granice svoga spola? Windsorovo me oštro upozorenje sada preplavilo. Pokušat će me kazniti jer sam se bavila stvarima neprikladnima za ženu - ali to nije bila izdaja.

Moje se srce ponovno smirilo. Na kraju će se sve svesti na -ništa. Do kraja godine, naći će se neki drugi skandal koji će uzburkati bijes parlamenta. Edwarda ne treba zamarati ovime, jer su prijetnje protiv mene isprazne i kao takve neće moći opstati. Uvjerena snagom svojeg razuma, vratila sam se u Westminster, a odande sam, sada smirenija, pisala Windsoru.

Latimer, Lyons i Neville came u zatvoru, zbog čega žalim. Nikako im nisam u mogućnosti pomoći. Gaunt je bijesan. Edward je neutješan zbog razloga koji će ti biti poznati. De la Mare je frustriran jer ne može pronaći dokaza o mojem izdajstvu. Mislim da će biti sretni da me puste.

Nema potrebe da se brineš za moju sigurnost. U zadnje vrijeme želim da si tu, sa mnom.

Edward je neutješan, napisala sam. Ne zbog reakcije na neprilike koje su mene snašle, jer nisam Edwardu ništa rekla o optužbama koje su mi bile upućene. Kako sam i mogla? Gubitak voljenog sina bio je i više no što je mogao podnijeti.

Princ je preminuo.

Bila sam uz kralja dok je njegov sin proživljavao svoje posljednje dane, kao i mnogi drugi iz Londona i udaljenijih krajeva koji su doputovali kako bi svjedočili kraju ovog velikog ratnika, kojega je smrt pokosila prije vremena.

Skupili su se pred njim u koloni dok je ležao negdje između razuma i delirija u Westminsteru, kako muškarci tako i žene, otvoreno plačući. Joan je ostala s njim, bez suza, ukočena u svojoj tuzi.

Nisam plakala zbog princa, ali jesam zbog Edwarda. Jer Edwardu je bio strašan teret gledati kako princ umire, njegov miljenik, njegov prvorođenac, njegova nada za budućnost i zaštitnik Engleske. Žalovao je nad sedmero djece, no smrt mu je ovog veličanstvenog sina najteže pala. Kakve je nade Edward mogao polagati u Richarda, devetogodišnjeg dječaka kojega su uveli u odaju ispunjenu smrću u westminsterskoj palači kako bi se nervozno oprostio i kako bi ga narod prepoznao kao budućeg vladara Engleske? Princ je neprestano padao u nesvijest, pa se iz nje budio; bolje bila prevelika te je izobličila njegovo plemenito lice, a

Edward je cijelo vrijeme bio uz njega svjedočeći njegovu polaganom odlasku; izljev tuge bio je previše za njegovu ispijenu figuru, a lice mu je bilo sivo od umora.

Pomogla sam Edwardu da se nespretnim koracima vrati natrag u svoje odaje kada je bilo gotovo, gdje je legao na svoj krevet, ne pomičući se, ne gledajući, kao da je prinčeva smrt iscrpila nešto života i iz njegova tijela. Sjedeći uz njega dugo u noć, znala sam da mu neću reći o napadu parlamenta na mene. Donji je dom utazio svoju žeđ za krvlju na Latimeru i Lyonsu. Dokazi protiv mene bili su slabi i nakon nekog će me vremena pustiti kao nekoga tko nije vrijedan njihova truda.

Krivo! Kako sam samo bila u krivu. De la Mare će podići dokaze iz pepela u ložištu ako to bude morao. Trebala sam znati da me neće ostaviti na miru. Ali čak i da sam znala, što sam mogla učiniti?

Uskoro sam spoznala koliko daleko De la Mare može otići u svojoj želji za osvetom.

Bili smo u Sheenu, gdje sam se nadala da će izvanredna kvaliteta lova kao i ugodnost popločanih dvorišta i novoostakljenih prozora Edwardovom umu pružiti barem malo optimizma. Wykeham, kojemu je vraćena zemaljska slava među dvanaestoricom novoimenovanih plemenitaša koji će savjetovati Edwarda umjesto njegovih prljavih ministara, stigao je u isto vrijeme kada je skupina trgovaca koji su predstavljali London došla podnositi molbe kralju. Ogorčeno se žaleći na opasno stanje reda i zakona u glavnom gradu, bili su odlučni u svojim namjerama, iako bih ih ja najradije poslala kućama. Tražili su prijam te im je odgovoreno da pošalju delegaciju još prije nekoliko tjedana, ustrajali su, pa su se sada i pojavili, kako bi vidjeli kralja i zatražili njegovu intervenciju.

Prihvativši ispravnost njihova cilja, a možda i pomalo svjesna mržnjom ispunjenog De la Mareova daha na svojem vratu, dopustila sam im sastanak s kraljem. Da, izbjegla sam predstavnikovu podmuklu kampanju protiv mene, no nisam imala namjeru potpaljivati tu vatru tako da zadržavam Edwarda podalje

od njegovih ljudi. Potrudili smo se da napravimo što smo bolju priredbu mogli, ne u velikoj sobi za prijam, već u manjoj gdje je kralj već sjedio kada su molitelji pristigli.

Naklonili su se pred njim. Edward ničim nije pokazao kako raspoznaje što se događa.

Oprosti mi, Edwarde! Oprosti mi! Mogla sam ponovno zaplakati za njega. Kako su mi blizu suze bile u tim danima kada sam većinu svog života provela suhih očiju. Zar De la Mare, u rijetkom sažaljenju nad kraljem, nije mogao prihvatiti istinu zašto sam Edwarda držala dalje od očiju javnosti?

Zavili smo ga u zlatno sukno te privezali što smo bolje mogli za stolac kako bi se barem naoko činio normalnim, no bilo je to kao da je kip ispunjavao kraljevsko prijestolje, a ne živući, dišući čovjek.

Prazno je gledao u trgovce dok su se žalili kako je mir kraljevstva u opasnosti. A kada su u detalje počeli razglabati o nezakonitom ponašanju bandi i

Gauntovih trupa i skandalu napada na samog londonskog biskupa, Edward je, ne shvaćajući o čemu se radi, dao odgovor koji se sastojao od tek nekoliko promrmljanih nerazumljivih riječi koje nitko nije mogao ni čuti, a kamoli razumjeti.

"Ovo je lakrdija", Wykeham mi je promrmljao u uho dok smo stajali, malo udaljeni od publike.

"Ali moram je dopustiti", izjavila sam. "Zašto?"

"Zato što ako ne dopustim, nagomilat će još više optužbi protiv mene, koje će biti još bješnje. De la Mare me optužuje da sam se isprijecila između ljudi i kralja - a Boga mi! to što kaže, istina je. Učinila sam točno to." Mogla sam čuti kako mi se očaj nakuplja u glasu. "Vi vidite zašto..."

"Da..." Wykeham je pogledao u Edwarda, koji je sjedio kao uklesan u kamenu. "Pučani ne bi trebali ovo vidjeti."

"Niti bi kralj trebao podnositi takvo poniženje", dodala sam odsječnije no što sam namjeravala. "Da ga se ovako izloži..." prisjetila sam se iste prepirke s Windsorom. Najednom sam se osjetila vrlo umornom.

"...okrutno je", Wykeham je dovršio moj slijed misli s uzdahom.

Jedan se od vitezova koji su stajali pored Edwarda nagnuo kako bi pridržao njegovo rame i zadržao ga uspravnim.

"Svršite ovo, Alice..." Wykeham je promrmljao. "Ne može se nastaviti."

Delegacija je nesigurno stajala, s mješavinom strave i sažaljenja na licima, a ja sam požurila prema naprijed.

"Prijam je pri kraju, gospodo..." I dok su se trgovci naklanjali izlazeći iz prostorije, geste koje Edward nije vidio, dotaknula sam Edwardovu ruku, no nije reagirao. "Odvedite kralja u njegove odaje", naredila sam. "Ja ću doći k njemu."

"Sumnjam da će znati došli vi ili ne. Nisam znao da je tako brzo propao", Wykeham je promrmljao.

"Svemu je uzrok prinčeva smrt." "Tako mi Boga, ovo je očajno."

"I više je od toga..." Nisam mogla gledati dok su vitezovi podizali Edwarda s prijestolja odvođeci ga, posrćući. "Nego, zašto ste ovdje, Wykehame? Nadam se da donosite dobre vijesti." Uzdahnula sam jer ga nisam morala ni pitati, sada kada sam imala vremena pročitati njegov izraz.

"Ne."

"Onda mi recite. Ne može biti gore od onog čemu smo upravo svjedočili." "Mislim da može, gospodarice. Pronađimo neko mjesto gdje ćete moći pokazati svoje osjećaje!"

"Pokazati osjećaje?"

"Možda ćete osjetiti potrebu za razbijanjem stvari!" Njegova me izjava prostrijelila strahom.

"Pomislio sam kako biste trebali znati, gospodarice, što De la Mare govori kako bi okrenuo pripadnike Donjeg doma protiv vas."

Nisam bila raspoložena za igrice pogađanja. "Sto sada? Da sam sakrila sve krunske dragulje - uključujući i Edwardovu krunu - u neko skladište kako bih se osigurala od siromaštva u budućnosti?"

"Nemojte mi se rugati, gospodarice. Mnogo je gore." Pričekao je dok u blizini nije bilo nikoga tko je mogao čuti, potom šapnuvši: "De la Mare navodi prizivanje duhova."

Naglo sam se zaustavila, dok mi se ruka učvrstila poput kandže oko Wykehamova zapešća.

Prizivanje duhova? *Vještičarenje!*

Mislim da sam se nasmijala na apsurdnost optužbe - sve dok mi se grlo nije osušilo, a misli počele divljati dok sam se pokušavala prisjetiti. Ovo nije bilo vrijeme za smijeh. Nisam se mogla sjetiti ni jednog mogućeg dokaza o prizivanju duhova koji bi mogli staviti preda me. A onda sam se sjetila Joaninih optužaba i kutije s lijekovima — ali zasigurno njezine riječi neće imati utjecaja na De la Mareov napad. Moje su namjere bile dobre, kakve bi bile na umu bilo koje kućepaziteljice.

"Ne može me optužiti za to!" odgovorila sam.

"Nemojte prerano suditi! Možda biste prvo trebali poslušati, gospodarice, ono što ja znam."

Odvela sam ga u vrt gdje smo mogli prošetati ili sjesti, a da nas nitko nije mogao prislušivati. Prolaznici su se možda začudili razgovoru između kraljeve prilježnice i winchesterskog biskupa, ali u ovim okolnostima mogli bi pomisliti kako osjećam hitnu potrebu za ispovijedi.

Ispovijed, Bože!

"Nisam vještica!" Jedva sam mogla dočekati dok se nismo izdvojili od svih, osim od pčela koje su uživale u opojnim cvjetovima lavande i timijana.

"To nije ono što vaš liječnik govori!"

"Moj liječnik?" Otac Oswald, nježan, skroman benediktinac, povezan s mojim kućanstvom već mnogo godina. Nepokolebljivo odan, kako sam mislila. "Sto je rekao?" Trudila sam se sjetiti bilo čega što bi se moglo protumačiti kao vražji posao. Nekoliko blesavih ljubavnih napitaka za dame - no to je sve bilo u prošlosti. Kao i masti i kapi koje su olakšavale Philippinu bol. Ali tu nije bilo magije. Niti bi otac Oswald znao išta o njima.

"Vaš je liječnik nedavno bio pod - pritiskom - kako bi progovorio o onome što zna." Wykeham je bio mrtvo siguran. "Njegove su optužbe protiv vas poletjele kao potok u bujici."

"Mučenje?" "Tako sam čuo."

Strah mi se nastanio u grlu. Ovo je već bilo vrlo opasno, mučenje mojeg liječnika. Koliko je puta jogunasta žena bila optužena za šurovanje s vragom? Žena koja je bila optužena za magiju kojom je svoga supruga učinila impotentnim bila je gurnuta s londonskog mosta, kako bi se utopila u strujama brzo nadolazeće

plime. A ako ne smrt u vodi, postojala je strahovito bolna prijetnja vatre... Zadrhtala sam u toplini vrta.

"Nisam vještica", ponovila sam odlučno.

"Onda mi dopustite da vam prenesem što ljudi govore, gospodarice."

Wykeham me povukao uzduž puteljka sve dok se nismo našli u samom središtu, okrenuti jedno prema drugom, svatko na jednoj strani sunčevog sata. Bila je to veličanstvena priča kakvih je otkad je svijeta i vijeka, ispričana sa zapanjujućom - i zastrašujućom -točnošću. Stajali smo u ljetnom pejzažu, kurva i svećenik, aja sam osjetila kako se ralje smrti sve više stišću oko mene. "To vam mora biti jasno", Wykeham je suho rekao, ozbiljnog lica, ali ne bez suosjećanja. "Progonit će vas do smrti ako budu mogli, Alice." Znao je s riječima, taj Wykeham. Vjerojatno zbog mnogih propovijedi koje je tijekom misa uputio prokletima. I ero ga. Dokaz parlamenta o mojem prizivanju duhova. Sve je počelo u Pallenswicku, gdje je moj liječnik ostao boraviti kada sam otišla biti s Edwardom. Otac Oswald bio je poznat po tome što je liječio bolesti tijela, ali i uma.

"Odakle im dokazi?" upitala sam.

"Nemojte me prekidati pa ću vam ispričati."

John de la Mare, brat predstavnika Donjeg doma - kako prikladno! -zajedno s još jednim anonimnim vitezom kojega se nije moglo ispitati, posjetio je Pallenswick pod izlikom da traži liječničku pomoć. Dojahavši u moje dvorište, svaki je od njih nosio noćnu posudu s urinom koji je trebalo pregledati. Ništa neobično. Moj se liječnik nagnuo kroz prozor. Zatražili su pomoć: u pobožnom je milosrđu pristao.

"Otac Oswald oduvijek je bio lakovjerna budala kad se radilo o prosuđivanju drugih!" razdraženo sam primijetila. Najbolje je nikome ne vjerovati, po mome. "Zar nije bio nimalo sumnjičav?"

"Očito nije. Zatočili su ga i nastavili ispitivati. Ne sumnjam da se nisu libili uporabiti silu." Wykeham je promotrio živahan let češljugara u grmlju nasuprot njemu. "Priznao je kako ste obavljali raspon djelatnosti vrijedan pozornosti."

"Posljednje što je učinio za mene bilo je to da mi je pomogao načiniti melem za moje promrzline."

Wykeham se smrknuo. "Mnogo je gore od toga. Usput, rekli su da ste bili ondje, u Pallenswicku. I da ste problijedjeli vidjevši hapšenje svoga čovjeka."

"Pobogu! Nisam!"

"Mislim da Bog nema ništa s ovim. Prije vrag. Ovo je tvoj čovjek učinio za tebe, ako mu je vjerovati."

Wykeham je stao nabrajati optužbe na prste dok sam ja upijala dubinu svoje navodne krivnje. Ovo je bilo mnogo gore od prijevare i pronevjere. Optužbe su zagadile nježan zrak toga krasnog mjesta prljavošću nekromancije.

Sve su bile lažne. Sve je bilo nemoguće dokazati lažnima budući da su me riječi oca Oswalda bacile u provaliju.

"Magija slika. Vaš je liječnik stvorio dvije slike, vas i Njegova Veličanstva, spojivši ih tako da načini neuništivu vezu. Zbog toga je Edward toliko zaljubljen u vama. Njihove riječi - ne moje. Vaš je liječnik načinio dva prstena s magičnim svojstvima, jedan koji biste stavili na Edwardov prst, a kojim biste osvježili kraljevo sjećanje tako da mu uvijek budete prvi na umu. A drugi kako biste prouzročili zaborav svega osim vas. Također je pripremao čini i ljubavne napitke od biljaka ubranih za punog mjeseca, na vaš zahtjev, kako biste mogli izvršiti svoju magiju i začarati kralja da se zaljubi u vas."

Zaustavio se, gledajući me. "Bili ste vrlo zaposleni, kako se čini, gospodarice Perrers."

"Nisam li? A vjerujete li vi u to sve?"

Wykeham je slegnuo ramenima. "Također je rekao da ste načinili čaroliju kojim ste začarali Gaunta i princa za vlastite svrhe."

"Obojicu?" Moj je glas zacičao.

"Da. Mislim da je dodao obojicu kako bi bolje zvučalo."

"To ne govori mnogo o vještini oca Oswalda." Bih li se trebala smijati ili plakati nad sablažnjivošću svega? "Prinčevu naklonost naprosto nisam uspjela osvojiti, a savez s Gauntom nepredvidiva je stvar vodena vlastitim interesima."

Tišina nas je obavila. Ništa mi se nije našlo pri ruci, a što bih mogla razbiti. "Predstavnik malo napuhuje stvari", Wykeham reče.

"Naravno." Pokušala sam predvidjeti sljedeći korak u bitci, jer zasigurno je ona to i bila. "Što su napravili mojem jadnom liječniku?"

"Poslali ga natrag u samostan sv. Albana, u očajnom stanju, kako bi se suočio s nadređenima. Gotovi su s njim, gospodarice. Vi ste ona koju žele." Wykehamov je pogled bio hladan i izravan. Čekala sam njegovu osudu, no nije je bilo. Znači...

"Bilo je zaista ljubazno od vas što ste me došli obavijestiti", progovorila sam, preko kazaljke sunčeva sata koja je pokazivala prolazeće minute. Činilo se kao da su sati prošli otkad je Wykeham prvi put izgovorio riječ vještičarenje, otkad se moj svijet pretvorio u stravu, ali linija se sjene tek jedva pomaknula, a sada su nasrtljivi oblaci sakrili sunce. "Još uvijek niste rekli vjerujete li u optužbe ili ne."

"Griješ pohlepe, možda. Ponosa, sigurno..."

"Oh, Wykehame!" Zar će nabrojati sve moje mane?

"Ali vještičarenje? Ne, to ne. Vjerujem da duboko marite za kralja. Ne vjerujem da biste mu ikada naštetili."

"Moje zahvale. Vi ste jedan od rijetkih." Dalo mi je to malo utjehe, ali ne mnogo. Počeli smo hodati prema palači, popraćeni rođenjem oštrog povjetarca koji je otjerao pčele i obećavao kišu. Nije bilo gore javne propagande kojom bi mogli ocrniti moju osobnost. Zastala sam, bez obzira na pljuštanje teških kapi.

"Hoće li me proglasiti krivom?" A kada je Wykeham oklijevao: "Nemojte ublažavati istinu! Recite ini što mislite!"

"Nisam imao namjeru skrivati istinu. Mislim da bi mogli. De la Mare slini za

plijenom, želi zariti svoje zube u vaše grlo." Lecnula sam se. Sveta Djevice, zaista nije ublažavao svoje riječi! "Nakon što se uspješno obračunao s Latimerom i Lyonsom, njegovo samopouzdanje gaji poput kometa. Teško mi je susresti se s njim, a da mu ne propovijedam o grijehu ponosa. Proklet bio!"

"Koliko izraza nedoličnih za svećenika." Sumorno sam se osmjehnula. "A kazna, ako se dokaže? Hoće li biti smrtna?"

Razmišljao je neko vrijeme. "Teško. Pokora i post najvjerojatnije. Nikoga niste ubili. U najgorem slučaju, zatvor."

Moje je grlo bilo suho i jedva sam osjećala kapi kiše na svojem licu. "Onda ću se pripremiti za najgore. Ne bih rekla da će De la Mare biti zadovoljan s nekoliko propuštenih obroka i Očenašem." Misao o zatvoru bila mi je strašna. Stoga sam je protjerala. "Sto da činim, Wykehame?"

"Možete se skloniti u Pallenswick."

"Ne." Nisam to čak ni razmotrila. "Ne mogu. Vidjeli ste kralja. Potrebna sam mu."

"Onda ostanite ovdje i ne činite ništa. Samo čekajte. Možda predstavnik napusti ideju..."

Završila sam njegovu rečenicu kada je oklijevao, "...ako pronade nešto gore što bi mi mogao prišiti."

Wykeham je oštro pogledao oko nas. "Zašto? Što ste još učinili?"

Odmahnula sam glavom pogledavši prema udaljenom drveću koje se sada njihalo na vjetru. Postojala je još jedna tajna za koju sam se molila da ostane skrivenom od javnosti barem još neko vrijeme. Donijela bi previše boli Edwardu.

A što ako ne bi?

Ponovno u svojoj sobi, kamo sam se povukla kako bih presvukla svoje zablacene suknje, silovito sam bacila zgodan sjajni vrč o zid, potom to požalivši. Nisam se ništa bolje osjećala, a jedna je od služavki morala počistiti ostatke mojeg bijesnog ispada.

Nakon što je Wykeham otišao, vratila sam se Edwardu u njegovoj velikoj sobi. Zlatno je sukno bilo pospremljeno, a on je bio omotan u kućni ogrtač; grimiz i krzno bili su u sukobu s ispijenom figurom koju su krili. Ispred vatre uvijek je osjećao hladnoću čak i za najtoplijeg dana - spavao je u svojem stolcu, glave spuštene na prsa, s peharom piva pored sebe. John Beverley, njegov osobni sluga stajao je u blizini ne bi li se Edward probudio i zatrebao štogod. Dala sam mu znak da izađe, potom sam sjela na stolčić kod Edwardovih nogu kako sam uobičavala dok je on još bio na svojem vrhuncu, a ja mlada djevojka. No moje misli nisu ispunila sjećanja o prošlosti. Kada sam naslonila glavu na stolac, Wykehamova su mi upozorenja uzbunjujuće počela odzvanjati umom. Možda je on bio optimističan oko moje kazne, no ja nisam bila tako sigurna. Zatvorski zidovi kao da su se stezali oko mene.

Kada se Edward pomaknuo, podigla sam pogled, zahvalna zato što mi je

odvratio pozornost s turobnih misli. Njegovi su se očni kapci polako podignuli, a potom su se, postupno, njegove oči usredotočile na mene. Začudujuće, bile su lucidne i svjesne. Moje je srce poskočilo od sreće.

"Edwarde."

"Alice." Čak je i njegov glas bio snažniji. Još uvijek me uspijevao iznenaditi. "Draga djevojko. Nedostajala si mi."

"Bila sam s tobom cijelo vrijeme dok si spavao. Sastao si se s nekim uglednicima iz Londona."

Malo je uzdahnuo. "Ne sjećam se. Donesi mi pehar piva."

Posegnula sam za zaboravljenim peharom pored njega te mu ga stavih u ruku, savinuvši njegove prste oko predmeta. Ponekad je još uvijek bio onaj stari kralj.

Otpio je gutljaj, pruživši mi pehar natrag. "Hoćeš li mi pjevati?"

Kako se malo sjećao! "Bih, ali ne bi bilo na tvoje zadovoljstvo! Rečeno mi je da zvučim poput škripavih vrata." Ponovno sam se nasmiješila, odlučno, dok sam se prisjećala jedne od Isabellinih vulgarnijih primjedbi te pročitah Edwardov odgovor u sjaju njegovih očiju. "Ali ovdje je strofa koju sam pronašla i koja mi se svidjela jer govori o starim ljubavnicima kakvi smo mi..." Malo sam se nalegla podbočivši se o naslon stolca, uredivši svoje suknje i izvukavši knjižicu iz torbice oko mogega pasa. "Govori o hladnoći zime i toplini izdržljive ljubavi. Svidjet će se i tebi." Počeh je recitirati, polagano, nježno, oblikujući riječi jasno kako bi ih mogao pratiti.

"Lišća svuda ima; ljeta znak je prošlost; Zelenim što biva, smeđe sada posta; Toplina nježna usahnu i u daljini osta;

A sunce zrake sakrije jer puta mu je dosta. "

"Imaš pravo, Alice. Zima me ne pušta iz svojeg ledenog zagrljaja čak ni za ljetnih vrućina." Edward teško udahnu kao da mu je bolno pričati o tome. "Nisam ti ni od kakve koristi kao muškarac. Žalim zbog toga, no ne mogu to popraviti."

"Ne, ali slušaj, Edwarde. Nije uopće tužna."

*Svaki kutak svijeta hladnu sjenku skriva: No topline draži osjećam ja više
I više. Srce radost skriva šapćući mi tiše:*

Svog gospodara volim — u duši se raj skrivaše. "

"Alice... Imaš predivan glas." Nerazgovijetno je izgovarao kako je uobičavao kada bi se umorio. "Mislim da je to bila jedna od prvih stvari koje sam uočio o tebi."

"Sumnjam!" Malo sam se nasmijala na sjećanje. "Mislim da sam kriještala poput ribareve supruge kada su me u haverinškoj kapelici optužili za krađu! A ti si bio cijeli zaokupljen svojim satom."

"Već sam zaboravio..." Posegnuo je za mojoj rukom, svojim prstima stegnuvši moje. Mogla sam osjetiti njegov pogled na svojem licu, na svojim usnama, dok sam čitala posljednje nježne stihove.

*"Ovaj plamen u srcu dalje snažno gori Cjelovima nježnim i dodirom mekim;
A njegovo blista oko čarobnim svjetlom nekim
Što na svijetu nema para, nit među zvijezdama dalekim. "*

"Eto vidiš." Zatvorila sam knjižicu. "Ljubav nastavlja postojati čak i u dubokoj zimi i nakon mnogo godina."

Obavila nas je tišina. Ponovno je zaspao, a moje je srce bilo prepuno tuge jer je toliko gorljivo i više od svega žalovao nad gubitkom muškosti. Možda više nismo ljubavnici, ali još uvijek smo bili vezani prošlošću. Čak i u snu, njegovi su prsti bili ovijeni oko mojih i znala sam da je zadovoljan.

Nakratko, moj je strah od vještičarenja bio protjeran. Nisam namjeravala dopustiti ičemu da nas razdvoji. Sve dok smrt ne oslobodi Edwarda njegovih patnji.

"Je li istina?" Wykeham je zahtijevao znati, grubim glasom koji je očigledno titrao nevjericom. Wykeham je ponovno došao u Sheen obliven bijesom.

"Je li *što* istina? Ako ste me došli izvijestiti o novim ispraznim blebetanjima De la Marea, bolje nemojte! Otiđite!"

Reagirala sam bez strpljenja. Bila sam neizrecivo umorna. Nikakav nas kraljevski prijam ovaj put nije mogao omesti. Izgubljen u prošlosti, Edward je diktirao zapovijedi - lučonošama, obučen u zlatno sukno - kako bi se obilježile smrti njegove majke i Philippe. A sve to tjedan nakon što nije progovorio ni riječi: niti svojim slugama, niti Bogu. Sigurno ne meni. Trudila sam se ostati nezamijećenom sve dok tužan zadatak obilježavanja uspomene nije bio izvršen.

"Je li istina?" Wykeham je zarežao.

Stajala sam u središtu Velike dvorane. "Je li *što* istina? Sumnjam!"

Ali kada mi je Wykeham odvratio jednakim tonom, ne obazirući se na ljude koji bi nas mogli čuti, znala sam da je moja sudbina zapečaćena. Kada me Wykeham došao upozoriti o optužbama nekromancije koje su mi visjele nad glavom, bio je zabrinut i obziran svećenik. Sada je bio zastrašujući kosac smrti, krvnik. Nije mi bilo izlaza.

"Zaista ste se *udali* za njega?"

Sveta majko! "Za koga?" Očajnički sam pokušala dobiti na vremenu. "Znate za koga!"

Wykeham me promatrao. Čekao je da poreknem. Znajući da ne mogu. "Da." Podignula sam glavu. "Da. Jesam."

"Ne mogu vjerovati da biste učinili nešto tako... tako" - trudio se zadržati samokontrolu - "tako nepromišljeno!"

"Pa, Wykehame! Kako ste to blago sročili!" U mojem osmijehu nije bilo blagosti. "A kako je De la Mare iskopao taj dragulj?" upitala sam. "Mislila sam da nitko ne zna."

"Zar je važno?" Stišao je glas tako da se pretvorio u siktanje. "*Kada* ?"

"Netom prije no što se vratio u Irsku."

"Tada? Prije dvije godine? Vjenčani ste dvije godine?" Jačina je tona narasla do jeke iznad nas. "Za Boga miloga, Alice! Gdje vam je bila pamet?"

Nisam željela objašnjavati. Nisam mislila da bih uspjela.

"Zna li Edward?" Wykeham je digao ruke u zrak u očaju, ali i u bijesu. "Ne."

"Zar ne shvaćate što ste učinili?" Wykeham je napokon shvatio kako treba sniziti glas. "Učinili ste ga preljubnikom!"

Podignula sam rame. "Sto smo oboje bili dok je Philippa bila živa. Edward nije tada ustuknuo, kada su svi znali za nas. Koja je razlika?"

Wykeham je trknuo pepeo otvorene vatre, odaslavši u zrak mnoštvo iskrica. "Zašto, Alice? Zašto ste to učinili? Ako ste se željeli imati s kime valjati pod plahtama, zašto to niste učinili bez potvrde svete majke Crkve? A što se tiče muškarca kojeg ste odabrali! Tako mi Boga! Još nisam upozna o koristoljubivijeg, beskrupuloznijeg gada..."

Zato što... zato što... Promatrala sam kako iskrice umiru padajući u sivu prašinu. Zato što sam ga voljela. Zato što se, ispod tvrde ambicije i nemilosrdnog temperamenta, u Windsoru skrivao muškarac rijetke iskrenosti koji je zapravo i mario za mene. Ali neću to reći Wykehamu.

"Udala sam se za njega jer me zaprosio." "Alice!"

Prestala sam s lakomislenošću. "Nemojte mi prodikovati, Wykehame! Vi od svih ljudi. Moram osigurati svoju budućnost. Dolazim ni od čega, a tome ću se i vratiti ako se ne opskrbin. Ne želim da moje kćeri žive u neimaštini ili na milostinji drugih, kako sam ja živjela."

"Zasigurno sada već imate dovoljno posjeda da im osigurate egzistenciju!" "Možda trebam muškarca koji će stati uz mene!"

"Ali *udati* se za njega."

"Ponudio je dok nitko drugi nije. To nije preljub. Ne u pismu zakona. Kralj i ja više nismo intimni." Svećenika je u njemu oblilo crvenilo sve do početka kose na čelu. "Ne budite licemjerni, Wykehame. Ne možete biti iznenađeni time što kralj više nije sposoban."

"Ali kralj je priznao djecu koju je dobio od vas. Njima nikada ništa neće nedostajati."

"Da, odredio je prihode za njih. No hoće li princeza Joan dopustiti da ti prihodi nastave pristizati kada njezin sin postane kraljem?" Bio je to plitko zakopan strah koji je vrlo brzo isplivao na površinu. "Ne usudujem se riskirati. Ako brak s Windsorom osigura miraz i brak mojim kćerima, onda neću žaliti."

"Što će Edward reći?"

Uhvatio me nespremnu. Kako je i namjeravao. Polako sam odgovorila. "Bit će povrijeđen, naravno."

"Morate mu reći. Osim ako već ne zna." "Daj Bože da ne zna."

Kada me Wykeham ostavio samu u Velikoj dvorani, okruženu golemošću praznog prostora, pomislila sam o jednoj stvari koju nisam izrekla. Udala sam se

za Windsora - ime koje nijednom nije izrečeno u našem razgovoru - jer sam ga voljela. Koliko me slabom to činilo?

Edward je znao. Koliko su brzo glasine letjele? Na dvoru je uvijek bilo onih koji su bili skloni pakostima, a Edwardov je um bio dovoljno bistar.

"Izdala si me, Alice! Izdala si moju ljubav prema tebi."

Neprestano je trljao ruke, nezaustavljivo prelazeći jednom preko druge, povlačeći prstima po koži, razdirući je noktima. Prepuna grižnje savjesti, pala sam na koljena, pokušavši umiriti njegovo rastreseno grebanje, no bez uspjeha. Edward se okrenuo od mene kako to nikada dosad nije učinio.

"Ne želim te ovdje."

Zaslужila sam to. Kao da su mi se sva osjetila smrznula.

Je li Donji dom imao milosti nada mnom? Pobogu, nije! Izrazito osvetnički raspoloženi, izdali su naredbu da se pojavim pred njima u Oslikanoj odaji u Westminsteru. Sto sam i poslušala - jesam li imala izbora? - vidjevši sumorno De la Mareovo lice koje je blistalo nesvetom vrlinom dok sam se pripremala čuti i prihvatiti kaznu zbog uvlačenja kralja Engleske u preljubništvo. Do sada sam se već bojala najgorega, ispreplevši prste i čvrsto stisnuvši dlanove dok sam sjedila na niskom stolcu namijenjenom meni. Barem su mi dozvolili da sjednem.

Sjedila sam ispravljenih leđa, odlučna dostojanstveno prihvatiti svoju sudbinu. Nikada neću pognuti glavu pred De la Mareom. Bez obzira na to koju su mi kaznu pripremili, ništa ne može biti gore od Edwardova odbacivanja.

Ništa?

Ah ne! Moglo je biti gore, i to mnogo gore. Što li su učinili? Vrata su se veličanstvene Oslikane odaje otvorila, a na pragu je stajao Edward, doveden pred vlastiti parlament zbog mojih grijeha i svojih, a ja sam mu u očima mogla vidjeti paničan strah dok su one neobuzdano prelijetale preko velikog vijeća. Naglo sam ustala, mislim da sam mu se čak i obratila u svojoj grižnji savjesti i očaju, no nije me ni pogledao, već je svu svoju snagu uložio u koračanje do prijestolja na koje će sjesti. Polako se vukao, korak po korak, a kada je stigao na svoje odredište, teškom se mukom uspravio suočivši se sa svojim optužiteljima dok sam se ja nadala da će svoje kandže okrenuti prema meni, a ne prema Edwardu koji to nije zaslužio. Trudila sam se uhvatiti njegov pogled. Bez obzira na to što me pitaju, neću ga izdati više no što sam to već učinila. Neću reći ni učiniti ništa što bi pojačalo njegovo poniženje. Nije li bilo dovoljno grozno što je morao biti ovdje?

De la Mare se naklonio. "Počašćeni smo, Veličanstvo."

Spustila sam se natrag u stolac očekujući prvi udar, dok se De la Mare obraćao Edwardu.

"Veličanstvo. Zabrinuti smo da se gospodarica Perrers prema vama ponijela s nevjerojatnim stupnjem neiskrenosti."

Kako je uglađen bio. Kako užasavajuće, zastrašujuće pun poštovanja, prije no što je zario metaforički bodež u Edwardovo nespremno srce.

Edward je trepnuo, ispreplevši prste i čvrsto stisnuvši dlanove. “Vjerujemo da je dovela dušu Vašeg Veličanstva u smrtnu opasnost.”

Hoće li se usuditi optužiti Edwarda za sudioništvo u preljubu? Moji su se nokti žarili duboko u moje dlanove.

“Jeste li bili svjesni, Veličanstvo, da je gospodarica Perrers ušla u brak? Da je udana za viteza, Williama od Windsora, već dvije godine ili više?”

Izbezumljen, Edward je odmahnuo glavom. “Jeste li bili svjesni, Veličanstvo?”

“Ne!” Ponovno sam bila na nogama. Kako se usuđuju ispitivati ga! Sva je krivnja bila na meni, a ne na njemu.

“Sjednite, gospodarice Perrers.” “Nije u redu...”

“Itekako je u redu.” De la Mare se ponovno okrenuo prema kralju. “fešte li znali, Veličanstvo?” Ponovno sam sjela, prisilivši se da pogledam u Edwarda koji je sada bio na rubu, prisilivši se da prihvatim kako je ovo sve bilo mojih ruku djelo. “Jeste li bili svjesni, Veličanstvo, da je žena koja je priznata kao vaša ljubavnica, udana?” Još jednom je ponovio pitanje kako bi se uvjerio da ga je Edward shvatio.

A potom čuh njegov odgovor. Smiren i jasan. Bezosjećajan. “Nisam bio svjestan.”

“Biste li se zakleli da je to istina, Veličanstvo?”

Predstavnik bi se usudio tražiti od kralja Engleske da se zakune? Edwardovo je lice bilo prožeto porazom, no ipak je odgovorio.

“Kunem se u ime Svete Djevice. Nisam znao.” “Znači, obmanula vas je, Veličanstvo.”

“Ne znam. Kako bih mogao znati?”

Oh, Edwarde! Kako li sam te mogla dovesti u ovu situaciju?

To je bilo sve što je De la Mare trebao. Okrenuvši se sada prema meni, ispružio je ruku u dramatičnoj i sveobuhvatnoj gesti.

“Krivi ste. Svojom ste voljom doveli kralja u stanje preljuba. Obmanuli ste ga svojim lažima i prijevaram. Krivnja je na vama.’ Čekala sam da otrovna ljaga vještičarenja ispuni prostoriju. “Koja je kazna za vaš zločin? Postoje oni koji zahtijevaju vaše smaknuće. Sredstva kojima ste se služili nesveta su, odvratna oku Božjem. Imamo dokaze o...”

Postala sam napetom. Stigao je trenutak. *Maleficium!* “Gospodo!”

Pogledala sam poprijeko prostorije. Bio je to Edward. De la Mare je oklijevao.

“Preklinjem vas”, Edward reče, svaku riječ pažljivo oblikujući kada je napokon pogledao u mene, oka ispunjenog tugom i zbunjenošću. I začudno čvrstom odlučnošću. Srce mi se stegnulo. “Ukažite joj milost, gospodo. Molim vas za suosjećanje. Nije zaslužila smaknuće. Ako ste mi imalo odani, svome kralju, bit ćete blagi u donošenju presude ovoj ženi. Učinila je loše, no ne zaslužuje smrt.”

Gledala sam Edwarda u oči. Tom me posljednjom rečenicom i izdao i podržao. Sve je visjelo u zraku.

“Gospodarica Perrers zaslužuje kaznu blažu od smrti”, Edward je ponovio. “Preklinjem vas...”

I tuga me potpuno preplavila.

“Poštujemo vaš zahtjev, Veličanstvo.” De la Mare nije mogao skriti svoje samozadovoljstvo, toliko ljigavo da sam osjetila potrebu povratiti. “Ustanite, gospodarice Perrers.”

Što i učinih, pokušavši rukama umiriti svoja koljena koja su me odbijala poslušati.

“Odlučili smo...”

De la Mare je izricao uvjete moje kazne. Dok su tekli s njegovih usana, s mnoštvom detalja i temeljito razrađeni, znala sam kako je već odavna odlučeno. Nije bilo potrebe uvlačiti Edwarda u ovo. Tuga se preobrazila u gnjev koji me tresao dok sam upijala razmjere njegove osvete. Čak se ni princeza Joan ne bi sjetila nečeg boljeg. Progonstvo!

Jedna jedina riječ visjela je u zraku sa svom težinom svoga značenja. Bila sam prognana. Nikada više neću vidjeti Edwarda.

“Živjet ćete na određenoj udaljenosti od kraljevskog dvora. Nećete se vraćati. Ako ne poslušate, ako ikako pokušate prići kralju izgubit ćete sve što vam pripada te osjetiti bol trajnog prekomorskog progonstva.” Predstavnikove su se usne raširile u cerek otkrivajući njegove žute zube. “Svi vaši posjedi, vaša dobra i pokretna imovina bit će zaplijenjeni.” Njegovo mi se uživanje gadilo, no stajala sam ne pomičući se, ne odgovarajući. Nikada mu neću dati to zadovoljstvo da vidi koliko me zapravo ova kazna povrijedila.

Pogledavajući u Edwarda, znala sam kako nije razumio. Njegove su oči bile zatvorene, a usta opuštene. Nije bio nimalo svjestan onoga što su upravo učinili. Ako mu sada priđem, ostat ću bez ičega, prognana iz Engleske.

Potpuno blijeda, ruku hladnih poput leda, učinila sam što su željeli. Pritisnuvši usne na raspelo koje su preda me stavili, zakida sam se kako se nikada više neću vratiti kralju. Živjet ću odvojeno, dalje od kraljevskog dvora. Nikada više neću vidjeti Edwarda.

I tako ga napustili ili sam barem to osjećala u srcu.

Kamo ići? Skupila sam najvažnije stvari zaputivši se u Wendover, u Wykchamovu staru kuću koju mi je Edward darovao. Moje je ranjeno srce težilo k Pallenswicku, no znala sam kako bi parlament smatrao da je to preblizu Sheenu, ili Tornju, ili Westminsteru, gdje god bi se Edward mogao naći, s prebliskom povezanošću rijekom Temzom. Stoga sam otišla u Wendover lizati svoje rane, nakon što sam riskirala vidjeti Edwarda posljednji put. Zasiurno će mi posljednji pozdrav biti dopušten.

Nije me poznavao. Kada sam stala pred njega izgovorivši njegovo ime, nije odgovorio. Njegove se oči nisu susrele s mojima.

"Edwarde!"

U njegovu ispraznom pogledu nije bilo ni naznake raspoznavanja. "Došla sam se oprostiti."

Ništa. Nije mi bilo oprašteno. Njegov ćudljiv um nije mogao pojmiti ni mene ni ono što sam učinila. Poljubila sam ga u čelo duboko se naklonivši.

"Oprosti mi, Edwarde. Nisam željela da se ovako završi. Nikada te ne bih napustila."

Barem je bio pošteđen boli rastanka. Zatvorila sam vrata njegovih odaja, progutavši suze. Alice Perrers, nekadašnja kraljeva prilježnica, ponižena, odbačena, zlokobno uništena.

Tko nije bio u Oslikanoj odaji kako bi svjedočio mojem padu? Gaunt.

Tko se nije potrudio vidjeti me, zauzeti se za mene? John od Gaunta.

I on me napustio. Savez, slabašan u najboljem slučaju, nije ga prisilio da stane na moju stranu kada mi je to bilo najpotrebnije. Više mu nisam bila ni od kakve vrijednosti. Nakon što su velikaši koji su se bojali njegove moći odbili njegov zahtjev da bude regentom svome nećaku Richardu, moji mu utjecaji nisu bili ni od kakve pomoći. Niti bi bilo dobro da se Gauntovo ime u bilo kojem slučaju povezuje s mojim.

Okrenuo mi je leđa.

A moj jadni, izgubljeni Edward? Od Wykehama sam saznala o njegovu stanju. O danima kada ga je prožimao bijes, osuđujući Windsora mnogo oštrije no što je osuđivao mene. A bilo je i dana kada bi mu se stara privrženost vratila, kada bi me tražio, pitao za mene i kada bi mu bilo rečeno da neću doći. Dana kada su ga sva osjetila napustila. Saznala sam o satima za kojih je sjedio u tmini, ne shvaćajući, sa suzama na obrazima. Kralj je bio tek osamljeni, zaboravljeni starac, a uz sebe nije imao nikoga tko bi mu vratio želju za životom. Tko će prepričavati uspomene s njime? Tko će s njim pričati o slavi starih dana kako sam ja običavala?

Nitko.

Gaunt je bio prezauzet smišljanjem osвете protiv De la Marea i grofa od Marena koji je sada stajao uz Wykehama kao jedan od Edwardovih savjetnika. Isabella je sa svojim suprugom bila u Francuskoj. Nije bilo nikoga da s njim podijeli uspomene prošlosti.

Također sam saznala o sve većem broju dana kada je ponirao u sebe. "Pokopat ću svoga sina, svog veličanstvenog princa, a onda ću umrijeti."

Više nisam mogla gutati suze, već sam proplakala zbog njega. Nisam pisala Windsoru. Nisam mogla pronaći pravih riječi ni podnijeti njegovo sažaljenje.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

Prvih sam dana žalovala. Sve dok me vrući bijes nije propuhao poput vjetra prije ljetne oluje. Protresao me svojom zajedljivošću dok je u meni sve više rasla mržnja prema odsutnom predstavniku koji je samozadovoljno likovao nad svojim postignućima.

"Dabogda te Svevišnji osudio na pakleni oganj! Dabogda tvoje gnjilo tijelo izjeli crvi.

Da se tvoja muda prže na vječnom plamenu i..." Nisam bila razborita u izboru svojih riječi, no nisu mi ni donijele olakšanje.

Nikada se u životu nisam osjećala ovako prazno, ovako bespomoćno, besposlenih ruku koje nisu imale svrhu. Moje se znanje o vanjskom svijetu temeljilo na opće proširenim tračevima, koje su u kuću donosile sluge i trgovci u prolazu. Grozote! Prinčevo je tijelo ležalo u balzamiranom stanju u Westminsterskoj opatiji tjedan za tjednom. Njegov pogreb nije bio spreman, budući da Edward nije bio u mogućnosti donijeti odluku. Princeza Joan i mladi nasljednik bili su u Kenningtonu. Gaunt je čekao svoje vrijeme, no bijesan zbog događaja. Dobri je parlament svoje dane priveo kraju, likujući nad svojim uspjehom.

"A ja sam prognana, pobogu! Kako se usuđuju! Kako se usuđuju!"

Osjećajući potrebu da nečim zaokupim svoje ruke i um, obišla sam kuću, digavši na noge stjuarda i sluge naredivši im da očiste, operu, oribaju svaku površinu, svaki najskriveniji kutak. Nije bilo potrebe za uznemiravanjem njihovih savršeno prihvatljivih dnevnih navika, no nisam mogla mirovati. Divila sam se njihovoj pristojnoj popustljivosti kada sam znala da bi me najradije poslali k vragu. Morat će me trpjeti, možda do kraja mog života. Tako mi Boga! U trideset i prvoj godini još nisam mogla o tome razmišljati.

Braveheart je spavala kod mojih nogu nesvjesna moga stanja, ne marivši jesmo li u Wendoveru ili Sheenu.

Vukla sam se od sobe do sobe, a moje je zadovoljstvo okolinom i pribavljenim predmetima jenjalo. Čak me ni veličanstvena postelja - Edwardov dar - od izrezbarena drveta i sa zastorima od duboko plavog damasta, sa stupovima i nadstrešnicom od hrasta ulaštenima do bogata gaja, nije zadovoljavala. Vidjela sam previše od tog finog tkanja koje me okruživalo, jer noću mi brige nisu dopuštale usnuti. Da sam imala zrcalo, odrekla bih ga se. Odrazio bi učinak mojeg nedostatka apetita i nemirnih noći i više nego jasno. Moja je ključna kost bila skrivena suknom haljine, a steznik izrazito pritegnut kako mi ne bi spao do

gležnjeva. Pritisnuvši prstima izražene jagodične kosti, napravila sam grimasu, pretpostavljajući kako tamni tragovi umora neće poboljšati moj izgled.

Primamljena nježnom jesenjom toplinom, izašla sam kroz stražnja vrata u voćnjak gdje su se krošnje jabuka objesile pod težinom plodova, a golubice se šepurile u golubinjaku, krasan prizor ako sam mu se bila u stanju diviti. Prije no što sam uspjela udahnuti, potpuno nepozvana, pred oči mi je iskrsnula slika, stoga sam se spustila na travu, bespomoćna, zatočena u tom davnom trenutku iz prošlosti.

"Danas si moja Gospa Sunca", Edward reče pomažući mi da se uspnem u kočiju.

Ondje sjedim, ukrašena vijencima od cvijeća, zavijena u zlatno sukno, dok nas vuku četiri rida konja. Osjećam se uzvišeno. Ogrtač od blistavog zlatnog sukna, raskošan u svom venetskom stilu, raširen je oko mene, namješten tako da se vidi obrub od grimiznog baršuna. Moja je haljina isto tako crvena, podstavljena bijelom svilom te obrubljena hermelinom. Edwardove boje. Kraljevsko krzno dostojno kraljice, ništa bolje od bezbrojnog dragog kamenja u kojem se lomilo svjetlo; rubini crveni poput vatre, dijamanti, safiri tamni i misteriozni, neobični berili koji mogu poništiti učinak otrova. Philippini dragulji. Moji su prsti nakićeni prstenjem. Cijela površina moje odjeće izvezena je sitnim biserjem, a na mojoj glavi nalazi se umjetnički izrađen ukras, više kruna nego šešir, optočen draguljima.

Danas si Kraljica ceremonije, Kraljica popisa", Edward reče. Visok je, snažan, i lijepo ga je gledati.

Vitezovi me najvišeg ranga vode, a oni nižeg statusa jašu iza nas. A Edward? Kralj, moj ljubavnik, jaše iza mene, tako da Gospa Sunca dominira ljiljanima i leopardima kraljevskih dekoracija, čiji je simbolizam toliko snažan da ga jasno raspoznaju svi, od prosjaka do vojvoda. Dah mi zastaje dok je jasno vidim; Edwardova krajnje kraljevska gesta Ženi nikakvog ranga, kojom se ponizuje preda mnom, nagradivši me položajem visoko iznad sebe.

Potom me građani Londona srdačno prihvaćaju. Na njihovim licima nema prijezira dok rasprostiru cvijeće pred mojim nogama. Kraljevu prilježnicu pozdravljaju s naklonošću. Veličanstven je to i spektakularan dan, kada bivam nadmoćnom. Ne osjećam srama zbog svojeg nemoralnog statusa. Edward mi je dao autoritet, a ja uživam u svemu što dolazi s njime.

Ja sam Gospa Sunca.

Vratila sam se u okrutnu stvarnost, zatvorivši oči od danjeg blještavila. Kako sam nisko pala. Ljuštura u koju se pretvorio Edward nije mi pružala podršku. Bila sam zatočena u samoći, poput Edwardova odavno mrtva lava.

Nemajući strpljenja za samu sebe, ustala sam kako bih se vratila unutra i natjerala nekoga da nešto radi, no zaustavile su me moje dvije kćeri, Joan vodeći svoju mladu sestru, pobjegavši od guvernante. Joan, petogodišnjakinja, svijetle puti i snažnih udova poput njezina oca. Jane, dvije godine mlada, stidljivo dijete,

nimalo nalik na mene unatoč tamnoj kosi i priprostim crtama lica. Smijući se, trčale su kroz voćnjak, dovikujući si nešto, radosne u svojoj slobodi. Srce mi je lagano poskočilo vidjevši njihovo nevino zadovoljstvo. Nisam se sjećala trčanja ili smijanja u svojem djetinjstvu. Sjećala sam se tek malo radosti. Bog mi pomogao da očuvam sigurnost njihovih života.

Vidjevši me, dotrčale su poskakujući s jedne noge na drugu, prepune novosti i sitnica koje su željele podijeliti sa mnom. Obećavši im da ćemo popodne odjahati, poslala sam ih natrag na njihove sate. Citat će, pisati i brojiti. Mojim kćerima neće nedostajati takvih vještina, a ni mojim sinovima. Nisam namjeravala odgojiti neuku, neobrazovanu gospodu čijim venama teče kraljeva krv, a u čijim glavama nema ničega. John je, kako je priličilo mladcu kraljevske krvi, naučio lekcije paža u plemenitom kućanstvu Percy. Nicholasa su u njegovoj jedanaestoj godini westminsterski redovnici naučili čitati i pisati. Bila sam tako ponosna njima. Sto se tiče mojih djevojčica - dobit će probitačan brak, ali i obrazovanje. Malo sam se nasmiješila kada sam zastala pokupiti pohabanu lutku koju je Joan ispustila u travu. Prolazeći prstima kroz njezinu zamršenu kosu, zaklela sam se da će moje kćeri biti sposobne, čak i bez supruga.

Pozornost mi je odvuкао pokret. Crvendač je poletio skriti se u krošnju jabuke, natjeravši me da podignem pogled.

"Jesi li to ti?"

Nisam čula. Ni približavanje konja, ni mek udarac nogu o tlo. Nisam čak osjetila ni komešanje zraka. Na trenutak zapanjena, još uvijek se bojeći da parlament nije svršio sa mnom, ustuknula sam. A potom čvrsto privinuh lutku na svoja prsa, jer sam poznavala taj glas i čvrstu figuru ocrtanu suncem koje je prodiralo kroz grane.

Godine su se vratile unatrag. Do onog dana kada sam prvi put ugledala Edwarda u haverinškoj Velikoj dvorani, obasjanog prigušenim zrakama popodnevnog sunca zajedno s njegovim psima, sokolom na zapešću, sa svjetlosnim vijencem oko glave i ramena. Okrunjenog zlatom. Jednostavno sam zurila u tu auru moći.

No ovo je bilo drugo vrijeme, drugi život.

Windsor je koraknuo unaprijed, a trenutak je prošao kada se našao u svjetlošću išaranoj sjeni. Želudac mi se naglo počeo okretati, usta se osušila od nerveze, a cijelo tijelo počelo drhtjeti čežnjom. Željela sam potrčati prema njemu, baciti se u njegove naručje, pritisnuti svoje usne o njegove, osjetiti udaranje njegova srca pod dlanom svoje ruke. Tri je godine prošlo otkad sam ga posljednji put vidjela. Tri duge godine! Mogla sam premostiti udaljenost između nas za vrijeme jednog teškog udarca moga srca i...

Ne, ne. Moram dobro promisliti o odgovoru. Moram biti odmjerena i smirena. Moram se kontrolirati...

Zašto? Zato što nikada nije mudro stavljati oružje u ruke drugih, bez obzira

na to što je riječ o muškarcu kojeg sam voljela s tjelesnom žudnjom toliko snažnom da je strujala kroz mene poput kuge. Kako je grozno bilo bojati se predati se muškarcu za čijom sam privrženosti tako žudjela. Ali ako me život naučio jednoj neporecivoj činjenici, bila je ona ta kako je potrebno biti otporan, samodostatan. Ne smijem pokazati svome suprugu koliko mu se bojim dati moć nada mnom, moć da me povrijedi i rani i uništi.

Ali on te neće povrijediti i raniti i uništiti! Poznaješ ga bolje od toga.

Ne, uopće ga ne poznajem!

No, nisam mogla spriječiti svijanje usana u osmijeh kada sam podigla svoje oči prema njegovima.

"William od Windsora! Tako mi Djevice!"

"Alice Perrers! Tako mi svega!" Porugu je bilo jasno čuti, no to nije bilo ništa nova. "Kupiš jabuke?"

"Ne." Podignula sam lutku. "I mislila sam da sam Alice od Windsora, tvoja supruga."

"I ja sam tako mislio. No tako su se davno naši putevi posljednji put susreli..." Skinuo je šešir, sagnuvši se u divan naklon. "Nisam te prepoznao u ovoj seljačkoj odjeći. Trebalo mi je nekoliko dana da te pronađem."

"Pretpostavljam da si pomislio da sam kakva služavka."

"Nemoguće!" Njegov je glas bio topao, no nije mi se približio. Napetost me u njegovu stavu upozorila kako nije sve bilo u redu. Koža je bila nategnuta preko njegovih jagodičnih kostiju, a uobičajeni je cinizam dotaknuo njegova usta s tek slabim osmijehom. U istom sam se trenutku upitala zašto, no moji su vlastiti strahovi prevagnuli. Još sam se malo povukla unatrag, izrazito razdražena samom sobom i njime, kada je rekao: "Čujem kako su te uzvišeni i dobrotivi protjerali s dvora."

"Da, kako i sam vidiš. Dobri je parlament - dobri, pobogu! - u svojoj mudrosti odlučio kako je najbolje pročistiti palaču od svih nesvetih utjecaja. Latimer, Neville, Lyons... svi su otišli."

„I ti”.

"I ja. Mene su ostavili zakraj, kako bi uživali u trenutku. Bacili su me u tminu." Sve su moje nakupljene frustracije poletjele u bujici. "I ako nogom kročim u Edwardovu blizinu, razveselit će se oduzimajući mi sve do posljednjeg posjeda, a potom me poslati još dublje u zaborav. Tvoja će supruga živjeti negdje u Francuskoj do kraja svog života i nikada je više nećeš vidjeti!"

"Dobro su te pročitali." Windsorovi su se zubi pokazali iza grimase nalik na vuka. "Jesi li zato zatvorena ovdje, bez ijednog dragulja ili bar svilene vrpce, umjesto da udaraš po vratima Sheena za prijam?"

"Da." Spustila sam pogled, rukom zaglađujući običnu smeđu suknu ispod nepomodnog uskog *cotehardieja* s otvorenim stranama, očajno neuglednu iako je vuna bila dobrog tkanja. "Moja nova uloga u životu. Seoska osamljenica. Bože!"

"Možda ćemo s vremenom oboje zavoljeti tu samoću." "Sumnjam!"

"I ja. Ali prosjaci ne mogu uvijek birati, nije li tako?"

Gotovo je zarežao, dovoljno nametljivo da se zamislim i trgnem iz razmišljanja o svojim problemima. Kako nisam *vidjela*? Trebala sam ga pitati onaj trenutak kada je zakoračio u moj voćnjak.

"Što ti radiš ovdje?"

"Nisi čula? Pozvan - opet! Osramoćen - opet! Otpušten sa svoga položaja." Riječi su bile odsječne, a svaki je trag napetog zadirkivanja nestao pod slojem crne naravi.

"Edward te otpustio..."

"Da. Moje mu usluge više nisu potrebne. Neće biti ponovnog postavljanja. Ne bih trebao biti iznenađen, ili bih?"

"Oh, Wille!" Ispružila sam ruke prema njemu. Naravno da je bio ožalošćen. Vrhunski dvoranin i političar, mrzio bi, jednako koliko to mrzim ja, biti bačen u ovu bespomoćnu opskurnost. Nisam se više mogla držati podalje. Lakim sam korakom prešla preko travnate, jabukama posute površine koja nas je dijelila. "Tako mi je žao, Wille. Oh, Wille - tako mi je drago što te vidim."

Čak je i njegovo ime na mojim usnama predstavljalo slatko zadovoljstvo. Kako su se sve moje namjere raspršile suočivši se s njegovim otpustom, prišla sam mu, a njegove su me ruke obavile.

"To je već bolje", rekao je nakon trenutka dok se gotovo opirao intimnosti. "Gotovo da je vrijedno mog povratka."

Neko sam vrijeme samo stajala tiho i nepomično, uživajući u promjenjivim oblicima svjetla i sjene, čelo sam naslonila na njegovo rame, a on svoj obraz na moju kosu, dok sam u ruci još uvijek grčevito držala lutku. Osjećala sam kako se opušta, polagano, postupno, pod mojim rukama. Crvendać je cvrkutao iznad nas, no mi smo se prepustili dubljoj tišini.

"Pa, što radi kralj?" Windsor je pitao kada je crvendać odletio.

"Ne radi ništa. Star je i usamljen. Ne vjerujem da razumije što se događa." Stavila sam prst preko njegovih usana kada ih je otvorio kako bi iznio, pretpostavivši, neku oštru primjedbu o tome kako je kralj prihvatio moje progonstvo, a da nije nešto oko toga pokušao poduzeti. "Zaslužuje tvoje suosjećanje, Wille. Nije li me branio? A Edward treba mene - bespomoćan je. Tko će znati kako se brinuti o njemu?" Suze su se počele slijevati niz moje obraze na damast njegove tunike.

"Nikada te prije nisam vidio kako plačeš! Zsigurno nisi plakala nada mnom! Mislim da je najbolje da mi sve ispričaš." Windsor me odveo do travnatog nasipa blizu živice koja je ograđivala imanje, obrisavši mi suze rubom mojeg *cotehardieja*. Uzevši mi lutku iz ruke, postavivši je između nas poput kakvog čudnog pratioca te uzevši moje ruke u svoje, spustio je pogled na moje lice dok sam šmrcala. "Vidim te, Alice - prije nego što čak i pomisliš na skrivanje istine. Premršava si. Kada si

posljednji put prospavala noć? Tvoje su oči tako umorne." Kada je rubom palca prešao područjem ispod mog oka, oduzeo mi je dah, a onda su se njegove tople usne spustile na moje čelo. "S kakvim si se užasima morala sama suočiti, moja hrabra djevojko?"

Njegovo je suosjećanje potpuno potkopalo moju samokontrolu. "Nisam hrabra. Prestrašena sam do srži."

"Zašto nisi poslala po mene?" "Što bi ti mogao učiniti?"

"Možda ništa. Osim možda biti ovdje i uvjeriti se da jedeš i spavaš i ne razboliješ se. Oduvijek si se brinula sama za sebe, zar ne?"

"Nema nikog drugog."

"Vidim." Kada su se njegove obrve gotovo spojile, pomislila sam da sam ga možda povrijedila. No što je mogao učiniti s tako velike udaljenosti? "Sada sam ovdje, kada si se sama obranila od svojih neprijatelja. Divim ti se zbog toga. Pa reci mi što te prestrašilo." Oštrina se ponovno vratila. "Osim ako ne bi voljela sve zadržati za sebe."

Da, povrijedila sam ga. No to je bio život kakav smo vodili. "Reći ću ti."

Stoga i jesam, te osjetih neobično olakšanje, iako sam bila odlučna kako neću. Ispričala sam mu o osveti parlamenta. O optužbama nekromancije i Joaninoj najvjerojatnijoj umiješanosti. Mojem konačnom progonstvu. Edwardovom hrabrom zauzimanju za mene, kada mu se srce raspuklo na pola.

Uzdahnula sam. "Bio je to dug mjesec", završih. "Dakle, Edward zna o našem braku. I krivi tebe."

Ponovno sam kimnula i šmrnula. "Da. Ali tebe krivi više." Reći ću mu istinu. Zar ikako može naštetiti? "Edward tebe proklinje za sve. Mene krivi zbog boli koju sam mu prouzročila, no u njegovim si očima ti pokretač. Misli da si me pokvario. Čak je kupio i škrinju u koju će pohraniti sve optužbe koje su ti ikada bile upućene kako bi se u budućnosti mogao okoristiti njima, ako bude bilo potrebno."

Sjedi gledajući u njih, smišljajući osvetu, tako mi je rečeno." Dotakla sam njegovu ruku. "No, ne mislim da će je ikada realizirati. Više ne posjeduje volju da je izvrši."

"Možda ne, ali otpušten sam sa svojeg položaja", Windsor je odgovorio, a provala je bijesa ponovno izletjela iz njega. "Zbog pronevjere. Sto je pronevjera? Neophodna stanica na putu namjesnika. Naredio sam visoke poreze. Stekao sam vlastito bogatstvo. Ali održavao sam mir i vlada je barem bila učinkovita. Držao sam one arogantne lordove na kratkoj uzici. A sve što sam dobio jest otpust." Slegnuo je ramenima te vidjeh kako se vatra u njegovim očima polako gasi, a zamjenjuje je rezignacija. "Više tu ništa ne mogu. Muškarac koji se lati autoriteta, uvijek mora riskirati njegov gubitak."

"A žena koja ima moć, osim ako je s njome rođena, stječe neprijatelje." "Dakle, naša će se imena povlačiti po blatu." Ponovno je obrisao moje suze svojim prašnjavim rukavom - mislim da više nisam ni marila hoće li ostaviti mrlje na

mojim obrazima - te me poljubio, zahtjevan napad na moje usne, pomalo grub, kao da sam mu nedostajala. Dah mi je zastao u grlu. Osim ako mu je nedostajalo ženskog društva, a ja sam bila ovdje, slobodna...

Windsor je podigao glavu pogledavši u mene svojim tamnim očima, misli nekamo daleko odlutalih.

"Ne plači, moja snalažljiva suprugo. Snaći ćemo se. Postoji li nešto u ovom biseru od kuće čime bi se izmoreni putnik mogao okrijepiti?"

Psihički sam se vratila u stvarnost svoga voćnjaka u Wendoveru i praktičnost povratka mog dugo odsutnog supruga. Ovo nije bilo vrijeme za snove. "Postoji", rekoh. "Nepromišljena sam domaćica."

"A vruće vode kako bih sa sebe saprao prljavštinu putovanja?" "Mogu to urediti."

"Čak i uklanjanje uši? Bože, odsjedao sam u bijednim konačištima..." "To sigurno mogu urediti!"

"Možda i krevet?" "Vjerujem da je tako."

Povela sam ga u kuću, donekle uspjevši povratiti dobro raspoloženje. Protjerali smo svoje brige na neko udaljeno mjesto, podalje od vrata naše spavaonice, gdje smo privatno proslavili svoj ponovni susret. Bijah zaboravila koliko je snalažljiv. Njegove ruke i usta probudili su u mojem tijelu duboku, sveprožimajuću žudnju.

Čak su i brige koje su me teretile nestale. Kako su mogle postojati kad bijaše odlučan posjedovati moje tijelo, a ja jednako odlučna dopustiti mu to?

Sljedeće je jutro Windsor ustao u zoru. Ja sam se budila sporije, jer mi je um još uvijek bio zaokupljen danom koji ću provesti s njime, obnavljanjem neobičnih veza koje su stvorene tako davno. No uoči kako njegov mač više nije bio ondje gdje ga je pokraj vrata ispustio, a zatim začuh zvukove uzbuđenosti i zaposlenosti između kuhinje i salona. Brzo sam se odjenula znajući što će me dočekati i prije nego što sam ušla. Windsor, obučen za jahanje, već je doručkovao. Na kovčegu pokraj vrata nalazila se kožna novčarka, a povrh nje rukavice, mač i pogodna kapuljača.

Uzdahnula sam dok su se sva moja vedra iščekivanja obrušavala oko mene. Trebala sam znati, zar ne? Užici spavaonice neće zadržati Windsora od onoga čemu se treba suprotstaviti. Neko sam vrijeme stajala na pragu proučavajući stroge crte njegova lica, brze pokrete prstiju, snažnih i sposobnih, dok je rezao i jeo, proživljavajući u sebi nedavne tamne sate za kojih je zapalio vatru. A potom uđoh.

"Napuštaš li me, Wille?" upitah vedro se nasmiješivši, unatoč ponorima koji su ogradili moj duh.

"Da, ali ne zadugo. Idem pogledati svoje posjede. Unatoč izvrsnom stjuardu, miševi su zasigurno vodili kolo dok je mačka bila odsutna u Irskoj, a ti si, mislim, vrlo zauzeta", reče uzimajući zalogaj domaće kuhane šunke. "Ali vratit ću se do

kraja tjedna."

Ne bih se okladila na to, no moralo mi je biti dovoljno. Sjela sam nasuprot njemu, nalaktivši se na stol, otpivši gutljaj piva iz njegove šalice. "Hoćeš li saznati što se događa na dvoru za mene?"

"Ako će te to usrećiti. Sto Gaunt radi? Znamo li?" Windsor je ustao, ponovno ugrabivši maleno pivo i dovršivši ga, obrisavši mrvice koje su mogle zaostati tamo sa svoje tunike.

"Ne znam. No, neće biti zadovoljan. Parlament ga je ponizio."

"Hm! Znači, tražit će priliku za osvetu." Mlako se nasmiješio na novu pomisao, gurajući dokumente u novčarku. "Život bi mogao postati zanimljivim. Možda čak ponovno postane i prihvatljiv."

Otpratila sam ga, odlučivši kako ću mu pustiti njegovu zagonetnu izjavu. Sumnjam da bi mi objasnio, čak i da sam pitala.

"Hoćeš li pokušati prikupiti vijesti o Edwardu? Wykeham je dobar dopisnik, ali..."

"Hoću. Možda me želi poslati k vragu, ali učinit ću to. Neka te Bog čuva, Alice." Pričvrščivao je novčarku za sedlo, dok sam ja stajala poput dobre supruge želeći mu sretan put. Potom se okrenuo i iznenadio me obuhvativši mi lice svojim rukama.

"Učinit ću što mogu. Ne uzrujavaj se. Ne mogu dopustiti da se tvoj oštar um i inteligencija povuku u sjenu. Sto će me onda dočekati kada se vratim kući?"

"Pokorna supruga?"

"Bog me sačuvao od takve!" Poljubac i bio je na putu. Manje od dvadeset četiri sata otkad je pristigao, nijednom riječju ne spomenuvši privrženost. Ili ljubav.

Podigla sam ruku u pozdrav, povlačeći se prepredeno u kuću kao da nisam marila. Oh, ali jesam.

Windsor se nije vratio unutar tjedna. Bila bih začuđena da jest -no nije zaboravio mene ili moju potrebu za vijestima, poslavši glasnika da ine obavijesti kako se trenutačno nalazi u Gaincsu gdje smo proveli našu prvu bračnu noć. Postojala je neka pravna situacija koja je zahtijevala njegovu pozornost, no ipak je u svoje vrijeme ugurao pisanje pisma sitnim i zbijenim slovima. Čitala sam ga opet i opet, bio je to konopac koji me vezivao za Windsora, kao i za Edwarda i dvor, dok sam upijala svaku riječ. Windsor je izvrsno iskoristio svoje vrijeme počevši ondje gdje sam znala da će početi jer je i moja i njegova budućnost o tome ovisila.

Kod Gaunta.

Bilo je to uzbudljivo štivo. Sada, kada je Edward bio na izmaku snaga, a princ preminuo, najmoćniji čovjeku Engleskoj, Gaunt, veličanstveno glasan i željan osvete, objavio je rat odlukama Dobrog parlamenta.

Bit će ti zanimljivo vidjeti koliko je zaposlen nakon tvoje odsutnosti s dvora.

Zaista i jest bilo zanimljivo; uživala sam u detaljima. Nisam se mogla ne

diviti Gauntovoj nemilosrdnoj učinkovitosti. Ne bih li i sama učinila isto da sam imala autoritet? U odsustvu parlamenta,

Gaunt je sazvaao Kraljevsko vijeće te im iznio, na način koji nije ostavljao mjesta suprotstavljanju, kako se Dobri parlament ponio protivno Edwardovim zapovijedima. Prema tome, njegove su odluke ništavne. Prema tome, Edwardovo novo tijelo od dvanaest savjetnika koje je imenovao parlament da zadrži zle sile podlije od njegovih vrata, kako je Gaunt naredio, istog trena mora biti raspušteno.

I je li ga Kraljevsko vijeće poslušalo?

Puzali su pred njim kao pretučena pseta. Nisu se usudili stati pred vatru koja je buktjela u Gauntovim očima.

Dvanaestorici savjetnika bilo je naređeno da napuste dvor. Jadni Wykeham, ponovno mu je bio uskraćen kraljevski ured. Kao i grofu od Marcha s kojim nisam suosjećala. Gaunt će uživati u njegovu otpustu, budući da je smatrao kako je taj mladić potpuno odgovoran za prepredenu urotu s De la Mareima kojom su namjeravali potkopati Gauntovu moć.

Latimer je pušten iz zatočeništva. Znam da će te to razveseliti.

A onda je Gaunt ozbiljno krenuo u lov. Kako sam presretna bila ishodom, Gauntovc su vlastite sile ispunile prostorije u kojima je odsjedao predstavnik učinivši ogavnog Petera de la Marea svojim zatočenikom.

Drže ga u ćeliji u Gauntovu dvorcu u Nottinghamu. Kruže glasine kako se suđenje ne nazire. Grof od Marcha bio je prisiljen predati svoju maršalsku palicu suočen s Gauntovim prijateljima. Gaunt je bio iznimno temeljit. Pokušaj ne veseliti se previše. To ne doliči jednoj gospi od Windsora.

Nasmijala sam se naglas. Nisam imala suosjećanja za čovjeka koji je natjerao Edwarda da preklinje za milost za mene u javnosti. Ah! Ali nisam uživala u sljedećem odjeljku. Mislim da je Windsor znao kako će mi to teško pasti jer bio je napisan šturo i bez primjedbi.

Gaunt se namjerio na Wykehama. Doveo ga je pred Kraljevsko vijeće optuživši ga da je počinio pronevjeru tijekom svojeg mandata na mjestu Edwardova kancelara. Rečeno mi je kako dokazi i nisu držali vodu, no vijeće je slijedilo naredbe. Wykeham je lišen svih dužnosti te mu je zabranjeno naći se u krugu od dvadeset milja od Edwardove osobe. Njegov Život nije u opasnosti, no mora biti razborit. Vjerujem da se preselio iz svoje palače u Southvuarku te povukao u samostan u Mertonu...

Požalila sam. Još je jednom Wykeham ispaštao u političkoj izolaciji zbog svoje odanosti kruni, dok su njegovi planovi da proširi one čudesne kupaonice s dovodom tople vode iz Westminstera do svih Edwardovih palača bili zakopa" pod neprobojnim slojem Gauntove mržnje. I napokon.

Trebala bi znati, Alice. Kralj se ponovno razbolio i ne vida ga se u javnosti. Imenovao je povjerenike koji za njega vode brigu o kraljevskim posjedima. Pisma se šalju svećenstvu da se mole za njegovu dušu. Misli se kako je samo pitanje

vremena.

Pitanje vremena. Nakon vladavine od četrdeset i devet godina. Ponovno sam sjela u voćnjak, ne mareći za tišinu Edward mora još uvijek biti živ, inače bih čula. Nije postojalo ništa što sam mogla učiniti. Njegovi će se sluge pobrinuti” tjelesne tegobe, a svećenici moliti za njegovu dušu.

Svaki se čovjek mora suočiti sa smrću, a Edward je živio dugo i plodno. No, tko će ga nasmijati?

Jedino ime izostavljeno u Windsorovu sažetku bilo je moje. Gdje sam se ja nalazila u Gauntovu temeljitom pohodu? Je li me nekim zamršenim, zastranjenim procesima svoga uma odlučio previdjeti i učiniti moje progonstvo traje¹¹¹¹

Windsor nije pisao ništa o sebi. Nisam bila nesvjesna toga te me zabrinulo.

Boljih vijesti nije bilo ni kada se Windsor vratio u jednom trenutku tijekom sljedećeg tjedna, krajem sparnog dana koji nas je povijao vlažnom vrućinom tako da je čak i disanje postalo umarajuće. Napustila sam svoju akciju čišćenja. Ali našla sam se izvan kuće, u dvorištu, čim sam čula približavanje konja. Jedva sam mu dopustila da skoči sa sedla kada sam se našla uz njega, vukući ga za rukav.

"Što se događa?"

"Dobra večer, moja suprugo!" A što sa mnom?"

"Ah! Nitko ne spominje tvoje ime moja ljubavi!" "Je li to dobro ili loše?"

"Nemoguće je reći."

"A Edward?"

Odmahnuo je glavom. "Nema *novosti*."

Izgledao je umorno, na rubu živaca kao da je dugo i žustro jahao. - Kao da se stvari nisu odvile baš onako kako je želio. Uzdahnula sam. "Oprosti mi, Wille. A što s tobom? Bijah sebičnom..."

"Recimo samo da sam usmjeren k jednom cilju."

Dobacivši uzde konjušaru, ušetali smo u kuću, jedno pored drugoga. Prijateljski je provukao moju ruku ispod svoje.

"Nisi pisao ništa osobno, o sebi", optužila sam ga dok smo ulazili u sobe prigušenog večernjeg svjetla.

"O čemu bih pisao?"

Vidjela sam tračak ljutnje u njegovu oku unatoč sjenama. Bila sam sebičnom, kao i uvijek. Nakon cijelog života veće ili manje sebičnosti, polako sam učila kako postoje drugi kojima je potrebno moje suosjećanje i utjeha. Nevjerojatno da bi je takav muškarac trebao - i zasigurno je ne bi zatražio od mene - no Windsoru možda zaista treba moja utjeha. Počela sam ga bolje upoznavati. Stoga sam se latila supružničkih vještina u čijoj sam uporabi još uvijek bila nespretna, svukavši mu rukavice, kapuljaču i ogrtač, poslavši slugu po pivo, natjeravši ga da sjedne na stolčić ispod prastara hrasta pokraj kuće gdje bismo mogli biti blagoslovljeni barem daškom vjetra, budući da sam bila svjesna njegova umora. Sjela sam pored njega, nagnuvši se kako bih s njegova znojna čela maknula zalutale vlasi kose

koje su se ondje zalijepile.

"Prava si ženica." Nasmijao se. Ali čak je i uobičajena poruga izostala. "Vježbam. Dopusti mi da isprobam svoje vještine." Natočila sam pivo kada nam je bilo doneseno te mu ga pružih, pričekavši dok ga nije ispio. "Bio si na dvoru."

"Da. U Sheenu."

"I?"

"Moj je otpust potvrđen. Dodijeljena mi je naknada od stotinu funti za godine provedene u službi. I trebao bih biti zahvalan zbog toga. Kralj me ne želi vidjeti. Poslao je odvjetnika tankih usana da mi prenese poruku!"

"Možda te nije mogao vidjeti", pokušala sam ublažiti stanje.

"Možda. Sumnjam da bi poruka bila drukčija." Sjedio je i promišljao, piljeći u pohabane prste svojih čizama. "Bilo je neobično." Podigao je pogled prema meni. "Kao da nešto nedostaje. O gozbama, svečanostima i kraljevskoj pompri nema ni riječi. Sve je tiho. Svi čekaju da kralj udahne posljednji put."

Nisam mogla odgovoriti. Sjedili smo u našoj vlastitoj maloj tišini. "Što ćeš učiniti?" upitah konačno.

Windsor podignu rame. "Upravlјati svojim posjedima." Njegov je osmijeh bio nakrivljen. "Kao što ćeš i ti, pretpostavlјam."

Znala sam što želim. Razmišljala sam o tome. Znala sam što želim više od ičega. Stoga sam to i izrekla prije no što sam si uspjela reći kako bi možda bilo bolje prešutјeti.

"Ostani sa mnom, Wille. Ostani ovdje. Ne odlazi natrag u Gaines."

Njegove se žustre obrve podigoše. "Kako konvencionalno. Osnovati obitelj, kao muž i žena?"

"Zašto ne?"

"Padaju mi na pamet i gore stvari."

"Nisam bila sigurna želiš li to", rekoh. Jer, osim onih nekoliko dana nakon našeg vjenčanja, nikada nismo živјeli zajedno. Bili smo nužno razdvoјeni tajnošću i Irskom, a budući da je naša zajednica bila praktične prirode, možda je zamišljao kako ćemo zauvijek živјeti odvoјeno. No sada nije bilo potrebno pretvarati se...

"Priznajem kako za nas nisam zamišljao život u bračnom blaženstvu", reče. "No budući da smo oboje ovdje, oboje izopćenici..."

"Možeš li zamisliti ijedan bolji ishod?"

"Ne bih rekao." Nagnuo se pritisnuvši svoje usne o moje u nježnom dodiru, kao da nije siguran u moj odgovor - ili možda čak ni u svoj. Uzvratila sam pozdrav, usana toplih i primamlјivih. Najednom sam ga želјela, duboko u sebi, u naletu vrućine.

"Vodi me u krevet, Wille."

"Prava ženica!" Zadirkujuća se nota vratila. "I vrlo izravna!"

Pogledali smo jedno drugo. I nasmiješili se. "Wille?"

"Hajde. Reci."

"Osjećaš li privrženost prema meni?" "Zar sumnjaš?"

"Sumnjam u sve." "Onda osjećam."

"To zvuči kao da umiruješ dijete."

Oštre su se linije omekšale uvrnutom zabavljenosti. "iscrpno ispitivanje, Alice. Vrijedno samog Gaunta."

"Možeš mi reći istinu. Neću ti zaplakati na ramenu."

"Ne bi mi smetalo. Imam vrlo svrhovito rame i tebi je na raspolaganju."
"Wille!"

"Osjećam li privrženost? Koga sam prvoga potražio kada sam se vratio u Englesku?"

"Mene. Mislim."

"Kome sam pisao, unatoč neprikladnosti?" "Meni."

"Eto ti, onda. Mislim da sam ti čak rekao i da si mi nedostajala. Pa, za sve postoji prvi put..."

Pesnicom sam ga udarila po ramenu, pomalo odahnuvši. "Je li to sve što ću dobiti?"

"Da. Umoran sam. Dođi i budi ženica u spavaonici."

Ne ljubav. Privrženost. No dovoljno - morat će biti dovoljno. A poslije, kada smo se našli isprepletenima, dok se znoj hladio na golim udovima: "Alice. Osjećaš li ti privrženost prema meni?"

Dakle, primijetio je kako mu nisam uzvratila. Ali naravno da sam je osjećala. Natjerala sam ga da čeka, kao uvijek.

"Da, Wille. Privrženost." Samo je moje srce znalo kako mogu lagati jednako dobro kao i bilo koji muškarac.

A poslije. Sjedila sam češljajući svoju kosu pokraj otvorenog prozora, dok je moj suprug još uvijek bio tek hrpa na krevetu. Nakon nekog sam vremena začula komešanje, no nisam se osvrnula. Moje misli nisu bile smirene, unatoč zadovoljstvu koje sam osjećala posljednjih sati.

"Što se događa u tom tvom izvanrednom mozgu?" upitao je, mekog glasa. "Edward."

"Trebao sam znati."

No, u njegovu glasu nije bilo osuđivanja zbog toga što sam dovela kralja u našu spavaonicu. Okrenula sam glavu.

"Misliš li da ću ga vidjeti još jednom prije nego što umre? Ne želim da umre sam, a da među nama ostanu samo grube riječi." Nije mi se bilo lako prisjetiti posljednjeg puta kada sam ga vidjela. "Vidiš, nikada mi nije oprostio. Voljela bih ga vidjeti još jednom."

"Nemoj se previše nadati. Tko može znati hoće li ti ikada biti dopušteno vratiti se. Sve je u rukama bogova."

"Prije u Gauntovim."

Windsorova je tišina govorila za sebe - dajući mi malo utjehe.

Bilo je teško živjeti sa mnom. Znala sam da je tako i nisam mogla smisliti izlike niti se iskupiti. Živeći toliko dugo s Edwardom kao njegova ljubavnica, pouzdanica i srodna duša, a nedavno i njegova utjeha, razdvojenost mi je teško padala. On me učinio svime što sada jesam, svime što sam ikada mogla biti. Biti odvojena od njega sada, pred kraj, bilo je neizdrživo. Ako je Windsor požalio zbog toga što se uselio sa mnom, nije to pokazivao, iako vjerujem da bi manje samouvjeren muškarac već oprao ruke od mene, očajnog bića kakvim sam postala, i spakirao svoje torbe.

Dao mi je prostor u kojem sam mogla žalovati za kraljem koji još nije umro, tih, ali suosjećajan prostor. Noću bi me držao u svojem naručju kada je znao da ne spavam. Nije me prekoravao kako sam zaslužila, čak ni kada bih mu odbrusila ili zarežala na njega samo zato što je bio jedini na kojega sam se mogla otresti.

A onda je moje ponašanje postalo previše za bilo kojeg muškarca te me izazvao svojstvenim naredničkim načinom.

"Što radiš?"

Zurila sam kroz prozor. "Ništa."

"Stoje sasvim očigledno i beskorisno. Idi i petljaj se ujedno od svojih imanja. Koliko ih uopće imaš?"

"Pedeset šest prema zadnjem prebrojavanju", odgovorila sam ne razmislivši. "Što?"

"Pedeset šest." Izgledao je zapanjeno. "I prije nego što pitaš, samo mi je petnaest njih darovao Edward. Sasvim sam sposobna kupovati ih i sama."

"Pobogu!" Napravio je stanku, kao da nije mogao povjerovati što smo Greseley i ja napravili posljednjih godina. "Nisam znao da sam oženio ženu tolikog bogatstva! Nije ni čudo da su te uhvatili na pik! Da si muškarac, to bi se smatralo grofovijom." Te se odjednom grohotom nasmija. "Nadam se da shvaćaš, draga moja, da svih tvojih pedeset šest imanja sada pripada meni, kao tvojem suprugu!"

Što mi je dovoljno brzo zaokupilo pozornost.

"Samo po imenu!" ispalila sam. Što nije bila istina, ali nisam bila raspoložena za pravna prepiranja.

"Zašto najednom mislim kako bih u svojem pivu mogla pronaći kakvu opasnu i kobnu tvar ako položim pravo na njih?" "Otrovnu kukutu, recimo..."

No, umirio je moju ljutnju. Uspjela sam se nasmijati, iako više parodirajući osmijeh. A Windsorov je glas postao odsječan prikrivajući njegovu zabrinutost.

"No, to je samo usput. Nikako si nećeš pomoći ako nastaviš sjediti ovdje. Povedi djevojke i..."

"Edward se odlučio." "Oh. Jesi li sigurna?"

"Tako svi pričaju. On umire, Wille. Mora to znati."

Čula sam kako je izdahnuo, odustavši od bilo kojeg argumenta koji je namjeravao iznijeti. Odbacivši riječi kao izgubljen slučaj, uhvatio me za ruku kako bi me poveo u salon koji je preuredio za vlastite poslove posjevši me uz hrpu

računa.

“Provjeri brojke za mene, Alice. Ako ti to ne odvрати pozornost, ništa neće.”
“Tko si ti? Janyn Perrers?”

“Zašto?”

Nasmijala sam se, zapravo, nasmijala prvi put u posljednjih nekoliko dana. Nikada nisam progovorila o detaljima toga braka. “Tako sam provela svoju prvu bračnu noć.”

“Bog ti pomogao!” Poljubio me na vrh glave. “Ali svejedno ću zamahnuti bičem. Na posao, ženo!”

Sveta Majko! Koji je dosadan posao to bio. “I ako bi mogla završiti do kraja dana...” “Jesam li ja tvoj računovođa?”

“Ne. Moja si supruga i patiš.”

Osjetila sam još jedan nježni poljubac na kosi prije nego što me prepustio poslu. Tih sam se turobnih dana mjeseca studenog usredotočivala na Windsorove i svoje financije. Bila sam zahvalna.

Jednoga jutra, kada je mraz zabijelio živicu, a meni je bilo toliko dosadno da sam bila blizu otkidanja stranica iz knjiga, Windsor je ušetao u sobu uzevši mi pisaljku iz ruke.

“Što sada? Ne želim pogledati više ni jedan dokument o zakupu, inače...”
“Neki je muškarac upravo ujahao u dvorište.”

“Prodavač?” Zijevnula sam. Pretpostavila sam kako će mi goditi odvrćanje pozornosti.

“Izgleda službenije od toga. Kraljevski glasnik, rekao bih.” Izletjela sam iz svoga stolca... “Alice! Moglo bi biti opasno po tebe...”

“Poslali bi silu da su me mislili uhititi...” Spuštala sam se niz stube pojavivši se u hodniku prije no što se muškarac uspeo stubištem do trijema.

“Gospodarice Perrers...”

Ugrabila sam pismo iz njegove ruke, razdirući ga u žurbi. “Dohvati mu piva...” Nisam imala vremena ni za što osim za sadržaj. Na trenutak sam zatvorila oči, potom ih otvorivši te pročitavši...

Napisao ga je pisar iz palače u Gauntovo ime.

Moje je progonstvo bilo opozvano. Mogla sam se slobodno vratiti na dvor, Edwardu. Toliko toga u tako malo redova. Počelo mi se vrtjeti u glavi, osjetila su mi otupjela te se spustih na stolčić koje se nalazilo pokraj mene.

“Wille?” dozvala sam ga.

Stajao je na pragu gledajući me, pročitavši mi s lica prije nego što sam progovorila.

“Slobodna si?”

“Da.” Uzdahnula sam. “Oh, da.”

I za sve sam mogla zahvaliti Gauntu, iako nisam znala iz kojeg razloga. Nekadašnje odanosti? Suosjećanja prema svom umirućem ocu? Prije bih rekla, da

napakosti parlamentu. Nisam marila. Kraljevsko je vijeće na njegovu riječ opozvalo progonstvo. Mogla sam slobodno putovati, slobodno se vratiti na dvor.

Ponovno vidjeti Edwarda.

“Pa?” Windsor je još uvijek čekao.

Ustala sam, osjećajući se snažnijom te se laganim korakom zaputih prema njemu. Mislim da su nas moje riječi oboje iznenadile.

“Moj si suprug. Trebam tvoj pristanak.”

“A ovo je prvi put u tvom životu da ga tražiš.” Zacrvenjela sam se. “Trebam tvoje odobrenje.”

Izgledao je pomalo zbunjeno. “Bi li otišla ako ga ne dam?” Oklijevala sam.

“Između nas je oduvijek postojala iskrenost, Alice.”

“Onda da, otići ću s tvojim odobrenjem ili bez njega. Ako ga više ne vidim, ostat će mi na duši.”

Rukama je obuhvatio moja ramena, poljubivši čelo, a potom i usne. Naš je posljednji zagrljaj bio prožet neizgovorenim riječima i čežnjama.

"Hoću li poći s tobom?" upitao je. "Ne."

"Pronaći ću činovnika koji će dovršiti račune." Čula sam osmijeh u njegovu glasu.

"Neće biti točan poput mene."

"Idi k Edwardu." Njegovo me suosjećanje duboko pogodilo. "A onda ćeš se vratiti k meni kada budeš mogla. Kada sve završi."

Dopustila sam si pogledati ga, protrljavši zglobovima prstiju rub njegove čeljusti, prešavši prstom preko čvrste crte usana. Znala sam ga dovoljno dobro da pročitam zabrinutost za mene iza tih strogih, odlučnih crta. Pritisnula sam svoje usne o njegove.

"Da. Vratit ću se."

Kada su moje stvari bile spremljene te natovarene na dva konja, s pratnjom konjušara i jednog iz Windsorova kućanstva, poljubila sam svoje kćeri te odjahala poput vjetra u Eltham, k Edwardu. A službeni dokument s detaljima o mojem oslobođenju? Što se s njime dogodilo? Nisam se sjećala. Uslijed neobične bezbrižnosti nisam ga sačuvala.

Poslije sam poželjela da jesam.

PE'NAE'STO POGLAVLJE

Eltham. Ostavivši slugama raspakiran moje stvari, kročila sam unutra, obradovavši se lijepim sjećanjima ove palače s Wykehamovim novim sobama. No hodajući prema svome odredištu, upijajući atmosferu, bila sam prisiljena prihvatiti kako se mnogo toga promijenilo. Činilo se, kako je Windsor rekao, kao da nešto nedostaje. Bilo je mirno i tiho, pretpostavili, kao u prašinom prekrivenom kamenom lijesu. Sluge pored kojih sam prolazila gledali su me iskosa. Svi su se naklanjali kako su to uobičavali u prošlosti, nitko me nije zaustavljao, osim jednoga, ruke poluskrivene iza hlača, prstiju svinutih protiv moći urokljivog oka. Nije mi promaklo. Moja se reputacija vještice duboko ukorijenila.

To nije bilo sve. Neće biti lak zadatak vratiti se na stari položaj. Skupljenih nogu, prekriženih ruku kao da se namjerio otjerati četu napadača, Roger Beauchamp, Edwardov novi komornik, čovjek koji je zamijenio Latimera, stajao je odlučno pred vratima Edwardovih odaja, ispravivši se kada me ugledao. Došla sam tako brzo i izdaleka, a sada će me ovaj podanik zadržati podalje od Edwarda. Shvatila sam iz postava njegovih usana kako mu neće trebati mnogo da izvuče svoj mač i istjera me njime iz palače. *Ja* možda znam da je moje progonstvo opozvano, no brzina je mog dolaska preduhitрила vijest. Riječ još nije stigla do Elthama. Ili možda jest, ali će mi on unatoč tomu zapriječiti prolaz.

Ovdje ću otkriti koliko mi je moći još preostalo. Ne mnogo, pomislila sam.

Beauchamp se prema meni odnosio kao prema štetočini koju je nemoguće istrijebiti čak i iz javnih dvorana palače. "Ne biste trebali biti ovdje! Zakon to zabranjuje." Bez poštovanja, poričući mi sva prava, Beauchampov je prigovor potvrdio moje strahove.

"Želim vidjeti kralja", odgovorila sam smireno. "Ja kažem da nećete."

"I zaustavit ćete me u tome?" "Hoću, gospodo!"

"Moje je progonstvo opozvano." "I imate dokaz?"

Ne, nisam ga imala. Nisam ponijela pismo. U svoj žurbi nisam za to vidjela potrebe. Nije da bi Beauchamp uvažio išta osim zapečaćene kraljevske izjave.

"Odluke parlamenta proglašene su ništavnima", mirno sam izjavila. "Od strane njegove milosti Gaunta." Zasiurno će to ime imati neku moć.

"Nemam nikakvih saznanja o tome." Beauchampovi stav i odgovor ostali su besprijeekorni.

Koliko sam željela Latimerov povratak. I kako je ovo čudovište izbjeglo Gauntovoj čistki? Rukom sam pokazala prema vratima iza njegovih leđa.

"Pustite me da prođem. Kralj će me vidjeti." "Neće." Beauchamp je izvukao

svoj mač.

Nisam se povukla ni centimetra. "Ako me namjeravate zaustaviti, morat ćete ga iskoristiti, sir." Odgurnula sam oštricu ustranu svojom rukom. "Nosim kraljičine dragulje. Rodila sam kralju djecu. Hoćete li osporiti moje pravo?"

Pesnicom sam zalupala po vratima Edwardovih odaja.

Nije bilo odgovora. Bez obzira koliko se samopouzdanom činila, bila sam daleko od toga. Postoji li netko s druge strane tko će otvoriti vrata? Moja su se usta osušila od straha kada nije bilo odgovora. Ponovno sam zalupala, dok se panika u meni nakupljala, a Beauchampovi se prsti stegnuli autoritativno, neoprostivo, oko mojeg zapešća. Ponovno sam zalupala na vrata slobodnom pesnicom, podigavši glas.

"Veličanstvo! Alice je. Došla sam vas vidjeti." Pokušala sam istrgnuti svoje zapešće iz Beauchampova stiska, no nije popuštao. Izbacit će me. Gauntovo obećanje bilo je tek prijevara.

"Veličanstvo!" Čula sam svoj glas, grub i prestravljen. Je li me uopće u stanju čuti?

Vrata su se otvorila.

"Kakva je to galama, Beauchamp? Mogla bi probuditi i mrtve. Umiri se, čovječe..."

Otpustio mi je zapešće.

Nekoć bih mu prišla, dotakla ga, razgovarala s njim, bez obzira na to tko bi se našao između nas. Ali sada - s obzirom na naše oproštajne riječi, to nisam mogla. No vidjeti ga kako stoji sam, bez ičije pomoći, čuti ga kako priča bez poteškoća, njegove riječi jasnog značenja, bilo je toliko dirljivo da mi se od prizora stegnulo srce. Edward, još uvijek kralj, još uvijek veličanstven unatoč pogrbljenim ramenima i obrazima upalim od starosti, stajao je navratima. Nije bio snažan, ali je bio dovoljno staložen, jednom rukom obuhvativši rub do vratnika.

Moram izreći što mi je na umu. Duboko sam se naklonila.

"Moj gospodaru. Došla sam." Pričekala sam dok izbljedjele plave oči nisu prešle preko moga lica, a tek sam se onda ispravila u svoju punu visinu. "Alice je ovdje. Došla sam vam. Pustite me unutra, da budem s vama."

Hoće li okrenuti lice od mene? Hoće li odbiti moj povratak? Hoće li me njegov ćudljiv um prepoznati? Činilo se kao da je taj trenutak dok me gledao trajao vječno. A na moje olakšanje, njegov se pogled izoštrio prepoznavši me. U tom je prepoznavanju bilo iznenađenja iza kojeg se nepogrešivo skrivala radost.

"Alice..." "Ovdje sam."

"Tražio sam te. Rekli su mi da ne možeš biti sa mnom..." A onda je ispružio ruke prema meni, aja sam svoje stavila u njih.

"Sada sam ovdje. Uđimo", rekla sam, povrativši samopouzdanje. Potom uđoh u sobu.

Iako su se kapljice ljeskale u Edwardovim očima, njegov je autoritet još

uvijek bio snažan. Baš kao nekada, pognuo se prinijevši moje prste svojim usnama, najprije jedne ruke, a potom i druge.

"Nedostajala si mi."

"Nisam mogla podnijeti pomisao na tvoju samoću." "Spriječili su da mi dođeš..."

"Nije bio moj izbor. No, vaš me sin spasio. Sada sam slobodna biti ovdje s vama."

"Onda dođi... Razgovarat ćemo."

Poveo me kroz sobe. Kako su se posljednji mjeseci grubo umiješali! Bili smo prisiljeni hodati polako, jer Edwardova se desna noga pomalo vukla svakim korakom, a ruka ispod moje naprezala se dok je pokušavao hodati bez ičije pomoći. No, bio je odlučan te smo konačno pristigli do Velike dvorane.

"Alice..." Prije nego što je uspio išta više reći, pala sam na koljena pred njim. "Što je ovo?"

"Moram zatražiti vaš oprost, Veličanstvo."

"Malo si me prije zvala Edward i zahtijevala prijam. Sada si na svojim koljenima. Ovo nije Alice kakve se ja sjećam." Avet smijeha bio je tragičan na nekoć lijepom licu, jer mišići su desne strane lica odbijali poslušati zahtjev za pokretom.

Pognula sam glavu. Nisam se mogla nasmijati. "Povrijedila sam vas. Izdala sam vas."

"Jesi. Trebala si mi reći. Mislim da bih razumio."

"Koji bi muškarac mogao razumjeti to što sam se udala za drugoga u tajnosti?"

"Ah, pa... Ono što ne razumijem jest zašto Windsor? Zašto takav muškarac?"

Nisam mogla smisliti odgovor koji bi objasnio našu povezanost. "Brinut će se za mene", protisnula sam.

"Da. Pretpostavljam da hoće."

"Moja odanost prema vama nije se promijenila, moj gospodaru." "Ali ti si mlada žena, a ja..."

"Moj gospodaru... Tako mi je žao..."

"Moramo imati hrabrosti suočiti se sa svojim ograničenjima. Moje tijelo ignorira zahtjeve mogega srca." Ponovno onaj smiješak od kojeg mi se stegnulo srce. "Koliko je staraca to već reklo kada su njihove mlade ljubavnice okrenule glavu u drugom smjeru? Ja nisam prvi. I neću biti posljednji."

Njegova me otvorenost ganula. Nisam mu mogla objasniti da je moja privlačnost prema Windsoru bila više od tjelesnog zadovoljstva; bio je to susret umova.

"Nije bio moj odabir napustiti vas, moj gospodaru. Hoćete li mi oprostiti?" "Znaš da hoću. No, samo ako me ponovno budeš zvala Edward. Dođi, ustani."

Previše je iscrpljujuće gledati te odozgo." Podigao me na noge s ostatkom

svoje ponosne otmjenosti. "Jesi li došla ostati?"

"Jesam. Ako me želiš."

"Zar ne želim da sunce sutra izađe? Moja si i trebam te ako možeš tolerirati slabosti starca."

"Samo ovdje želim biti."

Edwardovo se čelo naboralo, zbog čega mi je bilo žao. "Oni, oni koji te ne vole kažu da nemaš srca, Alice. Da si hladna poput kamena. Tvrda poput kremenja. Što kažeš?"

Pogledala sam ga ozbiljno progutavši suze koje su se nakupile u grlu. "Ono što ja kažem nema nikakvu težinu. Što *ti* kažeš, moj gospodaru?" Obuhvativši njegove hladne ruke svojima, u namjerno intimnoj gesti, stavila sam ih, otvorena dlana, između svojih grudi gdje mi je srce kucalo. "Što *ti* kažeš?"

"Kažem da prema meni nisi nikada hladna." Nagnuvši se malo, utisnuo mi je poljubac između obrva. "Nježna si poput blagoslova, topla poput sunca u ljetu."

Oboje smo znali da Windsorovo ime više neće iskrsnuti među nama. Prešutni dogovor da dokle god Edward živi, moj suprug neće postojati. Edward se okrenuo od mene kako bi se odvuкао do kreveta s izvezenim heraldičkim zastorima. "Umoran sam, Alice. Nisam dobro spavao otkad si otišla. Ili barem mislim da nisam... Sjećanja me znaju varati..."

"Onda moraš sada spavati. Ostat ću s tobom."

Pomogla sam mu leći na veličanstveni krevet koji smo dijelili. A ja sam sjela pored njega, sklupčana uz jastuke, držeći ga za ruku dok su mu se kapci polako spuštali.

"Znaš li?" promrmljao je. "Kada su mi rekli da ti nije dopušteno doći k meni, da ćemo zauvijek biti odvojeni, bio sam shrvan. Ta emocija nije baš prikladna za kralja, je li?"

"Ne. Ali jest emocija časnog i udvornog muškarca. Ljubavnika." Nježno sam mu savila prste između svojih dlanova.

"Mislio sam da te više nikada neću vidjeti..." "Ali sada sam ovdje."

"I sve će biti dobro." "Sve će biti dobro."

Sjedila sam s njim sve dok ga san nije obuzeo. Voljela bih da sam mu mogla reći da će ojačati, da će se ponovno ogrnuti kraljevskim ogrtačem. Voljela bih da sam ga mogla uvjeriti da će njegovo trenutačno jasno razumijevanje biti trajno; da će znati o mojoj ljubavi i brizi za njega do posljednjega svoga dana. No, nisam mogla. Ova lucidnost, sumnjala sam, bila je privremena. Sačuvala sam sjećanje za neke teže dane.

Jesam li plakala zbog njega?

Ne sada. On to ne bi želio. Učinit ću za njega što mogu. Ostat ću do kraja. Windsor će razumjeti.

Time sam sigurno bila blagoslovljena.

Unatoč mojim strahovima, Edward se grčevito držao za život, namjerivši se

na posljednju veličanstvenu gestu. Nije bio u stanju putovati, no njegova je izdržljivost bila nevjerovatna.

"Učinit ću to. Nitko mi neće proturječiti! Učinit ću još ovu stvar! Čuješ li me, Alice?" Čula sam ga. Vidjeh u njemu plam one stare zapovjedničke, plantagenetske plemenitosti. No, toliko se brzo ugasio, bolno brzo. Glava mu je pala na prsa te je zaspao. Ali kada se probudio, misao je još uvijek bila čvrsto ukorijenjena u njegovu nestabilnom umu.

"Sjest ću za stol u Wykehamovom Okruglom tornju u Windsoru makar me morali nositi u prokletu odaju u nosiljci."

Bit će to posljednje Jurjevo kojega će Edward doživjeti, otišao on u Windsor ili ne. Njegovi su liječnici upozorili da se ne bi trebao izlagati tolikom naporu. Povukla sam se od apsurdne scene koja bi nastala da sam pristala. Ne bih to mogla podnijeti.

"Uredi put za mene, Alice." Njegova iskrivljena usta još uvijek su bila u stanju izdavati zapovijedi. "Zar ćeš me spriječiti u nečemu što bi *tebi* moglo donijeti toliku osobnu radost? Ne mislim da ćeš me odbiti."

Zacrvenjela sam se zbog optužbe, no ostah pri svome. "Tvoje mi je zdravlje na prvom mjestu, Edwarde!"

Znam. Ali isto tako znam da ćeš mi dopustiti da provedem ovo." Nerazgovijetno je izgovarao riječi dok mu je snaga jenjala, no još je uvijek grčevito držao moju ruku. "Učini to, Alice!"

Kako sam ga mogla odbiti? Edward se vukao kroz dane čistom snagom volje. Želio je to učiniti - stoga i hoće.

"Sve ću urediti. Ali znaš što ću te tražiti", rekoh.

"Da." Njegov je uzdah označio shvaćanje bremena kojim sam ga opteretila. "Ne poznam li te kao što poznam vlastitu dušu? Teško ostvariv zahtjev, Alice..."

"Samo da budem ondje, i promatram? Zar je to tako nemoguće?" Neuobičajeno..." Njegov se jezik pomalo namučio izgovarajući riječ.

"Ti imaš moć učiniti neuobičajeno najprihvaćenijom stvari na svijetu."

Oh, željela sam biti ondje, više no što sam mogla objasniti. Ova prigoda obilježavanja Jurjeva značila mi je jednako koliko je značila Edwardu. Nisam očekivala poplavu ogorčenih kritika kojom će navaliti na mene. Ili možda jesam...

"Nije prikladno, moj gospodaru! Neće je pustiti!"

Princeza Joan. Čiji se nos za dvorske intrige izoštrio u njezinu udovištvu. Držala je Edwardu govor prije nego što je tjedan došao kraju.

"No, ovom prigodom..." Kralj možda požali što je započeo ovu bitku s princezom, ali još je uvijek bio spreman zauzeti se za mene.

Jedino što ga je Joan pregazila kao što su Francuzi potukli englesko konjaništvo kod Poitiersa. "Ona nije Gospa podvezice. Samo oni kraljevske krvi dostojni su tako visoke počasti. Samo Philippa i Isabella. Vi ste sami tako odredili, moj gospodaru. Biste li stavili ženu prostačka podrijetla na isto postolje

na kojemu se nalazila vaša supruga?" Namjerno je zanemarila svoju ulogu Gospe Sunca, kada je Edward upravo to učinio. "Čak ni *meni* nije dopušteno..."

"Razumijem te, Joan." Edward podignu umornu ruku. "Težak je teret tradicije - a budući da sam je ja stvorio..." Pomirljivo se nasmiješio prema meni.

Budući da si je ti stvorio, možeš si uzeti z, a pravo da je mijenjaš! No, vidjevši kako je uzrujan zatvorila sam svoja usta spriječivši se izreći bilo kakav protuargument. Odlučih dati Joan njezinu malu pobjedu, jer nisam li *ja* dobila jednu još veću? Bit će to za mene trenutak čiste radosti.

"Ti ćeš poći sa mnom", Edward je naredio, uhvativši me za ruku. "Poći ću u Windsor s tobom", složila sam se.

"Ali ne na svečanost", Joan je dodala kako bi potvrdila. Pa, vidjet ćemo što ćemo vidjeti.

Uredili smo to najopreznije, putovali smo rijekom kako bismo stigli dan prije svečanosti te kako stanovnici Windsora ne bi vidjeli Edwarda koji leži u nosiljci umjesto da jaše na ratnom konju do njihovih vrata. Poštedjet ću ga te sramote. No, hoće li biti sposoban hodati do odaje? Hoće li biti sposoban podići veliki državnički mač?

To je bilo u Božjim rukama.

I tako je svanuo dan. Edward je doručkovao, a pehar je vina u njegove obraze vratio boju osnaživši ga. Povukla sam se u pozadinu dok su ga sluge oblačile i pripremale za njegovo slavlje, ali i iskušenje. Učinili smo to najlakšim što smo uspjeli: posljednji veliki javni obred. Kako je samo osjećao hladnoću u svojim drhtućim udovima. S janjećom kožom i krznom kao dodatnom zaštitom, lijepa je odora pokrivala njegovo iscrpljeno tijelo prividno mu dajući izgled veličanstvenosti. Stajala sam postrani dok je podignuvši glavu polako koračao u odaju, rukom se čvrsto pridržavajući za rame jednog od viteza, kako bi zauzeo mjesto za velikim okruglim stolom.

O čemu je razmišljao? Znala sam odgovor. O svojem prvom inauguracijskom obredu, prije više od trideset godina, kada je bio na vrhuncu snage svoje mladosti, a kojega je pohodila krema europskog viteštva i Philippa koja je vodila popratne proslave. Ove godine neće biti takvih proslava - Edward nije mogao održati svoju snagu dulje od jednog sata. Barem Joan neće imati izlike da upravlja protokolom. Aja, kurva, ljubavnica, bit ću isključena iz svetog obreda. Svečani rituali nisu imali ulogu za kraljevu priliku, a za razliku od mojeg sjaja u ulozi Gospe Sunca, Edward mi je nije uspio načiniti. Mogla sam tek zamišljati...

Oko su mi privukli mladići obučeni u grimizne odore na kraju procesije, a sva je moja želja bila usredotočena na jedno lijepo lice među njima.

Neću biti isključena! Neću biti odsutna s ovog najveličanstvenijeg prihvaćanja svega što sam u životu postigla. Uvukla sam se kroz vrata stavši slijeva u sjenu velike, vijugave tapiserije, ne pomičući se, dišući plitko. Jednostavno ću biti tamo. Tihi svjedok.

Dvanaest mladića, nova generacija engleskih vladara, kraljevska krv koja je tekla kroz zadivljujući broj žila. Sve sam ih prepoznala. Edwardova dva unuka prva su kleknula osjetiti poljubac mača najprije na jedno rame, a potom na drugo: Richard od Bordeauxa, tanak i blijed, Edwardov nasljednik. Henry Bolingbroke, Gauntov sin. Potom Thomas od Woodstocka. Zatim mladići: Oxford, Salisbury i Stafford. Mowbray, Beaumont i Percy. Sva velika imena kraljevstva primala su Edwardov posljednji dar viteštva. Bila sam u pravu. Njegova je ruka bila toliko slaba da je veliki državnički mač podrhtavao, no njegova je volja bila snažna kao uvijek. Znala sam da će dovršiti obred, makar trebao još koji gutljaj vina kako bi se osnažio.

Kleknuli su kako bi primili čast viteštva, ustali pa koraknuli unatrag. Samo sam jedno lice tražila, samo jedno zbog kojega mi je srce tuklo o prsni koš. A ondje ga napokon i ugledah. Posljednji mladić koji je kleknuo pred svojega kralja - i oca.

John. Naš sin. *Moj sin!*

Blijed, dok su mu živci vidno titrali licem, John je pao na jedno koljeno, kose sjajne na svjetlu koje je dopiralo kroz visoke prozore. U trinaestoj godini udovi su mu još uvijek bili nekoordinirani kao u mladca, ali je za ovaj dan bio vrlo dobro pripremljen. Zadržala sam dah dok je Edward podizao veliki mač po posljednji put, a naš sin podignuo glavu kako bi primio priznanje. Ponos mi je zagrijao krv. Takvo javno priznanje svega što se ocrnjivalo, mojeg mjesta u Edwardovu životu. Iskliznula sam iz prostorije. Vidjela sam sve što sam trebala vidjeti. Moj sin, Vitez podvezice. Osjećaji su me gušili.

"Odvedi me u Sheen", Edward je naredio kada su mladići, nakon što su napustili svečanost, međusobno nazdravljali opušteno se smijući. "Umrijet ću ondje."

Toga sam se i bojala.

"Što je?" pitala sam, uočivši sjenu tuge kada smo započeli putovanje. Odmahnuo je glavom.

"Gnjavit ću te sve dok mi ne kažeš!" "Samo zbog jedne stvari žalim..." "Onda se to može popraviti."

"Ne. Ne može. Dopustio sam da državnički poslovi stanu na put prijateljstvu. Bila je to tragično kriva prosudba i mislim da zbog nje ne mogu očekivati oprost."

Zatvorio je oči ne rekavši više ništa. I bez obzira koliko se ja brinula o tome, nisam mogla pogoditi što je to što komeša njegov mir. A ako ne mogu odgonetnuti o čemu se radi, kako to mogu popraviti?

A onda mi je preko noći svanulo. Znala sam što moram učiniti. I to brzo.

Edward je ležao na svome krevetu, prsa su mu se jedva podizala, a koža mu je bila toliko tanka i blijeda da je bila gotovo prozirna, poput bisera iz Temzinih uzgajališta školjaka bisernica. Povremeno bi dah zatreperio između njegovih usana, no to je bio jedini trag života koji je još prebivao u njemu. Došao je dan. Taj se dug, hrabar život, kojega je živio punim plućima za slavu Engleske, tiho bližio

svome kraju.

Posljednji put kada sam bdjela pored umirućega, na njegovu je mjestu bila Philippa. Slabašno sam se osmjehnula njezinoj zadivljujućoj dvoličnosti rođenoj iz suosjećanja. A onda je moj smiješak nestao jer tko bi povjerovao u tako što? Da će gubitak njegove najdraže supruge Edwarda poslati na put do propasti. Svaki mu je dan posljednjih osam godina izrazito nedostajala, sve dok njegov um to više nije mogao podnijeti. Ja sam zauzimala drugo mjesto. Tamo sam oduvijek bila. Znala sam i prihvaćala to. Danas će se Edward riješiti tereta.

To ću učiniti i ja.

U podnožju kreveta klečao je Edwardov ispovjednik, upućujući mi žučljiv pogled. Otac Godfrey de Mordon, obrazovan muškarac i izvrstan govornik. Muškarac uskih načela, uskih poput njegova nesretna lica, koje je podsjećalo na lasicu. Mrzila sam ga onoliko koliko je on mrzio mene, no pustila sam ga da moli. Ja se nisam molila, tek sam sjedila promatrajući kako život napušta Edwarda. Svećenikov me glas trgnuo iz mojih misli.

"Njegovo se Veličanstvo treba pokajali." "Kasnije."

Stanka.

"Bilo bi bolje da vi niste ovdje."

Uputila sam mu pogled, opazivši namjeren nedostatak poštovanja dok mi se obraćao. "Ipak ću ostati."

"Za vas nema mjesta u ovoj posljednjoj ispovijesti kraljevih grijeha." Svećenikov mi je prijezir dao do znanja kako sam ja najgora od svih.

Razmišljala sam o tome dok je činio znak križa izbrojivši još jednu

Zdravomariju. Otac Godfrey smatrao je Philippu sveticom dok sam ja bila

najgora od Evinih kćeri. Preklopila sam ruke, jednu preko druge u svojem krilu. Sto bi ovaj svećenik rekao kad bili mu odala kako sam i ja nekada bila nevina? Sto je mislio, tko je uredio da kralj Engleske uzme djevojku bez pozadine, bez ljepote i bez potomstva za svoju ljubavnicu?

Edward je uzdahnuo, rukama se grčevito uhvativši za pokrivače. Sve je to bilo u prošlosti. Ovaj svećenik ne bi želio čuti moja opravdanja. Našli smo se ovdje na kraju te iznimno zahtjevne staze. Željela sam se moliti, u srcu priželjkujući da Edward ne pusti nit kojom je bio vezan za mene, no nisam mogla. Želio ju je pustiti. Bilo mu je dosta slabosti i zaboravljivosti, nedostatka dostojanstva. Stoga sam se molila da smrt dođe brzo i bezbolno, da samo utone u blagi zaborav.

A kada sve svrši?

Onda će mojem položaju na dvoru doći kraj. Moje se vrijeme na mjestu kraljeve prilježnice odbrojavalo u satima i minutama, ne više u godinama. Kada je Philippa umrla, a ja izgubila ulogu dvorske dame, Edward je bio ondje da me spasi. Sada nije preostao nitko.

Pa, što ću učiniti?

Otići ću Williamu od Windsora naravno, no kada kralj umre, vukovi bi

ponovno mogli početi urlati pred mojim vratima, a Gaunt ih možda ne uspije zadržati podalje. Pomisao na Windsora smirila me. On će me osnažiti. On će me uzeti u naručje i zadržati noćne more podalje silinom i vrućinom svoga tijela pripijenog uz moje.

U sjenama oko kreveta, John od Beverleya čistio je i uređivao s uobičajenom tihom umješnošću, čineći sve što je znao kako bi kralju bilo što ugodnije.

"Idi sada", promrmljala sam. "Ništa više ne možeš učiniti."

Ostali smo sami, svećenik i ja, dok je Edward snivao predsmrtni san. Zatvorih oči, najednom vrlo umorna.

Svećenikov mi je glas grebao po živcima dok je ustajao. "Gospodarice Perrers! Njegovo se Veličanstvo mora ispovjediti pred Bogom..."

"Naravno." To će biti potrebno, no bila sam bijesna. Namjerila sam poniziti ovog pompozno crkvenjaka koji je prezirao zemlju po kojoj sam koračala. "Sada kada ste se napokon dignuli s koljena, budite korisni i zapalite još koju svijeću. Pretamno je ovdje."

Palača oko nas možda jest tiha, ali Edward će umrijeti okružen svjetlošću i moći, a ne u nekoj zamračenoj sobici bez sjaja ili priznanja. Nije tek običan pučanin.

"Nije prikladno..."

"Učinite to. Zašto ne bi umro u svjetlu? Proveo je cijeli svoj život u njemu."

Ne želeći to učiniti do posljednjeg trenutka, otac Godfrey pokorio se sve dok odaja nije bila obasjana kao za kraljevsku gozbu, dok sam ja držala Edwarda za ruku, još i sada nesigurna hoće li se probuditi. No, njegovi su se kapci polagano podigli.

Edward je okrenuo svoju glavu prema meni. "Žedan sam."

Njegov je glas bio izmučen i tih, a disanje teško. Natočila sam pehar vina i podigla ga do njegovih usana kako bi mogao otpiti gutljaj, a potom sam naslagala jastuke iza njega, podignuvši ga kako bi mogao promotriti svoju okolinu. Pogled mu je odmah pao na krunu koja se odmarala, prema mojoj zapovijedi, unutar vidokruga na krevetu pored njega.

"Jesi li ti to učinila?" upitao me pokretom usana koji je bio sve što je ostalo od njegova nekoć zanosnog osmijeha. "Hvala ti." Ispruživši ruku, dotaknuo je draguljima optočeno zlato. "Nadam se da sam se dobro služio moći koju mi je Bog podario..." Moje je srce naraslo s divljenjem, ali i s neminovnim gubitkom. Edward ponovno uzdahnu. "Više nije moja. Nosit će je dječak, Bog mu pomogao i osnažio ga. Kako desetogodišnje dijete može?"

Svećenik je prišao krevetu. "Postoje važnije stvari s kojima se sada morate suočiti, Veličanstvo." Podignuo je raspelo oko svoga vrata. "Vaša besmrtna duša..."

"Ne još. Moja duša može čekati."

"Veličanstvo - potičem vas da se posljednji put ispovjedite." "Rekao sam ne još. Razgovaraj sa mnom, Alice."

I hoću. Bez tuge ili sažaljenja. Pravit ćemo se da je pred nama sve vrijeme na svijetu te ću zabaviti kralja kako sam to oduvijek to činila. Edward će umrijeti kako je želio. Sjela sam na rub kreveta, okrenuvši svoja leđa svećeniku. Bilo je to kao da smo sami, kao u danima naše zajedničke prošlosti.

"O čemu ćemo pričati?" upitah.

"O danima slave. Kada sam bio najmoćniji kralj u Europi."

"Kako mogu? Nisam te poznavala u danima kada si bio junak Crecyja." "Ah! Zaboravio sam. Bila si dijete..."

"Nisam bila još ni rođena."

"Ne... Tada je sa mnom bila Philippa."

"Jest. I voljela te svaki trenutak vašega braka. "Veličanstvo!" Svećenik se pojavi pored mene.

"Pustite ga!" odbrusila sam mu.

"Pričaj mi o posljednjem danu kada smo lovili jelene u Elthamu", Edward reče.

"Tvoji su psi oborili rogatog mužjaka. Imao si dobrog konja i jahao poput bilo kojeg muškarca." Bio je to jedan od njegovih dobrih dana. Grlo mi se snažno stisnulo.

"Jesam, nisam li? Unatoč godinama... "Nitko ti nije bio ravan."

"Bio je to dobar dan." Edward zatvori oči kao da je iza kapaka mogao vidjeti utisnuto sjećanje na dame svoje slave.

"Svetogrđe je razgovarati s njime o lovu", otac Godfreyje zasiktao. "Ohrabrivati ga u tome." Okrenuo se Edwardu. "Veličanstvo!"

Umorne su se oči otvorile. "Nisam još mrtav, Godfrey." "Morate se pomiriti s Bogom!"

"Zašto?" Najednom su te oči postale uzrujane i oštre. "Zbog svih mrtvih na francuskim bojištima? Hoće li mi oprostiti za sve one koje sam poslao u smrt, što misliš?"

"Hoće, ako se pokajete." Svećenik je podigao raspelo više.

"Kako se može pokajati zbog djela koja su ga učinila velikim kraljem kakav jest?" izazvala sam svećenika.

"Pusti to, Alice!" Edward je kao uvijek bio tolerantniji od mene. "Sjećaš li se dana kada smo puštali u let sokole s braništa u Windsoru? E, to je trebalo vidjeti..." Edward je otežano disao kroz dugu tišinu. A onda: "Alice?"

"Još uvijek sam ovdje." "Žao mi je... što je svršeno."

Otac Godfrey nasrnuo je poput kakva otrovna kukca. "Odmiče nam. Neka se pokaje. Ne smije umrijeti bez odriješenja od grijeha."

"Učinit će kako želi." Pogladi sam Edwardovu ruku, oprezna zbog njezine krhkosti. "Uvijek je tako postupao. Svevišnji mu duguje toliko toga da će ući u raj umro s oprostom ili bez njega."

"Blagoslovljena Djevice! Natjerajte ga da se ispovijedi!"

Bilo je to previše. Ustala sam natjeravši svećenika da ustukne. "Izlazite!"

Otac Godfrey ostao je čvrsto stajati, no njegove su oči skliznule s mojih. "Neću."

Došla sam do vrata otvorivši ih. "Dovedite Wykehama čim stigne", naredila sam bezimenom štitonoši pred vratima te vidjeh kako se Edwardovo lice svjetlilo radošću. Jedina stvar zbog koje je Edward žalio bilo je udaljavanje od Wykehama. Bilo je dobro da sam poslala po njega. Ako će itko dati oprost Edwardu, bit će to Wykeham.

Otac Godfrey izletio je iz prostorije. "Kada kralj umre, tko će vas onda spasiti, gospodarice?" zarežao je.

Što je, nažalost, bio odjek mojih vlastitih misli.

Wykeham je pristigao te je Edward došao k sebi, obraćajući mu se naizgled nevoljko i sa slasnom duhovitošću koja uopće nije uspjela razdražiti hladnokrvnog Wykehama.

"Wykehame? Jesi li to ti? Skoro si zakasnio! Završimo s tim... Tražim tvoj oprost za otpust koji nisi zaslužio. I kajem se zbog svih grijeha. Je li sad sve u redu?"

"Što se tiče mene, duboko sam zahvalan." U Wykehamovim su očima gajile neisplakane suze. "A što se tiče Svevišnjega, mislim da će mu trebati ipak nešto više od toga, Veličanstvo."

"Založi se za mene, dovraga." Iskra stare vatre. Edwardove su usne pokušale načiniti smiješak. Stajala sam, tiha, zadovoljna zbog toliko željene pomirbe. "Zašto sam te postavio za biskupa ako nećeš u moje ime progovoriti s Bogom?" Odvažne riječi, dok mu je glas slabio.

"Sumnjam da će Bog prihvatiti posredovanje treće osobe kad se radi o bludničanju." Wykehamova me oštrina iznenadila no, na kraju krajeva, ipak je bio svećenik. "I preljubu", dodao je. "Morate se ispovjediti za svoje grijeha ako se nadate oprost." "

"Onda sam osuđen na pakleni oganj. Neću izdati Alice svojim pokajanjem. Niti ćemo raspravljati o vještičarenju. Nisam bio začaran. Odluke su bile moje, kao i djela, i odgovarat ću za njih." Edward je obuhvatio moju ruku svojom dok je hvatao zrak. "Bolje prije nego poslije. Vidim smrt kako čeka pred vratima." Edward je podigao pogled prema meni, no njegov je vid sada bio zamagljen. "Misliš li da će me Philippa čekati?"

"Vjerujem da hoće."

"Da... Bit će je dobro vidjeti..." Povrijedio me, udarac zadan bez namjere, no onaj koji sam trebala očekivati. Ipak je zabolio. "Drži me, Alice."

Kleknula sam na krevet, ispruživši se kako bih ga zagrlila oko vrata, prestravljena njegovom mršavošću i slabošću.

"Nikada nisi bila vještica, je li?"

"Ne. Nisam nikada. Znao si što želiš i bez moga uplitanja."

"Jesam." Uvukao je zrak u pluća. "Uzmi ih..." Duh smijeha zadrhtao je pod mojim dlanovima. "Uzmi ih, kako sam rekao da moraš. Ja to ne mogu učiniti... ali ti možeš. Tvoji su... tvoje konačno osiguranje protiv užasavajuće neimaštine..."

"Hoću."

"Bila si svjetlo mojih posljednjih godina. Radost moje starosti." Dah mu je zapeo usred grubog udisaja. "Jesi li ikada požalila, Alice? Zbog toga što smo činili?"

"Ne. Ne žalim ni zbog čega."

"Ni ja. Volim te..." Glas mu je utihnuo. Sve dok konačno nije prošaptao: "Isuse, imaj milosti."

A onda mu je dah iščeznuo.

I tako je veliki engleski kralj umro na mojim rukama, glave položene na moja prsa, okružen blještavilom svjetlosti kao da je već u nebesima. Aja sam proklela svoju dušu lažno se zaklevši, poričući činjenicu da sam zbog nečega ipak žalila.

"Smiluj se, Bože." Wykeham je, još uvijek na svojim koljenima, načinio znak križa.

"Zbogom, Edwarde." Neću još plakati. "Philippa će stajati pored tebe kada prideš Božjem prijestolju."

Ustala sam se obaviti posljednje zadatke za njega, uklonivši jastuke kako bi mogao ravno leći. Prstima sam mu prošla kroz kosu, namjestivši plahu tako da je lijepo padala na njegovu vratu, prije no što sam položila njegove ruke dlanovima prema dolje uz tijelo.

A onda... budući da se sjetio... počela sam skidati prstenje s njegovih prstiju. Kupolasti ulašteni rubin. Safir okružen dijamantima, teški komplet s biserjem. Trio berila. Veličanstveni ametist, samostalno postavljen. Sve sam ih uzela.

Wykeham je skočio na noge, opsovavši u nevjerici. "Za ime Božje! Što radite?"

Okrenula sam se pogledati u njega. Žarko je svjetlo obasjavalo izraz na njegovu licu, svaku duboko urezanu boru učinivši sasvim očitim ono što je mislio o mojim djelima. Zaprepaštenje. Ljutnja. Užas. Prijezir prema meni toliko dubok da me je mogao omotati od glave do pete. Na trenutak me zaprepastio do nepokretnosti. Zar je Wykeham, najbolji Božji čovjek kojega sam poznavala, zaista mislio kako sam sposobna orobiti mrtvoga čovjeka? Lišiti Edwardovo tijelo svega vrijednoga tek iz čiste zlobe? Zar bi me Wykeham, od svih, smatrao krivom za takvu sramotu? Žališ li zbog ičega, Edward me upitao i ja sam to zanijekala. Ali ponekad je reputacija koju sam stekla bila težak teret. Zašto bih ja bila jedina koja zaslužuje prijezir svijeta?

Osjećaji su mi jurili kožom baš kao i Wykehamu. Iako mislim da su moji bili mnogo pogubniji. Ispreplevši se s mojom mukom, jarki se gnjev umiješao načinivši pakosnu mješavinu. Znači, Wykeham je o meni mislio samo najgore, je li? Spremno bi me prokleo, poput oca Godfreyja, za moje grijeha. Onda neka mu bude. Iz moje se patnje rodila želja da povrijedim i budem povrijeđena, žestina koja nije

mogla biti obuzdana. Bijes je bio ondje. Ali isto tako i samo gnušanje. Kao i potreba za uništenjem.

Neka bude tako!

Uništiti ću Wykehamovo takozvano prijateljstvo. Uništiti ću svaki dobar odnos koji sam s njime imala. Živjet ću u skladu s najgorim od svoje reputacije. Jer tko će mariti? Jedini čovjek koji je mario sada je bio mrtav.

Windsor mari!

Otjerala sam tu misao.

Oh, imala sam golemi talent za skrivanje svojih osjećaja. Za rугanje samoj sebi. Ispružila sam prstenje u dlanovima tako da su svjetlucali svjetlošću brojnih svijeća koja se odbijala od njih. Wykeham me je već prosudio te me prokleo. A ja ću mu dati dokaza.

"Ne zaslužujem li ovo za mladost koju sam dala ovom starcu?" oštro upitah. Nikada nisam zvučala tako hladno, tako bezosjećajno.

"Orobljujete mrtvacu." Wykeham je bio zaprepašten, kao da nije mogao vjerovati što vidi. Skinula sam prsten s opalima s Edwardova palca, osjećajući silinu Wykehamova pogleda dok sam to činila. "To je gnjusno!"

"Teške riječi, Wykeham!" Stavila sam prsten među ostale na svom dlanu. "Nekoć sam vas smatrao vrijednom mojeg prijateljstva. Nisam želio vjerovati u ono što govore o vama..."

Prijateljstvo? Pobogu. Upravo sam spoznala ograničenja prijateljstva, osuđena bez suđenja.

"Blesavi Wykeham. Trebali ste slušati tračeve." Podignula sam bradu, moleći se da me suze koje su prouzročile grč u mojem grlu ne izdaju. "Sto kažu o meni? Sto dvorani i pučani govore?"

"Znate što kažu."

"Ali *izrecite* to. Nasmijte me. Dajte da sve čujem izgovoreno naglas." Kako sam se željela istresti, zasjeci i raniti. I biti ranjena. Ponovno ću čuti otpatke svoje reputacije. U svojoj žalosti i ljutnji nisam imala kontrole.

Njegove su usne u gađenju postale tanka crta. "Kažu da ste beskrupulozna drolja..."

"Pa, to je istina." "...i bez srama."

"Je li to sve?" Mislim da sam zamahnula glavom. "Sigurna sam da je gore od toga."

Njegove su oči zabljesnule jarko poput plamenova svijeća. "Vi ste grabežljiva, koristoljubiva kurva."

"To je već bliže istini!"

"Zar vas ništa ne može šokirati?" Njegov je bijes najednom postao jednak momu, a jezik neobuzdan. "Kažu da ste jebali kralja kako biste iz njega izvukli svu moć. Vi ste obična preljubnička kuja koja je izdala kraljicu Philippu i..."

Povrijedila sam ga. Zaista sam ga povrijedila, udarivši ga ispruženim dlanom

ruke koja nije držala prstenje. Muškarca koji je uvijek stajao uz mene kao prijatelj, koji je znao istinu iza svih dvorskih skandala.

"Moj lorde biskupe!" narugah se. "Kako šokantno! Svećenik ste, a koristite se takvim jezikom!"

Te se počeh smijati.

Planulih obraza, zarežao je. "Ne volite istinu, je li?"

"Nisam mislila da ćete je doista izreći meni u lice. Zaista nisam... No, evo vam odgovora: uvijek vjerujte tračevima koji dolaze iz krčmi i javnih kuća. Uvijek vjerujte što se priča o ženi koja se koristi talentima kojima ju je Bog nadario."

Na trenutak je bio bez riječi. Potom pokaza na prstenje u mojoj ruci. "Jeste li *ponosni* na to što ste učinili?"

"Zašto ne? Živjela bih na londonskim smetlištima da nisam bila takva beskrupulozna drolja. Ili mrtva. Ili redovnica - što je vjerojatno gore."

"Neka vam se Bog smiluje." Ispružio je ruku, upirući prstom. "Promaknuo vam je jedan! Još uvijek nosi smaragd. Ne dajte da vam pobjegne. Vrijedniji je od svih ostalih zajedno. Omatat će vas svilom i krznom sve do dana vaše nečasne smrti!"

Smaragd. Nisam se ni pomaknula kako bih ga uzela.

"Čemu stati sada? Zar ste odjednom razvili vrle osjećaje? Izmuzli ste iz njega sve što ste mogli dobiti. Uzeli ste ono što je trebalo pripadati Philippi. Njegovo društvo, njegovu vjernost, odanost u starijoj dobi..." Lecnula sam se zbog grubih riječi, iako sam prepoznala što iza njih stoji. Wykehamova vlastita tuga koju je ispoljavao na meni, jer sam mu to dopustila. "Uzmi ga!" zasiktao je. Te ga izvukao s Edwardova prsta, ispruživši ga prema meni. "Ne mogu..."

"Oh, siguran sam da možete!"

"To je kraljevski pečat..." Koraknula sam unatrag. "Otkad vas takvi detalji spiječavaju?"

"Krunidbeni prsten... Pripada Richardu... Nije za mene..."

Bila je to pogreška. Znala sam čim sam otvorila usta. Moja je pažljivo izgrađena igra-varka bila uništena u tih nekoliko neopreznih riječi. Wykeham me jednostavno gledao dok mu je svaki osjećaj napuštao lice ostavivši ga bijelim poput duha osim na onom mjestu gdje je moj dlan ostavio trag. Spustio je ruku sa smaragdnom prstenom uz tijelo. "Oh. Alice!"

Sav je bijes napustio prostoriju, ostavivši je mirnom i hladnom unatoč neprestanom bljeskanju gorućih plamova.

"Alice..."

"Ne želim vaše sažaljenje, Wykehame." Okrenula sam lice. "Zbogom, Edwarde. Nadam se da sam te učinila sretnim kada si mislio da je sreća napustila tvoj život." Po posljednji sam put kleknula poljubivši mu ruku. "Voljela sam ga, znate. Unatoč svemu. Uvijek je bio dobar. Mislim da je i on mene malo volio. Nisam bila Philippa, ali mislim da me volio..."

"Kamo ćete otići?" "U Pallenswick." "K sir Williamu?"

"Da."

"Dopustite mu da se pobrine za vas."

"Ne trebam ga. Ne trebam nikoga..." Ipak sam se nastavila kažnjavati.
"Alice..."

"Nemojte - jednostavno nemojte! Ako me namjeravate blagosloviti i ne pomišljajte na to!" Obrisala sam neočekivanu vlagu s obraza svojim rukavom. "Vaš će Bog biti presretan zbog moje patnje. Možda biste trebali ponuditi dodatnu *Zdravomariju* ili *Bogu hvala* za moju konačnu kaznu."

Suze su mi se slijevale niz obraze. "Ne možete ovako otići..."

"A što ćete vi učiniti? Izravnati račune? Prikazati me čednom ženom? Nitko vam neće vjerovati... Uvijek ću biti kraljevom kurvom. Sto i jesam - mislim da sam odigrala ulogu s iznimnom sposobnošću..." Otvorila sam vrata, pogledavši preko ramena sjaj zlata i dragulja na krevetu pored Edwardove ruke. "Mislite li da će dječak nositi krunu jednako veličanstveno kako je *on* to činio?"

"Ne. Ne mislim da hoće."

"Zbogom, Wykeham." Znala sam da ga vjerojatno više nikada neću vidjeti. "Rekao je da bih ih trebala uzeti, znate..."

"Vjerujem da jest." Wykeham se duboko naklonio. "Čuvajte se."

Stavila sam ruku na zasun, odjednom ostavši bez snage da ga podignem. Osjećala sam se kao prazna ljuštura. Znala sam da postoje stvari koje trebam učiniti. Samo u tom trenutku nisam uopće znala koje su to.

Sve što sam znala jest da sam željela biti s Windsorom.

Užasi toga dana nisu bili ni blizu kraju. Može li biti gore? Moglo je. I bilo je. Kada sam samo htjela pobjeći, od svoje vlastite tuge, od neobuzdane pretjeranosti kojoj sam se prepustila kako bih opravdala Wykehamove osude, u

Velikoj su se dvorani stvorile dvije figure koje su tek stigle. Jedna je imala visok, pišteći glas, a druga držanje krvnika.

Dječji kralj i njegova majka.

U trenutku običnog kukavičluka razmislila sam o tome da se izgubim u labirintu soba i hodnika prije nego što me Joan uopće uspije uočiti. Sada je imala moć napasti me i povrijediti. Kao posljedica svega što se dogodilo, osjećala sam kako bih vrlo lako mogla prokrvariti.

Ne! Ne! Nećeš se povući!

Nikada nisam izbjegavala sukobe te nisam namjeravala započeti sada. Pribravši se, stavila sam na lice krinku bezosjećajne arogancije kao da Edward nije upravo umro na mojim rukama. Tako sam se spustila stubištem uz šuštanje suknji od baršuna veličanstveno se naklonivši desetogodišnjem dječaku koji je sada nosio krunu moga ljubavnika.

"Vaše Veličanstvo."

Richard, Bog mu pomogao, očito nije znao što učiniti ili reći. Njegovo se čelo

naboralo le mi je uputio nervozni osmijeh. "Gospodarice Perrers..." Pogledao je u majčino lice kao da traži uputu što sljedeće učiniti. A onda mi se naklonio sa staromodnom svečanosti.

"Nema potrebe za naklonom, Richarde." Joanino lice bilo je britko, hladno poput zimskog mraza. I nepodnošljivo proračunato. "Dakle, Edward je mrtav, je li?"

"Jest, moja gospo." Kako sam savjesno pristojna bila. Nikada me ne bi mogla optužiti za loše manire.

"Mama..." Dječak je vukao majčin rukav. "Sada si kralj, Richarde", rekla mu je.

I dalje mu to ništa nije značilo. Okrenuo joj je leđa, lica blijeda od iščekivanja. "Hoćete li me odvesti u kraljevske sokolarnike, gospodarice Perrers, kako bih vidio kraljeve sokole?"

Tvoje sokole!

Napokon shvativši što se dogodilo, srce mi se stisnulo. "Ne, Veličanstvo", nježno sam odgovorila iako je moja najveća želja bila biti što dalje odande, dalje od Joan i njezina sina. "Prekasno je večeras. Da pošaljem po okrepu, Veličanstvo?"

"Da. Ako biste mogli. Gladan sam..." Gotovo je zaplesao na mjestu od nestrpljivosti. "A možemo li *onda* ići i vidjeti grabljivice..."

Joanina se ruka spustila na sinovljevo rame poput metalnog kračuna. "Gospodarica Perrers — ili je *lady* od Windsora? Tko može znati? — gospodarica Perrers neće ostati, Richarde." Okrenuvši se prema meni, usne su joj se uvile u zlokobnom zadovoljstvu, a oči bijesno sijevnule: "Nemaš više nikakvu ulogu ovdje. Tvoja je vladavina, kraljice Alice, gotova." Napokon je u svojim rukama imala moć i odlučila je u njoj uživati. "Izdat ću naredbe da se tvoje odaje odmah raščiste. Očekujem da odeš prije - da vidimo - pretpostavljam da si mogu priuštiti biti velikodušna - prije zore." Zagladivši svijetlu kosu svoga sina, nakrivila je glavu u osmijehu, pokazavši zube. "Pripazi da ne uzmeš ništa sa sobom. Ako uzmeš", zubi su joj zasvjetlucali "možeš biti sigurna da ću zahtijevati naknadu."

Dakle, oduzet će mi sve stvari koje su bile u mojem osobnom posjedu - ne neočekivano. Niti sam je, pretpostavljam, mogla kriviti zbog toga nakon života ispunjenog razočaranjem. Ali neću otići bez borbe.

"Neću uzeti ništa što nije moje, ništa što nisam dobila", odgovorila sam dok sam u ruci stiskala prstenje tako grčevito da mi se kamenje žarilo u meso.

"Od starog i zaludnog čovjeka koji nije vidio koliko zaista vrijediš." "Od čovjeka koji me volio."

"Čovjeka kojeg si začarala bogzna kakvim zlim sredstvima."

"Čovjeka kojeg sam poštovala iznad svih drugih. Sve što mi je darovao bilo je njegovom slobodnom voljom. Uzet ću što je moje, moja gospo."

Naklonila sam joj se, s dubokim poštovanjem, kao da je sama kraljica Engleske.

"Gubi mi se s očiju!"

Okrenula sam se i odšetala, čuvši jasni dječji glas koji se pronosio dužinom hodnika. "Možemo li ići vidjeti sokole *sada*? Zašto me gospodarica Perrers neće odvesti?"

Teško će mu biti kraljem. Bit će nemoguće zauzeti Edwardovo mjesto.

Napustila sam Sheen. Na umu mi je bilo kako se nikada neću ondje vratiti. Ili u bilo koju od kraljevskih palača koje su bile mojim domom. Joan je bila u pravu, bez obzira na zlokobnu namjeru koja je stajala iza njezinih riječi. Moja vladavina, ako je ona to bila, bijaše svršena.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

Svaka je živuća duša u Londonu mogla tvrditi kako je bila uz Edwarda u posljednjim minutama njegova konačnog putovanja petog dana mjeseca srpnja do mjesta pokopa - u Westminsterskoj opatiji, blizu Philippina posljednja počivališta, kako joj je i obećao. Nisu li vrijedni građani navalili na ulice kako bi promatrali drvenu skulpturu s iznenađujuće vjernom posmrtnom maskom koja je onuda prolazila? Čak su i drvena usta bila nakrivljena malo udesno, u uspomenu na spazam mišića koji ga je zadesio. Edwardovi su ljudi stajali u turobnoj tišini, prisjećajući se njegove veličine.

Tako su mi rekli.

Edward je bio odjeven u svilu vlastitih kraljevskih boja, bijele i crvene, i u sukno zlatnog odsjaja, a lijes mu je bio obložen crvenim brokatom. U njegovu su ga grobnicu otpratila zvona i baklje te dovoljno crnog sukna da se njime odjene svaka redovnica u kršćanskom svijetu. Gozdom se slavio njegov život, a hranu se moglo procijeniti na preko petsto funti - u isto vrijeme dok su smetlišta bila krcata gladnima. Kakva rasipna ekstravagancija. No, bio je on dobar čovjek, stoga mu građani Londona ne bi zamjerali takvu priredbu. Zašto ne bi proslavili život svojega kralja? Osamu i neuspjeh njegovih posljednjih godina - kada ga je zadnji put itko od njih vidio? - zanemarili su oni koji su svjedočili njegovu posljednjem putovanju.

A što sa mnom?

Zar nisam imala prava izreći svoj posljednji pozdrav? Mislim da jesam, no bilo mi je dano do znanja kako moja prisutnost nije poželjna. Nije bila prikladna. To mi je i više nego jasno obznanio glasnik majke novog dječjeg monarha koji je izrekao vijesti bezizražajnim licem kao da je naučio riječi zabrane napamet. Što i jest.

Zar ih nije odvratna Joan mogla napisati? Naravno da jest, no to bi značilo da me prihvaća kao sebi ravnu - a to nikada ne bi učinila. Kunem se da bi mi čak i na svojoj smrtnoj postelji, da u rukama držim dar života, pljunula u lice.

"Nećete nazočiti, gospodarice." Glasnik je barem sišao s konja domarširavši do mjesta gdje sam ga čekala - Očekivala sam da će mi tek doviknuti obavijest s druge strane dvora. "Nije dolično da netko tko nije član obitelji prati lijes. Njegovo Veličanstvo kralj Richard naredio je da ostanete izvan Londona tijekom svečanosti."

"Njegovo Veličanstvo?"

"Tako je, gospodarice." Niti je trepnuo, niti se pomaknuo. No, oboje smo znali

istinu.

"Razmotrit ću zahtjev."

Glasnik me pogledao iskosa, no pretpostavili da će u Westminster odnijeti prikladniji odgovor, dok sam ja prizivala kletve na zlokobnu Joan. Ipak, ona je sada imala moć u ime svojega sina, kojom me naposljetku i prognala. Moram ostati u Pallenswicku gdje sam se ponovno ujedinila s Windsorom. Gledala sam kako glasnik galopira udaljavajući se s mojem imanja, gledajući za njim dok njegovu priliku nije progutala daljina. A onda san> krenula u akciju.

Naredivši da se moja barka i pratnja pripreme za sljedeći dan, požurila sam uza stube do svoje odaje kako bih potražila prikladnu odjeću u kojoj ću obilježiti Edwardovu smrt. No, odbacila sam tek tri haljine, odlučivši da su ili prejednolične ili preupadljive, prije no što se Windsor pojavio na vratima.

"Nisam znala gdje si", rekoh, zaokupljena svojom neodlučnošću. "Mislila sam da si odjahao kako bi nadgledao popravak mlina."

"Dovraga s mlinom! Ne čini to!" naredio je, bez uvoda. "Da ne činim što?"

"Nemoj mi se obraćati kao da sam budala. Alice! Znam što ti je u glavi! Ne idi!"

Dakle, pročitao me. Kako me mogao čitati kao otvorenu knjigu? Bio je on jedini muškarac koji je to mogao. Zadržala sam pogled na svojim zaposlenim rukama, sparujući krznom obrubljenu nathaljinu s podsuknjom od crne svile.

"Zašto ne? Zar da se pokorim Joaninim naredbama?"

Njegov je pogled bio dovoljno zastrašujući. "Ne idi jer te ne želim sutra navečer posjećivati u tavnici u Tornju!"

"Onda me *nemoj* posjetiti. Neću te očekivati." Razdražena i bijesna na Joan i na svoju vlastitu bolnu slabost, raširila sam odjevne predmete na krevetu, počevši tražiti cipele u kovčegu.

"Dakle, priznaješ da bi mogla ondje svršiti?" "Ne priznajem ništa. Samo znam da moram ići!"

"A nikada ti nije bilo svojstveno prihvatiti dobar savjet, je li?"

"Prihvatila sam tvoj, udala se za tebe, i pogledaj kamo me to dovelo! Pred cijelu flotu neprijatelja. I u progonstvo, zaboga!" Bilo je to potpuno nepravedno, naravno, no nisam se trudila ostati mirnom. Stala sam pogledavši ga, izazvavši ga da mi proturječi, ruke podbočivši o bokove.

Što je i učinio. Naravno da jest. "Mislim da si stekla dovoljno neprijatelja i sama, bez mene."

Duboko sam udahnula, prihativši njegovu promišljenu provokaciju. "Istina." Slabo sam se osmjehnula, a bolni je stisak oko moga srca popustio čim sam ugledala moćnu i odlučnu figuru kako stoji na vratima moje sobe. No, ipak mu okrenuh leđa. Odjednom sam ga željela, željela sam mu reći koliko ga volim, no nisam se usudila.

"Voljela si ga, zar ne?" izjavio je.

Podigla sam pogled, zapanjena, usred odmatanja pojasa sa zlatnim karikama - odat ću svoju posljednju počast u stilu. "Da. Jesam." Promislila sam o tome što sam htjela reći te objasnih samoj sebi koliko i Windsoru. "Bio je sve što muškarac treba biti. Odvažan i udvoran, velikodušan sa svojim vremenom i privrženošću. Odnosio se prema meni kao prema ženi koja mu je *važna*. Bio je odan i načelan i..." Riječi su mi presušile. "Ne želiš to slušati."

"Koje velike oprostajne riječi!"

"Može se tako reći. Zar si ljubomoran?" Sada kada mi je pozornost bila potpuno odvrćena od teških karika u mojim rukama, nakrivila sam glavu gledajući ga. Bez sumnje, ljubomora je, zelena poput smaragda na prstenu koji sam odbila, ispunjavala zrak među nama. "Ja mislim kako ti nisi niti odan niti načelan. Samo kada tebi to odgovara."

E, to je bio izazov. Sto će reći na to?

"Tako mi Boga, Alice!" Ogorčenost je u njegovu glasu izazivala trnce. "Znači, jesi ljubomoran!"

Na trenutak je promislio. "Ne, ako za mnom žudiš više!"

Što me nasmijalo. "Žudim. Znaš da je tako." Nemoguće izravno, Windsor je uvijek bio sposoban iznenaditi me, a priznati žudnju bilo je mnogo lakše nego priznati ljubav. Zadržat ću moć u svojim rukama. "Voljela sam - duboko poštovala - Edwarda, no žudim za tobom - jednako koliko ti žudiš za mnom. Je li ti sada lakše?"

"Moglo bi biti! Dokaži!"

Ostavivši odjeću na krevetu, dok mi se raspoloženje popravljalo pod njegovim napadom, došetala sam do njega, a on me uzeo u naručje. Vrlo smo se dobro razumjeli on i ja, nismo li?

"Ne želim biti ni s kim drugim osim s tobom, Wille", rekoh, pritisnuvši svoje usne o njegove.

Nadala sam se da će biti zadovoljan, i iako sam mislila kako bi me mogao pritisnuti, na moje olakšanje nije. Zbog čega sam ga to tako jako voljela? Što me vezalo za njega? Nismo lovili zajedno, kako sam uobičavala s Edwardom. Nismo plesali - Windsor je, pretpostavila sam, imao dvije lijeve noge poput mene. U njegovu cijelom tijelu nije bilo ni jedne poetske, romantične kosti koja bi me zavela da ga zavolim. Nije nas vezao ni čaroban i detaljan sklop sata. Sto onda jest, osim golog koristoljublja? Zar je samo to bilo u pitanju? Nisam mislila da jest, no našoj vezi nisam mogla izračunati duljinu i širinu, pa kako sam mogla procijeniti ovakav komad zemlje?

Ali voljela sam ga. Iako se pretvarah da nisam.

"Drago mi je čuti." Poljubio me u usta, očito me želeći. "Hoću li poći s tobom?"

"Ne. Ići ću sama."

"I dalje mislim kako ne bi trebala..."

Stavila sam mu prst preko usta. "Wille, nemoj..."

Zubima je gricnuo vršak moga prsta. "Želiš li da ostanem večeras?" "Da."
Stoga i jest.

"Bit ćeš sigurna uz mene, znaš", promrmljao je usana prislonjenih o moj vrat, znojne kože i jedva dolazeći do zraka, nakon što sam mu dokazala kako njegova ljubomora nije utemeljena.

"Znam", odgovorili boreći se protiv straha koji je prijetio mojoj sreći, da će sile usmjerene protiv njegove zaštite ipak biti premoćne. Kraljevsko gostoprimstvo u tamnici Tornja možda ipak nije tek plod mašte.

"Nikome neću dopustiti da te povrijedi." "Ne."

Njegove su ruke crne strahove držale podalje dok smo uživali jedno u drugome; izlaskom sunca, srcu mi je već bilo lakše.

"Ne idi!" promrmlja.

I dalje opasnu riječ *ljubav* nitko od nas nije izrekao. Bila sam prisiljena prihvatiti da nikada i neće.

Nisam poslušala Windsorov savjet te se zaputih u Windsor.

Anonimna u crnoj i sivoj boji kao tek obična dobrostojeća udovica - nije mi potpuno nedostajalo zdravog razuma - otišla sam u Westmister, do opatije, s dvojicom se snažnih slugu pokušavajući probiti kroz rulju. Bit ću ondje. Dopustit ću da me misticizam monaških glasova podignutih u Edwardovom rekvijemu preplavi te ću zahvaliti Bogu za Edwardov bijeg od užasa koji su ga snalazili njegovih posljednjih dana. Nitko me neće zadržati vani, ni Joan, ni sam vrag. Rulja bijaše očekivano bijesna, no nije bila nikakva prepreka taktovima odlučne žene.

Prišli smo vratima. Još nekoliko metara, i bit će moguće uvući se unutra. Gurala sam se kroz vrevu. Joan me nikada neće zamijetiti.

Glasan zvuk truba natjerao je sve oko mene da zastanu, izuzev uobičajenog gurkanja i podbadanja, a onda su one pred vratima kraljevski stražari odgurnuli koristeći se svojim helebardama kao štapovima. Prišla sam što sam bliže uspjela te ondje vidjeh novog kralja, još neokrunjenog, blijedog i mršavog u doličnoj crnoj boji, dok mu je vjetar mrsio kosu, kako hoda prema glavnim vratima. Jadan mali otpadak čovječanstva, pomislila sam. Nimalo nalik na kršnu priliku svoga oca ili djeda, niti sam mislila da će ikad biti.

A pored njega? Glas mi je zašištao među zubima. Uz njega, zaštitničkog stava i puna sebe, hodala je njegova majka. Lijepa Joan, čiji kiseli izraz nije uspio skriti njezino neprestano likovanje. Debeljuškasta i naočigled ostarjela, omotana u crni baršun i samurovinu, izgledom je bila dostojna punašnih vrana koje su naseljavale Toranj.

Prokleta bila što si stala na moj put do Edwarda!

Bila mi je toliko blizu da sam je mogla dotaknuti. Jedva sam se suzdržala da ne zamahnem prema njoj, jer sam u tom trenutku zasljepljujućeg shvaćanja prezirala njezinu nadmoć, njezinu vlast, moć koju sije prisvojila, a koja nekoć bijaše moja. Moć protiv koje se nisam mogla obraniti.

Nadam se da će se tvoj dragocjeni sin riješiti tvojeg uplitanja čim stasa! Nadam se da će odabrati Gauntov utjecaj umjesto tvojeg!

Je li osjetila moju agresivnost? Na trenutak je oklijevala napraviti sljedeći korak, kao da je moj antagonizam zračio mirisom koji je mogla nanjušiti te okrenu glavu kada mi se našla nadomak. Pogledi su nam se susreli, njezine su se oči raširile, a usne malo razdvojile. Lice joj se okamenilo, aja sam se uplašila prijetnje koja je ondje bila ispisana. Imala je moć da se na mene obruši zakonom, unatoč svečanosti prigode. Moja budućnost možda leži u tim debelim rukama s rupicama u mesu. Što me snašlo da riskiram ovaj susret? Cijelim sam srcem poželjela da sam poslušala Windsorova zajedljiva upozorenja.

Joanina su se usta zatvorila, a njezino je oklijevanje iščeznulo. Kako lije sigurna bila! S malim smiješkom, postavila je jednu ruku čvrsto na sinovljevo rame, cijelo ga vrijeme usmjeravajući prema opatiji. Toliko je toga bilo rečeno tako naizgled beznačajnom gestom. A kada su prošli pored mene, povjetarac straha dotaknuo je moj potiljak, potom se utišavši. Pustit će me. Stoga sam polako izdahnula.

Prebrzo! Prebrzo! Joan se zaustavi. Strelovito se okrenu na peti. Stražari koji su bili poredani uz procesiju naglo su se ukočili očekujući zapovijedi, podigavši svoje helebarde, dok se strah vraćao deseterostruko, teško se spuštajući na moja pluća tako da nisam mogla disati. Hoće li? Uperile smo poglede jedna u drugu, ona svoj u zlokobnosti, a ja svoj u prkosu, taj trenutak nepokretne poput isklesanih kamenih figura koje su zurile ispred sebe svojim slijepim očima. Hoće li me kazniti zbog svega za što sam se zalagala, zbog svega što sam bila Edwardu? Zbog ove konačne provokacije unatoč njezinim izričitim zapovijedima?

Joanin se smiješak proširio, nesretno pokazujući njezine trule zube. Da, hoće. Gotovo sam mogla osjetiti snažan stisak grubih ruku na svojim nadlakticama, kako me odvlače. Ali me iznenadila.

"Zatvorite vrata kada uđemo. Ne puštajte nikoga unutra!" Joan naredi. "Postupak će započeti sada kada je kralj došao." A potom se okrenula kao da nisam ni od kakve važnosti za nju, iako na kraju ipak nije mogla odoljeti. "Tvoji su dani gotovi", začula sam kako je promrmljala, dovoljno glasno da je mogu čuti. "Zašto bih se zamarala s takvima poput tebe?"

Tek sam na kratak, nepromišljeni trenutak, potaknuta surovim bezobrazlukom, pomislila slijediti kraljevsku svitu, uvući se u crkvu prije no što se glavna vrata zalupe kako bih zauzela svoje pravično mjesto pokraj grobnice svojeg kraljevskog ljubavnika. Inzistirajući na svojem pravu da budem ondje.

Ah, ne!

Razum se vratio. Nikakvo pravično mjesto nisam imala. Ožalošćena, progurala sam se natrag do svojeg vodenog prijevoznika gdje sam, što me nije začudilo, pronašla Windsora kako me čeka. Nisam bila razdražena, iako sam, bijesna na Joan, ali najviše na sebe zbog svoje krnje razboritosti, na pravi ženski način svoje raspoloženje iskalila na njemu.

"Pa, došao si me spasiti!" Zajedljiv ugriz temperamenta.

"Netko je morao." Prikladno odsječan pod okolnostima. "Ulazi u barku."

Zlovoljno sam sjedila, snuždeno šureći tijekom cijela putovanja; vidjela sam gdje mi je mjesto, ponajviše iz Joaninih posljednjih riječi. A Windsor me puštao da žalujem, niti ne pokušavši započeti razgovor kako bi otkrio što me tako duboko uznemirilo, jednostavno gledajući život na obali rijeke uz koju smo prolazili zamišljenim pogledom.

Zašto da se zamaram s takvima poput tebe?

Oduvijek sam znala da će dani Edwardove zaštite doći kraju, zar nisam? No da me se tako oštro odsiječe... bilo je zastrašujuće definitivno. U Engleskoj je postojao novi red u kojemu nije bilo mjesta za mene. Moram prihvatiti to do dana svoje smrti.

Moje osobno žalovanje za Edwardom? Mnogo je više zadovoljilo moj um, a to je ono što bi on želio. Kada sam se vratila, učinila sam ono što je on volio, o čemu je pričao čak i kada je jedva mogao sjediti ravno oslonjen o svoje jastuke, a kamoli se popeti u sedlo. Odabrala sam konja, uzevši uzde u ruke, s Braveheart pored mene -starijom, ali ne i mudrijom - te otidoh loviti zečeve po pašnjacima oko Pallenswicka. Lov je bio dobar. Kada je sokol oborio goluba, obrazi su mi bili mokri od suza. Edward bi uživao u svakom tom trenutku. A onda, kada sam se povukla u svoje odaje, ispila sam pehar dobrog gaskonjskog vina - "dragi Edwarde, uvijek ćeš živjeti u mojem sjećanju" - prije nego što sam okrenula leđa prošlosti te se usmjerila naprijed.

Ali prema čemu? Izolaciji. Dosadi! No, i to je bilo bolje od bježanja od ogorčene žene koja se namjerila na osvetu, unatoč njezinim riječima kako za nju nisam nitko i ništa. Znala sam kako nije u

Joaninoj prirodi da obustavi lov. Pojaviti joj se pred očima nije bila jedna od mojih mudrijih odluka.

"Nisam trebala ići, zar ne?" Omotana u teški ogrtač, ne uspijevajući se zagrijati, šćućurila sam se pokraj vatre kada je vrijeme postalo za taj dio godine neobično mokro i divlje.

"Rekao sam ti da ne ideš!" Windsor reče, potpuno bez suosjećanja, izuzev toga što su njegove ruke bile zapanjujuće tople oko mojih smrznutih.

"Znam da jesi." Bila sam zlovoljna i neraspoložena, baš poput vjetrova koji su nas zapljuskivali.

"Ne brini se. Ne mogu ti ništa, znaš. Tvoje je progonstvo opozvao sam Gaunt."

"Zar vjeruješ da će zaboraviti?" Njegov je optimizam bio neuobičajen.

"Ne." Toliko o optimizmu! Mrko je pogledao svoje prste koji su obavijali moja zapešća, s cinizmom koji sam cijnila u svijetu laskanja i praznih obećanja. "Koliko joj je kralj ostavio u svojoj oporuci?"

Odgovorila sam ravnodušno. "Tisuću maraka. Ne dovoljno da bi mogla likovati. A Richard dobiva Edwardov krevet s heraldičkim zastorima."

Mrk je pogled nestao, a Windsor se grohotom nasmijao. "Bilo bi mnogo prikladnije da si *ti* dobila krevet!"

"Joan će ga vjerojatno dati spaliti kako bi se riješila moje zagađujuće prisutnosti. Sigurno neće spavati u njemu, pobogu."

"Je li tebe spomenuo?" upita.

"Ne." Nisam ni očekivala da hoće. Za mene nije bilo mjesta u Edwardovoj oporuci. Dao mi je sve što je mogao i sve što sam mogla poželjeti.

"Barem će joj to dati razloga za slavlje!"

"Sumnjam! Kada sam napustila Sheen, pobrinula sam se da Philippini dragulji budu spakirani u bisage na konjima, dok je Edwardovo prstenje bilo sigurno u stezniku moje haljine. Nije ga se mogla dočepati osim da me cijelu pretraži pred okom javnosti!"

Windsor se ponovno nasmija, a potom se uozbilji. "Dosta o Lijepoj Joan. Ne možemo ostatak svojih života provesti bolesno zabrinuti, zar ne? Stoga i nećemo."

Što je, moram priznati, bio najbolji savjet koji sam mogla dobiti. Windsor je pustio moja zapešća te podignuo pehar piva u zdravici.

"Za oluje. Neka dugo potraju. Neka poplave putove i obale između Londona i Pallenswicka sve dok Joan ne zaboravi."

"Svete mi Djevice! Sve dok se pakao ne zaledi!" Uzeh njegov pehar, dovrših pivo, dijeleći njegove osjećaje. "Za oluje."

Budući da su se kiše i vjetrovi smirivali, putovi su uskoro ponovno bili otvoreni, a Temzom se redovito prometovalo, stoga su i vijesti o događajima u Londonu i drugdje ubrzo počele stizati do nas. Neki me se uopće nisu ticali. Kako je neobično to bilo.

Dječak Richard, obučen u bijelo i zlatno, bijaše okrunjen šesnaestog dana srpnja. Četvrtak, pobogu! Neuobičajeno, no prikladno odabran dan sv. Kenelma, neistaknutog, ali mučenog dječjeg kralja starog kraljevstva Mercije.

"Nesumnjivo je Lijepa Joan mislila kako je mladcu potrebno sve sretno znamenje koje može dobiti." Windsor je zarežao.

Što je bila prilično točna procjena. Nevolje su bile na putu. U nedostatku moćne engleske vojske s kraljem na čelu, Francuzi su uhvatili priliku napasti Englesku duž njezine južne obale, paleći i pljačkajući sve što se našlo pred njima. Grad Rye postao je pakao. Neki su francuski pljačkaši došli čak do Lewesa, no mi smo se osjećali dovoljno sigurno.

Kako je bilo neobično biti potpuno udaljen od svega toga, ne imati nikakve veze s kraljevim planovima o protjerivanju Francuza. Tko će preuzeti vodstvo u

vanjskoj politici? Gaunt, pretpostavljala sam. Prestala sam razmišljati o tome budući da me se više nije ticalo.

No, neki su me događaji, kroz poznanstvo, duboko dotaknuli.

Wykeham, moj dragi Wykeham, bijaše dobio pomilovanje, što je zacijelilo rane između Edwarda i njegova bivšeg kancelara. Barem sam toliko mogla postići za svojega staroga prijatelja. Pisao mi je.

Ugled mi je vraćen, ali ne i ured. Okrenut ću se problemu obrazovanja u Oxfordu gradnjom dvaju novih fakulteta. Znam da će vam se to svidjeti — iako nijedna žena neće nogom kročiti u njihove prostorije! Možda vam to dugujem — no oboje moramo prihvatiti kako je to nemoguće.

Nasmiješila sam se. Kako teško mora svećeniku biti priznati dug grješnoj Evinjoj kćeri, no on je to ipak učinio, i to tako elegantno.

Željela sam mu svako dobro. Pomislila sam kako nije vjerojatno da ćemo se ponovno susresti.

Napokon neke uznemirujuće vijesti koje su me nasmijale - a potom namrgodile. Kada se parlament sastao, Gaunt je bio pozvan pridružiti se vijeću lordova kako bi odlučili što učiniti u vezi prijetnji koje su dolazile preko kanala.

"Dakle, Gauntova je zvijezda u usponu", Windsor zamijeti, čitajući Wykehamovo pismo preko mojega ramena.

"Očekivano", odgovorih. "Ne samo da ima kraljevske krvi, već ima i iskustvo."

"Nažalost, nije poznat po uspjesima!"

Windsorov me prijezir nije uznemirio. Što je Gauntova rastuća moć sada značila za mene? Naše ambicije više nisu putovale paralelnim putevima. No, Windsor je bio zamišljen, uzevši Wykehamovo pismo kako bi ga pročitao u slobodno vrijeme. Uvijek me brinulo kada je Windsor osjećao potrebu za promišljanjem nad peharom piva.

No, nasmijala sam se kada sam pročitala drski zahtjev parlamenta upućen mladom Richardu. Kako predvidivo od njih! U budućnosti, samo bi parlament trebao imati pravo dodijeliti mjesto Richardovog kancelara, rizničara i svaki drugi visoki državni ured kojega se mogu sjetiti. Parlament će kontrolirati kralja na svakom njegovu koraku. Nikome nikada neće biti dopušteno činiti što sam *ja* činila kada je Edward bio prebolestan činiti to sam. Nikada više neće postojati druga Alice Perrers, koja će vladati kraljevskim kokošinjem.

Da, smijala sam se, iako sama vijest nije bila osobito smiješna.

Poslije mi uopće nije bilo smiješno. Teško udaranje o moja vrata u Palknswicku, slično tupom udaranju oklopljene pesnice, prenulo me iz zadubljenosti nad računima i zapisnicima posjeda. Windsor je, znala sam, bio zaokupljen isušivanjem vlažnih livada u Gainesu. Isto tako, ne bih očekivala da kuca na vrata kada se vrati - još uvijek što su vodili neobičan lutalački život, ni u kojem smislu ne živeći u složnom kućanstvu, kao da je naš brak i dalje bio nekakvo ne sasvim određeno poslovno biće koje je katkada zahtijevalo našu

intimnost, a katkada nije. Ne, Windsor ne bi kucao. Prije bi otvorio vrata arome i ušetao unutra, podigavši glas kako bi najavio svoj dolazak, ispunivši kuću svojom strahopoštovanjem, vriednom, nemirnom prisutnošću. Ovo nije bio

Windsor. Moje je srce počelo brže kucati potaknuto ponovno rođenim strahom koji se uvijek šunja negdje duboko u meni, no odlučila sam se ne skriti... Teškim sam koracima hodala prema ponavljajućim udarcima.

"Skupina muškaraca, gospodarice", moj je stjuard nesigurno stajao u predsoblju. "Hoću li im otvoriti?"

Nema smisla oklijevati. "Učini tako." Ako je ovo prijetnja, onda ću se s njom suočiti.

"Dobar dan, gospodarice."

Nije to bila oklopljena pesnica, već uredski službenici, moguće jednako silni. Muškarac pred mojim vratima bio je odjeven u odjeću višeg sluga: činovnik ili nečiji tajnik. Ili, dašak upozorenja zadrhtao mi je nad vratom, sudski službenik. Nisam ga poznavala. Nije mi se sviđao, unatoč njegovu blagom izrazu i udvornom naklonu, kao što mi se nije sviđala ni njegova pratnja, desetak muškaraca koji su stajali iza njega. Moje je dvorište bilo ispunjeno tovarnim životinjama i dvama velikim kolima.

"Gospodarica Ferrers?"

"Jesam. A tko ste vi, sir?" upitah s opreznom uglađenošću.

Posljednjih nekoliko mjeseci nije bilo vijesti iz Londona, dok se Richard navikavao na težinu krune, a Joan likovala pred cijelim dvorom. Za to se vrijeme nisam ni pomaknula iz svojeg samo na-metnutog progonstva.

"Spusti glavu", Windsor mi je savjetovao nakon mojeg prethodnog koketiranja s opasnošću. "Imaju previše problema da bi se brinuli oko tebe. Obrana kraljevstva sada ima prednost nad kraljevom ljubavnicom. Za nekoliko mjeseci bit ćeš potpuno zaboravljena."

"Ne znam sviđa li mi se pomisao na to." Opskurnost mi je teško padala. "Želim li biti zaboravljena?"

"Želiš, ako si imalo razumna. Smiri se, ženo."

Stoga i jesam, a kako su tjedni prolazili bez daljnjih dokaza o Joaninoj zloći, moj se strah stišao. Ali ako je Windsor bio dobro obaviješten, kako je obično bio, što je ovo na mojem pragu? Nije slutilo na dobro. U sebi sam proklinjala Windsora zbog njegova pretjeranog samopouzdanja, i zbog njegove odsutnosti. Zašto muškarac nikada nije tu kada ga trebaš? S druge strane, zašto bih ga uopće trebala, zar se ne mogu sama pobrinuti za ovo zadiranje u moj posjed? Pogledala sam svojeg posjetitelja. Taj je muškarac sa sobom nosio previše autoriteta za moj ukus, u svojoj crnoj halji i kožnatoj torbi. Grlo mi se osušilo dok me bezizražajnim pogledom odmjeravao od glave do pete.

Ali ne mogu te uhitati. Nisi počinila nikakav zločin. Gaunt se zauzeo za tebe! Povukao je progonstvo!

Malo sam lakše disala.

Službenik se ponovno nakloni. Barem je bio pristojan, iako su njegovi ljudi zračili pohlepom.

"Ja sam Thomas Webster, gospodarice." Iz torbe je izvukao svitak. "Poslali su me iz povjerenstva koje je odredio parlament." Nježnog glasa, pun poštovanja unatoč svojim procjenjivačkim očima, ispružio je dokument kako bih ga mogla uzeti. To sam i učinila, odmatajući ga među prstima kojima sam ga smireno držala dok sam prelazila preko sadržaja. Nije bilo teško shvatiti poantu već unutar nekoliko sekundi.

Moje se disanje ponovno ubrzalo. Rukom sam zdrobila jedan od crvenih pečata koji su govorili o njegovoj službenosti, pretvarajući se da ga još jednom čitam dok sam se trudila uvući zrak u pluća. Onda sam se ukočila na pragu, kao da je bilo moguće spriječiti njihov ulazak.

"Što je ovo? Ne razumijem." No riječi su bile crne i jasne pred mojim očima. "Imam autoritet uzeti štogod mogu, a da je vrijedno, gospodarice.

Bubnjanje mogega srca u grlu činilo se kao da će me ugušiti. "A ako odbijem?"

"Ne bih to činio da sam na vašem mjestu, gospodarice", reče suho. "Nije u vašoj moći zaustaviti me. Imam popis najvažnijih predmeta. A sada, ako ćete mi dopustiti?"

Ušli su uz odjekivanje teških čizama, dok je Webster odmatao grozotu od popisa. Bio je to popis svega što sam posjedovala, svega što se nalazilo u Pallenswicku, a što je pripadalo meni.

Panika poče rasti, ričući nekontrolirano.

"Ova je kuća moja!" pobunih se. "Nije u posjedu krune. Nije bila dar od kralja - sama sam je kupila."

"Ali s čijim novcem, gospodarice? Odakle je taj novac došao?" Kao da se zlobno nasmiješio. "A čije su stvari? Jeste li i njih kupili?" Okrenuo mi je leđa, davši znak svojim podanicima da započnu svoj zadatak.

Nije postojao odgovor koji sam mu mogla dati, a koji bi ostavio ikakav utisak. Stajala sam gledajući izvršavanje naredbe povjerenstva. Sve su moje stvari iznosili preda mnom u dvorište spremajući ih u kola i na tovarne životinje. Moju posteljinu, moj namještaj, čak i moj krevet. Nakit, odjeću, tričarije, i sve što je Webster mogao iščitati sa svojeg ogavnog popisa.

"Biserna dijadema. Zlatni lanac s rubinima. Metar grimizne svilene vrpce. Par kožnih rukavica, duge rukavice izvezene srebrom i..."

"Metar vrpce?" Gotovo histeričan usklik iskrsnuo je iz mogega grla.

"Svaka sitnica pomaže, gospodarice. Moramo nekako financirati rat", odgovorio je zajedljivo. "Ovi će dragulji doseći, po našoj procjeni, cijenu od gotovo petsto funti. Bolje je njima dobro opremiti vojnike koji će braniti englesko tlo, nego ih ostaviti da krase vaš vrat!"

Nije bilo pomoći. U tišini sam gledala kako iznose sve što mi pripada iz moje

kuće. Kada sam vidjela zgužvane haljine u rukama kršnih slugu, hrpu krzna i svile i damasta bogate plave i srebrne boje, haljine koje je Edward naručio napraviti za mene za drugi veliki turnir u Smithfieldu, suzdržala sam suze koje su mi se nakupile u grlu. Nikada ih nisam nosila, budući da drugi turnir nikada nije bio održan. Haljine su bačene u kola zajedno sa svime ostalim.

Stajala sam u predsoblju vlastite kuće koja je odjekivala prazninom. "Jeste li završili?"

"Da, gospodarice. Ali trebao bih vas upozoriti. Parlament istražuje vaše vjerovnike. Bilo koji muškarac koji vas ima razloga tužiti pozvan je iznijeti svoje zahtjeve."

"Moji vjerovnici?" Postajalo je sve gore i gore.

"Tako je, gospodarice. Svi muškarci koji imaju pritužbu na iznuđivanje, ugnjetavanje ili povrede za koje ste vi odgovorni", kako je uživao u ovome, "mogu se obratiti parlamentu za naknadu."

"Odakle - odakle je ta zapovijed došla?" Oštro upitah. Oh, znala sam odgovor!

"Od parlamenta, gospodarice."

Polako udahnuvši, zgrčila sam pesnice kako bih zadržala bijesni vrisak u svojoj glavi. Ovo nije dolazilo od parlamenta. Okladila bih se na to bisernom dijademom koja je upravo nestala u svežnju na leđima mazge. Znala sam tko je imao prste u tome. Dakle, ipak nije bila zadovoljna time što živim u opskurnosti! Znala sam odakle je ovaj osvetnički pohod proizišao, i bio je opasan! Već sam je mogla vidjeti kako zadovoljno trlja ruke.

Sveti Bože!

Natjerala sam se da o svemu promislim hladne glave i logično. Ako će samo ovo uzeti... imala sam drugih imanja, dobro opremljenih. Dopustit ću joj ovo, bez obzira koliko bijesna zbog toga bijah.

A onda sam vidjela kako Webster vadi još jedan svitak iz svoje torbe. "Zar niste uzeli sve što ste mogli uzeti?"

"Ovo nije naredba za oduzimanje vlasništva, gospodarice. Već naredba da se pojavite u Londonu."

Ugrabila sam je iz njegove ruke. Pročitah. Trebala sam se pojaviti pred Gornjim domom.

"Suđenje?" jedva sam uspjela izgovoriti. Stajao je preda mnom ništa ne govoreći, kamena izraza lica. Kakve su optužbe sada otkrili? "Recite mi!" zahtijevala sam. "Je li ovo suđenje?"

"Sve piše ondje, gospodarice." Webster je pokazao na dokument zgužvan u mojoj ruci. Moram se pojaviti pred Gornjim domom dvadeset drugog dana mjeseca prosinca. A optužba? Pronevjera. Izdaja!

Izdaja? To nije moguće!

Ali znala sam da je sve moguće. Strava je zamijenila bijes. Koliko će daleko Joan otići u svojoj želji za osvetom? Kazna za izdaju bila je smrt.

Windsor se vratio provevši vlažno jutro u poplavljenim livadama oko Upminstera, pronašavši me kako bezumno sjedim na podu sada praznog salona. Bez namještaja, bez tapiserija, a odnijeli su čak i košaru za cjepanice pokraj kamina...

Bila sam zaprepaštena, kao da me Joan ošamarila - kao što je to nekad davno učinila. Kako nisam čula odjekivanje njegovih čizama na ulaštenim daskama, kleknuo je, uzevši dokument iz mojih prstiju koji nisu pružali otpor. Prešavši pogledom preko sadržaja, tečno je opsovao, odbacivši svoje rukavice i mač na pod te sjevši pored mene.

"Vidim da su grabežljivci bili ovdje."

"Da." Sjeo je pored mene ispruživši svoje blatnjave čizme uprljane muljem i vlatima vodene leće uz moju haljinu. Nisam marila.

"Jesu li sve sobe prazne poput ove?"

Riječi su me iznevjerile. Podigla sam ruke, pustivši ih da ponovno padnu. Jad me progurao.

"Što ćeš učiniti?" Pitanjem je razbio tišinu.

"Mislim da ću sjediti ovdje čekajući da se sjekira spusti na moj vrat."

"Zaista?" Windsor je zastao. Uhvatio me za podlaktice te ustao napregnuvši

mišiće, podignuvši me sa sobom. "Ustani, Alice. Moraš stati na noge. Moraš razmisliti!"

"Ne mogu."

"Zar je žena koju volim tako strašljiva?"

Uočeno sam stajala u njegovu zagrljaju, ne mogavši misliti, ne mogavši odgovoriti. U kakvu je crnu rupu sva moja hrabrost iščeznula? Bila sam preplavljena samosažaljenjem, a budući da se više nisam osjećala hrabro,

zaplakala sam zbog svoje vlastite slabosti, zbog svega što sam izgubila. Tako oteti darove koje mi je Edward dao iz ljubavi i zahvalnosti, iz čistog inata, uništivši svaki materijalni dokaz o Edwardovom mjestu u mojem životu. A kada me iskrenost natjerala da razmotrim kako nisam uvijek bila potpuno nevina, i zbog toga sam zaplakala. Uživala sam u svojoj moći koju sam imala kao kraljeva priležnica. Nisam mogla tražiti potpuni oprost za korištenje kraljevskog zlata u svojoj kupovini, no uvijek sam ga vratila. Zar ne? Pa, barem sam većim dijelom otplatila svoje dugove. A sada je došao dan obračuna. Zaplakala sam u Windsorovo rame.

"Zar je žena koju volim takav beskičmenjak da će radije plakati umjesto da se izbori za ono što joj po pravu pripada?" Iako su njegove riječi bile grube, zagrlio me jače naslonivši svoju bradu na vrh moje glave dok sam se polako opuštala i preuzimala vlastitu težinu. Ujednačeni otkucaji njegova srca pružali su mi sigurnost svoje vrste. Kada sam napokon naslonila svoje čelo na njegovo tame i uspjela ponovno ujednačeno disati...

Riječ mi je zaplamtjela u umu. Oštro sam podignula glavu, nakrivivši njegovu

bradu, ugledavši svoj odraz u njegovim očima.

"Što si rekao?"

"Na što točno misliš? Da si beskičmenjak?"

Prešla sam jezikom preko suhих usana, protrljavši lice četvrtastim suknom koji mi je Windsor ljubazno ponudio te se namrštitih. "Mislim da si rekao da sam ja žena koju voliš?"

"Jesi. Zar nisi znala? Ne izgledaš vrlo sretna zbog toga."

Grčevito sam ga uhvatila za rukav. "Reci to ponovno. Kao da to zaista misliš." U slučaju da nije. Molim te, Bože, da jest!

"Draga Alice. Volim te. U svojim rukama držiš moje sunce i moj mjesec!" "A to je poetično!"

Pomislila sam kako je njegov osmijeh pomalo iskrivljen. Nisam mu mogla vjerovati! No, morala sam, nisam li? Windsor nije bio muškarac koji bi rekao što nije mislio. Neizmijerna me radost prožela, ispunivši me blještavom svjetlošću koja je rastjerala sjene u mojem umu i srcu. A onda su sjećanja jutrošnjih događaja ponovno navalila...

Piljila sam u njega. "Zašto si mi to sada morao reći?" "Kada sam ti trebao reći?"

Windsor me nasmijavao, odvrćajući mi pozornost. Odgurnula sam njegove ruke tako da sam sada stajala sama. "Sutra. Prošli tjedan. Bilo kada, samo ne dok mi je lice umrljano suzama, dom ogoljen, a um zaokupljen Joaninom pakošću."

"Mislio sam da znaš."

"Ne, nisam! Kako sam mogla znati? Nikada prije to nisi rekao." Kalio nije mogao shvatiti? Stajao je preda mnom, ukočen, strog i stvaran i *težak*. I beskonačno voljen. "Želim uživati u tome, a to ne mogu ako se moram zamaratati činjenicom da je preda mnom možda financijska propast - možda čak i smrt ako dokažu izdaju! A mislim da bi trebao znati..." Nisam čak ni oklijevala. "Volim i ja tebe!"

Windsor se iscerio. "Eto onda!"

U tom trenutku rukama prekrih usta. "Nisam to namjeravala reci!"

"Ne vidim zašto ne bi." Ponovno me uzeo za ruke, još uvijek skrivajući osmijeh u kutu usana. "Proslavit ćemo međusobnu ljubav i brinuti se oko Otravne Joan zajedno."

Njegove su usne bile vruće i odlučne na mojima. "Oh, Wille!"

"Ali zašto? Upravo sam ti izjavio svoju besmrtnu ljubav. A ti ne izgledaš baš sretna zbog toga!"

Uzdahnula sam. "Doći ću k sebi."

"Daj da ti pomognem." I poljubi me ponovno.

Misli su mi odlutale dok sam tonula u njegov zagrljaj. Ali ne zadugo. Ovo nije bilo vrijeme za zaljubljene uzdahe i čežnje. Još se uvijek nisam osjećala slobodnom uživati u tome, što je Windsor dobro znao. Obuhvativši moje lice svojim rukama

tako da sam morala obratiti pozornost i usredotočiti se, Windsor je počeo govoriti tihim, kontroliranim glasom koji je bio potpuno suprotan emociji koja je pulsirala pod njegovom kožom. "A sada me slušaj. Moraš biti snažna, Alice. Slušaj!" Rukom ispod moje brade natjerao me da pogledam u njega. "Stat ćeš pred Gornji dom i odgovoriti na svako pitanje koje postave pred tebe. Nema dokaza ni o kakvoj pronevjeri. A što se tiče izdaje! Ta im optužba nikako neće proći."

"Tako si samouvjeren." Namrštila sam se, nimalo uvjerena.

"Tako mi Boga! Ne, nisam! Samo sam realan. A ti moraš pokazati sigurno lice inače će te rastrgati."

"Zašto bi to učinili? Sada, kada su moji dani na dvoru odbrojani? "Znaš zašto. Uništiti će te zbog dana kada si ti imala moć, a oni nisu." "Možemo li ih zaustaviti?"

"Ne znam. Kako možemo znati, dok ne vidimo njihove dokaze. No, prokleta ćemo se potruditi."

Duboko sam udahnula, osjećajući kako barem dio očaja nestaje te se upitah što sam željela najviše na svijetu.

"Kada budem morala ići - hoćeš li poći sa mnom?"

"Sam me vrag ne bi zadržao! Ne plači... Suze nisu ni od kakve vrijednosti u igri koju igramo!" Pogled mu je bio bijesan, a ruka mirna dok je suknom brisao ostatak mojih suza s temeljitošću kojom bi osušio konja nakon oluje. "Nisi li moja supruga? Ne volim li te? Budi hrabra, Alice. Dosad si u životu bila. Otići ćemo zajedno u Westminster i suočiti se s prokletim strvinarima u njihovu brlogu. A sada... mislim da si možemo posvetiti malo vremena. Za ime Božje, nismo ga mnogo tražili posljednjih godina."

"A što bismo s njime?" Moje su misli još uvijek bile rastrkane, zamišljajući zlokobna, prijezirna lica Edwardova dvora kako zure u mene.

Razdraženo izdahnuvši, Windsor me uhvati za ramena te pro-trese.

"Prestani razmišljati! Dođi u krevet - i pokazat ću tvojem sumnjičavom umu kako te zaista volim i kako to nije samo plod tvoje mašte... S druge strane, nemamo krevet, je li?"

"Ne!" Osjetila sam kako mi smiješne suze ponovno naviru, no uspjeh razvući osmijeh.

"Kunem se kako to neće biti problem!"

U mojoj spavaonici - našoj spavaonici - Windsor je raširio svoj ogrtač na podu na mjestu gdje je sunce spuštalo svoje zrake, savivši svoju tuniku za moju glavu. Na danjem mi je svjetlu pokazao nešto što nikada nisam poznavala - esenciju čarolije čiste ljubavi, koju smo slobodno davali i slobodno primali. Osjećala sam kako lanci dužnosti i očekivanja spadaju s mene te kako ih zamjenjuju meki okovi slasti i strasti i vruće žudnje.

"Uvjerena?" upitao je među poljupcima. "Oh, Wille..."

Nisam mogla povezati ni dvije riječi koliko sam bila zadubljena u trenutak.

Bilo je nemoguće ne diviti se njegovu vojničkom tijelu, čvrstom i mišićavom, dok je skidao hlače i čizme. Sunčeva je svjetlost omekšala gruba područja, naglasivši moćna bedra i ramena.

"Poitiers?" promrmljala sam, pritisnuvši usne na stari ožiljak koji mu se protezao uzduž rebara, od grudne kosti do struka.

"Da." Protegnuo se, podižući me sa sobom, ispitujući: "Namjeravaš li izljubiti sve moje ožiljke?"

"To bi potrajalo predugo." Odriješio je moju donju haljinu te se pred njim našo naga, izložena. "Prepuna sam žudnje, Wille. Koljena mi drhture od čežnje..."

"A od ljubavi?" Njegova je vlastita požuda bila očita poput tekuće vrućine između mojih bedara.

"Da, i od ljubavi."

Pod je bio tvrd, bez perine, bez plahti, bez pokrivača koji mirišu poput lavande. Nije činilo razliku, kao što je ne čini jedno pero u jastucima koje nismo imali. Dopustila sam mu da me uzima kako je želio. Iako, možda nisam baš sve dopuštala. On nije bio muškarac koji bi tražio dopuštenje, no ja ga ne bih mijenjala ni za što. U mojem umu nije postojalo ništa osim nas dvoje, zajedno u praznoj kući, pozlaćenih prsa i bedara. Dvoje tajnovitih ljudi potpuno izgubljeni jedno u drugome, koji ne privlače nikakvu pozornost vanjskoga svijeta.

"Zašto volimo jedno drugo, Wille?" upitah.

"Zaista ne znam. Ali ne brini se. Neke stvari postoje tek da bi se u njima uživalo..."

Njegovo uživanje u meni bilo je melem za moju dušu; potpuno me posjedovao. Čvrsto sam ga se držala dok bi svaki mišić i živac zadrhtao u odgovoru na njegovu pozornost. Nikada prije nisam osjećala takvu potrebu držati se nekog muškarca. Moje je srce bilo toliko ispunjeno radošću da sam mogla ponovno zaplakati. Ali nisam. Došlo je vrijeme za veselje, a Windsorove su umješne ruke odagnale svaku sjenku.

Ali ne zauvijek.

Kada je zaspao, razbarušene kose, lica zarivenog u nabore svoje tunike, ja sam ostala ležati budna. Suđenje? Nepoznati dokazi? Držala sam Windsorovu ljubav uza se, amajliju koja će otjerati strah.

"Pa, jesu li uzeli Philippine dragulje?" Windsor me upitao kada je postalo potrebno da se odjenemo.

Bojim se da je moj izraz graničio sa samozadovoljnošću. "Što misliš?"

"Tako mi Boga!" njegov je smijeh neobično odjeknuo u nenamještenoj sobi. "Pa, reci mi."

"Isplati se biti spreman i na oprezu. Ali zahtijevat će malo laštenja."

Uz nešto planiranja unaprijed protiv dana kada bi se to moglo dogoditi - nisam li oduvijek bila svjesna te mogućnosti? - kada je Thomas Webster počeo

izricati svoje zapovijedi, moj ih je stjuard sakrio, zajedno s Edwardovim prstenjem, u polupunu vreću brašna koje su napali žišci. Webster je, hvala Bogu, smatrao kako je zapljena krša mojih podruma bila ispod njegove časti.

Windsor je napredovao s vezicama svoje tunike. "Usput - imam nešto za tebe... smetnuo sam s uma." Posegnuo je u unutarnju podstavu. "Mislim da ti nikada prije nisam nešto darovao."

Izvadio je srebrno zrcalo. Zamamno se caklilo na prigušenom svjetlu, dok su se ugravirane stabljike i lišće ispreplitali oko drške poput ruku dvoje ljubavnika.

Namrštila sam se. "Ne!" rekoh, kameno, neelegantno.

Windsor je pogledao u predmet, a potom u mene, potpuno zapanjeno, kao da nije mogao razumjeti moje procese mojeg ženskog uma. "Alice, moja ljubavi! Nisam ga ukrao! Došao sam do njega poštenim sredstvima - i reci mi koja žena ne koristi zrcalo."

"Ona koja sjedi pred tobom." "Ali zašto? Zašto nećeš?"

"Ne sviđa mi se ono što vidim." To je bila činjenica, a ne moje iznuđivanje komplimenata.

"Koji dio ti se ne sviđa?"

Zar je ovo bilo vrijeme za šalu, dok sam još uvijek sjedila, razbarušena, u svojoj spavaćici? "Svi... Nisam... Oh, Windsore!" Bijesna, jer bila je to lijepa stvarčica, stisnula sam ruke u krilu.

"Kada žena prestaje brinuti o svojem izgledu? Možda jedino kada se nađe u samrtnoj postelji."

Pao je na koljena pored mene na svom izgužvanom ogrtaču, podigao zrcalo, slobodnom rukom prešavši preko jedne od mojih pretamnih obrva.

"Ja ne vidim nikakvu ružnoću"^A nježno reče, "jer ti si u mojim očima ljupka. Želim da vidiš *Alice*. Želim da vidiš lice moje supruge i žene koju volim."

Čime je iz mojih usta uzeo svaku riječ protivljenja. Kako sam mogla odbiti dar, a da ne ispadnem neoprostivo nepristojna? A moja prilika nije bila toliko loša kako sam se pribojavala. Lice koje me gledalo nije bilo lijepo, no nedostatak simetrije bio je sam po sebi dovoljno upečatljiv. Čak su i obrve bile podnošljive. Nagnula sam glavu nasmiješivši se, a moj je odraz učinio isto: možda mi je ova neočekivana sreća omekšala crte lica. I tako sam postala vlasnicom zrcala iako sam se zaklela da ga nikada neću posjedovati, a nisam bila ni nezadovoljna kada je Windsor izljubio svaki djelić mojeg lica koje se ondje ogledavalo.

Preselili smo se u Gaines gdje smo barem imali krevet - zasad bar. A što se tiče mojeg pojavljivanja pred Gornjim domom: znala sam točno kakav dojam želim ostaviti. Mislila sam da ću biti nervozna, da ću biti očito prestravljena ishoda. Da će mi lice biti prestrašeno, usta suha, a srce bubnjati toliko da se ću se morati truditi zadržati mučninu u sebi. I zaista je tako bilo, ali više od svega, bila sam prkosna! Od posjeta prokletu učinkovitog Webstera, Joan se uz podršku sudova približavala korak po otrovni korak. Moju su mi ljubljenu kuću blizu Wendovera,

koju mi je darovao Edward, oduzeli, izbacili moje ljude, zaplijenili moj namještaj, a da se mene ništa nije pitalo. Kako su mi rekli: moje vlasništvo nad njom nije bilo zakonito. Bilo je vezano za krunu te je stoga sada pripadalo kralju Richardu. Nije da je on uživao u njoj. Prema savjetu njegove majke, darovao ju je svojem polubratu, Thomasu Hollandu. Joaninu sinu iz jednog od njezinih ranijih, sumnjivih, vjerojatno bigamijskih brakova.

Sigurna sam da joj je to donijelo neopisivo zadovoljstvo! Bože moj! Besspomoćno sam kiptjela.

A Gaunt? Uznemirujuće, zabrinjavajuće, Gaunt se isto tako okoristio mojom nemogućnošću da uzvratim udarac. Moja se kuća na obalama Temze vrlo lako našla u njegovim rukama. Sva su moja londonska imanja uzduž Roperyja pridodana sveukupnosti bogatstva kraljevskog vojvode u Londonu. Dva od mojih najboljih imanja glatko su ukliznula u džep Gauntova zeta. Zaista sam bila zamjenjiva u Gauntovim očima. Više mu nisam bila ni od kakve koristi te naučih tešku lekciju. Nikad ne vjeruj muškarcu koji stavlja moć ispred odanosti. Sveta Djevice!

Kako bih pohodila svoje takozvano suđenje, nisam se obukla promišljeno, već buntovno.

"Eto!" Ispružila sam ruke; prije no što sam oko zapešća pričvrstila narukvicu od zlata i opala koja se slagala s ogrlicom tijesno prislonjenom uz moju ključnu kost, obraćajući se Jane koja je jedila na podu moje spavaonice da pogleda moju preobrazbu iz seoske supruge u dvorsku gospu. Nisam svu svoju odjeću čuvala u Pallenswicku. "Pokazat ću im kako ih se ne bojim!" Najavila sam te odmarširala do salona gdje; me Windsor čekao. Dugi je trenutak ostao pogrbljeno sjediti u stoku, odmjeravajući me.

"Svih mi svetaca, Alice!" Njegov je glas bio agresivniji od njegova položaja tijela.

"Je li to dobro ili loše? Ja. mislim kako ću izgledati vrlo dobro kada kleknem pred premoćne lordove."

Usana čvrsto stisnutih, bez riječi, Windsor me otpratio natrag do mojih odaja, podignuvši Jane s poda gdje je još uvijek sjedila, postavivši je na sredinu mojega kreveta, rastreseno joj razbarušivši koverče.

Stisnula sam svoje šake. "Ne sviđa mi se tvoja arogancija!"

"A ja očajavam nad tvojim nedostatkom pronicljivosti!" Suočio se sa mnom, razdražljivo naređivačkoga stava, govoreći glasom koji je pucao poput biča. A nije mi bilo drago ni čuti njegove riječi: "Zar si glupa? Na suđenju si, Alice.

Pronevjera i izdaja. Koliko si dodatno želiš otežati? Zar želiš razbjesniti nezakonito postavljen ološ koji će izreći tvoju presudu prije nego što izgovoriš prvu riječ?"

Osjetila sam kako mi lice oblijeva vrućina. "Već su bijesni! Zar je važno što ću nositi?"

"Oh, itekako je važno! Izgledaš kao priležnica!" "Bila sam priležnica!"

"Znam. Svi znamo. Ali nema potrebe nabijati im to na njihove plemenitaške nosove. Pogledaj se!"

Raširio je ruke kako bi dokučio moju priliku, aja sam se prisilila pogledati se kroz njegove oči. Kroz oči lordova. Bilo je to, pretpostavljam, na rubu kraljevskog izdajstva. Kao da sam prisvojila svu moć monarhije samo za sebe;. Nije bilo onako kitnjasto kako sam se oblačila kao Gospa Sunca, no dovoljno pompozno da zapnem za oko, jer nosila sam onu ljubičastu svilu i zlatni *cotekardie* koji su razbjesnili Isabellu.

"Boriš se za svoju slobodu - možda čak i..."

"Za svoj život?" planula sam, dok je boja s mog lica nestajala.

"Ne budi melodramatična." Jedva je oklijevao. Pobogu, bio je pametan! "Ne mogu reći da te vidim na stratištu, no ne možeš se prepirati oko toga - prijedlozi za smrtnu kaznu sigurno neće biti rijetki."

"Što mi se čini proturječnim."

"I meni, moja borbena suprugo." Rukom je prošao kroz kosu, zastenjavši. "Moraš biti oprezna, razumiješ li? Ako odluče ponovno oživjeti optužbe o vještičarenju..." Vidjela sam zabrinutost na njemu. "I moraš odjenuti nešto manje - izazovno."

"Ako ti tako kažeš." Znala sam da je u pravu. Naravno da je bio. Uzdahnula sam počevši svlačiti divno uvredljive haljine. "Teško je kada kraljeva majka brusi svoje nokte, nije li?"

Nije odgovorio. Dok sam stajala držeći u rukama zgužvane haljine, priznala sam, jer sam trebala njegovu moć i njegovu vatru u svojem trbuhu: "Bojim se. Oh, Wille, bojim se."

Windsorov se glas napokon umirio. "Znam." Uzeo je haljine iz mojih ruku, postavivši ih na krevet, brižno zagladujući njihove nabore. "Vrlo je opasno. No mi vrlo dobro znamo kako se odnositi prema neprijateljskim silama, nije li tako?"

"Oh, znamo." Pothaljina koju je Windsor razvezao svojim spretnim prstima, pala mi je oko stopala. Ponovno sam uzdahnula. "Zao mi je. Dopustila sam da me osjećaji potpuno obuzmu."

"Naravno da jesi. Ipak si žena. Meni vrlo draga. Neću im dopustiti da te povrijede."

"Mislim da tebe nitko neće pitati!"

"Kako malo povjerenja imaš u mene." Tutnuo mi je par običnih kožnih cipela u ruke. "Nemoj samo stajati ondje i razmišljati. Ako zakasniš još će više mreškati svoje aristokratske nosove. Ali zapamti. Bit ću s tobom. Neću dopustiti da patiš sama."

"Da patim! Moje zahvale!"

Brzo sam se i promišljeno odjenula, otišavši na svoje suđenje spremno i dolično. Bez nakita! Čak bi ijedan Philippin dragulj bio dovoljan da zapali suho

triješće spremno za potpalu.

I rako se vratih u London, prvi put nakon Edwardova pogreba. Činilo mi se da je prošlo mnogo više vremena od stvarnih nekoliko tjedana otkad sam pobjegla s vrata opatije dok mi je Joanino pobjedonosno proročanstvo odjekivalo u ušima. Raspoloženje mi se popravilo onog trenutka kada se nađoh u središtu poznate buke i jurnjave, ugledavši bogate trgovce i njihove supruge onoliko raskošno obučene koliko su to Edwardovi zakoni o raskoši dopuštali. Pogled na Temzu između skladišta, zamračen poput sivog stakla na zimskom zraku, privukao me. Selo za mene nije bilo prirodno okruženje te znah da nikada neće postati - a onda se prisjetih hladne ruke koja mi se stezala oko srca: nisam se našla ovdje kako bih uživala u milinama koje London pruža.

Dotakla sam Windsorovu ruku u potrazi za utjehom, zahvalna kada je svojom rukom prekrpio moju. Ako suđenje prođe loše po mene, mogla bih ostatak svojih dana provesti u tamnici ili prognana iz kraljevstva. Ili gore... Pokušavši odgovoriti na neku Windsorovu blagu primjedbu dok smo se provlačili između prosjaka i kurvi i londonskog otpada koji se nakupljao uz obalu, progutala sam knedlu dok mi je grč prestravljenosti pritiskao želudac.

Sjahavši kod Westminsterске palače, Windsor je preuzeo brigu o našim konjima dok sam ja ispitivala jednog od službenika. Gdje se Gornji dom namjerava sastati? Uputio me u odaju koja je Edwardu ponekad služila za službene prijame, kao na primjer za posjet trojice kraljeva prije tako mnogo godina. Dakle, i ovo će biti vrlo službeno. No nije bilo vremena za previše razmišljanja. Windsor se držao za moj ogrtač dok smo žustro hodali prema mojoj sudbini, no stražari su nam zapriječili ulaz. Lordovi se još uvijek nisu sastali. Nestrpljivo sam se okrenula vidjeti muškarca koji je sjedio na jednoj od klupa na kojoj su obično sjedili molitelji, čekajući nas.

"Wykehame." Windsor odsječno kimnu. "Windsore." Wykeham uzvratila.

Dvojica muškaraca gledali su se s vrlo malo naklonosti. To se nikada neće promijeniti.

"Pomislila sam kako ćete se vi od svih ljudi držati podalje od ovoga mjesta!" rekoh kako bih sakrila svoje iznenađenje biskupovom pojavom. "Nije mudro pametnom čovjeku biti viđen u mojem društvu."

"Zaboravljate." Njegova grimasa dok je ljubio moje prste bio je hvale vrijedan pokušaj osmijeha. "Ja sam slobodan čovjek, kojega su pomilovali i ponovno postavili na staro mjesto. Sjajim iskrenom čestitošću. Parlament me, mudro, gleda sasvim naklono, tako da me ništa ne može dotaknuti."

Nikada nije bio ovako ciničan. "Nadam se da ću isto moći i ja reći za sebe nakon danas — ali nisam previše uvjerena."

"Vjerujem da ćete uspjeti natjerati vodu na svoj mlin!" Njegov je zajedljiv humor skrivao toplinu. Ganuta njegovim pokušajem tješnja, bez obzira koliko se ispraznom gestom ono pokazalo, zatražila sam ga nešto što nikada prije nisam.

"Pomolite se za mene, Wykehame."

"Hoću. Iako nisam siguran hoće li to išta značiti za vas. Založili ste se za mene kada mi je to bilo potrebno." Stisnuo je moje prste prije no što ih je pustio. "Učinit ću što mogu, gospo. Lordovi će možda poslušati ako progovorim za vas..."

A možda i neće. Neuobičajeno me poštovanje dovelo na sam rub suza.

"Imaš stvarno čudne prijatelje, ljubavi", Windsor zamijeti kada je Wykeham otišao. "Taj je muškarac - bio svećenik ili ne - zaljubljen u tebe. Bog mu pomogao!"

"Gluposti! Pomogla sam u njegovu otpuštanju."

"Ali si ga i ponovno ujedinila s Edwardom. Preoštra si prema sebi." Uzeo je moje ruke između svojih ljubeći mi usne, obraze. "Zapamti što sam ti rekao", prošaptao je usana prislonjenih o moje čelo.

A onda sam ostala sama.

Bez buke ili fanfara, uveli su me u odaju. Ovaj put za mene nisu postavili stolac: očekivali su od mene da stojim tijekom cijelog postupka. Ispred i pored mene, s triju strana, našli su se redovi agresivnih lica koja su piljila u mene jasno iskazujući neprijateljstvo, baš kako sam i zamišljala. A na kraju, Windsor nije mogao ispuniti svoje obećanje da bude uz mene - zaustavili su ga ispred vrata.

Nije se ni trudio raspravljati kada ga je stražar zaustavio vrškom svoje helebarde. Mogla sam ga zamisliti kako šetka po predsoblju u beskraj.

Pogledala sam oko sebe, one koje sam poznavala i one koje nisam. Hoće li biti pravde? Sumnjam.

Budi mirna. Budi razumna. Budi spremna. Ne dopusti da iz tebe, na prijearu, izvuku priznanje koje bi mogli iskoristiti protiv tebe. Govori istinu onoliko koliko možeš. Iskoristi inteligenciju kojom te Bog nadario. I ne pričaj dok ti se ne obrate, a posebno: ne odgovaraj arogantnim tonom.

Windsor je svojim savjetom pokazao brutalnost.

Ali bila sam tako sama. Čak ni njegova ljubav nije mogla umiriti divljačko bubnjanje mogega srca.

"Gospodarice Perrers."

"Pozvani ste ovdje odgovarati na optužbe vrlo ozbiljne prirode. Razumijete li?"

Znači, tako će to izgledati. Službeno i pravno; potpuno neosobno. Još uvijek nisam znala s kojim se optužbama suočavam.

"Da, moj gospodaru. Razumijem."

"Zahtijevat ćemo od vas odgovore na pitanja koja se tiču vašeg ponašanja u prošlosti. Protiv vas su podignute nevjerojatne optužbe."

"A one su?" Strah je rastao unatoč svim mojim željama. "Pronevjera, gospodarice. I izdaja. Kako se izjašnjavate?"

"Nevina sam", odmah sam odgovorila. "Za oboje. I dovodim u pitanje vjerodostojnost svih dokaza." Možda ću biti oprezna u svojim odgovorima, no neću biti budala. Znala sam o čemu se radi, o podmetanju upitnih dokaza o kakvoj

prigodi za koje sam navodno počinila izdaju. Gak se i o pronevjeri moglo raspravljati.

"To su ozbiljne optužbe, gospodarice. Možda biste trebali uzeti malo vremena kako biste promislili..."

"Na koji sam to način ikada počinila pronevjeru?" Glas mi je bio jasan i snažan i samouvjeren, a kraljeznica ravna poput štapa helebarde. "Nikada se nisam služila neiskrenim obmanama ili prijevarama kako bih dobila što želim. Nikada se nisam lažno predstavljala. Ako preispitujete moje vlasništvo nad kraljevskim imanjima, njih mi je slobodnom voljom darovao kralj Edward, i bili su to darovi njegove velikodušnosti, iz privrženosti prema meni." Neka promisle o toj izjavi! "Ona koja sam kupila u vlastito ime javno su i pravomoćno stečena, uredom moga zastupnika. Potpuno osporavam optužbu pronevjere, moja gospodo."

Moje je disanje, uz veliki trud, ostalo smireno i kontrolirano, a glas čak pomalo narednički. Kakve su dokaze uopće mogli imati?

"Ali što se tiče izdaje, gospodarice..."

"Izdaje? Kada sam prekršila vjernost u koju sam se zaklela kralju?" Ovdje sam bila sigurna, čak ni ovo uzvišeno tijelo nije moglo naći dokaza o mojem ugrožavanju kraljevske države. "Izazivam vas da pronađete bilo kakav dokaz o mojem ugrožavanju kraljeva zdravlja ili sigurnosti kraljevstva." Sto možda nije bilo mudro, no strah me natjerao da tako otvoreno iznesem stanje stvari. Pokušala sam procijeniti lica okrenuta prema meni. Neka su mi uzvratila pogled, a neka su gledala svugdje, samo ne u mene. "Pa, moja gospodo? Gdje je vaš dokaz?"

Lordovi su se nelagodno vrpeljili na svojim klupama, šapćući međusobno. Grof Henry presložio je svoje dokumente.

"Moramo vijećati, gospodarice. Možda biste pričekali u predsoblju?" Izjurila sam.

"Što se događa?" Windsor se stvorio preda mnom, povlačeći me da sjednem na klupu na kojoj je do malo prije sjedio Wykeham.

"Vijećaju."

"O čemu, za ime Boga? Bila si ondje jedva pet minuta!"

"Ne znam." Nisam mogla sjediti već sam šetkala s jednog kraja sobe na drugi.

"Pretpostavljam da ne ide dobro?"

"Ništa ne ide dobro. Optužili su me, ali su odbili iznijeti bilo kakav dokaz protiv mene. Što bih trebala zaključiti iz toga? Ako nemaju dokaza, zašto su me pozvali? Bojim se, Wille. Bojim se onoga što ne znam."

"Volio bih da mogu biti ondje s tobom." Ustao je kako bi šetkao sa mnom. "Znam." Naslonila sam se na njega. "Ali ne mislim da bi to donijelo išta dobro. Ni sam arkandeo Gabrijel ne bi mogao spriječiti lordove da me ne raskidaju u komadiće."

Unutar pola sata, pozvali su me natrag.

"Gospodarice Perrers." Grof Henry, samozadovoljno. "Raspravili smo o dokazima protiv vas. Da ste svojeglavo i namjerno odbili poslušati naredbe koje je izdao Dobri parlament."

Što je ovo? Potpuno novi smjer? Pronevjera i izdaja odjednom su bile odbačene, osim ako je izdaja ne poslušati parlament. U tom sam trenutku shvatila kako su lordovi od početka znali da te optužbe nisu držale vodu. Ali što su ovime implicirali? Osjetila sam kako mi tlo izmiče pod nogama. Ovo je bilo mnogo opasnije, predosjećaj mi se popeo uz kralježnicu. Kako sam željela Windsorovu snagu pored sebe, no s ovim sam se morala suočiti sama.

"Koje zapovijedi?" upitala sam istinski zbunjena. Zar ih nisam poslušala do posljednjeg slova? Ovo zasigurno ne može ponovno biti o vješticharenju? Želudac mi se zgrčio od mučnine.

"Zapovijedi o vašem progonstvu i zabrani pristupa kralju, kao i života u blizini kraljevskog dvora..."

Ali zar nisam učinila sve što su zatražili od mene, do posljednjeg slova? "Odbijam optužbu."

"Doista?" Zadovoljna iskrivljenost usana grofa Henryja govorila je o njegovoj sigurnosti kako moj demanti nema težinu. "Prognali su vas -pa ipak ste se vratili biti s pokojnim Veličanstvom u tjednima prije njegove smrti..."

Budi mirna! Ne mogu ti dokazati krivicu za ovo...

"Pridržavala sam se zapovijedi", izjavila sam, pažljivo birajući riječi, dok je moje srce galopiralo poput uspaničenog konja. "Živjela sam povučeno. Nisam se vratila na dvor dok gospodar Ciaunt nije naredio poništenje progonstva. Iznosim ovo, činjenicu koja svima ovdje prisutnima mora biti dobro poznata, kao dokaz moje nevinosti."

"Ovo vijeće ne zna ništa o tome. Vjeruje da ste krivi zbog kršenja uvjeta vašeg progonstva koje je odredio parlament. Gnjusana zločin."

"Ne! Nisam! Sam mi je gospodar Gaunt javio kako se mogu slobodno vratiti."

"A vi imate dokaza o tome?"

"Ne. Ali pomilovanje mora postojati."

Pismo. Sto se dogodilo s njim? Misli su mi jurcale poput štakora u zamci. Mora postojati dokaz...

"Nadalje" - grof Henry nastavio je kao da nisam ništa rekla-"optuženi ste da ste iskoristili svoj zloban utjecaj na Njegovo Veličanstvo kralja Edwarda, u posljednjim danima njegove slabosti, kako biste iskamčili oprost za Richarda Lyonsa, kojega je parlament proglasio neupitno krivim za financijske manipulacije. Vašom je upletenošću Lyons oslobođen iz Tornja."

To jednostavno nije bila istina. Razmotrila sam optužbu, prelijećući preko činjenica u glavi. Nije bilo dokaza o mojoj upletenosti. Dokaz nije *postojao!* Uznemirila sam se, ali sam bila i zbunjena ovom optužbom.

"Lyons je pomilovan po autoritetu gospodara Gaunta, u ime kralja Edwarda,

kada su odluke parlamenta poništene", odgovorila sam, ponovno sigurna u ono što govorim. "Oni gospodar Latimer oboje su bili pušteni. Nije to nikakva tajna. Zacijelo ste svi to znali."

Grof Henry je to porekao. "Ovo vijeće drži kako ste krivi za ostvarenje pomilovanja ovog čovjeka, čovjeka kojega se smatralo prijetnjom za kraljevstvo."

"Ne!"

"Sramotno je daleko otišao u svojoj pronevjeri. Osigurati mu pomilovanje bio je čin protiv autoriteta parlamenta..."

"Zasigurno postoje sudski službenici koji znaju istinu. Sam Gaunt..."

Grof Henry je svoje oči, stravično bliješteće u svojoj nadmoćnosti, uperio prema mojima. "Ne znamo ništa o tome. Nitko nije istupio u vašu obranu."

"Mogu ih pronaći." Kako sam zapanjujuće sabrano zvučala, dok su mi dlanovi bili skliski od znoja. "Odvjetnici upleteni u slučaj mogu potvrditi kako ja nisam bila umiješana. Nisam imala ništa s Lyonsovim pomilovanjem. Zasigurno postoji zapisnik o tome kako je gospodar Gaunt dao sastaviti sve pravne tekstove."

Tišina. Nije bilo čak ni uobičajenog komešanja mojih aristokratskih sudaca. Shvatila sam kako su mi šake stisnute, a nokti zari-veni u meko meso. A onda je grof Henry odsječno kimnuo.

"Ne smije ispasti kako je ovo vijeće krivo zbog gaženja pravde. Dat ćemo vam vremena da pronađete svjedoke, gospodarice. Saslušat ćemo ih i procijeniti njihove dokaze."

"Koliko dugo?" upitah. "Koliko ćete mi vremena dati?"

"Jedno popodne ijednu noć, gospodarice." Osmijeh, i to podrugljiv ako se nisam prevarila.

"Ali to nije moguće..."

"Povjerenstvo koje ćemo mi odrediti sastat će se s vama sutra u deset sati kako bi saslušali vaše dokaze."

"Preklinjem za više vremena, moja gospodo..." Pogledala sam lica oko sebe, znajući da su se sva oglušila na moju zamolbu.

"Ovo je najbolje što možemo učiniti."

Izašla sam iz sobe, spuštenih ramena, glave visoko podignute. Znali su da ću izgubiti.

"Jedno popodne ijedna noć? Pobogu! Sigurni su u sebe. Aja ne volim da mi se vrata zatvaraju pred nosom!" Windsor je šakom udario o zid, postavši naglo praktičan. "Odakle počinjemo?"

"Za sve je odgovoran Gaunt, on je naredio Lyonsovo oslobođenje. Dokaz mora postojati", uzrujano rekoh. "Sve što trebam jest da mi ga netko iskopa iz arhiva i stane uz mene kako bi ga predstavio vijeću Gornjeg doma."

"Koga? Koga znaš?"

Brzo smo hodali kroz hodnike do krila goleme palače koje je sud dobio za svoje poslove, a koje se pretvorilo u činovničku i odvjetničku jazbinu.

"Ne znam. Nekog od sudskih pravnika. Ima ih dovoljno." "No hoće li?"

"Hoće li što?" Moj je um već jurio naprijed. Koga bih mogla odabrati?

"Pronaći dokaz. Predstaviti ga pred povjerenstvom. Koga, za ime Božje, možeš pronaći, a da će stati pred lordove i izazvati njihove odluke?"

Naglo sam se zaustavila. "A zašto ne bi?"

"Možda je nekome u interesu sačuvati dokaze tajnima..." Podigao je ruku kada sam otvorila usta kako bih zanijekala takvu mogućnost. "*Možda*, kažem... u tom bi slučaju kazna za muškarca koji bi progovorio u tvoju obranu bila okrutna i brza. Možda odluče šutjeti zbog straha. Gak i ako dokaz još uvijek postoji... iako imam svoje sumnje!"

Treptala sam čuvši brutalnu istinu. Jer nisam li se upravo toga bojala? Obećanje grofa Henryja moj je strah pretvorilo u pakleni oganj.

"Ne mogu ne učiniti *ništa!* Ne mogu tek *prihvatiti?* uzvratila sam.

"Ne. A vrijeme nam curi." Windsor je udvostručio korak. "Pogledajmo koga možemo pronaći u ovoj pravnoj jazbini. Tko je bio muškarac koji rije oduzeo sve što si posjedovala iz Pallenswicka? Možda će smatrati kako ti barem duguje istinu."

"Zastoje tomu tako, Wille", progundala sam, "da si uvijek nekako na tragu neotplaćenih dugova i neuzvrćenih darova?"

"Zato što sam cijeli život proveo tražeći usluge ili ih uzvraćajući!" Nastavio je koračati, vukući me za sobom. "Sjećaš li se njegova imena?"

"Thomas Webster."

"Idi i razgovaraj s njim." Gurnuo me kroz vrata kako bi me uveo u pravnički zečinjak. "Vidjet ću sjeća li se itko od Edwardovih slugu čega što bi nam moglo poslužiti. Ako bude trebalo, iskopat ću sjećanje iz njih bodežom."

Pronašla sam Thomasa Webstera u maloj prljavoj sobi gdje je bio okružen pergamentima, vrpcama i pečatima te vonjem tinte i starih dokumenata. Kako me je taj miris ispunjavao sjećanjima prošlih vremena. Sigurnijih vremena. Gospodar Webster nestrpljivo je podigao pogled dok sam ulazila, a potom je, vidjevši me, odmah poslao svojeg zapisničara iz prostorije. Loš znak, odlučih.

"Gospodaru Thomase Webstere!" Stajala sam pred njegovim stolom, ruku ispruženih uz tijelo, dok se polako dizao na noge.

"Gospodarice Perrers..." "Postoje li?"

Znao je zašto sam došla. Sagnuo je glavu, spustivši pogled prema ruci koja se igrala s tintom uprljanim perom. Znao je točno na što mislim: na dokumente koji dokazuju kako je Gaunt dao sastaviti pomilovanja.

"Siguran sam da postoje, gospodarice."

"Hoćete li ih pronaći za mene? Hoćete li biti mojim svjedokom?" "Ne, gospodarice."

Pa, to je bilo dovoljno jasno. "Zašto ne?"

Sada me pogledao. "Znate razlog. U pitanju je više od samog mojeg

svjedočenja."

"Zar mi nećete ni pomoći dokazati kako je gospodar Gaunt povukao moje progonstvo s dvora?"

Nije se čak ni potrudio odgovoriti.

"Tko će onda?" oštro upitah. "Tko će mi pomoći?"

Probljedjela lica, odbacio je pero uništena vrha na stol. Nije morao odgovoriti. Kako sam i sama otkrila u daljnjem uzaludnom traganju tijekom toga popodneva, nitko mi nije bio spreman pomoći. Dvorski su odvjetnici postali nevidljivima. Nestali su u kamenu i drvetom obloženim zidovima poput žohara pred plamenom svijeće. Oni koje sam stjerala u kut tvrdili su kako se nekim čudom baš ničega ne sjećaju.

"Nema nade!" Vratila sam se k Windsoru, koji je izgledao neuobičajeno izmučeno, u Velikoj dvorani.

"Dakle, Webster nije spreman na kompromise?" "Webster je gad kojeg zanima samo osobni dobitak!"

"Ni Edwardovi sluge nisu bili otvoreni za suradnju", reče. "Ali postoji jedan koji bi mogao biti dovoljno dobar..."

"Koliko si ga platio?"

"Bolje je ne pitati! Ne bih se okladio da će se u konačnici zaista i pojaviti, ali barem me nije odbio na prvu."

Nisam imala mnogo nade. Ako se odvjetnik neće založiti za istinu, imajući dokumente kojima je može dokazati, kako mogu očekivati da će paž ili sluga stati pred parlament i usprotiviti mu se?

"Ne gubi nadu, Alice." Windsorovo je lice bilo strogo. "Sve dok ne donesu konačnu presudu. Dotad ima nade."

"Ja nisam tako optimistična."

"Nisam ni ja! No ne možemo oboje odustati prije negoli smo počeli!" Lecnula sam se na neočekivanu grubost, no provukao je moju ruku ispod svoje vodeći me prema zastrtim vratima na kraju.

"Što nam je sada činiti?" upitah.

"Običi ćemo kuhinje u potrazi za pivom i nećime što može proći pod hranu. A onda ćemo mojeg kolebljivog svjedoka držati pod nadzorom." Njegov osmijeh nije bio potpuno ugodan. "Ako promijeni mišljenje, učinit ćemo što god možemo kako bismo ga ponovno promijenili!"

Te noći nismo mnogo spavali.

Deset sati. Edwardov voljeni sat u Haveringu označavao bi sada to vrijeme. Povjerenstvo odabrano za pregled mojih dokaza zauzimalo je manju i intimniju odaju: dovoljno veliku da u nju stanu tek šestorica njih i optužena. I svjedok, ako se nade muškarac dovoljno hrabar za to. Ili dovoljno nesmotren...

Ušla sam u prostoriju. Naklonila sam se odabranim lordovima koji su preda mnom sjedili iza stola, čvrste barijere između optužitelja i optužene. Gledala sam

od lica do lica kako bih vidjela tko će odrediti moju budućnost.

Temperatura je u prostoriji pala ispod ničice.

Sjedeći u središtu među mojim sucima, predsjedajući mojem slučaju, našao se sam Gaunt. Moj nekadašnji pristalica, moj saveznik, koji se trudio osvojiti moje savezništvo, koji je poništio moje progonstvo kako bi mi dopustio povratak Edwardu.

On sjedi na mjestu suca?

Polako sam udahnula, duboko, pokušavajući umiriti strah koji je ponovno buknuo. Zašto je odabrao učiniti ovo? Kako će njegova prevažna prisutnost utjecati na moju presudu? Nisam morala čak ni postaviti pitanje. Bilo je jasno poput kričavog crno-crvenog damasta njegove tunike. Pogledala sam ravno u njega. On je pogledao u mene. Ako sam se nadala pronaći prijatelja među lordovima, grdno sam se prevarila. Ali onda opet, nikada mu nisam vjerovala, zar ne? I bila sam u pravu. Gauntova prisutnost, vrlo sam dobro znala, uništiti će

posljednju nadu koje sam se držala, bez obzira koliko beznadno, tijekom te beskrajne noći da će me možda još jednom doći spasiti. No, bio je ovdje da me kazni. Bio je ovdje da uništi svaki dokaz o našem suradništvu tako što ću mu poslužiti kao primjer. On je bio lovac, očiju tvrdih i hladnih poput granita, a ja sam bila plijen. Pred njim neću naći izlike.

"Gospodarice Perrers..."

Pozornost mi je odvuкао moj ispitivač Henry iako to nje bilo važno. Gaunt možda neće osobno propitati moje dokaze, ali cijeli je kazneni postupak bio pod znakom njegova autoriteta. Bojala sam se kako će urediti ishod u svoju korist.

"Gospodarice Perrers - razmotrit ćemo dokaze koji podupiru vašu nevinost. Jeste li pronašli odvjetnika koji bi progovorio o podrijetlu Lyonsova pomilovanja? Jeste li otkrili dokumente?"

"Ne, moja gospodo. Nisam."

"Onda dokazi protiv vas još uvijek stoje te se vaša krivnja mora pretpostaviti." Kako je nježan bio njegov glas. A kako otrovan!

"Pronašla sam nekoga tko će stati uz mene", izjavila sam.

"Zaista?" Nevjerica je u toj jednoj riječi bila impresivna. Toliko hladna da su me prošli trnci.

"Pozvala bih Johna Bevereya da predstavi dokaze", rekoh. "A on je?"

"Jedan od slugu u sviti kralja Edwarda. Njegov osobni sluga. Muškarac kojemu je kralj - pokojni kralj - potpuno vjerovao."

"Onda ćemo ga saslušati."

Vrata su se iza mojih leđa otvorila. Molila sam se, molila sam se što sam jače mogla da John Beverley nije pobjegao.

"Zadrži ga, bez obzira kako!" rekla sam Windsoru toga jutro, "i prestani ga tako mrko gledati." John Beverley, Edwardov osobni sluga, jedini muškarac kojega smo Windsor i ja mogli pronaći, a koji je imao barem malo hrabrosti i

poštovanja prema istini. Bez obzira koliko to stajalo Windsora, uspjeli smo ga dovesti barem pred vrata odaje. Pomislila sam kako se moj odlučni suprug možda okoristio fizičkim sredstvima: Beverley bijaše nervozan. Bojala sam se kako nije baš pouzdan. Ali kakvog sam izbora imala, osim staviti svoju slobodu u njegove ruke? Mogla sam se tek moliti kako mu njegova nekadašnja odanost još uvijek nešto znači. Ušao je, prolazeći prstima kroz tanku i neurednu kosu, prelazeći pogledom preko povjerenstva. Uočivši Gaunta, naočigled ga je prožela strava. Koži lica postala je siva, a meni se srce spustilo u pete.

"John Beverley." Obratio mu se grof Henry.

"Da, moj gospodaru." Ruke su mu bile silovito zgrčene, dok je široku figuru ispunjavala tjeskoba.

"Bili ste osobni sluga kralja Edwarda?" "Da, moj gospodaru."

"Ovdje smo kako bismo ustanovili istinu o pomilovanja Richarda Lyonsa. Prisjećate li se događaja o kojemu govorim? Koliko znate, je li gospodarica Perrers nagovorila pokojnog kralja da osigura Lynsovo pomilovanje?"

"Ne koliko znam, moj gospodaru." "Jeste li sigurni?"

"Da, moj gospodaru."

Uzdahnula sam. Beverley nije mnogo govorio, a njegove su oči izgledale kao one prestrašene srne, koja je suočena s lovačkim psima. Daj Bože da ono malo što kaže bude u moju korist.

"Kako to? Kako možete biti tako sigurni?"

"Bio sam neprestano uz Njegovo Veličanstvo tih posljednjih dana, moj gospodaru." Nekoliko se latica nade počelo rastvarati u mojem srcu. Beverleyevje glas postajao jači porastom njegova samopouzdanja. O ovome je mogao pričati s autoritetom. "Nikada nisam čuo da gospodarica Perrers ili kralj spominju ikakvo pomilovanje."

"Dakle, nisu o tome razgovarali."

"Ne, moj gospodaru. Ni kralj Edward ni njegova... niti gospodarica Perrers. Kunem se kako kralj ni u jednom trenutku nije izdao naredbu za pomilovanje toga čovjeka."

Bi laje to, sve u svemu, opasna izjava. Ako pomilovanje nije došlo od Edwarda, onda ga je inicirao Gaunt. Prema tome, Gaunt sije prisvojio kraljevsku moć kojom se princ nije mogao pravično koristiti. Zadržala sam dah dok je napetost u prostoriji sve više rasla. Moglo se čuti komešanje sudaca, trljanje svile o damast. Struganje čizama o pod. A na Gauntovom čelu kao da se pojavio olujni oblak. Ako to Beverley nije zamjećivao, onda je bio budala. Hoće li se držati svoje riječi ili će odigrati kukavicu? Windsorove prijetnje ili novčani poticaji odjednom nisu težili mnogo u odnosu na Gauntov neizrečen jed.

"Kunete se? Zakleli biste se kako je to istina?" grof Henry upita. "Da gospodarica Perrers ni u jednom trenutku nije pokušala nagovoriti pokojnog kralja da izda pomilovanje za Richarda Lyonsa."

"Pa... Da, moj gospodaru."

"Bilo bi, razumijete, iznimno opasno zakleti se na nešto ako postoji i najmanja trunka sumnje..."

"Ah..." I dok sam ga gledala, Beverleyeve su oči prelazile preko grofa Henryja do Gaunta.

"Tvrđite li, gospodaru Beverley, da gospodarica Perrers nije imala *nikakva* utjecaja na kraljeve odluke? Kažete da ste neprestano bili s pokojnim kraljem."

"Da, moj gospodaru."

"Ali nije li bilo trenutaka kada bi gospodarica Perrers ostala sama s kraljem, bez vaše prisutnosti?"

"Naravno da jest, moj gospodaru."

"A tijekom tih trenutaka, je li možda mogla spomenuti Lyonsovo pitanje i njegovo pomilovanje?"

"Pa... mogla je, moj gospodaru." Beverley je progutao knedlu.

"Ako je tako - možete li sa sigurnošću tvrditi kako gospodarica Perrers nije poduzela ništa oko pomilovanja Richarda Lyonsa?"

Quia sam kako je ponovno progutao, vidjevši jamu koja se otvorila pred njegovim nogama, tamno beznade tvrdnje i protutvrdnje, koju je iskopao sam. I ja sam je vidjela, no prisilila sam se ostati savršeno mirnom, promatrajući Gauntovo lice.

"Ne, moj gospodaru. Pretpostavljam da ne mogu."

"Onda, prema mome mišljenju, ne možete podržati gospodaricu Perrers svojim svjedočanstvom. Možete li?"

"Ne, sir. Po svojoj savjesti, ne mogu." Zvučalo je kao da je Beverleyu laknulo što su drugi za njega donijeli tu odluku.

"Hvala vam. Cijenimo vašu iskrenost. Slobodni ste."

Gauntovo je lice bilo spokojno, zadovoljno dobro odrađenim poslom dok me gledao. Osjećala sam kao da smo sami u prostoriji i znala sam kako će mi presuditi bez milosti.

Vijećali su međusobno šapćući.

John Beverley napustio je prostoriju ne pogledavši me, jedva čekajući da se makne što dalje od sumnji da smo nas dvoje bili u dosluhu. Nisam ga mogla kriviti. Nemaju svi muškarci hrabrost stati čvrsto iza istine. Nisu svi muškarci poput Windsora koji bi, znala sam, ostao uz mene do smrti. Stojeći sama pred Gauntovim odabranicima i njegovim podanicima znala sam da mi je potreban kako mi nikada prije nije bio potreban. Od Philippina uplitanja u moj život trudila sam se ostati u jurećim bujicama dvorske politike. Nastojala sam osigurati svoju budućnost i budućnost svoje djece. Bila sam čak i ponosna na svoj uspjeh. A sada se sve svelo na ništa. Stajala sam pred njima, bespomoćna i ranjiva, bez prijatelja.

Osim Williama od Windsora.

Oblilo me neobično olakšanje, da nisam sasvim sama, bez obzira na to što se dogodilo te mi je ono bilo jedini tračak nade u ovom beznadnom trenutku.

"Gospodarice Perrers!" Grof Henry zahtijevao je moju pozornost. Gauntov je izraz bio kao uklesan u kamenu. Grof Henry je iskoracio. "Donijeli smo odluku. Ovo je naša presuda..."

Koliko je malo vremena bilo potrebno da se potkopa sve što sam stvarala cijeli život.

"Smatramo da ste krivi za odluku o pomilovanju Richarda Lyonsa." Kriva!

"Prema tome ovo povjerenstvo, u ime Gornjeg doma engleskog kraljevstva, potvrđuje prvotnu presudu koje je donio Dobri parlament. Presudu o progonstvu..."

Progonstvo! Ponovno! Riječ mi je odzvanjala u ušima.

Ali grof Henry još nije bio završio zavrtati nož u rani mojega srca.

"...također naređujemo zapljenu svih vaših preostalih posjeda i dobara koje ste stekli lažima i prevarom."

Razmjeri su me njihove presude potresli. Protuzakonitost je mojih djela bila pretpostavljena bez potrebe za bilo kakvim dokazom. Pretpostavili su kako sam sva imanja kupila prijevarom, stoga su mi oduzeli sve, bez obzira bilo to nezakonito ili ne. *Pretpostavljeno* je da sam kriva, a ne dokazano. Toliko o ravnoteži zakona. Koliko me moraju mrziti. Ali nije li tako bilo oduvijek?

"Razumijete li naše odluke, gospodarice Perrers?"

Nepomično sam stajala, osjećajući njihove poglede na sebi. Neki su bili osuđujući, neki licemjerni, neki tek znatiželjni vidjeti kako ću reagirati. Gauntove su se oči zacaklile pobjedom i pohlepom. Moja su imanja bila prepuštena njemu na odabir. Od saveznika do neprijatelja u jednoj rečenici, jedva sam to mogla shvatiti. A kada jesam, počela sam ga prezirati.

"Savršeno razumijem, moja gospodo", odgovorih. "Jesam li slobodna?" "Ovdje smo završili."

Duboko sam se naklonila i odšetala iz prostorije. Jesam li slobodna? upitala sam. Ali kamo ću otići?

Prije no što je moj um mogao potpuno shvatiti što se upravo dogodilo, našla sam se u predsoblju. Donijeli su presudu; nisu me zatvorili, ali se crni oblak progona ponovno nadvio nad mene. Slijepo sam tražila Windsora, koji me čekao pokraj prozora. Mislim da sam zateturala, jer je nakon tri koraka već bio uz mene, držeći me za ruku.

"Beverley je odigrao zeca, pretpostavljam! Izjurio je van prije no što sam se uspio dočepati njegova koščata vrata."

Trepnula sam, ne mogavši povezati svoje misli ili pronaći riječi kojima bih opisala što mi se upravo dogodilo.

"Alice?"

Odmahnula sam glavom. "Ja... ne mogu... ali moram..."

Jedan pogled na moj sumoran izraz lica bio mu je dovoljan. "Ne pokušavaj govoriti. Pođi sa mnom."

Nije gubio vremena, već me odmah izveo na ledeni zrak. Zadrhtala sam, iako mi je hladan vjetar na licu godio. U dvorištu, konji su čekali s Windsorovim slugama. Kao iz daljine, shvatila sam kako se pribojavao ovoga, pripremajući se za tu mogućnost dok me ohrabrivao da vjerujem kako će mi se pravda nasmiješiti.

"Hvala ti", prošaptala sam. Kako mi je drag bio. Koliko sam se počela oslanjati na njegov razum, njegovu ciničnu praktičnost.

Podignuo je moj dlan do svojih usana, a kada je shvatio koliko sam hladna, svukao je svoje rukavice navukavši ih potom na moje ruke, omotavši svoj ogrtač oko mojih ramena. Toplina je bila izražena, dobrodošla, unatoč okrutnom trnjenju mojih prstiju.

"Vrlo si... dobar prema meni."

"Dobar, pobogu! Zar te ne volim, budalice?" Zagledao se u moje smrznuto lice. "Pretpostavljam da mi još uvijek ne vjeruješ. Ali ovo nije ni vrijeme ni mjesto da ti to nabijam na nos. Samo prihvati kako je to istina i kako te neću napustiti. Osjećaš li ovo?" Prislonio je moj dlan na svoja prsa. "Kuca u jednoglasju s tvojim. Je li to dovoljno poetično? Možda nije, ali je najbolje što možeš dobiti u ovom trenutku." Odlučno me poljubio. "A sada hajde. Prije no što štetočine promijene mišljenje. Odvest ću te kući."

"Ali gdje je dom sada?" "Dom je ondje gdje sam ja."

Koje neobično mjesto i vrijeme za takvu izjavu. Ispod grube vanjštine nalazila se osjetljivost koja me uvijek mogla ganuti. Njegova je intuitivnost bila divna stvar. Morao je znati: točno sam te riječi trebala kako bih se oslobodila paralizirajućeg straha. Nije čekao da mu odgovorim. Potresena bijesnim strahom, nisam mu mogla ispričati što se dogodilo. Nisam se prestajala tresti, ali ne zbog hladnog zraka koji je udario s rijeke. Čvrsto sam uhvatila uzde koje mi je ugurao u ruke, no nisam se ni pomaknula, ne mogavši donijeti ni najjednostavniju odluku, sve dok se nije nagnuo prema meni sa svog vlastitog konja, potegnuvši uzde koje sam držala. Nestrpljivo progundavši, povukao je moje konje u nespretnan kas.

Pokret me trgnuo u stvarnost te sam potjerala svog konja prema njegovom. "Hoće li ovaj put ostati pri progonstvu?" upitala sam iako sam znala odgovor. "Dakle to su učinili. Pitao sam se zbog čega si tako zamuknula."

Nisam se mogla ne nasmijati na njegovu turobnu duhovitost. "Da, i gore." "Tko je zaslužan?"

"Gaunt. Bio je ondje. On mi je sudio." Mogla sam vidjeti tek strogo lice.

Njegovu pobješnjelu želju da opere ruke od bilo kakve povezanosti sa mnom.

"Onda nećemo čekati kako bismo saznali." Potjerao je konje u brži kas, dok je pratnja jahala nadomak nas.

"Kamo idemo?"

"U Gaines. Slažeš li se?"

Zašto ne? Hoću li igdje biti sigurna? "Da. U Gaines. Naš je. Ne mogu dovesti u pitanje moje vlasništvo nad Gainesom budući da je i na tvoje ime." Vidjela sam njegov zbunjen pogled. Naravno, nije znao. "Oh, Wille! Oduzet će mi sve posjede, svu zemlju..."

Nije izgledao iznenađen.

"Onda ću te povesti u jednu od svojih kuća, ako bi tako radije. Tebe i djevojke..."

Razmišljala sam o tome, dok mi se led u želucu polagano topio. Pobrinut će se za mene, bez obzira što se dogodilo. Ipak, odlučila sam kako mi je potrebna utjeha poznatog okruženja. "Ne. Odvedi me u Gaines. I Wille?" Pogledao je prema meni. Lice mu je bilo jasno i živo, dovoljno snažno da se suoči s bilo kakvom opasnošću. "Znam da me voliš. I ja tebe volim."

"Znam. A sada požuri, ženo. Što prije izađemo iz Londona, to bolje, prije no što ti još koji zločin objese oko vrata."

SEĐAMNAESTO POGLAVLJE

Lordovi nisu na umu imali moj vrat. Ali jesu Windsorov. Napali su Windsora, ne mene, prepredeno ga i drsko optuživši za najočitiji zločin koji nije mogao poreći.

Optužili su ga za skrivanje žene koja je bila osuđena na progonstvo. Naređeno mu je da dođe u London pojaviti se pred Gornjim domom.

"Kako se usuđuju", bjesnjela sam. Ljutnja očito može ublažiti strah. "Kako se usuđuju prebaciti krivnju s mene na tebe?"

"Kako se ne bi usudili", Windsor odgovori nevjerojatno nonšalantno. "To je savršeno pragmatična odluka, Gauntova ili Joanina, kojom ti žele zagorčati život." Za razliku od mene, činilo se kako se on nimalo ne brine, otvoreno priznavajući svoju krivnju službenicima koji su donijeli poziv, dok sam ja stajala pored njega, čvrsto ga držeći za ruku, kao da pokušavam dokazati njegovu krivnju pred svima.

"Teško da mogu poreći, zar ne?" blago je odvratio, nudeći glasniku pehar piva prije njegova odlaska. "Dijelimo krov nad glavom i krevet, što znaju svi kojima je dovoljno stalo do onoga što radimo. Nije tajna da smo vjenčani, je li, *lady* od Windsora?" Naklonio se prema meni nasmiješivši se spokojno zapanjenom službeniku. Otkada to optuženi priznaju svoju krivicu?

Zarežala sam negodujući.

Windsor je otišao u London suočiti se sa svojim optužiteljima.

"Potraži me tijekom mjeseca. Ako me ne nađeš, u tornju sam. Pošalji mi svežanj hrane i vina!" Njegove su usne bile tople, ali vrlo kratko na mojima, dok mu je um već odjurio nekamo drugamo. "Ne brini se! I zbog svoje sigurnosti ne napuštaj Gaines - ili će te obući u bijelu halju i uresiti raspelom prije nego što trepneš. A to ne bismo željeli, zar ne?" U oku sam mu vidjela iskru. "Što ja znam o odgoju mladih djevojaka? Trebaju majku da bude uz njih, a ne da hoda bosonoga po obalama dok ne naiđe neki brod koji bi je prebacio u neki i od Boga zaboravljen predio Francuske! Stoga ostani!"

Kakav je to savjet bio? Sjedila sam kod kuće dosađujući slugama dok su dani prolazili, a moji stari strahovi izlazili na vidjelo. Moje je tijelo bilo hladno, a um prestrašen i neizdrživo usamljen. Tjedni kao da su puzali.

Zašto je tomu tako da s vremenom sve više počinjemo razmišljati o svojim najdubljim strahovima, umjesto o najsajnijim nadama? Nekoć sam bila sigurna da će Windsor stati uz mene, sigurna da nikada više neću biti sama. Bijah tako sigurna. A sada se sumnja kriomice uvukla pod moju kožu. Sto ako sam bila u krivu? Hoće li me izdati ako ga parlament pritisne prijetnjama? Hoće li me

napustiti i prepustiti na Joaninu milost? Hoće li obećati kako me više nikada neće vidjeti, ako to budu zahtijevali u zamjenu za njegovu vlastitu slobodu? Nitko nije mogao poreći kako vlastito koristoljublje teče Windsorovim venama silovito poput rijeke Temze.

Dani su bili beskrajni, a ja sam se osjećala sve nesretnijom.

Hvala Bogu! Hvala Bogu! Nakon duga četiri tjedna, Windsor se vratio.

"Što su rekli?" navalila sam, stojeći uz njegova konja, podigavši pogled kako bih mu vidjela lice, niti ne pokušavši sakriti strepnju koja je divljala od dana njegova odlaska. Nisam čak ni pričekala da siđe s konja, već sam otrčala u dvorište ravno iz spavaonice, bez ogrtača ili papuča, ugrabivši uzde koje je držao tolikom silinom da se njegov konj uzbunio počevši zamahivati glavom. Čvrsto sam ih držala, lecajući se zbog oštrog kamenja pod nogama.

"I tebi dobar dan, moja gospo!" odgovori dok je životinja rzala, povlačeći me u stranu.

"Ne igray se sa mnom, Windsore..."

"Ne bih ni sanjao o tome. Ako ćeš mi dopustiti da siđem..."

Koraknula sam unazad. "Pa?" Oblak se prašine digao kad je doskočio na tlo, stoga ga je najprije morao istjerati iz nabora svojeg ogrtača. "Hoćeš li mi sada reći? Zašto me tjeraš da čekam?" Strah se stegnuo u mojem grlu poput čvora, dok je krv teško tekla mojim venama kao da u njoj ima olova.

Njegov je pogled bio ispitivački. "Odbacili su sve optužbe protiv mene." Samo tako? "Ne vjerujem ti!"

"Ne razumijem zašto ne. Rekao sam ti da se ne brineš!"

"Jesi." Namrgodila sam se na njegovu laku samouvjerenost, samouvjerenost koju sam i ja nekoć posjedovala. "Tako mi je drago, Wille... ali još uvijek ne mogu vjerovati..."

"Ima još!"

Uzdahnula sam. Dakle, ima još. Naravno da ima. Čvor, koji se na trenutak opustio, ponovno se stegnuo, a krv kao da mi se spustila u stopala. "Reci mi. Koje su uvjete postavili..."

"Članovi su parlamenta u svojoj mudrosti odlučili promijeniti svoja zatucana mišljenja o tvojem progonstvu."

"Promijenili su mišljenja?"

"Od jučer si slobodna. Kao i ja - slobodan sam optužbe da sam svjesno drugovao s prognanom ženom."

Još uvijek nesigurna, promatrala sam Windsorovo lice očekujući bilo kakvu reakciju, potvrdu, ali nije je bilo. Kao da je bilo uklesano u kamenu. Niti je podrobnije govorio o vijestima, niti se pomaknuo dotaknuti me. Nešto se našlo između nas, nešto poput Wykehamovih zastrašujućih kamenih blokova. Znači, nešto mi je ipak krio.

"Nešto mi smrdi ovdje", rekla sam, nevoljko pitajući, pribijavajući se

odgovora. "Što?"

"Kako znaš?" "Vidim ti po licu."

"Aja sam mislio kako me nije moguće pročitati!"

Udarila sam ga, ne zaigrano. "Netko uvijek mora platiti cijenu." Namrštila sam se. "Samo ne mogu razumjeti što se dogodilo... Joan se nikada ne bi predomislila!" Bila sam uvjerenana. Pa kako to da mi se onda ovako okrenula sreća?

"Natoči mi pehar piva, ljubavi, kako bih isprao okus otrova dvorskih pregovora", Windsor je bacio uzde prema konjušaru te rukom obuhvatio moj struk u svojem uobičajenom, utješnom pozdravu, "i možda ti sve ispričam. Bili su ovo dugi tjedni. Osjećam potrebu za kućnim utjehama."

Čekala sam dok je on izjedao tanjur govedine i ustajalog kruha, za to vrijeme gotovo poskakujući od frustracije. Ipak, znala sam ga dovoljno dobro da zatvorim usta i zadržim svoju nestrpljivost za sebe. Sjela sam mu nasuprot dok sam ne trepćući promatrala svaki njegov pokret, svaki prokleti zalogaj, i čekala.

Ispio je pehar.

"Još piva?" umiljato ga upitah. "Mogao bih..."

Ispružila sam se kako bih dohvatila vrč, potom ga zadržavši i ne nagnuvši ga. "Komad sira možda? Ovjči odrezak?"

"Pa, moglo bi me se nagovoriti..."

"Aja bih mogla isprazniti ovo na tvoju glavu!" Nasmijao se. "Nećeš me izazvati!"

"Ali *ti* si izazvao mene!"

"Prestat ću." Crte su se njegova lica postrojile. "Možeš jednostavno prihvatiti da je progonoštvo povučeno, Alice."

"Zato što mi se neće svidjeti što su tražili zauzvrat."

"Ne. Neće. Postoje određeni uvjeti..."

Pa, jasno da postoje. Glas mi je puknuo. "Rekao si da su se predomislili..." Sigurno neće od mene skrivati kakav gori ishod? Ne, ne. Ne bi mirno jeo, a da mi ne kaže. Rekao je da sam slobodna, da smo oboje slobodni. No što je ta žena učinila? Koliko daleko doseže Joanina želja za osvetom?

"Za ime Božje, Wille!"

Rukama je, u kojima više nije držao nož i kruh, obuhvatio moje. "Ne, ne. Misliš li da sam tako okrutan? Slobodna si, Alice, kako sam rekao. Nisi više u progonoštvu. Nećeš dobiti natrag svoje posjede - ne možeš očekivati čuda - no nema daljnje kazne. No u ovom je kvaka." Oči su mu se zacaklile, prijateljski, nestašno. "Slobodna si sve dok živiš sa mnom, kao moja žena, a ja sam voljan zadržati te i biti jamac tvojeg dobrog ponašanja."

Oštro sam udahnula. "Zatvorenica, zaboga!" "I mislio sam da će ti izgledati tako!"

"Dakle, moram živjeti po tvojim pravilima."

Kada mi je dodao svoj pehar, ne damski sam otpila gutljaj.

"Kao bilo koja druga žena sa svojim suprugom. A parlament je odlučio ostaviti progonstvo da visi nad tvojom glavom, budući da ne zaslužuješ njihovo suosjećanje. Kako bi osigurali tvoje dobro ponašanje u budućnosti." Pokazao je zube u hladnom osmijehu.

"Dakle, oprošteno mije."

"Ne potpuno." Izraz mu je postao topliji. "Moraš mi ugađati kako te ne bih istjerao."

"Ne možemo živjeti bez svađanja!" odgovorila sam.

"Oh, mislim da možemo." Ispružio je ruke preko stola, kako bi smirio moje nemirne prste. "Zar mi ne vjeruješ? Nakon svega što smo prošli? Aja sam mislio da voliš živjeti sa mnom!"

"Da... ne! Naravno da vjerujem! Ali, oh, Wille!" Riječi su mi bile na usnama prije nego što sam ih uspjela zaustaviti. "Dok te nije bilo - bojala sam se kako ćeš me izdati", priznala sam. "Strahovala sam da ćeš pristati da me više nikada ne vidiš, i da ću ja ostati sama..."

"Budalasta djevojko!" Nimalo ga nije taknuo moj nedostatak povjerenja. Do sada je već poznavao sve moje najskrivenije strahove. "Napustit ću te i otjerati jedino ako budeš bila vrlo naporna i ako se budeš svađala oko svake sitnice."

Okrenuvši ruke kako bih mogla obuhvatiti njegove, blago sam uzdahnula, odgovorivši prikladno na njegov sarkazam. "Onda moram biti dobra. Najbolje da odmah počnem!" Ponovno sam posegnula za vrčem napokon napunivši njegov pehar, dok je u zraku visjelo posljednje pitanje. "Zašto su to učinili, Wille?"

"To je vrlo jednostavno, moja ljubavi. Stanje se u Francuskoj pogoršava i potrebni su im sposobni muškarci."

Piljila sam u njega. Naravno. To je imalo smisla. "Tebe." Moje je srce neugodno udaralo o moj prsni koš.

"Mene, kako kažeš. Mislim da imaju na umu položaj za mene. Tako da me ne žele - ozlovoljiti."

"Nagodio si se s njima..."

"Jesam. Imaju previše problema pred sobom, da ne spominjemo dječjeg kralja, kako bi trošili vrijeme na tebe i na mene."

"Što je Joan rekla? Jesi li je vidio?"

"Nakratko." Usta su mu se iskrivila s gađenjem, no na licu se ipak pojavio tračak radosti. "Joan je svoja mišljenja zadržala za sebe u prisutnosti savjetnika mladog kralja. Uspjela se spriječiti da te ne prokune - no, iz njezina pogleda pretpostavio sam da je zapalila krevet koji je Richard naslijedio. Ali barem je jednom donijela pravu odluku. Stavila je dobrobit kraljevstva - moju umješnost u poslovima koje sam obavljao -ispred svoje osobne želje za osvetom - tebe, moja ljubavi. Potreban sam joj."

Široko je zijevnuo. "A sada, kada si zakonom obvezana biti poslušnom ženom, u slučaju da te odlučim potjerati iz kuće, dođi mi pomoći skinuti ove čizme..."

Skinula sam i više od samih čizama. I nisam to nerado učinila. Bila sam sretna što je ponovno kod kuće.

Windsor bijaše u pravu. Imao je zaista dobar nos za političke intrige. Unutar toga mjeseca ponuđen mu je istaknut položaj upravitelja novoosvojene luke Cherbourg. Oči su mu se istog trena zacaklile pri pomisli na ovaj novi pothvat, iz čega sam odmah saznala kako ga neće moći odbiti. Niti bi trebao. On je, u svojoj srži, ipak bio političar.

Ah! Čekala me samoća.

"Prihvatit ćeš", rekoš, više izjavno nego upitno.

"Mislim da hoću." Uputio mi je zbunjujući pogled preko službenog zahtjeva, teškog od crne tinte i crvenih pečata. "Ali neće me dobiti jeftino. Natjerat ću ih da plate za moju odanost."

"Čime?"

"A-ha! Zabadalo!" "Reci mi!"

"Neću! Barem dok ne budem siguran gdje stojim."

Ne prvi put, njegova me samouvjerenost, njegova prokleta nadmoć, uznemirila. "Jesi li siguran da ćeš pronaći pravi mamac kojim ćeš upecati parlament?"

"Itekako jesam. Nema mnogo stručnjaka u mojem području koji, poput mene, znaju rukovati problematičnim provincijama ili musti novac od nevoljkog naroda."

Sljedećih je nekoliko dana proveo zatvoren u salonu sa svojim odvjetnikom i zapisničarom, izlazeći, kako mi se činilo, samo jesti i spavati. Posao je bio dug i naporan ako se moglo suditi po mnoštvu uništenih pera.

A onda smo, bez objašnjenja, spakirali svoje stvari i zaputili se u London. "Zašto mi nećeš reći?"

"U ovom bi trenutku to moglo prouzročiti lošu sreću. Lordovi su oni koje moram uvjeriti." Bio je turoban i zamišljen, piljeći u točku između ušiju konja. Možda nije bio samouvjeren onoliko koliko je želio da ja to mislim, zbog čega sam zadrhtala. A onda se odjednom iscerio. "Ali neće moći odgovoriti na moje argumente, stoga nema razloga za brigu."

Westminster. Trnci su mi prolazili tijelom dok su sjećanja navirala, zbog čega mi se bilo neugodno i kretati. Zastoje tomu tako da se strah uvuče u kosti te ga se lako može probuditi, čak i kada više ne postoji razlog za njega? Kada sam *se ja* pojavljivala pred Gornjim domom, Windsoru je bio zabranjen pristup. Hoće li i mene prisiliti da čekam u predsoblju s paževima i slugama dok im on bude nudio kakvu upitnu nagodbu koju neće moći odbiti? Mrzila sam pomisao na to, na svoju bespomoćnost u cijelom postupku.

Nisam bila sigurna ni zašto je inzistirao da pođem s njime.

"Zašto sam ovdje, Wille?" upitala sam na kraju dok smo staja li u istom onom nesretnom predsoblju u kojem sam izgubila um kada sam shvatila kakvu su mi kaznu odredili.

"Zar se bojiš?" Izgledao je iznenađeno. "Alice, ljubavi moja. Zar bih te doveo ovamo da sam mislio kako postoji i najmanja opasnost?" Podignuo je moju ruku u neočekivanom ozbiljnom i formalnom pozdravu prema svojim usnama.

"Ovdje si kao *lady* od Windsora, moja izvrsna supruga, pod mojom zaštitom. Zakon te ne može povrijediti..."

"Ne, nije u tome stvar", priznala sam. "Samo nisam sigurna zašto me trebaš..."

"Zato što si mi od najveće važnosti. Misliš li da bi mogla glumiti gnjevno nevinašce sljedećih sat vremena?"

Zurila sam u njega.

"Možda ne. Samo ne govori osim ako ti se netko ne obrati. Spusti pogled poput poslušne ženice. I surađuj sa mnom. Evo..."

Kopajući po kožnoj torbici na pojasu, izvadio je predmet zlatnog sjaja. Ugrabivši moju lijevu ruku, stavio je prsten na moj prst. Bio je gotovo premali. Promrmljavši razdraženo kao da je to moja krivica, nasilu ga je gurnuo preko moga zgloba.

"I pobrini se da bude očit svakom od njih!"

Prije no što sam išta više mogla pitati, Windsor me uvodio u odaju te mi je jedino preostalo upiti atmosferu. Lordovi su očekivali nezahtjevnu sjednicu na kojoj bi potvrdili Windsorovo promaknuće. Samozadovoljstvo je bilo očito na njihovim licima; sve dok nisam ušetala uz Windsora, koji je odbacivao svaki prigovor, obraćajući se lordovima s impresivnim autoritetom. Mjehurić smijeha počeo je rasti u mojim prsima. Izraz bijesa na njihovim licima - bio je poput blagoslova za mene. Windsor ga je zanemario.

"Moja gospodo." Njegov glas i stav privukli su njihovu pozornost. "Gospa, koju svi poznajete, ovdje je po mojem pozivu. Ona je moja supruga, moja gospodo. *Lady* od Windsora. Stvar u pitanju za nju je važna, stoga po zakonu smije biti prisutna. Ali od nje se ne bi trebalo zahtijevati da stoji. Stolac za nju, molio bih."

Sluga je požurio prema meni noseći stolac. Windsor me poveo prema njemu, zanemarujući negodovanje prisutnih. Sjela sam. Pokušala sam glumiti gnjevno nevinašce, iako mi je krv jurila u iščekivanju dok sam okretala zlatni krug s rubinom oko svojeg prsta. Nije se lako okretao. Stoje, za ime Božje, namjeravao? Gaunt, na moje olakšanje, nije bio prisutan, no nisam mislila kako bi to išta značilo za Windsora.

Windsor se naklonio meni, a potom i okupljenim muškarcima, počevši bez uvoda. "Počasćen sam vašom ponudom mjesta upravitelja Cherbourga, moja gospodo."

"Cijenimo vaše iskustvo, sir Williame." Zadovoljno sam promatrala nesigurnost grofa Henryja.

Windsor se ponovno naklonio, impresivno ozbiljan u svojoj udvornosti. "Zahvalan sam. Međutim - smatram kako je moje prihvaćanje te časti ugroženo -

stoga sam neodlučan. Radi se o sitnici koju jedino vi možete razriješiti, moja gospodo."

"Učinit ćemo sve što možemo..."

"Radi se o statusu moje supruge, moja gospodo."

Učinilo mi se kako su svi muškarci zadržali dah. Isto sam učinila i ja.

"Zaista, sir?" Grof Henry uza se nije imao nikakvih dokumenata koji bi mu sada mogli pomoći. Nisam se nasmiješila. Sjedila sam stidljivo, spuštenu pogleda.

"Zahtijevam, moja gospodo, da povučete i poništite sve presude koje ste donijeli protiv nje." Windsorov je glas ispunio prostoriju. Zrak je bio gust poput dima.

Što radiš, Windsore? Nikada neće pristali na to.

"Zakon zahtijeva da se muškarcu - ili ženi - sudi o težim prijestupima, pronevjeri i izdaji, pred Kraljevskim sudom. Kada ste, poštovana gospodo, pozvali moju suprugu, odluku je o njezinoj presudi donijelo tek Vijeće." Zamišljenim je pogledom prešao preko uzbunjenih lica. "Mojoj ste supruzi uskratili njezino građansko pravo, da joj se sudi pred kraljem. Prema tome držim kako je svaka presuda donesena protiv nje - progonstvo iz kraljevstva, i najvažnije, zapljena njezina imanja - nepravomoćna."

"Bilo je to vrijeme velike nesigurnosti, sir Williame", grof Henry zamuca.

"Bilo je to vrijeme kada je zakon trebalo podržati, gospodo, kako i vi i ja to dobro znamo." Windsor nastavi napad. "Nadalje, mojoj supruzi nije bilo dopušteno da bude prisutna tijekom vijećanja o njezinoj krivnji, odnosno nevinosti. Zamolili ste je da napusti prostoriju. Znam, jer sam cijelo vrijeme bio svjestan događaja koji su se odvijali tijekom vaše rasprave. To nije zakonito, moja gospodo. Da nastavim? Jer nažalost, vjerujem kako je između vašeg suđenja i zakona o zemlji bilo još nedosljednosti."

"Ah! Ne znam..."

"Mojoj supruzi, moja gospodo, niste dali adekvatno vrijeme kako bi pronašla svjedoke i pripremila svoj slučaj."

"Ali, sir Williame..."

Oh, kako su se meškoli. Oh, a kako sam seja radovala!

"Jedno popodne ijedna noć, moja gospodo. Znam kako je točno tako bilo jer sam bio uz svoju suprugu tijekom potrage za onima koji bi je mogli podržati. To nije bilo dovoljno vremena. Nije bilo ni zakonito."

Nije bilo odgovora. Grof Henry promatrao je čvorove u podu pod svojim nogama.

"I napokon, moja gospodo. Mojoj je supruzi bilo suđeno kao *femme sole*, samoj ženi, prema njezinu nekadašnjem prezimenu." Kako je odriješit i odlučan bio pred okupljenom gospodom. Nije govorio glasno, no svejedno mi se činilo kako njegov glas odzvanja od kamenih lukova. Pa ipak, bubnjanje srca u mojim ušima gotovo ga je potpuno zagušilo.

"To se nije smjelo dogoditi, moja gospodo, kako i sami znate. Odlučili ste iskoristiti - ženu. Ali Alice od Windsora moja je žena i prema tome nije nezaštićena. Po zakonu, njezini su posjedi moji. Bez obzira koju presudu donijeli, parlament nije imao prava zaplijeniti njezine posjede budući da, da pojednostavim, moja gospodo, ti posjedi više nisu bili njezini." Mogla sam okusiti prijezir u njegovoj osudi. "Sva su imanja moja, moja gospodo, i zahtijevam da mi se vrate. Odmah. Isto tako zahtijevam da se povuče presuda, koja nikada nije ni trebala biti donesena, protiv *lady* od Windsora."

Oh, bilo je to izvanredno. No hoće li posustati pred takvim znanjem? Vidjela sam kako Windsorove šake neizmjerljivo snažno stišću nabore kape koju je držao.

"Ako razmotrite moje argumente, moja gospodo, i podržite prava moje supruge u ovom slučaju, ja ću razmotriti mjesto koje ste mi ponudili. U suprotnom..."

Stanka se produžila. Windsor se nije ni potrudio ispuniti je. Prikrivena je prijetnja visjela u zraku.

Zamolili su nas da pričekamo vani dok su oni vijećali. Dok se ja nisam mogla smiriti, Windsor je mirno sjedio, tiho promišljajući o nekom dalekom prizoru, ramena prislonjenih uza zid, prekrizivši gležnjeve. Tek je, kad smo ponovno bili pozvani, ponovno uhvatio moju ruku čvrsto je stisnuvši.

Potom me uveo.

Ni on ni ja nismo sjeli. Svoj su zaključak izrekli u vremenu koje je bilo potrebno sunčevim zrakama da se protegnu tek nekoliko milimetara po podu. Lordovi su, kukavice s apsurdnim dostojanstvom, odgodili bilo kakvu odluku o njihovom kršenju zakona u postupku koji su vodili protiv mene do sjednice sljedećeg parlamenta. Bio je to upadljiv primjer izbjegavanja problema. Osjetila sam kako me hrabrost ponovno napušta.

Izgubio si, Wille. Beznadno je što ih pokušavaš natjerati da prihvate moju nevinost. Divim ti se zbog toga. Volim te zbog toga. No, nikada ih nisi trebao izazvati. Izgubit ćeš svoju priliku za promaknuće... Oh, Wille! Zašto bi to riskirao?

"No, priznajete neospornost mojih argumenata", Windsor ih je pritiskao, nesvjestan mojeg predosjećaja katastrofe.

"Mislimo kako će novi parlament razmotriti snagu vaših argumenata, sir Williame", lord Henry intoniraše.

"Izvršno. Onda ću ja *razmotriti* mjesto upravitelja Cherbourga."

"Ah - vjerujemo da ćete učiniti više od samog razmatranja, sir Williame..."
"To bi, grofe Henry, sve moglo ovisiti..."

Vrlo su se dobro razumjeli. Prijam je došao svome kraju.

Windsor je odagnao sve moje sumnje. "Dobit ću ga. A ti ćeš dobiti svoj oprost."

"Njihovo će mi progonstvo visjeti nad glavom do posljednjeg dana..." "Neće, znaš."

"A moji su posjedi zauvijek izgubljeni, većinom, vjerujem, u Gauntovim

pohotnim rukama!"

"Bit ću novi upravitelj Cherbourga prije kraja mjeseca. Samo jednom, Alice, prihvati da si u krivu!"

"Želiš li ovo natrag?" ljutico sam upitala, pokušavajući bezuspješno izvući prsten preko zgloba. "Sada kada nema daljnje potrebe da ga zadržim! Ako ga uopće uspijem skinuti! Možda ćeš ga morati mačem prerezati..."

"Zadrži ga!" zabavljeno je gledao kako se mučim, potom posegnuvši za mojom rukom kako bi me zaustavio. "Odigrala si svoju ulogu supruge savršeno. Uostalom", poljubio je moj dlan, a potom i zlostavljeni članak. "Trebao sam ti ovo dati odavno. Nema veliku vrijednost. Pripadao je mojoj majci. Ne mislim da bi joj se svidjela, ali ipak..."

"Nisam dovoljno dobra za tebe, pretpostavljam!" namrgodila sam se kako bih sakrila svoje zadovoljstvo ovim jednostavnim, malenim prstenom. Za mene je bio neprocjenjiv.

"Ne. Ali nije imala visoko mišljenje ni o meni..."

Je li bio ozbiljan? Razdraženo sam siktala. Windsor me ljubio sve dok nisam prestala. I naravno, bio je u pravu.

"Hoćeš li zaista odbiti unapređenje?" upitah. "Ako ne bude po prvome?" Tko je mogao znati što će ovaj kompliciran, zagonetan muškarac učiniti.

Njegovo je lice odavalo pobjedonosnu prepredenost. "Nikada neće saznati. A nećeš ni ti."

EPILOG

Windsor je otišao u Cherbourg, izgledajući upravo kao moćan upravitelj njegovi su ulašteni mačevi, konj sjajne dlake te nova odora i čizme odavali nadmoćnost njegova položaja. Luka i utvrda Cherbourg, koju je Engleska dobila pod izvrsnim uvjetima od Charlesa de Navarrea, činila se kao unosno i prestižno mjesto za svojega novog službenika. Dok sam gledala kako kola i tovarne životinje polagano nestaju u daljini, znala sam da će uživati dovodeći Cherbourg pod englesku vlast kao i u podizanju poreza ondašnjim trgovcima. Posljednjih je dana pucao od energije. Život ga nije mazio otkad se vratio iz Irske. Seoski život nije bio za Windsora, kao što nije bio ni za mene.

A što se tiče našeg kućanskog blaženstva i zajedničkog života ispunjenog ljubavlju?

Nikada ostvareno. Uistinu se jesmo voljeli i moje je srce tom ljubavlju iscijeljeno. No, oboje smo bili presamostalni da bismo se mogli potpuno osloniti na drugoga.

"Pođi sa mnom!" ustrajao je, čak i onda kad su konji već počeli nervozno toptati u iščekivanju polaska. "Spakiraj svoje torbe i pođi sa mnom u Cherbourg."

Pogledom me nagovarao, a tonom naređivao. Rukama je snažno obuhvatio moja zapešća. Tako mi Djevice, bila sam u iskušenju. Ali...

"I što bih tamo radila? Sjedila u salonu i vezla oltarnike dok ti glumiš velikog čovjeka?"

"Mogla bi zabavljati trgovce i njihove žene, primamiti ih da svoje zlato ubacuju u engleske kovčege."

Podignula sam obrve.

"Mogla bi kupovati posjede u Cherbourgu i oko njega." Odmahnula sam glavom.

"Mogla bi se odijevati u svilu i nositi smaragde te igrati ulogu *lady* od Windsora koliko ti srce poželi."

"Već sam se odijevala u svilu i nosila smaragde. U drugom životu."

"Druge bi se žene time zadovoljile." Iako je bio nestrpljiv, usnama me, čvrsto stisnutim o moje čelo, o moja usta, gotovo zaveo.

"Ja nisam druge žene."

"Ne, nisi." Njegov je smiješak bio pomalo iskrivljen. "I samo te zbog toga volim. Onda ostani i čuvaj moje posjede za mene." Ponovno me poljubio, potom podignuvši Jane visoko iznad svoje glave. "Čuvaj svoju majku umjesto mene."

Ne dopusti joj da postane previše ratoborna ako netko pokuša potkopati njezino mjesto u ovoj kući."

Jane se nasmijala i promeškola, ne razumjevši njegove riječi. Joan je zaostala, odjednom stidljiva, iza svojih suknji. Braveheart joj se pridružila.

"Zbogom, moja Alice." "Zbogom, Wille. Čuvaj se."

A onda je otišao.

Nedostajao mi je. Oh, kako mi je nedostajao. Trebala sam poći s njime, govorila sam si, ne bih se susretala ni s kakvim preprekama živeći s druge strane kanala. Moje progonstvo možda još postoji pred zakonom - novi se parlament nije uspio sastati kako bi ponovno razmotrio presudu - Windsor je bio siguran kako je tako, a dokle god sam živjela pod Windsorovim krovom, nitko mi nije mogao nauditi. Pa što ako nemam mnogo toga činiti osim gospodariti kućanstvom, vesti i tračati sa suprugama trgovaca? Barem ću biti s Windsorom.

Djevice mi!

Ali već sam bila odlučila. Bez obzira na to koliko uživala u Windsorovu društvu, bez obzira koliko on postao ključan za moju sreću, život upraviteljeve žene u Cherbourgu nije mi bio privlačan, a moja otuđena imanja, još uvijek pod zapljenom, snažno su me vukla. Stoga sam ostala u Gainesu s mojim dvjema djevojčicama i Braveheart - sada već osivjele njuškice, ali još uvijek spremna naganjati kuniće u voćnjaku - a Windsoru pisah duga, informativna pisma. A on bi katkada, kada bi našao vremena, odgovarao.

Njegovi posjeti kući bili su obilježeni blaženstvom pomirbe.

"Alice!" Energičan kao uvijek. "Dođi pozdraviti svojeg vladara i gospodara."

"Ja ne vidim tu nikakvog vladara i gospodara." Pogledala sam ga iskosa, kao i prvi put kad smo se susreli, ovaj put sa svog nadređenog položaja na leđima konja. "Poznajemo li se?"

Njegov je grohot u mojem želucu uskomešao vruću žudnju.

Dojahala sam kući u Gaines nakon što sam riješila spor između dvojice Windsorovih neposlušnih stanara, našavši ondje uobičajen metež dolaska. U središtu svega, rukovodeći konjima i prtljagom, našao se Windsor, koji je sada koračao prema meni.

"Čuo sam da za mene u red dovodiš moje stanare." Ispružio je ruke prema meni dok sam silazila s konja. "Moja ljubavi, moja draga, moja nevjerojatno ratoborna žena."

Ne mareći za radoznalu publiku, ušetala sam u njegov zagrljaj. Vratio se. Njegov je stisak bio sveobuhvatan, usne tople i ugodno poznate na mojima.

"Koliko dugo, Will?" Jedina stvar koja je bila važna.

"Mogu ostati barem nekoliko tjedana. Cherbourg je pod kontrolom." Pustio me kako bi potražio nešto u bisagama na svojem konju. "Ali idemo po redu. Imam nešto za tebe."

Shvatila sam kako se blesavo smješkam. Bila sam sretna što ga vidim. Nisam

posebno marila oko toga što mi je donio - dragulj, par rukavica, vjerojatno nešto dovoljno maleno da se može pospremiti u tako malen prostor. No nije bio ništa od toga. Svečano, Windsor je izvukao pismo, pruživši ga prema meni u udvornom naklonu.

"Ovo je tvoje, *lady* od Windsora. Mršav komad pergamenta, pomalo pohaban od putovanja - ali od neizmjerne vrijednosti."

Turobno me promatrao dok sam rastvarala stranicu, izgladujući nabore. Podignula sam pogled prema njegovu strogom licu potom ga ponovno spustivši na uredbu s grbom i crvenim pečatom.

"Učinili su to, Wille!" Jedva sam izgovorila od uzbuđenosti. "Napokon su to učinili!"

Nisam se tomu mogla ni nadati. Moje je progonstvo formalno, službeno, po zakonu opozvano. Oprost koji mi je dodijeljen zbog kršenja naredbe parlamenta - zločina koji nikada nisam počinila.

"Zar si sumnjala?" Windsor upita, šireći usne u osmijeh koji mi je poput zrake sunca prodirao u srce.

"Da. Oh, da. Sumnjala sam", odgovorih, osjećajući vrtoglavicu uslijed silne radosti.

"Ja nisam", odgovorio je s arogancijom koju sam naučila prihvaćati. "Prevrijedan sam da bi mi se suprotstavljali. Znali su da sam u svakom trenutku mogao promijeniti svoju odluku i ostaviti ih da tragaju za novim upraviteljem. No, ne plaći nad time!" Uzeo mi je pergament iz ruke, zataknuvši ga za svoj pojas. "Prevrijedan je da bi ga se smoćilo nepotrebnim suzama! Izgubila si

Gauntovo izvorno pismo - ovo nećemo izgubiti."

Pokrila sam lice rukama, osjećajući neizrecivo olakšanje dok su suze nastavljale teći. Windsor je nježno obuhvatio moja zapešća spustivši mi ruke.

"Čini li to tvoju nemirnu dušu imalo sretnom?"

"Malo." Uspjela sam se slabašno osmjehnuti. "Moje zahvale, Wille."

"Ali to nije sve." Zastao je dok nije dobio svu moju pozornost. "Vratit će ti sva tvoja imanja te će ona ponovno zakonski pripasti.

"Sva?" E to već nisam mogla vjerovati.

Odmahnuo je glavom. "Ne ona koja ti je darovao Edward. To neće učiniti. Ali svi posjedi koje ste zakonito kupili ti i Greseley oni će ti biti vraćeni."

"To je dovoljno..." Jedva sam uspjela izgovoriti riječi. "To je divno! Ponovno ću imati Pallenswick..."

"Ali ona nisu baš tvoja..." Uvodio me u kuću.

Zastala sam "Što?"

"Vratit će ih *meni* - tvojem suprugu." Glasno se nasmejivši na moj šokirani izraz, uzbunio je golubice koje su se odmarale na krovu staja, rastjeravši ih u oblak bijelih krila.

"Prokleti bili! Ne slažem se s time..." "Zar sam mislio da ćeš se slagati?" "Ali

ja..."

"To je najbolje što možeš dobiti, Alice. Znaš kakav je zakon. Tvoji su posjedi moji. Ali ja sam vrlo velikodušan suprug." Ponovno je postao turoban, čvrsto držeći moje ruke, dlanom o dlan sa svojim, kako bi spriječio moj mogući napad. Uočio je vatru u mojem oku. "Dajem ti slobodu nad tvojim posjedima. Sav novac koji dolazi od njih na raspolaganju je tebi i tvojoj djeci."

"Kako velikodušno!"

"Izrazito! Zar te to ne čini zadovoljnom, Alice?"

Malo sam uzdahnula dopuštajući svojim mislima da se umire. Nikada nisam mislila kako ću ikada moći potpuno biti zadovoljna, u srcu i u umu, u samoj duši. Nisam li oduvijek bila nemirna, težeći prema nedostižnom, trudeći se da stvorim siguran život, za svoju djecu, za sebe? Moram prihvatiti stvarnost. Žena je ovisna o muškarcu bez obzira na to koliko to ona željela poreći, a kada bih morala birati muškarca o kojem ću ovisiti, bio bi to William od Windsora.

Stajao je preda mnom, dok mu je sunce kosu na čelu činilo srebrnom: dvorište je bilo krcato njegovom prisutnošću, nezaboravnim osmijehom koji je ostao prebivati čak i u njegovoj odsutnosti. Tko bi pomislio da zloglasni Windsor ima nezaboravan osmijeh? Ali za mene ga je imao.

"Pa?" upita. "To je najviše što sam mogao učiniti za tebe, nezahvalna bestidnice."

"Znam. I vrlo sam zahvalna", odgovorih. Uхватила sam ga za ruku dok smo ulazili u naš dom. Osmjehnula sam se. "Zadovoljna sam."

Izvor skena, torent

Obrada, **Agata**